ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

1 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1971

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ?

«Պրոմեթէ», օրկան «Կովկասի ժողովուրդներու ազգային պաշտպանութեան», իր օգոստոսի թիւին մէջ կը հրատարակէ ուշագրաւ յօդուած մը, Տոքթ. Միր Եագուպ ստորագրութեամբ: Յորագիրը՝ «Կովկասի Համադաշնակցութիւնը»:

Քանի մը տող թարգմանութիւն, գաղափար մը տալու համար չօշափուած հարցի մասին.

— «Այս միջոցին տարագիրներուն ուշադրութիւնը յառած է Համադաշնակցութեան դաշինքին վրայ որ շուտով պիտի ստորագրուի Կովկասի ժողովուրդներուն կողմէ: Այս դաշինքին նախագիծը, որ կազմուած է մեթոտիկ պատրաստութեամբ եւ լուրջ ճնութեամբ, արդէն իսկ ընդունուած է Կովկասի ժողովուրդներու իրաւասու օրկաններուն կողմէ: Իր ստորագրութիւնը օրերու խնդիր է միայն: Այս համաձայնութիւնը կոչուած է կարեւոր դեր մը կատարելու զայն ստորագրող ժողովուրդներու պատմութեան ընթացքին մէջ, եանի որ կը շօշափէ թէ տնտեսական եւ թէ քաղաքական խնդիրները: Աւելորդ է ըսել թէ՝ նիւթական ուժերը պիտի միանան — ինչպէս կը յայտնէ ծրագիրը — աւելի լաւ պաշտպանելու համար Կովկասի միութիւնը՝ իբրեւ պետութիւն»:

Ինչպէս կ'երեւայ, «բաները մը կը դառնան», որոնց մասին ստոյգ տեղեկութիւններ կը պակսին:

Ամէն թիւրիմացութիւն հարթելու համար, ըսենք թէ ինչ որ կովկասեան ժողովուրդները կը կոչեն, նշանակուած է թերթին վրայ —Վրաստան, Ադրբէջան եւ Հիւսիսային Կովկաս, որոնց միացած են, յետոյ, Ուկրաինան եւ Թուրքեստանը:

Հայերը կը մնան անջատ: Կովկասեան Կոմիտէին անդամները վերջին տարիներու ընթացքին բազմաթիւ փորձեր կատարած են Հայերն ալ իրենց հետեւէն քաշելու, ուղղակի կամ անուղղակի բանակցելով Հ. Յ. Դաշնակցութեան հետ: Բայց, ապարդիւն: Դաշնակցութիւնը, այս ճակատին վրայ, ունի բացորոշ բանաձեւ մը, որ թոյլ չի տար նաւարկել պղտոր ջուրերու մէջ:

Կը նշանակէ թէ՝ «Կովկասեան դաշինքը» պիտի ստորագրուի, դուրս ձգելով Հայերը: Պիտի ստորագրուի, դառնալով տեսակ մը ճնշումի միջոց:

Ուրիշ խօսքով, անգամ մըն ալ պիտի հաստատուի որ մեր դրացիները չեն խրատուած անցեալի դասերէն, եւ կը շարունակեն իրենց ճակատագիրը կապել Թրքական չարժանիւին:

Այս պարագան այնքան բացորոշ է որ, Տոքթ. Միր Եագուպ քանի մը տեղ կը բացատրէ՝ թէ դաշինքը, միութիւնը ամէն բանէ առաջ ուղղուած է «կարմիր աշխատակալութեան», «բոլշեւիկեան լուծին դէմ»: «Այս դաշինքը հիմք պիտի ծառայէ ծրագրուած քաղաքական աշխատանքին, անմիջապէս որ Կովկասը ազատի բոլշեւիկեան լուծէն»:

Յետոյ, յօդուածագիրը պարզ կը սեպէ չեշտել թէ՝ «Կովկասեան համադաշնակցութիւն մը կազմելու իրողութիւնը յարձակողական միտումներ չենթադրեր Կովկասի անմիջական դրացիներուն դէմ. ընդհակառակն, Կովկասի ժողովուրդները ամէն ժամանակ հռչակած են իրենց դրացիներուն հետ խաղաղասիրական կենակցութեան մը եւ գործակցութեան մը դաղափարը»:

Հասարակ մահկանացուներու լեզուով, Դաշինքին հեղինակները եղած – չեղածը կ'ամփոփեն Կովկասի մէջ, կը ձգտին ապահովել անոր անկախութիւնը՝ ռուսական լուծէն, եւ դատ չունին Թուրքիոյ դէմ ոչ իրենց, ոչ ալ ուրիշներուն համար:

Մինչդեռ Դաշնակցութիւնը, ընդունելով հանդերձ Կովկասեան ժողովուրդներու մերթեցման անհրաժեշտութիւնը, միշտ կը յիշեցնէ տարբական իրողութիւն մը, — եթէ Ռուսը թշնամի է այդ ժողովուրդներուն անկախութեան, երեք անգամ աւելի թշնամի է Թուրքը, որ նոյն իսկ հողեր գրաւած է Վրաստանէն եւ Կովկասեան Հայաստանէն:

Ուրեմն, Կովկասեան ժողովուրդները պայքար ունին երկու ճակատի վրայ: Եւ արկածախնդրութիւն է մէկուն — Թուրքին — կրծնած՝ նիզակ ճօճել միւսին դէմ:

Դաշինքին հեղինակները ի՞նչ կը հասկնան, կովկաս ըսելով: Այսօրուա՞ն, թէ այն որ գոյութիւն ունէր մինչեւ 1914:

Եթէ կը հասկնան պատերազմէն առաջ եղած Կովկասը, ուրեմն վէճ ունին նաեւ Թուրքիոյ հետ:

Իսկ հայկական միւս պահանջնե՞րը: 1921ին ստորագրուած դաշնագրով մը, Վրաստանի եւ Ադրբէջանի ներկայացուցիչները — միշտ միեւնոյն մարդիկը — կ'ընդունէին թէ Հայաստան հողային պահանջներ ունի Թուրքիայէն: Այս վերջին տասը տարիներու ընթացքին ալ, անոնք չեն կրցած ժխտել այդ պահանջները: Եւ ընդհակառակն, անոնց գոհացումը անհրաժեշտ գտած են բուն Կովկասի ապահովութեան եւ բարեւաւճման համար:

Ուրեմն այդ բոլորը «ձեւ բանի» էին, եւ Մենշեւիկներն ու Մուսաւաթականները վերջնապէս յարած են եղած – չեղած Կովկասը ռուսական լուծէն փրկելու եւ մէկ միութեան — համադաշնակցութեան — վերածելու ծրագրին:

Մնգի կը մնայ ըսել — բարի վայելում, անխախտ պահելով ինչպէս մեր տեսակէտը, նոյնպէս մեր դործելու ազատութիւնը:

Կղզիացո՞ւմ է այս: Բայց լաւագոյն է կղզիանալ եւ ուրիշ ելք փնտռել, քան մխրճուիլ ջրապտոյտի մը մէջ որ երեւութապէս անվնաս կը թուի, մինչ իրականին մէջ կը սպառնայ տապանաքար մը եւս դնել մեր դատին վրայ:

Տակաւին առիթ կ'ունենանք վերլուծելու բուն Դաշինքը, երբ ստորագրուի եւ հրատարակուի: Կամ գոնէ պատճէն մը հասնի մեր ձեռքը:

Կովկասեան հարցը այնքան բարդ է եւ այնքան խառնուած՝ Թրքականին հետ, որ միայն կարճատեսները կրնան հաւատալ ծրագրուած Դաշինքին յաջողութեան:

Վկայ՝ վերջին տասը տարիներու փորձը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱՆԿԱՆՈՆ»ՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻԸ

— :-: —

Խմբագրատան մէջ, բոլորն ալ հեւ ի հեւ կը սպասեն թղթաբերին:

— Ահա եկաւ ... Դէզ մը նամակ ձեռքը... Ցօդուա՞ծ... Դրա՞մ...

Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը:

Նորութիւն մը — պիտի ըսէի նոր փորձանք մը — փաթթուած է «Ցառաջ»ի խմբագրութեան գլխուն: Իր իսկ նախանձախնդրութեամբ:

Տասը նամակէն երեքը — պատասխան ինճնութեան թուղթերու մասին հրատարակուած հարցարանին:

Եւ այս՝ օրուան բոլոր սուրհանդակներուն:

Հարցարանը ա՛լ չի տպուիր: Բայց անոնք պահած են պատճէնը, եւ պատասխանները կը տեղան:

— Ի՞նչ պիտի ընէիր յետոյ, հաւատելով այս պատասխաններուն:

— Թղթածրար պիտի կազմէի, պիտի ուսումնասիրէի, «անկանոն»ներու թիւն ու կացութիւնը պիտի պարզէի, յետոյ Գաղթ. Գրասենեակներուն ուշադրութեանը պիտի յանձնէի:

— Աւելի լաւ չէ՞ որ իւրաքանչիւր «անկանոն» իր բաղաքի ազգ. իշխանութեան դիմէ եւ արձանագրուի, եւ յետոյ հաւաքուին ու պաշտօնական դիմում կատարուի:

— Եթէ մենք չընենք, չարձարձենք, անոնք բան մըն ալ ընելիք չունին:

Ուրեմն «Ցառաջ»ը պիտի շարունակէ պատասխաններ հաւաքել, ցանկեր կազմել եւ սպասել որ... «ազգ»ը գործէ:

Համբերութիւն ձեզի ալ, մեզի ալ, անձա՛ր հայրենակիցներ:

Թէեւ բացորոշ է որ խմբագրութիւն մը չի կրնար գործնական դարման գտնել այս տագնապին, բայց հետաքրքրուիլ եւ հաւաքել ալ մխիթարութիւն պիտի համարենք ...

ՎԱՀԷ

Ո՞ՐՆ Է ԲՈՒՆ ԱՆՊԱՐԿԵՇՏԸ

Պերլինի պատժական դատարանը վճիռ մը արձակեց, որ արժանի է լուրջ խորհրդածութեան:

Մանկամարդ Գերմանուհի մը առտուն կանուխ կրունվալտի անտառը պտտած ատեն, փախած կ'ունենայ լինինի մէջ լողանալու, եւ կը նետուի ջուրը, մօրէ մերկ: Անցորդ մը հեռուէն տեսնելով, կը գայթակղի՛, մանաւանդ երբ աղջիկը ջուրէն կ'ելլէ առանց լաթի կտոր մը ունենալու վրան: Եւ իճնի իրեն դատաւորի հովեր տալով, աղջկան հագուստները կը ժողվէ կը տանի ոստիկանութեան, իբրեւ փաստ: Միեւնոյն ատեն, գոհիկ խօսքեր կ'ուղղէ աղջկան:

Գերմանուհին իր հագուստները ետ ստանալէ յետոյ, շունչը կ'առնէ դատարան, եւ կ'ապացուցանէ թէ անցորդը իր բերնով շատ աւելի մեղանչած է բարոյականի դէմ, քան ինճ՝ իր մերկութեամբ:

Եզրակացութիւնը, — աղջիկը անպարտ կ'արձակուի, իսկ անցորդը կը դատապարտուի, իսկապէս գայթակղութիւն յարուցած ըլլալուն համար:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԷՄ

Պատերազմին դէմ ցոյց մը տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մէջ, Ամսթերտամի միջազգային համաժողովին առթիւ: Կը մասնակցէին 150,000 հոգի, — բանուորներ, ճարտարագէտներ, պաշտօնեաներ, գրագէտներ եւ գիտուններ: Այս առթիւ ընդունուեցան բանաձեւեր, որոնց համաձայն խաղեճներու կողմէ առաջարկուած ոչ մէկ գինաթափութեան ժողով, ոչ մէկ խաղաղասիրական խօսք եւն. չեն **կրնար անհետացնել** պատերազմի վտանգը:

× Ամսթերտամի հակապատերազմեան ժողովին առթիւ, Փարիզի մէջ ալ ցոյց մը տեղի պիտի ունենայ վաղը գիշեր (ուրբաթ), Պիւլիէի սրահը: Այս առթիւ խօսք պիտի առնեն 12 բոլշեւիկ վարիչներ — որոնց կարգին հռչակաւոր Մաճսիմ Կորքին — տեղեկութիւններ տալով Ամսթերտամի համագումարի մասին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Գերմանիա կ'ուզէ սպառազինուիլ

Արտասովոր կացութիւն

Երեքշաբթի օր, խորհրդարանին վերաբացումէն առաջ, նախագահ Հինդենպուրկ ամբողջութեամբ ընդունեց վարչապետին ծրագիրն ու թելադրութիւնները, միեւնոյն ատեն ստորագրելով լուծման հրամանագիրը:

Ցետոյ տեղի ունեցաւ Բայխսթագին վերաբացումը: Իբրեւ երէց անդամ, նախագահելու իրաւունքը կ'իյնար Տիէկին կարա Ցէտկինի: Համայնավարները ցնծութեան մէջ էին, թէեւ իրենց հերոսուհին, ծերացած եւ հիւանդ, հազիւ կրնար քալել կամ քանի մը խօսք թոթովել:

Երբ կարա Ցէտկին նախագահական աթոռը բարձրացաւ, 80 համայնավար երեսփոխանները ոտքի ելան եւ որոտացին. «Բոթէ Ֆրոնտ, բոթէ Ֆրոնտ» (կարմիր ճակատ): 230 հիթլէրեան երեսփոխանները, որոնք իրենց յատուկ համազգեստները հագած էին, չչարժեցան իրենց տեղէն:

Կարա Ցէտկին պահ մը վարանեցաւ, հազիւ ուժ ունեցաւ զանգը հնչեցնելու, եւ սկսաւ իր ճառը, որ ամբաստանագիր մըն էր գրամատէտութեան դէմ եւ կը ճաղկէր անոր յառաջ բերած փորձանքները Գերմանիոյ եւ ուրիշ երկիրներու մէջ: Շեչտեց թէ Գերմանիոյ արդի վարիչները փայլակ մարդիկ են գրամատէտութեան եւ հողատէրերու ձեռքը: «Մո՞ւտ է դրամատիրութեան վերադարձը»: Իր կողքին կեցած էր ընկերը երեսփոխան մը, որ թելադրութիւններ կ'ընէր ականջին: Կարա Ցէտկին ուժ ունեցաւ հետեւեալ խօսքերն ալ արտասանելու.

— «Կը յուսամ թէ, հակառակ տարիքիս, շուտով պիտի նախագահեմ Գերմանիոյ խորհուրդներու (սովետ) առաջին ընդհ. ժողովին»:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ բուն նախագահին ընտրութիւնը: Երբ կարա Ցէտկին բեմէն վար կ'իջնէր, հիթլէրեան երեսփոխան մը սկսաւ մոլեռանդ «Ժողովը կը դրօսնու» երգին հետեւեալ տողերը.

— «Բայց ափսո՜ս որ երազ էր, աղուոր երազ մը...»:

367 ձայնով նախագահ ընտրուեցաւ Հարիւրապետ Կէօրլինկ, հիթլէրեան վարիչ մը, որ աթոռը գրաւեց շատ կարճ բանախօսութեամբ մը: Ցետոյ առաջարկեց անմիջապէս հեռագիր մը ուղղել Հանրապետութեան նախագահին, ունկնդրութիւն խնդրելով դիւանին համար: Առաջարկը ընդունուեցաւ, եւ իրաւունք տրուեցաւ խորհրդարանին յաջորդ նիստը բանալու երբ որ յարմար տեսնէ դիւանը: Բայց, ինչպէս ըսինք, լուծման հրամանագիրը ստորագրած է արդէն...

„Պիտի վերակազմեմ մեր բանակը„

Այս դէպքերուն հետ զուգընթաց, Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը հրատարակեց յօդուած մը, որ զինուելու հաւասար իրաւունք կը պահանջէ Գերմանիոյ համար: Այս յօդուածը լրացուցիչ մասն է այն ճառին զոր նախարարը խօսեցաւ յուլիս 26ին, անթելով, եւ որ մեծ իրարանցում պատճառեց իր ժամանակին: Ահա այդ յօդուածին էական մասերը.—

*— «Համախորհուրդ կառավարութեան միւս անդամներուն հետ, ես անթելով խօսած ճառիս մէջ դիտել տուի թէ անհրաժեշտ կը դառնայ գերմանական բանակին վերակազմութիւնը, եթէ յաղթական պետութիւնները դարձեալ մերժեն կատարել զինաթափութեան մասին իրենց ստանձնած յանձնառութիւնները: Կարգ մը երկիրներու մէջ, փորձեցին ճուազեցնել իմ ճառիս կարեւորութիւնը, յայտարարելով թէ միայն «ներքին սպառման» համար է, այսինքն սահմանուած է մեղմացնելու ներքին կիրճերը: Արդ, հերցեան ալիքները սահման չեն ճանչնար երկիրներու միջեւ եւ այդ ճառը ուղղուած էր բոլոր անոնց որ ականջ ունին լսելու: Իրրեւ զինուոր, ես վարժուած եմ քաց խօսելու եւ գիտեմ թէ դժուարութիւնները կը յաղթահարուին միայն վճռապէս յարձակման ենթարկուելով: Աւելորդ է շեշտել թէ Գերմանիա հաստատապէս վճռած է պահպանել խաղաղութիւնը: Բայց, տեւական խաղաղութիւն մը ապահովելու լաւագոյն միջոցն է գերմանական պետութիւն մը որուն վեհապետութիւնը տկարացած չըլլայ ճնաստացուցիչ սեղմումներով եւ որ կարենայ կատարել իր էական պարտականութիւնը — հսկել իր բնակիչներուն ապահովութեան վրայ: Գերմանական բանակին վերակազմութեան համար, մենք ուրիշ բան չենք պահանջեր եթէ ոչ այն ինչ որ միւս ժողովուրդները կը պահանջեն իրենց համար: Պէտք չէ չարաչար գործածել գերման ժողովուրդին համբերութիւնը: Ահա 13 տարիէ ի վեր այդ ժողովուրդը կը սպասէ որ միւս պետութիւնները ձեռնարկեն իրենց սպառազինութեանց կրճատման»:

Ճափոն կը սպառնայ Խաղուի Ժրնեւէն

Ճափոնի խորհրդարանին մէջ, վարչապետը պատասխանելով հարցումի մը, յայտարարեց թէ կացութիւնը ի նպաստ իրենց կը դառնայ, թէ արդար է իրենց դատը, եւ աւելցուց.

— «Եթէ այդպէս չըլլայ, կառավարութիւնը պատրաստ է ծայրայեղ միջոցի մը դիմելու»:

Այս յայտարարութեան իմաստն այն է թէ՝ Ճափոն պիտի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն, եթէ ուզեն քրքրել Մանչուրիոյ խնդիրը:

Վարչապետը ուրիշ բացատրութիւններ ալ տալով, յայտնեց թէ կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ Փորթ Արթիւրի մէջ նաւային կայան մը հաստատելու խնդիրը:

Կառավարութիւնը դիտողութիւն չպիտի ընէ Ամերիկայի, որ տանէ մը ի վեր նաւատորմիղ մը կը պահէ Խաղաղականի մէջ:

Երկու չէկիսեներ սպանուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն օգոստ. 30 թուականով.— *Սուլիկի, Գերլինի Զեկային պետը, որ իր պաշտօնատեղին կ'երթար, սպաննուեցաւ Մոսկուա – Գերլին ճապընթացին մէջ, խորհրդային հողի վրայ: Միեւնոյն պահուն, Զեկայի ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը սպաննուեցաւ Մոսկուայի մէջ:*

■■■■■■■■■

Իզմիրի բարափներու ընկերութեան (ֆրանսական) դէմ բացուած դատը վերջացաւ: Մեղմացուցիչ պարագաները նկատի առնելէ յետոյ, դատարանը մէկ տարի, երեք ամիս եւ չորս օր բանտարկութեան դատապարտեց վարիչ-պատուիրակը, նոյն պատիժին՝ տնօրէնը, իսկ հաշուակալը՝ մէկ տարի եւ երկու ամիս բանտարկութեան, ընկերութեան փաստաբանը՝ մէկ ամիս եւ 22 օր. ուան: Թարգմանը ազատ արձակուեցաւ: Եօթը օր պայմանաժամ տրուած է, վերաքննութեան դիմելու համար:

ԱՄԲՈՂՋ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ՝ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔՈՎ

ԵՐԵՒԱՆ, 9 Օգոստ.— Որոշուեցաւ Խորհրդային Հայաստանը օժտել ընդարձակ ելեկտրականացումով, իբրեւ գլխաւոր մէկ մասը Երկրորդ Հնգամեայ Ծրագրին:

Պատրաստուած ծրագիրներու համաձայն, 1937ին Հայաստան պիտի ունենայ այնճան կատարելագործեալ ու զօրաւոր ելեկտրական կայաններ, որոնճ ճարտարագէտներու հաշուով պիտի արտադրեն տարեկան 2 միլիառ 700,000,000 ֆիլովաթ ժամ ելեկտրական ուժ: Հայաստանի մէջ բոլոր բաղնիքները, հացագործարանները, ճաշարաններու խոհանոցները, լուացարաններն ու խանութները պիտի գործեն ելեկտրականութեամբ: Ճարտարարուեստը բոլորովին ելեկտրական ուժով պիտի դառնայ: Բազմայարկ բնակարաններ պիտի շինուին, որոնճ ոչ միայն պիտի լուսաւորուին, այլ եւ պիտի տաճուան ելեկտրականութեամբ:

Երեւանի եւ դրացի բաղաճներու մէջ պիտի ընթանան ելեկտրական կառախմբեր: Երկաթուղիի գլխաւոր գիծն ալ ելեկտրականութեամբ պիտի գործէ: Մարդ գլուխ ելեկտրականութեան սպառումը, որ հիմա տարեկան 28 ֆիլովաթ ժամ է, 1937ին բարձրացած պիտի ըլլայ 438 ֆիլովաթ ժամու:

ԱՐԱՐԱՏԻ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

Ատանայի Ժողո պատիժներու դատարանին առջեւ, Արարատի 45 ամբաստանեալներու դատավարութիւնը տեղի ունեցած է: Այս դատավարութեան մէջ կարդացուած է ամբաստանեալներու կողմէ ցոյց տրուած վկաներու յայտարարութիւնը, որոնց մէջ ամբաստանեալներու մասին տեղեկութիւն չէ տրուած: Կարգ մը վկաներ ըսած են որ ամբաստանեալներէն Րէշիտ իրենց գիւղը աշխատած ատեն, յանկարծ անհետացած է: Անոնցմէ Աֆիփ գործնականօրէն ապստամբութեան մասնակցած է: Էմին փաշայի տղան, Էմէր ապստամբութեան միջոցին Պարսկաստան կը գտնուէր, իսկ Եասի ասկէ անկէ դրբամ հաւաքելով անհետացած էր:

Յայտարարութիւնները կարդացուելէ յետոյ, ամբաստանեալները ընդհ. դատախազին խնդրագրեր տրուած են, որոնց մէջ բացատրուած է թէ իրենց հայրերուն, հօրեղբայրներուն, եղբայրներուն ու այս վկաներուն միջեւ աղջիկ փախցնելու եւ հողային գրաւումի նման դէպքեր պատահած են: Դատը պիտի շարունակուի սեպտ. 2ին:

Արեւշէի դատարանը կը հաստատէ Տոքթ. Ճէմիլ եւ Ֆէթհի պէյերը ըսպանիողները ապստամբութեան միջոցին սպանուած են: Չէ կրցած ճշդուիլ թէ բուն մարդասպանները ո՛րո՛նք էին:

— :-: —

ՈՒՒՍՄՏՈՒՆԻՍԹԸՐԻ աքթայարանին մէջ հարիւր բիլօ ծանրութեամբ քար մը ինկաւ երեքշաբթի օր, արթողութիւններէն յետոյ: Բարեբախտաբար մարդ չվնասուեցաւ: Քարը ինկած էր պատմական կամարէ մը եւ երկու հոգի պէտք եղաւ, տեղէն շարժելու համար: Երկու – երեք հարիւր տարի առաջ ալ, նոյն տեսակէն երկու քարեր ինկած են:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒԼԻՆ միացան ուրիշ բանուորներ ալ, այս երկու օրուան միջոցին, եւ արդէն 200 հազար հոգի փողոց թափած են: Վախ կայ որ բամպակի ճարտարագործութիւնը բոլորովին ջլատուի բանի մը օրէն: Նախկին աշխատաւորական եբեսփոխան մը հեռագիր մը ուղղելով թագաւորին, խնդրեց միջամտել նախարարներուն միջոցաւ:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԿԱԼՈՒԱԾՏՈՒՐՔԸ.— Պատրիարքարանի շէնքէն պահանջուած մօտ 5800 ոսկիի կալուածատուրքին համար տասը օր պայմանաժամ տրուած է, հաճզ ընթալու ազդարարութեամբ: Հարկ եղած բացատրագիրը ուղղուած է արդէն եւ անձնապէս ալ դիմում եղած Տէֆթէրտարութեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

ԼՈՒԻ.— Ամբողջ Ամերիկան ալ հետաքրքրութեամբ կը հետեւի Սովետահայերուն հայրենադարձութեան։ Ասոնց մասին կը գրէ Ամերիկայի հայ մամուլը։ Ասոնց մասին կը գրէ նաեւ Ամերիկայի ոչ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑ ՀԱՐՑԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Հայաստան ճեպով եւ յուշիկով

Ֆ.

ՓՈՆՖՈՒՆԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տաքրեւտր եւ առաջ գար առաջ մէկ ուրիշ առաջ իր շուրջ ունեցող ընդհանուր ուշադրութեան պատճառով, որ ներկայիս Հայաստանի մէջ կը գտնուի, որպէս զի ինքն ալ իր կարգին մասնակից ըլլայ հայ ժողովուրդի ներկայ ապրումներուն եւ իր նպաստը բերէ ազգային գործին։

Ֆոնտ Հայաստանի գաղափարը ծնունդ առաւ Ամերիկայի մէջ, երբ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեան հոն կատարած իր շրջագայութեան ընթացքին, ամերիկահայ գաղութներու ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած հանդիպումներուն ընթացքին, յայտնեց, թէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ունի ֆոնտ մը, որ կը կոչուի «Ֆոնտ Հայաստան», եւ որ ստեղծուած է Հայաստանի մէջ ապրող հայ գաղթականներուն օգնելու համար։ Այդ ֆոնտին մէջ կան գումարներ, որոնք ստացուած են Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ, ինչպէս նաեւ ամերիկահայ գաղութներէն։ Ֆոնտին մէջ կան նաեւ գումարներ, որոնք ստացուած են Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ, ինչպէս նաեւ ամերիկահայ գաղութներէն։ Ֆոնտին մէջ կան նաեւ գումարներ, որոնք ստացուած են Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ, ինչպէս նաեւ ամերիկահայ գաղութներէն։

Ֆոնտ Հայաստանի գաղափարը ծնունդ առաւ Ամերիկայի մէջ, երբ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեան հոն կատարած իր շրջագայութեան ընթացքին, ամերիկահայ գաղութներու ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած հանդիպումներուն ընթացքին, յայտնեց, թէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ունի ֆոնտ մը, որ կը կոչուի «Ֆոնտ Հայաստան», եւ որ ստեղծուած է Հայաստանի մէջ ապրող հայ գաղթականներուն օգնելու համար։ Այդ ֆոնտին մէջ կան

Գ. Հ. Դ. Գաւառ

Լիոնի Մարզպետ խումբի խմբական ժողովը, այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին գրադարանի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերներըվազը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ԿՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբը վաղըՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Զեկուցում շրջ. ժողովի:

ԻՇԽԱՆ.— Այս Շաբաթ իրիկուն, նոյնպէս:

ՊՈՒՎՕՒԱ ՕՏՏՕ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Նոյն օրակարգերով:

ՍԷՆ ԺԷՐՈՄ.— Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Նոյն օրակարգերով:

ՄԱՐՍԷՅԻ ՌՈՍՏՈՄ հնթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին, 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԻ ՍԷՆ ԺԷռոմի Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Մէնիլմոնթանի սրահը, 24 rue St. Victor. Նախորդ օրակարգի շարունակութիւն:

ԱՆԻԼԻՒ-Պուա Քոլոնպէ Զէյթուն կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Նոադոյն, Փոթորիկ, Ազատամարտ, Մասիս խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 345 Ave. d'Argenteuil: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Այրի Տիկին Մաքրուհի Մինասեան, Այրի Տիկ. Մարիամ Երանեան եւ համայն Երանեան ընտանիքը, Այրի Տիկ. Սուլթան Մինասեան եւ զաւակունք (Ռուսիա) եւ պարագաները յաւօք սրտի կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն,փէսային,քեռայրին հօրեղբօրորդւոյն եւ ազգականին՝

Պ. ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը որ տեղի ունեցաւ 30 Օգոստոս Երեքշաբթի օր, յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, այսօր Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ հանդուցեալին բնակարանը, rue Moulin à Vent, Սարսէլ:

Հաղորդկց.— կառ տիւ Նօրէն շոգեկառք առնել 12.18 կամ 1.52 եւ իջնել Սարսել Սէն Պրէս:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի սկաուտական խորհուրդը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի բոլոր սկաուտ կամ ոչ սկաուտ եղբայրները, ինչպէս նաեւ Սէն Լուի, Պօմօնի եւ միւս արուարձաններու սկաուտ պատասխանատու խմբապետները,այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Bar de la Poste, 2 rue Colbert, պարտաւորիչ ներկայութիւն: Վերջին շրջան թուականէն սկսեալ բոլոր հայ ծնողները կրնան սկաուտ արձանագրել տալ իրենց զաւակները: Դրասենեակը բաց է Երկուշաբթի եւ Շաբաթ օրեր:

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պ. Շաւարշ Քիպարեան եւ իր մայրը Արշալոյս կը փնտռեն իրենց ազգականները Շապին Գարահիսարցի Վարդանոյշ Շիրինեան, Վարդուհի եւ Աշոտ Պօյաճեան (Թաւզարացի), Երանուհի եւ Երուանդ Տէր Մարտիրոսեան (Պօյապատցի), Մարի հազի Նազելի Շալբեան: Իմացնել Schavarsch kibarian*ի,* Chez Me. Girault, Avigny, Ports sur Vienne (Indre et Loire). France

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Տարօն-Տուրուբերանի Հայր. միութեան պարզեւաբաշխութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.—

322՝ ինքնահոս գրիչ, 367՝ ժամացոյց, 147՝ Արաբօի մեծադիր պատկերը, 79՝ մէկ շիշ քօլօնեա, 344՝ Հալաստանի մեծադիր քարտէսը, 188՝ Ապրիլեան եղեռնի գիրքը:

Շահողները դիմեն հետեւեալ հասցէին, Պ. Լեւոն Բոսոեանի, Օթօ փողոց, թիւ 3 Բրիսակ:

ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

Պուլօնները սիւռ Մէրր 31 օգոստ. 932

Այսօր Պուլօնի մէջ որոշուած է առատ հարան եւ մաքրբօ (իւղոտ մրուր): Տանտիկիններ, օգտուեցէք եւ կերէք հարան եւ մաքրբօ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ապրատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՊՏՈՒՅՏԸ

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութիւնը կազմակերպած է ընկերահաւաքական ծովային պտոյտ մը դէպի ՍՈՒՐՄԻՈՒ ծոցը, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն: Կը հրաւիրուին քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի մառնաճիւղերու բոլոր ընկերները եւ համակիրները:

Գնացուիլ առաւօտուն ժամը 7.45ին Փլաս Փրէֆէքթիւր, առնելու համար 22 եւ 23 թիւ հանրակառքերը:

Ճաշը եւ յոքանքի շապիկ միասին բերել: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՔԼԱՄԱՌԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Անդրէասի եւ Շրջ.Հայր. Միութեան կողմէ: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Քլամառի անտառին մէջ (Պաղ աղբիւրին մօտ): Երգ, նուագ: արտասանութիւն, եւայլն:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

Մուտքը ազատ է

Դպրոցական Տիկնանց վարժարան

1 Bld. du Nord, Le Raincy (S. et O.)

Վարժարանը՝ հայերէն դաստիարակութեան հետ, իր աշակերտուհիներուն կ'ապահովէ միջավայրի համապատասխան ուսում:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուները կ'աւանդուին հաւասար խնամքով: Ուսման բոլոր ճիւղերը կը պահեն իրենց մասնաւոր տեղը:

Աշակերտուհիներու արձանագրութիւնը կը սկսի Օգոստոս 15ին: Նիւթական անձուկ պայմաններու մէջ գտնուողներու զաւակները պիտի ընդունուին իբր կիսաթոշակ:

Պայմաններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնութեան, գրաւոր կամ անձամբ, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ:

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ներկայացումները

1932 Սեպտեմբեր 17ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին
Société Savantes*ի մէջ (*28 rue Danton)
Ղեկավարութեամբ դերասան
Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ
եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի
ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ
Կը ներկայացուի՝

ԲՈՌ

(Տրամ 5 արար)

Հեղինակ՝ Է. Վոյնիչ
Թարգմանեց՝ Լ. Շանթ
Բեմի վերածեց՝ Մ. Մարութեան

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Ա. Կոթիկեան, Սերժ Թորոսեան Ս. Մաքսուտեան, Ա. Յարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազագեան, եւայլն:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԴԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարաններուն, Գրատուն Հրանտ-Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébusի մօտ:

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Էվիլ Զօլայի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ:

Երզնուհի Տիկ. Բագալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 2ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ:

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԵՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

Պուա Քոլոնպի մէջ «Յառաջ» կը ծախուի
Պ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ *սրճարանին մէջ*
CAFE ARARAT
345 Ave. Argenteuil, Bois-Colombes

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ վերարկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

Tricots TERZIAN
20 Rue Mélingue, Paris
Tél. Botzaris 22-98 Métro Buttes-Chaumont
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ԹՈՒՐՔԱՐԱՆԸ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Թիւ 10 մեքենայ ունեցող եւ տունը աշխատող գործուորներ: Լաւագոյն վճարումով: Մոռթ սեզոն չունեցող եւ տարին 12 ամիս աշխատող միակ Թուիքոյի գործարանը:

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺԵԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆի, ՊՈՐՃԻ եւ ՕՏԱՄՆԱՆԱՒ ի
բերնի, լինդերու, ակռաններու խնամք եւ վիրաբուժ. գործ լրիվ
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՋԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ *կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տարեվարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.*

ԵԹԷ *դատակոչեր ստացած էք* huissierներէ.

ԵԹԷ *պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.*

ԵԹԷ *կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցին ստանալ.*

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**Ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17-64
որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE
23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel
Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:
Ճաշի մէջօրին անընդհատ նուագ
Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Տեսիլի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է
Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ
41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (81)

ԲՈՌ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՅՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Հնձուոր չէ՞ք ուղէ, պարոն, — ասաց նա ձեռքը պատռուած գլխարկին տանելով ու մատը դնելով ճիւռ սանձին:

Պայմանական նշանն էր դա, եւ ճիւռը որ արտաքուստ մի գիւղական կառավարչի տեսքն ունէր, իրաւ ճիւռ ու սանձը ձգեց կեղտանու վիզը:

— Ի՞նչ կարող ես անել:

Բոռ գլխարկն էր տրորում ձեռքում:

— Ինտ կը հնձեմ, ցանկապատ կը չինեմ, — սկսեց նա ու չարունակեց նոյն եղանակով. — գիշերը ժամը մէկին կլոր նկուղի մուտքին: Հետեւդ առէք երկու լաւ ձի ու սայլ: Ես կը լինեմ նկուղում: Բաց ի դրանից կարող եմ եւ հող փորել, պարոն, այլ եւ...

— Լա՛ւ, ինձ միայն հնձուոր է պէտք: Այս կողմերում արդէն աշխատա՞ծ էք:

— Միայն մի անդամ, պարոն: Ջմռանաք որ գալու էք լաւ գինուած: Հնձելախոմբի կարող ենք հանդիպել: Անտառի արահետովը մի գաք. միւս կողմից աւելի ապահով է: Եթէ լուտասի հանդիպէք, խօսել պէտք չէ. գարկէք: Կ'աշխատեմ ձեզ գոհացնելու, պարոն:

— Լա՛ւ, բայց ինձ պէտք է փորձառու բանուոր: — Ո՛չ, մանրուք չունիմ:

Նրանց մօտեցել էր մի մուրացիկ քրքրած չորերով ու ասում էր մի ողորմելի միապաղաղ ձայնով.

— Ողորմեցէ՛ք Քչւառ կոյրիս, ի սէր Տիրամօր... Շուտով հեռացէք. մի հեծելախոմբ է գալիս այստեղ... Ամենաուրբ կոյս Մարիամ Աստուածածին: Ձեզ են որոնում, Րիվարէյց, երկու վայրկեանից այստեղ կը լինեն...Բոլոր սուրբերըձեզ օգնականու պահապան... Շտապեցէ՛ք: Բոլոր անկիւններում լրտեսներ կան: Ամենատ անց կենալ կարելի չէ:

Մարկօնին սանձերը դրաւ Բոռի ձեռքը:

— Շո՛ւտ: Շտապեցէ՛ք կամուրջը ու ձին թողէք: Այնտեղ կարելի է թաք կենալ խրամում: Մենք բոլորս էլ լաւ գինուած ենք ու մի տասը վայրկեան կը պահենք նրանց:

— Ո՛չ, չեմ ցանկանում որ ձեզ բռնեն: Կանգնեցէք չարքով կողքիս ու կարդով կրակեցէք ինձնից յետոյ: Այժմ մօտենանք ձիերին. նրանք կանգնած են ապարանքի սանդուղի մօտ. դանակները պատրաստ պահեցէք: Կը նահանջենք կռւելով: Եւ հէնց որ գլխարկս նետեմ գետին՝ արձակեցէք սանձերը ու ցատկեցէք մօտիկ եղող ձին: Այսպէսով ամէնքս էլ կը հասնենք անտառը:

Այնպէս կամաց ու այնպէս հանդիստ էին խօսում այս բոլորը, որ նոյն իսկ նրանց կից կանգնած մարդիկը չէին կարող երեւակայել, որ խօսակցութիւնը մի աւելի լուրջ բանի մասին է, քան հունձքը: Մարկօնի իր մատակի սանձից բռնած մօտեցաւ կապած ձիերին. Բոռը գնում էր նրա կողքից կաղալով, իսկ մուրացիկը նրանց հետեւից ձեռքը կարկատած ու ողորմելի մուրոցով: Մի քէչլէն մօտեցաւ նրան սուլելով: Մուրացիկը նրան էլ հաղորդեց իրերի վիճակը, երբ անց էր կենում մօտալը, վերջինս էլ դէնց ու հանդիստ իսկ տուաւ իրենց միւս երեք ընկերներին, որոնք ծառի տակ նստած հում սոխ էին ուտում: Երեքն էլ իսկոյն վեր կացան ու գնացին նրա հետեւից: Եւ դեռ ոչ ոք նրանց վրայ ուշ չէր դարձրել, որ եօթն էլ կանգնած էին արդէն ապարանքի սանդուղի մօտ, մի – մի ատրճանակ բռնած գաղտուկ ձեռքերնին. իսկ բոլորովին նրանց մօտիկ կապած էին ձիերը:

— Ոչինչ ցոյց մի տաք, քանի տեղից չեմ շարժւած. — ասաց Բոռ ոռոշ ու հանդիստ: — կարելի է չճանաչեն մեզ: Երբ ես կրակ տամ, կրակեցէք դուք էլ կարգով: Մի խփէք մարդոց, չանացէք ձիերը վիրաւորել, որ չկարողանան հետեւներից ընկնել: Երեքդ կ'արձակէք, երեքդ կը լցնէք: Այսպէս ուրեմն, երբ գլխարկս նետեմ գետին, էլ ամէն մարդ իր համար: Միայն ոչ մի պայմանով չմնաք:

— Ա՛յ, գալիս են, — ասաց Միքէլէ: Զարմանքի մի յիմար ու միամիտ արտայայտութեամբ Բոռը նայում էր նրանց, մինչդեռ բոլոր ամբոխը մէկանց թողել էր իր գործը:

Տասնեւհինգ գինուած ձիաւորներ դանդաղ մօտենում էին ոտնաւաճառի հրապարակին: Շատ դժւար էր խիտ ամբոխի միջից առաջանալը եւ եթէ հրապարակի անկիւնների լրտեսները չլինէին, եօթը գաւաղիրները հանդիսատ կարող էին աչքից կորչել, քանի որ բազմութեան ուշքը գինւորներին էր դեռ: Միքէլէն մօտեցաւ Բոռին.

— Չփախչե՞նք:

— Ո՛չ, լրտեսները չրջապատած են մեզ, նրանցից մէկը ինձ ճանաչեց: Հէնց նոր մարդ ուղարկեց կապիտանին յայտնելու, թէ ով եմ ես: Մեր մի քակ փրկութիւնը նրանց ձիերը վիրաւորելն է:

— Դրանցից ո՞րն է լրտեսը:

— Որին առաջին հարւածս տամ: Պատրա՞ստ էք բոլորդ: Ճամբան բաց են անում դէպ ի մեզ, վրայ ընկնելու:

— Ճամբից դէն. — պոռաց կապիտանը: — Ցանուն Նորին Սրբազնութեան:

Ամբոխը եռ գալուց վախեցած ու զարմացած, եւ գինւորները ուղղւեցան դէպ ի փոքրիկ խումբը որ կանգնած էր պալատի առաջ: Ոը հանեց ատրճանակը բաճկոնի կից ու կրակ արաւ ոչ թէ մօտեցող գինւորներին, այլ լրտեսի վրայ: Մօտենում էր ձիերին ու այժմ ընդացած՝ ծոծրակը ծակած: Երկրորդ հարւածից ամբիոպակէս յետոյ գին վեց գէնքերն էլ ու գաւաղիրները արագ մօտեցան կապած ձիերին:

Հեծելազօրքի ձիերից մէկը երկնկաւ, նրա հետեւից էլ մէկ ըրիշը մի սուր խրխինջով: Ոըից վախեցած բազմութեան ճիչ ու գոռչկակի միջից հնչեց հրամանատարի պայծ տիրական ամուր ձայնը: Բոռ բացրել էր ապստամբների վրայ մերկ սուր գլխից վեր բռնած:

— Եռեւի՛ցս, տղէք:

Ցանկարծ ճօճեց թամբի վրայ ընկաւ ետ: Բոռ կրակ էր արել վրայ տեղն ու տեղը սպանելու նպատակաւորութեամբ: Արեան մի փոքր առնք վազում էր նրա համազգեստի վրայից, բայց նա յուսահատ ջանք անում դեռ իրեն պահելու եւ բաշից բռնած պոռաց:

(Շար.)

ՀԱՅՐԱՆԴԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
2
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
2 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1972 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՕ՛, ԱՅԴՊԷՍ: ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ . . .

Ամերիկայի ամէնամեծ պաշտօնաթերթերը ձայնակցելով իր կուսակցութեան կողմէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուղղուած յուշագրին բովանդակութեան, կը շեշտէ՝

— «Այս յստակ եւ արժանապատուութեամբ լի յայտարարութիւնը կը կազմէ Արտասահմանի Հայութեան արդար ու անկորնչելի պահանջներուն հիմը, կը խոստացնէ Հայութեան ոգին: Ճիշդ է թէ այսօր կայ Հայաստան մը, որուն շինութիւնն ու զարգացումը ուրախութեամբ կ'ուսուցնենք մեր կուրծքերը: Բայց Արտասահմանի հայրենասէր Հայութեան մէջ մէկ հոգի իսկ կարելի չէ գտնել, որ խորհի թէ ներկայ Հայաստանով Թուրքիոյ Հայոց Դատը լուծուած եւ փակուած է: Ճիշդ է նաեւ թէ Հայաստան, իբրեւ անդամ խորհրդային Միութեան՝ հետեւելով սովետներու արտաքին հաղորդակցութեան, Թուրքիոյ հետ ունի ու բարւոք յարաբերութիւններ ունի, եւ այս պարագան հարկաւ պէտք է ներգործի առնուազն Արտասահմանի Հայութեան կողմէ: Բայց այս ալ չի պարտադրեր մեզի որ մենք մոռնանք մեր իրաւունքները, որոնք մեզի միայն չեն պատկանիր, այլ նաեւ մեր սերունդներուն:

Թէ Հայկական Դատը կայ ու կը մնայ եւ պիտի չփակուի, մինչեւ որ արդար կերպով լուծուի, ասիկա կը հաստատեն իրենք իսկ Թուրքերը, ատոր հետապնդման համար շատ անգամ մտացածին ծրագիրներ վերագրելով Արտասահմանի Հայութեան ու ամէն առթիւ յարձակումներ ընելով անոր վրայ, եւ տարապարտ իրարանցումի մատնուելով, ամէն անգամ որ Հայոց դէմ եղած անիրաւութիւններու եւ Հայկական իրաւունքներու մասին խօսք ու յիշատակութիւն ըլլայ: Եթէ Թուրքեր համոզուած ըլլային թէ իրօք Լօզանի դաշնագրով Հայկական խնդիրը փակուած ու թաղուած է ընդ միշտ, թուրք մամուլը այլ եւս Հայոց մասին խօսք չէր ըներ, այսքան վրդովմունք չէր ցուցադրեր: Հայոց օձիքը կը թողուր եւ հանդարտ ոգւով երկրին ներքին շինութեան վերաբերեալ գործերով ու խորունկ վէրքերով կը զբաղէր: Այդպէս չըներ սակայն, շաբաթ չանցներ որ Հայոց մասին բան մը չըսէ ու չգրէ, ճիշդ պարտական մէկու մը մտայնութեամբ, որ ամէն վայրկեան հոգի ու սրտագողի մէջ է որ պարտատէրը կոկորդէն կը բռնէ եւ իրաւունք կը պահանջէ: («Պայքար», 23 օգոստ.):

Մէկ չափի ուղէր երկու ձեռքով ստորագրել այս խելօքիկ խօսքերը, որ ընդլայնումն են յուշագրին հետեւեալ պարբերութեան.

— «Բռնութիւնը չի կրնար իրաւունքը ջնջել··· Հայ ժողովուրդը քնաւ չէ հրաժարած եւ երբեք պիտի չհրաժարի իր երկրին եւ իր գոյքերուն վրայ իր ունեցած իրաւունքներէն»:

Այո՛, այդպէս: Եւ սակայն···

Եւ սակայն, ի՞նչ կը բանիք, եղբա՛յր «Պայքար» եւ ընկերութիւն, այդ իրաւունքները արժեցնելու համար:

Այդ նոյն խմբագրականին մէջ է որ կը կարդանք, դարձեալ·

— «Հայկական դատը, մեր իրաւունքները չեն մեռնիր, ցորչափ անոնք կենդանի կը պահուին ու կ'ապրին մեր հոգիներուն մէջ: Մենք այսօր չենք գիտեր եւ չենք ալ կրնար ըսել թէ ե՛րբ եւ ի՛նչպէս պիտի լուծուի Հայկական Դատը, ոչ ալ այդ տեսակ խնդիր մը կրնայ ամէն օր հրապարակաւ յուզիլ· բայց գիտենք, կը հաւատանք որ պիտի լուծուի: Եւ կը խորհինք թէ Թուրքերն ալ գիտեն որ պիտի լուծուի»:

Թո՛ղ տուէք որ այստեղ բաժնուինք ձեզմէ: Ինչպէս որ դուք ամէն օր կը բաժնուիք մեզմէ, երբ, գոնէ ա՛յս խնդիրը միացեալ ճակատով հետապնդելու միջոցներ կը փնտռենք:

Ապացոյց — այս նոյն յուշագիրը, որ ներկայացուեցաւ առանձին: Ինչ մըն ալ գաղտագողի: Եւ կուսակցութեան մը անունով, մինչդեռ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կուսակցութիւն չի ճանչնար, այլ պետութիւններ եւ ժողովուրդներ, կամ անոնց քաղաքական օրհնանները:

Մանրամասնութի՞ւն է այս: Լաւ: Անցնինք բուն հարցին:

Դուք ազգերու պատմութեան մէջ կարդացե՞ր էք ո՛ր եւ է դէպք, որ քաղաքական դատ մը, իրաւունքներ չահուած ըլլան մաղթելով, հառաչելով, յօրանջելով: «Ցորչափ անոնք կենդանի պահուին ու կ'ապրին մեր հոգիներուն խորը»:

Անշո՛ւշտ· բարոյական ազդակն ալ մեծ դեր կը կատարէ: Պէտք է վառ պահել յոյսն ու հաւատքը:

Բայց, այդքանը կը բաւէ՞, իրականութեան վերածելու համար «Մեծ Տեսիլքը»:

*

Մանաւանդ արդի աշխարհին մէջ, ուր մարդիկ միայն չօշափելով, տեսնելով, լսելով կը հաւատան ո՛ր եւ է բանի:

Ի՞նչ կ'ըսէք դուք, կամ ի՞նչպէս կը գործէք, որ հաւատքին հետ զուգընթաց, գործն ալ երթայ: Գոնէ թեւ տայ, ուժ տայ հաւատքին:

Ո՛ր եւ է տեսիլք — ինչպէս աղջիկ մը — միշտ ալ փախչելու դատապարտուած է, եթէ չբռնես մազերէն:

Ո՞րն է ձեր այն գործը, որ ապացուցանէր թէ իսկապէս բռնած էք Հայկական Դատին մազերէն:

Եւ յետոյ, ինչո՞ւ կը խուսափիք դուք, երբ ուրիշները ամուր բռնած այդ նոյն մազերէն, կ'որոճան, կը տքնին, կը հեռապնդեն, գոնէ մազերը ձեռքէ չձգելու համար:

Ինչո՞ւ կը քաշուիք ձեր պատեանին մէջ, երբ հարկ է գործել: Անշուշտ ոչ թէ արկածախնդրութեամբ, այլ դատելով, հաշուելով: Ձարն ու բարին կշռելով: Զանազանելով երկրորդականն ու աղուեցիկը: Ամէն պարագայի մէջ, գործելով:

Բոլորն ալ իրենց «հոգիներուն խորը» կը պահեն հաւատքը, — «բռնութիւնը չի կրնար ջնջել իրաւունքը»:

Բայց, քաղաքական կուսակցութիւնները ստեղծուած են գործելու, ճամբայ գտնելու, ոչ թէ բուրմամբ չարժելու համար:

Եւ որովհետեւ չափազանց տաժանելի պայմաններու մէջ կը գտնուի Հայկական Դատը, տարբերական պայման է որ գործեն համախորհուրդ, ձեռք ձեռքի: Միացեալ ճակատով:

Եթէ այս հիմնական հարցին մէջ ալ միացեալ ճակատ չպիտի կրնանք հաստատել, հոգիները չուտ կը ցամքին, որքան ալ «Մեծ Տեսիլքներ» հիւսենք ու պահենք մեր հոգիներուն խորը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՐՊԷՍԶԻ ԶՄՈՌՑՈՒԻ

— :-: —

Օգոստոս 30ին լրացաւ Անդրանիկի մահուան 5րդ տարեդարձը:

Ի՞նչ եղաւ սրընթաց կը թաւալին տարիները···

Դեռ առջի օր չէ՞ր որ մեռաւ: Դեռ երէկ չէ՞ր որ փառաւոր թափօր մը կազմուեցաւ Փարիզի պողոտաներուն վրայ, մինչեւ Կուժոնէն մինչեւ Փլաս Ռուճորտ եւ Փէռ Լաշէզ:

Այո՛, չորս – հինգ տարի անցած է արդէն, եւ հերոսին գերեզմանն ալ՝ մոռցուած:

Անցեալ տարի, առիթ ունեցանք տեսնելու, — չորս փայտի կտոր եւ քար մը՝ իրրեւ գերեզման:

Մխիթարական է որ, այս երկտող լուրը մեծ վրդովում յառաջ բերաւ, եւ այդ օրէն ի վեր միջոցներ կը խորհուին, յիշատակարան մը կանգնելու Անդրանիկի հողաթումբին վրայ:

Մինչեւ իսկ իրար անցած են Սուրիոյ որբերը, եւ «մաէթթ» մը պատրաստած ըլլալով, կ'ուզեն յիշատակարանը շինել եւ դրկել:

Ապրի՛ֆ, տղաք: Բայց ինչո՞ւ միայն ձեր ուսերուն իյնայ ամբողջ բեռը:

Ահա Նապին Գարահիսարի եւ Շրջանի «Ռազմիկ» Հայր· Միութիւնն ալ գործի ձեռնարկած է:

Ցառաջիկայ Հոկտ· 2ի համար կազմակերպած է թատերական ներկայացում մը, Փարիզի մէջ, հասոյթով յուշարձան մը կանգնելու համար:

Այո՛, այո՛, պէտք է ձեռք ձեռքի տան բոլորը, որպէս զի անհետ չկորսուի հերոսին դամբարանը:

Որպէս զի մաբրուի, վերջապէս, արատ մը, որ շատ երկար տեւեց:

Արդեօք Վառնացի ազնուաշո՞ւք այրին ալ պիտի յիշէ՞, այս առթիւ, որ միայն զօրավարին թեւը մտնելու, ասոր փառով փառաւորուելու համար չէր որ կողակից դարձաւ հերոսին···

ՎԱՀԷ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

— :-: —

Լոնտոնի եւ Նիւ Եորքի տնտեսական եւ սեղանաւորական շրջանակները մեծ կարեւորութիւն կուտան այն բանակցութեանց գոր կը կատարէ Անգլիոյ դրամատան տնօրէնը՝ Մ· Նահանգներուն մէջ: Հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, իրազեկներ կը պնդեն թէ բանակցութիւններուն ընդատկ է կամ միջազգային մեծ փոխառութիւն մը կնքել, պատերազմական պարտքերու խնդիրը կարգադրելու համար, կամ պատրաստել համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովը: Անգլիոյ դրամատան տնօրէնէն զատ, բարձրաստիճան պաշտօնատար մըն ալ Ամերիկա կը գտնուի այս միջոցին, ինչպէս նաեւ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը:

Տակաւին չէ ճշդուած թէ՝ Անգլիոյ դրամատան տնօրէնը իր հաստատութեան անունո՞վ կը բանակցի, թէ յանուն անգլ· կառավարութեան:

ԺԱՄԸ 470 ՔԻԼՕՄԵԹՐ

Հազարապետ Տուլիթլ, անդամ Ամերիկայի օդային տորմիղին, ժամը 470 քիլոմեթր արագութեամբ բռիչք մը կատարեց օդանաւով, երեք քիլոմեթր եռանկիւն տարածութեան մը վրայ: Այսպէս կոտրած եղաւ ցամքային օդանաւերու արագութեան մրցանիշը, զոր 1919ին շահած էր ֆրանսացի Պօնէ (447 քիլոմեթր):

ՄԻԱՑՆ ՀԻՆԳ ՕՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ շաբաթական միայն հինգ օր աշխատանքը հետզհետէ կը տարածուի Անգլիոյ գործարաններուն մէջ:

Պաշտօնական վիճակագրութեանց համաձայն, այժմ 700 հաստատութիւններ, որոնք 140,000 բանուոր ունին, արդէն ընդունած են այս դրութիւնը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ՀԵՏԶՀԵՏԷ ԱԻԵԼԻ ՊԱՀԱՆՋԿՈՏ

Պաշտօնագիր մը յանձնելով Ֆրանսայի, հաւասար իրաւունքներ կը պահանջէ

Ամէն ժամ նոր անակնկալ մը՝ գերմանական ճակատին վրայ:

Պատերազմական նախապարտին յօդուածը հաղիւ հրատարակուած, ահա իր նոր յայտարարութիւնները, աւելի բացորոշ: Եւ մեկնելէն առեն, պաշտօնագիր մը՝ ուղղուած Ֆրանսական կառավարութեան:

Պատմենք դէպքերը արագօրէն, եւ կարելի եղածին չափ մանրամասն·—

Այս չաբթուան սկիզբը, գերմանական կառավարութիւնը Պերլինի Ֆրանսական դեսպանին յանձնեց խիստ կարեւոր պաշտօնագիր մը: Դեսպանը այդ գիրը անմիջապէս ղրկեց վարչապետ Էռիօի, որ բրիտանական կղզիները կը գտնուի այս միջոցին:

Բացատրականէս գաղտնի կը պահուի պաշտօնագրին բովանդակութիւնը: Բայց բոլորն ալ կռահած են անոր իմաստը, եւ տեղեկութիւններ կուտան, քաղելով արժանահաւատ աղբիւրներէ: Իսկ «ժուռնալ» կը հաւաստէ թէ ամէն գաղտնիք իմացած է, եւ կ'ամփոփէ գերմանական պաշտօնագրին բովանդակութիւնը:

Գերմանիա կը պահանջէ·—

1·— Բարեփոխել գերմանական բանակին ներկայ կարգ ու սարքը, որ հիմնուած է 12 տարուան ծառայութեան վրայ:

2·— Վերահաստատել պարտաւորիչ զինուորութիւնը:

3·— Կազմել իր **300,000** հոգիանոց բանակ մը (այժմ **100,000** է, Վերսայլի դաշնագրով):

4·— Վերահաստատել ծանր եւ շարժական հրետանին:

5·— Հաստատել հրասայլերու կազմակերպութիւն մը:

6·— Կազմակերպել զինուորական կատարեալ օդանաւորդութիւն մը:

7·— Բանալ դպրոցներ՝ զինուորական վարիչներու համար:

8·— Ընդարձակել նաւատորմը, աւելցնելով զրահաւորներ, ընդծովեաներ եւ հարթնկէց նաւեր:

9·— Շինութիւն ամրութեանց եւ բերդերու՝ Գերմանիոյ սահմանագլուխներու երկայնքը:

10·— Շինութիւն 35 զինուորական գործարաններու, ռազմանիւթի համար:

Կը հաւաստուի թէ գերմանական կառավարութիւնը այսօր վաղը յայտարարութիւն մը պիտի տայ մամուլին, այս պաշտօնագրի մասին:

Ուրեմն, կարճ խօսքով, Գերմանիան հաւասար իրաւունքներ կը պահանջէ զինուելու, հիմնուելով Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտի 8րդ յօդուածին եւ Վերսայլի դաշնագրին վրայ: Եթէ պետութիւնները չճանչնան այս իրաւունքները, պիտի հարկադրուի ինքն իր գլխուն ձեռնարկել բանակին վերակազմութեան, ամբապնդելու համար երկրին ապահովութիւնը:

Ի՞նչ կ'ըսէ պատերազմական նախարարը

Ինչպէս ըսինք, միեւնոյն առեն Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը բացորոշ յայտարարութիւններ ըրած է իտալական թերթի մը: Այդ յայտարարութիւնները կը լրացնեն իր յօդուածը, որու մասին տեղեկութիւններ տուած էինք երէկ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի յանձնուած պաշտօնագիրը:

Պատասխանելով իտալական թերթի մը հարցումներուն, Զօր· Շլայխէր յայտարարեց·

— Ազգերու Դաշնակցութեան Յուլիս 23ի որոշումը կ'անհետացնէ ո՛ր եւ է յաւատեսութիւն՝ ընդհանուր եւ անվերապահ զինաթափութեան մը մասին: Զօրեղապէս զինուած պետութիւնները կ'ուզեն պահել իրենց սպառազինութիւնները եւ նոյն իսկ մասամբ աւելցնել զանոնք, մինչդեռ Գերմանիան դատապարտուած է մնալու Վերսայլի դաշնագրով նախատեսուած զինաթափութեան վիճակին մէջ:

Եւ սակայն, կարելի չէ փարիսյի մը տեղ դնել 65 միլիոնանոց ազգ մը որ այնքան մեծ չափով մասնակցած է աշխարհի յառաջդիմութեան եւ քաղաքակրթութեան: Միւս ազգերուն հետ հաւասար գետնի վրայ գտնուելու պահանջը միայն ազգային պատուի եւ արդարութեան խնդիր չէ, այլ եւ ստիպողական պայման մը՝ խաղաղութիւնը գործնապէս ապահովելու: Պետութիւն մը որ չի կրնար իր բաղաքացիները ապահովել արտաքին սպառնալիքներու դէմ, զարնուած կ'ըլլայ իր սրտէն, եւ ատով իսկ անապահովութեան ազդակ մըն է միջազգային յարաբերութեանց մէջ: Որպէս զի Եւրոպան կարենայ առողջ մարմին մը դառնալ, պէտք չէ անոր հիւանդ եւ տկար սիրտը ճնշել պողպատեայ ծանրութեան մը տակ:

Գերմանիան կը պահանջէ, սկզբունքով, իր զինուորական ուժերուն վերակազմութիւնը եւ վերաբաշխումը, ռազմամթերք, շինութիւն ամրութեանց եւ զէնքերու, — այն միեւնոյն իրաւունքները զոր կը պահանջեն միւս պետութիւնները: Գերմանիոյ ազգային պաշտպանութեան արդի ձեւը, որ կը հարկադրէ արեւմտեան զինուորներու բանակ մը պահել ամբողջ տարիներ, թէ թոյլ է եւ թէ բաղդատաբար աւելի բազմածախս: Եթէ միւս պետութիւնները չեն ուզեր ընդօրինակել այս դրութիւնը, ինչ որ համաձայն պիտի ըլլար զինաթափութեան համար տրուած խոստումին, այն ատեն բացարձակապէս անհրաժեշտ է որ արտօնեն Գերմանիան՝ բարեփոխել իր բանակը, համաձայն այն մեթոտներուն զոր իրեն իսկ որոշած են, իբրեւ անհրաժեշտ իրենց ազգային ապահովութեան:

Գերմանական բանակը չունի օդանաւ, չունի հրասայլ, չունի ծանր հրետանի, օդանաւերու դէմ գործածելի թնդանօթ: Չունի սուզանաւ, օդանաւ փոխադրող յածանաւեր, մեծ յածանաւեր: Ժընեւի մէջ պաշտպանողական զէնքեր հռչակուեցան այս բոլորը: Առանց այս զէնքերուն, Գերմանիան չի կրնար ապահովել իր ազգային պաշտպանութիւնը: Դարձեալ, ի՞նչ անթոյլատրելի հակասութիւն ամրութեանց խնդրին մէջ: Մինչդեռ Գերմանիոյ մէջ մենք միայն ամէն ամրութենէ զրկուած, բանդուած սահմանագլուխներ ունինք, դրացի պետութեանց մէջ կը տեսնենք ամէնէն արդիական ամրութիւնները, որոնք, շնորհիւ իրենց խոշոր թնդանօթներուն, իրենց հասողութեան տակ կը պահեն գերմանական ընդարձակ սահմանային հողեր: Միւս կողմէ, մենք չիւր տեսակ զէնքի համար ունինք միայն մէկ մասնաւոր գործարան, որ խիստ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՁԱՓՈՆ ՄԻՇՏ ԿԸ ՀՍԿԷ

— :-: —

Ձափոնական երրորդ նաւաբաժինը նորէն ետմբայ ելաւ դէպ ի Շանկայ, կեդրոնանալու եւ իր հպատակներուն կեանքն ու գոյքերը պաշտպանելու համար: Միւս կողմէ, փոխադրանաւ մը զրկուած է 600 զինուորով: Զինական կառավարութիւնն ալ, իր կարգին, որոշած է միջոցներ ձեռք առնել Մանչուրիոյ անկախ պետութեան դէմ, անմիջապէս որ հռչակուի պաշտօնական ճանաչումը:

Զինական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ կացութիւնը շատ ծանր է Մուֆտենի մէջ եւ թէ խլրտումներ կան Ձափոնի դէմ: Զուրի եւ ելեկտրականութեան սպասարկութիւնները չեն գործեր:

× Զինաստան ծրագիր մը պատրաստեց, որուն համաձայն պարտաւորիչ զինուորութիւն պիտի հաստատուի, հետեւողութեամբ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի բանակներուն: Այս ծրագրով, զինուորութիւն պիտի սորվին բոլոր երիտասարդները, ի հարկին գործօն ծառայութեան կոչուելու համար:

× Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ կացութիւնը ծանրացած է Շանկայի մէջ: Կը կարծուի թէ Ձափոն վերջնագիր մը պիտի ղրկէ Զինաստանի, նաւթոնական ապրանքներու դէմ հաստատուած պոյքօթին առթիւ: Զինացիները կը կասկածին թէ Ձափոն միաժամանակ պիտի գրաւէ Թիէնցինը և Փէյփինը, երբ առիթը ներկայանայ: Ձափոնէն շարունակ ռազմամթերք կը փոխադրուի չինական ափերը:

Մուֆտենի մէջ, աւազակները կը շարունակեն խռովութիւններ յարուցանել Ձափոնի դէմ:

⁂

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ գործադուլը կը ծաւալի հետզհետէ: Շրջանի մը մէջ, միայն երեք մանաթաներ կ'աշխատին, 3000 բանուորներով: Բանթողները կ'աշխատին զանոնք ալ իրենց հետեւէն բաշել: Աշխատողները կ'անարգուին գործարաններէն դուրս եղած ատեն: Գործատէրերը անհաշտ կ'երեւան, առ այժմ, եւ կը գանգատին սէնտիֆաներու բռնատիրութենէն, որուն հետեւանքով բազմաթիւ բանուորներ գործը կը ձգեն հակառակ իրենց կամքին: Պլէքպըրնի մէջ գրեթէ բոլոր մանաթանները փակեցին իրենց դուռները, բանթողներու սպառնալիքին տակ: Միայն այս շրջանին մէջ 20,000 հոգի գործադուլ հռչակած են, առանց հաշուելու բանի մը հազար ուրիշ բանուորներ որոնք հացէ զրկուած են, գործերու դադարման հետեւանքով:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱԳՐԻՆ ԱՌԹԻՒ

Անգլիական թերթերը տեսակ մը վերապահութիւն կը ցուցնեն գերմանական ծանօթ յուշագրին առթիւ: Միայն աշխատաւորական «Տէյլի Հերբլտ»ն է որ բացորոշ դիրք կը բռնէ, իրաւունք տալով Գերմանիոյ: Բայց խորհուրդ կուտայ որ սպասեն զինաթափութեան խորհրդաժողովին, փոխանակ մինչեւ ծայրը տանելու իրենց պահանջները:

Ուրիշ թերթ մը դիտել կուտայ թէ Գերմանիան արդէն իսկ ապահոված է Անգլիոյ աջակցութիւնը, իր պահանջներու մասին: Թէեւ, պաշտօնական ազբիւրէ կը հերքեն այս լուրը:

«Մորնինկ Փոստ»ի կարծիքով, փրթանական կառավարութիւնը պիտի ընդունի գերմանական յուշագիրը, որոշ վերապահումներով, վիճաբանութեան ենթարկելու համար:

× Վարչապետ Էռիօ եւ միւս բացակայ նախարարները փարիզ վերադարձան երէկ եւ անմիջապէս խորհրդակցութեան հրաւիրեցին դահլիճը: Վարչապետը մեծ ժ՝ն եւ է յայտարարութիւն ընել:

× Երէկ կէս օրին հրատարակուեցաւ գերմանական յուշագրին բնագիրը, որ տեսակ մը վերջնագրի ձեւ ունի: Բովանդակութիւնը կը համապատասխանէ թերթերու հրատարակած լուրերուն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՎՈՐԸ

Հանուն հիմնադրի անվտանգ ու բեղմնավոր աշխատանքի, հանուն նրա ստեղծագործական ներուժի ամբողջական իրագործման, հանուն նրա ապագայի ապահովության՝ հարկավոր է, որ հիմնադիրը ունենա ոչ միայն ֆինանսական, այլև բարոյական հեղինակություն։

Ի՞նչ հիմնական պահանջներ են ներկայացվում հիմնադրին։ Նախ՝ նա պետք է ունենա ֆինանսական միջոցներ, որոնք թույլ կտան նրան ապահովել հիմնադրի գործունեությունը։ Երկրորդ՝ հիմնադիրը պետք է ունենա ֆինանսական կայուն վիճակ, որպեսզի հիմնադրի գործունեության ընթացքում նրա ֆինանսական դրությունը չվատանա։ Եվ վերջապես՝ հիմնադիրը պետք է ունենա ֆինանսական պարտավորությունների կատարման բարձր կարգապահություն։

Ինչպե՞ս է ստուգվում հիմնադրի ֆինանսական հեղինակությունը։ Ստուգումը կատարվում է հիմնադրի ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա։ Հաշվետվությունները պետք է ներկայացվեն հիմնադրի կողմից՝ հիմնադրի գործունեության ընթացքում։ Հաշվետվությունները պետք է ներկայացվեն հիմնադրի կողմից՝ հիմնադրի գործունեության ընթացքում։

Հիմնադրի ֆինանսական հեղինակությունը ստուգելու համար հարկավոր է, որ հիմնադիրը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՑՈՒՑԻՉ ՀԱՆԴԷՍ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՎԱՍՏԱՆԱԿԱՆ)

Հայաստան Ֆեսին եւ յայտնի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂՈՒԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵՆՑԱՂԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՅՆ ՏԱՒՈՒՂ ԲՈՒՆՑՈՒԱԾՔՆԵՐՈՎ

ՀԱՅ ԿԻՆՔԻՆ

1. ԲՈՒՅՍ – ՀՈՒԱՑ

Ա. Դաշտայնութիւն 1
Բ. Լեռներ 2
Գ. Մեծագոյն (Մգուր) 3
Դ. Ծիծեռնագ 4
Ե. Մանուկներ 5
Զ. Պիծակ 6
Է. Շրջագիծ 7
Ը. Նկար 8
Թ. Կարմիր 9
Ժ. Ջրհեղեղ 10
ԺԱ. Ծաղկեպսակ 11
ԺԲ. Ոսկի 12
ԺԳ. Ձիւն 13
ԺԴ. Ծառ 14
ԺԵ. Ամպ 15
ԺԶ. Ցորեն 16
ԺԷ. Ցաւ 17
ԺԸ. Գինի 18
ԺԹ. Ոտք 19
ԻԱ. Ականջ 20
ԻԲ. Ձուկ 21
ԻԳ. Ձի 22
ԻԴ. Ոչխար 23
ԻԵ. Գայլ 24
ԻԶ. Վարպետութիւն 25

2. ՋՈՒՐՀՆԱՅ – ՀՈՒԱՑ

Ա. Նորածին 26
Բ. Շաշտակ, Ճարտար, Արիւն, Ջերմ, Ծանր, Ցամաք 27
Գ. Կարմիր 28
Դ. Ջերմ, Ծանր 29
Ե. Ջրհեղեղ 30
Զ. Ծաղկեպսակ 31
Է. Ոսկի 32
Ը. Ձիւն 33
Թ. Ցաւ 34
Ժ. Գինի 35
ԺԱ. Ոտք 36
ԺԲ. Ականջ 37
ԺԳ. Ձուկ 38
ԺԴ. Ձի 39
ԺԵ. Ոչխար 40
ԺԶ. Գայլ 41
ԺԷ. Վարպետութիւն 42

3. ԱՂՋԻԿ

Ա. Աղջիկ 43
Բ. Տղայ 44
Գ. Ֆէս 45
Դ. Տատիկ 46
Ե. Պատուական 47
Զ. Խրճիթ (Խրճիթք) 48
Է. Գետ 49
Ը. Ծառայ 50
Թ. Ընկեր 51
Ժ. Հայր 52

4. ՏՈՒՆԻՆ ԸՆԴԵՀՈՒՆ

Ա. Հոյր 53
Բ. Ննջասենեակ 54
Գ. Տարօն 55
Դ. Ննջարան 56
Ե. Ներքնայարկ 57
Զ. Ընդունարան 58
Է. Ծառայ 59
Ը. Ներքնայարկ 60
Թ. Պատուհան 61
Ժ. Ննջարան 62
ԺԱ. Ննջասենեակ 63
ԺԲ. Ննջարան 64
ԺԳ. Ննջասենեակ 65
ԺԴ. Ննջարան 66
ԺԵ. Ննջասենեակ 67
ԺԶ. Ննջարան 68
ԺԷ. Ննջասենեակ 69
ԺԸ. Ննջարան 70
ԺԹ. Ննջասենեակ 71
ԻԱ. Ննջարան 72
ԻԲ. Ննջասենեակ 73
ԻԳ. Ննջարան 74
ԻԴ. Ննջասենեակ 75
ԻԵ. Ննջարան 76
ԻԶ. Ննջասենեակ 77
ԻԷ. Ննջարան 78
ԻԸ. Ննջասենեակ 79
ԻԹ. Ննջարան 80
ԼԱ. Ննջասենեակ 81
ԼԲ. Ննջարան 82
ԼԳ. Ննջասենեակ 83
ԼԴ. Ննջարան 84
ԼԵ. Ննջասենեակ 85
ԼԶ. Ննջարան 86
ԼԷ. Ննջասենեակ 87
ԼԸ. Ննջարան 88
ԼԹ. Ննջասենեակ 89
ԽԱ. Ննջարան 90
ԽԲ. Ննջասենեակ 91
ԽԳ. Ննջարան 92
ԽԴ. Ննջասենեակ 93
ԽԵ. Ննջարան 94
ԽԶ. Ննջասենեակ 95
ԽԷ. Ննջարան 96
ԽԸ. Ննջասենեակ 97
ԽԹ. Ննջարան 98
ԾԱ. Ննջասենեակ 99
ԾԲ. Ննջարան 100
ԾԳ. Ննջասենեակ 101
ԾԴ. Ննջարան 102
ԾԵ. Ննջասենեակ 103
ԾԶ. Ննջարան 104
ԾԷ. Ննջասենեակ 105
ԾԸ. Ննջարան 106
ԾԹ. Ննջասենեակ 107
ՀԱ. Ննջարան 108
ՀԲ. Ննջասենեակ 109
ՀԳ. Ննջարան 110
ՀԴ. Ննջասենեակ 111
ՀԵ. Ննջարան 112
ՀԶ. Ննջասենեակ 113
ՀԷ. Ննջարան 114
ՀԸ. Ննջասենեակ 115
ՀԹ. Ննջարան 116
ՁԱ. Ննջասենեակ 117
ՁԲ. Ննջարան 118
ՁԳ. Ննջասենեակ 119
ՁԴ. Ննջարան 120
ՁԵ. Ննջասենեակ 121
ՁԶ. Ննջարան 122
ՁԷ. Ննջասենեակ 123
ՁԸ. Ննջարան 124
ՁԹ. Ննջասենեակ 125
ՂԱ. Ննջարան 126
ՂԲ. Ննջասենեակ 127
ՂԳ. Ննջարան 128
ՂԴ. Ննջասենեակ 129
ՂԵ. Ննջարան 130
ՂԶ. Ննջասենեակ 131
ՂԷ. Ննջարան 132
ՂԸ. Ննջասենեակ 133
ՂԹ. Ննջարան 134
ՄԱ. Ննջասենեակ 135
ՄԲ. Ննջարան 136
ՄԳ. Ննջասենեակ 137
ՄԴ. Ննջարան 138
ՄԵ. Ննջասենեակ 139
ՄԶ. Ննջարան 140
ՄԷ. Ննջասենեակ 141
ՄԸ. Ննջարան 142
ՄԹ. Ննջասենեակ 143
ՅԱ. Ննջարան 144
ՅԲ. Ննջասենեակ 145
ՅԳ. Ննջարան 146
ՅԴ. Ննջասենեակ 147
ՅԵ. Ննջարան 148
ՅԶ. Ննջասենեակ 149
ՅԷ. Ննջարան 150
ՅԸ. Ննջասենեակ 151
ՅԹ. Ննջարան 152
ՆԱ. Ննջասենեակ 153
ՆԲ. Ննջարան 154
ՆԳ. Ննջասենեակ 155
ՆԴ. Ննջարան 156
ՆԵ. Ննջասենեակ 157
ՆԶ. Ննջարան 158
ՆԷ. Ննջասենեակ 159
ՆԸ. Ննջարան 160
ՆԹ. Ննջասենեակ 161
ՇԱ. Ննջարան 162
ՇԲ. Ննջասենեակ 163
ՇԳ. Ննջարան 164
ՇԴ. Ննջասենեակ 165
ՇԵ. Ննջարան 166
ՇԶ. Ննջասենեակ 167
ՇԷ. Ննջարան 168
ՇԸ. Ննջասենեակ 169
ՇԹ. Ննջարան 170
ՈԱ. Ննջասենեակ 171
ՈԲ. Ննջարան 172
ՈԳ. Ննջասենեակ 173
ՈԴ. Ննջարան 174
ՈԵ. Ննջասենեակ 175
ՈԶ. Ննջարան 176
ՈԷ. Ննջասենեակ 177
ՈԸ. Ննջարան 178
ՈԹ. Ննջասենեակ 179
ՉԱ. Ննջարան 180
ՉԲ. Ննջասենեակ 181
ՉԳ. Ննջարան 182
ՉԴ. Ննջասենեակ 183
ՉԵ. Ննջարան 184
ՉԶ. Ննջասենեակ 185
ՉԷ. Ննջարան 186
ՉԸ. Ննջասենեակ 187
ՉԹ. Ննջարան 188
ՊԱ. Ննջասենեակ 189
ՊԲ. Ննջարան 190
ՊԳ. Ննջասենեակ 191
ՊԴ. Ննջարան 192
ՊԵ. Ննջասենեակ 193
ՊԶ. Ննջարան 194
ՊԷ. Ննջասենեակ 195
ՊԸ. Ննջարան 196
ՊԹ. Ննջասենեակ 197
ՋԱ. Ննջարան 198
ՋԲ. Ննջասենեակ 199
ՋԳ. Ննջարան 200
ՋԴ. Ննջասենեակ 201
ՋԵ. Ննջարան 202
ՋԶ. Ննջասենեակ 203
ՋԷ. Ննջարան 204
ՋԸ. Ննջասենեակ 205
ՋԹ. Ննջարան 206
ՌԱ. Ննջասենեակ 207
ՌԲ. Ննջարան 208
ՌԳ. Ննջասենեակ 209
ՌԴ. Ննջարան 210
ՌԵ. Ննջասենեակ 211
ՌԶ. Ննջարան 212
ՌԷ. Ննջասենեակ 213
ՌԸ. Ննջարան 214
ՌԹ. Ննջասենեակ 215
ՍԱ. Ննջարան 216
ՍԲ. Ննջասենեակ 217
ՍԳ. Ննջարան 218
ՍԴ. Ննջասենեակ 219
ՍԵ. Ննջարան 220
ՍԶ. Ննջասենեակ 221
ՍԷ. Ննջարան 222
ՍԸ. Ննջասենեակ 223
ՍԹ. Ննջարան 224
ՏԱ. Ննջասենեակ 225
ՏԲ. Ննջարան 226
ՏԳ. Ննջասենեակ 227
ՏԴ. Ննջարան 228
ՏԵ. Ննջասենեակ 229
ՏԶ. Ննջարան 230
ՏԷ. Ննջասենեակ 231
ՏԸ. Ննջարան 232
ՏԹ. Ննջասենեակ 233
ՐԱ. Ննջարան 234
ՐԲ. Ննջասենեակ 235
ՐԳ. Ննջարան 236
ՐԴ. Ննջասենեակ 237
ՐԵ. Ննջարան 238
ՐԶ. Ննջասենեակ 239
ՐԷ. Ննջարան 240
ՐԸ. Ննջասենեակ 241
ՐԹ. Ննջարան 242
ՑԱ. Ննջասենեակ 243
ՑԲ. Ննջարան 244
ՑԳ. Ննջասենեակ 245
ՑԴ. Ննջարան 246
ՑԵ. Ննջասենեակ 247
ՑԶ. Ննջարան 248
ՑԷ. Ննջասենեակ 249
ՑԸ. Ննջարան 250
ՑԹ. Ննջասենեակ 251
ՒԱ. Ննջարան 252
ՒԲ. Ննջասենեակ 253
ՒԳ. Ննջարան 254
ՒԴ. Ննջասենեակ 255
ՒԵ. Ննջարան 256
ՒԶ. Ննջասենեակ 257
ՒԷ. Ննջարան 258
ՒԸ. Ննջասենեակ 259
ՒԹ. Ննջարան 260
ՓԱ. Ննջասենեակ 261
ՓԲ. Ննջարան 262
ՓԳ. Ննջասենեակ 263
ՓԴ. Ննջարան 264
ՓԵ. Ննջասենեակ 265
ՓԶ. Ննջարան 266
ՓԷ. Ննջասենեակ 267
ՓԸ. Ննջարան 268
ՓԹ. Ննջասենեակ 269
ՔԱ. Ննջարան 270
ՔԲ. Ննջասենեակ 271
ՔԳ. Ննջարան 272
ՔԴ. Ննջասենեակ 273
ՔԵ. Ննջարան 274
ՔԶ. Ննջասենեակ 275
ՔԷ. Ննջարան 276
ՔԸ. Ննջասենեակ 277
ՔԹ. Ննջարան 278
ՕԱ. Ննջասենեակ 279
ՕԲ. Ննջարան 280
ՕԳ. Ննջասենեակ 281
ՕԴ. Ննջարան 282
ՕԵ. Ննջասենեակ 283
ՕԶ. Ննջարան 284
ՕԷ. Ննջասենեակ 285
ՕԸ. Ննջարան 286
ՕԹ. Ննջասենեակ 287
ՖԱ. Ննջարան 288
ՖԲ. Ննջասենեակ 289
ՖԳ. Ննջարան 290
ՖԴ. Ննջասենեակ 291
ՖԵ. Ննջարան 292
ՖԶ. Ննջասենեակ 293
ՖԷ. Ննջարան 294
ՖԸ. Ննջասենեակ 295
ՖԹ. Ննջարան 296

Ա. Դաշտայնութիւն 1
Բ. Լեռներ 2
Գ. Մեծագոյն (Մգուր) 3
Դ. Ծիծեռնագ 4
Ե. Մանուկներ 5
Զ. Պիծակ 6
Է. Շրջագիծ 7
Ը. Նկար 8
Թ. Կարմիր 9
Ժ. Ջրհեղեղ 10
ԺԱ. Ծաղկեպսակ 11
ԺԲ. Ոսկի 12
ԺԳ. Ձիւն 13
ԺԴ. Ծառ 14
ԺԵ. Ամպ 15
ԺԶ. Ցորեն 16
ԺԷ. Ցաւ 17
ԺԸ. Գինի 18
ԺԹ. Ոտք 19
ԻԱ. Ականջ 20
ԻԲ. Ձուկ 21
ԻԳ. Ձի 22
ԻԴ. Ոչխար 23
ԻԵ. Գայլ 24
ԻԶ. Վարպետութիւն 25

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂՈՒԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵՆՑԱՂԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՅՆ ՏԱՒՈՒՂ ԲՈՒՆՑՈՒԱԾՔՆԵՐՈՎ

ՀԱՅ ԿԻՆՔԻՆ

1. ԲՈՒՅՍ – ՀՈՒԱՑ

Ա. Դաշտայնութիւն 1
Բ. Լեռներ 2
Գ. Մեծագոյն (Մգուր) 3
Դ. Ծիծեռնագ 4
Ե. Մանուկներ 5
Զ. Պիծակ 6
Է. Շրջագիծ 7
Ը. Նկար 8
Թ. Կարմիր 9
Ժ. Ջրհեղեղ 10
ԺԱ. Ծաղկեպսակ 11
ԺԲ. Ոսկի 12
ԺԳ. Ձիւն 13
ԺԴ. Ծառ 14
ԺԵ. Ամպ 15
ԺԶ. Ցորեն 16
ԺԷ. Ցաւ 17
ԺԸ. Գինի 18
ԺԹ. Ոտք 19
ԻԱ. Ականջ 20
ԻԲ. Ձուկ 21
ԻԳ. Ձի 22
ԻԴ. Ոչխար 23
ԻԵ. Գայլ 24
ԻԶ. Վարպետութիւն 25

2. ՋՈՒՐՀՆԱՅ – ՀՈՒԱՑ

Ա. Նորածին 26
Բ. Շաշտակ, Ճարտար, Արիւն, Ջերմ, Ծանր, Ցամաք 27
Գ. Կարմիր 28
Դ. Ջերմ, Ծանր 29
Ե. Ջրհեղեղ 30
Զ. Ծաղկեպսակ 31
Է. Ոսկի 32
Ը. Ձիւն 33
Թ. Ցաւ 34
Ժ. Գինի 35
ԺԱ. Ոտք 36
ԺԲ. Ականջ 37
ԺԳ. Ձուկ 38
ԺԴ. Ձի 39
ԺԵ. Ոչխար 40
ԺԶ. Գայլ 41
ԺԷ. Վարպետութիւն 42

3. ԱՂՋԻԿ

Ա. Աղջիկ 43
Բ. Տղայ 44
Գ. Ֆէս 45
Դ. Տատիկ 46
Ե. Պատուական 47
Զ. Խրճիթ (Խրճիթք) 48
Է. Գետ 49
Ը. Ծառայ 50
Թ. Ընկեր 51
Ժ. Հայր 52

4. ՏՈՒՆԻՆ ԸՆԴԵՀՈՒՆ

Ա. Հոյր 53
Բ. Ննջասենեակ 54
Գ. Տարօն 55
Դ. Ննջարան 56
Ե. Ներքնայարկ 57
Զ. Ընդունարան 58
Է. Ծառայ 59
Ը. Ներքնայարկ 60
Թ. Պատուհան 61
Ժ. Ննջարան 62
ԺԱ. Ննջասենեակ 63
ԺԲ. Ննջարան 64
ԺԳ. Ննջասենեակ 65
ԺԴ. Ննջարան 66
ԺԵ. Ննջասենեակ 67
ԺԶ. Ննջարան 68
ԺԷ. Ննջասենեակ 69
ԺԸ. Ննջարան 70
ԺԹ. Ննջասենեակ 71
ԻԱ. Ննջարան 72
ԻԲ. Ննջասենեակ 73
ԻԳ. Ննջարան 74
ԻԴ. Ննջասենեակ 75
ԻԵ. Ննջարան 76
ԻԶ. Ննջասենեակ 77
ԻԷ. Ննջարան 78
ԻԸ. Ննջասենեակ 79
ԻԹ. Ննջարան 80
ԼԱ. Ննջասենեակ 81
ԼԲ. Ննջարան 82
ԼԳ. Ննջասենեակ 83
ԼԴ. Ննջարան 84
ԼԵ. Ննջասենեակ 85
ԼԶ. Ննջարան 86
ԼԷ. Ննջասենեակ 87
ԼԸ. Ննջարան 88
ԼԹ. Ննջասենեակ 89
ԽԱ. Ննջարան 90
ԽԲ. Ննջասենեակ 91
ԽԳ. Ննջարան 92
ԽԴ. Ննջասենեակ 93
ԽԵ. Ննջարան 94
ԽԶ. Ննջասենեակ 95
ԽԷ. Ննջարան 96
ԽԸ. Ննջասենեակ 97
ԽԹ. Ննջարան 98
ԾԱ. Ննջասենեակ 99
ԾԲ. Ննջարան 100
ԾԳ. Ննջասենեակ 101
ԾԴ. Ննջարան 102
ԾԵ. Ննջասենեակ 103
ԾԶ. Ննջարան 104
ԾԷ. Ննջասենեակ 105
ԾԸ. Ննջարան 106
ԾԹ. Ննջասենեակ 107
ՀԱ. Ննջարան 108
ՀԲ. Ննջասենեակ 109
ՀԳ. Ննջարան 110
ՀԴ. Ննջասենեակ 111
ՀԵ. Ննջարան 112
ՀԶ. Ննջասենեակ 113
ՀԷ. Ննջարան 114
ՀԸ. Ննջասենեակ 115
ՀԹ. Ննջարան 116
ՁԱ. Ննջասենեակ 117
ՁԲ. Ննջարան 118
ՁԳ. Ննջասենեակ 119
ՁԴ. Ննջարան 120
ՁԵ. Ննջասենեակ 121
ՁԶ. Ննջարան 122
ՁԷ. Ննջասենեակ 123
ՁԸ. Ննջարան 124
ՁԹ. Ննջասենեակ 125
ՂԱ. Ննջարան 126
ՂԲ. Ննջասենեակ 127
ՂԳ. Ննջարան 128
ՂԴ. Ննջասենեակ 129
ՂԵ. Ննջարան 130
ՂԶ. Ննջասենեակ 131
ՂԷ. Ննջարան 132
ՂԸ. Ննջասենեակ 133
ՂԹ. Ննջարան 134
ՄԱ. Ննջասենեակ 135
ՄԲ. Ննջարան 136
ՄԳ. Ննջասենեակ 137
ՄԴ. Ննջարան 138
ՄԵ. Ննջասենեակ 139
ՄԶ. Ննջարան 140
ՄԷ. Ննջասենեակ 141
ՄԸ. Ննջարան 142
ՄԹ. Ննջասենեակ 143
ՅԱ. Ննջարան 144
ՅԲ. Ննջասենեակ 145
ՅԳ. Ննջարան 146
ՅԴ. Ննջասենեակ 147
ՅԵ. Ննջարան 148
ՅԶ. Ննջասենեակ 149
ՅԷ. Ննջարան 150
ՅԸ. Ննջասենեակ 151
ՅԹ. Ննջարան 152
ՆԱ. Ննջասենեակ 153
ՆԲ. Ննջարան 154
ՆԳ. Ննջասենեակ 155
ՆԴ. Ննջարան 156
ՆԵ. Ննջասենեակ 157
ՆԶ. Ննջարան 158
ՆԷ. Ննջասենեակ 159
ՆԸ. Ննջարան 160
ՆԹ. Ննջասենեակ 161
ՇԱ. Ննջարան 162
ՇԲ. Ննջասենեակ 163
ՇԳ. Ննջարան 164
ՇԴ. Ննջասենեակ 165
ՇԵ. Ննջարան 166
ՇԶ. Ննջասենեակ 167
ՇԷ. Ննջարան 168
ՇԸ. Ննջասենեակ 169
ՇԹ. Ննջարան 170
ՈԱ. Ննջասենեակ 171
ՈԲ. Ննջարան 172
ՈԳ. Ննջասենեակ 173
ՈԴ. Ննջարան 174
ՈԵ. Ննջասենեակ 175
ՈԶ. Ննջարան 176
ՈԷ. Ննջասենեակ 177
ՈԸ. Ննջարան 178
ՈԹ. Ննջասենեակ 179
ՉԱ. Ննջարան 180
ՉԲ. Ննջասենեակ 181
ՉԳ. Ննջարան 182
ՉԴ. Ննջասենեակ 183
ՉԵ. Ննջարան 184
ՉԶ. Ննջասենեակ 185
ՉԷ. Ննջարան 186
ՉԸ. Ննջասենեակ 187
ՉԹ. Ննջարան 188
ՊԱ. Ննջասենեակ 189
ՊԲ. Ննջարան 190
ՊԳ. Ննջասենեակ 191
ՊԴ. Ննջարան 192
ՊԵ. Ննջասենեակ 193
ՊԶ. Ննջարան 194
ՊԷ. Ննջասենեակ 195
ՊԸ. Ննջարան 196
ՊԹ. Ննջասենեակ 197
ՋԱ. Ննջարան 198
ՋԲ. Ննջասենեակ 199
ՋԳ. Ննջարան 200
ՋԴ. Ննջասենեակ 201
ՋԵ. Ննջարան 202
ՋԶ. Ննջասենեակ 203
ՋԷ. Ննջարան 204
ՋԸ. Ննջասենեակ 205
ՋԹ. Ննջարան 206
ՌԱ. Ննջասենեակ 207
ՌԲ. Ննջարան 208
ՌԳ. Ննջասենեակ 209
ՌԴ. Ննջարան 210
ՌԵ. Ննջասենեակ 211
ՌԶ. Ննջարան 212
ՌԷ. Ննջասենեակ 213
ՌԸ. Ննջարան 214
ՌԹ. Ննջասենեակ 215
ՍԱ. Ննջարան 216
ՍԲ. Ննջասենեակ 217
ՍԳ. Ննջարան 218
ՍԴ. Ննջասենեակ 219
ՍԵ. Ննջարան 220
ՍԶ. Ննջասենեակ 221
ՍԷ. Ննջարան 222
ՍԸ. Ննջասենեակ 223
ՍԹ. Ննջարան 224
ՏԱ. Ննջասենեակ 225
ՏԲ. Ննջարան 226
ՏԳ. Ննջասենեակ 227
ՏԴ. Ննջարան 228
ՏԵ. Ննջասենեակ 229
ՏԶ. Ննջարան 230
ՏԷ. Ննջասենեակ 231
ՏԸ. Ննջարան 232
ՏԹ. Ննջասենեակ 233
ՐԱ. Ննջարան 234
ՐԲ. Ննջասենեակ 235
ՐԳ. Ննջարան 236
ՐԴ. Ննջասենեակ 237
ՐԵ. Ննջարան 238
ՐԶ. Ննջասենեակ 239
ՐԷ. Ննջարան 240
ՐԸ. Ննջասենեակ 241
ՐԹ. Ննջարան 242
ՑԱ. Ննջասենեակ 243
ՑԲ. Ննջարան 244
ՑԳ. Ննջասենեակ 245
ՑԴ. Ննջարան 246
ՑԵ. Ննջասենեակ 247
ՑԶ. Ննջարան 248
ՑԷ. Ննջասենեակ 249
ՑԸ. Ննջարան 250
ՑԹ. Ննջասենեակ 251
ՒԱ. Ննջարան 252
ՒԲ. Ննջասենեակ 253
ՒԳ. Ննջարան 254
ՒԴ. Ննջասենեակ 255
ՒԵ. Ննջարան 256
ՒԶ. Ննջասենեակ 257
ՒԷ. Ննջարան 258
ՒԸ. Ննջասենեակ 259
ՒԹ. Ննջարան 260
ՓԱ. Ննջասենեակ 261
ՓԲ. Ննջարան 262
ՓԳ. Ննջասենեակ 263
ՓԴ. Ննջարան 264
ՓԵ. Ննջասենեակ 265
ՓԶ. Ննջարան 266
ՓԷ. Ննջասենեակ 267
ՓԸ. Ննջարան 268
ՓԹ. Ննջասենեակ 269
ՔԱ. Ննջարան 270
ՔԲ. Ննջասենեակ 271
ՔԳ. Ննջարան 272
ՔԴ. Ննջասենեակ 273
ՔԵ. Ննջարան 274
ՔԶ. Ննջասենեակ 275
ՔԷ. Ննջարան 276
ՔԸ. Ննջասենեակ 277
ՔԹ. Ննջարան 278
ՕԱ. Ննջասենեակ 279
ՕԲ. Ննջարան 280
ՕԳ. Ննջասենեակ 281
ՕԴ. Ննջարան 282
ՕԵ. Ննջասենեակ 283
ՕԶ. Ննջարան 284
ՕԷ. Ննջասենեակ 285
ՕԸ. Ննջարան 286
ՕԹ. Ննջասենեակ 287
ՖԱ. Ննջարան 288
ՖԲ. Ննջասենեակ 289
ՖԳ. Ննջարան 290
ՖԴ. Ննջասենեակ 291
ՖԵ. Ննջարան 292
ՖԶ. Ննջասենեակ 293
ՖԷ. Ննջարան 294
ՖԸ. Ննջասենեակ 295
ՖԹ. Ննջարան 296

ՊԱՏԿԱՄԱՒՈՐ ՊԱՏԿԱՄԱՒՈՐ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԽՍԱՆՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

—)(o)(—

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼ Է ԻՐ ՄԷՋ ՅԱՏՈՒԿ ՏԵՂ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿՐՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ ՊԱՏՄԵԼ ՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ՁԵՒՈՎ, ՈՐ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԵՆ ԻՐԱՐ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿԻԶԲԱՒՈՐԵԼՈՒ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԱՑԱԾ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԱՑԱԾ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅ ԳՐՈՂ, ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՀԱՅԱԳԻՏ

ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐ. ՔԱՀԱՆԱՅԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼ Է ԻՐ ՄԷՋ ՅԱՏՈՒԿ ՏԵՂ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿՐՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ ՊԱՏՄԵԼ ՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ՁԵՒՈՎ, ՈՐ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԵՆ ԻՐԱՐ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿԻԶԲԱՒՈՐԵԼՈՒ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԱՑԱԾ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅ ԳՐՈՂ, ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՀԱՅԱԳԻՏ

ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐ. ՔԱՀԱՆԱՅԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼ Է ԻՐ ՄԷՋ ՅԱՏՈՒԿ ՏԵՂ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿՐՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ ՊԱՏՄԵԼ ՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ՁԵՒՈՎ, ՈՐ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԵՆ ԻՐԱՐ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿԻԶԲԱՒՈՐԵԼՈՒ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԱՑԱԾ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅ ԳՐՈՂ, ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՀԱՅԱԳԻՏ

ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐ. ՔԱՀԱՆԱՅԻ

կանոններու ենթարկուած է եւ իրաւունք ունի տարեկան աննշան բանակութեամբ զէնքեր միայն արտադրելու: Իսկ ընդհակառակն, մեր սահմաններէն անդին, կը տեսնենք զինուորական հզօր ճարտարագործութիւններ, պաշտօնական թէ անհատական, որոնք ոչ միայն զէնք եւ ռազմանիւթ կը հայթայթեն իրենց բանակին եւ նաւատորմին, այլ եւ շահեր կ'ունենան զէնքի առեւտուրէն, մինչդեռ Գերմանիոյ արգիլուած է զէնք արտածել:

Կա՛մ այս սեղմումները պէտք է գործադրուին բոլորին համար, եւ կամ պէտք է ջնջուին Գերմանիոյ համար ալ:

Եթէ չընդունուին մեր այս պահանջները, Գերմանիան պիտի բաշուի զինաթափութեան խորհրդաժողովէն: Եւ այն ատեն Գերմանիան պիտի հարկադրուի ազգային միջոցներով ապահովել իր պաշտպանութիւնը:

Ի՞նչ կ'ըսէ Ֆրանսայի վարչապետը

Պ. Լոխօ գերմանական պաշտօնագիրը ստանալէ անմիջապէս յետոյ, յայտարարեց թէ ուշադրութեամբ պիտի քննէ զայն եւ անմիջապէս նախաբարեկան խորհուրդին պիտի յանձնէ: «Գերմանական պահանջը տեղի պիտի տայ միջազգային խորհրդակցութեանց: Ցետոյ կը տեսնենք: Ֆրանսայի հանրային կարծիքը եւ կառավարութիւնը պիտի պահեն իրենց պատարիւնը, ինչպէս ըրին Թրնեւի եւ Լոզանի խորհրդակցութեանց առեն:

Ի՞նչ կը խորհին Գերմանիոյ մէջ

Գերմանական պաշտօնագրին յանձնումը խոր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ երկրին մէջ, մանաւանդ որ, ամէն բան գաղտնի պահուած էր եւ բոլորին ուշադրութիւնը կեդրոնացած՝ ներքին քաղաքականութեան վրայ: Շատեր կը պանգատին որ գաղտնիքը երեւան եկած է Փարիզի մէջ, մինչդեռ կը յուսային քանի մը օր պահել, վճռական պահու մը մէջտեղ հանելու համար: Գերմանական պաշտօնագիրը սովորաբար յանձնուած դիւանագիտական ծանուցագրի մը հանգամանքը չունի, այլ կը ներկայացնէ «գերմանական տեսակէտին ամփոփումը՝ իրաւունքներու հաւասարութեան մասին»:

Գերմանական թերթերը կը շարունակեն յուզումնալից յօդուածներ հրատարակել, ապացուցանելու համար թէ ամէն Ֆրանսացի, վեցէն մինչեւ քսան տարեկան, քաղաքացիական եւ զինուորական ամուր կրթութիւն կը ստանայ, մինչդեռ Գերմանիան զրկուած է ամէն իրաւունքէ: Ասոր դիմաց, Ֆրանսացիները կ'ըսեն թէ Հիթլէրեան չարժումը 450,000 զինուոր կը համբէ, իսկ Պոլշեւիկեան Սաղաւարտի կազմակերպութիւնը 800,000 մարզուած զինուոր ունի, առանց հաշուելու մարզական եւ զինուորական ընկերութեանց անհամար անդամները:

Ց.

Գ.

Հ.

Գաւառ

ՍԷՆ ՄՕՐԻՍԻ Սագօ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլորընկերներըայսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎԻ ԿՂ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբըայսօրՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Զեկուցում շրջ. ժողովի:

ԻՇԽԱՆ.—Վաղը Շաբաթ իրիկուն, նոյնպէս:

ՊՈՒԼՎԱՆ ՕՏՏՕ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Նոյն օրակարգերով:

ՍԷՆ ԺԷՐՈՄ.— Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Նոյն օրակարգերով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՌՈՍՏՈՄ ԱՆթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին, 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԷՆ ԺԷՈՄի Վրէժ խումբի ընկերական ժողովը վաղըՇաբաթ իրիկուն ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ԼԻՈՆԻ կոմիտէի ներկայացուցչական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ընդ. Ծառուկեանի խանութը: Կը խնդրուի Լիոնի եւ շրջանի պատգամաւորներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն: Օրակարգ՝ զեկոյց շրջ. ժողովի մասին եւ կոմիտէի ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Վռամեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերը այս կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին:

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Մութիւալիթէի սրահը, 24 rue St. Victor. Նախորդ օրակարգի շարունակութիւն:

ԱՆիէՒ-Պուա Բոլոնպի Զէյթուն կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռաբոյն, Փոթորիկ, Ագատամարտ, Մասիս խումբերըայսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 345 Ave. d'Argenteuil: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ.

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Կարելի է նախօրօք բաժանորդագրուիլ: Դիմել Դրօշակի հասցէով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՊՏՈՑԸ

Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութիւնը կազմակերպած է ընկերահաւակրական ծովային պտոյտ մը դէպի ՍՈՒԽՐՄԻՈՒ ծոցը, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն: Կը հրաւիրուին քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի մասնաճիւղերու բոլոր ընկերները եւ համակիրները:

Գնացուցակ առաւօտուն ժամը 7.45ին Փլաս Փրէֆէկթիւր, առնելու համար 22 եւ 23 թիւ հանրակառքերը:

Ճաշը եւ լոքանքի շապիկ միասին բերել: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՔԼԱՄԱՌԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Անդրէասի եւ Շրջ.Հայր. Միութեան կողմէ: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Քլամառի անտառին մէջ (Պաղ ալբիւրին մօտ): Երդ, նուագ: արտասանութիւն, եւայլն:

Փոքր վէրսայլէն առնել հանրակառք թիւ. 89 եւ իջնել վերջաւորութիւն: Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակի:

Դ ա շ տ ա հ ա ն դ է ս

կազմակերպուած Սեբ. Դաւթի Հայրենակցական միութեան կողմէ Այս Կիրակի Մէյօտօնի անտառին մէջ

Շոգեկառք առնել Լէվալուայէն եւ իջնել Մէյօտօն-վալ-Ֆլօրի, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն մինչեւ ժամը 3: Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի:

Ընտանեկան դաշտահանդէս Տէսինի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Տէսինի ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Տէսինհայութեան ծանօթ սովորական կայուքէն վերջ: Խմբերգ Կոմիտաս երկսեռ երգչախումբի կողմէ՝ դեկավարութեամբ Պ. Ա. Գ. Մելքոնեանի, ընտիր ճաշ-պատ դեկավարութեամբ Պ. Ժ. Թոփկեանի: Կը մասնակցին Լիոնի «Հայ արիներու գայլիկները եւ սկաուտները: Ճոխ պիւֆէ: Փափաքողները կրնան ճաշը միասին բերել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՒԲՆԱԿ Պոլսեցիներու Միութեան մայր դիւանը կը խնդրէ իր բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ տարեկան ընդհ. ժողովին որ պիտի գումարուի վաղը Շաբաթ դիշեր ժամը 9ին Canebière, Grand Café Noailles-ի մէջ: Օրակարգ՝ վարչութեան եռամեայ հաշուետուութիւն, վարչութեան տարեկան ընդհ. տեղեկագիր եւ հաշուետուութիւն ըստ ծրագիր-կանոնագրի ներկայ վարչութեան հրաժարում եւ նոր ընտրութիւն: Ներկաներու թիւը ինչ որ ըլլայ մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

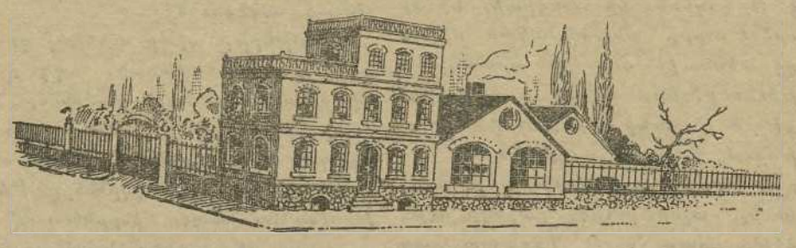
ՍՏԱՑՈՒՆՔ

Սարսէլ, Գ. Պ.— 105:
Տէսին, Գործ.— 410:
Սարսէլ, Օ. Ա.— 140:
Սարօէլ, Գ. Մ.— 70:

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլօնեը սիւռ Մէր 1 սեպտ. 932

Վաղը առաւօտ ձեր ձկնորսական ճաշին ծախած ձուկը որսացուած է այսօր: Կերէք Պուլօնեը սիւր Մէրի թարմ ձուկը:

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար: Երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ընծինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան 20, Passage Prado, (Մէթրօ Սէն-Ֆրնի)

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Paris

Tél. Botzaris 22-98 Métro Buttes-Chaumont

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵԻՈՐ ԹՌԻՔՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Թիւ 10 մեքենայ ունեցող եւ տունը աշխատող Գործատորներ: Լաւագոյն վճարումով: Մոռթ սեզոն չունեցող եւ տարին 12 ամիս աշխատող միակ Թռիքոյի գործարանը:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տարեկան հաշուեմատոյց մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տարեվերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ գաղտակղեր ստացած էք huissier-ներէ.

ԵԹԷ պարտականագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք Պ. ՓԱՐՄԱԳ, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳ ԻՒՂ

Այս Շաբաթ հալի մէջ կարագ իւղի գինը բարձրացուց կրկին, եւ այսպէս պիտի բարձրանայ ամբողջ ձմեռ, մենք ալ ստիպուած յառաջիկայ երկուշաբթի'էն սկսեալ քիլօին 50 սանթիմ կ'աւելցնենք մեր սոյն գիներուն վրայ, աճապարեցէք գնել այս շաբաթ հետեւեալ գիներով:

Անարատ կարագ	5% ադուած, քիլօն	12.50	Ֆրանք
» »	3% » »	12.75	»
» » *demi salé*	1½% » »	13.50	»
Հալէպի հալած անարատ կարագ		17.—	»

2—3—10 քիլօնոց գոցուած եւ ժաքեր տուփերու մէջ, յանձնելի բնակարան: Մեծաքանակ գնումի բացառիկ գներ:

Դիմել՝ Comptoir Général des Beurres, 74 Rue Gergovie, Paris (14). Tél. Seg. 70-07, 70-88. Métro Alesia

Հայերու ժանապրավարը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, իսկոյն մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ձաշարան CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրները՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:

Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամրատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Սպաննեցէք այդ կաղ սատանին, եթէ կենդանի բռնել կարելի չլինի: Դա Րիվարէցին է:

— Շո՛ւտ, ինձ նոր ատրճանակ, — ասաց Բոռ իրեններին, — եւ ճամբի ընկէք:

Նետեց դլխարկը: Ձիւղ վայրկեանն էր, կատաղած զինուորների սուրերը փայլփլում էին արդէն բոլորովին մօտիկ:

— Թողո՛ք զէնքերը:

Ու կարգինալ Մօնտանէլլին յանկարծ երեւաց կուտղների մէջտեղում, եւ զինուորներից մէկը պոռաց սարսափահար.

— Ջերդ Սրբազնութիւն, Աստուած իմ, կը սպանեն ձեզ:

Մօնտանէլլի մի քայլ աւելի մօտ եկաւ ու կանգնեց Բոռի ատրճանակի բերանին:

Հինգ դաւադիրները արդէն ձիու վրայ էին ու քշում էին բլրոտ ճամբով: Մարկօնին ցատկեց իր մատակի նիւսը: Ինքնելու վայրկեանին նայեց ետ, ատուդելու համար, թէ պէտք չէ Բոռին իր օգնութիւնը: Չին նրա ձեռքի տակն էր ու մի վայրկեանից նա ազատ կը լինէր: Բայց երբ դուրս եկաւ կարմիր վերարկուով կերպասրանքը, Բոռ յանկարծ ետ նահանջեց ու ատրճանակը բռնած ձեռքը իջաւ ցած: Այդ վայրկեանը վճռեց ամէն բան: Իսկոյն շրջապատեցին նրան ու գետին գլորեցին: Մի զինուորի սուրի հարուածով զէնքը դէն էր շպրտուել: Մարկօնի մարակեց ձին: Հեծելազօրքի սմբակների ձայնը լսում էր իր թիկունքին, եւ անօգուտ էր սպասելը, որ իրեն էլ բռնեն: Թամբի վրայ երբ ետ դարձաւ, որպէս զի մի վերջին անգամ կրակ անի ամէնից աւելի մօտ եղող զինուորներին, տեսաւ որ Բոռը արիւնաթաթախ դէմքով ընկած էր ձիերի, զինուորների ու լուսեների ոտքի տակ: Լսեց յաղթողների վայրի հայհոյանքը եւ յաղթանակի ու կատաղութեան ճիչերը: Մօնտանէլլին չնկատեց, թէ ինչ կատարուեց: Իրաւ սանդուղից ու չանք էր դործ դնում հանդստացնելու յուզուած ամբոխը: Երբ ծռել էր վիրաւորուած լրտեսի վրայ ամբոխի աղաղակը ստիպեց դլուխը բարձրացնելու: Զինուորները անց էին կենում հրապարակի միջով, քաշ տալով իրենց հետեւից Բոռի ձեռքերից կապած թոկը:

Նրա դէմքը անկենդան էր դրեթէ՝ իր կրած տանջանքից ու սպատումից, դժուարութեամբ չանք էր անում չունչ քաշելու: Բայց նայեց կարդինալին ու դունաթափ չրթունքների միջից ժպտալով չչնչաց.

— Շ–չնորհաւորում եմ, ձ–ձերդ սրբազնութիւն:

. . . . . .

Հինգ օր յետոյ Մարտինին հասաւ Ֆլօրի: Ստացել էր Զեմմային փոստով մի կապ տպուած չրջաբերականներ: Պայմանաւորուած նշանն էր դա մի որ եւ է ծայրայեղ դէպքի, եւ յիշելով պատշգամի վրայ Բոռի հետ ունեցած խօսակցութիւնը, իսկոյն դլխի ընկաւ, թէ ինչ էր պատահել: Ճամբին չանք էր դործ դնում իրեն համոզելու, որ Բոռին մահապարտս ոչինչ պատահած լինել չէր կարող եւ որ յիմար բան էր այդ տեսակ մի ջղային ու քմայքոտ մարդու մանկական անհաստատութեանը կարեւորութիւն տալը: Բայց որչափ ուժեղ պայքարում էր այդ մտքի հետ, այնքան աւելի ամուր էր ենթարկւում:

— Ենթադրում եմ բանն ինչ է. անշուշտ բռնել են Րիվարէցին: — Ասաց նա մտնելով Զեմմայի սենեակը:

—Ջերբակալել է անցած հինդշաբթի Բրիդիկէլում. յուսահատօրէն պաշտպանուում է, վիրաւորում է կապիտանին ու մի լրտեսի:

— Դիմադրութի՛ւն ու զէնքով.վատ է:

— Միեւնոյն է: Արդէն այնպէս է կոտրած նրա անունը որ մի աւելորդ հարուածով գլուխինը չի փոխի:

— Ի՞նչ կ'անեն նրան ձեր կարծիքով:

Զեմման գունատուեց:

— Կարծում եմ — ասաց նա. — որ պէտք չունինք նրանց անելիքին սպասելու:

— Ուրեմն կարծում էք, կարող ենք այնպէս սարքել որ փախչի:

— Պարտաւո՛ր ենք:

Շուռ եկաւ ու սկսեց սուլել, ձեռքերը մէջքին դրած: Զեմման չէր խանդարում նրա մտածումը: Նստել էր անշարժ, դլուխը ձգած աթոռի թիկունքին ու աչքերը յառած հեռուն անթարթ ու դրաժիկ: Երբ նրա դէմքը այդ արտայայտութիւնն էր ստանում, նա նմանում էր Դիւրէրի «Ցիտութեանը»:

— Դուք տեսա՞ք նրան. — հարցրեց Մարտինի կանդ առնելով մի վայրկեան:

— Ո՛չ, հանդիպելու էինք այստեղ յաջորդ առաւօտը:

— Այո՛, մտաքս է: Ո՞ւր է այժմ:

— Բերդը: Խիստ հսկողութեան տակ, եւ ինչպէս ասում են, չղթայուած:

Մարտինի արհամարհանքի մի չարժում արաւ:

— Է՛, այդ մէկ է: Լաւ սղոցին ոչ մի չղթայ չի դիմանայ: Միայն թէ վիրաւորուած չլինի:

— Կարծեմ, այնքան էլ չէ վնասուել ձերբակալելիս: Բայց ճշմարիտը դեռ չդիտենք: Կարծում են ամէնից լաւ է հարցնենք Միքէլէին: Ներկայ է եղած ձերբակալմանը:

— Ինչպէս է որ նրան էլ չէ՞ր նել: Մի՞թէ ձգել փախել է, վտանդի մէջ թողնելով Րիվարէցին:

— Իր մեղքը չէ. կուել է բռնի միւսների հետ ու բաւական կերպ կատարել, ինչ որ պայմանաւորուած են եղել: Այդպէս էլ արել են բոլորը: Միայն մէկը նրանցից մոռացել է վիրաւորել վայրկեանին ամէն բան, կամ պատահել է: Ինքը Րիվարէցը: Այդպէս ինչ որ մի անհասկանալի բան կայ: Սպասեցէք մի վայրկեան, կանչեմ Միքէլէին:

Ելաւ սենեակից ու վերադարձաւ Միքէլէի ու մի լայնաթիկունք լուսեցու հետ:

— Մարկօնին է. — ասաց նա: Դուք լսած էք նրա մասին. մարդկանց նենգներից մէկը: Հէնց նոր է եկել, դուցէ կարողանայ մի որ եւ է նոր բան մեզ հաղորդել: Միքէլէ, ահա Զեզոտ Մարտինին, որի մասին խօսել եմ ձեզ: Պատմեցէք նրան ինչ կատարւել է ձեր աչքի առաջ:

Միքէլէն մի կարճ հաւիւ ներկայացրեց հեծելազօրքի հետ իրենց ունեցած բաղխման մասին:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

3 Septembre 1932

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1973 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԱՊԱՀՈՎԵԼ «ԱՆԿՈՐՆՉԵԼԻ»Ն

— «Մենք այսօր չենք գիտեր ու չենք կրնար ըսել թէ ե՛րբ եւ ի՛նչպէս պիտի լուծուի Հայկական Դատը, ոչ ալ այդ տեսակ խնդիր մը կրնայ ամէն օր հրապարակաւ յուզուիլ, բայց գիտենք, կը հաւատանք որ պիտի լուծուի»:

Ամերիկայի նախկին պաշտօնաթերթին է որ կը գրէ այս խօսքերը, իր ծանօթ խմբագրականին մէջ, որու մասին խօսեցանք երէկ:

Իսկ իր ամէնէն զօրաւոր փաստն այն է թէ՝ «Թուրքեր ալ գիտեն որ պիտի լուծուի: Ինչպէս ըսինք, եթէ այդպէս չըլլար, այսքան չէին վրդովուեր Հայկական Դատի խօսքէն ու յիշատակէն»:

Ուրեմն, նախկին պաշտօնաթերթը կ'ապրին հաւատքով, մեծցնելով գործը: Ո՛ր է աշխատանք:

Բարի քրիստոնեականութեամբ պէս, անոնք ջերմապէս կը հաւատան թէ «Հայկական Դատը պիտի լուծուի»:

Արդ, բարի քրիստոնեաները իրենց հաւատքին կը միացնեն գործն ալ, եկեղեցիներ չինելով, խունկ ծխելով, արարողութիւններ կատարելով, թափօրներ կազմելով, քարոզ տալով: Նոյն իսկ փողոցներուն մէջ Աստուածաշունչ ծախելով:

Մեր խելօքիկ նախկին պաշտօնաթերթը այս բոլորէն ո՞րը կ'ընեն, յանուն Հայկական Դատի:

Մենք չենք պահանջեր որ միւրճուին վսանգաւոր գործերու մէջ: Շատ փափուկ են իրենց սիրտերն ու ձեռքերը, եւ իրաւունք չունինք աւելին պահանջելու:

Ամէն մէկը՝ իր խառնուածքին ու կարողութեան համաձայն:

Բայց, ի՞նչպէս պիտի ապացուցանեն թէ գոնէ անկեղծօրէն կը հաւատան մեր Դատին յաջողութեան, երբ նոյն իսկ չեն ընդունիր թէ «այդ տեսակ խնդիր մը կրնայ ամէն օր հրապարակաւ յուզուիլ»:

Մանաւանդ որ, իրենք ալ կ'ընդունին թէ «Հայաստան, իբրեւ անդամ Ժողովրդային Միութեան՝ հետեւելով Սովետներու արտաքին քաղաքականութեան, Թուրքիոյ հետ ուղիղ ու բարւոք յարաբերութիւններ ունի»:

Բայց, միեւնոյն ատեն կը շեշտեն թէ՝ «այս ալ չի պարտադրեր մեզ որ մենք մոռնանք մեր իրաւունքները, որոնք մեզի միայն չեն պատկանիր, այլ նաեւ մեր սերունդներուն»:

Միջանկեալ ըսենք թէ՝ նախկին պաշտօնաթերթին համար համարձակ նորութիւն մըն է այս յայտարարութիւնը, որ կը նշանակէ թէ կրնանք անկախ գործել, արժեցնելու համար մեր իրաւունքները:

Աւելի լաւ, եթէ խորհրդային իշխանութիւնն ալ ուժ տայ: կամ գոնէ չխանգարէ:

Այս բացորոշ յայտարարութենէն յետոյ, նախկին պաշտօնաթերթը անշուշտ չեն կրնար պահանջել որ երեւան ինք առանձնէ Հայկական Դատին հետապնդումը:

Ուրեմն, արտասահմանի հայ ժողովուրդին կ'իյնայ տէր կանգնիլ իր արդար իրաւունքներուն:

Իսկ նախկին պաշտօնաթերթն ալ մէկ մանրիկն ըլլալով այդ ժողովուրդին, պարտաւոր են խորհիլ, աշխատիլ, գործակցիլ բոլորին հետ:

Արդէն առած են քայլ մը — եթէ չենք սխալիր, առաջինը՝ տասը տարիէ ի վեր— յանձնառու մը ներկայացնելով Ազգերու Դաշնակցութեան:

Կը նշանակէ թէ՝ չեն խուսափիր «արկածախնդրութիւններէ», եւ գործ կը համարեն մինչեւ իսկ աղերսագրի մը մասուցումը:

Այն ատեն, ինչո՞ւ կէս ճամբան մնալ, եւ չմասնակցիլ նաեւ ուրի՛շ գործերու: Բարոյական, ֆիզիքական կամ նիւթական:

Եւ ինչո՞ւ չամաչել մեկուսացեալ գործունէութեան մէջ, երբ գիտենք որ ոչ միայն բոլոր քաղաքական հոսանքներու եւ կազմակերպութեանց, այլ եւ ամբողջ հայ ժողովուրդի համերաշխութեան եւ գործակցութեան պէտք ունինք, ելք մը գտնելու համար:

«Անկորնչելի»ն ամէն բանէ առաջ աշխատանք եւ յարատեւութիւն կը պահանջէ:

Հաւատքն ու մաղթանքը յետոյ կուգան: Հաւատքն ու մաղթանքը՝ տունը մնացած անկարներուն:

Բոլորս ալ հաւատք պիտի ունենանք: Մանաւանդ խանդավառութիւն:

Բայց հաւատքը ինքնիրմով չապրիր: Հող ու ջուր կ'ուզէ, ինչպէս ծաղիկը: Այլապէս՝ կը թօշնի, կը կտնծի, ուրիշներու փողփողուն, հրաշէկ արեւուն տակ:

Աշխատանք եւ յարատեւութիւն — հող ու ջուր — ոչ միայն այս կամ այն հոսանքին, այլ բոլորին համար: Բոլոր ճիգերը միացնելու, ձեռք ձեռքի կապելու պայմանով:

Այլապէս, տասը տարի չանցած, երազի մը կը վերածուի «Մեծ Տեսիլք»ն ալ, բոլոր «անկորնչելի»ներով:

Այնքան տարբերական խնդիր մըն է այս օր, մենք հրապարակային վիճաբանութիւնն ալ աւելորդ պիտի համարէինք, եթէ նախկին թերթերը խուսափէին միամիտ արտայայտութիւններէ:

Գործ կայ բոլորին համար ալ: Աւելի քան երբեք ժամանակ է միացեալ, կուռ ճակատ մը կազմելու թրքական ճակատին դէմ, որ կը զօրանայ ու կ'ընդարձակուի յարաճուն թափով մը:

Ճակատ կազմել՝ չի նշանակեր պատերազմ յայտարարել: Զսպիտի կորնչենք չափի զգացումը, գերագնահատելով մեր ուժերը:

Բայց, մենք պէտք ունինք յենարաններու եւ գործի: Պարտաւոր ենք հակազդել թրքական դաւերուն, եւ օգտագործել բոլոր միջոցները, յիշեցնելու, արծարծելու, արժեցնելու համար մեր պահանջները:

Ու չպիտի վարանինք «ամէն օր հրապարակաւ» յուզել զանոնք, եթէ ոչ ուրիշ բանի, գոնէ հաւատքը վառ պահելու համար:

Հակառակ պարագային, ե՛ւ յուշագիրը, ե՛ւ «Պայքար»ի խմբագրականը եւ ուրիշ սրտառուչ արտայայտութիւններ կը դառնան տխուր հեգնութիւն: Կամ ամառնային երազ: Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

... ԿՐՆԱՆՔ ՀԱՆԳԻՍՏ ՔՆԱՆԱԼ

Արտակարգ աշխուժացում՝ հակապատերազմեան պայքարի հայկական ճակատին վրայ:

«Խումբ մը Փարիզահայերու» ձեռնարկէն յետոյ, ահա վերջինը,— հակապատերազմեան ճակատ մը··· Իթալի թաղամասին մէջ:

Մեր ձեռքն անցած հայերէն թռուցիկի մը մէջ կը կարդանք.

— «Փարիզի մէջ կազմուեցաւ նաեւ հայկական կեդրոնական նախաձեռնարկ կոմիտէ, որուն հրատարակած կոչը ինչպէս Ֆրանսայի բոլոր հայկական կեդրոններու, այնպէս ալ մեզ մօտ իր արձագանգը տուաւ: Իթալիի աշխատաւորները արդէն կազմած են նախաձեռնարկ կոմիտէ մը, որ ակտիւ կերպով աշխատանքի լծուած է»:

Առիթը՝ Ամսթէրտամի համաշխարհային —բոլշեւիկեան— համագումարն է (27 օգոստոս), ուր շանթեր տեղացին պատերազմին դէմ: Ափսո՞ս որ Հայոց ազգը բաժին չունեցաւ այդ համագումարին մէջ:

Թռուցիկն է որ կը մատնանշէ.

— «Մեզ մօտ հայ ազգայնական կազմակերպութիւններն ու անոնց մամուլը մեզապարտ լռութիւն կը պահեն այս հսկայական շարժման մասին: Պատերազմի, եւ այն ալ հակաիմպերիալիստական պատերազմի համար գիշեր ցերեկ երազող մեր արկածախնդրական չէֆերը չեն որ կողմնակից պիտի ըլլան պատերազմի դէմ պայքար մղելու եւ արձագանգին հակապատերազմեան համաշխարհային համագումարին: Անոնք, ինչպէս 1914-ին, պատրաստ են իմպերիալիստական «մենդ» պատերազմներուն համար հայ աշխատաւորներէ թնդանօթի միս պատրաստել նոր կամաւորական խումբեր կազմելով»:

«··· Մենք կոչ կ'ընենք մեր չրջանի հասարակական կազմակերպութիւններուն, Հ· Մ· Ը· Մ·Ը, Սամսոյ Զօրի Հայր· Միութեան, Դաշնակ Ազբիւր Սերոբ խումբի անդամներուն, որպէս զի անհապաղ գան միանան այս ընդհանուր չարժման, որ նպատակ ունի պայքարիլ գերազանցապէս աշխատաւորութեան սպառնացող պատերազմին դէմ, պաշտպանելու համար Խորհրդային Միութիւնը ու Խորհրդային Հայաստանը»:

Այս բոլորէն յետոյ, մեզի կը մնայ հանգիստ ճնահալ:

Աքթո՞ւն է Իթալիի հակապատերազմեան վաշտը:

Այս թռուցիկն ալ իբրեւ օրօր մեր գլխուն:

ՎԱՐԱԶ

Թուրքերը կը սպասեցնեն

ԹՈՒՐՔԻԱ ՄՆԱՑԱԾ ՀԱՅ ՄԸ ՈՒ ԿԸ ԿՈՂՈՊՏԵՆ 50,000 ՈՍԿիի ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Տիգրանակերտցի երիտասարդ մը, Խոսրով Սմսարեան (Տէլի Մխցանց թոռը), տէր՝ մետաքսի գանազան գործարաններու, յաջողած էր, շնորհիւ իր թուրք ընկերակիցներուն, գաղթականութեան միջոցին Տիգրանակերտ մնալ:

Զինադադարէն յետոյ երբ Հայերը կրկին ձեռք կ'առնեն գաղթականի ցուպը, Խոսրով, որ արդէն տիրացած է մօտ 50 հազար հնչուն ոսկիի հարստութեան մը, դարձեալ կը մնայ Թուրքիա ու կը շարունակէ նոր հարստութիւններ դիզել: Բայց Թուրքերը կը նախանձին անոր փայլուն վիճակին ու կը վճռեն զայն եւս վերցնել մէջտեղէն: Ու այսպէս ասկէ վեց ամիս առաջ, առանց որ եւ է պատճառի, զայն ձերբակալելով մօտ երկու ամիս Տիգրանակերտ բանտարկելէ յետոյ, կը դրկեն Էնկիւրի: Ամիս մը եւս հոն արգելափակելէ վերջ, զայն ճամբայ կը հանեն Տիգրանակերտ վերադարձնելու համար, բայց իր տեղը չհասած, խժդժօրէն կը սպանեն:

Խոսրովի մայրը, որ Հալէպ եկած է, կը պատմէ թէ Թուրքերը իր տղուն սպանութիւնը հաղորդելէ ետք, կողոպտած են անոր ամբողջ հարստութիւնը եւ գինքը դուրս ձգած գրեթէ մերկ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ընդհանուր մտահոգութիւն
Գերմանիոյ պահանջներուն առթիւ

Ինչպէս դրած էինք երէկ, գերմանական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ իր յուշագրին բնագիրը, որ երկուշաբթի օր յանձնուած էր Պերլինի Ֆրանսական դեսպանին:

Յուշագիրը կը բաղկանայ վեց մեքենագիր էջերէ, որոնց երեքը կը պարզեն սպառազինութեանց հաւասարութեան սկզբունքը: Իսկ վերջին երեք էջերը, որոնք առանձին պաշտօնագիր մը կը կազմեն եւ խմբագրուած են շատ չափաւոր եւ փաստականութեամբ, կը չօշափեն այն գինուորական խնդիրները զորս Գերմանիա կ'ուզէ կարգադրել Ֆրանսայի հետ համախորհուրդ, զանոնք զինաթափութեան խորհրդաժողովին տանելէ առաջ:

Յուշագիրը չի պարունակեր ո՛ր եւ է թուանշան կամ ցուցմունք՝ գերմանական բանակին վերակազմութեան համար: Նախ եւ առաջ կը պարզէ թէ՝ Ժընեւի խորհրդաժողովին ձախողումէն յետոյ, գերմանական պատուիրակութեան դրած խնդիրը կը պահէ իր ամբողջական ուժը: Ճիշդ ատոր համար ալ, կառավարութիւնը յարմար կը դատէ կէս – պաշտօնապէս բանակցիլ Ֆրանսայի հետ, համաձայնութեան մը յանգելու համար: «Ֆրանսական կառավարութիւնը տրամադի՞ր է այդպիսի համաձայնութեան մը յանգելու: Եթէ այո, այն ատեն Գերմանիա իրեն կը վերապահէ յառաջիկային իմացնել անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութեանց, որպէս զի այս վերջիններէն կարենան միջամտել բանակցութեան, իրենց յարմար դատած պահուն»:

Յուշագիրը յետոյ կը չօշափէ կարգ մը իրաւական խնդիրներ, կը պարզէ թէ Գերմանիա ինչ կը հասկնայ զինուորական իրաւունքներու հաւասարութիւն ըսելով: Կը բացատրէ թէ երբ ընդհանուր զինաթափութիւնը յաջողի, Գերմանիան պատրաստ է նրկատի առնելու իւրաքանչիւր պետութեան մասնաւոր պայմանները, մեկնակէտ ընդունելով գերմանական սպառազինութեանց արդի վիճակը: «Բայց, Գերմանիա չի կրնար, ո՛ր եւ է պարագայի մէջ, զոհանալ այն արդիւնքով որ առաջարկուեցաւ իրեն Ժընեւի մէջ: Հետեւաբար, անհրաժեշտ է սպառազինութեանց կրճատման հիմք մը գտնել եւ ապահովել բոլոր պետութեանց պաշտպանութիւնը: Գերմանիան կրնայ հրաժարիլ միւս պետութեանց համար արգիլուած զէնքերէն, բայց ստիպուած է պնդել որ ինքն ալ իրաւունք ունենայ սպառազինուելու այն բոլոր զէնքերով որ արտօնուած են միւսներուն: Աչխարհը հասած է այնպիսի կէտի մը ուր Գերմանիոյ զինուորական հաւասարութեան խնդիրը չի կրնար ատկախ ձգուիլ: Հետեւաբար, կառավարութիւնը անկեղծօրէն կը յուսայ թէ Փարիզի կառավարութիւնը պիտի հաւանի բանակցութեան մտնել իրեն հետ, ցանկալի նպատակին հասնելու համար:

Այս յուշագիրը հաղորդուած է նաեւ միւս պետութեանց: Իրագէկները կը հաւատան թէ Գերմանիա կ'առաջարկէ որ ընդհանուր զինաթափութիւնը կատարուի երեք յաջորդական հանգրուաններով, որոնց առաջինին չպիտի մասնակցի Գերմանիան: Պերլին կը պահանջէ որ գերմանական բանակին արդի կարգ ու սարքը փոխուի, եւ փոխանակ 12 տարուան զինուորութեան, հաստատուի չորս կամ վեց տարուան պարտաւորիչ զինուորութիւն: Կը պահանջէ նաեւ արդիական միջոցներով օժտել իր բանակը, ունենալ օդային տորմիղ, հրատոյր, ծանր հրետանի, բերդեր չինելու եւ 33 զինագործարաններ պահելու իրաւունք, մարտանաւեր եւն·: Հեծելազօրք չեն ուզեր, որոշած ըլլալով ջնջել զանոնք:

Քաղաքական չրջանակներու մէջ ընդհանուր մտահոգութիւն կը տիրէ այս պահանջներուն առթիւ:

Առտակարգ ժողով Փարիզի մէջ

Վարչապետ Էռիոյի վերադարձէն անմիջապէս յետոյ, հինգշաբթի օր, արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ դահլիճը, խորհրդակցելու համար գերմանական յուշագրին վրայ:

Մանաւանդ նկատի առնուեցան յուշագրին քաղաքական հետեւանքները, Գերմանիոյ վերազինման պահանջին առթիւ:

Վարչապետը յետոյ տեսակցեցաւ Փարիզի անգլիական դեսպանատան գործակատարին հետ, եւ անոր յանձնեց յուշագրին մէկ պատճէնը: Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի խորհրդակցին, ճշդելու համար իրենց դիրքը այս յուշագրին, ինչպէս եւ Գերմանիոյ պատերազմական նախարարին դրած պահանջներուն հանդէպ: Վարչապետը մերժեց ո՛ր եւ է յայտարարութիւն ընել թերթերուն, եւ բաւականացաւ ըսելով· «Պիտի խօսիմ, երբ ժամանակը գայ»:

Ի՛նչ կը խորհին Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ համար անակնկալ մը չեղաւ գերմանական յուշագիրը, բայց մեծ հետաքրքրութիւն չարժեց: Պատասխանատու չրջանակներու մէջ մեծ զգուշաւորութիւն կը տիրէ, բայց յայտնի է որ չեն ախորժած խնդրին արծարծումէն: Մամուլը ընդհանրապէս կը խուսափի խորհրդածութիւններէ, տեսակ մը սրտնեղութիւն մատնելով: Նոյն իսկ պաշտօնական չրջանակներու մէջ անպատեհ կը համարեն Գերմանիոյ ձեռնարկը եւ կը քննադատեն անոր դրծելու մեթոտը: Արտաքին նախարարը անմիջապէս իր քով կանչեց Լոնտոնի գերմանական դեսպանատան գործակատարը եւ անոր յանձնեց ծանուցագիր մը, որով դիտել կուտայ թէ՝ Յունիս 25էն ի վեր ո՛ր եւ է խօսակցութիւն կամ թղթակցութիւն չէ եղած Լոնտոնի եւ Պերլինի միջեւ, սպառազինման իրաւունքի հաւասարութեան մասին, հետեւաբար գերմանական կառավարութիւնը իրաւունք չունէր յայտարարելու թէ Անգլիոյ հաւանութիւնն ստացած է այս մասին:

Հակառակ այս բոլորին, զարմանալի չպիտի ըլլայ, եթէ Անգլիան ալ մխրճուի բանակցութեանց մէջ, նկատի առնելով հարցին աւագ կարեւորութիւնը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Միշտ այլի փուլ

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ» թերթին ուղղուած նամակ մը կ'ըսէ թէ օտար եւ փոբրամասնութեանց վարժարաններու մէջ թուրք ուսուցիչները շատ քիչ կը գնահատուին, թէ անոնց համար որ եւ է զոհողութիւն չեն ըրած, մինչդեռ դռնապաններ իսկ քիչ շատ յաւելում մը կը ստանան: Նամակագիրը կ'ըսէ թէ կրթական շրջանակներու մէջ կը տիրէ այն համոզումը թէ այս վարժարաններէ շատերուն պիտնեն բաց ըլլալով, կառավարութիւնը ասոնց օգնելու պարտաւոր է:

Վարժարաններ կան որոնց պիտնեն կատարելապէս բաւական ըլլալով, իրենց տարբէն ուսուցիչներու երկու – երեք տարին անգամ մը յաւելում կ'ընեն եւ իրենց հանգստաթոշակն իսկ կ'ապահովեն, մինչդեռ ուրիշ վարժարաններ յաճախող ուսուցիչներու իրաւունքը չի փնտռուիր: Նոյն իսկ այս կէտերը տնօրէնութիւններու զգացողութեան կը պատասխանուի· «Ինչ ընենք, ձեր կացութեան փոփոխութիւնը ոչ թէ մեզի այլ կառավարութեան անկ է»:

Այս վիճակին վրայ, կրթական գործավարին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ նամակագիրը:

*ՄՄԲ·— Նոր փաստ մը եւս, թէ էնկիւրի կ'ուզէ ձեռք առնել ոչ – թուրք դպրոցներու եկամտաները: Որովհետեւ, իրականին մէջ կառավարութեան կողմէ նշանակուած թուրք ուսուցիչներն են կը կեղեքեն հայ, յոյն եւ հրեայ դպրոցները, ի վնաս ոչ – թուրք պաշտօնակիցներու:

"ՄԵՆՔ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ,,

— :-: —

ՆՈՐԵՆ ԴԱՇՆԱԿ ԵՒ ՀՕՑՊՈՒՆ

Ժամանակէ մը ի վեր զրոյց կը շրջի թէ Սուրիոյ դահլիճին մէջ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին: Իպրահիմ Հանանու պէյ, Հալէպի հայրենասէրներու կուսակցութեան պետը, Դամասկոսի մզկիթին մէջ ճառ մը խօսելով ժողովուրդին, ըսած է ի միջի այլոց·

— Այսօրուան կառավարութիւնը եւ խորհրդարանը օրինաւոր չեն եւ հետու են ազգը ներկայացնելէ: Եթէ Ֆրանսա կ'ուզէ որ դէմ առ դէմ գան ազգին իրական ներկայացուցիչները, պէտք է թոյլ տայ որ ազատ ընտրութիւն մը կատարուի: Մենք հոգատարութիւն չենք ուզեր:

Այս ճառը բուռն կերպով ծափահարուած է ունկնդիրներու կողմէ:

Հայրենասէրներէ բաղկացած խումբեր Դամասկոս անցնելու համար Հոմսէն անցած ատեն, ժողովուրդը համակրական ցոյցերով դիմաւորած է գիրենք: Երբ կառավարութիւնը ուզած է արգիլել այս ցոյցերը, ժողովուրդը «անկցի՛ հոգատարութիւնը» պռոացած է: Ասոր վրայ, ոստիկանութիւնը կրակ բացած է ժողովուրդին վրայ, որ բարեր նետելով փոխադարձած է անոր: Ոստիկաններէն ու ժողովուրդէն հինգ հոգի վիրաւորուած են:

Արաբական թերթերը կը գրեն թէ Դաշնակցական Հայերը երբեմ չեն կրնար հրաժարիլ Թուրքիոյ դէմ գործելէ: Դաշնակ եւ Հօյպուն կոմիտէները Թուրքիոյ դէմ հանրագրութիւն մը պատրաստելով, Հայու մը եւ Քիւրտի մը յանձնած են զայն եւ կարգ մը անձերու ստորագրել տուած, Ազգերու Դաշնակցութեան մատուցանելու համար:

ԾՆՐԱԿԱՊ՝ Մ. ՔԻՄԱԼԻ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնի եւ Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ մօտերս պատուիրակութիւն մը պիտի հասնի Էնկիւրի, ծնրակապի պատուանշանը յանձնելու համար Մ. Քեմալի:

Այս առթիւ բուրք թերթերը կը փառաբանեն անգլերէնութիւնը բարեկամութիւնը:

■■■

ՎԱՌՆԱՑԷՆ 15 հատալնավարներ գիշերանց նաւակ մը նստելով, ուզեցին Ռուսիա փախչիլ: Ոստիկանութիւնը լուր առած ըլլալով, ձերբակալեց բոլորն ալ:

Մեր մեկնումից հետո Լոնդոնում հանդիպեցինք Ռուսահայ ընդհատակի ամենաակտիվ գործիչներից մեկին՝ Ռուբեն Տեր-Մինասյանին, որը ներկայացրեց մեզ Լոնդոնում գործող հայ մի քանի կազմակերպությունների ղեկավարներին։ Ռուբեն Տեր-Մինասյանը մեզ հետ զրույցի ընթացքում հետաքրքրական տեղեկություններ հաղորդեց ռուսահայ ընդհատակի մասին։ Ստորև տալիս ենք նրա հետ ունեցած զրույցի հիմնական մասերը։

Ռուբեն Տեր-Մինասյան, ներկայացրեք, խնդրեմ, ձեր կազմակերպությունը։

Ես ներկայացնում եմ Ռուսահայ ընդհատակի Վերածննդի կազմակերպությունը։ Մեր կազմակերպությունը ստեղծվել է 1917 թվականի Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո։ Մենք ունենք մեր ծրագիրը, որը տպագրված է 1918 թվականին։ Մեր կազմակերպությունը ունի մոտ 1000 անդամ։ Մենք ունենք մեր տպագրական միջոցները, որոնց միջոցով մենք հրատարակում ենք մեր գրականությունը։ Մենք ունենք մեր ներկայացուցիչները Ռուսաստանում, Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Բուլղարիայում, Ռումինիայում, Չեխոսլովակիայում, Լեհաստանում, Ավստրիայում, Գերմանիայում, Հունաստանում, Պարսկաստանում, Թուրքիայում, Ասորիքում, Պաղեստինում, Եգիպտոս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ
(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ)

Հայաստան ֆեսիան եւ յայտնի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԳՈՐԾՈՂ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՑՈՑԱՀԱՆԳԵՍԻ ԲՈՒՆԱՎՈՐ ՀԱՅ ԱՆՀԱՏՆԵՐԸ

1. Ալիք կամ հասարակաց ..... Իշխէք
2. Ամէն ..... Երեսփոխան, Խորհրդական
3. Ամուր ..... Երեսփոխան
4. Ամպրոպ ..... Տիրապետութիւն
5. Ապրիլ ..... Տարի
6. Արեւ ..... Կիզել
7. Արմատ ..... Ոտանաւոր
8. Արտասուք ..... Տիրոյթ
9. Բանաստեղծութիւն ..... Տիրապետութիւն
10. Գիր ..... Ոտանաւոր

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

11. Գրել կամ հասարակաց ..... Իշխել
12. Դասարան ..... Երեսփոխան
13. Դպրոց ..... Տիրապետութիւն
14. Եղբայր ..... Տիրոյթ
15. Երգել ..... Ոտանաւոր
16. Զարմանալ ..... Տիրապետութիւն
17. Զգալ ..... Տիրապետութիւն
18. Էր ..... Իսկ

8. ՎԱՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

19. Ինտրել ..... Գալ, Ուտուց
20. Ճոպր ..... Վաճառական, Վերջ

21. Ոգի ..... Ոգեղէն
22. Ոտանաւոր ..... Տիրապետութիւն
23. Պատմութիւն ..... Տիրապետութիւն
24. Ռազմիկ ..... Տիրապետութիւն
25. Սեր ..... Տիրապետութիւն
26. Վարդապետ ..... Տիրապետութիւն
27. Տարի ..... Տիրապետութիւն
28. Տիրապետութիւն ..... Տիրապետութիւն
29. Տիրոյթ ..... Տիրապետութիւն
30. Քաղաքական ..... Տիրապետութիւն

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

1. Ալիք կամ հասարակաց ..... Իշխէք
2. Ամէն ..... Երեսփոխան, Խորհրդական
3. Ամուր ..... Տիրապետութիւն
4. Ապրիլ ..... Տարի
5. Արեւ ..... Կիզել
6. Արմատ ..... Ոտանաւոր
7. Արտասուք ..... Տիրոյթ
8. Բանաստեղծութիւն ..... Տիրապետութիւն
9. Գիր ..... Ոտանաւոր
10. Գրել կամ հասարակաց ..... Իշխել
11. Դասարան ..... Երեսփոխան
12. Դպրոց ..... Տիրապետութիւն
13. Եղբայր ..... Տիրոյթ
14. Երգել ..... Ոտանաւոր
15. Զարմանալ ..... Տիրապետութիւն
16. Զգալ ..... Տիրապետութիւն
17. Էր ..... Իսկ

8. ՎԱՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

18. Ինտրել ..... Գալ, Ուտուց
19. Ճոպր ..... Վաճառական, Վերջ
20. Ոգի ..... Ոգեղէն
21. Ոտանաւոր ..... Տիրապետութիւն
22. Պատմութիւն ..... Տիրապետութիւն
23. Ռազմիկ ..... Տիրապետութիւն
24. Սեր ..... Տիրապետութիւն
25. Վարդապետ ..... Տիրապետութիւն
26. Տարի ..... Տիրապետութիւն
27. Տիրապետութիւն ..... Տիրապետութիւն
28. Տիրոյթ ..... Տիրապետութիւն
29. Քաղաքական ..... Տիրապետութիւն
30. Օդապարիկ

ՖԻՆ

(ՎԿՑ 1330 ԽՏՈՒՆԻՆ ՑԵՂՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՕՐԵՐԿՆ)

Թարգմ. Լ. ՇԱՀԱԶԻԶ — Հրատ. Բ. ԱՅՑԵԱՆԻ

— Ես չեմ կրնար, ինչ որ ուզես, ըսեցի։ — ասոր համար չեմ ուզեր ոչինչ ըսել։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ուզեմ, ոչ ալ կ՚ակնկալեմ։ Ինչ որ ընեմ, ինծի համար չեմ ըներ։ Ինչ որ ընեմ, ինծի համար չեմ ըներ։ Ինչ որ ընեմ, ինծի համար չեմ ըներ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

4 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1974 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Այսօր, տակէ տակ արտասպած ենք չարք մը լուրեր, Սուրիա-Լիբանանի հայ կարմրուկներու գործունէութեան մասին:

Մի եւեսոյն առեն ունինք թղթակցութիւն մը՝ Տէպինէն, — կարմրուկներու յարձակում եւ կռիւ: Իսկ իրրեւ հետեւանք՝ խիստ հարցաքննութիւն քաղաքի մեծագոյն գործարանին մէջ, ուր բազմաթիւ հայ բանուորներ կ'աշխատին:

Վերջին տեղեկութեան մը համաձայն, հաւանական է որ չատեր ճամբուին:

×

Առաջին անգամ չէ որ այսպիսի դէպքեր կը պատահին:

Բայց, բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ՝ հետզհետէ աւելի կ'աշխուժանան հայ կարմրուկները կամ կարմրախայտները:

Անոնք բռնուած են կատաղութեան, խելագարութեան նոպայէ մը: Կը կոտրեն – կը թափեն, թուրքիկներ կը ապեն ու կը ցրուեն, ցոյցեր կը կազմակերպեն կամ ցոյցերու կը մասնակցին:

Այս բոլորը՝ երեւութապէս յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան: Բայց, իրականին մէջ, կա՛մ գործիք դառնալով, եւ կամ գործի վրայ երեւալու համար:

Փա՛ռք եւ պատիւ բոլորին, քանի որ այսքան հերոսաբար կը մասնակցին Տէպինէն մինչեւ Հալէպ ու մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա:

Դժբախտութիւնը այն է որ, այս «քաջագործութիւնները» թրենցմով չեն վերջանար եւ կը վրդովեն գաղութներու խաղաղութիւնը:

Ու մանաւանդ, պատճառ կը դառնան փողոց թափելու բազմաթիւ աշխատաւորներ, ինչ որ ադէտ մըն է ներկայ տագնապի օրերուն:

Որովհետեւ, մէկ – երկուք չեն հայ աշխատաւորներու դլխուն փաթթուած փորձանքները:

Մէկն անկանոն թուղթերու խնդիրը կը սպառնայ մոխիրի վրայ նստեցնել բազմաթիւ ընտանիքներ:

Մեղի հասած խնդրագիրները արդէն դէպ մը կը կազմեն: Իսկ հարիւրաւորներ կան որ տակաւին լուր չունին ոչ հարցաբանէն, ոչ ալ օրուան անցուդարձերէն:

Ոստիկանութիւնը անողոքմտաբար կը հետապնդէ «անկանոն»-ները, ճամբայ ցուցնելով դէպ ի սահմանէն անդին: «Գացէք ո՛ւր որ կ'ուզէք. միայն թէ գացէ՛ք, հեռացէ՛ք մեր երկրէն»:

Այս կացութեան մէջ, որ միայն Ֆրանսայի յատուկ չէ, կարելի՞ է սպասել ո՛ր եւ է զղջում կամ սթափում՝ հայ կարմրուկներուն կողմէ:

Դժբախտաբար ոչ: Եթէ անոնք պուտ մը խելք ունենային, ծանր կը նստէին իրենց տեղը, սպասելով որ համաշխարհային յեղափոխութիւնը յաղթանակէ օտար, աւելի հզօր, աւելի բազմանդամ կազմակերպութեանց կողմէ:

Մինչդեռ ահա պատերազմին դէմ ալ ճակատ — կոմիտէ — կազմած են, խեղճուկրակ նպաստառակներով: Հինդով – տասնով թափթփուքներ կապելով յեղափոխութեան վիթխարի անիւներուն:

Եւ եթէ անոնք պուտ մը խիղճ ունենային, պիտի մտածէին թէ այս արմատախիլ ժողովուրդը չի կրնար տակաւ Նոր ցնցումներու: Թէ տկարը կը թնդուի, կը ճմլուի «սրբազան եսասիրութեան» կրունկներուն տակ: Ամէն երկրի մէջ ալ:

Այս կացութեան մէջ, կը մնայ մէկ միջոց, — գաղութները իրե՛նք պիտի ապահովեն իրենց հանգիստն ու աշխատանքը, ուղղակի դիրք բռնելով այս բախտախնդիրներուն դէմ: Դիմելով ինքնապաշտպանութեան:

Մեզ չեն հետաքրքրեր իւրաքանչիւր երկրի ոստիկանութեան կատարած հետապնդումները: Ոչ ալ գործուած արարքները:

Էականը այն է որ գաղութները մէկ ճակատ կազմեն այս հարցին մէջ ալ, տեսակ մը բորոտութեան ենթարկելով այս կարմիր – կոտուցները:

Թող երթան իրենց գլխուն յեղափոխութիւն խաղան ինչպէս որ կ'ուզեն: Բայց, թոյլ չտանք որ չփանան տիրող միւկութիւնին, եւ իրենց կարմիր լաթերը փաթթեն մեր գլխուն:

Այս կէտին մէջ ոչ ոամկավարը կրնայ մեկուսանալ, ոչ ալ հնչակեանը: Բոլորն ալ կ'ընդունին որ վնասակար են այս կարմիր — եւ ողորմելի — մարգանքները: Հետեւաբար, բոլորին ալ պարտականութիւն կ'իյնայ գործելու, խեցեվճռի դատապարտելու բախտախնդիրները:

Եթէ այստեղ ալ անճրկինք, ուրիշէն տրտնջալու իրաւունք չպիտի ունենանք:

Ահաւասիկ ամէն ճակատի վրայ կը հալածեն, կը հարուածեն ւէզ — գաղութները:

Արդ, այնքա՞ն բթացեր կամ թուլցեր ենք, որ մեր գլխուն կատղուած վտանգներն անգամ չպիտի կրնանք վանել:

Այն առեն, ինչո՞ւ չենք միանար հոսանքին, գոնէ «ազգովին» նորմրելու համար...

Երբ միջոց չես մտածեր ինքզինքդ պաշտպանելու համար, ա՛լ ինչո՞ւ կը գանգատիս:

Խելագարութիւնը կը զարգանայ ինքն իր վիճակին ձգելով:

Երբ մեր կարմրուկները համոզուին թէ տէր տիրական չունի այս ժողովուրդը, եւ ազատ են իրենց քոսոտ քուռակը խաղցնելու ճեմ պողոտաներէն մինչեւ գաղթականայանները, բնականաբար ա-ւելի կը լրբանան: Եւ լրբանալով, նոր փորձանքներ կը բանան գաղութներու գլխուն:

Ո՞վ է, վերջապէս, տէրն ու տիրականը մեր ճակատագրին: Էէպինի Հո՞կը, թէ Պէյրութի, Հալէպի կամ Դամասկոսի կարմիր ւէզիները:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ԶԲՕՍՆՈՒ

Թուրքիա, Օգոստ· 30ին, տօնեց իր անկախութեան պատերազմի յաղթութեան տարեդարձը:

Այս առթիւ, կը պաճծար մասնաւորապէս Պալիսը: Փակ էին բոլոր դպրոցները: Հանդէսներ սարքեցին «կիւչիւք էֆէնտի»ները եւ «հանըմ-ճաղըզ»ները: Թուրք համալսարանը եւս լոյսեր վառեց, կանաչ ու ծաղիկ հագաւ:

Դիշերը հրավառութիւններ եղան:

Իսկ թուրք համալսարանին առջեւ ցոյց տրուեցաւ թրքական գեղարուեստին երկու միակ արտայայտութիւնները, — օրթա օյունու եւ Գարագիօզ:

Կը խորհիմ, որ թուրք համալսարանը գարագիօզ խաղցնելով յաղթութեան գիշերը, փիլիսոփայօրէն ներկայացուց օրուան տօնին արժէքը: Ինչպէս երախաները Գարագիօզով պատրաստը կ'ուսնենան կեանքի խաղերուն, թուրք համալսարանն ալ արդեօ՞ չուզե՞ց հասկցնել, նոյն Գարագիօզով, թէ պատրաստ մըն ալ է յաղթանակը Օգոստոս 30ի:

ԱՐԵՒԱՆ

ՔԻՒՐՏԵՐԸ ՉԻՆԱՔԱՓ Կ'ԸՆԵՆ

Հալէպի «Տօղրու Եօլ» թերթին մէջ կը կարդանք (25 օգոստ.)·—

ՈՒՐՖԱ.— Կառավարութիւնը հրաւայեց ճահանգներուն մէջ կը հաւաքէ բիւրտերուն զենիթերը: Ամէն կողմ խիստ հսկողութիւն մը կը տիրէ: Ամէն մարդէ որոշուած չափով զենիթ կը պահանջուի: Ով որ որոշուած չափով զենիթ չի յանձներ, կը ձերբակալուի: Բազմաթիւ բիւրտ աշիրէթապետներ կը տառապին բանտերուն մէջ: Շատերը սարսափելի տանջանքներու ենթարկուած են: Այս ահաբեկչութենէն վախնալով, բազմաթիւ բիւրտ ընտանիքներ կը փախչին դէպի Իրաք եւ Սուրիա: Շատ են այն գիւղերը, որոնց բնակչութիւնը բոլորովին գաղթած է այլուր:

ՎԱՌՕԴԱՐԱՆ ՄԸ ՕԴԸ ԵԼԱՒ

Ձէյթէլ Տրիւզի մայրաքաղաք Սուէյտայի մէջ վառօդարան մը պայթած է, բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորելով: Առթականն «էլ Նիտա» թերթը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հրատարակէ այս մասին·—

Ձէյթէլ Տրիւզի մէջ Հաւրային Շինութեանց տնօրէնին յատուկ վառօդարան մը կայ, որ կը գտնուի Սուէյտայի բերդին մօտ տեղ մը: Մինչեւ հիմա անծանօթ մնացած պատճառով մը պայթիւն տեղի ունեցած է եւ 4000 ֆիլօ վառօդ մուխի վերածուած: Վառօդարանի մէջ գտնուող տիճամիթներ եւ այլ պայթուցիկներ նմանապէս հրկիզուած են, ահեղ որոտումներ պատճառելով: Բերդին մէջ գտնուող փրանսացի զինուորներու մեծ մասը վիրաւորուեցաւ: Բերդին մօտ շատ մը տուներ հանդուեցան եւ մարդիկ վիրաւորուեցան: Կառավարական շէնքին մէկ մասը եւս հանդուեցաւ:

Մարզպանութիւնը ձեռնարկած է խիստ քննութեան մը, երեւան հանելու համար պատճառը:

ՔԱՐԻՒՂԱՏԱՐ ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՇԻՆՈՒԻՔԻՆՆԵՐԸ

Տրիպոլսոյ մէջ կը շարունակուին շինութիւնները Մուսուլի բարիւղի խողովակին: Այժմ հասած են նոր նիւթեր, կառուցանելու համար հիւանդանոց մը եւ բազմաթիւ մասնաւոր շէնքեր: Բոլոր շէնքերն ալ պիտի շինուին պողպատէ, որովհետեւ բարիւղի յատկացուելիք շէնքերուն մէջ երկաթի գործածութիւնը վտանգաւոր է: Մինչեւ հիմա **1,329,530** ֆիլօ խողովակ, **27,949** ֆիլօ բահ ու բրիչ, **42,097** ֆիլօ հնձելաշարժ եւ վակոն, **170,000** ֆիլօ տախտակ, **11,844** ֆիլօ էլեկտրականութեան յատուկ գործիքներ, **668,350** ֆիլօ վրան եւայլն, **100,000** ֆիլօ շադախ, 86,673 ֆիլօ գանազան նիւթեր բերուած են ընկերութեան կողմէ:

Այս բոլորը ներածուած են առանց մաքսատուրքի

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կացութիւնը Ծար. Աւետեաց մէջ

Ճափոն կը զիւակցի Մանչուրիոյ հետ

Վաւերական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Ճափոնի եւ Մանչուրիոյ նոր պետութեան միջեւ կնքուած պաշտպանողական դիմակցութեան դաշնագիրը պիտի ստորագրուի եւ գործադրութեան մէջ պիտի մտնէ սեպտ 15ին:

Այս դաշնագրով, Ճափոն իրաւունք կը ստանայ քաղաքապահ զօրք հաստատելու ամբողջ Մանչուրիոյ մէջ, եւ յանձն կ'առնէ ապահովել նոր պետութեան արտաքին եւ ներքին պաշտպանութիւնը: Մանչուրիա պիտի պահէ իր գործելու ազատութիւնը, արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Կը հաւատան թէ յառաջիկային զինուորական համաձայնութիւն մըն ալ պիտի կնքուի, ճշդելու համար զաշնագրին մանրամասնութիւնները: Այս համաձայնութեան պատճէնը պիտի հաղորդուի միւս պետութեանց, ստորագրուելէ առաջ:

*** *Զինեալ ուազակները կը շարունակեն անկարգութիւններ յարուցանել Մանչուրիոյ մէջ: Մուքտէնի գծին վրայ 500 ուազակներ յարձակում գործեցին, բայց ետ մղուեցան տեղական ոստիկանութեան եւ ճափոնական զօրքին կողմէ:*

"Պողպատէ Սաղաւարտ"ին ցոյցերը

Այսօր վիթխարի ցոյցեր տեղի կ'ունենան Պերլինի մէջ, «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ի համագումարին առթիւ:

Ժողովը բացուեցաւ ուրբաթ օր, եւ հրաշունչ ատենախօսութիւններ եղան: Գնդապետ մը բողոքեց Վերսայլի դաշնագրին եւ մանաւանդ 231րդ յօդուածին դէմ, որ Գերմանիան պատասխանատու կը հռչակէ պատերազմին: Շեշտեց թէ անհրաժեշտ է ճակատի ոդին ներշնչել հազարաւոր քաղաքացիներու եւ հիներու մարտական ոգիով դաստիարակել երիտասարդութիւնը: «Գերմանիան վրէժխնդրական պատերազմ չուզեր, այլ իր ժողովուրդին համար կը պահանջէ այն միեւնոյն ապահովութիւնը զոր կը վայելեն միւս պետութիւնները»

Ժողովի ընթացքին ազատ ասպարէզ դրան միապետական հակումները: Ժողովին ներկայ էր նաեւ գահաժառանգը, զինուորական համազգեստով եւ միասին ունենալով իշխանուհին: Իր մուտքը աղջնակուեցաւ որոտագին ծափերով: Նախագահը իր բացման ճառին մէջ ուրախութիւն յայտնեց որ առաջին անգամ ըլլալով Պողպատեայ Սաղաւարտներու համագումարին կը մասնակցին կառավարութեան ներկայացուցիչները: Ցետոյ պարզեց ժողովին ծրագիրը, որ կը ձգտի երկու գլխաւոր նպատակի — 1) Մորտակել Վայմարի Սահմանադրութիւնը, 2) Գերմանիան ազատել Վերսայլի դաշնագրին խնամակալութենէն: Ցետոյ երգուեցաւ «Գերմանիան ամէն բանէ վեր»:

Հաւասարապէս զինուելու իրաւունքը

Երկկ դարձեալ արտակարգ նիստ գումարեց դահլիճը, խորհրդակցելու համար գերմանական յուշագրին վրայ: Օրակարգին վրայ էր, նաեւ, «Ռանթ»-ը միացնելու խնդիրը:

Ամբողջ միջազգային մամուլը կը զբաղի գերմանական յուշագրին բովանդակութեամբ եւ հետեւանքներով: Շատ բան կախում ունի Անգլիոյ բռնելիք դիրքէն:

Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը տեղեկացուցած է Ֆրանսական եւ գերմանական կառավարութեանց, թէ Վերսայլի դաշնագրին զինուորական յօդուածները չեն կրնար բարեփոխուիլ միայն Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ համաձայնութեամբ, այլ անհրաժեշտ է ստորագրող բոլոր պետութեանց վճիռը: Այս մասին կատարելապէս համաձայն են Լոնտոնի եւ Փարիզի տեսակէտները: Պահպանողական «Մորնինկ Փոստ» մեղադրելով Գերմանիան, կ'ըսէ·

— «Լոզանի մէջ, Գերմանիան տէր դարձաւ իր քաղաքին: Պահանջատէրերը կը յուսային թէ իր հարստութիւնը պիտի գործածէ պարտքերը վճարելու: Մինչդեռ ուրիշ նպատակներ ունի եղեր... Կ'ուզենք հաւատալ թէ հատուցումներէն խնայուած դրամները սպառազինութեանց չպիտի յատկացուին»:

Իսկ «Մանչէսթըր Կարտիըն» անուղղակի իրաւունք տալով Գերմանիոյ, կը խոստովանի թէ անոր դրած պահանջները դեռ սկիզբն են: «Բայց, անգամ մը սկսելէ յետոյ, ո՞ւր պիտի յանգի չարժուամը»:

Ամերիկացիները կը շարունակեն...

Ուրբաթ իրիկուն, Սօֆիայի փողոցներուն մէջ տեղի ունեցան ահաբեկման երկու փորձեր, կէս ժամուան մէջտեղ: Միխայլովի խմբակէն կազմելով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ տարճանակի հարուածներով: Այս մարդուն կաթնամբանին մէջ էր որ, անցեալ տարի, սարքուեցաւ դժոխային մեքենայ մը, պայթեցնելու համար Փրոթոկէրովի խմբակին պատկանող անդամի մը դէմ:

Նոյնպէս վիրաւորուեցաւ Թամալեւսկի, անձանօթի մը կողմէ: Այս մահեդոնացի գործիչին եղբայրն ալ սպաննուած էր անցեալ տարի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԷՄ, Ամսթէրտամի մէջ գումարուած համաժողովին առթիւ, ցոյց մը տեղի ունեցաւ Փարիզ, Պիւլիէի սրահը և բուռն ճառեր խօսուեցան բոլշեւիկներու եւ ուրիշ յեղափոխականներու կողմէ: Ոստիկանութիւնը բռնած էր բոլոր փողոցները: Այս առթիւ խառնակութիւններ ծագեցան, շատ մը ոստիկաններ վիրաւորուեցան եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎԻ ճակատագիրը պիտի որոշուի այս շաբթու: Դատական նախարարը ժողովի հրաւիրելով «ներումներու յանձնախումբը», բննութեան պիտի ենթարկէ ներկայացուած խնդրագիրները: Պաշտպան փաստաբանները յանձնախումբին ներկայացուցած են Փարիզի Բժշկական Ակադեմիայի անդամներէն Պ· Ժոռժ Տիւմայի տեղեկագիրը, որ կ'եզրակացնէ թէ Կորկուլով հիւանդ մըն է եւ ենթակայ դէ թէ դատի, այլ մտային բժշկութեան:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ հինգ Հիթլէրեանները ներում ստացան: Իրենց պատիժը պիտի հաւեն մշտնջենական թիապարտութեամբ:

11,400,000 *ԱՆԳՈՐԾ* կը գտնուի Մ· Նահանգներուն մէջ, համաձայն Աշխատանքի Դաշնակցութեան վերջին տեղեկագրին: Գործազրկութեան իրրեւ դարման՝ կ'առաջարկուի կրճատել աշխատանքի ժամերը:

3000 *ՄԵԴՐ* բարձրութենէ մը, օդանաւին տախտակներուն մէջ մնալով, ջարդուփշուր ինկաւ մեռաւ զինուորական օդանաւորդ փրանսացի յիսնապետ մը:

20 ՀԱՅ ԿԱՐՄՐՈՒԿՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

— :-: —

Հալէպի «էլ Թէգաոտիմ» թերթը կը գրէ·—

Վերջերս գրգռիչ թռուցիկներ գրուած էին բաղաքիս մէջ, ուղղուած ոստայնանկներու, որոնք ապստամբութեան կը հրաւիրուէին: Պահակը հայ տղայ մը ձերբակալած էր, երբ ան թռուցիկներ կը ցրուէր գիշերանց:

Տղան ոստիկանութեան կողմէ խիստ քննութեան ենթարկուելով, յայտնեց թէ կարապետ անուն Հայ մըն է իրեն յանձնողը այդ թռուցիկները: Իսկոյն խուզարկուեցաւ Կարապետի տունը, ուրկէ գտնուեցան ժէլաթինէ տպրանք մը եւ թռուցիկներ: Ոստիկանութիւնը կրցաւ խոստովանել տալ Կարապետին իր բոլոր ընկերներուն անուններն եւ անոնց գործունէութիւնը: Ատոր վրայ անմիջապէս սկսան ձերբակալութիւնները եւ 20ի մօտ հայ համայնավարներ տարուեցան բանտ:

Այժմ շատ գաղտնօրէն եւ խստութեամբ կը շարունակուին քննութիւնները ու ձերբակալութիւնները:

*** *Այս մասին հետեւեալ կասկածելի տեղեկութիւնները կը հաղորդէ առաքական «էլ Նիտա» թերթը·—*

Հալէպի մէջ համայնավարները օգնութիւն եւ ուժ կը ստանան ազդեցիկ եւ հեղինակաւոր անձնաւորութիւններէ: Շնորհիւ իրենց վայելած օժանդակութեան, համայնավարները կատարեալ համարձակութեամբ կը գործեն, թռուցիկներ կը ցրուեն, ցոյցեր կ'ընեն ու ամէն միջոցի կը դիմեն, խանգարելու համար կարգը: Նոյն իսկ ժողովուրդի ցասումն ու բողոքը ապարդիւն կը մնայ:

Հասկցուած է թէ ոստիկանութեան մէջ զօրաւոր մարդ մը կայ որ կ'օգնէ Հալէպի Համայնավարներուն: Այդ մարդը «Սէր Թօմիսէր» կարապետն է· այս մարդն է անոնց օգնականն ու յենարանը: Անցածները գրած էինք այս մասին, բայց կառավարութիւնը կաթեւորութիւն չտուաւ: Երանի՛ թէ օրին կառավարութիւնը հաւատար մեր գրածին եւ բննութիւն կատարէր· ի՛նչ լաւ պիտի բլլար ապահովութեան տեսակէտով:

Թօմիսէր կարապետ կամ բոլշեւիկ է որ կ'օգնէ բոլշեւիկներուն, եւ կամ ալ անոնց Հայ բլլալուն համար մոլեռանդութեամբ կը դիւրացնէ անոնց գործունէութիւնը:

Հասկցուած է նաեւ որ, անցածները ռումբ գործածելնուն համար ձերբակալուողները բոլորովին անմեղներ են: Երկու Հայեր ձերբակալուած են այժմ, որոնք բուն հեղինակներն են արձակուած ռումբերուն եւ որոնք արդէն իրենց օձիքը ձեռ տուած են փորձի ատեն: Օգոստ· 22ին, գիշերը Ափէլպա թաղին մէջ ռումբ մը ճեռուեցաւ, որուն հեղինակները, հինգ Հայեր ձերբակալուեցան: Ասոնք են՝ Գրիգոր Յակոբեան, Ներսէս, Գառնիկ, Կարապետ Այվազեան եւ Յովսէփ: Յովսէփի տունը խուզարկուելով գտնուեցան երկաթի կտորներ, որոնք կը գործածուին ռումբի պատրաստութեան մէջ:

*** *Դամասկոսի «էլ-Ֆ Պա» թերթը կը գրէ·—*

Դամասկոսի Ապահովութեան պաշտօնատունը հասկցած է որ հոն գործող համայնավարներու նախագահը Պօղոս Պետրոսեան անուն Հայ մըն է, որուն խանութը կը գտնուի Սուէյտա թաղին մէջ: Հասկցուած է որ համայնավարներու բոլոր հաւաքոյթներն ու ժողովները կը գումարուին անոր խանութին մէջ:

Խուզարկութիւններ կատարուելով, անոր խանութէն գրաւուած են թռուցիկներ: Պօղոս ձերբակալուած է եւ յայտնած իր ընկերներուն անուանները, որոնք եւս ձերբակալուած են:

— :-: —

ՄԵՏԱՔՍԸ ԻՐԻՆ Դ'ՐԱՄ.— Ճափոնի երկրագործական նախարարութեան մետաքսներու ճիւղը կը բննէ ծրագիր մը, որուն համաձայն մետաքսէ դրամատոմսեր պիտի շինուին, օգտագործելու համար անգործածելի մնացած մթերքը:

ՀՈՒՇԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԵՄՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (1)

Հայ ժողովրդի պատմական անցյալի ուսումնասիրության գործում մեծ նշանակություն ունեն հայ պետական գործիչների հուշերը, որոնք ոչ միայն հարուստ նյութ են տալիս մեր պատմության տարբեր շրջանների մասին, այլև հնարավորություն են ընձեռում ավելի խորությամբ ուսումնասիրելու հայ պետական գործիչների հոգեբանությունը, նրանց ներաշխարհը, ինչպես նաև նրանց ժամանակի հասարակական կյանքի ու սովորությունների առանձնահատկությունները։

Հայ պետական գործիչների հուշերի մեջ հատկապես արժեքավոր են Հովսեփ Էմինի հուշերը։ Էմինը ոչ միայն ականատես է եղել իր ժամանակի շատ կարևոր իրադարձությունների, այլև ինքն է ակտիվ մասնակցություն ունեցել դրանց։ Նա ծնվել է 1726 թվականին Նոր Նախիջևանում, հարուստ առևտրական ընտանիքում։ Նրա հայրը՝ Հակոբ Էմինը, Նոր Նախիջևանի ամենահարուստ վաճառականներից մեկն էր։ Նա ունեցել է մեծ առևտրական գործեր Ռուսաստանի, Պարսկաստանի, Հնդկաստանի և Եվրոպայի տարբեր երկրների հետ։ Հովսեփ Էմինը իր հուշերում պատմում է, որ հայրը նրան ուղարկել է Հնդկաստան՝ առևտրական գործերով։ Այդ ճանապարհորդության ընթացքում Էմինը այցելել է Պարսկաստանի, Աֆղանստանի, Հնդկաստանի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Հոլանդիայի, Իտալիայի և Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներ։ Նա հանդիպել է տեղի իշխանների, պետական գործիչների, առևտրականների հետ, ծանոթացել է նրանց կենցաղին, սովորություններին, տնտեսական կյանքին։ Այդ ամենը նա մանրամասն նկարագրել է իր հուշերում։

Էմինի հուշերի մեջ հատկապես մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Հնդկաստանի մասին նրա պատմությունը։ Նա ոչ միայն նկարագրել է Հնդկաստանի տնտեսական կյանքը, առևտրական ուղիները, ապրանքները, այլև ներկայացրել է տեղի բնակչության կենցաղը, հագուստը, սովորությունները, կրոնական հավատալիքները։ Էմինը հետաքրքրվել է նաև Հնդկաստանի պատմությամբ, հատկապես Մեծ Մոգոլների կայսրության անկման շրջանով։ Նա հանդիպել է տեղի իշխանների հետ, ծանոթացել է նրանց քաղաքականությանը, ներքին և արտաքին հարաբերություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Հնդկաստանում հայ գաղութի պատմությանը։ Նա նկարագրել է հայ վաճառականների գործունեությունը, նրանց դերը տեղի առևտրական կյանքում, նրանց հարաբերությունները տեղի իշխանների հետ։

Էմինի հուշերի մեջ մեծ տեղ է հատկացված նաև Պարսկաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է շահ Նադիր Աֆշարի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինը նկարագրել է Նադիր շահի արշավանքները Հնդկաստանի դեմ, նրա հաղթանակները, ինչպես նաև նրա դաժան վարքագիծը պարտված ժողովուրդների նկատմամբ։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Պարսկաստանի տնտեսական կյանքին, առևտրական ուղիներին, քաղաքների զարգացմանը։ Նա նկարագրել է Իսպահանի, Շիրազի, Թավրիզի նման խոշոր քաղաքների առևտրական կյանքը, արհեստագործությունը, շուկաները։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է Ռուսաստանի կայսրուհի Եկատերինա II-ի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի տնտեսական կյանքին, առևտրական ուղիներին, քաղաքների զարգացմանը։ Նա նկարագրել է Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի նման խոշոր քաղաքների առևտրական կյանքը, արհեստագործությունը, շուկաները։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է Ռուսաստանի կայսրուհի Եկատերինա II-ի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի տնտեսական կյանքին, առևտրական ուղիներին, քաղաքների զարգացմանը։ Նա նկարագրել է Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի նման խոշոր քաղաքների առևտրական կյանքը, արհեստագործությունը, շուկաները։

(1)— Շարունակությունը կտպագրվի։

ՔԱՐԻ ՄԻ ՁԵՐՄՈՒԹԻՆ ՁԱՍՓՈՒՆԻՆ ՎԱՂՈՒՑ

12.— ՓՈՂՈՑԻ ՄԵՋ ՓՈՂՈՑԵՐՈՎ ՄԵՔ

Կոմս Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ռոստոպչինը, որ Ռուսաստանի պատերազմի նախարարն էր 1812 թվականին, Նապոլեոնի ներխուժման ժամանակ, ինչպես հայտնի է, հրամայեց հրկիզել Մոսկվան, որպեսզի ֆրանսիացիները ոչ մի բան չգտնեն այնտեղ։ Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

ՏԱՐԱՎՈՒՆ ԿԱՄ ԱՇՆԱՆ

Ամպրոպներ, ուժեղ քամի, հնարավոր է կարկուտ։

Ջերմաստիճանը ցերեկը 25—30°, գիշերը 15—20°։

ՀՈՒՇԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԵՄՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (1)

Հայ ժողովրդի պատմական անցյալի ուսումնասիրության գործում մեծ նշանակություն ունեն հայ պետական գործիչների հուշերը, որոնք ոչ միայն հարուստ նյութ են տալիս մեր պատմության տարբեր շրջանների մասին, այլև հնարավորություն են ընձեռում ավելի խորությամբ ուսումնասիրելու հայ պետական գործիչների հոգեբանությունը, նրանց ներաշխարհը, ինչպես նաև նրանց ժամանակի հասարակական կյանքի ու սովորությունների առանձնահատկությունները։

Հայ պետական գործիչների հուշերի մեջ հատկապես արժեքավոր են Հովսեփ Էմինի հուշերը։ Էմինը ոչ միայն ականատես է եղել իր ժամանակի շատ կարևոր իրադարձությունների, այլև ինքն է ակտիվ մասնակցություն ունեցել դրանց։ Նա ծնվել է 1726 թվականին Նոր Նախիջևանում, հարուստ առևտրական ընտանիքում։ Նրա հայրը՝ Հակոբ Էմինը, Նոր Նախիջևանի ամենահարուստ վաճառականներից մեկն էր։ Նա ունեցել է մեծ առևտրական գործեր Ռուսաստանի, Պարսկաստանի, Հնդկաստանի և Եվրոպայի տարբեր երկրների հետ։ Հովսեփ Էմինը իր հուշերում պատմում է, որ հայրը նրան ուղարկել է Հնդկաստան՝ առևտրական գործերով։ Այդ ճանապարհորդության ընթացքում Էմինը այցելել է Պարսկաստանի, Աֆղանստանի, Հնդկաստանի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Հոլանդիայի, Իտալիայի և Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներ։ Նա հանդիպել է տեղի իշխանների, պետական գործիչների, առևտրականների հետ, ծանոթացել է նրանց կենցաղին, սովորություններին, տնտեսական կյանքին։ Այդ ամենը նա մանրամասն նկարագրել է իր հուշերում։

Էմինի հուշերի մեջ հատկապես մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Հնդկաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա ոչ միայն նկարագրել է Հնդկաստանի տնտեսական կյանքը, առևտրական ուղիները, ապրանքները, այլև ներկայացրել է տեղի բնակչության կենցաղը, հագուստը, սովորությունները, կրոնական հավատալիքները։ Էմինը հետաքրքրվել է նաև Հնդկաստանի պատմությամբ, հատկապես Մեծ Մոգոլների կայսրության անկման շրջանով։ Նա հանդիպել է տեղի իշխանների հետ, ծանոթացել է նրանց քաղաքականությանը, ներքին և արտաքին հարաբերություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Պարսկաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է Շահ Նադիր Աֆշարի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է Ռուսաստանի կայսրուհի Եկատերինա II-ի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի տնտեսական կյանքին, առևտրական ուղիներին, քաղաքների զարգացմանը։ Նա նկարագրել է Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի նման խոշոր քաղաքների առևտրական կյանքը, արհեստագործությունը, շուկաները։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի մասին նրա պատմությանը։ Նա հանդիպել է Ռուսաստանի կայսրուհի Եկատերինա II-ի հետ, ծանոթացել է նրա քաղաքականությանը, ռազմական գործողություններին։ Էմինի հուշերում կարևոր տեղ է հատկացված նաև Ռուսաստանի տնտեսական կյանքին, առևտրական ուղիներին, քաղաքների զարգացմանը։ Նա նկարագրել է Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի նման խոշոր քաղաքների առևտրական կյանքը, արհեստագործությունը, շուկաները։

(1)— Շարունակությունը կտպագրվի։

ՔԱՐԻ ՄԻ ՁԵՐՄՈՒԹԻՆ ՁԱՍՓՈՒՆԻՆ ՎԱՂՈՒՑ

12.— ՓՈՂՈՑԻ ՄԵՋ ՓՈՂՈՑԵՐՈՎ ՄԵՔ

Կոմս Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ռոստոպչինը, որ Ռուսաստանի պատերազմի նախարարն էր 1812 թվականին, Նապոլեոնի ներխուժման ժամանակ, ինչպես հայտնի է, հրամայեց հրկիզել Մոսկվան, որպեսզի ֆրանսիացիները ոչ մի բան չգտնեն այնտեղ։ Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

Ռոստոպչինի հրամանով Մոսկվայի մեծ մասը հրկիզվեց։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի բանտերում գտնվող բանտարկյալներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։ Ռոստոպչինը հրամայեց նաև ազատել Մոսկվայի հիվանդանոցներում գտնվող հիվանդներին, որպեսզի նրանք չմնան ֆրանսիացիների ձեռքում։

ՏԱՐԱՎՈՒՆ ԿԱՄ ԱՇՆԱՆ

Ամպրոպներ, ուժեղ քամի, հնարավոր է կարկուտ։

Ջերմաստիճանը ցերեկը 25—30°, գիշերը 15—20°։

ՎԵՐՋՈՒՅՆ

Հայրապետի մոտ

Ամառս ի՛նչպես մը ծոտս ըլլաս; Ես երբ արեգնեն ինձ փախչիմ, Եւ երբ ամէնեն ինձ փախչին, Ես միայն ինծի կենդանի մնամ...

Ինչպէս որ ես ալ ամէնեն կը փախչիմ, Ինչպէս որ ամէնքն ալ ինծի կը մեռնին, Ես ալ ինծի կը մեռնիմ...

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ևերկայացումները

1932 Սեպտեմբեր 17ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Société Savantes-ի *մէջ (28 rue Danton)*

Ղեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի

ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ

կը ներկայացնէ՝

ԲՈՒՐ

(Տրամ 5 արար)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՒՆԻՀ

Թարգմանեց՝ Լ. ՇԱՆԹ

Բեմի վերածեց՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Ա. Կոթիկեան, Սերժ Թորոսեան Ս. Մաքսուտեան, Ա. Պարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազագեան, եւայլն:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարանները, Գրատուն Հրանտ-Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébus-ի մօտ։

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Իսիլ Զօլայի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 1ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ։

Երգչուհի Տիկ. Բադալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 2ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ։

Դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Սեբ. Դաւրայի Հայրենակցական միութեան կողմէ

11 Սեպտեմբեր Կիր. Մէօտոնի անտառին մէջ

Շոգեկառք առնել Ընվալիտէն եւ իջնել Մէօտոն-վալ-Ֆլօրի, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն մինչեւ ժամը 3։ Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՔԼԱՄԱՐԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Անդրէասեան եւ Շրջ. Հայր. Միութեան կողմէ։ Այսօր Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Քլամարի անտառին մէջ (Պաղ աղբիւրին մօտ)։ Երգ, նուագ, արտասանութիւն, եւայլն։

Փորթ Վէրսայլէն առնել հանրակառք թիւ 89 եւ իջնել վերջաւորութիւն։

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ Կիրակիի։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՎԵՐՋԸ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Գ. ՏԱՐԻ 1933

Բազմաթիւ նկարներով եւ անհրաժեշտ բովանդակութեամբ

ԳԻՆ՝ 30 ՖՐԱՆՔ ԵՒ 1.50 ՏՈԼՈՐ

Կեդրոնատեղի՝ M. et M. Barsamian, 94 rue Lafayette, Paris *(10)*

Դպրոցական Տիկնանց վարժարան

1 Bld. du Nord, Le Raincy *(S. et O.)*

Վարժարանը՝ հայեցի դաստիարակութեան հետ, իր աշակերտուհիներուն կ'ապահովէ միջավայրի համապատասխան ուսում։

Հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուները կ'աւանդուին հաւասար խնամքով։ Ուսման բոլոր ճիւղերը կը պահեն իրենց մասնաւոր տեղը։

Աշակերտուհիներու արձանագրութիւնը կը սկսի Օգոստոս 15ին։ Նիւթական անձուկ պայմաններու մէջ գտնուողներու զաւակները պիտի ընդունուին իբր կիսաթոշակ։

Պայմաններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնութեան, գրաւոր կամ անձամբ, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ։

Հրաւէր բոլոր փափկամազակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Հայերու ժանապրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Պօլ.— 50։

Փիէրֆիթ, Ճառ.— 15։ Սկսանք դրկել։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni

Գործակալութիւն «Opéra»

18 Chaussée d'Antin, Փարիզ (9)

Հեռ. Provence 82—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝շահաւոր սակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անց եալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր *(կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3-7*, բացի երկ.է: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Imp. A. DER (Agopian)

7, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Tout pour bottiers

Cuirs **Peaux**

crépin

Բացուած է կաշիի, մոմի, կօշկակարութեան վերաբերեալ գործիքներու եւ առարկաներու վաճառատունը

ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՓԷՍՃԵԱՆ

51 rue Piat, *ՓԱՐԻԶ (20)* *Մէթրօ Պլէվիլ*

Հեռաձայն Ménilmontant 79—24

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ

Կօշիկ շինողներու ուշադրութեան

Փարիզի արուարձանի մը մէջ կօշկակարի խանութ ունեցող հայրենակից մը կը ստանձնէ իր մօտ ձգուած կօշիկները ծախել որոշ պայմաններով։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Պ. ԱՐ-ՇԱԻԻՐ ՔԻՒՓՃԵԱՆԻ, 82 rue Rébéval, Փարիզ (19)։ Իր մօտ ձգուած կօշիկներու համար կուտայ երաշխաւորութիւն։

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵՏԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԴԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՀԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me ***BERNARD WAHÉ*** **(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ձեր հաճարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեռնակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թանիրեանի

6 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ*

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը հանդիպելով երթուդարձի

Հայ փոխադրական ապահովութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք հաճախնութեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	*ԼԻՈՆ*	*ՄԱՐՍԷՅԼ*
4 Route Stratégique	19, Rue Pasteur	30, Rue Ste. Barbe
VANVES (Seine)	LYON (Rhône)	MARSEILLE (B.duR.)

REALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնաւորութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ Երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*։

Նշանեան *20, Passage Prado,* (Մէթրօ Սէն-Տընի)

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Paris

Tél. Botzaris 22-98 **Métro Buttes-Chaumont**

ՓԱՌԻԶԻ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ԹՈՒՐՔԱՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Մեր գիները անմրցելի են

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissier-ներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳ ԻՒՂ

Այս Շաբաթ հալի մէջ կարագ իւղի գինը բարձրացում կրեց, եւ այսպէս պիտի բարձրանայ ամբողջ ձմեռ, մենք ալ սակարկած յատաջիկայ երկուշաբթիէն սկսեալ քիլօին 50 սանթիմ կ'ամբիցնենք մեր սոյն գիներուն վրայ, աճապարեցէք գնել այս շաբաթ հետեւեալ գիներով:

Անարատ կարագ		5% ադուաճ,	քիլօն	*12.50* Ֆրանք
»	»	*3%*	»	*12.75* »
»	» *demi salé*	1½%	»	*13.50* »
Հալէպի հալած անարատ կարագ			»	*17.—* »

2—5—10 քիլօնոց դոցուած եւ ժաքեր տուփերու մէջ, յանձնելի բնակարան։ Մեծաքանակ գնումի բացառիկ գներ։

Դիմել՝ Comptoir Général des Beurres, 74 Rue Gergovie, Paris (14). Tél. Seg. 70-07, 70-88. Métro Alesia

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins *եւ* **2 Rue Romarin, LYON**

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, Հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակեկնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կամ խարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցուկական, մեքենադրական եւ ֆրյոմեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրբերուն թագաւորը, համոզին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենանայ։ Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կաւ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆի ՏԻՍԻՆի ՎԻԷՆի եւ ՇՐՋ. ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հ. ԹԱՒԻՏՈՍԵԱՆի «ՏՊ. ԵՓՐԱՏ»Ը

Փոխադրուած է 36 rue Voltaire, Lyon

R. C. Lyon A. 77-929 Tél. Moncey 58-75

կը ստանձնենք գոյնզգոյն եւ գեղատիպ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, քաուչուէ ամէն տեսակ կնիքներ՝ դիւրամատչելի գիներով: Գաւառներէն եղած ապսպրանքներուն շուտով ընթացք կը տրուին:

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԵՒՇԱԲԹԻ
6
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
6 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1973 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐԸ

Հակառակ տիրող լաւատեսութեան, կը թուի թէ լուրջ հետեւանքներու պիտի յանգի գերմանական յուշագիրը:

Մինչեւ հիմա հրատարակուած տեղեկութիւնները ա՛յդ կ'ապացուցանեն:

Մանաւանդ որ, իտալական մամուլն ալ դիրք բռնած է ի նպաստ գերմանական պահանջներու:

Մուսոլինի սկիզբէն ի վեր Գերմանիոյ հետ է: Հաստուցումներու եւ պատերազմական պարտքերու ջնջումը եւ դաշնագիրներու վերաքննութիւնը միեւնոյն առեն իտալական պահանջ մըն է: Եւ կ'արձարծուի ամէն անգամ որ առիթը ներկայանայ:

Խախտելով դաշնագիրներու հիմքը, Իտալիան կը յուսայ դոհացում ստանալ յաղթականներէն, որոնք իր բաժինը մոռցան, հաշուեյարդարի պահուն:

Միւս կողմէ, չատ բան կախում ունի Անգլիոյ դիրքէն:

Լոնտոն վերապահ է այս հարցին մէջ ալ, ինչպէս միշտ: Իսկ փարիզը Լոնտոնի վրայ դրած է իր յոյսը, այս բաժակն ալ անցընելու համար:

Բրիտանական մամուլին մէջ Գերմանիոյ մեղադրողներ կան: Բայց, անոր տեսակէտները պաշտպանողներ ալ պակաս չեն: Ահաւասիկ «Թայմզ»ը, որ օրինաւոր կը գտնէ գերմանական պահանջները:

Լոնտոնի պահպանողական եւ ազատամտական շրջանակներուն ծանրաբարոյ օրկանը, որ մինչեւ հիմա լուռ կը մնար, երկուշաբթի օր (5 սեպտ.) հրատարակեց ուշագրաւ խմբագրական մը, գերմանական յուշագրին առթիւ:

Հասկնալի գտնելով հանդերձ Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի մտահոգութիւնները, մանաւանդ «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ներու կիրակի օրուան դղրդագին ցոյցերէն յետոյ, «Թայմզ» դիտել կուտայ թէ գերմանական պահանջին օրինաւորութիւնը կը բխի նոյն ինքն Վերսայլի դաշնագրէն եւ սկիզբէն ի վեր չեշտուած է բոլոր գերման վարիչներուն կողմէ:

— «Ուրեմն, անհրաժեշտ է սրատարած քննել խնդիրը»: Եւ «Թայմզ»ի համար առոր լաւագոյն տեղն է Ժընեւ, ուր պէտք է որոշուին վերջնական որոշումները:

Բրիտանական թերթին կարծիքով, կարելի է լուծել խնդիրը, փոխադարձ վստահութեամբ եւ առանց խախտելու սպառազինութեանց կրճատման սկզբունքը:

— «Պէտք չէ ո՛ր եւ է պատրուակ տալ Գերմանիոյ՝ միակողմանի գործողութեան մը ենթրուն մէջ մտնելու համար, ինչ որ մէկ հարուածով պիտի ոչնչացնէր զինաթափութեան խորհրդաժողովին յաջողութեան բոլոր յոյսերը»:

Այս չափաւոր խմբագրականէն առաջ, կիրակի օր, Լոնտոնի թերթերը թեթեւ խօսքեր կ'արտասանէին Ֆրանսայի դէմ:

Կը հետեւի թէ՝ գերմանական յուշագիրը յաջողած է իր սկզբնական նպատակին մէջ, ճեղքեր բանալով հանրային կարծիքին մէջ:

Ուրիշ խօսքով, Փարիզը հարկադրուած է բարեկամներ եւ չեզոքներ ճարել, այլապէս գերմանական պահանջները ոչ միայն դեռին պիտի գրաւեն, այլ եւ պիտի բաղմապատկուին: Տակաւին սկզբունքի խնդիրն է որ դրուած է, եւ Պերլին զօրաւոր համակրութիւններ կը վայելէ:

Միւս կողմէ, այն յարաճուն ցոյցերը որ տեղի կ'ունենան Գերմանիոյ մէջ, Վերսայլի դաշնագրին դէմ, եւ ծայրայեղ տարրերու անհաչտ պայքարը կառավարութեան դէմ՝ կը բարձրացնեն ժողովուրդին հոգեկան կորովը:

«Պողպատեայ Սաղաւարտ»ի համագումարը եւ կիրակի օրուան ցոյցը սովորական երեւոյթներ չեն: Եւ գերմանական ո՛ր եւ է կառավարութիւն պիտի օգտագործէ առիթը, կարելի եղածին չափ հաւասար իրաւունքներ շահելու համար:

Միապետութեան եւ հին փառքերու պանծացումն էր կիրակի օրուան ցոյցը: Արծարծումը՝ մարտական ոգիին, որ կրնայ յանգիլ վրէժխնդրական արարքներու:

Ցեղոյ, կարմիր վտանգն ալ հնչուն դրամ մըն է կառավարութեան ձեռքը, ապահովութիւն, եւ հետեւաբար սպառազինում պահանջելու համար:

Տակաւին կա՛յ Ազգերու Դաշնակցութենէն քաշուելու սպառնալիքը, որ թէեւ բուն բառերով չարտասանուիր, բայց նախատեսուած է:

Մինչ այս մինչ այն, Գերմանիոյ վարիչները միջոց չեն խնայեր, վառ պահելու համար ազգային ոգին եւ պահանջները:

Շարժման մէջ դրուած են ոչ միայն հին ու նոր ռազմիկները, այլ եւ դպրոցականները: Եւ կառավարութիւնը ակռայ ցուցնելով հանդերձ Հիթլէրեաններուն, կը խրախուսէ միւս ազգայնական տարրերը: Կիրակի օր, ուշագրաւ էր կառավարութեան անդամներուն մասնակցութիւնը՝ «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ներու թափորին:

Այս բոլորը դրամագլուխներ են օրուան վարիչներուն համար, ինչպէս ըսինք:

Գերմանական յուշագիրը նոր ապացոյց մըն է՝ երկրին մէջ կուտակուած դառնութեան, եւ պատերազմական դաշնագիրներու անանկութեան:

Մեթոտիկ այլ հետեւողական, յարատեւ ճիգերով, պարտուած Գերմանիան կը ձգտի ոչ միայն վերահաստատել իր կորնչացուցած իրաւունքները, այլ եւ տիրական դեր կատարել միջազգային քաղաքականութեան մէջ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԳԱՑԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ

Խոստովանիմ մեր մեղքը, — մինչեւ այսօր ալ ստոյգ տեղեկութիւն չունինք, մեր խմբագրատան մէջ, կիպրոսի վերջին դէպքերու մասին:

Գիտենք այն ինչ որ հրատարակուեցաւ բոլոր թերթերուն մէջ: —

Որբերը ցոյց մը կը կատարեն տնօրէնին դէմ, կը ծեծեն եւ սանդուղքէն վար կը գլորեն զայն: Ցետոյ լուր կը տրուի ու անգլ. ոստիկանութեան միջոցաւ բազմաթիւ որբեր կը հրուին Պէյրութ:

Աթէնքի մեր պաշտօնակիցը, որ չափազանց մեծ վարկ բացած է իր թղթակցին, առիթէն օգտուելով, անապարհց բարոյականի դասեր տալ Յունաթերի եւ Յառաջի, մեղադրելով թէ կողմ բռնած են իրենց լուռթեամբ: «Որպէս զի մտաւորական մը, Յակոբ Օշական, խնայուի ու տասերկու որբեր ախորուհի ու թերեւս նոյնիսկ ալ վախի ու սարսափի տակ պահուին» (*Նոր Օր*, 14 օգոստ.):

Սխալ հասցէի ուղղուած է այս«դաս»ը, քանի որ — ըսինք արդէն — Յառաջը օրը օրին հաղորդած է լուրերը:

Իսկ եթէ չէ տրտայայտուած ,պատճառն այն է որ ժամօթ չէ ամբողջ անցուդարձին:

Բազմաթիւ են լուսաբանութեան կարօտ կէտերը:

Եթէ *Նոր Օրը* հալած իւղի պէս կլլած է իր թղթակցին սուտն ու իրաւը, իրաւունք չունի նոյնը պահանջելու մեզմէ:

Հեռու մեզմէ՝ ո՛ եւ է մէկը պաշտպանելու միտումէ: Ըլլայ իսկ մտաւորական: Մանաւանդ երբ անտէր որբեր պատժելու, էշելու խնդիր կայ:

Տնօրէնն կիրակոսեանը նոր չէ որ պիտի ճանչնանք: Իսկ Օշականը «աֆէերիստ»ի վերածելու համար, հարկ է որ փաստեր ունենանք:

Կը մնայ որ հայածական որբերը իրենք պատմեն ամէն բան:

Կամ իրազեկ եւ անաչառ մէկը հրապարակ իջնէ, ամբողջ վարագոյրը բանալու համար:

Մինչեւ այդ, ստիպուած ենք վերապահ մնալ, դատապարտելով հանդերձ պաշտօնի եւ կիպրի համար որբեր պատժել տալու վայրենութիւնը: Մանաւանդ Բարեգործականի «ասպրըմ – էհսէրիմ»ի հաղարականութիւնը, որ կրնար կեդր. Գրասենեակէն սկսիլ, ոչ թէ ամէն բանէ դառնացած որբերէն:

ՎԱՀԷ

ՕՏԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՆ ԱԼ ՁԱՓԻ ՏԱԿ

Վերջին լուրերու համաձայն, պարենաւորման խնդիրը այնման ծանրացած է որ, Մոսկուայի օտար թղթակիցներն ալ այսուհետեւ որոշ չափի մը համաձայն պարէն պիտի ստանան: 1928ին, հնգամեակի սկիզբը, ժողովուրդին համար սահմանուած պարենաւորման չափը չէր գործադրուեր դաս մը օտարականներու համար:Քանի մը ամիսէ ի վեր, սակայն, օտար նպատարագէտներն ալ չափի տակ են:

Այժմ կարգը եկած է օտար թղթակիցներուն: Մինչեւ հիմա, թղթակիցները եւ դեսպանական պաշտօնեաները իրենց պէտերը կը հոգային մասնաւոր վաճառատունէ մը, որ ովասիս մըն էր անապատին մէջ: Սեպտ. 1էն ի վեր, գիները անհամեմատ աւելցած են, միջին հաշուով՝ 200 առ 100: Մէկ ֆիլօ պանիրը, 4 րուբլիէն բարձրացած է 14ի, 12 հաւկիթը՝ 1 րուբլիէն 3·50ի: Միւս կողմէ, թղթակիցներուն սահմանուած է ամսական 7 ֆիլօ միս, 3 ֆիլօ շաքար, 3 լիպրա կարագ եւ 100 կրամ թէյ: Այս սահմանափակումէն ազատ են դեսպանատուները, իսկ թղթակիցներուն թիւը չանցնիր 20ը: Ուրեմն, կատարուած խնայողութիւնը շատ աննշան պիտի ըլլայ: Նոր կարգադրութիւնը մեծ դժգոհութիւն պատճառած է նոյն իսկ համակիր թղթակիցներուն, որոնք դեսպանատուներու սպասաւորներէն ալ վար կը մրնան...

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴՂՐԴԱԳԻՆ ՑՈՑՑ ՄԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

180,000 «ՊՈՂՊԱՏԵԱՅ ՍԱՂԱՒԱՐՏ»ՆԵՐ ԿԸ ԹՆԴԱՑՆԵՆ ՓՈՂՈՑՆԵՐԸ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի օր, Պերլինի մէջ, տեղի ունեցաւ «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ներու կազմակերպած թափօրը, դղրդագին ցոյցերով: 1914էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Թիմփէլհօֆի ռազմադաշտը, ուր Վիլհելմ Բ. զօրահանդէս կը կատարէր երբեմն, թատերավայր դարձաւ զինուորական պատկառելի ցոյցի մը: Շարք չարք համախմբուած էին 180,000 նախկին պատերազմիկները, զոր ողջունեց մարշալ Մաքէնզէն, «մահուան հերոս»ներու համազգեստով: Ցետոյ թափօրը անցաւ վարչապետին, պատերազմական նախարարին, գահաժառանգին եւ իր եղբայրներուն եւ քանի չափ նախկին իշխաններու առջեւէն: Օրուան գլխաւոր ճառը խօսեցաւ կազմակերպութեան նախագահը, Հարիւրապետ Սէլտթ, որ պարզեց «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ներու նպատակը եւ պահանջները: Իրրեւ եզրակացութիւն, հրաւիրեց բոլորը հաւատարիմ մնալ կազմակերպութեան նպատակներուն եւ ընդունակ՝ կռուելու հայրենիքի ներքին եւ արտաքին թշնամիներուն դէմ:

Արարողութիւնը վերջացաւ «Գերմանիան ամէն բանէ վեր» երգով, զոր կը թնդացնէին նախկին պատերազմիկները եւ 300,000 հանդիսականներ: Միեւնոյն առեն տեղի ունեցաւ դրօշակներու օծումը:

Թիմփէլհօֆի ռազմադաշտը զինուորական անծայրածիր բանակեցուի մը երեւոյթն ունէր: Գերմանիոյ ամբողջ ազնուականութիւնը, կայսրութեան բոլոր զօրավարները ներկայ էին յոյցին: 180,000 Սաղաւարտակիրները ռազմադաշտ եկած էին 20,000 հոգինոց ինը զօրասիւներով: Գահաժառանգը կը տիրապետէր իր պաշտօնական համազգեստով: Զօրահանդէսը տեւեց եօթը ժամ անընդհատ: Պատուոյ ամպիոնը նստած էին վարչապետը, նախարարները, դեսպանները, երեսփոխանները եւ բազմաթիւ զօրականներ: Վարչապետը ինքն ալ համակրական ցոյցեր վայելեց եւ շնորհաւորեց կազմակերպութեան նախագահը: Կիները կուլային, երբ երգումի արարողութիւնը կը կատարուէր եւ ազգային քայլերգը կ'երգուէր: Զօրարաժիններն Պերլինէն եւ շրջականերէն ճամբայ ելեր էին առաւօտ ժամը 6ին: Ժամը 10·30ին հազիւ լրացան պատրաստութիւնները եւ նախագահը իր ճառը խօսեցաւ ժամը 11ին: Արարողութիւններէն յետոյ, տեղի ունեցան զինուորական մարզանքներ, — արգելքներ անցնիլ, պատերէն ցատկել, փոքի վրայ սողալ, օդնութեան հասնիլ կազային պատերազմի յատուկ դիմակներով եւն.: Իւրաքանչիւր մարզանքի առեն ժողովուրդը խելայեղ կը ծափահարէր:

Ընդհատուած անխուսափելի՝ Մ. Նահանգներու մէջ

Անգլիոյ մէջ մեծ մտահոգութեամբ կը հետեւին Մայր. Ամերիկայի ընտրութեան: Ճափոնի վարչապետը անցեալ շաբթու յայտարարեց թէ պիտի ճանչնայ Մանչուրիոյ նոր պետութիւնը եւ պիտի ապահովէ անոր զինուորական պաշտպանութիւնը: Ցետոյ յանդուգնացաւ թէ արդէն իսկ դաշնագիր մը կնքուած է երկու պետութիւններուն միջեւ եւ պիտի ստորագրուի սեպտ 16ին: Միւս կողմէ, Ճափոն ապրեցուց դիտողութիւններ ուղղեց չինական կառավարութեան, չինական անկանոն զինուորներու մղած կռիւներուն առթիւ: Վախ կայ որ Ճափոն առիթէն օգտուի, զինուորական գործողութիւններ կատարելու համար հիւսիսային Չինաստանի եւ նոյն իսկ Փէքինի մէջ: Այս միջոցին Ճափոն նաւային եւ զինուորական կայան մը կը հաստատէ Փորթ Արթիւրի մէջ, որուն շնորհիւ պիտի կրնայ դիւրութեամբ պաշտպանել Մանչուրիոյ ծովափը եւ ուժ տալ զինուորական գործողութեանց:

Ռուսական յարձակում մը նախատեսելով, Ճափոն կը խորհի նաեւ գրաւել Վլատիվոսթոկը, ռուսեւմանչու սահմանին վրայ: Գրաւում մը որ պիտի խզէ հաղորդակցութիւնները Ռուսիոյ Սիպերիոյ եւ ծովային նահանգներու միջեւ: Բայց, կարելի չէ զինուորական պատրաստութիւնները լրացնել ձմեռէն առաջ, իրրեւ հետեւանք վերջին ողողումներու:

Լոնտոնի մէջ կը վախնան որ ընդհարումի չտեսով անխուսափելի դառնայ Ճափոնի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ: Իսկ Ռուսիայէն հասած լուրերը հակասական են: Կարծողներ կան թէ Ռուսիա կրնայ դիրք բռնել Ճափոնի դէմ: Ուրիշներ ընդհակառակն կը պնդեն թէ գաղտնի համաձայնութիւն մը դոյացած է Մոսկուայի եւ Թոքիոյի միջեւ:

Դէտ ուրիշ վտանգ մը,— Մ. Նահանգները քանի մը անգամ հասկցուցած են թէ՝ եթէ Ճափոն խլէ Քէլլոկի դաշինքը եւ ինք պետութեանց այն դաշնագիրը որ կը հաստատէ Չինաստանի ամբողջութեան սկզբունքը, նաւային դաշնագիրները ինքնաբերաբար ջնջուած պիտի ըլլան: Այդ պարագային, Ամերիկեան կառավարութիւնը ինքզինքը ազատ պիտի համարէ իր ուզածին պէս աւելցնելու իր նաւային սպառազինութիւնը: Եւ արդէն, Ճափոնի բռնած դիրքն առթիւ, կը վախցուի որ Մ. Նահանգները գործադրեն իրենց սպառնալիքը: Այն առեն, Անգլիան ալ պիտի հարկադրուի զուգահեռաբար աւելցնել իր նաւատորմիղը, որպէսզի կարենայ պահել համեմատութիւնը՝ Մ. Նահանգներուն հետ:

Ու վերջապէս, եթէ վէճը անխուսափելի դառնայ Ամերիկայի եւ Ճափոնի միջեւ, հաւանական է որ Քանատա, Աւստրալիա եւ Նոր Զելանտա Մ. Նահանգներուն կողմը բռնեն, մտահոգ՝ Ճափոնի փառասիրութիւններէն: Այն առեն, Անգլիան ալ պիտի ստիպուի դաղթապետութեանց կողմը բռնել եւ ուժ տալ Մ. Նահանգներուն, այլապէս պիտի քանդուի կայսերական միութիւնը:

Անգլիոյ զինուորական եւ ծովային շրջանակներու մէջ կասկած չունին ընդհարման մօտաւորութեան մասին: Ահա թէ ինչու ծովային նախարարութիւնը աճապարանքով յառաջ կը տանի նաւային շինութեանց ծրագրին գործադրութիւնը, որ յապաղած էր երկու տարիէ ի վեր, եւ վերսկսած է Սինկափուրի նաւահանգիստին շինութիւնը:

Պատերազմական նախարարութեան մէջ մտածողներ կան թէ Միջերկրական մէջ վէճ մը՝ ազդանշանը պիտի ըլլայ ընդհանուր բռնկումի մը եւ Գերմանիան առիթէն պիտի օգտուի իր կարգին յարձակման ձեռնարկելու, երբ Ճափոն հետեւակայ Ազգերու Դաշնակցութենէն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ԱՍԱՏՈՒՐ Հ Ի Ս Ա Ն Դ

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ յանկարծ հիւանդացած է բանաստեղծ – ուսուցիչ Տիկին Զապէլ Ասատուր (Սիպիլ), որուն յոբելեանը կատարելու պատրաստութիւններ կը տեսնուին:

Անցեալներն ալ թեթեւ տագնապ մը ունեցած էր: Այս անգամուանը սակայն փիչ մը ծանր է, եւ աչ կողմին վրայ կաթուածի նշաններ երեւցած են, այնպէս որ աչ ձեռքն ու ոտքը չեն բռներ:

Անմիջապէս հեռաձայնով կանչուած է Տոքթ. Քօնոսը, որ արիւն առած է Տիկին Զ. Ասատուրէն եւ բացարձակ հանգիստ յանձնարարած:

— :-: —

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

«ԿՈԼՀՈԶ»ՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ.— Խորհրդային մամուլը կը հրատարակէ կառավարութեան մէկ հրամանագիրը, որուն համաձայն հաւաքական տնտեսութիւնները (Կոլխոզ)պիտի կրնան տեւականապէս մերժել իրենց յանձնուած հողերը: Այժմ կոլխոզներու տրամադրութեան տակ է պետութեան պատկանող հողերու 80—90 առ 100ը: Հրամանագիրը կը շեշտէ թէ հողը առանց այլ եւ այլի կը պատկանի բանուորա – գիւղացիական պետութեան:

ԱՆԳԼԻԱ ՓՈՒ Կ'ՈՒԶԷ.— Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը մօտերս 400 միլիոն ստերլինի փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ, 2 առ 100 տոկոսով: Փոխառութիւնը պիտի հանուի գանձատուներու ձեւով:

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔիի գրական գործունէութեան 40ամեակը պիտի տօնուի սեպտ. 16ին: Երեկոյթներ պիտի կազմակերպուին բոլոր դպրոցներուն, գործարաններուն, հաւաքական տնտեսութեանց եւն. մէջ, ի պատիւ հեղինակին: Դպրոցականները երկ – երկու հատոր պարգեւ պիտի ստանան հեղինակին հատորներ գրուածքներէն: Բոլոր թատրոնները Մ. Կորքիի զանազան թատերախաղերը պիտի ներկայացնեն: Պետական հրատարակչութիւնը լոյս պիտի ընծայէ Կորքիի բազմաթիւ գործերը, երկրին զանազան լեզուներով:

ՈՒՒԲՐԻՃԻ մօտ ռազմանիւթի մըթերանոց մը պայթելով, 20 հոգի մեռան: Վնասը՝50—60 միլիոն լէյ (73 հազար անգլ. ոսկի):

ՈՒԽ ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ կիրակի օր Շիքակոյի կայուածական դրամատունը մտնելով, 14 ժամ գերի պահեցին հաստատութեան պաշտօնեաներէն տասը հոգի, բէվօլվերի ըսպառնալիքին տակ: Ցետոյ խոյտակեցին 350 դրամարկղներ, ամէնէն կատարելագործեալ գործիքներով եւ 250 հազար տոլար յափշտակեցին:

«ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՐ» ճամբայ ելած օդանաւը կրօէնլանտա հասաւ շաբաթ օր, առանց արկածի: Օդանաւորդին, իր կնոջը եւ երկու աղջիկներուն թուղթերը կանոնաւոր չըլլալով, դժուարութիւններ ծագեցան կրօէնլանտայի մէջ: Ընտանիքը այսպէս Ատլանտեանը կտրելէ յետոյ, Իրլանտայի ճամբով պիտի անցնի Լոնտոն: Երկու աղջիկները, որոնք հաւաքաբար 20 տարեկան չկան, 1600 ժամ կտրած են օդանաւով, առանց մասնաւոր նեղութիւն կրելու:

ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ անհնարին թաց համեմատութիւններ ստացած է Հունգարիոյ մէջ, ծանր մտահոգութեան մատնելով Փէշթայի հաղաքապետութիւնը:Անցորդները ամէն քայլափոխ մուրացիկներու կը հանդիպին: Միայն Փէշթայի մէջ 200,000ի կը հասնի մուրացիկներուն թիւը: Կը խորհուի 2, 4 եւ 10 սուճոց գանձատոմսեր հանել, օգնելու համար: Այս տոմսերը պիտի գնուին ոստիկանութեան կողմէ, ինչ որ պիտի օգնէ մուրացկանութիւնը հակակշռի ենթարկելու:

ԴՈՐԻԱԴՈՒԼի առաջին շաբաթը վերջացաւ Անգլիոյ մէջ, փղոց թափելով 200,000 բանուորներ: Մանչէսթրէն կը հեռագրեն թէ յոյս կայ որ կառավարութիւնը միջամտէ, կանխելու համար աւելի ծանր կորուստներ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍԻՄՖՈՆԻԱՆ ԵՒ ՊՈՒՐԱՐԻՆ

Մոլդովական Հանրապետության գրական եւ արուեստի օրերը Երեւանում։—

Մայիսի 18-ին Մոլդովական Հանրապետության գրական եւ արուեստի օրերի առթիւ Մեծ թատրոնի դահլիճում տեղի ունեցաւ համերգ, որին ներկայ էին Մոլդովական Հանրապետութեան կառավարութեան անդամներ, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւորներ, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան ներկայացուցիչներ, Հայաստանի գրողներ, արուեստագէտներ, գիտնականներ, հասարակական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ, մտաւորականներ, ինչպէս նաեւ Մոլդովական Հանրապետութեան մէջ Հայաստանի դեսպանատան աշխատակիցներ։

Համերգին ներկայ էին Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահ Միրչա Սնեգուր, Մոլդովական Հանրապետութեան կառավարութեան նախագահ Վասիլե Ստրատան, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահութեան անդամներ, Մոլդովական Հանրապետութեան կառավարութեան անդամներ, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւորներ, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան ներկայացուցիչներ, մտաւորականներ։

Համերգին ներկայ էին նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահ Հրանտ Մարգարեան, Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան անդամներ, Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւորներ, Հայաստանի գրողների միութեան ներկայացուցիչներ, մտաւորականներ։

Համերգին ներկայ էին նաեւ Մոլդովական Հանրապետութեան մէջ Հայաստանի դեսպան Ռուբէն Ռուբինեանը, դեսպանատան աշխատակիցներ։

Համերգը բացեց Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահ Միրչա Սնեգուրը։ Ապա ելոյթ ունեցան Մոլդովական Հանրապետութեան կառավարութեան նախագահ Վասիլե Ստրատանը, Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահ Հրանտ Մարգարեանը, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան նախագահ Իոն Դրուցէն, Հայաստանի գրողների միութեան նախագահ Հրաչեայ Քոչարը։

Ելոյթ ունեցան Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահութեան անդամ Ալեքսանդր Մոշանը, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւոր Վալերիու Ռեմուրեան, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան քարտուղար Վասիլե Վասիլաքէն, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւոր Վասիլե Ֆիլիպը, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան վարչութեան անդամ Վասիլե Ռոմանը, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւոր Ալեքսանդր Մոշանի կինը՝ Ռայիսա Մոշանը, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան վարչութեան անդամ Վասիլե Ռոմանը, Մոլդովական Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւոր Վասիլե Ֆիլիպը, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան վարչութեան անդամ Վասիլե Ռոմանը։

Ելոյթ ունեցան Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի պատգամաւոր Վահան Ներսիսեանը, Հայաստանի գրողների միութեան վարչութեան անդամ Վահան Ներսիսեանը։

Համերգին ներկայ էին նաեւ Մոլդովական Հանրապետութեան մշակոյթի նախարար Վիտալի Ֆրունզէն, Մոլդովական Հանրապետութեան կրթութեան նախարար Իոն Ֆրունզէն, Մոլդովական Հանրապետութեան գիտութեան նախարար Վասիլե Ֆիլիպը, Մոլդովական Հանրապետութեան գրողների միութեան վարչութեան անդամ Վասիլե Ռոմանը։

Համերգին ներկայ էին նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի նախարար Հրաչեայ Քոչարը, Հայաստանի Հանրապետութեան կրթութեան նախարար Վահան Ներսիսեանը, Հայաստանի Հանրապետութեան գիտութեան նախարար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑԻՆ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ)

Հայաստան հեռախոսի եւ յոյսի մասին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԵՒՈՐԴՈՒՄԸ ՀԱՅ ԵՒ ԴԱՀԻՃԱՑԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

ՅՈՒՆԻՍԻ 15 ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒՆ ԱՌԱՒՕՏԸ

ԱՂԱՒՈՐԻՔ ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐԻՆ

ՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Ա. Պետիքեան ..... Շուշի

Փ. Ալեքսեան Աստուձ ..... Թեւրիզ, Զէրդիա

Ա. Ալթունեան Գէորգ փաշայի ..... Շարէմ Շէյխ

Ա. Ալթունեան Մարիամ ..... Հոգի

Ա. Ալթունեան Մարիամ

Ընկերվարականներուն դիրքը

Գերմանիոյ «Ակոյրէ Ճակատ»ը անցեալ օր ցոյց մը կազմակերպած էր պատերազմին դէմ: Այս առթիւ խօսք առնելով, ընկերվարական վարիչներէն Պրայթշայտ յայտարարեց.

—Այժմ կը խօսուի գերմանական բանակին վերակազմութեան մասին: Ինքնին առարկելի բան մը չկայ այստեղ: Բայց եթէ այդ բարեփոխումը ուրիշ նպատակ չունի եթէ ոչ աւելցնել սպառազինութիւնները, օրինակ՝ հրասայլեր կամ սուզանաւեր տալով բանակին, մենք պարտաւոր ենք խոր քննութեան ենթարկել կառավարութեան այս ծրագիրները եւ ընդդիմանալ անոնց: Այդ քայլերը կրնան վտանգել Գերմանիոյ ապահովութիւնը, սպառնալ խաղաղութեան եւ նոր պատերազմ մը յառաջ բերել: Ընկերվարական Միջազգայինը կ'երդնու թէ վճռական պահուն ամէն բան պիտի ընէ, խուսափելու համար արիւնահեղութիւնները՝ ժողովուրդներու միջեւ: Մենք պարտաւորիչ զինուորութիւն չենք ուզեր. երիտասարդութիւնը այլ եւս պատերազմ չուզեր»:

Ռազմիկներէն յետոյ դպրոցականները

Յառաջիկայ կիրակի օր գերմանական դպրոցներու մէկ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Պերլինի մէջ: Այս առթիւ, ցոյց մը պիտի կատարուի ի նպաստ «վտանգուած հողերու եւ մանաւանդ պահպանման լեհական նրբանցքին» (Տանցիկ): Գերմանիոյ կրթական նախարարը այս առթիւ նամակ մը ուղղելով արտասահմանի համագերման ընկերակցութեան, իր հաւանութիւնը կը յայտնէ սարքուած հանդէսին եւ կը չեշտէ անհրաժեշտութիւնը «միացնելու գերման ժողովուրդին բոլոր ուժերը, ի նպաստ ազգի եւ մշակոյթի գաղափարին»:

*** Կիրակի օր, 160000 գերման կաթոլիկներ, Խսէնի մէջ ներկայ եղան կրօնական արարողութիւն մը, որ նմանապէս ազգայնական ցոյցի մը հանդամանքն ունէր: Քանի մը հարիւր հաւատացեալներ դրօշակներով դիրք բռնած էին խորանին չուրջը: Քէօլնի արքեպիսկոպոսը այս առթիւ քարոզ մը խօսեցաւ, մինչ Խսէնի բոլոր եկեղեցիներուն զանգակները կը զօղանջէին:*

Երկու միլիոն ժողովուրդ անպատսպար

Աւելի քան մէկ միլիոն ժողովուրդ անպատսպար, մերկ եւ հացի կարօտ վիճակի մը հասած է Մանչուրիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջին ողողումներուն:

Այս՝ պաշտօնական հաշիւն է: Իրականին մէջ, բուն թիւը երկու միլիոնի կը հասնի: Օդանաւային քննութեան մը հետեւանքով, երեւան եկաւ թէ աննկարագրելի է թշուառութիւնը: Հունձքը կէս առ կէս փճացած է: Կը վախցուի որ քոլերայի եւ ժանտախտի համաճարակներ ծագին: Աւազակութիւնն ալ ահռելի համեմատութիւններ առած է: Քաղաքները յուսահատական միջոցներու կը դիմեն, իրենք զիրենք պաշտպանելու համար: Խարկին քաղաքը երկաթեայ փշաթելեր հաստատած է որոնց մէջէն ելեկտրական հոսանք մը կ'անցնի:

ԽԱՉԱԳՈՂՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲ ՄԸ ՈՐ ԿԱՄԼԱՑՆԷՐ ԱՁՐԵՐԸ

Վիեննայի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց խաչագողներու խումբ մը, որ մանաւանդ բուժարան մը բացած էր, այրերը ամլացնելու համար, որպէս զի զաւակ չունենան այս տագնապի օրերուն...

Խումբը ոսկի կը հնձէր այս արհեստով, Վիեննայի եւ Կրացի մէջ: Շաբաթ օր ձերբակալուեցաւ նաեւ ախիւխանական դրագէտ մը, Ռուսոլֆ Կրօսման, որ ծանօթ է Փիէռ Ռամիւլ կեղծանունով: Գործին հետ կապուած պուլկար ուսանող մը, Կարցեւ, փորձեց անձնասպան ըլլալ մորֆին ներարկելով: Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, ուր յուսահատական գոռան իր վիճակը: Իր բնակարանին մէջ գտնուած նամակ մը կը հաստատէ իր մեղսակցութիւնը, արդէն ձերբակալուած կամ փախած խաչագողներու հետ: Կայ ուրիշ պուլկար ուսանող մըն ալ, Անտոֆոսով, որուն գանակը օրն ի բուն կը բանէր:

Գործին վարիչն էր Իտալացի մը, Խովին Տանուսի, որ արդէն ձերբակալուած է: Իր ձեռքին տակ ունէր «պատկեցնողներու» եւ հիւանդապահուհիներու բազմութիւն մը: Իր գլխաւոր օգնականը, Լեհ մը, փախած է: Շաբաթ օր ձերբակալուեցաւ երիտասարդ կին մը, Մառիա Շվարցպէրգ, որ մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ իրենց գործունէութեան մասին:

Ենթական կը կապէին սեղանի մը վրայ, եւ Տիկին Շվարցպէրգ կը դոցէր անոր աչքերը՝ գործողութեան առեն: Եթէ ցաւը սաստիկ ըլլար, թմրեցուցիչ մը կը ներարկէին: Ենթակաները նախապէս յանձն կ'առնէին ուրիշ բժիշկի չդիմել, եթէ բարդութիւններ ծագէին: Եւ միշտ ալ կը ծագէին, խնամքի պակասէն: Այդ պարագային, դժբախտ հիւանդը ստիպուած էր դիմել նորէն «մասնագէտներուն», նոր չիլլիներ հոսեցնելով: Գործողութեան սակագինն էր 250 ֆրանք:

Աչագողներու խումբը կը գործէր մասնաւորապէս բանուորական շրջանակներու մէջ: Կը ներկայանար իբրեւ բարեկամ բանուոր դասակարգին, նոր զաւակներու հոգին ազատելու պաշտօնով:

Թերթի մը համաձայն, ոստիկանութիւնը վեց հազար կը հաշուէ Վիեննայի եւ Կրացի մէջ ամլացուած այրերու թիւը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐԱ.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.։ Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար։ Կարելի է նախօրօք բաժանորդագրուիլ։ Դիմել Դրօշակի հասցէով։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Սօֆի Միքայէլեան շնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իր սիրելի ամուսնոյն ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆի (ծնեալ Տէտոյեան, Եալովայի Քարոի գիւղէն) դառնադէտ մահուան առթիւ։

ԿՐ ԽՆԴՐՈՒԻ խմբագրութեան հաղորդել Պ. Պ. Պէյլէրեանի հոսցէն:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պ. Շաւարշ Քիւլաբեան եւ իր մայրը Արշալոյս կը փնտռեն իրենց ազգականները Շապին Գարահիսարցի Վարդանոյշ Շիրինեան, Վարդուհի եւ Աշոտ Պօյաճեան (Թաւզարացի), Երանուհի եւ Երուանդ Տէր Մարտիրոսեան (Պօյապատցի), Մարի հաճի Նազելի Շալբեան։ Իմացնել Schavarsch Kibarian*ի,* Chez Me. Girault, Avigny, Ports sur Vienne (Indre et Loire). France

— Կը փնտռուի Յարութիւն Գուլումճեան (Գոնիայի Սէիտ Շէհիր քաղաքէն)։ Հօր անուն Մեսրոպ, մօր անուն՝ Մարիամ, 1915ին աքսորուած է Տէր Զօր։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօր, Նահապետ Գուլումճեանի, Գրատուն «Յառաջ», 13 rue des Dominicaines, *Մարսէյլ։*

— Կը փնտռեմ ամուսինս Պոլսեցի Յակոբ Տօնիկեան՝ այլ անուամբ Խաչիկ Ժամկոչեան, որ վեց տարիներէ ի վեր անյայտացած է։ Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողները կը խնդրուի իմացնել յիշեալին կնոջը՝ Տիկ. Մարիամ Տօնիկեանի, 2 Route de Choisy, *Փարիզ (13)։*

— Կը Փնտռուի Յարութիւն Գալուստեան (ծնած Օվաճըք), հօր անուն՝ Մկրտիչ Գալուստեան (ծնած Պարտիզակ), մօր անուն Աղաւնի։ Տնղհանութեան միջոցին հինգ տարեկան հասակին աքսորուած է Տէր Զօր։ Ջինադաղարին տեսնուած է Պոլիս եւ յետոյ Յունաստան։ Կը խնդրուի իր հասցէն գիտցողներէն իմացնել Մկրտիչ Գալուստեանի, 2 rue Carnot, Chaville, (S. et O.) *France.*

— Ակնեցի Տիկ. Ազնիւ Ճէնազեան կը փնտռէ իր հարսը՝ Տիկ. Մարիձան եւ զաւակները՝ Օմբրա եւ Ալիքսան Ճէնազեաններուն, որոնք Փարիզ կը գտնուին։ Գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Օտօս Այա Սոֆիա, Մօլլա Պուղէչ, Սելանիկ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

Անիէտ, Ա. թ.— 100։

Հրատարակութեան համար
պատրաստ են

Ս. Մ. ՏՈՑԻԿԵԱՆԻ

Հետեւեալ նոր գործերը

1.— Արեւմտահայ Աշխարհ, *մեր երկրին եւ շրջակայից 116 քաղաքները, իւրաքանչիւրն իր գաւառով, գիւղերով, պատմական յիշատակարաններով եւ ընդհանուր պատմութեամբ։*

2.— Արեւմտահայ Գրականութիւն, *ԺԲ. դարու սկիզբէն մինչեւ ներկայս։*

3.— Մեր Հին Մատենագիրները եւ իրենց Գործերը, *սկիզբէն մինչեւ ԺԹ. դարու վերջը։*

4.— Պարսկաստանի Հայք եւ Հայարնակ բաղաքներ, *իրենց հին ու նոր պատմութեամբ։*

5.— Ժամանակակից Ազգային Դէմքեր, *անուանի զանազան մարզերու մէջ։*

6.— Կեանքի Բեմին Վրայ, *պատմուճաններ, թատերդներ, պատկերներ։*

7.—Հայուն Սիրտը, *ազգային վէպ։*

8.— Լուծը, *ողբերգութիւն, չափով ու յանգով։*

Այս գործերու հրատարակութեան խնդրով հետաքրքրուողներ թող հաճին գրել հեղինակին.—

S. M. DZOTSIKIAN
331, Fourth Avenue, New York, N. Y.
(U. S. A.)

Կ'ուզուի վազեթա գործի քովէն շինելու համար կարող գործաւոր մը։ Դիմել Y. Tchoulfayan*ի,* 23 Place des Grand Carmes, Marseille.

ՎԱՐՁՈՒ Է *մեծ սենեակ եւ խոհանոց մը, չուր, կազ, վարձք՝ 2300 ֆր., դիմել Պ. Ինճէյկոբեանի, ժամը 1—2 եւ 6—7,* 32 rue d'Hauteville, *Paris (10)։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքէ: Ախտաւ. եւ նոր մեծոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Tricots TERZIAN
20 Rue Mélingue, Paris
Tél. Botzaris 22-98 Métro Buttes-Chaumont
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵԻՐ
ԹՈՒՔՈՒՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մեր գիներն անմրցելի են

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները հաճախ ստանալ տուքքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ։

Tout pour bottiers

Cuirs — crépin — Peaux

Բացուած է կաշիի, ժօրթի, կօշկակարութեան վերաբերեալ գործիքներու եւ առարկաներու վաճառատունը

ՄԸՇՏՕՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐՕՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՖԷՍՃԵԱՆ

51 rue Piat, ՓԱՐԻԶ *(20)* ՄԷԹՐՕ ՊԷԼՎԻԼ

Հեռաձայն Ménilmontant 79—24

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՔՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թորաքոտուորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, ծնելադրական եւ ֆրէյեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Ռուսական եւ արեւելեան հաժեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ: *Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ*

Prix Fixe — 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
ՄԷԹՐՕ Օտէօն եւ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ — Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ **(84)**

ԲՈՌ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — *Թարգմ.* Լ. ՇԱՆԹ

Կարդինալը միշտ բանտարկեալի կողմը կը լինի: Ես միայն վախենում եմ, որ նրան Բավէննա փոխադրեն: Այնտեղ կորած է ամէն բան:

— Կ'արգիլենք փոխադրութիւնը, — ասաց Մարկօնի: — Յարձակում կը գործենք տանելիս. բայց քանի բերդումն է, հազիւ թէ յաջողենք մի բան անելու:

— Ինձ թւում է, ասաց Ջեմման, — որ բոլորովին աւելորդ է Բավէննա փոխադրելուն սպասելը. պէտք է օգնենք որ փախչի Բրիդիկելլայից եւ ժամանակ կորցնելու չէ: Ջեզարէն Թող որոշէ յատակագծի օգնութեամբ թէ ի՞նչ կարելի է անել: Ես արդէն մի բան մտածել եմ, միայն մի կէտ խանգարում է:

— Գնանք, Մարկօնի, — ասաց Միքէլէ, ոտքի ելնելով: — Թող սրանք այստեղ ծրագիրներ մշակեն. ես այսօր պէտք է գնամ Ֆօլինեանօ եւ կը ցանկայի որ միասին գայիք: Վինչենցօն գնդակները դեռ չէ ուղարկել, որ այստեղ էին լինելու արդէն երկու չէ առալի օրը:

Երբ նրանք երկուսով դուրս ելան, Մարտինին մօտեցաւ Ջեմմային եւ լուռ մեկնեց նրան ձեռքը, որ կինը բռնեց մի վայրկեան:

— Դուք միշտ իմ լաւ բարեկամն էք եղած, Ջեզարէ, — ասաց վերջապէս, — ու միշտ օգնել էք ծանր վայրկեաններիս: Եկէք խօսենք գործից:

III

— Ես մի անգամ էլ վստահացնում եմ Ջերդ Սրբազնութիւնը, որ ձեր մերժումը վտանգի է ենթարկելու քաղաքի ապահովութիւնը:

Նահանգապետը Ջանք էր անում յարգանքի Թոնը պահելու եկեղեցական այդ բարձրաստիճան պաշտօնեայի հետ խօսելիս: Միայն իր ձայնին մէջ որոշ լսւում էր դրդուած լինելը: Երիկամունքը վնասւած էր, իսկ վերջին երեք շաբաթը չատ էր վրդովել: Նա ապրում էր մի անախորժ ու մռայլ ժողովրդի մէջ, որի տրամադրութիւնը օրէց օր աւելի վտանգաւոր էր դառնում: Ամբողջ շրջանը վխտում էին դաւադիրները ու ամէն կողմից թաքցրած զէնքերի լուրեր էին հասնում. պահակազունդը բաւական լինելու չափ մեծ չէր, եւ նրա անձնւիրութեանն էլ դժւար էր վստահանալ: Հիմի էլ այդ կարդինալը, որ, ինչպէս ասում էր Նահանգապետը իր օժանդակին, «առաքինի բժամտութեան մարմնացումն» էր: Այս բոլորը նրան արդէն հասցրել էին յուսահատութեան, եւ ահա հիմա էլ նրան տանջում էր Բոռը, չար ոգու այդ կենդանի մարմնացումը:

Սկսելով նրանից, որ վիրաւորել էր Նահանգապետի սիրելի եղբօր որդուն, այլ եւ նրա ամենասիրեալ լրտեսին, այդ «կաղ սպանական դեւը» չարունակում էր իր քայքայարարիչ գործունէութիւնը եւ բանտում. կաշառում էր բանտի պահապաններին, ծաղրի էր առնում նրան հարցաքննող սպաներին ու իր բանտը ամէն տեսակ զարմանքների վայր էր դարձրել: Երեք շաբաթ է որ նստած էր բերդում եւ Բրիդիկելլայի կառավարութիւնը նրա ձեռքից ուզղակի տանջւում էր: Հարցաքննութիւն հարցաքննութեան եռեւից. մի բան իմանալու համար գործ էին դնում ըսպառնալիքներ, համոզանք եւ այլ ամէն միջոց, ինչ որ մարդու գլխով կարող է անց կենալ: Բայց այդ բոլորին հակառակ՝ այժմ էլ այնքան բան գիտէին, ինչ նրա ձերբակալման առաջին օրը: Նրանք արդէն սկսել էին հասկանալ որ ձերբակալածին խոկոյն պէտք էր ուղարկած լինէին Բավէննա, այժմ սակայն շատ ուշ էր արդէն իրենց սխալը ուղղելու համար: Նահանգապետը ձերբակալման եղելագրերը գլխաւոր վարչութեանը ուղարկելիս խնդրել էր իրրեւ մի անձնական շնորհ, որ թոյլ տան ինքը կատարէ գործի քննութիւնը: Նրա խնդիրքը ընդունել էին սիրալիր կերպով, եւ այժմ չէր կարող հրաժարւել առանց իր անկարողութեան նւաստացնող խոստովանութեանը:

Միակ հնարաւոր ելքը, ինչպէս նախատեսել էին Ջեմման ու Միքէլէն, նրան թւում էր զինւորական դասը, եւ այժմ կարդինալ Մօնտանէլլիի յանդուգն մերժումը վերջին կաթիլն էր, որ լեցրել էր համբերութեան բաժակը:

— Երբ Ջերդ Սրբազնութիւնը զինուած լինէր, թէ ինչ ենք քաշել այդ մարդու ձեռքից ես ու իմ հրջապատողներս, բոլորովին այլ կերպ կը նայէինք գործին: Ես շատ լաւ հասկանում եմ ու յարգում այդպէս խղճմտօրէն ամէն անկանոնութիւնից խուսափելը դատական գործերում, բայց սա բոլորովին մի բացառիկ դէպք է, որ բացառիկ էլ միջոցներ է պահանջում:

— Ձկայ դէպք. — պատասխանեց Մօնտանէլլին, — որ անիրաւութիւն պահանջէ: Պատժական յանցանքը զինւորական դատի ենթարկելը ե՛ւ անարդար է ե՛ւ ապօրինի:

— Բանն, ա՛յ, ինչպէս է, Ջերդ Սրբազնութիւն: Բանտարկեալը անտարակոյս յանցապարտ է մի քանի ոճիրներով: Մատնակցած է Սալվինեօնի դաւադրութեանը, եւ սրբատան Սպինօլլաի կազմած զինւորական մանաւժողովը անշուշտ նրան հրացանի բռնած կը լինէր արդէն, կամ դնէ ուղարկած տաժանակիր աշխատանքի, եթէ սա փախած չլինէր Թուսկանա: Այդ օրւանից սա չէ դադարել դաւեր նիւթելուց: Նա յայտնի է իր բեւ աղդեցիկ անդամ ամենավնասակար գաղտնի ընկերութիւններից մինին: Շատ կասկածում են, որ նա պատասխ է կամ կարծես թէ նոյն իսկ կազմակերպած է երեք նշանաւոր ոճրական գործիչների սպանութիւնը: Նրան բռնել են դրեթէ ծածկի զէնք փոխադրելիս դէպ ի պապական հանդը: Զէնքով դիմադրելիս ցոյց տւել կառավարութեան ուժերին վիրաւորել է երկու սպայի իրենց պաշտօնի գլխին: Այժմ էլ մի մեծ կան սպառնալիք է քաղաքի անդորրութեանն ու կարգին: Այս բոլորը բացարձակապէս արդարացնում է նրան զինւորական դատի յանձնելը:

— Ինչ էլ որ սրած լինի, — պատասխանեց Մօնտանէլլի, — միշտ իրաւունք ունի նա օրէնքով դատւելու:

— Օրէնքի սովորական ընթացքը դանդաղ է, Ջերդ Սրբազնութիւն, մինչդեռ ներկայ դէպքում ամէն մի վայրկեանը նշանակութիւն ունի: Բաց ի դրանից, ես չարունակ վախենում եմ, որ փախչի:

(Շար.)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՈՐԵՔՍԵՒԱԹԻ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

7 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1976

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷԿ ՏԱՐԻ ՕՐՕՐԵԼԷ ՅԵՏՈՅ

Սոֆիայի թերթերը կը հաստատեն թէ Պուլկարիոյ համար նախատեսուած ներգաղթը յետաձգուեր է անորոշ ժամանակով:

Մէկ աղբիւրէ չի բխիր լուրը: Ընդհակառակն, Հօկի օրկաններն են որ կը հաղորդեն զայն, իբրեւ պատճառ ցոյց տալով դիւանագիտական յարաբերութեանց չհաստատիլը՝ Պուլկարիոյ եւ Մ. Միութեան միջեւ:

Այս բացատրութեան իմաստն այն է թէ՝ երեւանի լիազօրները իրաւունք չունին Պուլկարիա մտնելու:

Բայց, տղայական է այս բացատրութիւնը: Եթէ Շահվէրդեանը չի կրնար Սոֆիա կամ Վառնա երթալ, կարելի էր փոխանորդներ դանել տեղին վրայ: Կարելի էր Հօկին յանձնել այդ հոգը, ինչպէս կ'ընեն ամէն տեղ: Վերջապէս, եղած – չեղածը հազար հոգի է, եւ պէտք չկայ երեւանեան չքախուճք մը պատցնել քաղաքէ քաղաք, ինչպէս եղաւ Յունաստանի մէջ:

Այս բոլորը կ'ապացուցանեն թէ՝ ներգաղթ չկիսի կատարուի Պուլկարիայէն: Գոնէ երկար տեւենի համար:

Ձիշդ մէկ տարի է որ առաջին ուեւտրեր լուրերը տրուեցան: Եւ ահաւասիկ յուսախաբութեան լսխատը՝ բոլոր անոնց որ գործ փակեցին եւ բեռ կապեցին:

Ամբողջ մէկ տարուան ընթացքին, միայն Յունաստանէն փոխադրուեցան 6500 հոգի, չորս կարաւաններով: Անհամբեր սպասողներ չատ կան, հինգերորդ եւ վեցերորդ կարաւաններու համար: Բայց, ոչ մէկ նախնական քայլ որ յոյս ներշնչէր: Ամիսները կ'անցնին եւ եկածը ձմեռ է:

Զենք ուզեր քրքրել այս ձգձգման ծալքերը: Երեւանը ունի հիմնական առարկութիւն մը, — բնակարան չկայ: Եւ եթէ արտասահմանի հանրային հաստատութիւնները դրամ չճարեն բնակարան չհիմնելու համար, ներգաղթը չի կրնար շարունակուիլ:

Այս առարկութիւնը կը նշանակէ թէ՝ ոչ իսկ տասը հազարը պիտի լրանայ: Ոչ միայն տրամադրելի դումար չկայ, այլ եւ բարեգործականը չատ խեղճուկ բաժին մը տոանձնած է: Մնացեալը՝ բանաստեղծական կոչ է: Հրաւէր «ազգասիրութեան»:

×

Այս կացութեան առջեւ, նորէն վրդովիչ հարցականի մը պէս կը ցցուի բառ մը, — ինքնապաշտպանութիւն:

Ինքնապաշտպանութիւն՝ դաղութներու մէջ ցրուած բազմութիւններուն, որ յարդի չիւղի մը կառչած են:

Ներգաղթը պիտի օգնէր ամէնէն անճարներն ու թշուառները փրկելու: Թէեւ, Յունաստանի մէջ, թշուառներու բազմութիւն մը կարդի կը սպասէ տակաւին:

Պուլկարահայ դաղութն ալ պատրաստուած էր իր ամենաթշուառ զանգուածէն գոնէ հազար հոգի հայրենիքին բաժին հանելու:

Զքացած է այդ յոյսը, երկար տեւենի համար: Եւ որովհետեւ եկածը ձմեռ է, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչպիսի ողբերգութեան մը պիտի դատապարտուին Խասքովոյի, Այթոսի կամ Պուրկազի այն հարիւրեակները, որոնք խոտ կ'ուտէին մէկ – երկու տարի առաջ:

Բարեգործականը, իր վերջին լայնանիստ կոչին մէջ, իրբեւ հիմնական առաջադրութիւն մէջտեղ կը դնէր ներգաղթի չարունակութիւնը եւ մշակոյթի պահպանումը: Երկուքն ալ՝ խոշոր ծրագիրներ որ յարատեւ աշխատանք եւ մեծագումար դրամ կը պահանջեն:

Արդ, ներգաղթը դարձեր է տեսակ մը բախտի խաղ:

Ամէն պարագայի մէջ, ներգաղթի յոյս եւ հնար չենք տեսներ այս ձմեռ: Իսկ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ թշուառները այլ եւս ուժ չունին դիմանալու:

Ցիղիքապէս ծիւրած, հոգեպէս ընկճուած՝ անոնք դժուար թէ կարենան կանգուն մնալ, առանց արտաքին նեցուկի մը:

Բարեգործականը չէ՞ր կրնար ներգաղթի համար նախատեսուած գումարէն մաս մը յատկացնել այս անճարներուն օգնութեան: Ո՛չ թէ իրբեւ նպաստ, այլ իրբեւ տեղաւորման դրամագլուխ:

Սելանիկի Պէչ Զինարին մէջ մնացած բազմութիւնը (200 ընտանիք) հող մը կը փնտռէ, չորս տախտակ իրար դամելու համար:

Մօտաւոր հաշիւ մը՝ հազիւ 30 — 50,000 ֆրանք ծախք կը ցուցնէ:

Կարելի չէ՞ մտածել այս ուղղութեամբ:

Անցեալ տարի գարնան, ներգաղթի ձեռնարկէն առաջ, բարեգործականը որոշում ունէր քանի մը հարիւր անճար ընտանիքներ փոխադրելու Լիբանան, Սուրիա կամ Ալէվիներու երկիրը:

Ներգաղթը երկրորդական գծի վրայ նետեց այս ծրագիրը:

Հիմա որ ընդհատուած է ներգաղթը, կարելի չէ՞ դարձնել հանել այս ծրագիրը, եւ ելք մը գտնել:

Այսպէս կամ այնպէս, մենք հարկադրուած ենք լուրջ քննութեան ենթարկել այս խնդիրը: Այլապէս, ազգային կազմալուծման պիտի յաջորդէ ֆիզիքական քայքայումը այն զանգուածներուն մէջ որ բաղդատաբար ազատ են այլասերումէ:

Մենք պարտք սեպեցինք ժամ առաջ արծարծել այս հարցը, մնացեալը տեղեակ ըլլալով դառն իրականութեան: Թէ Պուլկարիոյ եւ թէ Յունաստանի մէջ:

«Ձեռնհաս իշխանութեան» կը մնայ ապացուցանել իր գոյութիւնը, ձեռք առնելով խնդիրը:

Երբեք այսքան դատապարտուած չէինք եթէ ոչ բոլոր, գոնէ կարգ մը դաղութներու ինքնապաշտպանութեան մասին մտածելու:

Մտածելու, տքնելու եւ չօշափելի գործ կատարելու: «Ազգովին»:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԾՆՐԱԿԱՊ... ԿԱԶԻՆՈ

Թարմ, թարմ լուրեր կուգան Լոնտոնէն:

Նոր որոշում, նոր փաոթ, նոր պատիր:

Անգլիոյ ձորն թագաւորը կազիին պիտի տայ ի մտոյ Ծնրակապի պատուանշանը, որ ժառանգ մնացած է Փորթուկալի հանգուցեալ նախկին թագաւորէն:

Այդ պատուանշանը անգլիական ամենաբարձր պատուանշանն է, ունի իւրայատուկ տարազ, — կարճ տափատ եւ պատուանշան ծունկին—որ կը շնորհուի միմիայն սահմանափակ թիւով վեհապետներու եւ իշխանագուններու:

Ծնրակապի նպաստաւորուած երջանիկներէն են՝ Պուլկարիոյ Պորիս թագաւորը, Ալպանիոյ Ահմէտ Զոկուն, Ռումանիոյ Կարոլը, Ճափոնի Միխատօն եւ շնորհագուրկ Վիլհէլմ կայսրն ու գահաժառանգը, որ երկուքն ալ առկէ ճամանակս շնորհագուրկ եղան Մեծ Պատերազմի ընթացքին:

Տարտանէլի «մեծ» հերոսին նուիրուած գրքէն զատ, երկրորդ ուխտագնացութիւն մըն ալ պիտի կատարուի ծնրակապի յանձման համար, այս անգամ — աւելի պաշտօնական — գահաժառանգ իշխանին կողմէ:

Ամենուրեք Թուրքերուն աստղը փայլուն է...

Նախարարական պար Քրէմլինի շքեղ սրահներուն մէջ, մուսոլինիական ժպիտ ու փոխադարձութիւն Հռոմի մէջ, հացկերոյթ ու համբոյր Աբէնիի մէջ, միաձայնութիւն եւ «հոգեշահ» անուշ խօսքեր ժընեւի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Եւ դեռ կայ ու լինելոց է...

Ալ ի՞նչ կ'ուզէ վերածնուող Թուրքիան:

Այսպէս է Եւրոպան· անուշ խօսքերով ու «...կապ»երով կը կապէ Թուրքիան:

Ամէն կողմ ծափ ու դափնի կազիին ու իր երկրին համար:

Սակայն կայ ժողովուրդ մը, ազգ մը, որ ալ հաշուեկապի պատուանշան մը կ'ուզէ տալ:

Անոր կապը ոչ ծիսական տարազ ունի եւ ոչ ալ վեհապետ: Վեհապետը ինքն է, ազգը:

Անոր կապը չի գիտեր թէ որտեղին կը հանդիպի: Ծունկին, մէջքի՞ն թէ վզին: Բայց երբ կը կապէ, ա՛լ թող չի տար:

Այդպիսի պատուանշան մը պէտք է որ շնորհուի, առնուազն կազին միշտ կազի տեսնելու համար:

ՎԻՆ–ՀԱՐ

ՆՈՐ ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՍՕՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

ՍՕՖԻԱ, 5·— Պուլկարի պուլկար դասպանատան նախորդ բարտուղար եւ այժմ օրագրող Միխայէլ Փունտեֆ այս իրիկուն սպանուեցաւ երկու անծանօթներու կողմէ որոնք յայդողեցան ինքնաշարժով փախչիլ: Սպանեալը հողագործական կուսակցութեան կը պատկանէր եւ համակիր էր Փրօթոկերովի խումբին: Ասկէ երկու տարի առաջ ալ սպանուած էր իր եղբայրը գրագէտ վասիլ Փունտեֆ, Մակեդոնական Միխամլովի կուսակիցներուն կողմէ:

ՃԱՓՈՆ ԵՒ ՄԱՆՁՈՒՐԻԱ

ԹՈՒՓԻՕ·— Կայսերական մասնաւոր խորհուրդը պիտի գումարուի չորեքշաբթի, նկատի առնելու Ճափոնի դահլիճին առաջարկը, անմիջապէս ճանչնալու համար Մանչու նոր պետութիւնը եւ կնքելու անոր հետ պաշտպանողական զինակցութեան տեսակ մը դաշինք որ կը նախատեսէ զինուորական սերտ գործակցութիւն մը մանչու հողին վրայ, երկու պետութեանց ուժերուն միջեւ: Կը հաւաստուի նաեւ որ Ազգերու Դաշնակցութեան ճնշիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը ամերիկեան թերթերուն ըսածին չափ աննպաստ չէ Ճափոնի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Գերմանիոյ պահանջները եւ դաշնակիցներու տարաձայնութիւնները

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Սեպտեմբեր·— Դեռ անկարելի է գիտնալ թէ ի՞նչ բնոյթ պիտի ունենայ Անգլիոյ պատասխանը Գերմանիոյ պահանջին որ հաղորդուած էր Ցրանսայի կողմէ: Պաշտօնապէս կը հաւաստուի թէ վարչապետին եւ Սըր Ճոն Սայմընի տեսակցութենէն ետք յայտնի պիտի ըլլայ ամէն բան: Իսկ կիսապաշտօն կերպով հետեւեալ տպաւորութիւնը կը քաղուի:

Բաց ի ազատականներէն եւ աշխատաւորականներէն որոնց վստահութիւնը հանդէպ Գերմանիոյ խաթարուած չերեւիր, անգլիական հանրային կարծիքը կը հասկնայ բնականաբար Ցրանսայի մտահոգութիւնները ապառազինման հաւասարութիւն տալ Գերմանիոյ, ինչ որ պիտի ըլլար վտանգաւոր: Հանրային կարծիքը միջին դիծի մը նպաստաւոր կը թուի· օրինակի համար, պետութեանց կողմէ յանձնառութիւն մը աստիճանաբար զինաթափուելու, մինչեւ որ հասնին Գերմանիոյ մօտակայ աստիճանի մը: Այս պարագային ամէն երկրի սպառազինում պէտք է հակակշռի տակ առնուի:

Եթէ նախորդ դաշնակիցները փափաք յայտնեն զոհացում տալ Գերմանի պահանջներուն, մանրամասնութիւնները կարելի է ձգել ժընեւի մէջ, ուր երթալու համար Գերմանիա որ եւ է պատրուակ չունի:

Հռոմ, 5·— Գերմանի դեսպանին կողմէ Մուսոլինիի տրուած այցելութեան հետեւանքով, իբրաւու չըլլանակներու մէջ կը հաւատուի թէ Իտալիա իրաւաբանօրէն հիմնաւոր կը գտնէ Գերմանական պահանջը: Ասկից զատ, կ'աւելցնեն թէ, իտալական կառավարութիւնը կը կարծէ որ խնդիրը կը վերաբերի իրապէս զինաթափութեան խորհրդաժողովին, եւ թէ հոն է որ պէտք է արծարծուի հարցը:

Պերլին, 5·— «Թայմզ»ի բռնած դիրքը մեծ տպաւորութիւն գործեց Գերմանի չրջանակներու մէջ: Լոնտոնեան մեծ թերթը, առանց սպասելու կառավարութեան որոշման, կը թելադրէ սկզբունքով օրինական նկատել Գերմանի պահանջները իրաւանց հաւասարութեան մասին, բայց պէտք է մերժել որ եւ է միջոց որ կը տանի դէպ ի սպառազինման ածում: «Թայմզ» թէեւ ժընեւի մէջ լուծել կ'առաջարկէ խնդիրը, բայց ասիկա Գերմանի տեսակէտին հակառակ է: Պերլինի մէջ անհամբեր են Անգլիոյ պաշտօնական կարծիքը լսելու մասին, եւ կը պնդեն որ նման փափուկ հարց մը կարելի չէ ուղղակի տանիլ ժընեւ, առանց նախապէս պետութեանց միջեւ ուղղակի բանակցութեամբ հողը պատրաստելու: Գերմանիա չի կրնար ժընեւ երթալ եթէ նախապատրաստական բանակցութեամբ իրեն ապահովութիւններ չընծայուին: Ինդիր է դիտնալ թէ այս «ապահովութիւնները» ի՞նչ տարողութիւն պիտի ունենան:

Սրէզայի տեւտեսական հանդիժողովը

Կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումին համար գումարուելիք խորհրդաժողովը բացուեցաւ երէկ Իտալիոյ Սթրէզա քաղաքին մէջ: Տասնըհինգ ազգեր կը մասնակցին այս ժողովին: Այս խորհրդակցութիւնը չարունակութիւնն է անոր որ տեղի ունեցաւ Լոզանի մէջ:

Ժողովին նախագահ Պ. Ժօրժ Պոնէ, ճառ մը խօսելով պարզեց այն դժուարին հարցերը որով պիտի զբաղէին: Մինչեւ ու Արեւելեան Եւրոպայի երկիրները տնտեսական բուռն տագնապ մը կ'անցընեն, իրենց հողային բերքերը չեն կրնար ծախել որովհետեւ գիներու վրայ 100ին 70 անկում մը կայ, ասոր հետեւանքով անգործութիւնը չատցած, դրամատուններ անանկացած են, օտար դրամագլուխը հեռացած է, ներածումները սեղմուած, դրամի արտածումը արգիլուած, պետական ելմտացոյցները խանգարուած են, «անլուր վիճակ մը, ըսաւ, որմէ մէկ օրէն միւսը կրնան ծագիլ անդարմանելի չարիքներ»:

Բանախօսը հետեւեալ գլխաւոր հարցերը դրաւ.

— «Եւրոպա կրնա՞յ իր հաւասարակշռութիւնը գտնել եթէ երբեմ ամէն ազգ մաքսային նոր բումբեր կանգնէ, եւ զարգացնէ մեքենականութիւն մը՝ յաճախ անկարգ ու առանց հակակշռի:

Ի՞նչպէս, խելացի կազմակերպութեամբ մը, չափաւորել Միջին եւ Արեւելեան Եւրոպայի հողագործական տագնապը, առանց վնասելու Եւրոպայի միւս հողագործ երկիրներուն:

Ի՞նչ խորհուրդներ թելադրել գանձային տեսակէտով, աչքի առջեւ ունենալով խանգարուած դրամներն ու ելմտացոյցներ:

Ապա կոչ ըրաւ որ առանց քաղաքական հաշիւներու, պատուիրակները ամենայն ազատութեամբ եւ անկողմնակալութեամբ մօտենան խնդրին, առժամեայ կարկատան կարգադրութիւնները չընեն, այլ մօտենան հարցին ընդհանուր եւ տեւական հանգամանքով դարման մը գտնելու համար:

Այս խորհրդաժողովը կոչուած է զբաղելու Աւստրիոյ, Հունգարիոյ, Պուլկարիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ, Եուկոսլավիոյ տնտեսական վերականգնումին խնդիրներով, եւ մեծ դժուարութիւններ ունի լուծելիք:

Զինւոյ զօրավարի մը սպանութիւնը

ԼՈՆՏՈՆ, 5·— «Տէյլի Մէյլ»ի Շանկայի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ «պատերազմի վերջին մեծ պետերէն» զօր. Զանկ–Յունկ–Շանկ հրաղէնի հարուածով սպաննուեցաւ չինացիի մը կողմէ այն պահուն երբ զօրավարը կառախումբ կը նստէր Փէքինի երթալու համար: Իր քարտուղարն ալ սպաննուեցաւ միանգամայն: Մարդասպանը ձերբակալուելով յայտարարեց թէ զօրավարը հինգ տա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԸ ԿԸ ՄԱՔՐԵՆ

Մ. Քէմալ մասնաւորապէս կ'աշխատի թուրքերէն լեզուն մաքրել օտար, մասնաւորապէս արաբական եւ պարսկական բառերէ: Լեզուաբանական յանձնաժողով մը կը պատրաստէ երկու թուրքերէն հին բառարաններու ժողովրդական տպագրութիւնները: Այս բառարաններով կ'ուզեն ապացուցանել թէ թուրք լեզուն իր ընկերական վիճակին մէջ շատ հարուստ էր եւ կը պարունակէր բազմաթիւ բառեր եւ ասացուածքներ որոնք թէեւ մոռացութեան տրուած են ապրական եւ պարսկական բացատրութիւններու ճնշման տակ, բայց միշտ ալ գործածուած են ուրիշ օտար լեզուներու մէջ: Այժմ ջանքեր կը թափուին վերակենդանացնելու անոնց գործածութիւնը, հանելով օտար բառերը:

Մ. Քէմալ շարժումը սկսաւ Ազգ. Մեծ ժողովի նախագահ Քեազիմ Գարապեքիր փաշային ղրկելով հեռագիր մը, որ ամբողջովին գրուած է հին թուրքերէնով: Թէլէկրաֆ (հեռագիր) բառին տեղ գործածուած է «թէլ եաղըսը», իսկ հասցէն՝ «Պէօյիւք Փիւթիւնին Ղուրուլթայ պաշկանլըկնա»: Այս չորս բառերէն միայն «պէօյիւք»ը անփոփոխ մնացած է: Միւս երեքը նոր են, կամ աւելի ճիշդ՝ հին ոճեր՝ վերակենդանացուցած· «պիւթիւն» կը նշանակէ ազգ· «Ղուրուլթայ»՝ ժողով, «պաշկանլըկ»՝ նախագահ:

Կ'առաջարկուի հին թուրքերէն «ճիլթիր» բառը գործածել մշակոյթի տեղ (culture) «թօսմաճ» կենաց պարպելու: «Փիժամա» բառին համար կ'ըսեն թէ «պէյ» բառէն ծնած է, «ժամ»ը կը նշանակէ հագնիլ· որով «փիժամա» պէյին հագածը»:

Թուրք գրողները եւ լրագրողները հետեւելով վերէն տրուած հրամանին, իրարու հետ կը մրցին կարելի եղածին չափ հին թուրքերէն բառեր եւ բացատրութիւններ գործածելու համար, եւ այժմ տեսակ մը հանելուկ դարձած է թուրք թերթերու ընթերցումը:

ՀԱՑ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Վարդան Թիրաճեան, քնիկ կիւրիճի, որ կը բնակի Իսթ – լէ – Մուլինօ, սեպտ· 1ին, հինգշաբթի, Սէն Քլուի առջեւ Սէն գետը ընտուելով անձնասպան կ'ըլլայ: Հակառակ ձկնորսներու ջանիերուն, հնարաւոր չըլլար գինքը ազատել: Մարմինը կը գտնուի միայն շաբաթ առաւօտ եւ թաղումը կը կատարուի երէկ առաւօտ, ժամը 9ին:

Անձնասպանութիւնը կը վերագրուի գործերու անյաջողութեան: Անձնասպանը ծանօթ վաճառական մըն էր Իզմիրի:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Անգլիոյ վարչապետ Պ. Մաքտոնալտ որ Լոզանի խորհրդաժողովին նախագահն է, գրեց Ազգերու Դաշնակցութեան բարտուղարին որ ժընեւի մէջ գումարուի փորձագէտներու նախապատրաստական յանձնաժողովը, որպէս զի հարկ եղած նախնական աշխատանքները կատարուին տնտեսական համաշխարհային խորհրդաժողովին համար: Յանձնաժողովը գործի պիտի սկսի 15 օրէն:

«Տէյլի Հերըլտ» կը տեղեկանայ թէ այս խորհրդաժողովը հաւանաբար Ուաշինկդընի մէջ գումարուի յառաջիկայ տարուան սկիզբը:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՔԱՒԻԹԻԼԱՍԻՈՆՆԵՐԸ ՉՆՉԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աղեքսանդրիայէն կը հաղորդեն Լոնտոնի «Մօրնինկ Փոստ»ին թէ Սըտրը փաշա մտադիր է այս շաբաթու Փարիզ գալ, բանակցելու համար Ցրանսայի հետ, եգիպտոսի հաքիքիւլասիոնիներուն ամբողջովին կամ մասամբ ջնջման մասին: Պատասխանատու շրջանակներ սակայն հաւանական չեն նկատեր այդպիսի վիճաբանութիւն մը, բանի որ, եգիպտոսի մէջ պատահած նոր դէպքերու բերմամբ վտանգաւոր կը համարուի անապատրանիով որ եւ է կարգադրութիւն ընել:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆՈՒԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ

Մէ – Նոյեմբեր 1ին Մոսկուայի մէջ հրատարակուած «Իզվեստիա»ի յատուկ թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնները Յունաստանի վերաբերեալ։

Ամբողջ Յունաստանի մէջ ընդհանուր ընտրութիւններ տեղի ունեցան Նոյեմբեր 1ին։ Ընտրողներու թիւը կը հասնի 1,500,000ի։ Ընտրութիւնները տեղի ունեցան ահագին ահաբեկչութեան մթնոլորտի մէջ։ Ընտրութեան օրը ամբողջ Աթէնքի մէջ զինուորական դրութիւն հռչակուած էր։ Ամէն կողմ զինուորներ կը շրջէին։ Ընտրութեան օրը ոչ մէկ թերթ հրատարակուեցաւ։ Ընտրութեան օրը ոչ մէկ ժողովրդական հաւաք կրնար տեղի ունենալ։ Ընտրութեան օրը ոչ մէկ ընտրող կրնար իր տունէն դուրս ելլել

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՐՄԻՐ ԼԵՌՆԵՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

(1)

ԽՄԲ — Պետական «Գեոլոկոմ»-ը կ՚ուսումնասիրէ այս շրջանները, որպէսզի հնարաւոր եղածին չափ ճշգրիտ տեղեկութիւններ ունենանք։

Ինչպէս յայտնի է, Հայաստանի ամբողջ բնակչութեան 90 տոկոսը կը բնակի լեռնային շրջաններուն մէջ։ Ուստի հասկնալի է, որ մեր հանրապետութեան տնտեսական զարգացման համար մեծ նշանակութիւն ունի լեռնային շրջանների ուսումնասիրութիւնը։

Հայաստանի լեռները հարուստ են տարբեր հանքերով։ Մեր լեռներուն մէջ կան ոչ միայն պղինձ, ոսկի, արծաթ, մոլիպդեն, ալունիտ, ծծումբ, ածուխ, նաւթ, այլ նաև ուրանի հանքեր։ Ուրանը նոր տեսակի վառելանիւթ է, որ ատոմային էներգիայի արտադրութեան համար կարեւոր նշանակութիւն ունի։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ շինանիւթերով։ Մեր լեռներուն մէջ կան մարմար, տուֆ, պեմզա, բազալտ, գրանիտ, կրաքար, գիպս, ասբեստ, կաւ եւ այլ շինանիւթեր։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ հանքային ջուրերով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հանքային ջուրերու բազմաթիւ աղբիւրներ։ Հանքային ջուրերը մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի առողջութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ անտառներով։ Անտառները մեծ նշանակութիւն ունին ոչ միայն փայտանիւթի, այլ նաեւ ջրի պաշարները կանոնաւորելու համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ ալպիական մարգագետիններով։ Ալպիական մարգագետինները մեծ նշանակութիւն ունին անասնապահութեան զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ դեղաբոյսերով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հարիւրաւոր դեղաբոյսեր, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի առողջութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ հազուագիւտ կենդանիներով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հազուագիւտ կենդանիներ, որոնք պէտք է պահպանել։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ գեղեցիկ տեսարաններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան գեղեցիկ տեսարաններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին զբօսաշրջութեան զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ պատմական յուշարձաններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հարիւրաւոր պատմական յուշարձաններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին մեր ժողովուրդի պատմութեան ուսումնասիրութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ ճանապարհներով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հարիւրաւոր ճանապարհներ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին տնտեսական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ գիւղերով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հարիւրաւոր գիւղեր, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի կեանքի համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ քաղաքներով։ Մեր լեռներուն մէջ կան քաղաքներ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին տնտեսական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ մշակոյթի կեդրոններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան մշակոյթի կեդրոններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի կեանքի համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ գիտական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան գիտական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին գիտական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ կրթական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան կրթական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի կրթութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ առողջապահական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան առողջապահական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի առողջութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ սպորտային հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան սպորտային հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի ֆիզիկական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ զբօսաշրջային հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան զբօսաշրջային հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի հանգստի համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ հանգստեան հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հանգստեան հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի հանգստի համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ բուժական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան բուժական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի առողջութեան համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ կենսաբանական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան կենսաբանական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի կենսաբանական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ քիմիական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան քիմիական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի քիմիական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ ֆիզիկական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան ֆիզիկական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի ֆիզիկական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ մաթեմատիկական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան մաթեմատիկական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի մաթեմատիկական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ տեխնիկական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան տեխնիկական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի տեխնիկական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ գիւղատնտեսական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան գիւղատնտեսական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի գիւղատնտեսական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ անասնաբուժական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան անասնաբուժական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի անասնաբուժական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ ագրոքիմիական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան ագրոքիմիական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի ագրոքիմիական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ հողագիտական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան հողագիտական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի հողագիտական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ ջրագիտական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան ջրագիտական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի ջրագիտական զարգացման համար։

Հայաստանի լեռները հարուստ են նաեւ անտառագիտական հաստատութիւններով։ Մեր լեռներուն մէջ կան անտառագիտական հաստատութիւններ, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին ժողովուրդի անտառագիտական զարգացման

բի առաջ սպաննել տուած ըլլալով իր հօրեղբայրը, իր վրէժը լուծած է այժմ: Սպանեալը երկար տարի իշխան էր Շանկայէն Փէքին տարածուող մեծ հողամասին:

Գործերը վերսկսելու յոյս

ԼՈՆՏՈՆ, 5.— Բէօյթէրի գործակալութիւնը կը հաստատէ թէ գործերու ընդհանուր բարգաւաճման մը յոյսերը կ'ամրանան ոչ միայն Անգլիոյ մէջ երեւան եկած վերջին բարելաւման նշաններով, այլ նաեւ Եւրոպայէ ու Ամերիկայէ իր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն: Օթաւայէն կը հաղորդեն թէ Քանատայի առեւտրական ու ճարտարարուեստական շրջանակներու լաւատեսութիւնը սակարանին մէջ հաստատ բարձրացումներ առաջ բերաւ: Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան յուսահատ ճիգերը վարկերը դիւրացնելու մասին, անմիջական լաւ արդիւնքներ տուին: Թերթերը յուսալից տողեր կը նուիրեն այս ձգտումին:

Ե. Փարիզ եւ արուարձաններ

Ե. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Café de la Mairie, 2 Փլաս ս'Իթալի Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակուռբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Մարգիս Ղուկասեանի բնակարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատետրերով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

Լիոնի մէջ ԾԱՌԱՉ կը ծախուի
ՋԱՆԿԷՕՋԵԱՆ ճաշարանին մէջ
202 RUE DE BOILEAU, LYON

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ամէն անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նամակով իրենց յարգանքի վերջին բաժինը ժատուցին մեր վաղամեռիկ կնոջ, մօր, հարսին, աղջկան եւ քրոջ

ՏԻԿԻՆ ՎԵՐԺԻՆ ՏԷՐ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

24 տարեկան (խորքերդ, Իչմեցի)

ժահուան առթիւ, որուն տխուր յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 1932 Յունիս 11ին, եւ ժարմինը յանձնուեցաւ սառ հողին, կարտանի գերեզմանոցը (Ֆրանսա):

Սգակիր ամուսինը՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, զաւակները՝ ՄԱՐԳԱՐԻՏ եւ ՅԱԿՈԲԻԿ ՏԷՐ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, տագրը՝ ՍՈՒՐԷՆ ՏԷՐ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, մայրը՝ ԱՆՆԱ ՓԱԼԱՆԳԵԱՆ, հօրը՝ ԼՈՒՍԻԱ, ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ ԴԱՒԹԵԱՆ (Ամերիկա), ՏԷՐ և ՏԻԿԻՆ ՊԵՏՐՈՍ ԵԿԵՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ եւ զաւակները (Ամերիկա), ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ ՀՐԱՆԴ ԿԻԼԷՍԷՐԵԱՆ (Ամերիկա), Պ. ՎԱՀԱՆ ԿԻԼԷՍԷՐԵԱՆ (Ամերիկա), Այրի ՏԻԿԻՆ ՆԱՐԳՈՒԻԻ ԿԻԼԷՍԷՐԵԱՆ եւ զաւակները:

Կարտան – Պիվէռ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ ԵՆ

Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻՆ ՎԵՑ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Ռ. Զարդարեան, Հրանդ, Գեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Ա. Արփիարեան, Զօհրապ:

Պատրաստուելու վրայ են առաջին շարքին մնացեալ վեց հատորները:

Տիգրան Չէօկիւրեան, եր. Սրմաքէշլեանլեան, եր. Օտեան, Ար. Ցարուհիւնեան: Տ. Սեւակ, Տ. Զրաքեան:

Քաջալերեցէք այս գեղեցիկ ձեռնարկը: Ամէն մէկ հատոր կ'արժէ 20 ֆրանք: Դիմել՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, կտաւքը, Ե. Ազատեան 15 ֆրանք, *ԾԱՆՕԹ ԴԻՄԱՒԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ*, Գ. Զօհրապ 20, *ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐ* (Տ. Չէօկիւրեան եւ Ռ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, *ԱՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ*, Մանուկ Պէրպէրեան 10, *ԵՏՐԸ*, Էրիխ Մարիա Ռեմարք 20, *ՅԵՂԱՓՈԽԱԿՆԻ ՄՏՔԵՐԸ*, Բրիատ-Միքայէլեան 10, *ԽՆԴՐԸ* եւ *ՋԱԼԱԼԻՏՏԻՆ*՝ Բաֆֆի 25, *ՎԱԼԱՆԹԻՆ*, Ժորժ Սան 20, *ԹԼՒՊՆՕՆ*, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ*, Մալխաս 50, *ԳՆԴԱԿԱՁԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ*, Ռէն 20, *ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ*, Ղ. Մելոյեան 10, *ՄԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ*, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., *ԺԻՒՏԼԻՒՔ ԵՒ ԺԱՒԼԻՆ*, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., *ՍԻՄՕՆ ՓԷՂԼԻՎԱՆ* 25, *ՀՈՐՀՐԴԱՀՈՐ ՂԱԶԻԿԸ*, Բասիմ 2 հատոր 25, *ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ*, Յ. Ալոճեան (Թոզմերի) 12.50, *ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼԵԱՆ*, Գ. Կառվարենց 20, *ԱՐԵՒԵԼՔԻՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ*, Ցստանիկ 5, **QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE**, Fr. Macler 35, **LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS**, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, *ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ Ա Տ Ո Ր Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Կարելի է նախօրօք բաժանորդագրուիլ: Դիմել Գրշակի հասցէով:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վիէն, Ուզ.— 70: Կ. Մ.ի հաշուոյն:
Շամպէրի, Նաւ.— 50:
Կարտան, Տէր Գ.— 115:

ԿՂ ՀՆԴՐՈՒԻ խմբագրութեան հաղորդել Պ. Պ. Պէյլէրեանի հասցէն:

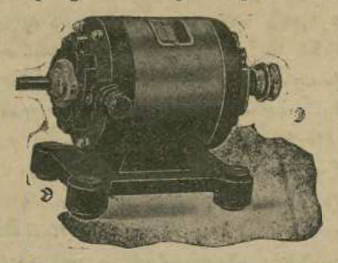
ԿՂ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ցարութիւն Գուլումճեան (Գոնիալի Սէիտ Շէհիր քաղաքէն): Հօր անուն Մեսրոպ, մօր անուն՝ Մարիամ, 1915ին աքսորուած է Տէր Զօր: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօր, Նահապետ Գուլումճեանի, Գրատուն «Ցառաջ», 13 rue des Dominicaines, Մարսէյլ:

— Կը փնտռեմ ամուսինս Պոլսեցի Յակոբ Տօնիկեան՝ այլ անուամբ Մաչիկ Ժամկոչեան, որ վեց տարիներէ ի վեր անյայտացած է: Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել յիշեալին կնոջը՝ Տիկ. Մարիամ Տօնիկեանի, 2 Route de Choisy, Փարիզ (13):

— Կը փնտռուի Ցարութիւն Գալուստեան (Ծնած Օվաճըք), հօր անուն՝ Մկրտիչ Գալուստեան (Ծնած Պարտիզակ), մօր անուն Ազաւնի: Տնզդահանութեան միջոցին հինգ տարեկան հասակին աքսորուած է Տէր Զօր: Չինադարին տեսնուած է Պոլիս եւ յետոյ Յունաստան: Կը խնդրուի իր հասցէն զիտցողներէն իմացնել Մկրտիչ Գալուստեանի, 2 rue Carnot, Chaville, (S.et O.) France.

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթաթ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ ճաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայականով, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

ՎԱՐՉՈՒ Է

մեծ սենեակ եւ խոհանոց մը, ջուր, կազ, վարձք 2300 ֆր., դիմել Պ. Ինճէյակոբեանի, ժամը 1—2 եւ 6—7, 32 rue d'Hauteville, Paris (10):

ՁԿՆՈՐՍՈՒԻՔԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

Պուլօնը սիւռ Մէր 6 սեպտ. 932

Այսօր Պուլօնի մէջ որսացուած է առատ հարան եւ մէրլան: Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէրլան:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաբ.է: Ամբատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը հանդիպելով երթեւեկ

Հայ փոխադրական ապասարկութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.:

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք հետաձգումներեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ — *ՓԱՐԻԶ* — 4 Route Stratégique, VANVES (Seine)
Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ — *ԼԻՈՆ* — 19, Rue Pasteur, LYON (Rhône)
Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ — *ՄԱՐՍԷՅԼ* — 30, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE (B.duR.)

ՃԱՇԱՐԱՆ CAUCASE

23 Rue de la Huchette, Métro St. Michel

Ռուսական եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած յայտնի խոհարարներու կողմէ:
Ճաշի միջոցին անընդհատ նուագ

Prix Fixe — 4 պնակ կերակուր՝ 6 ֆրանք

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Paris
Tél. Botzaris 22-98 — Métro Buttes-Chaumont

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ԹՈՒՐՔԱՑԻ ԴՈՐԾԱՐԱՆ

Մեր գիները աննկրելի են

Որ տարուան ամէն ժամանակ, ամէն տեսակ կարասիներ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ապրանքներ կրնաք գտնել մեր մեծ պահեստին մէջ, որ ունի ամենաընտիր տեսակներ, ամենագեղեցիկ գոյներ, ամենաժամանակակից ձեւեր, ամենայարմար գիներ: Մեր ապրանքները կը բաշխուին ամենայարմար պայմաններով: Մենք կ'ընդունինք նաեւ փոխանակ 3 ֆր. բանվարձքով: Մենք կատարեալ անվտանգութեամբ կը բաշխենք ամենահեռաւոր տեղերը մեր պիտակը կը բաշխուցնենք ձեր հասցէին վրայ: Ուրիշ շահաբեր առաւելութիւններ ալ կան:

Ամսական կարգադ

Բ. տեսակ փէշ տուտաճ, քիլօն 14 ֆրանք
Ա. » » » » 15 »
Extra fin » » » 17 »
Շալէպի կարգադ (իւլաճ) » 19 »
Թղթուած տուփերու մէջ, յատկապէս բնակ արուեստ:

Դիմել՝ Comptoir Général des Beurres, 74 Rue Gergovie, Paris (14). Tél. Seg. 70-07, 70-88, Métro Alésia.

Tout pour bottiers

crépin

Բացուած է կաշիի, մորթի, կօշկակարութեան վերաբերեալ գործիքներու եւ առարկաներու վաճառատունը

ՄԵԾԱԾԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԾԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՓԷՍՃԵԱՆ

51 rue Piat, ՓԱՐԻԶ (20) — *ՄԷթրօ* Պէլվիլ
Հեռաձայն Ménilmontant 79—24

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուներէ կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել — Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Imp. A. DER (Agopian) — 7, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՕՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— *Եթէ այդ տեսակ մի վտանգ կայ, ձեզնից է կախւած հսկողութիւնը զօրեղացնելը:*

— *Ես անում եմ, ինչ կարող եմ, Ձերդ Սրբազնութիւն, բայց ես կախումն ունիմ բանտային պաշտօնէութիւնից, իսկ այդ մարդը ուղղակի կախարդել է բոլորին: Արդէն չորս անգամ փոխել եմ պահապաններին եւ ամէնքը շաբթւայ ընթացքում, եւ ձանձրացել եմ արդէն նրա պատճառով վնասները պատժելուց. եւ այդ բոլորը ոչինչ չի օգնում: Ձեմ կարողանում առաջն առնել որ նամակներ չտանեն ու չբերեն: Այդ ապուշները սիրահարւում են նրա վրայ, ինչպէս կնոջ վրայ:*

— *Տարօրինակ է: Պէտք է որ մի մասնաւոր բան լինի այդ մարդու մէջ:*

— *Սատանան ինքը: Ներեցէք, Ձերդ Սրբազնութիւն, բայց այդ մարդը սուրբերն անգամ կը հանէ համբերութիւնից: Դժւար է հաւատալը, բայց ճշմարիտ է, որ ես ինքս եմ ստիպւած հարցաքննութիւնը վարելու, որովհետեւ սովորաբար այդ մասը վարող պաշտօնեան չի կարողանում դլուխ հանել:*

— *Ինչո՞ւ համար:*

— *Բացատրելը դժւար է, Ձերդ Սրբազնութիւն, բայց իսկոյն կը հասկանայիք, եթէ գոնէ մի անգամ ներկայ լինէիք հարցաքննութեանը: Կարելի է կարծել, որ հարցաքննող պաշտօնեան յանցաւորն է, ոչ թէ դատապարտւորը:*

— *Բայց ի՞նչ կարող է անել նա այդպէս սարսափելի: Կարող է հարցերին չպատասխանել, բայց լուռը նրա միակ զէնքն է:*

— *Լեզու ունի ածելու նման: Մենք ամէնքս մեղանչական մարդիկ ենք. մեզնից ամէն մէկը մի որ եւ է սխալ գործած կը լինի իր ժամանակին եւ բնաւ անհրաժեշտ չէ որ այդ մասին տանիքներից բղաւեն: Այդպէս է մարդկային բնութիւնը, ո՞վ է ուզում լսել, որ իր երեսին նետեն, ինչ որ նա կատարել է քսան տարի առաջ:*

— *Մէթէ Րիվարէյը մի բա՞ն է լսել նրան հարցաքննող պաշտօնեայի անձնական դաղտնիքներից:*

— *Գիտէ՞ք ինչպէս է. խեղճը խրւել է պարտքերի մէջ դեռ հեծապայ եղած ժամանակ, եւ իւրացրել է մի փոքրիկ գումար գունդի ֆոնդից:*

— *Այսինքն գողացել է իրեն յանձնւած հանրային փողը:*

— *Ի հարկէ, չատ է վատ, Ձերդ Սրբազնութիւն, բայց իր բարեկամները ետ են բերում գումարը ու գործը փակւում է: Լաւ ընտանիքից է նա ու այդ օրւանից իրեն պահել է անարատ: Հասկանալ չեմ կարողանում, թէ ինչպէս Րիվարէյը իմացել է այդ մոռացւած սկանդալը, այն էլ ստորագրեալների ներկայութեան եւ այնպիսի մի անմեղ դէմքով, կարծես աղօթք էր առում: Ի հարկէ, արդէն բոլորին յայտնի է դարձել պատմութիւնը: Եթէ Ձերդ Սրբազնութիւնը գոնէ մի հարցաքննութեան ներկայ լինէր, վստահ եմ, որ իսկոյն ասածիս կը համոզւէիք: Եւ կարիք չկայ, որ նա դիտենայ ձեր ներկայ լինելը: Դուք կարող էք ականջ դնել...*

Մօնտանէլլի չուռ եկաւ ու նայեց նահանդապետին մի այնպիսի արտայայտութեամբ, որ նրա դէմքին չատ հաճիւ էր պատահում:

— *Ես հաւատի պաշտօնեայ եմ. — ասաց նա. — եւ ոչ թէ ոստիկանական լրտես: Ծածուկ ականջ դնելը իմ պարտաւորութիւնների մէջ չի մտնում:*

— *Ես չէի կամենում ձեզ վիրաւորել:*

— *Կարծում եմ որ այս խօսակցութեան չարունակութիւնից ոչինչ դուրս չի գար: Եթէ բանտարկեալին այստեղ ուղարկէիք, կը խօսէի իր հետ:*

— *Մորին յարգանքով յանդգնում եմ խորհուրդ տալու Ձերդ Սրբազնութեան, մի կանչէք նրան ձեզ մօտ: Շատ աւելի ապահով կը լինէր ու լաւ, եթէ մի անգամ դանց առնէինք օրէնքի տառը ու ազատէինք այդ մարդուց, քանի որ մեր դլխին մի նոր փորձանք չէ բերել: Ես հաղիւ եմ համարձակւում այս կէտը պնդելու Ձերդ Սրբազնութեան ասածներից յետոյ. բայց եւ այնպէս ես պատասխանատու եմ քաղաքի անդորրութեան համար պապի սրբազան փոխանորդի առաջ:*

— *Իսկ ես, — ընդհատեց Մօնտանէլլին, — պատասխանատու եմ Աստծու առաջ ու Նորին Սրբազնութեան, որ իմ չրջանում ապօրինի գործեր չկատարւեն: Ես չեմ կարող թոյլատրել խաղաղ ժամանակ ծածուկ դինւորական դատարան: Ես ընդունում եմ ձերբակալւածին այստեղ, առանձին, վաղը առաւօտ ժամը տասին:*

— *Ինչպէս որ Ձերդ Սրբազնութեան հաճոյ է. — պատասխանեց նահանդապետը խոժոռ յարգանքով եւ դուրս եկաւ լինքն իրեն քրթմնջալով. «Իրենց յամառութեամբ երկուսն էլ իրար արժէն»:*

Ոչ ոքի ոչինչ չասաց այդ տեսակցութեան մասին, մինչեւ որ հասաւ չղթաները հանելու ու ապարանք ուղարկելու ժամանակը: Այն էլ էր հերիք, թէ ինչպէս պիտի բռնել էր օրէնքի պոչից «Բաղաամի իշու այդ դերասանուհու որդին», ինչպէս ասում էր նա իր վիրաւորւած քեռորդուն.— Ի՞նչ հարկ կար է դուբ դիւրութիւն տալու Րիվարէյին ու նրա բարեկամներին, որոնք ընդունակ էին մի փոխուստ սարքելու ապարանքի ճամբին:

Երբ խիստ հսկողութեան տակ նիրերին բռնին այն սենեակը, ուր նստած էր Մօնտանէլլին թղթերի տակ թաղւած սեղանի առաջ, յանկարծ չէց նա այն տաք ամառւայ երեկոն, երբ նստած ձեռագիր էր թղթում Մօնտանէլլիի աշխատանոցում, սովորական նման նրա արդի սենեակին: Փեղկերը փակ էին, ճիշդ ինչպէս այդ տաքից պաշտպանելու համար, փողոցից լսւում էր պտղավաճառի ձայնը. «Fragola, fragola!»:

Բարկացած ետ նետեց մազերը ճակատից ու մի ժպիտ հանեց դէմքին:

Մօնտանէլլին նայեց նրան, աչքերը բարձրացնելով թղթից:

— *Սպասեցէք նախասենեակում. — ասաց նա զինուորներին:*

— *Թոյլ ուէք յայտնելու Ձերդ Սրբազնութեան, — ասաց յիսնապետը ձայնով եւ սաստիկ յուզած, — որ գնդապետը վտանգաւոր է համարում բանտարկեալին եւ կարծում է, որ աւելի լաւ կը լինէր...*

Մօնտանէլլիի աչքերը յանկարծ կայծ տւին:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
8
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
8 September
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1977 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Նորութիւն մըն ալ այս։

Ազգանշանը տրուեցաւ Լիոնէն։ Եւ այսօր, թղթակից մը կը նկարագրէ անոր առաջին հանդէսը, որ անցած է չատ յաջող։

«Օր»ը չատ ունինք, — «Դաշնակցութեան Օր»էն մինչեւ «Մշակոյթի Օր»ը։

Բայց այս մէկը իսկապէս որ ինքնատիպ է եւ սրտայոյզ։

Այն աստիճան որ, հեռաւոր Պարսկաստանէն անգամ արձագանգ կուտան։ Մինչդեռ, մեր թերթերը, առ հասարակ, հարեւանցի կը հետեւին գաղութէ գաղութ եղած չարժումներուն։

«Ալիք», Թէհրանի մեր պաշտօնակիցը, խմբագրական մը յատկացնելով Լիոնի կոչին, կը չեշտէ։

— «Հայ կնոջ, հայ մօր ձայնը վերջապէս հնչեց, եւ հնչեց Լիոնից։

Արդեօ՞ք Լիոնի հայ կանանց այդ յուզիչ ձայնը գտնելու է Հայկական Սփիւռքի բոլոր հայ կանանց սրտերում կենդանի արձագանգ։ արդեօ՞ք կազմակերպելու է ամենուրեք «Հայ Մայրերու Օր»ը։ արդեօ՞ք նա արագօրէն ծաւալելու է եւ ծաւալուելով ընդգրկելու է մեր ամբողջ գաղթաշխարհը, թէ՞... Ո՛չ, չենք ուզում այս խորհրդաւոր ժամին, չենք կամենում խանդավառութեամբ սկսուած այս մեծ գործի սկզբին մտահոգիչ ու յոռի մտքերով ու խորհրդածութիւններով դոյզն ինչ չափով թուլացնել Լիոնի հայ մայրերի հոգեկան թափը։

Լաւատեսութիւնն ու ոգեւորութիւնը, հաւատն ու յոյսը այն հոգեբանական հզօր խթաններ են, առանց որոնց և ո՛չ մի ձեռնարկ, ո՛չ մի գործ չի կարող յաջողութեամբ պսակուել։ հետեւաբար, մենք եւս ուզում ենք հաւատալ, որ հայ կինը, որ շատ հաղաւկիրք ազգերից առաջ ճանաչուած է որպէս հայ տղամարդուն համահաւասար հաղաւցի, իրօք որ հանդէս կը գայ ներկայ դժնդակ օրերին եւ կը դրսեւորի իր դեռ կոյս վիճակում մնացած ուժերն ու կարողութիւնները։

«Հայ Մայրերու Օր»ը պիտի ծաղկի, հասակ առնի ու իր արմատները ձգելով ողջ գաղթաշխարհում, ընդհանրանայ ու դառնայ համազգային մի կուռ կազմակերպութիւն»։ (25 օգոստոս)։

× ×

Տրտնջացողները պիտի ըլլան անշուշտ, — այս ո՞րքան «Օր»եր եւ կազմակերպութիւններ։

Շատ չէ, չատ չէ, ընկերներ եւ քաղաքացիներ։

Գաղութներու ինքնապաշտպանութեան պայքարը կը պահանջէ բազմազան ցանցեր։ Միայն թէ ըլլան խիտ, ծաւալուն եւ հզօր։ եւ պակասները լեցնեն, իրար լրացնեն, փոխանակ ջլատելու, խամրեցնելու կամ խափանելու։

Իսկապէս որ պակաս էր այս մէկը — «Մայրերու Օր»։

Պակաս՝ այն իմաստով որ հայ մայրը, այնքան տակուն եւ գործունեայ, դառապարտուած է ան մէկ սահմանափակելու իր հրաշագործ ճիգը։ Մինչդեռ, ուրի՛շ բան կը պահանջէ այսօրուան իրականութիւնը։

Եթէ ուրիշ որ եւ է փաստ անզօր ըլլար, կը բաւէր յիշել Արհաւիրքի օրերը, գնահատելու համար հայ մայրը՝ իրրեւ բացառիկ ուժ։

Ի՞նչպէս պիտի ողջունէինք մենք հազարաւոր երիտասարդներ որ այսօր կը խլրտին մեր չուրջը, եթէ չունենայինք հայ մայրը։ Մինչեւ անգամ կորաքամակ մամիկը։

Թերեւս պատկերը այնքան խօսուն չէ այս պողոտաներուն վրայ։

Իրարմէ հեռու նետուած, անծայրածիր տարածութեան մը վրայ ցրուած, թերեւս չկարենանք ամփոփ զաղափար կազմել կատարուած հրաշքի մասին։

Բայց, պատկեր մը փորձեցէք սա լքուած գաղթականականներուն մէջ։ ակնարկ մը՝ քուրջի եւ թուղթի կտորներով չինուած պատերէն ներս, — ու պիտի համոզուիք։

Վառվռուն, հասակագեղ երիտասարդներ եւ մանկամարդուհիներ պիտի համոզեն ձեզ։

Ձեր օրհնութիւնն ու արեւը բոլորիս վրայ, մայրեր եւ քոյրեր, որ այդ գարուն տարիքները հասցուցիք արեան բաղնիքներուն եւ թշուառութեան մէջ։ Ձեր չունչով, ձեր բազուկով, ձեր ճակտի քրտինքով։ Ընդհանրապէս ասեղին ծայրով կամ լուացքով։ Տքնելով, աքնելո՛վ անընդհատ ու անվհատ։

Իսկ հիմա որ անոնք նեցուկի պէտք չունին այլ եւս, եւ դուք ազատ էք արեան մղձաւանջէն, — լրացա՞ծ է ձեր դերը։

Այլ եւս չունի՞ք «անելիք»։

Ո՛չ եւ ո՛չ։ Կռիւը կը շարունակուի խաղաղութեան մէջ։ Պատերազմ խաղաղութեան մէջ։ Ինքնապաշտպանութիւն՝ նոր վտանգներու դէմ։

Մենք դարձեալ պէտք ունինք ձեզի։ Ձեր գուրգուրանքին ու ճիգին։

Ձեր խանդակաթ նայուածքին կը սպասէն, դարձեալ, ուրիշ հազարներ ու հազարներ, սերունդը շարունակելու համար։ Հայկական արեւը վառ, տեւական պահելու համար։

Ինչ որ ամփոփուած է կարմիր խաչերու կամ «Տիկնանց»ներու մէջ, անբաւական է հեղեղին առջեւ։

Դուք չվախցաք արիւնէն, — կարմիր հեղեղէն։

Ահաւասիկ ճերմակը — այլասերման հեղեղը։

Ունի՞նք աւելի համառասած, պատկառելի եւ անդիմադրելի ուժ մը քան ձեր մխիթարութիւնը, զօրացնելու համար մեր թիկունքը։ Այս ճակատին վրայ եւս, ինչպէս այլուր։

Մէկ ոակին մէկ Հայ կը փրկէր, երէկ, Սարսափի չրջանին։

Քանինե՛ր կրնայ փրկել մէկ հայ մօր դուրգուրանքը, եթէ միայն մայրերն ալ ունենային իրենց կազմակերպութիւնը։

Անշուշտ, «Հայ Մայրերու Օր»ը սկիզբն է աւոր Ամէն տեղի համար։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՕՍՔԸ ՁԵՐՆ Է, ՏԷՐ ԱՐՔԱՅ

Թերթերը գրեցին թէ Անգլիոյ աշխատաւորական երեսփոխանութենէն մէկը թագաւորին դիմած է, անոր միջնորդութիւնը խնդրելով, Լանքաշիրի գործադուլին առթիւ։

Ինչպէս կը տեսնէք, շատ մը բան փոխուած է աշխարհի մէջ։ Մանաւանդ Անգլիոյ մէջ։

Քանի որ պետը, Մահտօնըլտ Բարոզ անգամ կը խօսի եկեղեցիներու քեմէն, իր հետեւորդները ինչո՞ւ չդիմեն թագաւորին։

Չէ՞ որ անոր ձեռին անգամ համբուրեցին, հանդիսաւոր ընդունելութեան առթիւ, բաղեծին արդուզարդով։ Պալատական ընդունելութեան յատուկ շրջազգեստներ շինել տալով իրենց կիներուն համար։

Եւ չէ՞ որ նոյն իսկ ազնուական, լորտ կամ կոմս հռչակուեցան թագաւորին կողմէ (Սիտնի Ուէպ, Սնօտըն եւայլն)։

Միլիոննե՛ր ունենալ կռնակը—աշխատաւորներու վիթխարի զանգուած մը — եւ նորէն կարօտ մնալ թագաւորին, իսկապէս որ անգլիական քշուառութիւն է։

Եւ անշուշտ այդ է պատճառը որ, բրիտանական արեւը մարը չի մտներ կզզիներուն վրայ, քայց միլիոնաւոր արեւներ կը մարէ իր դրամապետական ամեհի լուծին տակ։

Արեւները՝ միլիոնաւոր աշխատաւորներու։

Տէ՛ր, անսասան պահէ թագաւորը։

ՎԱՐԱԶ

ԸՆԿԵՐ ԴՐՕՆ

ԴՈՐԲՕՂՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ

Պուրբէյի «Արագ»էն կ'իմանանք, որ ընկ. Դրօ կանաեան ենթարկուած է վիրաբուժական վտանգաւոր գործողութեան մը, որ սակայն, բարեբախտաբար, յաջողութեամբ անցած է։

Քանի մը շաբաթ չափ՝ հանգստանալու եւ ապաքինելու համար, ընկեր Դրօ պիտի մնայ Պուրբէյի Տիաֆոնիք-սէյոր դարմանատունը։

Արագ ապաքինում։

■■■

13 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ արժողութեամբ նամակագրոշմներու հաւաքածոյ մը ծախու հանուած է Լոնտոնի մէջ։

Այս հաւաքածոն, որ ամէնէն թանկագինն է ամբողջ աշխարհի մէջ, կը բաղկանայ 60 հատորներէ, եւ 150,000 ստերլին գնահատուած է։ Մօռիս կղզիներու երկու նամակագրոշմներ կը գնահատուին մօտ 10,000 ոսկի։ Տէրը, Պ. Ֆիլիփ Մաներս, որ մեռաւ անցեալ հոկտեմբերին, 80 տարեկան հասակին մէջ, նամակագրոշմ հաւաքել սկսած էր տասը տարեկանէն։

«ԴԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ԹԱՂԱՒՀԻՆ» իր սեփական տունը պիտի ունենայ շուտով։ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Պոլսոյ բաղաքապետութիւնը որոշած է տուն մը շինել եւ բաղաքին փողոցներէն մէկը անոր անունով կոչել։

ՏՐՈՑԿԻ համար թերթերը կը գրեն թէ արտօնութիւն ստացած է Չեխոսլովաքիա երթալու եւ Բարլսպատի ջերմուկներուն մէջ դարմանուելու։

ԱՆԳԼ. ԵՐԵՔ ՕԴԱՆԱՒԵՐ առջի օր սաստանեցան գերմանական Սիլիք եւ վէսթբէրլանտ կզզիներու ամրութեանց վրայ։ Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառեց Գերմանիոյ մէջ եւ թերթերը կը պահանջեն որ բացատրութիւն պահանջուի Լոնտոնէն։ Մանաւանդ որ, թռիչքի պահուն նաւային եւ օդանաւային ռազմախոհներ կը կատարուէին։

ՓԱՐԻԶ — ՎԻՆԹԻՄԻԼ նեպքնթացը գիծէն դուրս ելաւ երեքշաբթի առտու, Մարսէյլի մօտերը, Սէնթ – Անոի եւ Սէնթ – Անտռէ կայարաններուն միջեւ։ Երկաթեայ գիծ մը, որ պիտի փոխուէր, տեղէն հանուած էր եւ երբ վայրաշարժը անցաւ, փոխանակ նամբան շարունակելու, գլորեցաւ հողին վրայ։ Եռեւէն երեք հատ Գ. կարգի վագոններ որոնց մէջ բազմաթիւ նամբորդներ կային, շրջեցան անմիջապէս։ Փլատակներուն մէջէն հանուեցան 10—12 վիրաւորներ, որոնց հինգը ծանր վիճակի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐԸ ՏՊՈՒԵՑԱՒ

Աւելի քան երբեմ՝ իրաւունք
հաւասար չափով ապառազինուելու

Գերմանական կառավարութիւնը երէկչաբթի օր հրատարակութեան տուաւ Յանօթ յուշագիրը, ամբողջութեամբ։

Օրը օրին հաղորդած ըլլալով յուշագրին բովանդակութիւնը, աւելորդ կը համարենք անոր ամբողջական թարգմանութիւնը։

Ամփոփենք, միայն, կարգ մը հիմնական կէտեր։—

Գերմանիա դիտել կուտայ թէ՝ զինաթափութեան խորհրդաժողովին սկիզբէն ի վեր, իրաւունքներու հաւասարութիւն պահանջած է եւ ահաւասիկ անգամ մըն ալ կ'ամփոփէ իր տեսակէտը։ Գերմանիան միշտ պահանջած է որ միւս պետութիւնները զինաթափ ըլլան մինչեւ այն աստիճանը որ պարտադրուած է Գերմանիոյ, Վերսայլի դաշնագրով։ Մինչդեռ, յուլիս 23ի պայմանադիրը չի նախատեսեր այդպիսի բան։ Ուրեմն, կարելի չէ պահանջել որ Գերմանիան համաձայնի զինաթափութեան խորհրդաժողովի արդիւնքին, որ հաւիւ թէ կը փոխէ միւս պետութեանց սպառազինութեան աստիճանը, իսկ Գերմանիան կը պահէ Վերսայլի դաշնագրին վճռին տակ։ Գերմանիան ալ միեւնոյն իրաւունքն ունի ազգային ապահովութեան համար ինչպէս միւս պետութիւնները։ Իրաւաբանական տեսակէտով, Գերմանիա չի կրնար հանդուրժել որ երկրորդական պետութեան մը աստիճանին վրայ մնայ։ Հետեւաբար, պէտք է փոխել Վերսայլի դաշնագրին եւ յօդուածը եւ մասնաւոր տրամադրութիւններ չհաստատել Գերմանիոյ համար։ Որակական զինաթափութեան մարզին մէջ, գերմանական կառավարութիւնը պատրաստ է ընդունելու այն սրգելքը որ դրուած է կարգ մը զէնքերու գործածութեան դէմ եւ որ կիրարկելի է նաեւ միւս պետութենց համար։ Եւ ընդհակառակն, այն զէնքերը որ թոյլատրուած են ընդհանրապէս, պէտք է սկզբունքով թոյլատրուին նաեւ Գերմանիոյ համար։

Ինչ կը վերաբերի զինուորական ծառայութեան ձեւին, գերմանական կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ միւս պետութենց վայելած բոլոր իրաւունքները, համաձայն երկրին պէտքերուն եւ տնտեսական ու ընկերային պայմաններուն։ Ուրեմն, իր իրաւունքն է փոխել զինուորութեան տեւողութիւնը եւ հաստատել քազաքացւոյ զօրք, կարգ – կանոնը ապահովելու եւ սահմաններն ու ծովեզերքները պաշտպանելու համար։

Գերմանական կառավարութիւնը կը յուսայ թէ Ֆրանսան պիտի համոզուի որ իր մտադրութիւնները ուղղամիտ են եւ չափաւոր, եւ ճամբայ պիտի բացուի արագ համաձայնութեան մը համար։ «Արդարեւ, կացութիւնը այնպէս է որ Գերմանիոյ իրաւունքներու հաւասարութեան խնդիրը չի կրնար առկախ մնալ աւելի երկար ատեն։ Անոր լուծման անհրաժեշտութիւնը կը բխի ժընեւի բանակցութենց արդի վիճակէն եւ միջազգային կացութենէն։ Գերմանիոյ պարտադրուած զինուորական կարգ ու սարքը նուաստացում մըն է գերման ժողովուրդին համար եւ կը խափանէ խաղաղ հաւասարակշռութեան մը հաստատումը Եւրոպայի մէջ, իսկ անոր ընդհանրացումը զգալապէս պիտի նպաստէ լարուած վիճակը փարատելու եւ քազաքական կացութիւնը մեղմացնելու»։

Ծանուցագրեն յետոյ՝ ճառերը

Զօր. Շլայխէր, Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը, նոր ճառ մը խօսելով, յայտարարեց.

— Մասնաւորապէս վտանգի տակ է արեւելեան Փրուսիան։ Ահա թէ ինչո՛ւ անվիճելի կերպով անհրաժեշտ են երկու բաներ, — նախ պէտք է որ արեւելեան Փրուսիան ունենայ արդիական սպառազինութիւն մը որ աւելի սուղ չպիտի նստի բան ուրիշներուն։ եւ երկրորդ՝ պէտք է որ արեւելեան Փրուսիոյ իւրաքանչիւր բնակիչ գիտնայ թէ ի հարկին ի՛նչպէս եւ ո՛ւր պիտի պաշտպանէ իր հայրենիքը։ Պէտք է Գերմանիոյ եւ մասնաւորապէս արեւելեան Փրուսիոյ տալ, իր երկրին պաշտպանութեան համար, այն միեւնոյն իրաւունքները զորս կը վայելէ, օրինակ, Զուիցերիան։

Ինչպէս միւս բոլոր երկիրները, Գերմանիան ալ իրաւունք ունի ինքզինքը պաշտպանելու, երբ յարձակման ենթարկուի։ Գերմանական ամէն կառավարութիւն իրաւունք եւ պարտականութիւն ունի միջամտելու, այս հարցին լուծման համար։

Զօրավարը եզրակացուց թէ կառավարութիւնը պիտի կատարէ ինչ որ անհրաժեշտ է, ազգային պաշտպանութեան համար։ Գերմանիան այլ եւս չպիտի հանդուրժէ որ երկրորդական պետութեան մը վիճակին մէջ ձգեն զինքը։

Իրազեկները դիտել կուտան թէ՝ Զուիցերիան իրրեւ օրինակ յիշելով, Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը կ'ուզէ քազաքացւոյ զօրք (միլիս) հաստատել, եւ այսպէս օրինականացնել գոյութիւն ունեցող բոլոր զինուորական կազմակերպութիւնները։

*** *Գերմանիոյ արտաքին նախարարն ալ ուշագրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ, յուշագրին հրատարակութեան առթիւ։*

— Ինչ որ ալ ըլլայ, գերմանական կառավարութիւնը կը կարծէր թէ ուղղակի խօսակցութիւն մը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ՝ աւելի պիտի նպաստէր համաձայնութեան յանգելու։ Բայց, եթէ Ֆրանսան տրամադիր չէ ուղղակի բանակցութեան եւ կ'ուզէ Ժընեւի ժողովին քննութեան ենթարկել հարցը, այդ պարագային Գերմանիան պիտի հարկադրուի նոր միջոցներ ձեռք առնել։ Բայց, հիմակուընէ կրնանք յայտարարել թէ՝ Գերմանիոյ համար կարեւի չպիտի ըլլայ մասնակից զինաթափութեան խորհրդաժողովին, եթէ իր զինուորական հաւասարութեան խնդիրը գոհացուցիչ լուծում չստանայ կանխաւ։ Ահա տասը տարի է որ կը սպասենք մեր պահանջներուն իրականացման։ կարելի չէ սպասել որ Գերմանիան աւելի երկար հանդուրժէ խորութեան մը որ չի համապատասխաներ զերման ժողովուրդին պատիւին եւ ապահովութեան։

Զինւոյան կը սպառնայ Ֆոխոնի

Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնախումբին մեկնումէն անմիջապէս յետոյ, չինական 70 արհեստապետութեանց ներկայացուցիչները յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, որով կը հրաւիրեն բոլոր չինացի վաճառականները՝ տնտեսական պաշարման ենթարկել Ճափոնը եւ աւելի սաստկացնել պօյքոթը։

Այս շարժումը այնքան ծաւալած եւ սաստկացած է որ, Նանքինի իշխանութիւնը չի կրնար ո՛ր եւ է միջոց ձեռք առնել։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

— :-: —

Խարբերդէն կը գրեն թուրք թերթերու։—

Կարգ մը չրջանակներու մէջ սահմանափակ թիւով մարդիկ զինուելով, ժողովուրդին վրայ սարսափ եւ վայրագութիւններ ի գործ կը դնէին։ Ժողովուրդին հանգստութիւնն ու հանգարտութիւնը ապահովելու նպատակով, կառավարութիւնը այդ մարդոց զէնքը հաւաքելու որոշում տուած էր։

Այս որոշման գործադրութեանը ընթացքին, Սղերդի ենթակայ Հիւսէյնիկ գիւղին մէջ, կառավարական ուժերուն դէմ գնդակ յարձակողներ սպանուած են։ Այդ ընդհարումի ժամանակ երեք զինուորներ միայն մեռած եւ աւոր փոխարէն 16 աւազակներ սպաննուած են։ Դէպքը հետեւեալ կերպով տեղի ունեցած է։ — Զինուորական ջոկատ մը Հիւսէյնիկ գիւղը ղրկուած է Ահմէտ Խաքեանի եւ իր մարդոցը զէնքերը հաւաքելու պաշտօնով։ Աւազակները կանխաւ լուր առնելով, զինուորներուն ճամբան, թակարդ կը լարեն ու երեք զինուորները կը մեռցնեն։ Մնացեալ զինուորները ամփիլպապէս դիրք բռնելով, աւազակներու հետ ընդհարում մը կ'ունենան եւ եռեւէն եկող ուրիշ զինուորներու ալ միջամտութեամբ, Ահմէտ Խաքեանին եւ իր 15 ընկերները սպաննուած վիճակի մէջ ձեռք կը ձգուին։

ԽՄԲ.— Ինչպէս կ'երեւայ, խնդիրը կապ ունի բրտական ըմբոստութեան մը հետ։

— :-: —

ՀԱՄԱՍՏԱՆԻ ամերիկեան հիւսպատոսարանին պաշտօնեաներէն երեք հոգի լեռը տարուեցան աւազակներու կողմէ, իբրեւ պատանդ։ Աւազակները կը պահանջէին ազատ արձակել Թէհրանի մէջ բանտարկուած բանի մը գեղապետներ։ Եղած դիմումներուն վրայ, պաշտօնեաները ազատ արձակուեցան։

ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ համար փաշական գերագոյն ատեանին առջեւ պիտի դատուի Պ. Թուրաքքի, կուսակցութեան նախորդ ընդհ. քարտուղարը, որ Մուսոլինիէն յետոյ երկրորդն է, իբրեւ հրամանատար։ Ամբաստանողներուն մէջ կը գտնուի Ֆաթինեաչէի, որ անհաշտ մարքսիզմի մըն է եւ փաշականութեան Տօն Քիշոթը։ Երեք տարի առաջ, հրաժարեցուց Միլլանի բաղաքապետը, անպատշաճ ապարքի մը հետեւանքով եւ հիմա անողոքմարար պիտի պայքարի Պ. Թուրաքքիի դէմ։

Մուսոլինի յիմարանոց մը դնել տրուած է Թուրաքքիին, որ կը մերժէ հրաժարիլ փաշական գերագոյն խորհուրդէն։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒՄ, դիմակաւոր եւ սպառազէն ծովահէններ հոլանտական *Կալիլէկ* նաւը մտան անցեալ գիշեր, երբ խարիսխ կը նետէր Քոնսթանցայի բացերը։ Ծովահէնները կաշկանդելով մէչտեղ գտնուած բանի մը նաւաստիները եւ փակելով անոնց բերանները, միւս նաւաստիները բանտարկեցին խցիկի մը մէջ։ Յետոյ աւարի տուին նաւը եւ փախան, առանց ուրիշ նաւերուն ուշադրութիւնը գրաւելու։ Երբ նաւաստիները ազատեցան, կրակ բացին ամէն ուղղութեամբ, ընկղմելու համար ծովահէններու մակոյկը, բայց անօգուտ։ Արշալոյսին, խուզարկութիւններ կատարուեցան, բայց կարելի չեղաւ գտնել ծովահէներուն հետքը։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.— Պաշտօնական վերջին տեղեկագիրն համաձայն, գործազուրկներու թիւն է **2,859,828**։ Ինչպէս գրած ենք այս թիւը **48,000**ի չափ մը կը ցուցնէ **1932** յուլիս **25**ի ցուցակին վրայ, իսկ **126,000**ի չափ՝ բաղդատելով **1931** օգոստոսի տեղեկագրին հետ։

Գործազրկութիւնը մասնաւորապէս շեշտուած է տպագրութեան, լուացարարութեան, կերպասեղէնի, հանդերձեղէնի, հանքերու, նաւաշինութեան եւ նաւահանգիստներու ճարտարագործութեանց մէջ։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Խօսի՛ր, խակաչ Հայաստան։

Ա՛յսպէս կը սկսի, Դ. Դէմիրճեան, դրել իր մէկ օրագիրը։ Թրոշ մըն է այս, «հին»էն «նոր»ին անցած, —կաթսայ մը, Դաշնակութիւնէրէն ժառանգ մնացած, — որ կը դրէ չարունակ եւ լա՛ւ կը դրէ։ Լեցուն եւ ճարտար իրբեւ դրող, սկեպտիկ եւ հեգնող իրբեւ փիլիսոփայ, Դէմիրճեան չատ մեծ տարբերութիւն չի դներ թուականներու միջեւ, — հազար ինը հարիւր տասնը վե՞ց թէ քսանըվեց, միեւնոյն է իրեն համար։ Կը դրէ, որովհետեւ իր գրական լաւագոյն զբաղմունքը՝ աչքը լեցուն է պատկերներով։ Ու կը վերլուծէ, որովհետեւ սուր է եւ թափանցող, այդ աչքը։ Ա՛հա թէ ինչո՛ւ, ճշդելու համար Հայաստանի իրական պատկերը, ես կը դիմեմ իր գրականութեան, որ կը նկարագրէ «խօսքին, խակաչ Հայաստանը»։ Հայաստան մը, առանց ռամկավարի վկայութեան եւ առանց դաշնակցականի նկարագրութեան։

Ա՛հա մէկը խակաչ Հայաստանի քաղաքներէն.—

«Քաղաք՝ ձեռաց չինած։ Մրճիթներէն, մարաշներէն ու ախոռներէն առանքով՝ տպարան, կոոպերատիվ, էլեկտրոկայան։

Եւ երդիքներէն ծուխը բարդ բարդ ծառանում է դէպի վեր։

Մի երկար փողոց գնում է իր համար։ Մերթ անհամոզիչ ծուռում է աջ, երբեմն ձախ ու յետոյ գնում, գնում, հարու է տալիս եւ քաղաքից վազում դուրս։

Փողոցի երկու կողմը ինչ–որ արտառոց դամբ, վայրի վերոյ բակեր կան հին պոստային վարչութիւններից մնացած «սուարոստայական» ոէնէսանսի ոճով։ Բակերի ընդարձակութիւններ, ուր քայքայուած ֆուրգոնների տակ, ձիու աղբերի չուրջը յախուռն հաւաքոյթներ են լինում ճնճղուկների ու հաւերի։ Եւ ճանճե՛ր, ճանճե՛ր... բզզում են, պարում օդի մէջ ամենուրեք։

Ցուցանակներ են յօրանջում խանութների ճակատին։ Վիթխարի մալականը իր ահագին դեղնամօրուքի հետ ման է գալիս խանութ–խանութ։ Մինչ սայլով խոտը ականջդ ճանկելով անց է կենում քունքիդ մօտով։ Ահա եւ կարմիր – բանակային վաշտը, կարմրաթուշ պատանիներ՝ ամուր նիւթից չինած զինուցի տղերք, կարծես քոչարի բռնած իրար են կպել, պատի պէս առաջ են գալիս։

Շուկան։ Գիւղացիներ, գեղկուհիներ, պիոներներ, զինուորական խառնոցի սայլը, խուչիններ, եզաններ, ավտոմոբիլ, եզ ...։ Կոոպերատիվ խանութում իրար են ուտում։

Բայց հէնց ծուռում ես փողոցի մի կողմը աջ կամ ձախ՝ ուրարտական լուսինին...։ Հինօրեայ գիւղի է, իր դատարկ փողոցներով։ Հեռուն՝ դաշտերն են արտերի կարկատաններով մինչեւ լեռների լանջերը։

Իմ տանտերոջ՝ Բիձայի արխալուղի պէս»։

Ահա միջավայրը։ Այստեղ է եկեր Դէմիրճեան՝ ամառնային արձակուրդի ։

«Եկել եմ հանգստի։ Սենեակս գիւղի ծայրին է։ Նստում եմ պատշգամում, գիրքը ձեռքս։ Դէմից անտառը իր կանաչ աչքերով մտիկ է տալիս»։

Ու հիմա ծանօթացէք տանտիրոջ որ գլխաւոր հերոսն է գաւառական քաղաքին կեանքին առնուած պատմութեան։

«Մի ութսուն տարեկան բիձա։ Ամպի մօրուքը դէմքից կախ։

Բիձան տան մեծն է։ Արամազդը ինքը։ Ընտանիքի միւս անդամներից են իր պառաւը, երկու որդին 40 եւ 45 տարեկան, մի որբեւայրի հարս եւ հինգ – վեց մանր ու խոշոր տղայ – աղջիկ»։

Այժմ խօսակցութիւն մը, իրական պատկեր, որ բաւական թափանցիկ է տալու համար հոգեբանութիւնը բոլշեւիկ Հայաստանի գիւղացիին։ Երիտասարդ մըն է, պաշտօնական մարդ, որ եկած է քննութեան։ Ուշադրութեան առէք վախը, զգուշաւորութիւնը, կասկածը, որ կը յայտնէ տանտէրը, այնպէս ինչպէս կը պատմէ Դէմիրճեան։

— «Դո՞ւ ես տանտէրը։

— Տանտէ՞րը, ի՞նչ կայ որ, զգուշացաւ բիձան։

— Դու չե՞ս տանտէրը։

— Ախր մի ասա տեսնեմ ի՞նչ կայ։ Հա, ես եմ։

Գլուխս բարձրացրի, որ տեսնեմ, թէ ինչ երիտասարդ էր։ Չէր երեւում։ Միայն բիձայի միրուքն էր ժպրտում։ Երիտասարդը լսո երեւոյթին զոհ էր։

— Քանի՞ հոգի էք։

— Քանի՞ հոգի։

— Հա, քանի՞ հոգի էք։

— Լսո՞ւմ է,—ու բիձան որջից դուրս հանած գայլի պէս տրտնջում է երիտասարդին,— լսում է աշխատող ենք։

— Մի՞թէ այդքանը միայն։

Բիձան դիտէ, թէ ինչ է անում։ Չհասկնալու է տալիս, ժամանակ շահում, որ իմանայ թէ ո՛վ է երիտասարդը, ինչի՛ է հարցնում եւ ի՛նչ դուրս կըգայ տակից։

— Ո՞նց թէ երկու հոգի էք, տանը ուրիշ մարդ չկա՞յ։

— Կայ, ամա նրանք ուսող են։

— Դու ինձ բոլորը միասին ասա։

— Լսո՞ւմ է երկու հոգի ենք... հապա, էդ ընչի՞ համար ես հարցնում։

— Պէտք է։

— Այ ի՞նչ իմանամ։ Միտքս վրաս չի։

— Ձո անունը։

— Գրի՝ Մացաք Օվանեսով, ութսնասուն տարեկան։ Հալուոր եմ, անպէտք։

— Ձեր կնոջ անո՞ւնը։

— Գրի՝ Թագուհի Օվանեսով։ Նա էլ վացցուն տարեկան ա, կոնները, սաղ չանը ցաւում ա։ Ձի կարում թէ բան անի։

Ու տնտղում է երիտասարդին, որ մի կերպ լուծի հանելուկը։ «Թող չարը խափանի»։

— Տղաներդ քանի՞ն են։

— Մինը Վասիլն ա։ Սալդաթութիւն արած պրծած ա, կուում էլ հաբալու ա ըլել։ Աչխատողը նա ա։ Էն մէկելը, Սիմոնը, էն տարին որ սաթլըմամ ընկաւ...

— Քանի՞ տարեկան են...

— Իցցուն, իցցուն հինգ կ'ըլլին։

— Պակաս չե՞ն։ Քառասուն։

— Հա՛, քառասուն, աւել էլ կ'ըլլին։

— Քանի՞ տարեկան են վերջը։

— Վասիլը 40 ա, Սիմոնը՝ 45։

— Հարսներդ, թոռներդ։

— Ի՛, անպէտք խալիսը, դրանց էլ ես գրո՞ւմ։

Երիտասարդը գրում է։

— Է, վերջացա՞ւ։ Ցետո՞յ։

— Բիձէն մնաց, գիժը, — ձայն տալիս է հարեւանի կնիկը։

— Ուրիշ էլի՞ մարդ մնաց։ Ի՞նչ բիձա է։

— Ուրիշ մարդ չկայ։ Էն գժի համար ա ասում։ Դէ նա իրա համար կայ...։ Պարապ հացակեր ա։

Բայց հանդիստ չէ։ Զգիտէ՝ լա՞ւ է պատասխանում, թէ վատ։ Մշուշ է առաջը, չի կարողանում պարզել։

— Սատկման համար էր, — վերջացնում է երիտասարդը, փակելով իր խորհրդաւոր տետրակը։

— Հա վնաս չունի, — կմկմում է բիձան, էլի չթափանցելով մեծ գաղտնիքը։ Թէ դրուստ մեր հալը կ'ուզես իմանաս՝ խեղճ ենք։ անկախ մի փոր հաց հանում ենք։

Ու ճամբու է դնում երիտասարդին։ Դեռ ուշքի չի եկել։ Անյայտութիւնը չպարզուեց։ Ու անհանգստացած գաղանի պէս մտիկ է տալիս հեռացողի հետեւից։

Լացւում էի ջրհորի մօտ։ Բիձան նստած էր հարեւանի այգու պատի տակ։

Երեսս սրբելով մօտեցայ իրան.

— Բարի օր, բիձա՛, ի՞նչ կայ, ի՞նչ չկայ։

— Ջանապուհին։ Լաւը դու տեսես, դու ասա՝ լսենք։

— Բա դու իսկի լաւ բան չե՞ս իմանում։

— Իր՛իր, ճռռաց հին փուրգոնի պէս՝ քաշելով իր մաքերի ծանր բեռը, — լաւը ո՞րն ա, գետինը չանգռելով մէկէցը մի բան հանում ենք, ապրում։ Լաւն էն ժամանակն էր, որ Աղբրաթ Թուրքերի հասավուլ էի։ Քառասունըհի՞նգ... հա՛հա՛, մի էդքան կ'ըլի հա՛։ Համարեա Պրիստավ էի։ Դելոպռավիպատէլ Պավլի աղէն բաշ – քեսթիր էր։ Նրա ձեռի տակին էի։ Իմ ճշմարտութիւնից ինձ չատ էր սիրում։ Ես էլ մէկ սատիկ զորձ էի բռնում Թուրքերի միջին։ «Էյ՛, ո՞նց ես, Մացաք»։ Կ'ասէի՝ «Վաւ եմ, ադա՛»։ Կը հանէր մէկ ճոճոան թուղթ մանէթ կը խփէր ճակտիս։ «Դնա՛ քէֆ արա»։ Թուրքերը զղում էին ինձանից։ Թուրս լաւ լազաթին կապա՛ծ։ Տախտա տակին չաքարը, եղն ու պաները իրա կարգին։ Կ'ասէի՝ «Պավլէ ադա, Թուրքն եկել ա, ուզում ա քեզ տեսնի»։ Կ'ասէր՝ «Ադա իցցուն մանէթ ա»։ Կ'առնէի իցցուն հինգը։ Հինգը Թուրքից կ'առնէի, հինգն էլ Պավլէ աղէն կըտար։ Հետի քեզանից՝ աւանակի աչխարք էր։ Հըմի ի՞նչ...

Դա նրա «չէկոք նիւթ»ն է, որով զբաղեցնում է ինձ»։

Շատ բնորոշ է խօսակցութիւնը, որ ատրուած է։ Հայ գիւղացին կը դիմադրէ տգէտ ձեւանալով, ինչն իսկ յիմար կամ բթամիտ։ Ցետոյ «չէզոք նիւթեր» կը պատմէ, բայց, հայ գիւղացիներու յատուկ զգուշախօսութեամբ, հին պատմութիւններ ընելով, իր դժգոհութիւնը կը յայտնէ ներկայ պայմաններուն մասին։ Կարծես կարօտով կը յիշէ հին օրերը, նոյն իսկ «աւանակ աչխարքը»։ Բայց չա՞տ խորհրդաւոր բացատրութիւն է այս, — «աւանակ աչխարք», — լա՞ւ թէ գէշ է գիւղացիին կարծիքը։

Օրուան պայմաններուն մասին անոր կարծիքը կը յայտնուի աւելի որոշ, հետեւեալ խօսակցութեամբ։

— Քանի՞ եզ ունես, բիձա՛։

Բիձան անակնկալի եկաւ ու պոչն իրան քաշեց։

— Քանի՞ եզ։

— Հա՛, քանի՞ եզ ունես, — սպմում եմ պատին։

— Լ՛ւ, ո՞վ ա իմանում։ Աստուած ինչքան որ աւել ա՝ էն ա իրա համար կայ։

— Բայց քանի՞ հատ է։

— Լսպէս մի չորսը կ'ըլի, — վրատղուրում է բիձան։

— Լա՛ւ, քո ապրանքը չե՞ս իմանում ինչքան է։

— Է՛, ի՞նչ մի բան ա, թէ ի՞նչ իմանամ։ Անասունի բանը ո՞վ ա հասկանում։ Էս «զարազ» ա, էս սար ու քոլ ա, դող ա, գէլ ա։ Տակին բա՞ր ա մնո՛ւմ, մարդ իմանայ քանիսն ունի, քանիսը չէ՞։

— Քանի՞ կով ունես։

— Կո՞վ, — չունչ է առնում, — մի 4—5ը կայ։

Ուզում եմ «մարս» անել։

— Տասը հատ չի՞։

— Դէ, որ սաղ տանը վրայ դնես, ւասը շատ բան չի։ Համի էդքանը — ու լիտռում է—թէ Աստուած պահի... ւ ևսնենք...

Անորոշութիւնը բիձայի տարերքն է։ Դա ինձ զարմացնում է, եւ ես յարձակումը ծաւալում եմ.

— Ո՞ր կառավարութիւնն է լաւ։ Սա՞ թէ Նիկոլայինը։

— Ձեմ իմանում։ Մենակ Նիկալայի ժամանակ խարճը քիչ էր։

— «Սրանք» ո՞նց են։

— Դէ՛, ջահէլի համար լաւ ա, մին էլ մարդ մարդու վրայ չի կարայ ձեռ բարձրացնի։ Մենակ էն ա, որ խարճը շատ ա։

— Դաշնակցութեան ժամանա՞կ ինչպէս էր։

— Դաշնակցութեան ժամանա՞կ... (մառնում է) ավտաս էդ ըսկի միաս չի։

— Թուրքի ժամանա՞կ։

— Թուրքի ժամանա՞կ։ Դրուստ ա, մարդ շատ փչացաւ, ամա խարճ չկար»։

Այսպէս է հայ գիւղացին, վախի մէջ ու կասկածով է որ կը պատասխանէ հարցումներուն։ Կառավարութեան կը նայի ինչպէս գողին, որ իրեն կը մօտենայ՝ բան մը յափշտակելու համար։ Ու վերջապէս, եթէ չի համարձակիր ըսել որ հիմա՞ է լաւ թէ առաջ, դիտել կուտայ, որ «խարճը շատ ա»։ Եւ տակիկա կը բացատրէ ամէն բան։ Երբեմն աւելի եւս համարձակութիւն կը ստանայ, «ձայնը մեղմացնում է, չորս կողմը նայում ու մտերմաբար»։

— «Հըմի հրամանքդ էլ ես կոմմունիստական մարդկանցից է՞ս, թէ՞ հին մարդ ես»։

«Հին մարդ» կը փնտռէ գիւղացին, խոստովանութիւն ընելու, կամ դատելու համար դող կառավարութեան մասին։

— «Կոմմունէն (կոմմունա) լաւ բան ա՝ թէ ամէնքն էլ աչխատեն, բայց աւաղա՛կ են, չեն աչխատի։ Մինը կ'աչխատի, միւսը կ'ուտի։ Աւազակ են»։

ՇԱՀԷՆ

ՍՈՎԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ՌՈՒՍԻՈՅ

Տեյլի Էքսբրես խօսելով այն հրամանագրին մասին, որ կը սպառնայ պետական գոյքերը յափշտակողներուն, կը գրէ.— Ռուս կառավարութիւնը կ'արգիլէ գիւղացիներուն հնձել ինչ որ ցանեցին, այնպէս որ երկիրը պիտի մատնուի սովի։ Միւս կողմէ, կը պակսի արդիւնաբերութիւնը զործարաններուն, որոնք հիմնուած են հնդամեայ ծրագրին իրագործման հաւատ։ Մեքենաները, զորս կառավարութիւնը գնեց արտասահմանէն, դեռ փոխարժէքը չվճարուած՝ աւրուած ու ձլասուած են, որովհետեւ խնամքը պակսած էր։ Ըեք օրուան մէջ վնդակահարուեցան 20 հոգի, այն ամբաստանութեամբ թէ իւրացուցած են սովվոզներու արտադրութիւնը։ Եթէ այսքանախիստ պատիժ կը սահմանուի անոնց, որ կը խլեն կոլխոզներու արտադրութիւնը, պատճառը այս տարուան բերքին նուազութիւնն է։ Այս ձմեռ սովի վտանգ կայ։

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿՆԵՐԷՆ ԱՅՍ ՄԷԿԸ

— :-: —

1922ի աշնան առաջին ամսուան առաջին չաբաթը։

Գէշ լուրեր կը հասնէին չէլեանեբէն։ Թշնամին արագօրէն կը յառաջանայ դէպ ի ծով՝ Չարչի, Թալանի եւ Հրդեհի կարմիր դրօշակներով։ Իրիկուան ամպերը արդէն կարմրած են անոնց բոցերէն ու բոյրերէն։

Նահանջ։ Աւանց կռիւ։ Ձակատէն կառախօսքեր կը հասնին վիրաւոր զինուորներով։ Եւ վախսահականներու խառնիճաղանճ լացն ու կոծը կը սուրայ վայրաչարժին փչփչոցին հետ համընթաց ու տարածուն, կուդայ ու կը խառնուի քաղաքին սպասող մօտաւոր մղձաւանջին։

Սարսափը ընդհանուր է։ Ժողովուրդը լարուած։

Կով մը, յանկարծ կը փախչի պահպանին ձեռքէն ու փողոցէ փողոց կ'արչաւէ։ Պահապանն ալ եռեւէն։ Եւ ահա խուճապը ծայր կուտայ։ Ժողովուրդը սարսափահար կը փախչի։ Ոմանք, տուն, դուռ ու պատուհան փակուելով կը ճնշէին ու փողոցները ամայի կը լուն իրենց վախէն։

Մթնոլորտը թանձր է ու անշնչելի։ Անոր մէջէն մահուան ուրուականը ման կուգայ մանգաղը ձեռքին, որմէ կը դողդողայ հազար անգամ մորթին մինուճար տա խելակորոյս բազմութիւնը։

Ճակատագրական վայրկեաններ։ Ամէն ոք ելքին կը սպասէ, փոխանակ ե՛լք մը փնտռելու։

Ամէն մէկուն աչքին մէջ խոշոր հարցական մը կայ գամուած։

Ու կոպերը կախման կէտերուն պէս անոր վրայ կը թափին։

Կը թափին՝ ու չեն հաններ։

— Լա՞ւ պիտի ըլլայ թէ գէշ։

— Զուլո՛մ, զուլո՛մ...

Քարափին վրայ մրջիւններու պէս թափած բազմութիւնը կը խլրտի, աչ ու ձախ, հոս ու հոն։ Անհանդարտ ու կրգռտ ալիք մը կը չարժէ զայն։ Քայլերը հոն փութիկոտ են ու արտառոց։ Անոնց քալուածքը վազք մըն է։

Եթէ երկու քայլ անդին փոուած ծովը յանկարծ ցամքէր... Ամբոխը պիտի ուզէր իրար խեղդել այդ ցամքած ծովուն մէջ ու վազել։ Վազել դէպ ի արեւմուտք, հոն՝ ուր արեւը իր մահիճը կը մտնէ իրիկուան խաղաղութեան մէջ։

Հո՞ն էր փրկութեան հեռանկարը։ Բայց ծովը չէր ցամքեր։ Իր մեղմ ալիքները միօրինակ տրամութեամբ կը բախէին քարափին, եւ անոնց հանդարտ երթեւեկէն կը բարձրանար մահերգի համերգի մրմունջներու մահերգ մը։ Ծովը կուլար, բարի ու անոր մօր պէս...։

Թուրք բարձրադիր թաղերը որ կը սերտակեան քաղաքին, կը լրտեսեն վարը՝ խաղալիքներու պէս լարուած քրիստոնեայ թաղերը իրենց իրարանցումով։ Անոնց ոճրագործի կոչտ ու կարծր զանկերը ինչե՞ր կ'որոճան այդ պահուն, եւ ինքնավստահ ու համարձակ կարգադրութիւններ կ'ընեն, փողոցի անկիւններուն պահակ կեցնելով մէկն ու միւսը։ Ոճրագործի բնազդական վախը իրենց մուքի հոդին չատոնց դրաւած է։ Այն վայրկեանէն որ արիւնը կ'ինչնէ աչքին։

Իսկ վարը, վախն ու մտահոգութիւնները երթալով կ'աճին, կը ծաւալին։ Ժողովուրդի աչքին առջեւ կը ցցուին հսկայ լերան մը պէս, յանկարծ անոր վրայ փուլ գալու համար։

Իրենք զիրենք չատ ապահով չզգացողները, մէկմէկ ծրար առած դէպ ի եկեղեցի կը դիմեն անոր խաչին ու բոլորտիքը քաչուած բարձր պատերուն հրաչքին ապաւինելով։

Եկեղեցիին դուռներուն առջեւ հրացանակիր հայ պահակներ կան, մարդիկներ, որ իրենց կեանքը նման օրերու մէջ են թրծած։ Անոնց վճիտ ու բարձր դէմքին վրայ է միայն, որ ոչ մէկ մռայլ ամպ կայ թառած։ Ասոնք ընդհանրապէս Կիլիկեցիներ են։ Անոնց աչքերուն խորութեան մէջ կայծեր կան, որոնք կ'ըսեն՝ հիմա կը բացավառին։

Իրիկունը կը հասնի։ Փողոցները բոլորովին ամայացած են։ Սառներները մուկերու պէս կը փախչին ու մեծ ու պզտիկ դռները ակնթարթի մը մէջ կը բացուին ու կուլ կուտան մէկին ու միւսը։

Հեռուն ամպերը թեթեւ մը կպած են երկնքի ծայրին, արիւնթաթախ սաւաններու պէս, եւ վաղուան արիւնի անձրեւ մը կը պատրաստեն անկասկած։

Խորհուրդներով լի դիշեր է։ Փողոցներու անկիւններուն սպասող կիներու պէս լալկան լապտերներ կան, որոնցմէ արցունք կը կաթի ամէն մէկ պլպլումին։ Իսկ կասկածոտ անցորդը, լոյսէն ու մութէն վախցող, չուքին առաջն ինկած կը վազէ։

Միայն ջղկիկներն են որ կուգան այդ լալկան ճրագներուն չուրջ, ըզգան մը կ'ընեն հոն եւ իրրեւ հեգնութիւն ճիչ մը, սուլոց մը կը ձգեն ու կը թափին։ Ջղկիկներու պար մը ու մութին գինովցած սուլոցն է որ կը տիրապետէ անշուք փողոցներու երկայնքը՝ ի տես հեւասպառ եւ դիւրաբեկ լոյսերուն ու սարսափի մատնուած սա արարածներուն որ կը չտապեն։

Ուրբաթ գիշեր էր։

Իգմիրի Աւազ Ուրբաթ գիշերը...

×

Երբ նստած այս անցքերը աչքի եւ մտքի առջեւ կը բերեմ գէշ երազէ մը ընդոստ արթնցողի մը պէս, ինքզինքս կը գտնեմ տասը տարուան անջրպետով մը բաժնուած մեր սպանդանոց – ծննդավայրէն։

Ծննդավայր՝ ուր բացինք մեր աչքերը լոյսին եւ արեւուն, ընչեցինք ու ապրեցանք այդ քաղաքին մէջ, մերթ՝ սարսափի, մերթ՝ յոյսերու լոյսերով։

Մեր ենք ջուրը մեր ծննդավայրի, ու պաղ աղբիւրներուն, ուր տակ մը գառն, յիւսուածկներ ու քոս կը յաճախէն այսօր, մեր լուսայ ու բոցերու կարմրերով ուռած աչքերուն։ Մ'ուզէին ու չուզեն։

— Ծննդավա՛յր...

— Սպանդանո՛ց...

Ի՛նչ հակասական աղաղակ։

Մէկը կեանքով։ Միւսը մահու չարաչուք։

Եւ այս է կեանքը, տանելի ու տանելի։ Կեանքը ցաւագին։ անպարտելի եւ անվհատ։

Ու այսօր նոր, նոր ծննդավայրի մէջ ոսքի, ոսքի ենք կեցած։ աչքերը ու ոսքերը ծննդավայրը որ կը փնտռեն, այլ հայրենիք։ հայրենիք ճերմակ։ Հայրենիք կարմիր։

Մեզի կ'ըսեն — ոսքի՛, պատրաստ։

Բայց չենք լսեր — Ըառա՛յէ։

Գ. Զիլինկիրեան

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱՓՆԱՊՂ

Սթրեզայի համաժողովը

Տնտեսական չաբաթ է։

Տափնապղին մասին տեսակէցներ կը պարզուին ամէն կողմ։ Ու թերթերն ու պարբերականները տեսութիւններ ունին համաչխարհային տնտեսական կացութեան մասին։ Եւ ահա Սթրեզայի համաժողովը, որ սեղանի մը չուրջ է հաւաքեր աչխարհի մեծերը՝ խորհրդակցելու «գործերու դաղաթ»ին մասին, — օրուան մղձաւանջը։

Սթրեզայի համաժողովը ծնաւ Լոզանի համաժողովէն։

Լոզան զբաղեցաւ մանաւորապէս Գերմանիոյ պարտքերուն հարցով, ու ժամանակ չունեցաւ ուսումնասիրելու արեւելեան Եւրոպայի տնտեսական կացութիւնը, որ այնքան մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Ուստի Սթրեզայի համաժողովին տրուեցաւ պարտականութիւնը քննելու Դանուբեան Եւրոպայի տնտեսական, էմոտական, մաքսային հարցերը։

Եւրոպա չէր կրնար ականջը խցած պահել իր այս երկրամասին ցաւերուն։ Մօտ 60 միլիոն հոգի կ'ապրի այդ երկրամասին մէջ, ուրկէ կ'ապրեցնէն, ինչպէս կ'ըսէին հին քաղաքագէտները, Եւրոպայի Չիզերը։ Արդարեւ Եւրոպայի արեւելեան այս դուռը ամէնէն զգայուն մասն է արեւմտեան քաղաքական աչխարհին, — ահա թէ ինչու «անդամանալի չարիքները» կը ծագին Պալքաններու Ղայլին նոպաներէն։

Համաժողովին նախագահը, Ժորժ Պոնէ, անհրաժեչտ կը համարի, կանխարգիլելու համար որ եւ է պայթում, եւ չանուն Եւրոպայի հաւասարակչռութեան, տարթել տնտեսական դժուարութիւնները, զորս կը ներկայացնեն Աւստրիա, Հունգարիա, Պուլկարիա, Ռուժանիա, Չեխոսլովաքիա։

Նոր բան չէ խորհրդակցութիւնը Եւրոպայի տնտեսական հաւասարակչռութեան պահպանման մասին։ Քանի մը տարի առաջ երկար վիճաբանութիւններ կատարուեցան։ 1930ի ամառը, այս հարցէն ծագած դժուարութիւններուն վրայ էր, որ փչրուեցաւ Պրիանի հռչակաւոր երազը Եւրոպայի միութեան մասին։ 1931ին Վերլին արտօնուեցաւ տնտեսական եւ մաքսային համաձայնութիւն մը կնքել Աւստրիոյ հետ, բայց չուտով հրաժարեցաւ զործադրութեան դնել համաձայնագիրը՝ երբ, օտար դրամագլուխին փախստեամբ, կործանման վտանգին ենթարկուեցաւ իր դրամը։ 1931ի վերջը, անգլիական կառավարութիւնը ասպարէզ իջաւ՝ թէլագրելու համար կազմել աւստրեւհունգարական մաքսային միութիւն մը։ Հազիւ վեց ամիս առաջ, Թարտիէօ աչխատեցաւ ստեղծել Դանուբեան համագործակցութիւն մը։ Գերմանիա վտանգ մը տեսաւ այդ ծրագրին մէջ, եւ, Իտալիոյ հետ համախորհուրդ, ուղեց կասեցնել Թարտիէօն, որուն կողքին կանգնած էր Մաքտոնալտ չափազանց թոյլ։ Այնուհետեւ հարցը ինկաւ զանազան յանձնաժողովներու նիստերէն ներս։ Պահ մը Ազգերու Դաչնակցութեան եզմտական յանձնախումբն էր, որ զբաղեցաւ. ապրիլ ամսուն՝ չորս պետութեանց կողմէ (Ֆրանսա, Անգլիա, Գերմանիա եւ Իտալիա) նչանակուած փորձագէտներն էին, որ ծրագիրներ մշակեցին Լոնտոնի համաժողովին մէջ։

Սակայն քաղաքական այնպիսի դժուարութիւններ կային, որ ամուլ կը դարձնէին ամէն ճիգ ու ծրագիր։ Ծըրագրի մը կեանքի կոչումէն առաջ, Գերմանիոյ ցութեան դէմ Դանուբի վրայ։ Լոնտոնի՝ Ֆրանսայի ազդեցութեան Գերմանիա՝ յանուն իր յաւակնութիւններուն։

Այս պայմաններուն տակ, տեսակ մը աւելի վատթարացաւ տնտեսական կացութիւնը։ Ներածումները ունեցան, օտար դրամագլուխները չահերը չվճարուեցան, դրամի ծումները արգիլուեցան, եզմտները խանգարուեցան։ Եւ սկսաքար մը երկիրէ երկիր։ Հունգարիա, Աւստրիա եւ Պուլկարիա կը դիմէին Ֆրանսա, Չեխոսլովաքիա, Գերմանիա, Իտալիա, այնպէս որ յաճախորդ, շատ քիչ պիտի նկատուի Դանուբեան աչխարհի պետական ապրանքը։

Հետեւաբար, որքան ալ դիմադրէին ազգուր ազգուր ծրագիրներ կել Թուրքի վրայ, մեծաքանակ բարձրաձռնչ ճառեր արտադժուար թէ համաժողովը դադրի։ Ոչ եւ մը այս մութ կացութեան մէջ։ Թէ որքան վստահութիւն կը չունի համաժողովը, յայտնի է որ Անգլիա երկրորդական դիմադրած է իրրեւ պատուիրակ, իսկ խոսլովաքիա եւ Հունգարիա նկատի են պարզ... դիտողներ։

Ամերիկացիներն ալ քաց ուզին

Քենկ, ամերիկեան Վերակազմական յանձնախումբին նախագահ, յայտարարեց թէ յառաջիկայ ամերիկեան եզմտացոյցը պիտի չներառէ այդ ծրագրին մէջ, եւ, Իտալիոյ հետ համախորհուրդ, ուղեց կասեցնել Թարտիէօն, որուն կողքին կանգնած էր Մաքտոնալտ չափազանց թոյլ։ Այնուհետեւ հարցը ինկաւ զանազան յանձնաժողովներու նիստերէն ներս։ Պահ մը Ազգերու Դաչնակցութեան եզմտական յանձնախումբն էր, որ զբաղեցաւ. ապրիլ ամսուն՝ չորս պետութեանց կողմէ (Ֆրանսա, Անգլիա, Գերմանիա եւ Իտալիա) նչանակուած փորձագէտներն էին, որ ծրագիրներ մշակեցին Լոնտոնի համաժողովին մէջ։

Սակայն քաղաքական այնպիսի դժուարութիւններ կային, որ ամուլ կը դարձնէին ամէն ճիգ ու ծրագիր։ Ծը-

Կարդացէ՛ք եւ Տարածեցէ՛ք
« Ց Ա Ռ Ա Զ »ը

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԿԱ ՀՂԵՀՈՒՈՒ ՍՏԱՀ

Մտատո մը, ատոտասո նչ, ատոտ ասո-
տոխ ու ոմ ը պա պրեզնուց· նաչ-
պեպատ ֆ պատ, ձ ատ, ձ ատ, ձ ատ,
պեն ոսկ ատ, ձ ատ, ձ ատ, ձ ատ,
ոմ ատ, ձ

Ծ. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Café de la Mairie, 2 *Փլաս տ'Իթալի: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:*

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԿՐՈՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Սարգիս Ղազարեանի բնակարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատետրերով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷն ԼՈՑՄ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ Ա Տ Ո Ր Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Կարելի է նախօրօք բաժանորդագրուիլ: Դիմել Գրօշակի հասցէով:

Լիոնի մէջ ՅԱՌԱՋ կը ծախուի ՋԱՆԿԷՕԶԵԱՆ *ձաշարանին մէջ*

202 RUE DE BOILEAU, LYON

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հարաւային Շրջանի (Դաշտա-Պանիէօ-Պուրկլարէն) Յառաջդիմասիրաց Միութիւնը իր երկսեռ անդամները եւ բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 2.30ին, 150 Բութ տ'Օրլէան, Պանիէօ: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:

ՍԱԼՆՈՅ ՁՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Մեզօն-Պլանշ:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ միութիւն կազմելու համար երկրորդ խորհրդակցական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միութիւալիթէի 4րդ յարկը:

ՍԻՓԱՆի փորձերը ամէն Ուրբաթ իրիկուն Միութիւալիթէի մէջ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Խումբը կը պատրաստուի «Մշակոյթի օրուայ» եւ «Անուշ»ի համար:

Վարչութիւն

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑՄԱՆ

Քլիշի, Ջ. Խըտ.— 35:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ ամուսինս Պոլսեցի Յակոբ Տօնիկեան՝ այլ անուամբ Խաչիկ Ժամկոչեան, որ վեց տարիներէ ի վեր անյայտացած է: Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողները կը խնդրուի իմացնել յիշեալին կնոջը՝ Տիկ. Մարիամ Տօնիկեանի, 2 Route de Choisy, Փարիզ (13):

— Կը փնտռուի Յարութիւն Գալուստեան (ծնած Օվաճըք), հօր անունն՝ Մկրտիչ Գալուստեան (ծնած Պարտիզակ), մօր անուն Ազաւնի: Տնղահանութեան միջոցին հինգ տարեկան հասակին աքսորուած է Տէր Զօր: Զինադադարին տեղնուած է Պոլիս եւ յետոյ Յունաստան: Կը խնդրուի իր հասցէն զիտցողներէն իմացնել Մկրտիչ Գալուստեանի, 2 rue Carnot, Chaville, (S. et O.) France.

— Կը փնտռեմ եղբայրս Ալէքսանդր Ժորժ, (Ասորի) ծնած Ուրմիա: Ֆրանսա կը գտնուի 1924էն ի վեր: Կ'աշխատէր Մարսէյլ և Ալիս Գար: Իր մասին լուր տուողին լաւ վարձատրութիւն: Իմացնել իր եղբօր՝ M. George, Café-Restaurant, Il de France, 4 Place Hôtel de Ville, Cannes (A.M)

— Ակնեցի Տիկ. Ազնիւ ՃԷնազեան կը փնտռէ իր հարսը՝ Տիկ. Մարիամն եւ զաւակները՝ Օմիրա եւ Ալիքսան ՃԷնազեանները, որոնք Փարիզ կը գտնուին: Գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Օտօս Այա Սոֆիա, Մօլլա Պուղէ, Սեւրանիկ:

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլօնեը սիւր Մէր 7 սեպտ. 932

Հակառակ քիչ քանակութեամբ ձուկ որսացուած ըլլալուն, զոհացում կը արուի բոլոր պահանջքներուն: Կերէք Պուլոնեը սիւր Մէրի ձուկը:

ԿԱՀԱՒ. սենեակներ, ամէն հանգստաւէտութիւն, ամիսը՝ 200 ֆր.էն սկսեալ, Hôt. 28, r. Poissonnière (2).

ՎԱՐՋՈՒ Է մեծ սենեակ եւ խոհանոց մը, Չուր, կազ: Վարձք՝ 2300 ֆր., դիմել Պ. Ինճէյակոբեանի, ժամը 1—2 եւ 6—7, 32 rue d'Hauteville, Paris (10):

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամրատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժնեը. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ներկայացումները

1932 Սեպտեմբեր 17ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Société Savantes*ի մէջ (28 rue Danton)*

Վեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի

եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի

ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ

կը ներկայացնէ՝

ԲՈՒՐ

(Տրամ 5 արար)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՒՆԻՉ

Թարգմանեց՝ Լ. ՇԱՆԹ

Բեմի վերածեց՝ Մ. Մարուքեան

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Ա. Կոթիկեան, Սերժ Թորոսեան Ս. Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազազեան, եւայլն:

ՏՈՄՄԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

*Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարանները, Գրատուն Հրանտ-Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébus*ի մօտ:

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Էվել Զօլայի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 15ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ:

Երգչուհի Տիկ. Բադալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 2ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐՁԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը.Մ.Ի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Թրէդ Բուէնի դահլիճին վրայ, Ռէմբ Օտտօ մօտ: Հովանաւորութեամբ Լիկ Լիթօրալի Աթլէթիզմի նախագահ Պ. Blanի եւ դատաւոր Պ. Girardoniի:

Տղայոց, վազք, ցատկել, դրօշարշաւ, ֆութպոլի մրցում եւայլն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Սամուէլ Մուրատեան վարժարան

Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Ս. Մուրատեան վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին:

Վարժարանը գետեղուած է Սէն գետի ափերուն եւ շրջապատուած ընդարձակ պարտէզներով եւ անտառով:

Դպրոցական ծրագիրը պետական վարժարաններու ծրագրին յարմարցուած է եւ շրջանաւարտ աշակերտները իրաւունք ունին յաճախելու որ եւ է պետական համալսարան:

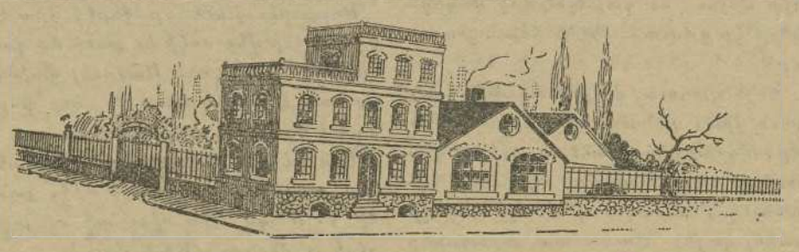
Մասնաւոր խնամք կը տարուի ֆիզիքական զարգացման:

Արհամարգութեանց կամ աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել նամակով կամ անձամբ հետեւեալ հասցէին.—

Secrétariat du Collège S. Moorat, 26 Rue Troyon, SÈVRES (S. et O.).

Վարժարանին քարտուղարը կ'ընդունի ամէն օր ժամը 15—19:

ԾԱԽՍԻ Է *կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով եւ մեքենաներով միասին: Գին՝ 12000 ֆր., որուն 8000 ֆր.ը կանխիկ: Տարեկան վարձք 1500 ֆր., յարկաբաժինով միասին 3000 ֆր.: Պայ՝ 8 տարի: Դիմել Պ. Սինանեանի 135 Route de Chatillon, Montrouge, Seine.*

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել որեէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար: Ներկայ պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան *20, Passage Prado, (մէթրօ Սէն-Ջրնի)*

Imp. A. DER (Agopian) 17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant ***H. STEPHAN***

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՓԱՔԻՒԼԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

*ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ*ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ւքիդ կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համառօտացնել, տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոյեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շաբաթական կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**ի, 28, Bld. de Strasbourg, **Paris** (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ **(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փորձի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանները. առջեւ, կատարյ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

ՄԵԹԱՓԱՆԱԿ

Կօշիկ շինողներու ուշադրութեան

Փարիզի արուարձանի մը մէջ կօշկակարի խանութ ունեցող հայրենակից մը կը ստանձնէ իր ժամ ձգուած կօշիկները ծախել սրոշ պայմաններով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Պ. ՄՈՒՇԻՐ ՔԻՒՓՃԵԱՆԻ, 82 rue Rébéval, Փարիզ (19): Իր մօտ ձգուած կօշիկներու համար կատարյ երաշխաւորութիւն:

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷի ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

Հայերու ժամանցավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ԲՈՒՌ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Սպասեցէք նախասենեակում. — կրկնեց նա:

Ճիճնապետը վախը դէմքին դուրս եկաւ սենեակից, խոր գլուխ տալով ու ներսում խնդրելով քթի տակից. վնասուորներն էլ նրաետեւից:

— Նստեցէք, խնդրեմ. — ասաց կարդինալը, երբ դուռը փակւեց: Ոտը լուռ հնազանդեց:

— Պարոն Բիւսարէյ. — ասաց Մօնտանէլլին մի վայրկեանից. — ես կը ցանկայի ձեզ մի քանի հարց տալ եւ չատ չնորհակալ պիտի լինէի, եթէ պատասխան տայիք:

Բուռը ժպտաց:

— Ի-իմ գ-գլխաւոր զբաղումս ա-այժմ հարցեր լսելն է:

— Եւ պատասխան չտալը: Այդպէս էլ ասացին ինձ: Բայց այն հարցերը տալիս էին ձեզ կառավարական պաշտօնեաները ձեր դործի քննութեան համար: Նրանք օգտւելու էին ձեր պատասխաններից իբրեւ ապացոյց:

— Իսկ ձ-ձեր Սրբազնութեա՞ն հարցերը:

Մի ծածկւած վիրաւորանք կար ա-ւելի Բուռի ձայնի, քան բառերի մէջ ու կարդինալը իսկոյն հասկացաւ: Բայց նրա դէմքը չկորցրեց իր հանդարտ ու մեղմ արտայայտութիւնը:

— Իմ հարցերը, — ասաց նա, — պատասխանէք թէ ոչ, միեւնոյն է, մնալու են մեր մէջ: Եւ եթէ կասկածները ձեր քաղաքական գաղտնիքների հետ, չէք պատասխանի. իսկ հակառակ դէպքում, թէեւ մենք բոլորովին օտար մարդիկ ենք միմեանց, բայց յոյս ունիմ որ կը պատասխանէք, եթէ խնդրեմ ձեղնից իբրեւ անձնական մի չնորհ:

— Ես բ-բոլորովին Ձերդ Սրբազնութեան տրամադրութեան տակն եմ:

Այս ասւած էր դլխի մի թեթեւ հակումով, բայց դէմքի արտայայտութիւնը այնքան էլ չէր քաջալերում անձնական չնորհներ խնդրելու:

— Նախ եւ առաջ, ասում են, որ դէնք էք փոխադրում պապական նահանդը: Ձեզ ինչի՞ է պէտք դէնքը:

— Մ-մկները ո-ոչնչացնելու:

— Ի՞նչ տարօրինակ պատասխան: Մի թէ դուք մուկ էք համարում այն բոլորին, որոնք ձեր համոզումները չեն դաւանում:

— Մ-մի քանիսը նրանցից:

Մօնտանէլլի եա ընկաւ աթոռի թիկունքին ու մի առժամանակ նայում էր նրան լուռ:

— Ի՞նչ է այդ ձեր ձեռքին. — հարցրեց յանկարծ:

— Հ-հին հ-հեաքեր մկան ատամների:

— Ո՛չ, ես ասում եմ ձեր միւս ձեռքի համար: Դա նոր ապի է:

Քնքուշ ճկուն ալ ձեռքը ծածկւած էր փոսիկներով ու սկրտուքներով: Բուռ ցոյց տւաւ: Դատաւակը ուռած էր, որի վրայ երեւում էր մի երկար մուգ կապոյտ չերտ:

— Դ-դատաւրկ բան, ինչպէս տեսնում էք. — ասաց նա: — Երբ ինձ ձերբակալեցին այն օրը, չնորհիւ Ձերդ Սրբազնութեան — նա խորից թեթեւ դլխով արաւ — դինւորներից մէկը կոխեց վրան:

Մօնտանէլլին բռնեց Բուռի ձեռքը եւ ուշադիր դիտեց:

—Ի՞նչպէս է որ երեք չաբաթից յետոյ այս տեսակ դրութեան մէջ է, բոլորովին բորբոքւած:

— Երեւի, երկաթի չ-չիժումը այնքան էլ օգտակար չի եղել:

Կարդինալը բարձրացրեց աչքերը, խոժոռած:

— Մի թէ չղթա՞յ են դրել թարմ վէրքի վրայ:

— Ի հարկէ, Ձերդ Սրբազնութիւն, հէնց դրա համար են թարմ վէրքերը: Հին վէրքերը բանի պէտք չեն, միայն սկսում են ցաւել, բ-բայց չի կարելի սոխալել որ այրւեն, ինչպէս որ պէտք է:

Մօնտանէլլի նորից նայեց նրան մի չէշտ փորձիչ հայեացքով, յետոյ վեր կացաւ ու բաց արաւ բժշկական պիտոյքների պահարանը.

— Տւէք տեսնեմ ձեր ձեռքը. — ասաց նա:

Բուռը մեկնեց ձեռքը, իսկ դէմքը կարծես երկաթից էր կռած: Մօնտանէլլին լաց վէրքը ու քնքշութեամբ սկսեց մաքրել: Երեւում էր, որ վարժ էր այդ դործին:

— Ղեթայի մասին ես կը կարդադրեմ. — ասաց նա: — Իսկ այժմ ուզում եմ մի հարց էլ առաջարկել: Ի՞նչ է ձեր ծրագիրը:

— Դրա պ-պատասխանը չատ պարզ է: Կը ջանամ փախչել, եթէ կարողացայ, եթէ ոչ — կը մեռնեմ:

— Ինչո՞ւ պիտի մեռնէք:

— Որովհետեւ եթէ նահանդապետը չյաջողի իսկ հրացանի բռնել տալու, դոնէ կ'ուզարկեն Թիւրան. իսկ ինձ համար՝ դա միեւնոյնն է. իմ առդջութիւնս չի տանի:

Մօնտանէլլի թեւը յենեց սեղանին ու թաղուեց մտածմունքի մէջ: Բուռը նրան չէր խանգարում: Նստել էր կիսափակ աչքերով, նետւած քիչ եա ու մեղկօրէն վայելում էր չղթայից ազատ լինելու ֆիզիքական ախորժը:

— Ենթադրենք որ յաջողէք փախչելու. — սկսեց նորից Մօնտանէլլի: —

— Արդէն ասացի Ձերդ Սրբազնութեան: Մ-մկները եմ ոչնչացնելու:

— Ուրիշ խօսքով, եթէ ես այժմ ազատեմ ձեզ, ենթադրելով որ կարող եմ, դուք պէտք է օգտւէք ձեր ազատութիւնից արիւն ու բռնութիւն բաժելու համար, փոխանակ դրան առաջը առնելու:

Բուռ աչքերը բարձրացրեց պարզ քաշ արած խաչելութեանը:

— «Ո՛չ թէ խաղաղութեամբ, այլ սուրով»: Ինչպէս տեսնում էք, Հասարակութեան մէջ եմ: Ամէն անձնապէս գերազասում եմ սուրը նակը:

— Պարոն Բիւսարէյ. — ասաց կ-դինալը անդրդուելի հանդստութեամբ — ես ձեզ չվիրաւորեցի ու չխօսեցի թեթեւամտութեամբ ձեր ու ձեր բեկամների հաւատի մասին. մի՞թէ կարող չէք դնել եւ ձեր կողմը դոնէ պարզ քաղաքավարութեան բոյ. Թէ՞ դուք կամենում էք ինձ պատուցանել, որ անհատւածը ձէնի մէն լինել չէ կարող:

— Ա՛խ, իրաւ: Ես բ-բոլորովին մ-մոռացայ որ Ձերդ Սրբազնութիւնը քրիստոնէական առաքինութիւնների չաբքն է դասում նաեւ քաղաքավարութիւնը: Ցիչում եմ ձեր քարոզը բենցայում այն միջոցին, երբ վիճ էի ձեր անանուն պաշտպանի հետ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԱԹԵՐԹ
9
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
9 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1978 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍՆԱՆԿ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

կը բաւէ աչքի առջեւ ունենալ միայն թուրքերէն թերթերը, ըմբռնելու համար անոնցական քայքայման աստիճանը:

Ահաւասիկ երկու տարի է որ արտակարգ միջոցներու կը դիմէ քէմալապետութիւնը, եղմտացոյցը հաւասարակշռելու եւ լայնաբերան ճեղքը կարկատելու համար:

Եւ սակայն, կազմալուծումը այնքան խոր է որ, բացառիկ միջոցներն ալ անզօր կը մնան: Բացառիկ միջոցները կը ծառայեն միայն առօրեայ պահանջները դոհացնելու:

Ներածումներու սահմանափակման, դրամի պաշտպանութեան, ազգային ճարտարարուեստի քայլերման օրէնքները չկրցան կանխել փլուզումը: Անանկացաւ բաժնեգուցակի դրութիւնն ալ (իւրաքանչիւր ապրանքէ պարբերաբար որոշ քանակութեամբ ներածում, fonction):

Վերջերս աւելի խստացուցին այս դրութիւնը: Այն աստիճան որ, գործարանատէրները նախանիւթ չգտնան գանել: Իսկ չարք մը նիւթեր — չաքար, թէյ, սուրճ, եւն. — կը ճարուին կրաւկի դնով:

Միւս կողմէ, իբրեւ հետեւանք Լոմէթ վաշայի վերջին այցելութեան, սկսած են ծրագրել կամ փորձել խորհրդային աշխարհին մէջ գործադրուած կարգ մը նորութիւններ: Այս առաջադրութեամբ, ռուս մասնագէտներու յանձնախումբ մը հասած է Թուրքիա, Պոլսէն անցնելով Իզմիր: Ուրիշ մասնագէտներ ալ պիտի գրկուին, Թուրքիոյ ճարտարագործութիւնը կազմակերպելու եւ ազգային տնտեսութիւնը վերակազմելու համար:

Եւ երբ ըսենք որ մասնագէտներու յանձնախումբին նախագահը հնգամեայ ծրագրին հեղինակներէն մէկն է, դիւրին է հետեւցնել թէ ի՛նչ ուղղութեամբ պիտի ընթանայ «վերակազմութիւնը»:

Իրբեւ առաջին արդիւնք, արդէն խուճապի մատնուած են Թուրք վաճառականներն ու գործարանատէրները: Եւ, անընդհատ ժողովներ գումարելով, չարաթը անգամ մը պատուիրակութիւն կը դրկեն Էնկիւրի, ճար ու զարման խնդրելու համար:

Ջմմալական թիթու օրկան մը, «Միլլիյէթ», որ անչուշտ բոլորէն աւելի բան գիտէ բուն կացութեան մասին, չվարանեցաւ չեչտել խմբագրականի մը մէջ («Յառաջ», 6 սեպտ.).

— «Ստոյգ է որ այսօր մեր առեւտրական հաշուեկշիռը վատացաւ, մտահոգութիւն եւ վաղուան մասին անվստահութիւն արտայայտող հոգեկան վիճակ մը կը տիրէ: Երբ կացութիւնը հարցնէիր իրագեկներու, գրեթէ ամէնքն ալ սապէս կը յայտնեն իրենց կարծիքը. — Գործերու ընթացքը վստահութիւն չի ներշնչեր: Տնտեսական ընդհանուր տագնապը տակնուվրայ ըրած ըլլալով գիները, շատ մը միջոցներ ձեռք առնիր. սակայն տակաւին համեմատական կայունութիւն մը չհաստատուեցաւ: Ոչ միայն օտարներու, այլ եւ տեղացիներու մէջ ալ յառաջ եկած է այն կարծիքը թէ մեր օրէնքները հաստատուն չեն... Գիտցող չկայ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ պետականացման սահմանը. պետութիւնը ի՛նչ բաներ պիտի ընէ եւ ի՛նչ բան պիտի թողու անհատներու: Բաժնեգուցակի դրութիւնը յոյսի դուռներ բացած էր տեղական ճարտարարուեստին համար: Վերջին որոշմագիրը եւ կատարուած բարեփոխումները կէս առ կէս գոցած են յոյսի եւ հնարաւորութեան դուռները»:

Դեռ ո՛րքան վկայութիւններ բոլոր թերթերուն մէջ: Եւ տնտեսական բոլոր երեւոյթներու մասին:

Իզմիրի առեւտրական սենեակը հրատարակութեան տուաւ տեղեկագիր մը՝ վերջին վեց տարիներու գործառնութեանց մասին: Տեղեկագիրը կը հաստատէ որ առեւտուրը 1926էն ի վեր աստիճանաբար իջնելով, 1931ին կէս առ կէս պակսած է:

Այսպէս, չամիչի արտածումը 15 միլիոն 800,000 ոսկիի կը հասնէր 1926ին. մինչ 1931ին իջած էր 7,300,000ի: Համպակը՝ 3,000,000էն 1,500,000ի, ձկիը՝ 3 միլիոնէն 1,900,000ի, արմաւիները՝ 13,000,000էն 3,000,000ի, խոզկաղինը՝ 2 միլիոնէն 600 հազարի եւն.:

Ուրիշ տեղեկագիր մը — Պոլսոյ առեւտրական սենեակին տարեգիրքը — կը հաստատէ թէ անհետանալու դատապարտուած է Թիֆթիկի առեւտուրը: 1931 յունուարին օխան 150 դրչ.ի կը ծախուէր, իսկ 1932 յունուարին՝ հազիւ 40ի: «Ասոր անկում չեն ըսեր, փլուզում կ'ըսեն»:

1926 — 27ին Թիֆթիկի այծերուն թիւը երեք միլիոն կը հաշուէին: Գիւղացին այլ եւս չհ չտեսնելով, կը մորթէ այծերը, գոնէ միսէն օգտուելու համար: Այնպէս որ, ցեղն ալ անհետանալու դատապարտուած է:

Ու վերջապէս, դեռ մէկ ամիս առաջ էր որ, Պոլսոյ թերթերը կը հաստատէին թէ, սիրող տագնապին հետեւանքով, Քրէմի Լիմնէն անգամ իր մասնաճիւղերը փակելու հարկադրուած է:

Իսկ ցորենի տագնապը անընդհատ միտք ու սիրտ կը մաշեցնէ եւ մեզի կը սպառէ:

Ցորենը կը փոի Անատոլուի դաշտերուն եւ ամբարանոցներուն մէջ: Երկաթուղի չինեցին մինչեւ Սեբաստիա, բայց այնքան ծանր են փոխադրութեան ծախքերը, որ գիւղացին կը նախընտրէ փտեցնել արմաիքը: Եւ նորէն դուրսէն կուգայ Պոլսոյ ալիւրը:

Այս ցիրուցան եւ պատահական տեղեկութիւնները բաւական չեն, ամբողջական դաղափար մը կազմելու համար բուն տագնապի մասին:

Բայց, չափազանց պերճախօս են: Ընթերցողները կրնան պակասը լրացնել, յիշելով այն յօդուածաշարքը, որ երեւցաւ վերջերս — «Թուրքիան Թուրքերու ակնոցով» — եւ ուր դեռ վերջին խօսքը չէ ըսուած:

Ցաղթականն՝ քաղաքական եւ պինուորական ճակատին վրայ. բայց խաղալիք՝ անտեսական փոթորիկի ամէհի ալիքներուն:

Ահա քէմալապետութեան այսօրուան վիճակը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՑԵԼՈՑ...

Զդիմացայ՝ երբ տեսայ:

Փարիզի Հարաւային Երջանի Ցառաջդիմասիրաց Միութիւնը ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ իր «երկսեռ անդամները, այս կիրակի»:

Միայն երկսե՞ռ անդամները: Հապա ամո՞նք որ որձեւէզ չեն եւ տարբեր սեռ ունին...

× Ադեբսանգրիոյ «Արաքս» թերթը, հրատարակելով բաց նամակ մը, գոր գրած են հայ սկաուտները, կ'ափսոսայէ թէ «հանոյքով տուն տեղ կուտայ նամակին»:

Միայն տուն տե՞ղ, թէ նաեւ խոհանոց, լուացարան, անկողին, եւն.:

Բարկութիւնս թելադրեց ինծի նորէն սկսիլ դասերը *ի պէտս զարգացեալ*:

Վասն զի ամէն բան կորսնցուցինք, բայց չենք ուզեր կորսնցնել հայերէն լեզուն իր ներդաշնակութեամբ, իր շգրտութեամբ, իր յստակութեամբ եւ կատարելատիպ էերականութեամբ:

ԱՍՈՂԻԿ

ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՆԿԱՐԱՉԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Փարիզի նկարիչներն ալ անկի մը մատնուած են, տնտեսական տագնապին հետեւանքով: Եւ որովհետեւ բարելաւման նշան չկայ, գանազան զբօսյցներ շրջան կ'ընեն:

Այսպէս, առաջարկողներ կան որ միայն մէկ նկարահանդէս կազմակերպուի, փոխանակ հինգի, եւ բոլոր նկարիչները այնտեղ ցուցադրեն իրենց արտադրութիւնները: Մասնաւորապէս աւելորդ կը համարուի Ոչնոմի Սալոնը, որ ամէնէն աւելի ծախք կը պահանջէ, որովհետեւ կը բացուի Մեծելոցին, երբ օրերը աւելի կարճ են եւ ցուրտ, հետեւաբար անհրաժեշտ է տաքցնել եւ լուսաւորել Կոան Փալէի շատ մը սրահները:

Պ. Ֆրանց Ժուռտէն, Աշնան Սալոնին նախագահը, ուժգնօրէն հերքեց այս լուրը, անգործնական գտնելով նկարահանդէսներու ձուլումը:

«Նախ որ, Անկախները բացարձակապէս կը մերժեն: Ցետոյ, Փարիզի ո՞ր սրահը պիտի բաւէր 12,000 նկար ցուցադրելու, առանց հաշուելով ճարտարապետներու, զարդանկարիչներու եւ արձանագործներու արտադրութիւնները... Աշնան Սալոնը պիտի բացուի ճիշդ ժամանակին: Անցեալ տարի 26,000 ֆրանք բաց ունեցանք, եւ պէտք չէ որ այս տարի կրկնուի»:

ՆՈՐ ԿԱՑՍՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ՝ ձափոն գործնական միջոցներու կը դիմէ, Մանչուրիոյ ճորահաստատ պետութեան կցելու համար հիւսիսային Չինաստանի գաւառները: Այս կերպով պիտի ստեղծուի ընդարձակ կայսրութիւն մը, Մանչուրիոյ արդի նախագահին վեհապետութեան տակ, եւ ձափոնի խնամակալութեամբ: Նոր պետութեան սահմանները պիտի հասնին Դեղին ծովէն մինչեւ Սիպերիա, ընդգրկելով ահագին բնակչութիւն մը: Ձափոնցիները կարեւոր ուժեր կը համախմբեն որոնք չգոս կամ վեց շաբաթէն պիտի արշաւեն դէպ ի Ճէհոլի նահանգը, ճամբայ բանալով դէպ ի Փէքին եւ Թիէնցին: Երբ ձափոնական զօրքը գործի սկսի, այդ ազդանշան մը պիտի ըլլայ չինացի անջատականներուն համար, ապստամբելու եւ անկախ պետութիւն հռչակելու:

Այս ծրագիրն ալ կը սպառնայ խանգարել խաղաղութիւնը՝ Նայր. Արեւելքի մէջ:

— :-: —

Վիեննայի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց լայն կազմակերպութիւն մը, որ կը զբաղէր օտար դրամներու մաֆսանենգութեամբ: Մեղսակիցներուն մէջ կը գտնուին ծանօթ փաստաբան մը եւ բազմաթիւ վաճառականներ որոնք լաւ անուն ունէին հրապարակին վրայ: Մինչեւ հիմա ձերբակալուած են 12 հոգի: Ոստիկանութիւնը շատ բան գաղտնի կը պահէ, երեւան հանելու համար ամբողջ գործը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Փարիզի պատասխանը Պերլինի յուշագրին

Շատ քան կախում ունի Անգլիոյ դիրքէն

Վարչապետ Պ. Հերիօ չորեքշաբթի օր դասլիճին քննութեան ենթարկեց իր ամբագրած պատասխանագիրը՝ իբրեւ պատասխան օգոստ. 29ի գերմանական յուշագրին: Անգլիոյ պատասխանը ուշացած ըլլալով, այս պատասխանագիրը այսօր, ուրբաթ, անգամ մը եւս պիտի քննուի նախարարական խորհուրդին մէջ եւ վերջնապէս պիտի ճշդուին բոլոր մանրամասնութիւնները:

Համաձայն թերթերու քաղած տեղեկութեանց, Ֆրանսական պատասխանը դլխաւորաբար կանգ կ'առնէ երկու տեսակէտներու վրայ, — Գերմանիան իրաւունք չունի անջատ եւ մտերմական բանակցութիւն մը պահանջելու Ֆրանսային, քանի որ, Վերսայլի դաշնագրին 164րդ յօդուածով, սահմանուած է իր պինուորական ուժին չափը: Դաշնագիրը ստորագրած են բոլոր պետութիւնները, եւ փոփոխութիւններ կրնայ կատարել միայն Ազգերու Դաշնակցութիւնը:

Երկրորդ, Գերմանիան իրաւունք չունի սպառազինութեանց հաւասարութիւն պահանջելու, քանի որ Վերսայլի դաշնագիրը կը ձգտի սպառազինութեանց ոչ թէ յաւելման, այլ կրճատման: Գերմանիոյ չի դնար ճշդել թէ մինչեւ ո՛ւր կարելի է կրճատել միւս պետութեանց սպառազինութիւնները:

Ֆրանսական պատասխանը հրատարակութեան պիտի տրուի Գերմանիոյ յանձնուելէ անմիջապէս յետոյ:

⁂ *Լոնտոնի մէջ մեծ տպաւորութիւն գործեցին գերմանական յուշագիրը եւ արտաքին ու պատերազմական նախարարներուն յայտարարութիւնները: Մամուլը կը շարունակէ վերապահ մնալ, իսկ պաշտօնական շրջանակներու մէջ խիստ զգուշաւորութիւն կը տիրէ: Անգլիա առ այժմ չուզեր միջամտել Փարիզի եւ Պերլինի միջեւ կատարուած բանակցութեանց: Եթէ այդ բանակցութիւնները անելի մը յանգին, այն ատեն է որ Լոնտոն պիտի միջամտէ եւ գործօն գեր մը պիտի կատարէ: Ան այժմ սպասողական դիրք բռնելով հանգերձ, Անգլիոյ վարչապետը կ'ուսումնասիրէ գերմանական յուշագիրը եւ յարակից խնդիրներ:*

Ամերոյթ Գերմանիան անհատներ

Գերմանական մամուլը ջերմապէս ուժ կուտայ յուշագրին եւ արտաքին եւ պատերազմական նախարարներու յայտարարութեանց: Բոլորն ալ կը խոստովանին թէ խնդիրը վճռական փուլի մը հասած է, մանաւանդ որ, առաջին անգամ ըլլալով, արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ Գերմանիան հաւասարութեան մասին:

Նախաբարը ըսած էր նաեւ թէ՝ Գերմանիան պիտի առիթուի նոր որոշումներ տալ, եթէ Ֆրանսան չընդունի ուղղակի բանակցիլ: Այս մասին լուսաբանութիւններ կը պակսին, բայց կարծողներ կան թէ Գերմանիան չպիտի ընդունի որ պահանջած հաւասարութեան խնդիրը միջազգային վիճաբանութեան առարկայ դառնայ: Պաշտօնական տեսակէտն այն է թէ՝ Գերմանիան չի կրնար սպասել այլ եւս, թէ երկար առեն պահանջեցին որ համբերէ, թէ իր համբերութիւնն սպառած է այժմ: Ցետոյ, դիտել կուտան թէ՝ իրերու զօրութեամբ իսկ, Գերմանիոյ զինուորական կացութեան խնդիրը դարձած է հապէս Ֆրանքեւզերման խնդիր մը, եւ կրնայ լուծուիլ միայն Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ կողմէ: Գերմանիան մասնաւորապէս չի հանդուրժեր որ Լեհաստանն ալ խառնուի գործին:

Մամուլը անխտիր կը պաշտպանէ սպառազինութեանց հաւասարութեան պահանջը, միայն դասը ներկայացնելու մեթոտներու մասին տարակարծութիւններ կան: Ազակողմեան մամուլը կը հրաւիրէ կառավարութիւնը՝ աւելի ամուր կենալ, եւ չտարուիլ Ֆրանսայի «ձգձգողական խաղերով»: Ցետոյ, մասնաւոր խանդավառութեամբ կը ծափահարէ պատերազմական նախարարին հետեւեալ խօսքը, — «Մէկն պարագայի մէջ, Գերմանիան պիտի ընէ ինչ որ անհրաժեշտ է իր պաշտպանութեան համար»: Թերթ մը դիտել կուտայ թէ առաջին անգամ է որ գերմանական կառավարութիւն մը բացէ ի բաց կ'ըսէ որ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, ինչ որ ալ պատահի: «Կառավարութեան պարտականութիւնն է հարկադրել Ֆրանսան որ անմիջական որոշում մը տայ»:

Կան թերթեր ալ որ, չափաւորութեան յորդոր կը կարդան, վախնալով թէ համաշխարհային ճակատ մը կը կազմուի Գերմանիոյ դէմ:

Մամուլը կը քրքրէ նաեւ ուրիշ խնդիր մը, — ի՞նչ պիտի ընէ Գերմանիան, եթէ մինչեւ 20 սեպտ. նպատակաւոր պատասխան մը չտանայ Ֆրանսային:

Կարծողներ կան թէ, այն ատեն կառավարութիւնը չհակիկով պետութեանց պիտի ուղղէ շրջաբերական մը, ծանուցանելով թէ զինաթափութեան մասին ուրիշներու ցոյց տուած թուլութիւնը ամէն յանձնառութենէ կ'ազատէ զինքը եւ թէ այլ եւս չպիտի մասնակցի Ժընեւի խորհրդակցութեանց: Ուրիշներ ալ կը հաւատան թէ՝ առանց «կատարուած իրողութիւններ» ստեղծելու, կառավարութիւնը պիտի դադրեցնէ իր բղթակցութիւնները՝ Ֆրանսայի հետ, եւ պիտի սպասէ զանազան բանակցութեանց ելքին, վերջնական որոշումներ տալէ առաջ:

⁂ *Մինչ այս մինչ այն, կառավարութիւնը որոշած է լուծել խորհրդարանը, յառաջիկայ շաբթուան վերջը, աւելի ազատ գործելու համար: Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին նոյեմբեր 6ին: Այս կերպով, Քօն Փափէն հետզհետէ կը չեչտէ երկիրը տիրարար վարելու ձգտումը, ինչպէս կ'ըլլար պատերազմէն առաջ, երկրորդական գծի վրայ նետելով Բայխսթակը:*

Յունաստանի ընտրական պայքարը

Մօտերս տեղի կ'ունենան Յունաստանի երեսփ. ժողովին ընտրութիւնները: Պայքարը յառաջ կը տարուի սաստկութեամբ, Վենիզելոսի կուսակիցներուն եւ ընդդիմադիրներուն միջեւ: Վարչապետը ինք ման կուգայ քաղաքէ քաղաք, ուժգին ճառեր խօսելով մասնաւորապէս արքայականներուն դէմ, որ կը գործեն իբրեւ «ժողովրդական կուսակցութիւն»: Ասոնց պետը, Պ. Ցալոմբիս, առջի օր հանրապետութեան նախագահին դիմելով, բողոքեց Պ. Վենիզելոսի կարգ մը յայտարարութեանց դէմ: Եւ պահանջեց որ այսօրուան դահլիճին տեղ ուրիշ մը նշանակուի, որպէս զի կարելի ըլլայ ազատօրէն կատարել ընտրութիւնները: Նախագահը վերապահեց իր պատասխանը:

Հակառակ պաշտօնական հերքումներու, պրոյց կը չրշի թէ պինուորական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Սեւ ծովու դէպքը

— :-: —

Գրած էինք թէ Սեւ ծովուն մէջ, Քոնսթանցայի առջեւ ծովահէնները մտան Գալիլէ նաւէն ներս եւ կողոպտեցին:

Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան. — Կէս գիշերին էր, երբ նաւաստիները խոր կը քնանային, ծովահէնները իրենց նաւակներով պաշարեցին Գալիլէն: Ցետոյ զէն ի ձեռին կամրջակին վրայ նետուելով, սպառնացին նաւաստիներուն: Նաւուն բնակչութիւնը, սպայ կամ նաւաստի, խցեցին սենեակներէն ներս եւ կողոպտեցին, պարպելով ամէն ծակուծուկ: Ամէն թանկագին ապրանք իրենց նաւակներուն մէջ լեցնելէ յետոյ, ելան ծովուն բացը, երբ բանտարկուած նաւաստիները յաջողեցան կոտրել դուռները եւ դուրս ելլել: Ի զուր կրակ բացին ամէն կողմ: Ցետոյ սպասեցին որ լուսնայ, հետապնդում կատարելու համար, բայց շատ ուշ էր այլ եւս: Ապահովաբար ծովահէնները ապաստանած են Սեւ ծովուն ամայի եւ անյայտ մէկ կղզին, այնպէս որ հաւանական չէ գտնել անոնց հետքը:

Վերջին տարիներու նաւարկութեանց պատմութեան մէջ, բաց ի Չինաստանի ծովերուն մէջ կատարուած ապստամբութիւններէն, առաջին յանդուգն աւազակութիւնն է, որ կը կատարուի Սեւ ծովուն վրայ:

ԵՐԿՈՒ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐՈՒ ԱՐԿԱԾԸ

Թէհրանի ամերիկեան հիւպատոսը մայրաքաղաք վերադարձաւ բոլորովին ուժասպառ, աւելի քան 40 հիւանդեր ճամբայ բալած ըլլալով:

տանի մօտ, պարսիկ աւազակները լեռը տարած էին երեք Ամերիկացիներ: Համաձայն վերջին տեղեկութիւններու, գերիներէն մէկը այս հիւպատոսն էր, երկրորդը՝ Երուսաղէմի ամերիկեան հիւպատոսը, իսկ երրորդը՝ ուրիշ Ամերիկացի մը: Երեքը մէկ մաս կը կազմէին 21 հիմնաշարժներէ բաղկացեալ կարաւանի մը, որ բռնուած էր աւազակներու կողմէ: Այս վերջիններ հիմնաշարժները աւարի տալէ յետոյ, գերի տարին միայն երեք Ամերիկացիները, փրկանք ստանալու յոյսով: Բայց պարսիկ իշխանութիւնը յար առած ըլլալով, անմիջապէս վիներ դրկեց եւ յաջորդ օրն իսկ բնակարանի մը տեղի ունեցաւ աւազակներուն հետ: Գերիները յաջողեցան փախչիլ ընդհարման միջոցին եւ ֆալելով ֆաղաք հասնիլ:

Աւազակները կը պատկանին Լուբիստանի վաչկատուն ցեղին:

«ԿՈՐՍՈՒԱԾ Է... ԿԸ ՓՆՏՌԻ»

Իտալիոյ մէջ ալ, կիները կը հետեւին օրուան նորութեան, — կարելի եղածին չափ բիչ բան ծածկել իրենց մարմիններէն: Ամէնէն համեստներն ալ կ'առարկեն թէ օդը տաք է, եւ կարճ շրջազգեստ կը հագնին, կամ փողոց կ'ելլեն թեւերն ու սրունքները բաց: Թէեւ, կղերականներուն յորդորները լսողներն ալ շատ են:

Միլանի շրջականերէն տէրտէր մը, չափազանց գայթակղած, դիմած է հանճարեղ միջոցի մը, մեղաւորուհիները կարգի բերելու համար: Ժամուն դուռը փակցուցած է հետեւեալ ազդը.—

«Պարզեւ պիտի տրուի անոր որ կը բերէ երկու թիղ թեղանիք, մէկ թիղ լաթ՝ վիճէն վար ծածկելու համար, չորս թիղ քղանցք, մէկ կրամ խելք եւ մէկ քիլոկրամ համեստութիւն: Այս բոլորը կորսուած են շատ մը աղջիկներու եւ կիներու կողմէ, փողոցը պատած ատեն»:

—)(o)(—

Յաշական մասնաւոր ատեանը գործի կը սկսի սեպտ. 16ին, ամբաւ արձակուրդէն յետոյ: Առաջին առթիւ պիտի դատէ 13 համայնավարներ, որոնք 1931ի գարնան յաջողեր էին բռնի ջոկեր հաստատել Հաղաբին թաղերուն մէջ: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ ասոնք նպատակ ունէին մահափորձեր կատարելու: Այս նպատակով, իրենց բնակարաններուն մէջ պահեր էին զանազան պայթուցիկներ:

Ի՞ՆՉ Է ԽՐՉԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ (ՖԱՆԱՏԻԶՄ)

Լա՛ռ.— Խոստովանեցայ Հաւատացեալ ըլլալու մեղքը, որ խստօրէն կ՚արգիլէ Աստուածաշունչը։ «Թրամպուքրուն» (Fanatisme) կը նշանակէ, ոգեղ ինձի ըսելու համար, որ ես մոլեռանդ եմ։ Ինչո՞ւ կ՚ուզէք, որ ես ալ ձեզի պէս ոչինչ հաւատամ։ Ես ալ կ՚ուզեմ հաւատալ, բայց չեմ կրնար։ Ինչո՞ւ չեմ կրնար։ Ես ալ չեմ գիտեր։ Ես ալ ձեզի պէս

ՊԱՏԱՐԱԶՈՎ ԿՈՉՎԱԾ ՄԱՀՎԱՆ

ՅՈՒՆՈՒՍԸ

— :-: —

Նրա պատգի մեջ

(Նոր ծրագիր մը կազմուած է Հնչակեանների)—

Բրեզի պիտի ըլլայ Մեղ. վարչութեան անդամ Ա. Ա. Ա.

դաշնակցութիւնը (վենիզելոսեան) անմիջական ձեռնարկ մը պիտի կատարէ, առանց սպասելու ընտրութեանց արդիւնքին: Միւս կողմէ, կը հաւաստեն թէ պ. Ցալտարիս բացորոշ յայտարարութիւններ պիտի ընէ, հանրապետական վարչաձեւի մասին, կանխելու համար զինուորական միջամտութիւն մը:

Բանուորականն ալ կը մերժէ բանուորը

Անգլիոյ արհեստակցական միութեանց համագումարը կը շարունակէ իր աշխատանքները: Վերջին նիստին մէջ, քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը կրճատելով աշխատավարձերը, ուելի ծանրացուց դրամագրկութեան տագնապը:

Բանաձեւը կը պահանջէ, — ջնջել պատերազմական պարտքերը եւ հատուցումները, կրճատել մաքսային պատնէշները եւն.: Իսկ ներքին քաղաքականութեան մէջ, — հանրօգուտ շինութիւններ կազմակերպել, աշխատանք ճարելու համար երկար ատեն, հանրային հակակշռի տակ առնել դրամատուները եւ տուրքի ենթարկել կալուածական արժէքները:

Ժողովի պահուն, բազմաթիւ գործադուրկներ պաշարեցին շէնքը, զոր կը պաշտպանէին հեծեալ ոստիկաններ, եւ ուզեցին պատուիրակութիւն մը ղրկել: Այս պահանջը մերժուած ըլլալով, գործազուրկները փորձեցին ցոյցեր կատարել, բայց ոստիկանութիւնը խափանեց: Վերջապէս, երկար սպասելէ յետոյ, պատասխան տրուեցաւ թէ իրենց խնդիրը քուէի պիտի դրուի: Եւ իսկապէս ժողովը քուէարկեց, բայց ժխտական, առարկելով թէ ինք ամբողջ բանուորութիւնը կը ներկայացնէ, հետեւաբար չի կրնար ընդունիլ խումբ մը բանուորներու մասնակի դիմումը:

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Cafè de la Mairie, 2Փլաս ս'Իթալի: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը,վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակուսքին մէջ:Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԿՐՔՆՈՊԼԻ կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները,վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Սարգիս Ղուկասեանի բնակարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատեարերով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրբիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓՕՐԻԶԻ Հարաւայինն Շրջանի (Պանիէօ-Գաշան-Պուրկալրէն) Յառաջդիմասիրաց Միութիւնը իր երկսեռ անդամները եւ բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 2.30ին, 150 Բութ ս'Օրլէան, Պանիէօ: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:

ՍԱԼՆՈՅ ԶՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 119 Ավընիւ ս'Իթալիի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Մեզօն-Պլանշ:

ԵՐԱՇՏԱԿԱՆ միութիւն կազմելու համար երկրորդ խորհրդակցական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միութիւալիթէի 4րդ յարկը:

ՍԻՓՕՆի փորձերը այէն Ուրբաթ իրիկուն Միութիւալիթէի մէջ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Խումբը կը պատրաստուի «Մշակոյթի օրուայ» եւ «Անուշ»ի համար:

վարչութիւն

Պ. Միհրան Պէզազեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Հրանդ Պէզազեան եւ զաւակը՝ Եդուարդ (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Արամ Պէզազեան եւ զաւակները՝ Ազնիւ եւ Արմէն (Օրան), Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Պէզազեան եւ զաւակը՝ Միհրան (Նիւ Եորք), ինչպէս նաեւ Պէզազեան եւ Ձիվանեան ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՊԷԶԱԶԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Սեպտ. 6ի երեքշաբթի օր:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 9ին 11ին իրենց բնակարանին մէջ **12, Rue du Marché, Enghien-les-Bains**:

Մահազդ ուրիշ եղանակով չընդունուիր:

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ներկայացումները

1932 Սեպտեմբեր 17ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Société Savantes*ի մէջ (28 rue Danton)*

Դեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի

ՏԻԿ. Ե. ԲԱԳԱԼԻ

կը ներկայացուի՝

ԲՈՒՐ

(Տրամ 5 արար)

Հեղինակ՝ Է. Վոյնիչ

Թարգմանեց՝ Լ. Շանթ

Բեմի վերածեց՝ Մ. Մարուխեան

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Ա. Կոմիկեան, Սերժ Թորոսեան Ս. Մաքսուտեան, Ա. Յարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազազեան, եւայլն:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարանները, Գրատուն Հրանտ-Մամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébusի մօտ:

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Իմիլ Զոլայի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 15ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ:

Երգչուհի Տիկ. Բադալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 2ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐԶԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը.Մ.Ի Մարսէյլի ժամնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Թրէդ Ռուէնի դաշտին վրայ, Քէմբ Օտտօի մօտ: Հովանաւորութեամբ Լիկ Լիթօրալի Աթլէթիզմի նախագահ Պ. Blanի եւ դատաւոր Պ. Girardoniի:

Տղայոց, վազք, ցատկել, գրօշարշաւ, ֆութպոլի մրցում եւայլն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Դպրոցական տիկնանց վարժարան

1 Bld. du Nord, Le Raincy (S. et O.)

Վարժարանը՝ հայեցի դաստիարակութեան հետ, իր աշակերտուհիներուն կ'ապահովէ միջավայրի համապատասխան ուսում:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուները կ'աւանդուին հաւասար խնամքով: Ուսման բոլոր ճիւղերը կը պահեն իրենց մասնաւոր տեղը:

Աշակերտուհիներու արձանագրութիւնը կը սկսի Օգոստոս 15ին: Նիւթական անձուկ պայմաններու մէջ գտնուողներու զաւակները պիտի ընդունուին իբր կիսաթոշակ:

Պայմաններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնութեան, գրաւոր կամ անձամբ, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ:

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱՍԷՐՆԵՐՈՒ

Մարսէյլի Հայ Երաժշտական Միութիւնը ձեռնարկած է մօտ ատենէն համերգ մը տալու, դեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի, որ Պրիւսէլէն քաղաքս կը հասնի քիչ ժամանակէն:

Միութեանս անդամակիցներ փափաքողները կրնան դիմել՝ առնուազն Պ. Յ. Մալաքեանի, 101 rue St. Jacques, դանձապետ Պ. Լ. Պաքրճեանի, 17 rue des Dominicaines, երաժիշտ Պ. Ս. Չօրէկճեանի, 27 rue Consolat:

վարչութիւն

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Թարար, Գ. Յ.— 35:

Պլուա, Մ. Ս.— 105:

Թուլուզ, Խաչ.— 35:

ԳՆԴԵՑԻԿ յարկաբաժիններ ամէն յարմ. ամիսը՝ 225—275 ֆր.: 3bis r. Castérès, Clichy, կայարանին մօտ:

ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլոնեը սիւռ Մէր 8 սեպտ. 932

Վաղը առաւօտ ձեր ձկնորսավաճառին ծախած ձուկը որսացուած է այսօր: Կերէք Պուլոնեը սիւր Մէրի թարմ ձուկը:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ա.րմատ. եւ նոր մեթոտ, դաւմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Նոր հասցէ

Տօքթ. ԽՈՒՄՊԻՍԻՐԵԱՆ

Վ.կԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.30*, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՋԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ձշդութիւն ու կանոնաւոր տոմարավարութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցին ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտայլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. Յառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կախարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական, ցնցադրական եւ ֆրլոեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դէպ հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուքճերուն թագաւորը խմողին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպաստավաճառատուներէ

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիւմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Imp. A. DER (Agopian) 17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ԲՈՒՐ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՅՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Այդ մասին էլ ցանկանում էի խօսել ձեզ հետ: Արդեօք չէք կարող բացատրել ինձ ի՞նչն է պատճառը ձեր դէմ ի ինձ ունեցած այդ մասնաւոր զայրոյթի: Ձեր վիճաբանելու եղանակը, ի հարկէ ձեր գործն է, եւ մենք այժմ քաղաքականութեան մասին չենք խօսում. միայն ինձ թւում էր այն ժամանակ, որ ձեր զրածների մէջ մի անձնական թշնամութիւն կար դէմ ի ինձ: Եթէ ճշմարիտ է, կը ցանկայի իմանալ՝ արդեօ՞ք մի չարիք պատճառած եմ ձեզ, կամ ուել եմ մի աւելի թշնամանք սնուցանելու դէմ ի ինձ:

Արդեօք մի չարիք պատճառե՞լ էր նրան:

Բոռը կոկորդին տարաւ փաթաթուած ձեռքը:

— Ես պէտք է յիշեցնեմ ձեզ Շէքսպիրից մի կտոր, — ասաց նա հեզնոտ. — «Դա մի այնպիսի զգացում է, ինչպէս մի մարդու թշնամութիւնը դէպ ի անլինաս կատուն»: Իմ հակակրութիւնս հոգեւորական է: Փիլտրի տեսքը ինձ ուղղակի ֆ–ֆիզիքական ցաւ է պատճառում:

— Ա՛, եթէ միայն այդ է պատճառը...

Ու Մօնտանէլլի ձեռքի անտարբեր մի շարժումով արգիլեց այդ նիւթի շարունակութիւնը:

— Յամենայն դէպս, —կոկց— նոյն իսկ վիճաբանութեան մէջ պէտք չէ իրաղութիւնը ծռել: Երբ դուք պնդում էիք իմ քարոզիս իբրեւ պատասխան, թէ ես ճանաչում եմ իմ անմնան պաշտպանիս, սխալւում էիք: Ես չեմ մեղադրում ձեզ թէ խաբում էիք դիտաւորութեամբ, բայց պնդում էիք, ինչ որ ճիշդ չէր: Ես մինչեւ այժմս էլ չգիտեմ, թէ ո՞վ էր:

Բոռը գլուխը թեքեց կողքին, նայեց նրան մի վայրկեան լուրջ, յետոյ վեռեց աթոռին ու սկսեց ծիծաղել:

— Սո՛ւրբ պարզամտութիւն: Ո՛վ անմեղ արկատեան հովիւ: Եւ դուք ճշմարի՞տ գլխի չընկաք: Դուք ը–ընաւ չնկատեցիք երկճեղ կճղակը:

Մօնտանէլլին ելաւ ոտքի:

— Մ'թէ դո՞ւք էիք, պարոն Բրիսարէյ, երկու հակառակորդների փոխարէն էլ զրողը:

— Գիտեմ, արածս լաւ բան չէր. — պատասխանեց Բոռը, նրան յառելով իր մեծ անմեղ կապոյտ աչքերը: — Բայց դուք այնպէս դիւրին կու–կուլ էիք տալիս ամէն բան, իսկը ոտքէի պէս: Արածս չատ վատ էր, բայց այնպէս գ–գւարճալի:

Մօնտանէլլին կծեց շրթունքը ու կրկին նստեց: Իսկոյն գլխի ընկաւ, որ Բոռը աշխատում էր նրան համբերութիւնից հանելու, եւ վճռեց ինքնիշխանութիւնը չկորցնի, ինչ էլ որ լինի: Բայց այժմ հասկանալի էր զտնում նահանջապահի գրգռումը: Երեք չարաթ չարունակ ամէն օր երկու ժամ Բոռին հարցաքննութեան ենթարկող մարդը իրաւունք ունէր հայհոյելու:

— Թողնենք այդ. — ասաց նա հանդիստ: — Ես ձեզ տեսնել ցանկացայ գլխաւորապէս, ա՛յ, ինչի համար: Իրրեւ կարդինալ մի որոշ ազդեցութիւն ունիմ ես այստեղ եւ կարող եմ օգտակել ձեր վիճակը տնօրինելու հարցում: Ես գործ կը դնեմ իմ բոլոր ուժս եւ չեմ թոյլ տար որ ձեր վրայ բռնութիւն գործ դնեն, որ ինքնին բոլորովին աւելորդ է ձեր ուրիշների վրայ գործ դրած բռնութեան առաջն առնելու համար: Ձեզ կանչեցի խմանալու, թէ որ եւ է մի բանից զրկուած չուն՞ք: Շղթաների մասին ես կը կարգադրեմ: Բայց դուք մի ուրիշ բան էլ կը կամենայիք ինձ ասել: Բաց ի դրանից, ես անհրաժեշտ համարեցի, իմ կարծիքս յայտնելուց առաջ հասկանալ ինչ տեսակ մարդ էք դուք:

— Ես ամենեւին ոչ մի բանի վրայ էլ զրկուած չունիմ, Ձերդ Սրբազնութիւն: Պատերազմ, ուրեմն պատերազմ: Ես երեխայ չեմ եւ չեմ մտածում, որ կառավարութիւնը չօգտւել է գլուխս, որ ծ–ծածուկ հրազէն եմ փոխադրում: Բոլորովին բնական է, որ հետս խիստ են վարուում, որչափ կարող են: Իսկ եթէ դուք կամենում էք ծանօթանանք, թէ ես ինչ տեսակի մարդ եմ, դուք չէ՞ որ մի անգամ լսել էք արդէն իմ յանցանքներիս ոսմանթիկ խոստովանութիւնը: Մ'թէ բաւական չէ՞ դա. թէ՞ կամենում էք, որ ես սկսէի սկիզբից:

— Ձեմ հասկանում ձեզ. — ասաց Մօնտանէլլի սառն, ու մտախոհ մտաների մէջ ընկաւ:

— Մ'թէ՞ Ձերդ Սրբազնութիւնը մոռացել է Ծերունի Դիէկօին, ուխտաւոր: — Ծանկարծ փոխեց ձայնը ու սկսեց խօսել Դիէկօի նման. — Ես մի խեղճ մեղաւոր եմ...

Մատիսը ընկաւ Մօնտանէլլիի ձեռքից:

— Դա չափից անց է. — բացագանչեց նա:

Բոռ եաս ձգեց գլուխը մի թեթեւ հեգնութեամբ, ու լուռ նստած՝ նայում էր, թէ ինչպէս Մօնտանէլլին դանդաղ գնում էր գալիս սենեակի երկայնքով:

— Պարոն Բրիսարէյ, — ասաց վերջապէս կանգ առնելով նրա առաջ: — Դուք ինձ հետ այնպէս էք վարուել, ինչպէս ոչ մի կնածին սիրտ չի անի վարուելու իր վատթար թշնամու հետ: Դուք ներս էք խուժել իմ անձնական վշտիս մէջ ու ձեր մերձաւորի ցաւը կատակի ու ծաղրի առարկայ էք դարձրել: Ես ձեզ նորից խնդրում եմ ա՛յն՝ ասացէք երբ եւ իցէ մի չար պատճառե՞լ եմ ձեզ: Եթէ ոչ, ինչի համար ուրեմն այդպէս անհիմն ծաղրի էք առել իմ հոգին:

Բոռը յենած մի ձեռ աթոռի թիկնակին, նայում էր նրան իր նուրբ, ու անհասկանալի ժպտուով:

—Դա ինձ դ–զարճութիւն էր պատճառում, Ձերդ Սրբազնութիւն: Դա այնպէս սրտի մօտ էիք ընդունում ամբողջը, որ կրկնի՛ն ներկայացրի էր յիշեցնում ինձ քիչ...

Մօնտանէլլի դունաթափ շրթունքով շուռ եկաւ ու զարկաւ զանգը:

— Տարէք բանտարկեալին. — ասց նա ներս մտնող զինուորներին:

Երբ նրանք հեռացան սենեակից, կարդինալը նստեց սեղանի առաջ, ամբողջովին դուռալով անսովոր դժուարից եւ մօտ քաշեց գրկելիքները մի դէդ, որ իր թեմի քահանաներն էին ուղարկել:

Բայց խոկոն էլ մէկդի հրեց ու մուկը յենելով սեղանին, ծածկեց դէմքը ձեռքերով: Կարծես Բոռը իր հետ նեղուց յետոյ մի սաուեր էր քաշել մի թափանցիկ հեռք իր գոյութեան:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :•: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

10 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1979 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՕՐԱՆՋԵԼՈՎ ԴԱՏ ՉԻ ՇԱՀՈՒԻՐ

Երէկ «Հայրենիք»էն ամփոփեր էինք խմբագրական մը, որ արդար դառնութեամբ կը ձագկէր զաղութներու անտարբերութիւնը՝ Հայկական Դատին հանդէպ։

— «Թրքահպատակ տրամադրութիւններու բարձրացման մէջ ոչ ոք այնքան պատասխանատու է, որքան մենք, Ամերիկահայերս։

« ... Մենք կը ճանաչենք, թաղուած անտարբերութեան ու անզգայութեան տիղմին մէջ, մինչ Թուրքիան մեծ համակրութեամբ դրամ տրամադրած է իր նպաստ իրեն տրամադրութիւններ մշակելու, անգլերէն լեզուով ի նպաստ Թուրքիոյ լուրջ ուսումնասիրութիւններ կը յաջորդեն իրարու, եւ բոլոր թափով պրոպագանտ կը մղուի թուրք եւ ամերիկացի գործիչներու կողմէ։

« ... Չե՞նք տեսներ որ արդէն բաւական ճօպացեր են մեր շարքերը, եւ ընդհակառակն Թուրքիոյ բարեկամներու շարքերը կը խտանան»։ («Հայրենիք», 26 օգոստոս.)։

Տարիներէ ի վեր կը հնչէ այս ահազանգը, ամբողջ դաշնակցական մամուլի էջերէն։ Բայց, մասը մատին զարնող չկայ, վերակազմելու համար այս ճակատը։

Նորէն, Ամերիկայի մէջ էր որ դնահատելի ճիգեր եղան։ Երբ կար տանն պահուեցաւ Տեղեկատու Գրասենեակ մը (Բիւրօ Փիւբօ), չբջապատուած՝ պատկառելի հեղինակութիւններով։

Ճեռոյ այդ ալ փլաւ, — մինչ Թուրքերը հեղհեղակ դեսին կը գտնէին։ Եւ անցեալ տարի ուղղակի անճարկեր էինք, երբ հարկ էր հակազդել Թրքական չարք մը ճեռնարկներու։

Տարօրինակ թիւրիմացութեամբ մը, ամէն մէկը կը սպասէ որ այս հոգն ալ քաղաքական կուսակցութիւններն առանձնեն։

Կուսակցութիւնները պիտի կատարեն քաղաքական, յեղափոխական գործը։ Ու գործեալ անոնց վզին կ'իյնայ սա տարբերական աշխատանքը, — պրոպագանդ եւ հակապրոպագանդ։

Մէկ կողմէ կը գանգատին որ կուսակցութիւնները չատ կը խառնուին ամէն բանի, մէս կողմէ կը խուսափին ա՛ր եւ է պարտականութենէ։ Կարծելով թէ կարելի է դատ չհիլ արտնջալով, հառաչելով, յօրանջելով։

Այսպիսի հակասութիւն՝ Թուրքերուն մէջ անգամ չպիտի դտնէք։ Թէեւ, մենք յառաջապահ ենք ամէն բանի մէջ։ «Ցեղի մա՛ք» թարգմաններ ենք 80 տարի առաջ...

Վերդովիչ է, իսկապէս, այս երեւոյթը։

Բոլորն ալ թունդ ազգասէր կը կարծեն, երբ օրակարգը ճառել է կամ երգել։ Բայց ո՞վ գործի պիտի վերածէ, վերջապէս, ճառերով ու երգերով արտայայտուած բաղձանքները։

Քաղաքական կուսակցութիւնները ամէն բան չեն ա՛ր եւ է ժողովուրդի, եւ մասնաւորապէս մեր մէջ։

Անոնք, իրենց կազմակերպուած ուժ, ունին իրենց յատուկ ծրագիրները ու գործունէութեան ձեւերը։

Մասնաւորապէս Դաշնակցութիւնը, իրեւ ամէնէն համատարած ու ամբողը, չատախն անկարելին կը փորձէ, իր յանձնառութիւններն ու որոշումները գլուխ հանելու համար։

Բայց անդին կայ խոշոր զանգուած մը, որ սիրտ ու խելք ունի, որ թաքուն ուժերը եւ նոյն իսկ դրամ ունի։

Ի՞նչ կը բանի այդ զանգուածը։ Միայն անիծելու կամ ծափեւո՞ւ սահմանուած է։

Եթէ չուզեր մաս կազմել կազմակերպուած ուժի մը, եթէ կը վախնայ կրակին հետ խաղալ, իրեն համար չկա՞ն գործունէութեան ուրիշ դետիններ։ Ինչպէս, օրինակ, պրոպագանդի գործը։

Ո՛ր եւ է ժողովուրդի մէջ զինուորները կը բաժնուին զանազան դասերու, համաձայն իրենց ֆիզիքական յարմարութեան։ Պատերազմի ատեն, մինչեւ անգամ կիները ասպարէզ կը կանչուին, իրեւ թիկունքի աշխատաւորներ։

Մեր մէջ, իրենք զիրենք չգոզ հռչակող բազմութիւնները անկարներուն, կիներուն չա՞ւի ալ պարտականութիւն չունին։

Ահա նոյնքան հայրենասիրական եւ անվնաս գործ մը, — արծարծել, պաշտպանել Հայկական Դատը, հակազդել թշնամական դաւերուն, թոյլ չտալ որ մարդիկ մոռնան մեր գոյութիւնն իսկ։

Թող ամէն գաղութ ինքն իր մէջ կազմէ մասնաւոր մարմիններ, կազմակերպելու եւ վարելու համար այս աշխատանքը։

Նոյն իսկ իրենց չահը կը պահանջէ կապուիլ այսպիսի ճեռնարկի մը, որովհետեւ թշնամին կը գործէ ամէն գաղութի մէջ եւ կը ճգնի պղտորել տեղացիներուն եւ մեր յարաբերութիւնները։

Եթէ մեծ երկիրներու, Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի մէջ, դժալի չէ այս վերջին պարագան, ուղղակի չարիք մըն է միւս՝ արեւելեան սահմանամերձ գաղութներուն մէջ։

Իրենք հիմնելով եւ վարելով այս գործը, անշուշտ իրաւունք ունին օգտուելու նաեւ քաղաքական կուսակցութեանց ուժէն։

Յօրանջելով դատ չի չահուիր։

Ամբողջ աշխարհ կ'ընթանայ դէպ ի կազմակերպուած ուժ եւ աշխատանք։ Անընդհատ կը զօրացնէ ճակատները, անբաւական դտնելով եղածը։

Միայն մենք ենք որ «սէյլ՛ը» կ'ընենք։ Անտարբեր կը դիտենք եղածին տկարացումը։ Նոյն իսկ փլուզումը։

Ու միշտ ինքնահաւան, Թուրքէն անգամ օրինակ չենք առներ։

Քարոզչութիւն մը՝ նախապատերազմեան խմաւոով, միամիտ ակնկալութիւններով, անշուշտ ժամանակավրէպ է։

Բայց, չարիքին հակազդել արդիական բոլոր միջոցներով, առանց ուռուցիկ, սաւառնաթեւ յաւակնութիւններու՝ տարբերական պարտականութիւն։

Անկուսակցականները ի՞նչ պատճառ ունին խուսափելու այս պարտականութենէն։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ «ՊԱԽՇԻՇ»

Կ'ենթադրեմ որ ձեզէ շատեր Պոլսոյ հայերէն եւ թուրքերէն թերթերը տեսնելու պատեհութիւն չունին, եւ հետեւաբար տեղեակ չեն այն խանգամա՞ր ընդունելութեան որ սարքուած էր ի պատիւ Ֆէրիման հանըմի։

Օրուան կուռմն է՝ «Աշխարհի Գեղուհին»։

Անոր Պոլիս մուտքը կը նմանի հիշդ կազիին մուտքին։ Թերեւս աւելի փառայեղ էաւ ին Էօճիւի հերոսին եղած ընդունելութիւնը։ Այդ արբայավայել մուտքին ընդառաջ կ'երթան հայերէն թերթերու ներկայացուցիչներ, մէկ մէկ ծաղկեփունջերով։ իսկ «Հայ Կանանց Միութեան» կողմէ՝ Տիկին մը։

Եւ ահա չտեսութեան եւ սնապարծութեան վէն մը Պոլսոյ թերթերուն միջեւ։

— Ես ալ կայի դիմաւորողներուն մէջ։ Ձեռս խոշոր ծաղկեփունջով մը, ինչո՞ւ իմ անունս չեն գրած։

— Չէ՛, դուն անարժէք մարդ ես։ թերթդ ալ բանի տեղ դնող չկայ։ թագուհիին երեսը անգամ տեսած չես։

— Իմ անունս չգրուի, հապա ո՞ւ կըղդ պէտք է որ գրուի։ դուն որ...

Բայց այս չէր բսելիքս։

Գեղուհիին հայրը Փարիզահայերուս համար շատ փաղաքշական! եւ Հայերուս համար մասնաւորաբար շատ սիրուն! ու հանելի! յայտարարութիւններ ըրած է թերթերուն։

Լսեցէ՛ք, — Փարիզի աղաները իրար հրմշտկեր են, թագուհին փառաբանելու համար։ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան ազգասիրական! մեծ ժեստ մը ըրեր է, իր տունը ճաշի հրաւիրելով եւ իր Պոլսոյի խոհարարը ցոյց տալով թուրք հիւրերուն։

— Փարիզը չսիրեցիք։ բայց շատ հանելի եկաւ մեզ՝ Հայերուս ըրած պատիւը եւ հիւրասիրութիւնը։ Պ. Գ. Կիւլպէնկեանին հրամցուցած *վաթըճան* ոօլմա եւ *փիլաւը* սքանչելի էին, բայց չէի գիտեր ինչպէս գայթագայ եւ հայհոյեցի բարկութենէս, գլխուն բան մը գարնելս եկաւ, երբ Օսթանտի մէջ Պելճիքացի մեծահարուստ մը հարցուց մեզի, մեր բարեկիրթ ձեւերը տեսնելով։

— Դուք Հայե՞ր էք...

Բերնին չափը տուի»։

... Արժանի՛ էք, Փարիզի աղաներ, Պոլսոյ հայ տիկիններ եւ հայերէն թերթեր, եւ դուք, Պ. Կիւլպէնկեան։ Արժանի՛ էք թրքական այս «պախշիշ»ին։

Աւելի ծանր դաս՝ դժուա՛ր թէ կարենայինք առնել։

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ՍԻՊԻԼԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Գրած էինք թէ թեթեւ կաթուած մը անցուցած է Սիպիլ (Տիկին Զապէլ Ասատուր)։

Պոլսոյ վերջին թղթաթերը հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։—

Շատեր կ'այցելեն հիւանդին, բայց միայն բժիշկները կ'ընդունուին իր մօտ։ Մխքը պայծառ է, բայց լեզուն ծանրացած, մարմինն ալ կողմը անդամալուծուած ըլլալով։ Ձիգով կը պատասխանէ եղած վտղաքուչ խօսքերուն, միշտ սրամիտ ու պատրաստաբան։ Ցանձնարարուած է ամենախիստ պահեցողութիւն, ոչ մէկ անընդառաջութիւն։ գլխուն եւ սիրտին վրայ սառ, եւ ուրկ բանիքրի ներարկում սիրտին։ Բանի մը օր առաջ սրտագողի մատնած է իր չուրջինները, տենդ ղգալով։ Մինչեւ քանի մը օր ճշդուելէ վերջ կացութիւնը, ըստ այնմ դարմանում պիտի ըլլայ։

Բժիշկներուն միակ հոգը այն է որ հարուածը չկրկնուի։

** *Միեւնոյն ատեն կը չարունակուին խորհրդակցութիւնները՝ վաստակաւոր տիկնոջ յոբելեանը կատարելու համար։ Պատրաստուած է կոչ մը, որուն մէջ պիտի չեշտուի Հրատարակչականի մը կազմութեան պահանջը, համաձայն Սիպիլի բաղձանքին։*

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Դիւանագէտները կ'որոնեն երկմի գտնելու համար

Գերմանիա կը յուսայ եւ կը պատրաստուի

Բրիտանական դահլիճը կարեւոր նիստ մը գումարեց երէկ, ուսումնասիրելու համար գերմանական յուշագիրը։ Մաթ. Մաքտոնըլտի դիտաւորութեանց մասին։ Միւս կողմէ, կարգ մը թերթեր կը մեղադրեն կառավարութիւնը թէ երկդիմի դիրք բռնած է, նախապէս քաջալերելէ յետոյ Գերմանացիները։

Համաձայն վստահելի տեղեկութեանց, թէ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի մէջ անընդունելի կը գտնեն որ ուղղակի Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կարգադրուի սպառազինութեանց հաւասարութեան խնդիրը։ Հարցը ընդհանրական ըլլալով, կը շահադրգռէ Վերսայլի դաշնագիրը ստորագրող բոլոր պետութիւնները։

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ լուծման լաւագոյն ձեւն է հետեւեալը։—

1. Սկզբունքով, տեւականօրէն պիտի ճանչցուի Գերմանիոյ պահանջած սպառազինութեանց հաւասարութիւնը։

2. Գերմանիա չանձն պիտի առնէ գործնապէս չօգտուիլ այս սկզբունքէն, առնչելով իր սպառազինութիւնները։

3. Ընդհակառակն, ընդհանուր համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի սպահովութեան խնդիրներու մասին։

4. Նախկին դաշնակիցները եւ մասնաւորապէս Ֆրանսան չանձն պիտի առնեն կատարել կարգ մը կրճատումներ, համաձայն Հուվըրի ծրագրին, որ կը չանձնարարէ մէկ կրրօրդի համեմատութեամբ զեղչել ցամաքային ուժերը։

** *Անգլիոյ Արհեստակցական Միութեանց համագումարին մէջ, Հէնդըսըն ճառ մը խօսելով, մեղադրեց Գերմանիան որ առդնապալի կացութիւն մը ստեղծած է։ Զինաթափութեան խորհրդաժողովին նախագահը մասնաւորապէս չէշտեց։*

— Եթէ Գերմանիան ազատ ըլլայ վերազինուելու, հետեւանքը պիտի ըլլայ կատարեալ աղէտ մը, որովհետեւ կարելի չէ խուսափիլ խելագար զինարչաւէ մը։ Զգեակնէք մեր աչքերը՝ դերմանական պահանջէն ծնած վտանգին առջեւ։ Ձեմ հասկնար թէ Գերմանիան ի՛նչ պիտի չահի քաշուելով զինաթափութեան խորհրդաժողովէն, որ երբեք պատասխանատու չէ իր կացութեան։ Գերմանական պահանջը նախ պէտք է քննուի նախկին դաշնակից եւ ազակից պետութեանց կողմէ։ Այդ պետութիւնները պարտաւորութիւններ ունին Մեծ պատերազմին մէջ պարտուած ազգերու հանդէպ։ Թող անոնք զինաթափութեան խորհրդաժողովին ենթարկուին սպառազինութեանց ընդհանուր եւ չօչափելի կրճատման ծրագիր մը, մասնաւորապէս նկատի առնելով այն յարձակողական զէնքերը որ արգիլուած են Գերմանիոյ, Վերսայլի դաշնագրով։

** *Պելճիքի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ՝ եթէ ժխտական պատասխան տրուի գերմանական յուշագրին, Գերմանիա անմիջապէս յարաբերութեան մէջ պիտի մտնէ Լոնտոնի եւ Հռոմի հետ, ուղղակի հասկնալու համար անոնց տեսակէտները։ Ցետոյ, պիտի ծանուցանէ թէ չի մասնակցիր զինաթափութեան խորհրդաժողովին։ Այն ատեն, ինքնաբերաբար միջոցներ ձեռք պիտի առնուին գերմանական բանակին վերակազմութեան համար, ինչպէս աղդարարեց Զօր. Շլայխէր։*

Ինչ կը խորհին Մ. Նահանգները մէջ

Անգլիոյ չափ վերապահ են նաեւ Մ. Նահանգները։ Զանազան տեսակէտներ կ'արտայայտուին գերմանական յուշագրի մասին։ Վախ կայ որ վիժէ զինաթափութեան խորհրդաժողովը, գերմանական պահանջին հետեւանքով։ Ցետոյ, կարծողներ կան թէ գերմանական ձեռնարկը պիտի նպաստէ սպառազինութեանց կրճատման, համաձայն Հուվըրի ծրագրին։ Ոչ պաշտօնական շրջանակները ոչ ալ հանրութիւնը չեն հետաքրքրուիր այն հարցով թէ Ֆրանսական բանա՞կը աւելի զօրաւոր է թէ գերմանականը։ Իրենց ուղածն այն է որ եւրոպական պետութիւնները զղալաբար կրճատեն սպառազինութիւնները, որովհետեւ ահագին ծախքեր կ'ընեն եւ չեն կրնար վճարել իրենց պարտքերը... Ամերիկայի։

Միւս կողմէ, Ամերիկացիները զարմանալի կը դտնեն որ Ֆրանսան ծանուցագիր մը ղրկած է Մ. Նահանգներուն, խնդրելով զործակցիլ գերմանական յուշագրին պատասխանը խմբագրելու համար։ Արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ իրենք երբեք փափաք չունին խրելու եւրոպական գործերու մէջ։ Քանի որ Մ. Նահանգները չեն վաւերացուցած Վերսայլի դաշնագիրը, անոր խախտումը չի հետաքրքրեր զիրենք։

Պարտքերու վճարման խնդիրը

Մ. Նահանգներուն մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն պարտական պետութեանց որոշման, պարտքերու վճարման մասին։ Այսինքն, պիտի ուզե՞ն ժամանակին վճարել, թէ յետաձգել, օգտուելով Հուվըրի ծրագրէն։

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Անգլիա մտադրութիւն չունի նոր յետաձգում խնդրելու, դեկտ. 15ին վճարելի գումարի մասին։ (Պայմանագիրը կը տրամադրէ յետաձգման համար լուր տալ 90 օր առաջ, այսինքն սեպտ 15ին)։ Անգլիոյ մէջ կարկտան կը համարեն յետաձգման ձեւը, եւ կ'ուզեն որ պարտքերու եւ հատուցումներու խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծուին ընդհանուր վերանայինութեամբ։

Գալով Ֆրանսայի, որոշ տեղեկութիւններ կը պակսին։ Կը կարծուի թէ գոնէ տոկոսը պիտի վճարեն, դեկտ. 15ին։ Ֆրանսայի վճարելիք տարեվարձը էր, յունիս 15ին եւ դեկտ. 15ին, 50 միլիոն տոլար։ Յունիս 15ի վճարումը դուրս մնաց Հուվըրի ծրագրէն։ Այնպէս որ, միջին հաշուով 20 միլիոն տոլարի գումար մը պիտի վճարուի դեկտ. 15ին։ Եթէ որոշեն յետաձգել, պէտք է լուր տան սեպտ. 15ին։

** Դեկտ. 15ին, Անգլիոյ վճարելիք գումարն է 27,500,000 ստերլին, որուն 19,000,000ը տոկոս, իսկ 8,500,000ը դրամագլուխ։

Անգլիական գործադուլը

Պատասխանելով աշխատանքի նախարարին յուշագրին, Լանքաչիրի բանթողներուն ներկայացուցիչները պատրաստակամութիւն յայտնեցին մասնակցելու խորհրդակցական ժողովի մը, եթէ պաշտօնապէս հրաւիրուին։ Գործատէրերն ալ նոյնիմաստ պատասխան մը տուած են։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՁՈՂԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Գրիգոր Կիրակոս Ցակոբեան, բնիկ Խարբերդցի, 17 տարեկան, որ Հալէպ կը բնակէր, չկարենալով գործ մը գտնել, Պէյրութ կ'երթայ եւ երկար կը թափառի։ Ցուսահատ, օգոստ. 30ին Զէյթունի թաղը երթալով, հագուստը կը հանէ եւ ծով կը նետուի։ Հոն գտնուող լուղդրդներ տեսնելով ամիջապէս ջուր կը նետուին եւ կ'ազատեն։

Ոստիկաններ կը հասնին եւ կ'ուզեն Գրիգորը պահականոց տանիլ։ սակայն Գրիգոր կը մերժէ եւ կը խնդրէ որ ազատ ձգեն զինք։ Ոստիկանները կը փորձեն բռնի տանիլ։ Ասոր վրայ կը հասնէ դաշոյնը եւ կ'ուզէ անձնասպան ըլլալ։ Ոստիկանները դաշոյնը կ'առնեն ձեռքէն եւ տղան կ'առաջնորդեն պահականոց, սակայն Գրիգոր շարունակ կը կրկնէր։ — Եթէ այս անգամ չյաջողեցայ ազատիլ այս գէշ կեանքէն, յաջորդ անգամ անպայման կ'ազատիմ։

Ուրիշ երիտասարդ մը, Ապտիւլ Սէլամ Մղաբպի, Պէյրութցի, 20 տարեկան, որ երկար ատենէ ի վեր անգործ կը մնար եւ իր բոլոր ճիգերը գործ մը հայթայթելու համար ապարդիւն մնացած էին, նոյն օրը Պէյրութի ծովեզերքը գնաց եւ ծով նետուեցաւ։ Անմիջապէս օգնութեան փութացող չեղաւ։ Ժամ մը վերջ մեռած մարմինը դուրս հանեցին ծովէն։

ՔԻՒՐՏԵՐԸ ՆՈՐԷՆ Կ'ԱՔՍՈՐԵՆ

Հալէպի «Տօղրու Եօլ» թերթին մէջ կը կարդանք (31 *օգոստոս*)։—

ՈՒՐՖԱ։—Զրոյց կը շրջի թէ թուրք կառավարութիւնը նորէն սկսած է ամսօրել Քիւրտերը։ Արդէն իսկ Վանէն, Չէմհարիէն, Սղերդէն, Մուշէն եւ նոյն շրջաններէն հարիւրաւոր քիւրտ ընտանիքներ ճամբայ հանուած են՝ տեղաւորուելու համար Թուրքիոյ արեւմտեան նահանգներուն մէջ։

Երբ կառավարութիւնը վերջերս ըսկսաւ զէնք հաւաքել քրտական շրջաններուն մէջ, ամէնուն ալ կարծիքը այն էր թէ շուտով պիտի յաջորդէ ամսօրը։ Այս բռնագաղթին պատճառով, աւելցաւ թիւը այն ընտանիքներուն, որոնք կը փախչին դէպ ի Սուրիա եւ Իրաք։

Այսու հանդերձ «Տօղրու Եօլ» վերապահութիւն կը յայտնէ լուրին ճշդութեան մասին։

ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԳՏԱՒ ԻՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Ալիէի Տիփլարաթու, 1930ի «Միս Եւրոպան» եւ յետոյ աշխարհի գեղեցկութեան թագուհին, նշանուեցաւ փրանսացի օդանաւորդի մը, Պ. Փօլ Վէյլէրի հետ։ Հանդիպումը տեղի ունեցած էր եգիպական մէջ, յունական նաւու մը վրայ, երբ Օր. Ալիէի «Անդրամաֆ» կ'արտասանէր։ Նշանածը շատ մը շքանշաններ շահած է պատերազմի դաշտին վրայ եւ հինգ թշնամի օդանաւեր խորտակած։

Օր. Տիփլարաթու, որ արկածասէր աղջիկ մըն է, այս ամառ Աթենք գընաց գրագէտ Փօլ Մօրանի հետ, յետոյ, նաւաստիի հագուստ հագնելով, մտաւ Այնորոզի վանքը — ինչ որ մահացու մեղք է — եւ յաջորդ օրը Փարիզ վերադարձաւ օդանաւով։ Այնորոզի վանականները, չհանդուրժելով այս սրբապղծութեան, բանադրեցին օրիորդը։

ՌՈՒԲԷՆ ՄԱՄՈՒԼԵԱՆ ՄԵՐ ՄԷՋ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Փարիզ հասած է Պ. Ռուբէն Մամուլեան, շարժանկարի տաղանդաւոր բեմադրիչը, որուն երկու նշանաւոր «Փիլմ»երը պիտի ներկայացուին մօտերս։

Կ'ըսուի թէ Պ. Մամուլեան նոր ժապաւէն մը պիտի պատրաստէ, որուն գլխաւոր աստղը պիտի ըլլայ Հայուհի մը։

— :•: —

Տոքթ. Վ.Ա.Տէմար Տէնթ, հայ ժողովուրդի բարեկամ մը, որ ատենէ մը ի վեր կը տառապէր սրտի հիւանդութենէ, մեռաւ Ֆրանսֆորթի մէջ, սեպտ. 7ին եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ նոյն քաղաքին մէջ։

ՐՈՒՆ Է ԽՐԱԽՍԱՆՈՒՄԸ (ՖԱՆԹԱՍՏ)

(Ի. Եր վերջին մաս)

ՆՋՆՏՆԿՈՒՄԸ ՎԱՌՆՈՒՄ

Ամառը վերադարձանք Ֆրանսիա, իմ ծննդավայրը, ուր ես ծնվել եմ 1848 թ. մարտի 15-ին: Ֆրանսիայում հեղափոխություն էր սկսվել, որի ալեկոծությունները ես ապրեցի իմ մանկության տարիներին: Ես ինձ հիշում եմ Փարիզի փողոցներում, որտեղ ես ամեն օր խաղում էի իմ ընկերների հետ: Ես հիշում եմ, թե ինչպես էին փողոցներում կանգնեցնում կառքերը, որպեսզի դրանցից շինեն հրացանների համար պատնեշներ: Ես հիշում եմ, թե ինչպես էին ամենուր կրակում, և ինչպես էին մարդիկ ընկնում սպանված կամ վիրավոր: Ես հիշում եմ, թե ինչպես էին մեր տունը խուզարկում զինվորները, որոնք փնտրում էին զենք: Ես հիշում եմ, թե ինչպես էին հայրս և մայրս վախենում, որ զինվորները կգտնեն մեր տանը զենք և կձերբակալեն մեզ: Ես հիշում եմ, թե ինչպես էին մեր հարևանները՝ ֆրանսիացի բանվորները, ատելությամբ նայում մեզ վրա, որովհետև մենք հարուստ էինք, և մենք չէինք կարողանում հասկանալ, թե ինչու են նրանք մեզ ատում:

— «Մանկություն և պատանեկություն» գրքում դուք գրել եք, որ ձեր հայրը ձեզ ասել է, թե ինքը ձեզ ուղարկում է Ամերիկա, որպեսզի դուք այնտեղ ազատ մարդ դառնաք: Ի՞նչ նկատի ուներ ձեր հայրը:

Պատասխանում է Մարկ Տվենը:

— Հայրս ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ինքնուրույն դիրք, և որ ես չեմ ստիպված լինի ենթարկվել այն ստրկական կարգերին, որոնք գոյություն ունեին Ֆրանսիայում: Նա ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ազատ մարդու կյանք:

Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության:

— «Մանկություն և պատանեկություն» գրքում դուք գրել եք, որ ձեր հայրը ձեզ ասել է, թե ինքը ձեզ ուղարկում է Ամերիկա, որպեսզի դուք այնտեղ ազատ մարդ դառնաք: Ի՞նչ նկատի ուներ ձեր հայրը:

Պատասխանում է Մարկ Տվենը:

— Հայրս ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ինքնուրույն դիրք, և որ ես չեմ ստիպված լինի ենթարկվել այն ստրկական կարգերին, որոնք գոյություն ունեին Ֆրանսիայում: Նա ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ազատ մարդու կյանք:

Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության:

— «Մանկություն և պատանեկություն» գրքում դուք գրել եք, որ ձեր հայրը ձեզ ասել է, թե ինքը ձեզ ուղարկում է Ամերիկա, որպեսզի դուք այնտեղ ազատ մարդ դառնաք: Ի՞նչ նկատի ուներ ձեր հայրը:

Պատասխանում է Մարկ Տվենը:

— Հայրս ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ինքնուրույն դիրք, և որ ես չեմ ստիպված լինի ենթարկվել այն ստրկական կարգերին, որոնք գոյություն ունեին Ֆրանսիայում: Նա ասում էր, որ Ամերիկայում ես կարող եմ ինձ համար ստեղծել ազատ մարդու կյանք:

Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության: Ես ուրախ էի, որ գնում եմ Ամերիկա, որովհետև ինձ թվում էր, թե Ամերիկան մի հրաշալի երկիր է, որտեղ ամեն մարդ ազատ է, և որտեղ ամեն մարդ կարող է հասնել ամենամեծ հաջողության:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ճշտորոշ մասնակցություն ընդհանուր խնդիրների լուծմանը

Ընկեր Օհանջանյանի զեկուցումը, որ կարդացվեց ընդհանուր ժողովում, ամբողջությամբ նվիրված էր կանանց աշխատանքի հարցերին։ Զեկուցողը ցույց տվեց, թե ինչ մեծ աշխատանք է տարվել կանանց մեջ կուսակցական քաղաքականությունը տարածելու, նրանց կուսակցական շարքերը ամրացնելու, նրանց ակտիվ մասնակցությունը ապահովելու ուղղությամբ։ Զեկուցողը ցույց տվեց, որ կանանց մեջ կատարված աշխատանքը ամենից առաջ կապված է եղել կանանց ընդհանուր քաղաքական ակտիվության բարձրացման հետ։ Կանանց մեջ կատարված աշխատանքի հետևանքով կանանց ակտիվությունը զգալիորեն բարձրացել է։ Կանայք ավելի ակտիվ մասնակցություն են ունենում կուսակցական, խորհրդային, արհմիութենական, կոոպերատիվ և այլ կազմակերպությունների աշխատանքներին։ Զեկուցողը ցույց տվեց, որ կանանց ակտիվության բարձրացման հետ կապված է նաև կանանց կուսակցական շարքերի ամրացումը։ Կանանց մեջ կուսակցության շարքերը ամրացել են ինչպես նոր անդամների ընդունման, այնպես էլ կուսակցության շարքերից դուրս եկած անդամների վերականգնման հաշվին։ Զեկուցողը ցույց տվեց, որ կանանց մեջ կատարված աշխատանքի հետևանքով կանանց մեջ կուսակցական ազդեցությունը զգալիորեն ամրապնդվ

Մինչ այս միչ այն, գործադուլը կը չարունակուի սաստկութեամբ, 170 հազար բանուորներ կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ: Արհեստակցական Միութեանց համադումարը խոստացաւ կարեւոր նպաստ մը յատկացնել: Միւս կողմէ, մանածի բանուորները 1518ի դէմ 30,991 ձայնով մերժեցին գործատէրերու մէկ ծրագիրը, որ կրճատում կը տրամադրէր: Այս որոշումն ալ ուժ կուտայ գործադուլին: Ասոնք ալ պիտի միանան գործադուլին, եթէ գործատէրերը սեպտ 17ին գործադրեն իրենց որոշած կրճատումը:

Անիկարագրելի աղէտ մը եւ հարիւր հազարաւոր զոհեր

Քանի մը օր առաջ, տեղեկութիւններ տուած էինք Մանչուրիոյ ողղոյներու մասին, որոնց հետեւանքով երկու միլիոն բնակիչներ անպատսպար կը մնան, մասնուելով անօթութեան եւ համաճարակներու:

Արտլինէն կը հեռագրեն թէ նոր թումբերը խորտակուեցան Սունկարի գետին յորդումով, եւ անսահման տարածութիւններ ծածկուած են ջուրով: Արտլին քաղաքը դարձեր է տեսակ մը կղզի, անծայրածիր ովկիանոսի մը մէջ:

Մանչուրիոյ պատմութեան մէջ երբեք այս աստիճանին հասած չէին ողողումները: Բոլոր հաղորդակցութիւնները խզուած են: Անհաշուելի են մարդկային կորուստները եւ նիւթական վնասները:

Կացութիւնը ծանր է մանաւանդ անոր համար որ քոլերան կը սպառնայ տարածուիլ պատահարը իրարու վրայ կուտակուած բազմութեանց մէջ: Ուտելիք չկայ եւ աղէտեալները կը մեռնին անօթութենէն:

Ահռելի պատմութիւններ կը հասնին ամէն կողմէ: Մարդիկ ուտելիք չգտնելով, ծառերու կեղեւները կը փրցնեն եւ կը կրծեն: Հազարաւոր երախաներ կը մեռնին ամէն օր: Կառավարութիւնը անզօր է: Քանի մը օդանաւեր ճամբայ հանուեցան, բայց չկրցան օգնութիւն հասցնել այն աղէտեալներուն որոնք ապաստանած են կղզիացեալ բարձունքներու վրայ, չրջապատուած՝ ծով ծով ջուրերով:

Հեղեղները անհամար դիակներ կը քշեն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՒՆՔ

Փաներին, Ս. Գ.— 35:
Մարսէյլ, Ե. Փ.— 35:
Սէն Փիէռ լը Քոռ, Թոմ.— 35:
Մարսէյլ, Գորձ.— 881.60:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հարաւային Շրջանի (Պանիէօ-Գաշան-Պուրկլարէն) Յառաջդիմասիրաց Միութիւնը իր երկաթե անդամները եւ բոլոր հայրենակիցները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, 150 Բուէ տ'Օրլէան, Պանիէօ: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:

ՍԱԼՈՆՑ ՉՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանին մէջ: Մէթրօ Մեզօն-Պլանշ:

ԵՐՈՒԺՇՏԱԿԱՆ միութիւն կազմելու համար երկրորդ խորհրդակցական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Միութիւալիթէի 4րդ յարկը:

ՓԱՐԻԶԻ Ուրֆայի Հայր. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ռաֆէ Փըթիթ Մուրս, մէթրօ Օտէօն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս Ալէքսանդր Ժորժ, (Ասորի) ծնած Ուրմիա: Ֆրանսա կը գտնուի 1924էն ի վեր: Կ'աշխատէր Մարսէյլ և Ալիս Դար: Իր մասին լուր տուողին լաւ վարձատրութիւն: Իմացնել իր եղբօր՝ M. Georgeի, Café-Restaurant, Il de France, 4 Place Hôtel de Ville, Cannes (A.M)

—Ակնեցի Տիկ. Ազնիւ Ճէնապեան կը փնտռէ իր հարսը՝Տիկ. Մարիձան եւ զաւակները՝ Օմիքա եւ Ալիքսան Ճէնապեաններուը, որոնք Փարիզ կը գտնուին: Գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Օտօս Ալա Սոֆիա, Մօլլա Պազէճ, Սելանիկ:

— Կը փնտռուի Ռաշ Պադալեան Տէր Գրիգորեան (Ախլաթի Կաժարլը գիւղացի)՝ 1915ին 10 տարեկան հասակին Թուրքերը տարած են Ուրֆա: Կը կարծուի թէ ապաստանած է Ասորիներու մօտ: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մեսրոպ Տէր Գրիգորեանի, 77 rue Villebois-Mareuil, Asnières Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

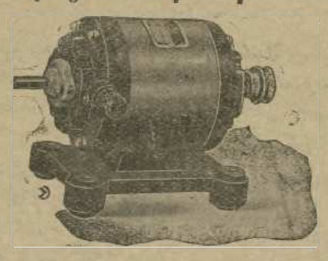
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամբատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլոնեը սիւռ Մէր 9 սեպտ. 932

Այսօր Պուլոնեի մէջ որսացուած է առատ հարան եւ մէրլան: Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէրլան:

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթաթ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ազան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը:

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Ջորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

8.

Ե. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓՈՒՐԻԶԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօրՇաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Café de la Mairie, 2Փլաս տ'Իթալի: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Օրակարգի շարունակութիւն:

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ջաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը,այսօրՇաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ:Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՕԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մ'լօ խումբը այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱԼՖՈՐՎիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ վկայոց վարչութեան եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Գաւառ

ԿՐՉՆՈՊԼի կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները,այսօրՇաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին,Ընկ. Մարգիս Ղուկասեանի բնակարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատետրերով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

Հրապարակային դասախօսութիւն

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան կողմէ
վաղը Կիրակի առաւօտեան ժամը 9.30ին
Միութեան սրահը, 63 բիւ տը լա Ռէփիւպլիք
կը խօսի՝ բգկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ
Մուտքը ազատ է

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)
Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ
Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը.Մ.Ի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ
վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին թրէդ Փուէնի դաշտին վրայ, Քէմբ Օտտօի մօտ: Հովանաւորութեամբ Լիկ Լիթօբալի Աթլէթիզմի նախադահ Պ. Blanի եւ դատաւոր Պ. Girardoniի:
Տղանոց, վազք, ցատկել, գրօշարշաւ, ֆութպոլի մրցում եւայլն:
Մուտք՝ 3 ֆրանք

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, Կեանքը, Թ. Ազատեան 15 ֆրանք, ԾԱՆՕԹ ԴԻՄՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ, Գ. Չոխրապ 20, ՆԱՀԱՏԱԿ ԴՐՈՂՆԵՐ (Տ. Չէօկլիւեան եւ Ռ. Սեւակ), Ա. Սեւան 15, ՄՐԵՒՈՏ ՃԱՄԲԱՆ, Մաննիկ Պէրպէրեան 10, ՆՏԲԸ, Էրվիս Մարիա Ռեմարք 20, ՅԵՂԱՓոԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ, Ֆրիատ.Միքայէլեան 10, ԽԵՆԹԸ եւ ՋԱԼԱԼԷՏՏԻՆ՝ Բաֆֆի 25, ՎԱԼԱՆԹԻՆ, Ժորժ Սան 20, ԹԷՐՁԱՆՕ, (Բիւզանդիոնի կայսրուհին) 25, ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ, Մալխաս 50, ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ, Ռէն 20, ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ, Ղ. Մելոյեան 10, ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ, Ե. Օտեան 2 հատոր 30 ֆր., ԺԻՒՏԼՔՍ ԵՒ ԺՈՒԼԻՒ, Ա. Պէրնէտ 2 հատոր 65 ֆր., ՍԻՄՕՆ ՓԷՂԼԻՎԱՆ 25, ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ, Քասիմ 2 հատոր 25, ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ, Յ. Ալոճեան (Հոգմերի) 12.50, ՏԱՒՐՈՂ ԵՒՈՂԵԱՆ, Գ. Կառվարենց 20, ԱՐԻԵԼՔԻՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏ, Օտտաւնիկ 5, QUATRE CONFÉRENCES SUR L'ARMÉNIE, Fr. Macler 35, LES RIRES D'UNE CHARMEUSE DE SERPENTS, Armen Ohanian 15.

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍՄՄՈՒՆԻԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Tél. Danton 88-65, ուր կը գտնէք նաեւ ֆրանսերէն եւ հայերէն ամէն տեսակ գրքեր:

ՇԱԽՄԻ Է *կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով եւ մեքենաներով միասին: Գին՝ 12000 ֆր., որուն 8000 ֆր.ը կանխիկ: Տարեկան վարձք 1500 ֆր., յարկաբաժինով միասին 3000 ֆր.: Պայ՝ 8 տարի: Դիմել Պ. Սիւնանեանի 135 Route de Chatillon, Montrouge, Seine.*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շաբաթաթերթի կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ սահմանել.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**Ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

ԲՈՒՐԴԵՐ

կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար: Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Դիմեցէ՛ք

ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆԻ

76 Rue Bernard du Bois, 76 MARSEILLE

ԻՐԱՒԱԲԱՆ ԵՒ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆ

Կուտայ ձրի խորհրդակցութիւն:

Շնորհիւ իր տասը տարուան փորձառութեան, կը կատարէ արագ եւ խղճամիտ՝

Ամուսնական, ամուսնալուծման, դատական, անուններու սրբագրութեան, ժառանգական, հպատակութեան գործեր:

Ընկերութիւններու եւ միութիւններու վաւերացում:

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 11—12, երեկոյ 5—7:

Հրաշալ բոլոր փափկաձաշակներուն ճաշարան Գ Ա Ր Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՄԵՔԱՔԱՆԱԿ

Կօշիկ շինողներու ուշադրութեան

Փարիզի արուարձանի մը մէջ կօշկակարի խանութ ունեցող հայրենակից մը կը տանձնէ իր մօտ ձգուած կօշիկները ծախել որոշ պայմաններով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Պ. ԱՐՇԱԻԻՐ ՔԻՒՓՃԵԱՆի, 82 rue Rébéval, Փարիզ (19): Իր մօտ ձգուած կօշիկներու համար կատարեալ երաշխաւորութիւն:

ՏՊԱՐԱՆ ՋԱՒԻԷՆ

36, ՐԻՒ ՏԷ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Սեփականատէր ՋԱՒԻԷՆ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ, վկայեալ Վենետիկի Մուրատ-Թափայէեան վարժարանէն:

Մարսիլիահայ միակ տպարանը, որ օժտուած է հայերէն աւելի քան 30 տեսակ տառերով, բոլորովին նոր, մօտերս բերուած՝ գոլսոյ ծանօթ գէորգեան ձուլարանէն:

Ստանձնած է արդէն վարժապետեանի ե. տարուայ«Ուղեցոյց Մարսէյլի» տպագրութիւնը:

Իր մօտ կը տպագրուի «Շաճէն» ամսագիրը:

Կը կատարէ իտալացի եւ ֆրանսացի շարք մը առեւտրականներու տպագրական բոլոր գործերը, անսխալ տպագրութեան երաշխաւորութիւն:

Ձաշակ, խղճամիտ գին եւ ճշդապահութիւն:

Imp. Zaven, 36 rue des Dominicaines, Marseille
Prix modérés, Travail soigné, Livraison rapide

Imp. A. DER (Agopian) | 17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ւ Ր

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓոԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՕՅՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Մօնտանէլլի նստած էր դղրդոյուն ու չէր համարձակում աչքերը բարձրացնելու, որ յանկարծ այդ ուրուականը չտեսնի, թէեւ գիտէր որ այնտեղ ոչինչ չկայ: Այդ ուրուականը ամբողջապէս ցնորք չէր, այլ մի երեւակայութիւն տանջուած ջղերի: Եւ Մօնտանէլլին մի անհանգստալի վախ էր զգում այդ տարօրինակ տեսիլքից — մի վիրաւոր ձեռք, մի ժպտուն դաժան բերան, ու կապոյտ ծովին նմանող խորհրդաւոր աչքեր:

Մի ջանք արաւ այդ տեսիլքը վանելու ու նորից աշխատանքի կպչելու. ամբողջ օրը այլ եւս մի վայրկեան ապատ չէր ու տեսիլքը նրան չէր տանջում այլ եւս: Բայց երբ ուշ գիշերին գնաց որ մտնի իր ննջարանը, կանգ առաւ սեմի վրայ սարսափահար: Վա՛յ, թէ յանկարծ երազումը նորից տեսնէր նրան: Բայց իսկոյն ուշքի եկաւ ու աղօթելով ծունկի իջաւ խաչելութեան առաջ:

Ամբողջ գիշերը չկարողացաւ քնել:

IV

Մօնտանէլլիի բարկութիւնը չխանգարեց սակայն, որ իր խոստումը մոռանայ: Դժբախտ նահանգապետը բոլորովին չվոխուած կարդինալի մեզադրանքից, հրամայեց հանել Բուռի չղթաները:

— Ի՞նչ իմանամ. — ասաց նա իր օժանդակին. — գալ անդամ ով գիտէ ինչի դէմ է վրդովւելու Նորին Սրբազնութիւնը: Եթէ պարզ ձեռքի օգնականը նա խոտասրտութիւն է համարում, չուտով հակառակելու է եւ պատուհասների վանդակի դէմ կամ պահանջելու է, որ կերակրեմ Բիվարէցին ոտրկով ու սունկերով: Իմ մանկութեանս յանցաւորը համարւում էր յանցաւոր, այդպէս էլ վարւում էին նրա հետ. եւ ոչ ոք չէր կարծում որ դատաճանը զղջից լաւ է: Իսկ այժմ ներողամտութիւնը նորոյթ է եւ Նորին Սրբազնութիւնը պատրաստւում է իտալիայի բոլոր սրիկաներին հովանաւորելու:

— Բոլորովին չեմ հասկանում՝ ինչի է միջամտել այս գործին. — նկատեց օժանդակը: — Նա պապական փոխանորդ չէ եւ ոչ մի իշխանութիւն չունի քաղաքական ու պատերազմական գործերում: Օրէնքի համեմատ...

— Է՛, օրէնքի մասին ի՞նչ խօսք կարող է լինի: Մէթէ մարդ կը գտնուի որ յարգի օրէնքը այն օրից, եթէ սուրբ հայրը բաց արաւ բանտերի դռները ու մեր վրայ քշեց այդ ծակերը մոած ապատամխաներին: Ի հարկէ Սրբազան Մօնտանէլլին այժմ իր իշխանութիւնը ցոյց կը տայ: Նախորդ Պապի ժամանակ խելօք նստել էր, իսկ այժմ տէր է: Մի անգամից ուժ առաւ ու անում է ինչ ուզում է: Ի՞նչպէս կարող եմ նրան հակառակ գնալ: Կարելի է վախիկանից մի զաղտնի հրամանագիր ունի: Հիմա ամէն բան տակին ու վրայ է դառել. կարելի չէ ասել՝ թէ վաղը ի՞նչ կը լինի: Հին բարի ժամանակներում կարող էր մարդ դիտենալ՝ թէ ի՞նչ է անելու, իսկ այժմ...

Ու նահանգապետը բամմահոգ չարժեց ղլուխը: Մի աշխարհ, ուր կարդինալները մտնում էին բանտային կարգապահութեան մանրամասնութիւնների մէջ ու խօսում էին քաղաքական յանցաւորների իրաւունքի մասին, նրան չափազանց անհասկանալի էր թւում:

Բուռն էլ վերադարձաւ բերդ, խտերիկի հանգոյ ջղային դրութեամբ: Մօնտանէլլիի հետ տեսակցութիւնը լարել էր նրա համբերութիւնը մինչեւ յետին ծայր, եւ նրա վերջին կոպտութիւնը կրկնակ վերաբերմամբ ասած էր ծայրայեղ յուսահատութիւնից եւ միայն ընդհատելու համար այդ տեսակցութիւնը, որ մի հինգ վայրկեան յետոյ արտասուքով էր վերջանալու:

Նոյն երեկոյեան, երբ նրան հարցաքննութեան կանչեցին, միայն ջղաձգօրէն ծիծաղում էր նա երբեւ պատասխան ամէն մի հարցի. ու ծիծաղում էր աւելի ու աւելի բարձր, երբ նահանգապետը համբերութիւնից հեռ սկսեց հայհոյել: Թշուառ մարդը կատաղում էր, մոլեգնում ու ըստանում էր ըմբռատ կալանաւորին ամէն տեսակի երեւակայելի ու անեւակայելի պատիժներ, մինչեւ որ վերջապէս հասաւ այն եզրակացութեան, ճիշդ ինչպէս չատ տարիներ առաջ ճչում էր Բերդէնը, թէ չէր արժի հոգեկան ուժերդ վատնես մի այդ աստիճան խելացեղ մարդու հետ խօսելու համար:

Բուռն նորից իր խուցը տարան, ուր փուեց նա անկողնին մի սեւ ու անյոյս վատահութեամբ, որ մինչեւ յաջորդում էր նրա ռամիկ տրամադրութեանը: Մինչեւ գիշեր պառկած էր անշարժ, գրեթէ առանց ոչինչ մտածելու: Առաւօտեան ուժգին ցնցումից յետոյ մի տարօրինակ կիսագիտակից վիճակի մէջ էր ընկել. իր սեփական վիշտը մի նիւթական ծանրութեան նման զալիս էր ու ճնշում մի ինչ որ փայտեղէն բան, որ այլ եւս զգալու էր հոգի լինելուց: Իսկապէս ասած նրա համար միեւնոյն էր, թէ ինչով էր վերջանալու այդ բոլորը: Ցանկանում էր միայն ազատուել այդ անտանելի ցաւից, միեւնոյն է, ուզում է պայմանների փոփոխութեամբ, ուզում է զղալու կարողութեան կորուստով: Կարելի է՝ յաջողի փախչելու, կամ դուցէ սպանեն նրան յանկնայն դէպս էլ ի տեսնի պատրէին: Ունայնութեան պատիժներ, մինչեւ որ

նուիրեն էր այդ բոլորը ու հոգեկան տառապանք:

Պահապաններից մէկը ուտելիք բերաւ, ու Բուռը նայեց նրան ծանր ու անտարբեր մի հայեացքով:

— Ժամը քանի՞սն է:

— Վեցը: Ահա ձեր ընթրիքը, պարոն:

Բուռը զղւանքով նայեց ջրոտ, սառն ու անախորժ ուտելիքին ու չուռ տուղլուխը: Ֆիզիքապէս հիւանդ էր ըզգում իրեն. ու բարոյապէս խորտակած, եւ կերակրի տեսքն անդամ զզուանք էր պատճառում:

— Կը հիւանդանաք, եթէ չուտէք — ասաց դինուորը: — Կերէք գոնէ մի պատառ հաց, ձեզ աւելի լաւ կը զգաք:

Նա խօսում էր մի մանուկը ամոթ չեշտով, բարձրացնելով հացի կտորը պնակից ու նորից ցած դնելով: Բուռի հոգում իսկոյն զարթեց դաւադիրը. իսկոյն հասկացաւ, որ հացի մէջ մի բան կայ թաքցրած:

— Թողէք մնայ, կ'ուտեմ վերջը:

— ասաց նա մի անախորժ ծռմռով:

Դուռը բաց էր եւ նա գիտէր, որ անդուլի գլխին կանգնած յիսնապետը լսում էր ամէն մի բառ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
11 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1980 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶՖԵՐԸ ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ

Առաջին անգամ չէ որ կը զործածենք այս խորագիրը։
Ոչ ալ, բոլորովին նոր հարց մըն է որ կ'արծարծենք։

Ֆրանսան եւ Ամերիկան ըլլալով հարթիչ գլաններ՝ մեր արմատախիլ բազմութիւններուն համար, մեզի կը մնայ միայն ճգնել՝ չարքը սահմանափակելու։ Փրկութեան լաստերը բազմացնելու եւ զօրացնելու։

Հրաշք չպիտի խոստանանք։

Իսկ այս երկու համայնակուլ ցամաքներէն անդին, դէպ ի արեւելք, ինչ որ ունինք իրրեւ համրանք, մեծ թէ փոքր, ասիլի քան երբեք արժանի է մեր ամբողջական, մեր գիտակից եւ եռանդուն զուրգուրանքին։

Այսպէս, պալքանեան երկիրներէն մինչեւ Սուրիա, Եգիպտոս, Միջագետք, Պարսկաստան։

Այսօր, առանձնապէս կ'ուզենք ծանրանալ Սուրիոյ վրայ։ Ոչ միայն իր ներքին արժէքին համար, այլ եւ նկատի առնելով կարգ մը իրողութիւններ, որոնք խոկապէս մտահոգութիւն կը պատճառեն։ Պէ՛տք է որ պատճառեն։

Առաջինը՝ հայ կարմրուկներու յարաճուն գործունէութիւնն է։ Աւելի ճիշդ՝ գործի վրայ երեւալու մարմաջը։

Շաբաթ չանցնիր առանց կարմրադրօշ մարզանքի մը։ Եւ չկայ դէպք մը ուր քանի մը Հայեր խառնուած չըլլան։

Եւ յաճախ, աւելի ուշադրաւ է հայկական մասնակցութիւնը։ կա՛մ կատարուած դերով, եւ կամ «հերոս»ներու թիւով։

Թէեւ, տասը դէպքէն ութը, միշտ միեւնոյն անուններն են որ կը յիշուին։

Ոտիկանութիւնը կը ձերբակալէ ու կ'արձակէ։ Կամ, սահմանուած պատիժը լրանալէ յետոյ, նորէն յանցանքի վրայ կը բռնէ նոյն մարդիկը։

Հարկ է աւելի ազդու միջոցներ խորհիլ, կասեցնելու համար այս չարիքը։

Առաջին քայլ մը՝ ինքնապաշտպանութեան։ Ինչպէս ամէն տեղի համար։

Երկրորդ հոգ մը՝ արաբական թերթերուն պարբերական դրոշմները՝ հայ գաղթականութեան հանդէպ։

Այս ճակատին վրայ եւս, ամէն չարթու նոր պատմութիւն մը կը հասնի։

Ահաւասիկ վերջինը, հրատարակուած՝ քիչ անդին։

Կը յերիւրեն, կը տպեն, կը հերքեն։ Նորէն ոսպն ու ջուրը իրար կը խառնեն եւ կը հրամցնեն արաբ ընթերցողներուն։

Այսպէս տարին տասերկու ամիս։ Ու տարիներէ ի վեր։

Հարիւրին իննսուն՝ ոտքի վրայ քուն բերելու սահմանուած հեքեաթներ։

Եւ սակայն, միշտ ալ հետքեր կը մնան միտքերու մէջ։

Մանաւանդ որ, կրակին վրայ իւղ լեցնողները պակաս չեն։ Իսկ լրատուներ կան որ հոգի կը վառեն հինգ հարիւր ֆրանքով։

Երկրի ներքին կացութիւնն ալ կը նպաստէ պակասը լրացնելու։

Օրինակ՝ Հալէպի մահափորձը — Հայու մը կողմէ ուրիշ Հայու մը դէմ — որ ահաւասիկ արաբ ազգայնական դաւադրութեան մը հանգամանքն առեր է, ինչպէս կը հաստատեն օրը օրին հրատարակուած տեղեկութիւնները։

Ուրեմն, հայ կարմրուկներու մարզանքները, ներքին վէճեր՝ բանկալի կամ զպրոցի համար, բուն արարական խլրտումները, եւ հայ գաղթականութեան քիչ – շատ չէն, ժիր կեանքը՝ պատճառ կը դառնան ջուր պղտորելու։ Եւ չարունակ մեր «մեղքերը» մեր երեսին տալու։ Առաւ – իրիկուն հայկական անուններ կամ արարքներ հոլովելու։

Իսկ այս բոլորին եռեւը՝ քրքջալիը կը կարմրի Թրքական դունչը, հոտ առնելով եւ հոտ արձակելով։

Ահա թէ ինչո՛ւ, աւելի քան ուժգնութեամբ, պէտք է հնչեցնել ազդանշանը, — աչքերը դէպ ի արեւելք։

Եւ առանձնապէս, դէպ ի Սուրիա եւ Լիբանան։ Նոյն իսկ սահմանէն անդին, Միջագետք։

Մեզի չծախենք իրարու եւ, ամէն բանէ առաջ, մտածենք աշխատանքի մասին։ Բուն տեղին վրայ, ժողովուրդի ծոցին մէջ գործելու մասին։

Կասկած չկայ որ անհրաժեշտ են մինչեւ հիմա կատարուած կամ ծրագրուած գործերը։ Հարկ է որոճալ աւելի լայն առումով։ Դրութիւններ, ներսէն թէ դուրսէն, եւ գործի փարիլ։

Հարիւր հազարնոց բազմութիւնը հարիւր պատասխանատուութիւն կը դնէ մեր վրայ։

Միւս կողմէ, արդէն տասը տարի անցած ըլլալով, այլ եւս չունինք վարանումներու չքմեղանքը։

Հայաստանի մասին մտածողները չատ կան։ բայց գաղութները մնացած են երեսի վրայ։ Իսկ ամէնէն եղերականը, «Հայաստանցի»ներն ալ սրբազան ուխտ ունին լքումն ու կազմալուծումը սատկացնելու։

Եթէ այս ալ չպիտի զգաստացնէ մեզ, ո՞ր օրուան համար կ'ապրինք։

Աչքերը դէպ ի արեւելք՝ վառ պահելու համար բուն իսկ մեր պրեւը։

Ինչ վէճեր ու քէներ ալ ունենանք, հոսանքէ հոսանք եւ գաղթէ գաղութ, անհրաժեշտ է որ իրար դիմաւորենք այս ճամբուն վրայ։

Այլապէս, եւ՛ կարմրուկը պիտի չարունակէ ոստոստել, եւ՛ Արաբը ծուռ պիտի նայի, եւ՛ Թուրքը դիւային քրքիջներ պիտի արձակէ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

...ԽԵ՛ՂԱ ՅԱԿՈԲ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ անցեալ շաբթու մեռեր է մամուլի վաստակաւոր մը, Յակոբ Վարժապետեան։

Համեստ լրաբեր մըն էր, որ ամէն իրիկուն Պատրիարքարան կ'երթար, «ազգային լուր» բերելու։ Եւ կիրակիէ կիրակի, ուրիշներու հետ, կը պտտէր թաղերը, Օրմանեան պատրիարքին քարոզները գրի առնելու, այս առթիւ սարքուած հացկերոյթները նկարագրելու եւ «Սուրհանդակ»ին հասցնելու համար։

Օրուան խոշոր դէպքերն էին ասոնք, ա՛յդ օրերուն, — համիտեան շրջան։

Միեւնոյն ատեն, խմբագրութիւն կ'ընէր հայատառ թրքաբարբառ «ձէրիւէի Շարգիյէ»ի մէջ, թուրքերէնի վերածելով նաեւ իր հաղած ազգային լուրերը։

— Փաթրիք Սրբազան տիէն Ս. պատարագտան սօնրա, կիւդլ պիր քարոզ ալըյլէտի։

—Կրօն. ժողովըն գարարը իլէ, Պէյօղլու ասագերկի Տ... քահանայ Ս. Էջմիածինէ կիտուպ, Ս. Միւռօն կէթիրէճէք տիր։

... Զարչրկուեցաւ մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն։

Նոր մարդիկ, նոր շունչ։ Եւ Յակոբ վարժապետեանը մնաց անգործ։ Ափ կ'առնէր բոլոր «ազգային» դուռները, Պատրիարքարանէն մինչեւ խմբագրատուները, ո՛ր եւ է գործ կատարելու համար։

Ասպարէզ չկար, եւ մատնուեցաւ սեւ թշուառութեան, մինչեւ որ կարելի եղաւ տեղաւորուիլ Պատրիարքարանի մէկ անկիւնը, իբրեւ գրագիր։

Եւ այդ գործին մէջ ալ սպառեցաւ, արդէն ծերացած եւ վատառոջ։

Բայց ես ուրիշ բան մը պիտի պատմէի։

Քանի մը օր անցած էր, Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումէն։

Արդէն Պոլիս հասած էին Հ. Յ. Դ. Պատասխանատու Մարմնին անդամները։ Ողբացեալ Ակնունիի, յայտարարութիւն մը խմբագրելով, պարտ դրած էր մեր վրայ՝ անմիջապէս տպել եւ ցրուել։

Գեղամին հետ վազեցինք Յակոբին, որ պատասխանատու վարիչն էր «ձէրիւէի Շարգիյէ»ի տպարանին։

Վճռապէս մերժեց։ Աղաչանք, պադատանք, — անօգուտ։ Մէկ պատասխան ունէր, — Ձեմ հաւատար (Սահմանադրութեան)։ Կը վախնա՞մ...

Եւ ապաստանած էր իր տունը, յետամնաց թաղ մը։ Եթէ չեմ սխալիր՝ Վլանկա։

Պարտադրուած էր՝ որ յայտարարութիւնը գիշերն իսկ տպենք եւ յաջորդ օրը ցրուենք փողոցէ փողոց, կամուրջին վրայ։

Ինծի ինկաւ վերջին փորձ մը կատարել։

Կէս գիշերին գացի մինչեւ Վլանկա,—Յանո՛ւն մեր բարեկամութեան, յանո՛ւն ազգութեան...

— Ձե՛մ կրնար, չե՛մ կրնար...

Ձարս հատնելով, պոռթկացի։

— Իսկ եթէ մէկը գլխուդ ատրճանակ մը բռնելով պահանջէ տպել...

— Ի՞նչ ըսիր, ատրճանա՞կ ունիս վրադ։ Խեղդեցա՞ր... Լա՛ւ, ձեռքովդ զարկ։ Բայց, չեմ տպեր... Կը վախնա՞մ...

Եւ ուրիշ տեղ մը փնտռեցինք, մինչեւ առտու հսկելով, շաբել տալով, յաջորդ օրն ալ Կամուրջին վրայ ցրուելով։

Հանգի՛ստ ոսկորներուդ, բարի՛ Յակոբ։

ՎԱՀԷ

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ՊԱՅԹԵՑԱ

Ուրբաթ առտու, դժոխային մեքենայ մը պայթեցաւ սերպիական շոգեկառքի մը մէջ։ Անիւ մը անջատուեցաւ վայրաշարժէն, բայց կարելի եղաւ հաղորդակցութիւնը վերահաստատել։ Սեպտ. 7էն 8ի գիշերն ալ երկու հոգի ռումբեր նետեցին պահակատունի մը վրայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ԿԸ ՁՆՇԵՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎՐԱՑ

Իտալիան հետզհետէ աւելի անհնազանդ

Իտալական թերթերը հետզհետէ աւելի ժխտական դիրք մը կը բռնեն Ֆրանսայի հանդէպ, թէ զերմանական յուշագրին առթիւ եւ թէ ուրիշ պատճառներով։

Բրիտանական հեղինակաւոր թերթ մը, «Մօրնինկ Փոսթ», առջի օր հրատարակեց Հռոմի թղթակցին մէկ նամակը, որուն համաձայն Իտալիան կը պատրաստուի բացէ ի բաց փոխել իր արտաքին քաղաքականութիւնը, լքելով միջազգային գործակցութեան դրութիւնը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ եւ ուղղակի դառնալով դէպ ի զինակցութեանց դրութիւնը։ Այդ ճամբով ալ, պիտի բռնէ Գերմանիոյ կողմը։

Համաձայն թղթակցին տեղեկութեանց, Իտալիա կը պատրաստուի ազդու կերպով ուժ տալ զերմանական պահանջներուն. եւ եթէ Ֆրանսան մերժէ այդ պահանջները, Հռոմ Վերսայլի դաշնագրին բռնարարում պիտի նկատէ այս արարքը, քանի որ դաշնագիրը զինաթափութիւն կը տրամադրէ բոլոր պետութեանց համար։

Դարձեալ, համաձայն միեւնոյն աղբիւրին, եթէ Իտալիան քաջուի Ազգերու Դաշնակցութենէն, իրեն պիտի հետեւին Գերմանիա, Աւստրիա, Հունգարիա եւ Թուրքիա։ Այս կերպով, պիտի փլի Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ սուր հակամարտութիւն մը պիտի սկսի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ։ Լոնտոնի իտալական դեսպանը կը ձգնի համոզել անգլ. կառավարութիւնը որ ճնշում բանեցնէ Ֆրանսայի վրայ, որպէս զի տեղի տայ զերմանական պահանջներուն։

⁂ «Թրիպունա», իտալական կարեւոր օրկանը, յօդուած մը հրատարակեց զերմանական յուշագրին եւ անոր քաղաքական հետեւանքներու մասին։ Ցօդուածագիրը սկզբունքօրէն կ'ընդունի իրարու կապելով Ֆրանքֆուրտեան եւ Ֆրանքֆուրտեան խնդիրները, կը պահանջէ որ Ֆրանսան փոխէ իր քաղաքականութիւնը ոչ միայն Գերմանիոյ, այլ եւ Իտալիոյ հանդէպ։ Բանի մը հատուածներ, աւելի որոշ գաղափար տալու համար։

— «Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը, այսինքն Վերսայլի դաշնագիրը կը պարտադրէ պետութիւնները կրճատել իրենց սպառազինութիւնները, իբրեւ հետեւանք Գերմանիոյ զինաթափութեան։ Այս կրճատումը չէ կատարուած։ Ընդհակառակն, սպառազինութեանց կրճատման մասին եղած բոլոր առաջարկները խափանուած են զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ։ Ինչո՞ւ կը պարմանան որ Գերմանիան, հաւասարապէս մասնակցելու հրաւիրուած ըլլալով, աւելիէն կ'օգտուի ինքն ալ դաշնագիրներու դործադրութիւնը պահանջելու համար։ Եթէ ճնշումի քաղաքականութեան մը հետեւին Գերմանիոյ դէմ, հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ։ Եթէ կ'ուզեն որ Գերմանիան յարգէ Վերսայլի դաշնագրին պայմանները, պէտք է որ իրենք ալ յարգեն։ Կարելի չէ պարտկել իրականութիւնը։ Ինդիրը այն է որ, եթէ մեծ տորմիղները կամ խոշոր բանակները տեւեն, Գերմանիան եւ անոր հետ ուրիշ պետութիւններ ամբողջովին պիտի նուաիրուի զինարշաւի մը։ Ֆրանսա պէտք չէ զսպողական միջոցներու դիմէ, այն Ֆրանսան, որ ուզեց մինչեւ ակռաները սպառազինուիլ —ոչ միայն Գերմանիոյ դէմ— եւ որ պատերազմի համերաշխութեան փոխարէն հաստատեց զինակցութեանց քաղաքականութիւն մը պատերազմէն ծնած պետութեանց հետ — այս ալ՝ Գերմանիոյ դէմ, բայց ոչ միայն Գերմանիոյ դէմ։ Այսպէս ելքը մէկ է, — կամ զինարշաւ, եւ կամ ճնշողական միջամտութիւն մը Ֆրանսայի կողմէ, որպէս զի Գերմանիան չզինուի, — այսինքն՝ պատերազմ։ Ֆրանսան եթէ չուզեր երկու սուրի մէջ մնալ, պէտք է վերաքննէ իր քաղաքականութիւնը։ վերաքննութիւն մը ոչ թէ բերանացի, այլ գրական, վճռական, կատարեալ, նաեւ եւ մանաւանդ Իտալիոյ հանդէպ»։

Անգլիոյ երկդիմի դիրքը

Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը ուրբաթ օր Անգլիոյ արտաքին պաշտօնատունը երթալով, նախարարին յանձնեց զերմանական յուշագրին առթիւ խմբագրուած պատասխանը։ Նախարարութիւնը անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակեց, որ ծանուցանելով պաշտօնագրին յանձնումը, կ'ըսէ։

— Պատասխանելու համար կարգ մը յայտարարութեանց, անհրաժեշտ է ճշդել թէ այս պաշտօնագիրը մեզի հաղորդուած է ոչ թէ խորհրդակցութեան համար, այլ իբրեւ տեղեկութիւն։ Արդէն զերմանական յուշագիրն ալ յանձնուած է իբրեւ տեղեկութիւն։ Այնպէս որ, դահլիճը լիովին տեղեակ է դէպքերու ընթացքին եւ ուշադրութեամբ պիտի հետեւի անոնց։

Այս զեկոյցէն կը հետեւի թէ՝ զերմանական յուշագիրը միայն Ֆրանսայի ուղղուած ըլլալով, անոր կ'իյնայ պատասխանել։ Հետեւաբար, անգլեֆրանսական զործակցութեան խնդիր չկայ։ Ուրեմն, անգլ. կառավարութիւնը կը նախընտրէ առ այժմ վերապահ դիրք մը բռնել։ Հրատարակուած զեկոյցն իսկ ցոյց կուտայ որ Լոնտոն կ'ուզէ հաւասար բռնել նժարը Պերլինի եւ Փարիզի միջեւ, զուգահեռաբար քննել Ֆրանսական եւ զերմանական տեսակէտները։ Մինչդեռ Փարիզի մէջ կը կարծէին թէ Անգլիան ուժ պիտի տայ Ֆրանսայի։ Նոյն յոյսը կը տածէին նաեւ Ամերիկայի մասին։

Ամերիկայի մէջ սկսեր են հնչեցնել նոր եղանակ մը, — «եթէ զինաթափութիւն չըլլայ, պատերազմական պարտքերու ընդհում ալ չի կրնար ըլլալ»։ Այս խօսքը արտասանողն է ձերակուտակեան Պօրահ, արտաքին յանձնաժողովին նախագահը։ Միեւնոյն տեսակէտն ունի նաեւ նախագահ Հուվըր։

⁂ «Թայմս» նոր խմբագրական մը հրատարակեց չաբաթ օր, զերմանական յուշագրին առթիւ։ Այս անգամ, անգլ. օրկանը ուղղակի դնելով սպառազինութեանց կրճատման խնդիրը, դիտել կուտայ թէ Գերմանիան եթէ կ'ուզէ չհիլ իր դասը, հաւասարութեան մասին, պէտք է հաւատարիմ մնայ Ազգերու Դաշնակցութեան աւանդութեանց։ Այդ պարագային, կարելի է թոյլ տալ որ ինքն ալ որոշ չափով ունենայ այն բոլոր զէնքերը որոնցմով օժտուած են միւս պետութիւնները։ Այլապէս, եթէ վերակսի զինարշաւի անսահման մրցակցութիւն մը, պիտի խորտակուին յետպատերազմեան աշխարհի խաղաղ զարգացման բոլոր յոյսերը։ Անգլ. հասարակութիւնը կը սպասէ որ իր կառավարութիւնը իր զերագոյն ճիգը փորձէ, կանխելու համար այս վերահաս վտանգը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Կացութիւնը Հալէպի մէջ

— :-: —

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲՆԻԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒ

Սուրիոյ վերջին թղթաթերէն (արաբական թերթեր) կը խղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները, Հալէպի մէջ երեւան հանուած դաւադրութեան մասին.—

Օգոստ. 30ի գիշերը բոլոր սրճարաններն ու թատրոնները փակ մնացին եւ ժողովուրդը տուներէն դուրս չելաւ։ Ժանտարմաներէ եւ ոստիկաններէ բաղկացած պահակախումբեր մինչեւ առաւ. չորեքտան, ապահովութիւնը չխանգարելու համար։

Օգոստ. 31ին առաւօտ, ժողովուրդը ահ ու վախի մէջ կը սպասէր գալիք դէպքերուն։ Բոլոր վաճառականները փակեցին իրենց խանութները։ Ոստիկանական ուժեր սկսան շրջան ընել եւ թելադրել ժողովուրդին որ չվախնայ։ կառավարութիւնը առ ի զգուշութիւն ջուրի խողովակներ զետեղեց կառավարատան առջեւ եւ գլխաւոր փողոցներու մէջ։

Հաստատուեցաւ որ ազգայնական վարիչ Խալրահիմ պէյ Հանանօն այս խնդիրներու հետ կապ չունի։ Անոր ձերբակալման մասին ոչ մէկ հրամանագիր ստորագրուած է։

Ձերբակալուողներէն 10 հոգի կը մնան բանտ։ Փաստաբան Մարաշլի վերստին հարցաքննութեան կ'ենթարկուի։ Բանտարկեալներուն առանձին խցիկ մը յատկացուած է։

Ոտիկանապետ Կարապետի դէմ մահափորձ կատարող Սամուէլ, ուղած է տեսակցիլ խոտն դատարանի հարցաքննիչ դատաւորին հետ։ Դատաւորը անոր հետ տեսակցած է բանտի մէջ երկար տաեն ու անկէ քաղաքական բաղկացած պահակախումբեր մինչեւ առաւ. չորեքտան, ապահովութիւնը չխանգարելու համար։

Օգոստ. 31ին առաւօտ, ժողովուրդը ահ ու վախի մէջ կը սպասէր գալիք դէպքերուն։ Բոլոր վաճառականները փակեցին իրենց խանութները։ Ոստիկանական ուժեր սկսան շրջան ընել եւ թելադրել ժողովուրդին որ չվախնայ։ կառավարութիւնը առ ի զգուշութիւն ջուրի խողովակներ զետեղեց կառավարատան առջեւ եւ գլխաւոր փողոցներու մէջ։

Հաստատուեցաւ որ ազգայնական վարիչ Խալրահիմ պէյ Հանանօն այս խնդիրներու հետ կապ չունի։ Անոր ձերբակալման մասին ոչ մէկ հրամանագիր ստորագրուած է։

Ձերբակալուողներէն 10 հոգի կը մնան բանտ։ Փաստաբան Մարաշլի վերստին հարցաքննութեան կ'ենթարկուի։ Բանտարկեալներուն առանձին խցիկ մը յատկացուած է։

Ոտիկանապետ Կարապետի դէմ մահափորձ կատարող Սամուէլ, ուղած է տեսակցիլ խոտն դատարանի հարցաքննիչ դատաւորին հետ։ Դատաւորը անոր հետ տեսակցած է բանտի մէջ երկար տաեն ու անկէ քաղաքական բաղկացած պահակախումբեր մինչեւ առաւ. չորեքտան, ապահովութիւնը չխանգարելու համար։

Օգոստ. 31ին առաւօտ, ժողովուրդը ահ ու վախի մէջ կը սպասէր գալիք դէպքերուն։ Բոլոր վաճառականները փակեցին իրենց խանութները։ Ոստիկանական ուժեր սկսան շրջան ընել եւ թելադրել ժողովուրդին որ չվախնայ։ կառավարութիւնը առ ի զգուշութիւն ջուրի խողովակներ զետեղեց կառավարատան առջեւ եւ գլխաւոր փողոցներու մէջ։

Հարցաքննիչ դատաւորը ամէն յարաբերութիւն արգիլած է բանտարկեալներուն հետ։

⁂ Դամասկոսէն եկողներ կը պատմեն որ հոն մեծ յուզում կը տիրէ այս ձերբակալութեանց առթիւ։ Հանրապետութեան նախագահը չատ ազդուած է եւ մինչեւ անգամ գահկիցը հաւաքուելով մէկ ճակատ կազմած եւ որոշած է ազդու միջոցներու դիմել։ եթէ էյալէզոլի իր միջամտութեանց մէջ, պիտի հրաժարին հաւաքարար։

ԳԱՐՇԵԼԻ ՍՈՒՏԵՐ
ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

— :-: —

«ԿԸ ԶԻՆՈՒԻՒ, ԿԸ ԶԱՐՆԵՆ, ԿԸ ԿՈՂՈՊՏԵՆ...»

Հալէպի «Էլ Նիտա» թերթը հետեւեալ առասպելները կը հրատարակէ.—

Մէկ յաղթական հայկական զաղութի մը վերածուած է, Հայերու հետզհետէ չատնալուն պատճառաւ։ Կաթեւորը եւ մեզ չհաղորդողը անոնց այդ շրջաններու մէջ բազմանալը չէ, այլ անոնց ունեցած զէշ յարաբերութիւնները իրենց դրացիներուն հետ։ Հաստկացած է որ այս օտար հիւրերուն մեծ մասը զինուած է եւ կը ըսպառնայ բոլորին։ Ես չեմ ուզեր գրել այս մասին, սակայն, մեծ ու երեւելի մարդ մը այս Հայերու մասին բաւական ընդարձակ տեղեկութիւններ տուաւ եւ թուեց անոնց գործունէութիւնները։ Այդ մեծ մարդը զացած էր Մէյսան էջմէզը գործի մը համար։ Հայերը հոն անոր վաթսնոցը յաչտակած եւ գետին զարկած են և վերջին ալ հայհոյած անոր։ Միայն այսքանով չեն գոհացած անոնք, կողոպտած են նաեւ Հօճային դրամները։

Հայերը միշտ անհանդարտ են եւ կը յարձակին իրենց դրացիներուն վրայ, կը բռնաբարեն եւ կը կողոպտեն։ Ո՞ւր է կառավարութիւնը, չի՞ լսեր եւ չի՞ գիտեր այս բոլորը...։

ԲՈՒՐԳԱՅԻ ՀԱՅ ՄԱՐԴԻԿ ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՐՔԱՇՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱՍՔԻ

Բուրգայի Հայ Մարդիկ ... Գիւղ Ֆրանսիոյ, Նահանգ Ռուսի, Գաւառ Ռուսի, Գաւառակ Ռուսի, Գիւղ Ռուսի, Գիւղ Ռուսի, Գիւղ

ՏՈՂԱԿՈՄ ԿԱ ԺՏԿԱ ՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

— :-: —

Գրասեղ Լուսյանը, որ դեռևս վերջին տարիներս, ընտրեր ապրելու համար և արտասահման կտակեր 1936թ. ամառ, Կոստանդնուպոլսի մեր գաղութի մեջ ունեցավ մեծ հետաքրքրություն։ Ոչ միայն իր գրական ստեղծագործությունների, այլև իր անձնական հետաքրքրական կյանքի պատճառով։ Ինչպես հայտնի է, Գրասեղ Լուսյանը ծնվել է 1862թ. Ադրիանուպոլսում։ Ուսանել է Կ. Պոլսի Գալաթասարայի լիցեյում, ապա Փարիզի Սորբոնում։ Վերադառնալով Կ. Պոլիս, նա ստանձնել է Գալաթասարայի լիցեյի ֆրանսերենի ուսուցչի պաշտոնը։ Ապա անցել է Ռոբերտ Քոլեջ, ուր դասավանդել է 43 տարի շարունակ։ Ունեցել է մեծ թվով աշակերտներ, որոնք հետագայում դարձել են հայ հասարակական գործիչներ։ Գրասեղ Լուսյանը մահացել է 1936թ. հունվարի 11-ին։

Լուսյան ծնվել է Ադրիանուպոլսում, հարուստ ընտանիքում։ Նրա հայրը Ստեփան Լուսյանն էր, որ ծնվել է Կ. Պոլսում։ Ստեփան Լուսյանը ունեցել է մեծ գործարան, որ գտնվել է Ադրիանուպոլսի մոտ։ Գործարանում պատրաստվել են ալյուր, մակարոն, օղի, գինի և այլ ապրանքներ։ Գործարանի մոտ ունեցել են նաև հողեր, որոնք մշակել են գյուղացիները։ Ստեփան Լուսյանը ունեցել է 4 որդի և 2 դուստր։ Գրասեղ Լուսյանը ամենամեծ որդին է եղել։

Գրասեղ Լուսյանի հայրը ցանկացել է, որ իր որդիները ստանան լավ կրթություն, և ուղարկել է Ֆրանսիա։ Գրասեղ Լուսյանը սովորել է Փարիզի Սորբոնում։ Ավարտելով Սորբոնը, նա վերադարձել է Կ. Պոլիս և սկսել աշխատել հոր գործարանում։ Սակայն նա չի սիրել գործարանի աշխատանքը, և հայրը ստիպված է եղել նրան ուղարկել Կ. Պոլսի Գալաթասարայի լիցեյը։ Գրասեղ Լուսյանը ուսուցչություն է արել 1908թ. Հոկտեմբերի 9-ին, երբ սահմանադրությունը հռչակվեց։ Գրասեղ Լուսյանը ուրախությունից ոտքի է թռել և գոռացել. «Ազատություն»։ Ապա նա վազել է տուն և հայտնել կնոջը, որ ինքը ազատություն է գոռացել։ Կինը զարմացել է և հարցրել. «Ինչ ազատություն»։ Գրասեղ Լուսյանը պատասխանել է. «Չգիտեմ, բայց ազատություն է գոռացել, ուրեմն ազատություն է»։

Գրասեղ Լուսյանը ամուսնացել է 1910թ. Հոկտեմբերի 6-ին։ Նրա կինը եղել է Մարիամ Ալթունյանը, որ ծնվել է Կ. Պոլսում։ Մարիամ Ալթունյանը ունեցել է մեծ կալվածքներ Ադրիանուպոլսի մոտ։ Գրասեղ Լուսյանը ամուսնացել է Մարիամ Ալթունյանի հետ, որովհետև նրա հայրը ցանկացել է, որ իր հարստությունը մնա ընտանիքում։ Գրասեղ Լուսյանը ունեցել է 3 զավակ։ Նրանց անունները հետևյալներն են. Ստեփան, որ ծնվել է 1911թ., Լուսյան, որ ծնվել է 1913թ., և Ռուբեն, որ ծնվել է 1915թ.։

Գրասեղ Լուսյանը ունեցել է մեծ գրադարան, որ գտնվել է Ադրիանուպոլսում։ Գրադարանում եղել են հազարավոր գրքեր, որոնք ձեռք են բերվել Գրասեղ Լուսյանի կողմից։ Գրադարանում եղել են նաև հին ձեռագր

Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ

Ճափոնական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ յանձնախումբի տեղեկագրին ամփոփումը: Համաձայն իր քաղած տեղեկութեանց, յանձնախումբը անկարելի կը գտնէ վերահաստատել Մանչուրիոյ նախկին վիճակը: Զընդունիր նաեւ այդ նահանգը Ճափոնի կցելու տեսակէտը: Այլ կը յանձնարարէ որ Մանչուրիան ինքնավար պետութիւն հռչակուի, Ճինաստանի անուանական հովանաւորութեամբ, բայց ճափոնցի խորհրդականներով: Ցեսոյ, կը թելադրէ որ Մանչուրիան սպառազինուի եւ ոստիկանութիւնը օտար մարզիչներու հրամանին տակ դրուի: Մանրամասնութիւնները ճչդելու համար, կ'առաջարկէ որ բանակցութիւններ կատարուին Մանչուրիոյ, Ճափոնի եւ Ճինաստանի միջեւ, աջակցութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած «դիտողներու»: Գալով Ճափոնի պատասխանատուութեան, յանձնախումբը կը հաստատէ թէ ճիշդ է որ Ճափոնցիներ մասնակցած են Մանչուրիոյ նոր պետութեան հաստատման, բայց կառավարութիւնը պատասխանատու չէ այդ ձեռնարկին համար: Ցեսոյ, յանձնախումբը կ'ընդունի Մանչուրիոյ ռազմագիտական կարեւորութիւնը՝ Ճափոնի ապահովութեան համար:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՃԱՓԻՒԼԹԵԱՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՀԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ւթիւն
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ,
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ԲՈՒՐԴԵՐ

կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար:
Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով
բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ
(*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:
Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ *կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.*
ԵԹԷ *դատակոչեր ստացած էք* huissierներէ.
ԵԹԷ *պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.*
ԵԹԷ *կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.*
ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ
Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ՛Ի,** 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64
որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԷի ՅԱՏՈՒԿ ԱԳՐԱՆԻՒՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

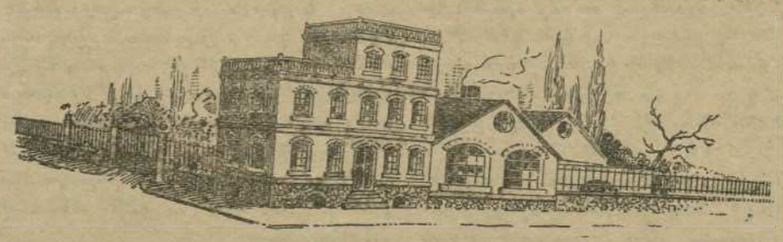
Ձեր հաշարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեւակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թաճիրեանի

6 Passage Violet, Paris (10) ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն Թագաւորը, համդին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ *1* քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

REALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:
Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար: Երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:
Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ընինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:
Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:
Նշանեան *20, Passage Prado,* (Մէթրօ Ա-Ցընի)

Նոր հասցէ

Տօքթ. ԽՈՒՄՊԻՍԻԵՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**
կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.30*, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՔՈՒ ՕՖՏՐ ՀԱՄԱՐ

*Երբ ապրուստ տալը դարձած է ընտանեկան գործակից մը, ինչպէս նաեւ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուածները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932 — 13 Septembre 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1981 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆՈՐԷՆ ԿԱՐԴԱԼ

Խոպէս հայկական, անյեղլի եւ անբուժելի ախտ է՝ խօսքի տակ չմնալու մարմաջը:

Վերջին ապացոյց՝ Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթին խմբագրականը (10 սեպտ.):

Սեպտեմբեր 7ին խմբագրական մը գրեր էինք, արտատպելով այն լուրը թէ՝ անորոշ ժամանակով յետաձգուեր է Պուլկարիոյ ներգաղթը, որ նախատեսուած էր մէկ տարի առաջ: («Մէկ տարի օրօրելէ յետոյ»):

— «Այս բոլորը կ'ապացուցանեն թէ ներգաղթ չպիտի կատարուի Պուլկարիայէն: Գոնէ երկար ատենի համար:

Ամբողջ մէկ տարուան ընթացքին, միայն Ցունաստանէն փոխադրուեցան 6500 հոգի, չորս կարաւաններով: Անհամբեր սպասողներ շատ կան, հինգերորդ եւ վեցերորդ կարաւաններու համար: Բայց, ոչ մէկ նախնական բայլ որ յոյս ներշնչէր: Ամիսները կ'անցնին եւ եկածը ձմեռ է»:

Եւ այս առթիւ, չարք մը խորհրդածութիւններ:

— «Ամէն պարագայի մէջ, ներգաղթի յոյս եւ հնար չենք տեսներ այս ձմեռ: Իսկ Ցունաստանի եւ Պուլկարիոյ թշուառները այլ եւս ուժ չունին դիմանալու»:

Ռամկավար պաշտօնաթերթը հարեւանցի կարդալով մեր զրածը, կամ խեղաթիւրելով նախադասութեանց իմաստը, վայրբերան խօսքեր կը չարչ, պարզապէս իր մտքին մէջ գամուած մտածումներ արժեցնելու համար:

Եւ խօսքե՛ր, խօսքե՛ր՝ Դաշնակցութեան ու «Յառաջ»ին դէմ:

Կրկնելու համար՝ տարիներէ ի վեր ծամուած հէքեաթ մը, — դուք դէմ էք ներգաղթին:

Ձեր ընկերները պայքար մղեցին ներգաղթողներու տրամադրութիւնները փոխելու:

Ձեր թերթերը աճապարեցին հրատարակութեան տալ Հայաստանէն հասած «դոյժ»երը՝ գաղթականներու «դժոխային» կացութեան մասին:

Այլ եւ՝ հրատարակուեցան «Հայաստանէն դէպ ի Թուրքիոյ փախչող քանի մը նախկին որբերու անվերջանալի թղթակցութիւնները ու խմբանկարները»:

Ինչպէս կը տեսնէք, անքաւելի են մեր մեղքերը:

Մանաւանդ որ, այսօր ալ ունինք փախուստի դէպք մը — չորրորդը: Տասը որբեր ապաստաներ են Թուրքիոյ, Թշուառ վիճակի մէջ:

Մեր մեղքը ծա՞նր է նաեւ անոր համար որ, թղթակցութիւնը տպեր ենք, առանց ռամկավար պաշտօնաթերթին հաւանութիւնն առնելու, նախապէս:

Բայց, վերջապէս, ո՞ւր պիտի յանգի ձեր այս միակողմանի հովուերգութիւնը, եղբա՛յր «Ապագայ»:

Պատմե՞նք ձեզի, թէ Դաշնակցութիւնը ոչինչ ըրած է ներգաղթը խափանելու համար:

Ըսե՞նք թէ՝ դաշնակցական թերթերու հրատարակած հինգ – տասը նամակներուն փոխարէն, հարիւրաւորներ կան Ցունաստանի մէջ, գացողներու ազգականներուն քով, տասն անգամ աւելի վրդովիչ: Բայց եւ այնպէս, մնացողներն ալ կ'ներթան: Պիտի ներթան, քանի որ ուրիշ ճար չունին:

Կրկնե՞նք բարձրաձայն, թէ՝ Պ. Շահվէրդեան եւ ընկ. զղուելի «չանթաժ»ի մը վերածեր են ներգաղթը: Եւ նոյն իսկ ձեր ընկերներուն վկայութեամբ, յաճախ բուն Թշուառները զոհուած են ատոր:

Եւ իրաւ հետեւանք, ահա Պէչ Զինարը, Հարմանքէօյը, եւ ամբողջ Տրաման՝ 1200 արձանագրութիւններով:

Ու որբերը, — Մակեդոնիոյ լեռներուն վրայ, օրական 15 որբախմբի (2ուկէս ֆրանք) գործ մուրացող որբերը...

Ի՞նչպէս համոզենք ձեզ թէ՝ քրէական ոճիր է, ամբողջ մէկ տարի օրօրելէ յետոյ, յանկարծ երեսի վրայ ձգել Պուլկարիոյ մէջ արձանագրուած Թշուառները, — գոնէ առաջին հաղարը: (Եկածը ձմեռ է, մի՛ մոռնաք):

Ու վերջապէս, դուք ո՞ր տրամաբանութեամբ, ո՞ր մարդկային մտածումով կը պահանջէք որ, հրատարակութեան չորրորդ հինգով – տասնով փախչող որբերու պատմութիւնները:

Ի՞նչ ըլլար, կը ճաթէր, պարոննե՛ր:

Դուք Արաքսի ափը կեցած պարսիկ ոստիկանին չա՞փ ալ սիրտ չունիք, որ չէք հանդուրժեր, որպէս զի աշխարհ իմանայ բանտէ բանտ ինկած, լեռնէ լեռ թափառական, եւ յետոյ Արաքսի ջուրերուն յանձնուած երիտասարդներու տառապանքը...

Դաշնակցութի՞ւնն է որ կը սարքէ այս փախուստները: Դաշնակցական թերթերու խմբագիրնե՞րը կը թխեն այս թղթակցութիւնները, — այնքան եղերական եւ ըմբոստացուցիչ:

Ինչո՞ւ պարտք կը սեպէք անմիջապէս արձանագրել Պոլսոյ մէջ, Հայու մը տունէն կատարուած գողութիւն մը, կամ Լիոնի մէջ պատահած արկած մը, բայց սուտ խենդ կը ձեւանաք, երբ չորս անգամ իրարու վրայ հայ երիտասարդներ կը փախչին երեսնէն, մահը աչք առնելով:

«Դպրաց եւ Փարիսեցւոց»... Մե՞նք թէ դուք:

Հայաստանի անտանելի պայմաններուն, հալածանքներու, բռնագրաւումներու, փախուստներու մասին ուրիշները աւելի չատ բան գիտեն ու կը պատմեն քան մենք: Երեւանէն աւելի չատ մարդ կը հանդիպի ձեզի, քան մեզի: Նոյն իսկ ձեր իրազեկ ընկերները խորին վրդովումով կը բողոքեն ձեր դիւանագիտական լռութեան, ձեր կեղծիքին դէմ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԴԱՐԵՒ...

Սովորութիւն եղած է ծաղրել ինչ որ կ'ընեն Թուրքերը:

Ի հարկէ, ծաղրելի բաներ ալ շատ ունին ինչպէս երէկուան, նոյնպէս այսօրուան Մէհմէտճիքները:

Ինչպէս, օրինակ, պատմութեան համաժողովը, որ մարդկային բաղաքակրթութեան հիմնադիր կը հռչակէ Թուրքերը:

Եւ սակայն... Իրաւունք ունի Պուրքչի «Արագ»ը·

—«Այո՛, շատ ալ չծիծաղինք Թուրք պատմական համաժողովին որոշումները կարզացած ատեն:

Շատ ալ չհեգնենք Թուրքը որ կ'ուզէ այսօրէն վրայէն յանկարծ նետել մոնկոլական շապիկը եւ եւրոպական պատմուճան հագնիլ:

Հեգնելու տեղ մեր դարաւոր ոսոխը՝ պնդենք անոր քայլերը: Այդ է իմաստուն ճամբան, ազգերը իրարու դարձնելու եւ զանոնք արդիւնելու համար յաճախ աւելորդ սայթաքումներէ:

Թշնամին արհամարհելով եւ անգոհանելով անոր ուժերը՝ թող մեզմէ ոչ մէկը միամտութիւնը ունենայ թէ կրնայ լուծուիլ հայկական հարցը: Հայհոյանքը սիրտ կը պաղչէ, բայց չի կրնար յաղթանակ չահեցնել:

Նախ, ինչքան ալ ուրանանք՝ բան մը կայ փոխուած Թրքական ճակատին վրայ:

... Չկարծենք որ եւրոպայի աչքին փոշի ցանելու համար էին այդ բոլոր արմատական քայլերը: Տասը տարուան պատմութիւնը ցոյց տուաւ որ մեթոտով աշխատանք մըն է Թուրքերուն ըրածը՝ իրենց երկրին մէջ իսկապէս բան մը փոխելու: Ու այդ բանը կը փոխուի: Ոճիր է մեր խղճմտանքը քնացնել միշտ կրկնելով թէ ոչինչ կայ փոխուած Թրքական ճակատին վրայ: Ո՛չ, բա՛ն մը կայ փոխուած: Պէտք է որոնել այդ փոխուած բանը, եւ ըստ այնմ գնել մե՛ր քայլերը»: (4 սեպտ.):

Իսկ ասոր համար անհրաժեշտ է ոչ թէ ծաղրել ու անցնիլ, հաշիշել ինքնագոհ մեծամտութեամբ, այլ ըմբռնել, վերլուծել ինչ որ տեղի կ'ունենայ տասը տարիէ ի վեր:

Հասուն թէ տհաս, ինքնաբերաբար թէ բռնի, ամէն պարագայի մէջ բանի՛ր մը տեղի կ'ունենան Թուրքիոյ մէջ:

Ծաղրելը՝ վերջ ի վերջոյ ճնաւալու կը տանի:

ՎԱՐԱԶ

ԻԶՄԻՐԻ ԴԱՏԸ

Իզմիրի Քարափներու ընկերութեան կարգ մը պաշտօնեաներուն դէմ վճիռներ տրուած էին վերջերս: Ընդհ. դատախազը աւելի ծանր պատիժներ պահանջեց էսկիշէհիրի վերաքննիչ ատեանէն, մասնաւորապէս ընկերութեան տնօրէնին, փաստաբանին եւ թարգմանին դէմ: Միւս կողմէ, դատապարտեալները վերաքննութեան դիմած են տրուած վճիռին դէմ:

ՀԱՅ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆԷ ՀԱՅՈՒՀԻ ՄԸ

Կիրակի օր, Մարսիլիոյ հայաշատ փողոցներէն Ֆարի մէջ, Ցովհաննէս Կիկիշեան (?), 30 տարեկան երիտասարդ մը, սպաննեց Ատելիճեանցբեանը, որ ընթացք չէր տար իր առաջարկներուն:

Ցովհաննէս, որ Տոմինիքէն փողոցը կը բնակի եւ անգործ է, ամիսներէ ի վեր կը դարպասէր Ատելիճեայի: Կիրակի օր անոր տունը գնաց եւ հօրը յանձնեց նամակ մը ուր կը գրէր·

— «Ատելիճեան չի սիրեր զիս· ուրեմն պիտի պատժուի»:

Ցետոյ, ատրճանակ մը հանելով, երեք անգամ կրակ ըրաւ աղջկան վրայ, որ գլուխէն եւ վիզէն զարնուած, անկենդան գետին փռուեցաւ:

Մարդասպանը յետոյ փորձեց անձնասպան ըլլալ, երկու գնդակ պարպելով բերնին մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

Կիրակի օր, Պերլինի Ֆրանսական դեսպանը Գերմանիոյ արտաքին նախարարին յանձնեց իր կառավարութեան պատասխանը՝ Ցանօթ յուշագրին:

Այս պատասխանը, որ տասը մեքենագիր էջերէ կը բաղկանայ, անմիջապէս թարգմանուելով, հաղորդուեցաւ նախագահ Հինտէնպուրկի, վարչապետ Ֆօն Փափէնի եւ պատերազմական նախարարին: Երկուշաբթի օր, գերմանական կառավարութիւնը քննութեան ենթարկեց պաշտօնագիրը, իսկ Ֆրանսական դեսպանը այսօր նորէն պիտի ներկայանայ արտաքին նախարարին, տեղեկութիւններ ստանալու համար:

Թերթերը որոշ տեղեկութիւններ չեն հաղորդեր Ֆրանսական պատասխանին բովանդակութեան մասին: Կարծողներ կան թէ պատասխանը հաշտարար է եւ բաց դուռ կը ձգէ բանակցութեանց համար:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, իր պատասխանին մէջ, Ֆրանսա գերմանական պահանջը համապատասխան չի գտներ Վերսայլի դաշնագրին տրամադրութեանց եւ կը թելադրէ որ բանակցութիւնները կատարուին Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ: Միայն Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը կրնայ նկատի առնել Գերմանիոյ սպառազինութեանց փոփոխման խնդիրը: Գերմանիան իրաւունք ունի պահանջելու որ միւս պետութիւններն ալ կրճատեն իրենց սպառազինութիւնները. բայց պէտք է նկատի առնէ անոնց ապահովութեան խնդիրը եւ աշխարհագրական դիրքը:

Պաշտօնագիրը յետոյ դիտել կուտայ թէ Ֆրանսան մեծապէս կրճատած է իր սպառազինութիւնները եւ այս տարի մէկուկէս միլիառ զեղչած՝ իր պինուորական ելմտացոյցէ:

Անգլիա եւ Ամերիկա կը չարունակեն վերապահ մնալ:

Ֆրանսական պատասխանին ընդհանուր հրատարակութեան պիտի տրուի այսօր:

Ալզաս Լօռէնը եւ կ'ուզեն

Համագերման միութեան ընդհ. ժողովին առթիւ, նախկին զօրավար Վօլմարթ երկար զեկուցում մը ներկայացուց պինուորական հարցի մասին: Իրրեւ եզրակացութիւն, չեշտեց թէ Գերմանիան կապուած չէ Վերսայլի դաշնագրին պինուորական յօդուածներով: Զօրավարը յետոյ ներկայացուց Ֆրանսական բանակին վիճակը՝ պատերազմէն ի վեր եւ Ֆրանսայի ռազմավարութիւնը՝ պինուորական բարդութեանց առեն: Վերջացնելով, Գերմանիոյ համար ալ պահանջեց պինուորական վերհսկողութիւնը, որ պետութեան գերագոյն իրաւունքն է:

— «Մենք պինուորական հաւասարութիւն եւ սպառազինման ազատութիւն կը պահանջենք: Մե՛ր իրաւունքն է որոշել թէ ի՛նչ եղանակով կ'ուզենք պինուիլ: Մեր բանակին ապագայ զարգացումը ամէնէն էական տարրն է Գերմանիոյ վերականգնումին: Մինչ Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ: Մինչ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը կրնայ նկատի առնել Գերմանիոյ սպառազինութեանց փոփոխման խնդիրը: Գերմանիան իրաւունք ունի պահանջելու որ միւս պետութիւններն ալ կրճատեն իրենց սպառազինութիւնները. բայց պէտք է նկատի առնէ անոնց ապահովութեան խնդիրը եւ աշխարհագրական դիրքը:

Պաշտօնագիրը յետոյ դիտել կուտայ թէ Ֆրանսան մեծապէս կրճատած է իր սպառազինութիւնները եւ այս տարի մէկուկէս միլիառ զեղչած՝ իր պինուորական ելմտացոյցէ:

Անգլիա եւ Ամերիկա կը չարունակեն վերապահ մնալ:

Ֆրանսական պատասխանին ընդհանուր հրատարակութեան պիտի տրուի այսօր:

...Ինչպէս նաեւ պատերազմական յետազգում

Գերմանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս խնդրեց ամերիկեան կառավարութենէն՝ յետաձգել սեպտ. 30ին վճարելի պարտքը: Կը կարծուի թէ Ամերիկան պիտի ընդունի այս խնդրանքը, յետաձգելով 1934ին: Իսկ ինք Գերմանիոյ պիտի վճարէ իր այն պարտքերը՝ զորս ունի, գերմանական ստացուածքներու զբաւման հետեւանքով:

Մուսոլինի եւ Գերմանիոյ նոր պահանջը

Գերմանական »Պէօրսէն Քուրիէր» թերթին մէջ հրատարակուած յօդուածով մը, Մուսոլինի կը պաշտպանէ Գերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքը:

— «Լօքարնոյի դաշնագիրը կը նշանակէ թէ Ֆրանսա եւ Գերմանիա պէտք է միեւնոյն հաւասարութիւնը վայելեն: Մինչդեռ, հակառակ Լօքարնոյի եւ Ժէլլոկի դաշինքին, Գերմանիան երկրորդ կարգի պետութեան մը վիճակին մէջ պահուեցաւ: Վերսայլի դաշնագիրը կը նախատեսէր թէ գերման. զինաթափութիւնը նախաբանը պիտի ըլլար ընդհանուր զինաթափութեան: Գերմանիոյ արուած խոստումը չկատարուեցաւ եւ զինաթափութեան խորհրդաժողովը բոլորովին ձախողեցաւ: Գերմանիան համոզուած է այսօր թէ Վերսայլի դաշնագիրը ստորագրող բոլոր պետութիւնները չեն ուզեր զինաթափ ըլլալ, միայն բացառութեամբ Իտալիոյ: Հետեւաբար, կ'արդարանան գերմանական պահանջները: Եթէ Գերմանիա քաշուի զինաթափութեան խորհրդաժողովէն, հետեւանքը պիտի ըլլայ անոր փլուզումը, եւ անշուշտ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան մահը: Գերմանիան իրաւունք ունի երբ կ'ըսէ թէ՝ քանի որ միւս պետութիւնները կը մերժեն իրենց սպառազինութիւնները իջեցնել իր մակարդակին, ինքն ալ մեքենաբար կը վերստանայ իր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ ՊԻՏԻ ԳԼԽԱՏՈՒԻ՞

— :-: —

Կորկուլովի փաստաբանը շաբաթ օր այցելեց մարդասպանին, Սանթէի բանտին մէջ: Յերեկ ատեն՝ ոտքերուն շղթայ կ'անցընեն, իսկ գիշերը՝ նա'եւ ձեռնակապ: Հոգեկան վիճակէն զատ, առողջական վիճակն ալ խանգարուած է: Վերջերս տաքորինակ նամակ մը գրած է երկու յիմարաբոյժներու, որոնք անպատասխանատու հռչակած էին զինքը: Նամակը գրուած է մատիտով, բանի որ գրիչ կամ ուրիշ ո՛ր եւ է հատու, ծակող գործիք արգիլուած է:

Բանի մը հատուածներ՝ այդ ափեղցիկ նամակէն, որուն ուղղագրութիւնն ալ ուշադրութեան արժանի է·

— «Իմ աշակերտներս (կ'ակնարկէ բանտի պահակներուն) մտիկ չեն ըներ զիս, որովհետեւ դուք, միւս վրկաններուն հետ, կ'անպատուէք զիս: Աշխարհը խենդ է, բայց ոչ ես: Ո՞վ ղրկեց ձեզ· ես չեմ ճանչնար ձեզ: Կինս ալ չի ճանչնար ձեզ: Վստահ եմ որ դուք ֆրանսական կառավարութեան գործակալներն էք: Ֆրանսական կառավարութիւնը զիս անպատուելէ առաջ, կ'ուզէ անպատուել եւ ոչնչացնել իմ բարձր գաղափարներս, կ'ուզէ սպաննել թէ գաղափարներս եւ թէ զիս: Ո՛չ, պարոններ, կրնամ ըսպանիլ զիս, բայց ոչ գաղափարներս: Դուք զիս սպանելէ յետոյ իմ գաղափարիս ետեւէն պիտի երթաք եւ իմ գաղափարս պիտի փրկէ ձեզ, պիտի փրկէ ամբողջ աշխարհը՝ բաղաբական եւ բարոյական փլուզումէն: Իմ բաղաբական եւ փիլիսոփայական գաղափարներս բնութեան գաղափարներն են: Կրնա՞ք սպաննել բնութիւնը: Ո՛չ, ընդհակառակն, Բնութիւնը պիտի ըսպաննէ ձեզ: Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ուզէ որ դաւաճանեմ գաղափարներուս· ոչ, մինչեւ կառափնաստ չպիտի դաւաճանեմ: Կեցցէ՛ ազգային Ռուսիան, կեցցէ՛ իմ բաղաբական գաղափարս, կեցցէ՛ իմ կրօնական գաղափարս, կեցցէ՛ բնութիւնը»:

⁂ Ներումներու յանձնախումբը շաբաթ օր հանրապետութեան նախագահին յանձնեց իր տեղեկագիրը, որ կը մերժէ ներել: Նախագահը երէկ, երկուշաբթի լսեց տեղեկագիրը եւ մարդասպանին երկու փաստաբաններուն վերջին պաշտպանողականը:

«ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՔ»Ը ԿՈՐՍՈՒԵՑԱ՞Ի

— :-: —

Ընթերցողները կը յիշեն թէ օգոստ. 23ին Նիւ Եորքէն օդանաւ մը ճամբայ ելած էր, «հանդերձ ընտանեօք», — հայր, մայր, երկու աղջիկներ եւ չորս ալ պաշտօնեաներ — Ատլանտեանը կտրելու համար: Օդանաւը անցեալ շաբթու կանգ առաւ Կէս ճամբան, եւ նորէն շարունակեց թռիչքը: Արդ, կիրակի օր լուր հասաւ թէ օդանաւը վար իջած է Կրօէնլանտայի մօտերը, եւ կրկին ճամբայ ելած: Քիչ յետոյ անթելով օգնութիւն խնդրեցին: Անգլիական մակոյկ մը ամիջապէս օգնութեան փութաց նշանակուած տեղը, բայց ո՛ր եւ է հետք չգտաւ: Անթելով հաղորդակցութիւններն ալ խզուեցան: Ուրիշ նաւեր ալ օգնութեան փութացին, բայց տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն չկայ:

ՀԻՄԱԿ ԱԼ ԿԱՅԱՆՆԵՐԸ

Ատենէ մը ի վեր, թուրք ոստիկանութիւնը Պոլսոյ կայաններուն հետեւէն ինկած է:

Վերջին թղթաթերէն կ'իմանանք թէ՝ ոստիկանութիւնը ներկայանալով Օրթագիւղի գաղթակայանը, հրահանգ տուած է որ այր մարդ ունեցող ընտանիքները պարպուին: Կայանը այժմ կը գտնուին 120 հոգի, կէսը փոքրիկներ, այնպէս որ այդ այրերը 4–5 զաւակ ունին: Եթէ կայանէն ելլեն, ո՞ւր պիտի պատսպարուին: Այս խնդիրը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ խնամատարութեան:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻԱՑԵԼ ԵՎ ԱՇԽԱՏԵԼ...

Ընկերական մրցակցության նոր շարժում

Ընկերական մրցակցության նոր շարժում է ծավալվում Լենինականի տրիկոտաժի գործարանում։ Այդ շարժման նախաձեռնողը գործարանի ամենաերիտասարդ աշխատակիցներից մեկը՝ 19 տարեկան Ռոզա Ղազարյանն է։ Նա առաջարկեց մրցել ընկերական հարևանի՝ Ալվարդ Ալեքսանյանի հետ։ Ռոզան ամեն օր կատարում է 1918 տրիկոտաժային ասպարեզ։ Ալվարդը՝ 1938 թվականից։ Ռոզան ուզում է ամեն օր կատարել 2000 ասպարեզ։

Ռոզայի առաջարկը ոգևորությամբ ընդունեցին գործարանի մյուս աշխատակիցները։ Ամենքն էլ ցանկանում են մասնակցել մրցմանը։ Ռոզայի ընկերները խոստանում են օգնել նրան։ Ռոզան ամեն օր ավարտելուց հետո կանցնի ընկերուհիների մոտ և կօգնի նրանց։

Ռոզայի նախաձեռնությունը ոգևորեց նաև գործարանի մյուս աշխատակիցներին։ Ամենքն էլ ուզում են մրցել։ Ռոզայի ընկերները խոստանում են ավելի լավ կատարել իրենց աշխատանքը

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ ԿԻ ՍՈՎՈՐԵՑՆԻ ՎԵՐԻՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

— Ինչո՞ւ ես այդպես կարծում, ամուսին ջան... Ինչո՞ւ ես այդպես խոսում հայրենիքի մասին... Ինչո՞ւ ես այդպես ատում հայրենիքը...

Ես չեմ ատում հայրենիքը, ես սիրում եմ հայրենիքը, ես ուզում եմ, որ հայրենիքը լինի ինչպես ես եմ ուզում, ես ուզում եմ, որ հայրենիքը լինի ինչպես ես եմ կամենում, ես ուզում եմ, որ հայրենիքը լինի ինչպես ես եմ ցանկանում...

ուզածին պէս զինուելու իրաւունքը: Սակայն, Գերմանիոյ չահն իսկ կը պահանջէ չափաւորապէս օգտուիլ այդ իրաւունքէն եւ այն ալ զինաթափութեան խորհրդաժողովին աւարտումէն յետոյ»:

Հայրենասիրական պոռթկումներ Գերմանիոյ մէջ

Դպրոցականներն ալ կ'օգտագործուին

Կիրակի օր Պերլինի մէջ տեղի ունեցաւ դպրոցականներու ցոյցը, որ մանրանկարն էր «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ի թափօրին:

Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, ահագին բազմութիւն մը կը խռնուէր մարզարանին չուրջը, եւ հազարաւոր դպրոցականներ հայրենասիրական կռիւեր կ'արձակէին: Մանաւանդ չատ կը լսուէր բացագանչութիւն մը, — «Սարը գերմանական հող է»:

Կազմակերպիչները պատրաստեր էին չափազանց ճոխ յայտադիր մը: Դպրոցականները միեւնոյն առեն մարզանքներ կը կատարէին, իսկ աղջիկները կը պարէին անձրեւին տակ, առանց ազդուելու:

Առաջին խօսքը առաւ Պերլինի քաղաքապետը, որուն ճառը անթելով կը լսուէր Գերմանիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ: Ճառախօսը ազդարեց.

— «Թող ամբողջ աշխարհ իմանայ թէ մենք խնդրանք չունին ո եւ է մէկէն: Մենք առժամապէս մեզմէ բաժնուած եղբայրներուն համար կը պահանջենք իրաւունք՝ ազատօրէն խօսելու իրենց մայրենի լեզուն: Մենք չենք խնդրեր, այլ կը պահանջենք»:

Ցետոյ խօսեցաւ նեռքին նախարարը, կառավարութեան անունով, բայց աւելի վերապահ: Գոհացաւ բոլոր ուժերու միացում կատարելով: Օրուան ամէնէն մեծ դէպքն եղաւ այլաբանական պատկեր մը, որուն իմաստը հետեւեալն էր. — «Այն բնակչութիւնները որ գերմանացի էին, կ'ուզեն նորէն գերմանացի դառնալ»: Այդ բնակչութիւնները կը ներկայացնէին պատուիրակութիւնները, «հայրենիքին հաւատարիմ Գերմանացիներ» կոչուած ընկերակցութեանց կողմէ եւ տեղական տարազներով: Աւելի պատկերալից դարձնելու համար ցոյցը, մարզարանին մարմանդին վրայ չինած էին Գերմանիոյ քարտէսը, որ կը ներկայացնէր հին եւ նոր սահմանները:

Հազարի չափ դպրոցականներ, կապոյտ հագուած, եկան չարուեցան նախապատերազմեան սահմաններուն վրայ, այսպէս գծելով 1914ի Գերմանիան: Ցետոյ եկան ուրիշ խումբեր որոնք կորսուած գաւառները կը ներկայացնէին: Այս գոյնզգոյն խումբերը գերմանական սահմանագիծը հրեցին մինչեւ վերջին դաշնագրին սահմանը: Այն առեն, երեւցաւ 1919ի Գերմանիան, Ալզաս – Լոռէնով (գեղին), Շլեզվիկ Հոլշթայնով (նարնջագոյն), Փոզնանիով (կարմիր) եւ Վերին Շլեզիայով (կանանչ), նաեւ Լուիզեն եւ Մալմէտիով, Սարով, Տանցիկով եւ Մէմէլով, — բոլորն ալ՝ կորսուած գաւառներ: Ամբ լռութենէ մը յետոյ, սուր աղաղակ մը լսուեցաւ.

— Վտանգի տակ են գերման ազգութիւնը, գերման աշխատանքը, գերման հողը:

Այդ պահուն, կորսուած գաւառները ներկայացնող խումբերը անձկութեան ճիչ մը արձակեցին դէպ ի Գերմանիոյ կապտազգեաց տղաքը որոնք օգնութեան ձեռք կ'երկարէին: Եւ թափօրը սկսաւ յառաջանալ... կորսուածը վերագրաւելու:

Ցոյցին կը մասնակցէին 15,000 դպրոցականներ:

*** Միեւնոյն օրը, 25,000 Գերմանացիները ուրիշ ցոյց մը կատարեցին կապոյտի մէջ, եւ պահանջելով Սարի հովիտը: Ցոյցը տեղի ունեցաւ Հանոսի եւ Մագդէպուրկ այն վայրին մէջ որ կը կոչուի «գերմանական անկիւն»: Բազմութիւնը խռնուած էր Վիլհէլմ Ա.-ի վիթխարի արձանին բոլորտիքը: Ճառախօս մը պահանջեց որ 1935էն առաջ Գերմանիոյ վերադարձուի Սարի հովիտը: Ցոյցին կը մասնակցէր նաեւ գերմանական բանակին 15րդ գունդը: Ուրիշ ճառախօս մը յայտարարեց թէ Ֆրանսացիները բռնութեան կ'ենթարկեն Սարի հանքագործները, սպառնալով զանոնք որ Ֆրանսական դպրոց զրկեն իրենց զաւակները: Հակառակ պարագային կը ճամբուին: Գլխաւոր ճառախօսն էր արքայ Վիլհէլմ, որ յայտարարեց թէ Սարի ամբողջ ժողովուրդը Գերմանիոյ պիտի միանայ, եթէ հանրաքուէ կատարուի կատարեալ ազատութեամբ: Եւ վերջացուց.*

— «Գերմանիա, մա՛յր Գերմանիա, մենք Քու զաւակներդ ենք, մենք դէպ ի քեզ կ'երկարենք մեր թեւերը, կ'ուզենք նստիլ Քու ծունկերուդ վրայ: Երբ՞ պիտի դէպ ի Գերմանիա»:

Բոլոր ներկաները հաւատարմութեան երդում ըրին, մինչ զինուորական նուագախումբը կը հնչեցնէր, — «Գերմանիա ամէն բանէ վեր»:

Նոր մանափորձ մը Ստալինի դէմ?

Վերապահութեամբ կը հրատարակենք Սոֆիայէն հաղորդուած հետեւեալ տեղեկութիւնը.—

Վերջերս Օտեսայէն վառնա հասած ռուս փախստականներ կը պատմեն թէ Մոսկուայի Զեկան երեւան հանած է ահաբեկիչներու ընկերութիւն մը, որուն անդամները կ'ուզէին սպաննել Ստալինը: Ձերբակալուած են աւելի քան 120 հոգի, մեծ մասը երիտասարդ սպաներ: Կ'ըսուի թէ պատերազմական նախարար Վորոշիլով ալ մեղսակից է այս գործին: Դատաղրութիւնը երեւան հանուեցաւ երբ Ստալին բացակայ էր Մոսկուայէն: Երբ իմացաւ, անմիջապէս մայրաքաղաք վերադարձաւ: Նախ կը կարծուէր թէ Զեկան ինքն է կազմակերպած դաւադրութիւնը, իբրեւ ռազմախաղ: Բայց յետոյ ոստիկանութեան ցոյց տուած արտակարգ եռանդը հաստատեց որ լուրջ բան էր:

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Պէլվիլի Ռոստոմ կռմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8:30ին, 131 Fbg. du Temple.

Պանէօ-Ռուշան Արծիւ խումբի դասախօսական ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Ընկ. Գարակէօզեանի բնակարանը, 19 rue Ampère, Cachan: Կը դասախօսէ ընկ. Ա. Խահիկեան:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ Ա Տ Ո Ր Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

Լիոնի մէջ ՅԱՌԱՋ կը ծախուի

ՋԱՆԿԷՕԶԵԱՆ *ճաշարանին մէջ*

202 RUE DE BOILEAU, LYON

ՄԱՍԻՍ *նպարավաճառատուն*

75 RUE DE BONNEL, LYON

ՆՈՒՊԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ *գրավաճառատուն*

191 COURS LAFAYETTE, LYON

Տեսիլի մէջ «Յառաջ»ի գործակալ է

Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ

41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ

ՍԵՒ ԼԵՌԻՆ ՄԱՐԴԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՎԻՊ

Բ. տպ. ԱԹԷՆՔ, 1932, էջ 343 Գինը՝ 20 ֆրանք

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՖՐԱՆՍ.— ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

Լաթակազմ, *1200 էջ* Գին 75 ֆրանք

ԲՐՈՖ. Մ. Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԱՋԱՇԱՆ 10,000 ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլ *1932*, գին *15* ֆրանք

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

Պէյրութ, *1932*, լաթակազմ *380 էջ*· Գին *15* ֆրանք

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, *51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).*

Եւրոպայի հայկական ժեծադոյն դրատունը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Հաշ Պաղալեան Տէր Գրիգորեան (Ախալքէի կաժուրջ գիւղացի)· 1915ին 10 տարեկան հասակին Թուրքերը տարած են Ուրֆա· կը կարծուի թէ ապաստանած է Սաորիներու մօտ· Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մեսրոպ Տէր Գրիգորեանի, 77 rue Villebois-Mareuil, Asnières Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքէ: Ախտաո. եւ նոր մեծուտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Նոր հասցէ

ՏՕԿԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.30*, երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկունները ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարագալուքեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք Պ. ՓԱՐՄԱԳ, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

CABINET V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 83-04

Կ'ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ գործ: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մանաւանդ գիւրութիւններ պատուագին վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը: Մանաւանդ ապասպրութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գատերու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ սիրտ գտնէք ամէն գործառոյթ: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած գիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՔՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէկնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաճառական, Քելադրական եւ ֆրլօտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամարզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՄԵԹԱՔԱՆԱԿ

Կօշիկ շինողներու ուշադրութեան

Փարիզի արուարձանի մը մէջ կօշկակարի խանութ ունեցող հայրենակից մը կը սառնձնէ իր մօտ ձգուած կօշիկները ծախել որոշ պայմաններով: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Պ. ՍԱՒԻՐ ՔԻՒՓՃԵԱՆի, 82 rue Rébéval, Փարիզ (19)· իր մօտ ձգուած կօշիկներու համար կուտայ երաշխաւորութիւն:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Ազեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Երբ դուռը նորէն փակուեց, եւ Նա համոզուեց, որ ոչ ոք չի դիտում դրան ծակէն, վերցրեց հացը ու զուռն սկսեց փշրել: Մէկումը գաւա այն՝ լինէի սպասում էր — բարակ սղոցների մի կապ: Կապը փաթաթած էր մի թղթի կտորով, որի վրայ մի քանի բառ էր գրած: Ուշադրութեամբ հարթեց թուղթը ու տարաւ լոյսի տակ: Այն տառերն բարակ ու փոքրիկ մի կտորի վրայ էր գրած, որ չատ էր դժուար կարդալը:

«Դուռը կողպ չէ ու զինուները մուխ: Չանացէք որքան կարելի է չուտ սղոցել վանդակը ու դուրս գալ ժամը երկուսի ու երեքի մէջ: Մենք պատրաստ ենք, իսկ մի ուրիշ այսպիսի դէպք կարող է այլ եւս չներկայանալ»:

Ձղաձգօրէն ճմռթեց թուղթը: Այսպէս ուրեմն բոլոր պատրաստութիւնները տեսնուած են, պէտք է միայն սըղոցել վանդակը: Ի՜նչ բախտ, որ ձեռքի շղթան հանել էին. կարիք չկայ ի զուր ժամանակ կորցնելու նրանց էլ սղոցելու համար: Քանի՞ ձող ունի վանդակը: Երկու, չորս: Ամէն մէկը պէտք է սղոցել երկու տեղից, ուրեմն ընդամէնը ութ: Եթէ չտապի՝ զինուները ընթացքում կը յայտնի վերջացնել: Եւ ինչպէս էլ չուտ կարողացել էին Զեմման ու Մարտինին ամէն բան պատրաստել, հազուստ անցագիր, թաքստոց: Բնականաբար ձիու պէս աշխատած էին լինելու, այդ բոլորը գերլուի բերելու համար եւ անտարակոյս Զեմմայի առաջարկն էր որ ընդունել էր, եւ ոչ ուրիշի: Նա ժպտաց իր սեփական յիմարութեան վրայ: Միեւնոյն չէ՞, նրանն էր, թէ ուրիշինը, միայն թէ լաւ ծրագիրը լինէր: Բայց եւ այնպէս, ուրախ էր ինքը, որ Զեմման էր խորհուրդ տուել սաորերկրեայ անցքը: Հիւսիս – արեւելեան անկիւնում մի կիսաւեր աշտարակ կար, որ մասամբ կանգուն էր մնում խիտ ճաճ բաղեղի միջոցով, բայց փխրուն քարի առհասարակ զանգուածները թափել էին ներս, ու բակում պատի տակ դիզուած էին կոյտով: Այդ աշտարակից կանաչի ու քարերի միջով պէտք է իջնէր նա բակը ու կամաց կամաց անելով չկողպած դուռը մտնէր այդտեղ սկսուղ սառերկրեայ անցքը: Նախորդ գիշերում այդ ներքնուղին ծածուկ հաղորդակցութիւն էր պահպանում բերդի ու դիմացի բլրի գլխին բարձրացող աշտարակի մէջ: Այժմ բոլորովին գործածութիւնից ընկած էր ու մի քանի տեղ քարով կիսուած: Միայն մաքսանենգները դիմէին այդ ներքնուղու սարը հանող եւ ամենայն զգուշութեամբ թաքցրած մի ելքը: Ոչ ոք եւ չէր կասկածում, որ անմաքս ապրանքների մարդոյ դէզեր երբեմն չարաթներով մնում էին հէնց բերդի պահպանների տակը, երբ մաքսախոյզ պաշտօնեաները ի զուր որոնում էին խոժոռ սարեցիների տները: Այդ եղբով Բոռը դուրս էր գալու մթնում սարերի մէջ անմարդաբնակ մի տեղ, ուր նրան սպասելու էր Մարտինին ու մի մաքսանենգ: Միակ դժուարութիւնը այն էր, որ գիշերապահները նշանակելուց յետոյ դռները բաց անելու դէպք չէր ներկայանայ ամէն երեկոյ, այլ եւ պայծառ գիշերին պատուհանից իջնելիս հեշտ էր պահակից նկատուելը: Այժմ երբ ներկայացել էր յարմարելու լուրջ կարելութիւնը, առիթը ձեռքից բաց թողնելու չէր:

Բոռը նստեց ու սկսեց հաց ուտել, որ նրան այնքան զուարճք չէր պատճառում, ինչպէս բանտի միւս ուտելիքները. մի բան ուտել պէտք էր ուժերը կազդուրելու համար:

Պէտք էր նոյնպէս որ քիչ պառկի ու աշխատի քնելու: Մինչեւ մի ժամ դեռ անկարելի էր գործի ձեռնարկելը, իսկ գիշերը լուրջ աշխատանք ուներ իր առաջ:

Այսպիսով, վերջ ի վերջոյ, պատրէն ուզեցել էր նպաստի նրան փախչելու, պատրիչից սպասելի է: Բայց ինքը երբեք չի համաձայնի: Ամէն բան, միայն ոչ այդ: Եթէ պիտի փախչի, միայն իր կամքովը ու իր ընկերների օգնութեամբ: Նա ոչ մի բարիք չի ցանկանում պատրէններից:

Ի՜նչ տօթ է. անշուշտ փոթորիկ է գալու, օդը այնպէս ծանր է ու խեղդող: Անհանգիստ չուռ ու մուռ էր գալիս անկողնի վրայ. փաթաթած ձեռքը նետեց բարձին գլխից վեր, ինչպէս նորից իջեցրեց: Ինչպէ՞ս այդ ուում էր այդ ձեռքը եւ ինչպէ՞ս ուռել: Ու բոլոր հին վէրքերը սկսել էին ցաւել, տանջո՞ղ ու չամա՞ռ: Ի՞նչ էր պատահել: Է՛, դատարկ բան. մի տեղող փոթորիկից էր անշուշտ: Այժմ քիչ կը քնի ու կը հանգստանայ աշխատանքի սկսելուց առաջ:

«Ութ ձող. բոլորն էլ հաստ ու ամուր. դեռ քանի՞ան էր մնում սղոցելու. անշուշտ, քիչ: Հաւանօրէն սղոցել էր ամբողջ ժամերով, անվերջ ժամերով, ա՜յ, ինչու համար էր այդ պէս ցաւում ձեռքը: Եւ ի՜նչպէս ուժգին, մինչեւ ոսկորը: Բայց կո՞ղքը դժուար թէ դրանից լինի. իսկ կաղ ոտքի այրող ցա՞ւը, միթէ դա՞ էլ սղոցի աշխատելուցն է»:

Վեր ցատկեց: Զէ՛, չէր քնել. անքնել էր բաց աչքերով: Երազել էր, թէ սղոցում է. մինչ ինքը դեռ չէր էլ սկսած: Վանդակը կանգնած էր անխռով ու ամրակուռ: Հեռո՜ւն աշտարակից խփեց տասը: Ժամանակն էր աշխատանքի:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
14 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ թիւ 1932 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԵՂԾԻՔԸ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ

Կը խնդրուի Փարիզի ամկավար պաշտօնաթերթէն՝ նորէն կարդալ մեր սեպտ. 7 թուակիր խմբագրականը, եւ դառնալ պայուղամտօրէն։ Ոչ թէ սարէն ձորէն սլաքներ արձակելով։

Բայց երկրորդական հարց է այդ։ Եւ առաջին անգամ չէ որ կ'արծարծենք։

Մեզ հետաքրքրողը բոլորովին ուրի՛շ բան է։

Հարկ է մէկ անգամ ալ դէմ դիմաց նստիլ մեր ընդդիմախօսներուն հետ, եւ պատասխան պահանջել կարգ մը հարցերու մասին։—

1) Դեռ երկո՞ր պիտի տեւէ Հայաստանի բոլոր չարիքները ծածկելու եւ միայն բարիքները տարփողելու քաղաքականութիւնը։

2) Դուք երբեք բացասական տեղեկութիւններ չէ՞ք ստանար, բերանացի կամ գրաւոր, Հայաստանէն կամ Հայաստանի մասին։ Եւ երբ կը ստանաք, յանուն ո՞ր դերագոյն շահուն զամբիւղը կը նետէք զանոնք։

3) Իրրեւ լրագիր, դուք ո՛ր եւ է պարտականութիւն չունի՞ք արձանագրելու եթէ ոչ երկրին մէջ կատարուած եւ ձեզի անծանօթ բռնութիւնները, ձերբակալութիւններն ու աքսորները, գոնէ երկրէն դուրս արձակուած աղաղակները։ Ահա, օրինակ, որբերու պարագան։ (Եւ դաշնակցական չեն ոչ ատոնք, ոչ ալ միւս փախստականները, իմացի՛ք)։

4) Օրուան խնդիր մըն ալ յիշած ըլլալու համար, դուք իսկապէս կը հաւատա՞ք թէ կաթոլիկոսական ընտրութիւն է որ կը կատարուի, եւ ոչ թէ չինովնիկեան խեղկատակութիւն։ (Նորէն կարդացէք ձեր սեպտ. 7ի խմբագրականը, այս հարցի մասին)։

Մէկ խօսքով, կը հրաւիրենք Փարիզի ամկավար պաշտօնաթերթը եւ միւսները, որ գոնէ մէկ անգամ լուսաբանեն մեզ, իրենց այնքան առեղծուածային ուղեգծի մասին։

Մենք չենք ծածկեր մեր մեղքերը։

Վրիպումներ կրնան պատահիլ թերթէ թերթ։ Անհամութիւններ պատահած են եւ կը պատահին լուրերու հրատարակութեան մէջ. քանի որ չափազանց դժուար է ստուգել ամէն պարագայ։ Գոնէ ամիսներ պէտք է անցնին, որովհետեւ ոչ կանոնաւոր թղթակից պահելու հնարաւորութիւն կայ, ոչ ալ թղթակցելու, հեռագրելու, մարդ ղրկելու եւն.։

Բայց, այդ մեղքերը չուտով կը հալին ձեր այն հրէշային կեղծիքին դէմ, որով կը յամառիք սեւը ճերմակ նկարել։ Առ նուազն լուութիւն պահել անասելի չարիքներու մասին։ Եւ, փոխանակ բան հարցին մօտենալու, մուր քսել դաշնակցական մամուլին, որ հայրենասիրութիւն կը համարէ լուին հետ դէշն ալ արձանագրել։ Որ չի կրնար արձագանգ չտալ երկրէն հասած տառապանքի ձայներուն։

Դուք, ձեր ընթացքով, ամբողջ ժողովուրդի մը տառապանքն է որ կ'արհամարհէք, ի փառս իշխանաւորներու։

Մենք, արձանագրելով անլուր ողբերգութիւնները, գոնէ փոքր ափսիանք մը տուած կ'ըլլանք։ Նկարագրած՝ թէ ի՛նչպէս կը ջնջէ, կը աքնի այս հրաշալի ժողովուրդը, դիմանալով նոյն իսկ իրեն-ներու թաթարական բռնութիւններուն։

Ո՛ր եւ է հայերէն թերթ, մանաւանդ կուսակցական օրկան մը ի՞նչպէս կրնայ տալ խենդ ձեւանալ տիրող ահ ու սարսափին հանդէպ, որ գաղտնիք չէ ոչ մէկուն համար։

Ահա տասը տարի է որ միեւնոյն պատմութիւնները կը պատմուին։ Այդ պատմութիւններուն աղբիւրը եթէ հարիւրին տասը դաշնակցական է, մնացեալ իննսունը, — դուք չատ լաւ գիտէք թէ ի՛նչ է։ Եթէ դուք լռէք, ձեր ընկերները կրնան խոստովանիլ։

Մնաց որ, դաշնակցականն ու ամկավարն ալ զեղչելով, անդին կը մնայ բազմութիւն մը բոլորովին չէզոք մարդոց, որոնք կովկասն ալ տեսած են, Հայաստանն ալ։ Եւ սակայն, չեն կրցած պարտկել իրենց զայրոյթը։ Գրի առած, պատմած, աղաղակած են ինչ որ տեսած են տարիներու ընթացքին, ինչ որ գիտեն։ Ինչ որ անվիճելի է եւ ըմբռնացուցիչ։

Պարտաւոր էք պատասխանել այս հարցերուն. որովհետեւ, կարելի չէ, ներելի չէ տարիներով խարել ամբողջ ժողովուրդ մը, տահմանէն տադին թէ անդին։

Ընելիք չունինք. ազատ էք բարեկամութեան հաւատիքները չտայտելու ձեր ուզածին չափ։ Համաձայն ձեր հասկացողութեան եւ խառնուածքին։

Բայց, իրաւունք ունինք բացատրութիւն պահանջելու ձեր երկդիմի, ձեր միակողմանի «վարքագիծ»ի մասին։

Կեղծիքը հայրենասիրութիւն չէ, պարոննե՛ր։

Եւ որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդի կացութեան եւ հաւատքին հետ կապուած է այս խնդիրը, դուք պարտաւոր էք բացատրութիւն տալ հրապարակաւ։ Ներչատկի չօշափելով դրուած հարցերը։

Մանաւանդ որ, կեղծիքին պատասխանատուն այս կամ այն սոսկական թերթը չէ, այլ ամբողջ կուսակցութիւն մը։

Մի վախնաք. իրականութիւնը ներկայացնելով, ոչ երեւանը կը փլի, ոչ ալ ներքաղաքը կը ձախողի։

Գացողը պիտի երթայ միշտ։ Եւ լա՛ւ է որ երթայ։ Բայց երթայ՝ գիտակցաբար, ոչ թէ աչքերուն վարագոյր քաշած։ Այլապէս, — աչքերը պիտի ուղղէ դէպ ի Արաքս։

Եթէ չէք ուզեր արտատպել, — գոնէ կարդացէ՛ք, վերլուծեցէք ինչ որ կը գրեն փախստականները։

Թուրքի լակոտները չեն անոնք, այլ այս ժողովուրդին զաւակները։ Մարդիկ որ գացին, տեսան եւ կը փախչին։ Ինչո՞ւ...

Հետաքրքրուեցէք, պահ մը, աշխարհ չի կործանիր։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՔ»

Խելագարութիւն՝ «հանդերձ ընտանեօք»...

Իսկապէս, կը գտնուինք նոր յոյզեր, նոր յուզումներ, ցնցումներ ու վայելքներ փնտռելու խելագարութեան մը հանդիպ, որ չափ ու սահման չի ճանչնար։

Կատարեալ համաձարակ։ Մինչեւ իսկ երախաներ վարակելու աստիճան։

Թռիչք ծովէ ծով, լեռնէ լեռ, աշխարհէ աշխարհ,— ոչ միայն մասնագէտ օդանաւորդներու, գիտութեան ջահակիրներու կողմէ, այլ եւ... «հանդերձ ընտանեօք»։

Տեսանք հրաշալի երիտասարդներ, ամէն ազգէ, որոնք ուզեցին բան մը շահեցնել մարդկութեան, իրենց կեանքի գնով։

Շատերը, անունցմէ, իլկան հերոսաբար։ Ճարակ դարձան բնութեան սարսափներուն։

Ու դեռ շատերը կան որ կը շարունակեն առաքելութիւնը, հետզհետէ աւելի յանդուգն։

Իսկ ի՞նչ էր «միտ բանի»ն սա մեծահարուստ եանքիին, որ կինն ու երկու անչափահաս աղջիկները և չորս մասնագէտներ օդանաւ մը նետած, կ'ուզէր կտրել Ատլանտեանը...

Կէս ճամբան կտրեց, ու նորէն չգոհացաւ։ Եւ ահա հետքն անգամ չեն կրնար գտնել, Կրօնշտատայի ծովերուն մէջ։

Ջտեսուի՞ւն։ Սնոպականութի՞ւն։ Ընդարմացած ջիղեր ցնցելու մարմա՞ջ։

Կոչեցէք ինչպէս ուզէք։ Իսկ ասոնց երկուքը փոքրիկնե՞րը։

Ո՞վ է պատասխանատուն անոնց անմեղ արեան։

ՎԱՐԱԶ

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎ ՊԻՏԻ ԳԼԽԱՏՈՒԻ

— :-: —

Երկուշաբթի օր, հանրապետութեան նախագահը ուսկնգրութեան ընդունեց Կորկուլովի փաստաբանները, եւ 45 վայրկեան անսասան լսեց անոնց վերջին պաշտպանողականը։ Մէկ երկու անգամ միայն, նախագահը ընդմիջեց, կարգ մը կէտերու մասին լուսաբանութիւններ խնդրելու համար։ Փաստաբանները դուրս ելան խորապէս ազդուած, եւ ի յարգանս նախագահին, մեծցեցին ո՛ր եւ է որոշ յայտարարութիւն ընել։ Միայն ըսին։

— Մեր վերջին ճիգն եղաւ նախագահին յիշեցնել վիճակը Տիկին Կորկուլովի, որ զաւակ մը պիտի ունենայ հինգ շաբաթէն։

Զրոյց կը պտտէր թէ այրի Տիկին Տումէռ ալ իր կարգին դիմած է նախագահին, ներում խնդրելով։ Փաստաբանները մերժեցին ո՛ր եւ է յայտարարութիւն ընել այս մասին։ Թղթածրարը անմիջապէս դատական նախարարութեան յանձնուեցաւ։ Եթէ նախագահը ստորագրած է, ուրեմն ներուած է, եթէ ոչ...

Երէկ իրիկուան թերթերը կը գրեն թէ նախագահը չէ ստորագրած։ Հետեւաբար, կորկուլով պիտի գլխատուի այս առտու կամ հինգշաբթի։ Նիսէն օրթոտոքս քահանայ մը կանչըւած է Փարիզ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ԱՐԿԱԾԸ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐ ԱԼ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

Երկուշաբթի առտու, յանկարծ փըլաւ Վալանսի Բովէն Իվօզ գործարանին առաջին յարկին տախտակամածը։ Տասնըհինգ բանուորներ, որոնք տախտակամածին վրայ կը գտնուէին, պարապին մէջ նետուեցան։ Մէկը մեռաւ, իսկ իներ անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Ասոնց երկուքը Հայեր են, — Մինաս Թոնկեան, 45 տարեկան եւ Աւետիս Տաէէսեան, 35 տարեկան։

Տախտակամածին վրայ դիզուած էին տասը թօն ծանրութեամբ պարկեր, եւ երկաթ գերանը չդիմանալով, խորտակուած է։

ԿԱՆՏԻ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ

Կանտի նահակ մը գրելով Անգլիոյ վարչապետին, կը յայտնէ թէ որոշած է ծոմ պահել մինչեւ մահ, սկսելով երկուշաբթի օրէն, եթէ ետ չառնուի ընտրական հարցի մասին վերջերս փարիաներու համար տրուած որոշում մը։

Կանտին անցեալ մարտ 11ին ալ հաղորդած էր նախարարին թէ՝ անձնասպան պիտի ըլլայ։ Այդ նահակով, հնդիկ յեղափոխականը կը յիշեցնէ թէ կնոր Սեղանի ժողովին մէջ, ծանուցած էր որ մինչեւ մահ պիտի դիմադրէ, եթէ ընտրական անջատ իրաւունքներ տրուին փարիաներուն։ Իր տեսակէտով, այս խնդիրը թէ կրօնական եւ թէ բարոյական հանգամանք ունի եւ ընտրական անջատ շրջանակներ պիտի կազմուածեն հնդկական շարժումը։

Կը կարծուի թէ կառավարութիւնը բանտէն պիտի արձակէ Կանտին, մթնոլորտը խաղաղացնելու համար։

ԲՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— :-: —

ԳՈՐԾԱՎԱՐ ՄԸ ՓՈԽՈՒԵՑԱԻ

Բաժնեցուցակի նոր հրահանգը մեծ մտահոգութիւն պատճառած ըլլալով թուրք առեւտրականներուն, հարկ եղաւ բարեփոխումներ կատարել։ Միեւնոյն ատեն, փոխուեցաւ տնտեսական գործավարը, որուն յաջորդեց «Իշ» դրամատան տնօրէնը, ձէլալ պէյ։

Այս առթիւ գործարանատէր մը հետեւեալ կերպով կը պատկերացնէ նոր դժուարութիւնները։

— Կ'ըսուի թէ *սրվիզի* մեր բաղաֆականութիւնը պիտի վնասուի, եթէ նախանիւթերու ներածումը ազատ ձգուի, որովհետեւ այս դրութեամբ շատ ներածում պիտի կատարուի։ Այս տեսակէտը սխալ է, ինչպէս կը հասկցուի հետեւեալ փոքր օրինակէն։

Երբ նախանիւթերը մաքսէ զերծ էին, գործարանատէր մը ընդամէնը 38,400 ոսկի վճարելով կրնար 100,000 ֆիլօ կաշի ներածել։ Մինչդեռ հիմա, նոյնման կաշիին միայն մաքսատուրքը 42,000 ոսկի կ'ընէ, իսկ եթէ միւս ծախքերն ալ աւելցնենք, ընդհ. գումարը կը հասնի 61,000 ոսկիի։

Նախապէս առանց տասը փարա կանխիկ վճարելու կարելի էր այդ կաշիները բերել, իսկ հիմա՝ ամբողջ փոխարժէքը վճարելու է։ Հետեւաբար, ո՞ր կտրիճը կրնայ այսքան կարեւոր գումար մը տալ եւ ներածում ընել։

⁂ Արմտիքի սակարանի ընդհ. քարտուղար եւ համալսարանի դասախօս Նիզամէտտին Ալի պէյ յայտարարած է.

— Վերջին որոշմնագիրը երկու անպատեհութիւն ունի։ Առաջին, պատճառ պիտի դառնայ որ մեր արտածման նիւթերուն գինը իյնայ, երկրորդ, ներածելի ապրանքներուն գինը պիտի աւելցնէ։ Օտար գնորդները, խորհելով որ արտածման վճռառականներ պիտի ծախէ իր ներածման արտօնագիրը եւ պիտի շահի, պակաս գին կուտան բրճ. ապրանքներուն։ Միւս կողմէ, ներածման վճռառականները իրենց բերելիք ապրանքին վրայ կը բարձեն արտօնագրին համար իրենց տուած դրամը։

— :-: —

ՇԱԲԱԹ 40 ԺԱՄ — Անգլիոյ Արհեստակցական Միութեանց համագումարին հետ, զանազան խնդիրներու կարգին, աշխատաւոր նախկին նախարարը Օր. Պօնտֆիլտ առաջարկեց ուժ տալ այն բոլոր ձեռնարկներուն որ կը ձգտին հաստատել շաբաթական 40 ժամ աշխատաւոր։ Այս ձեւով, կարելի պիտի ըլլայ գործ ճարել աւելի շատ բանուորներու։

Ժողովը ընդունեց այս առաջարկը։

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻ գրական գործունէութեան 40ամեակին առթիւ, համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն որոշեց բարձրագոյն վարժարան մը բանալ անոր անունով, խորհրդային գրականութեան ուսումնասիրութեան համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՌԱՅԽՍՏԱԿԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱԻ

Դեպի դիկտատորութիւն

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Գերմանիոյ խորհրդարանը լուծուեցաւ երկուշաբթի օր, երբ անվստահութեան բանաձեւ մը կը քուէարկէր կառավարութեան դէմ։

Նիստը բացուեցաւ ժամը 3ին։ Նախարարները ամբողջովին ներկայ էին։ Նախագահը հազիւ խօսք առած էր վարչապետին, երբ համայնավար երեսփոխան մը խօսք ուզեց եւ առաջարկեց անմիջապէս քուէարկել երեք բանաձեւեր, որոնց երկուքով կը պահանջուէր ջնջել կառավարութեան հրատարակած բացառիկ օրէնքները, իսկ երրորդով՝ անվստահութիւն կը յայտնուէր կառավարութեան։

Ոչ մէկը բողոքեց այս միջամտութեան դէմ։ Մինչդեռ եթէ մէկ երեսփոխան իսկ ձայն ուղէր եւ հակառակէր, բանաձեւերը չպիտի կարդացուէին։ Մի՛այն մէկ ազգայնական երեսփոխան առաջարկեց կէս ժամ դադար տալ։ Առաջարկը ընդունուեցաւ։ Երբ նիստը վերաբացուեցաւ, նախագահը յայտարարեց թէ քուէարկութեան պիտի դնէ առաջարկուած բանաձեւերը։ Ընդհանուր ջղագրգռութեան մէջ, յանկարծ խօսք ուղեց վարչապետ Ֆօն Փափէն։ Նախագահը պատասխանեց թէ՝ կանոնագրին տրամադրութեամբ, ստիպուած է նախ քուէարկութեան դնել երեք բանաձեւերը։ Վարչապետը երկրորդ անգամ խօսք ուզեց, բայց նորէն ժխտական պատասխան առաց։

Այն առեն, անսպասելի տեսարան մը պարզուեցաւ։ Բոլոր նախարարները ոտքի ելան մէկ մարդու պէս եւ դուրս ելան սրահէն։ Նախագահական ամպիոնին առջեւէն անցած առեն, վարչապետը կարուկ չարժուձեւով մը, սեղանին վրայ դրաւ խորհրդարանին լուծման հրամանագիրը։ Նախագահն ալ, որ հիթլէրեան մըն է, նոյնքան ցուցադրական ձեւով մը անդին հրեց հրամանագիրը։

Երբ վարչապետը եւ նախարարները դուրս ելան, ժողովը ընդհանուր աղմուկի մէջ ձեռնարկեց առաջարկուած բանաձեւերու քուէարկութեան։ Արդիւնքը չսպասուիչ էր։ 42ի դէմ 512 ձայնով կը մերժուէին կառավարութեան հրատարակած բացառիկ օրէնքները եւ անվստահութիւն կը յայտնուէր։ Ցիսուն ազգայնական երեսփոխաններ ձեռնպահ մնացին կամ բացակայ էին։

Նախագահը մարտական ձայնով մը հաղորդեց քուէարկութեան արդիւնքը, եւ յետոյ, տեսակ մը հեգնութեամբ անկիւնէն քաշելով խորհրդարանի լուծման հրամանագիրը, կարդաց։

Եւ ահա փոթորիկ մը փրթաւ։

Նախագահը ընթերցումը աւարտելէ յետոյ, յայտարարեց։

— Անչուշտ չեղեալ կը համարուի այս հրամանագիրը, քանի որ կուգայ տապալած կառավարութեան մը կողմէ։

Ցետոյ նիստը դադրեցուց, յաջորդ օրը հրաւիրելու յանձնարութեամբ։

Փոթորիկը եւ ջղագրգռութիւնը անցնելէ յետոյ, երեսփոխանները սկսան կամաց կամաց համակերպիլ կատարուած իրողութեան։ Նախագահը ինք յայտարարեց թէ յաջորդ օրուան նիստը ետ առնուած է եւ թէ իրեն կը վերապահէ յառաջիկային ժողովը հրաւիրելու իրաւունքը, սպասելով Գերագոյն ատեանի վճռին։

Վարչապետը անթեղին կ'ապաւինի

Որովհետեւ Թոյլ չտուին խօսիլ խորհրդարանին մէջ, վարչապետ Ֆօն Փափէն իրիկուան ժամը 7·30ին անթեղին գլուխն անցնելով, արտատանեց իր ճառը, որ միեւնոյն ատեն ծրագիր մըն է։ Նախ պատմեց խորհրդարանին անցուդարձը, չեշտեց թէ չուզեցին լսել դինքը, եւ չարունակեց։

— Հրամանագիրը յանձնած պահուս, խորհրդարանը լուծուած էր. հետեւաբար, անկէ յետոյ կատարուած քուէարկութիւնը արժէք չունի։ Նախագահը Սահմանադրութեան դէմ գործեց, եւ միեւնոյն ատեն Թոյլ չտուաւ որ գերման ժողովուրդը իմանայ կառավարութեան յայտարարութիւնը։ Մինչդեռ երկիւղածութեամբ լսեցին համայնավար Կլարա Ցէտկինը, իրրեւ նախագահ, չուզեցին մտիկ ընել ազգային կառավարութեան յայտարարութիւնը։ Ուրեմն, ես ալ ժողովուրդին կը դիմեմ։

Վարչապետը այնուհետեւ պատմեց իր դահլիճին կատարած գործերը։ Յայտնեց թէ իրենք նոր չրջան մը բացին, վերջ դնելով հատուցումներուն որ երկիրը կը հիւծէին տասը տարիէ ի վեր։ «Լօզանի արդիւնքը այն է որ ընտկի ծրագիրը մեռած է միանգամ ընդ միշտ»։ Գալով զինաթափութեան, վարչապետը ըսաւ թէ Լօզանի մէջ պահանջած էր ճանչնալ Գերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքները եւ վերջ տալ խորտակութեան։ Անգամ մըն ալ կը յայտարարեմ թէ մենք ալ զինաթափութիւն կ'ուզենք, եթէ միւս բոլոր պետութիւնները կատարեն իրենց յանձնառութիւնները։ Այժմ մենք անպաշտպան մնացեր ենք եւ երկրորդական պետութեան մը վիճակին մատնուած։

Ակնարկելով Ֆրանսայի պատասխանին, որ նոր հասած էր, Ֆօն Փափէն յայտարարեց։

— Անոր բովանդակութիւնը կ'ուսումնասիրենք։ Բայց, ստիպուած եմ ըսել թէ այդ պատասխանը չի դիւրացներ հարցին լուծումը։ Քանի մը օրէն պիտի խորհրդակցինք մեր ընելիքներու մասին։ Խնդիրը կապ ունի մեր ազգին պատիւին եւ գոյութեան իրաւունքին հետ։

Ցետոյ տեղեկութիւններ տուաւ դահլիճին յառաջիկայ գործունէութեան մասին, որուն մէջ գլխաւոր տեղ մը կը բռնեն անտեսական ձեռնարկները եւ գործազրկութեան խնդիրը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՎԹ

Պատմություն որ գրեթե չկա մեր մասին, ասում են, ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև շատ ուրիշ ազգերի մասին։ Ասում են, որ մեր հին պատմիչները, որոնք ապրել են մեզանից հազար տարի առաջ, ոչ միայն չեն գրել մեր պատմությունը, այլև ամեն կերպ ջանացել են ոչնչացնել հին ժամանակների մասին եղած գրավոր հիշատակները։ Ասում են, որ նրանք ուզել են, որ մեր ժողովուրդը ոչ մի բան չիմանա իր անցյալի մասին, որպեսզի ավելի հեշտ լինի նրան ստրկացնել։

Ես չգիտեմ՝ ճիշտ է, թե սուտ։ Ես միայն գիտեմ, որ մեր հին պատմիչներից մեկը՝ Մովսես Խորենացին, իր գրքի սկզբում ասում է, որ ինքը ուզում է գրել մեր ժողովրդի պատմությունը, որովհետև ուրիշները չեն գրել։ Ես գիտեմ նաև, որ Խորենացին իր գրքի սկզբում ասում է, որ ինքը ուզում է գրել մեր ժողովրդի պատմությունը, որովհետև ուրիշները չեն գրել։ Ես գիտեմ նաև, որ Խորենացին իր գրքի սկզբում ասում է, որ ինքը ուզում է գրել մեր ժողովրդի պատմությունը, որովհետև ուրիշները չեն գրել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ

— :-: —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐԴԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-Ի ԱՌԱՎՈՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՓԵՏՐՎԱՐԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՐՏԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՊՐԻԼԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՄԱՅԻՍԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒՆԻՍԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 9-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 10-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 11-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 12-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 13-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 14-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 15-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 16-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 17-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 18-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 19-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 20-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 21-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 22-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 23-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 24-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 25-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 26-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 27-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 28-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 29-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 30-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ՀՈՒԼԻՍԻ 31-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 1-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 2-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 3-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 4-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 5-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 6-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 7-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

ԱՎԳՈՍՏՈՍԻ 8-Ի ՀԱՆԳԻՍՏԸ

— :-: —

**ԱՎԳՈ

Ֆրանսայի պատասխանը Գերմանիոյ

Կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ իր պատասխանը՝ գերմանական յուշագրին։

Ամփոփենք էական մասերը.— Ֆրանսա յոռետես չէ զինաթափութեան ժողովի արդիւնքներու մասին։ Կը յիշեցնէ թէ իր խորհրդարանը վերջերս մէկուկէս միլիառ ֆրանք զեղչեց զինուորական ծախքերը։ Համաձայն է որ չնչուին օդանաւային ռմբակոծումները եւ նոյն իսկ բոլոր զինուորական օդանաւերը, պայմանաւ որ առեւտրական օդանաւորդութիւնը միջազգայնացուի։ «Մեր տեսակէտն է՝ ձգտիլ ոչ թէ մասնաւոր վերազինումներու, այլ ընդհանուր եւ հակակշռուած զինաթափութեան։ Մենք այնքան աւելի առաջ պիտի երթանք զինաթափութեան ճամբուն մէջ, որքան աւելի երաշխաւորութիւններ գտնենք խաղաղութեան կազմակերպութեան համար։ Գերմանիան իրաւունք ունի յիշեցնելու իր ազգային ապահովութիւնը։ Այդ ապահովութիւնը պէտք է տալ բոլոր ազգերուն, մեծ թէ փոքր, հասատատելով հակակշիռ՝ ապառազինութեանց վրայ, ընդհանրացնելով իրաւարարութիւնը եւ ապահովելով տրուած վճիռներուն գործադրութիւնը»։

Ֆրանսա պատրաստ է գործակցելու Գերմանիոյ հետ՝ զինաթափութեան հարցին մէջ։ «Զկայ աւելի օգտակար միջոց մը աշխարհի խաղաղեցման համար քան գործակցութիւնը երկու ազգերուն»։

⁂ Ֆրանսական պատասխանին հրատարակութենէն անմիջապէս յետոյ, մոլուցքները սկսան Գերմանիոյ մէջ։ Իրաւասու շրջանակներու կարծիքով, պատասխանը փափկանկատութեամբ խմբագրուած է, բայց եւ այնպէս ժխտական։ Մինչդեռ Գերմանիան կ'ուզէր որ Ֆրանսա ընդունի հաւասարութեան սկզբունքը, զինաթափութեան խորհրդաժողովին դումարումէն առաջ։ Հետեւաբար, կը հաւատան թէ Գերմանիա չպիտի մասնակցի խորհրդաժողովին ելմտական յանձնախումբին, որ արդէն բացուած է ժընեւի մէջ, ինչպէս եւ յառաջիկայ ժողովներուն։

Կառավարական շրջանակներու մէջ, կ'ըսեն թէ Ֆրանսայի պատասխանը որոշ զիջումներ կը պարունակէ, բայց զոհացում չի տար։

⁂ Անգլիոյ մէջ միշտ վերապահ են, Ֆրանսական պատասխանին հրատարակութենէն յետոյ ալ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ կացութիւնը կը բարդանայ եւ Գերմանիոյ վերջին անցուդարձերը աւելի կը դժուարացնեն դրուած խնդիրներուն լուծումը։

Կը կարծուի թէ Անգլիա պիտի միջամտէ վերջին պահուն։

Թուրքերն ալ...

Երկու թուրք օդանաւորդներ կը պատրաստուին Ատլանտեանը կտրել, ինկիւբիէին սաւառնելով դէպ ի Նիւ Եորք։

Այս ձեւով, կ'ուզեն փոխադարձ այցելութեան երթալ երկու ամերիկացի օդանաւորդներու, որոնք Ամերիկայէն Թուրքիա թռած էին քանի մը ամիս առաջ։

Ուրախ երեկոյ

կազմակերպուած Ֆրանսահայ կարմիր խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հայ Ակումբին մէջ։ Կը ներկայացուի
ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՓԵՍԱՅՈՒՆ (գաւեշտ 3 արար)
Դեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտք 3 ֆրանք

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. Մխիթեան Փարիզի ժասնաճիւղի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Ֆլօրիան վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

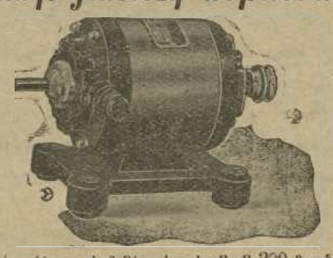
Պուլօնեը սիւր Մէր 13 սեպտ. 932

Այսօր Պուլօնեի մէջ որսացուած է առատ հարան, մէբրլան եւ ժաքըր։ Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան, մէբրլան եւ ժաքըր։

ՈՒՄՈՒՑՉՈՒՀԻ Կ'ՈՒՋՈՒԻ

Դասառի մը հայրենի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կ'ուզուի, մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել Տիկ. Միսաքեանի, «Յառաջ»ի խմբագրատունը Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4—7։

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ թէսաթաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ ճաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը։

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Ջորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5։

Կ'ուզուին երկու դերձակ զործուորներ։ Դիմել Պօղոսեանի, 226 rue de la Convention, մէթրօ Convention.

Ք.

Ք.

Ampère, Cachan։

Փարիզ եւ արուարձաններ

Պէլվիլի Ռոստոմ հնթակոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8։30ին, 131 Fbg. du Temple։

Պանեվո-Բուշան Արծիւ խումբի դասախօսական ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Գարակէօզեանի բնակարանը, 19 rue Ampère, Cachan։

Գաւառ

Լիոնի Կուկուեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը, 244 բիս Տիւքէքլէն։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ Ա Տ Ո Ր Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օամ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)
Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ
Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Գին՝ Ֆրանսա, Սուրբիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.։ Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար։ Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16)։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Զարսանճաղի Հայր. Միութեան Լիոնի ժասնաճիւղի կողմէ, 15 Հոկտեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Էմիլ Զօլաի թատերասրահին մէջ։
Ղեկավարութեամբ դերասան Թրազօլի կը ներկայացուի
ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԻՋԷ
Տոմսերու գինը՝ 5, 4 եւ 3 ֆրանք
Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը։

Լիոնի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է
ԱՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ
Հասցէ՝ **ՄԱՍԻՍ** *նպարավաճառատուն*
75 RUE DE BONNEL, LYON

Տէսիլի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է
Պ. ՎԱՀԱՆ ՀԻՒՍԵԱՆ
41, Maison l'Aurore, DÉCINES, (Isère)

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ներկայացումները

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին
Société Savantesի մէջ (28 rue Danton)
Ղեկավարութեամբ դերասան
Մ. ՄԱՐՈՒՔԵԱՆԻ
եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի
ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻԻ
Կը ներկայացուի՝

Բ Ո Ռ Ը

(Տրամ 5 արար)
Հեղինակ՝ Է. ՎՕՅՆԻՉ
Թարգմանեց՝ Լ. ՇԱՆԹ
Բեմի վերածեց՝ Մ. Մարութեան

Կը մասնակցին՝ տիկ. Ե. Բադալ եւ տիկ. Լաթիֆեան, Պ. Պ. Ա. Կոթիկեան, Ա. Գմբէթեան, Սերժ Թորոսեան, Ս. Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազազեան, եւայլն։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարաններէն, Գրատուն Հրանտ-Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébusի մօտ։

ՇՈՒՇՕՓ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Էվիլ Զօլայի մէջ եւ 23ին Տէսիլի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 15ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ։

Երդչուհի Տիկ. Բադալի երդահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 2ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսիլի մէջ։

Տպարան „ՆՈՐ ՕՐ„

Տրամիի անկումի պատճառով, Յունաստանի մէջ կէս գնով եւ աւելի աժան, կրնաք տպագրել տալ, ձեր ոեւէ իեղինակութիւնը։ Գիրքի տոլորական մէկ պրակը 16 էջ, 1000 օրինակ, մաքուր Թուղթ, տպագրութիւնը կազմ եւ Թէ առաքումի ծախքը միասին 250 Ֆր. Ֆրանքի կը պատրաստենք։ Դիմեցէք մեզի կը ստանաք նմոյշ եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ։ Դրամական երաշխաւորութիւն մաքուր տպագրութեան համար։

Journal «NOR OR», 20 A. Vouli, Athènes, Grèce

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տետրակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարակալութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տուրքի վերջին օրէնքներուն հետ.

ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.

ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.

ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգագրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.

ԿՐՆԱՄ ՁԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ

Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64

որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ։

Հայերու ժամադրավայրը

ՆՈՐԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագուորը, համոզին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ։ Պահանջեցէք ձեր նպարավաճառատուններէն
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
S. TOROSSIAN
Մէթրօ Couronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր։

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը ճանդիպելով երթուդարձի

Հայ փոխադրական ապահովութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.,
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ
ԽՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք ճամաձայնութեամբ)
Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	ԼԻՈՆ	ՄԱՐՍԷՅԼ
4 Route Stratégique	19, Rue Pasteur	30, Rue Ste. Barbe
VANVES (Seine)	LYON (Rhône)	MARSEILLE (B.duR.)

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամբատ. եւ նոր մեծոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Բ Ո Ռ Ը

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՕՅՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Նայեց դրան ճեղքէն դուրս, եւ համոզելով որ իրեն դիտող չկար, վերցուց սղոցներէն մին ու կպաւ գործի։

. . . . . .

Ո՛չ, առողջ է բոլորովին։ Այդ բոլորը երեւակայութիւն է միայն։ Կողքի ցաւը սոսկօրէն է, կամ մահէրուց կամ մի ուրիշ բանից։ Եւ ի՞նչ կայ զարմանալու, եթէ իրեն քիչ ակար է զգում երեք չաբաթեայ անտանելի կեղակուրներից ու խեղդուած օդից յետոյ։ Իսկ բոլոր ցաւերը ու երակի այդ զարկը առաջանում են մասամբ ջղային խանգարումից, մասամբ էլ չարժումից դուրկ լինելուց։ Այո՛, էակաը, չարժումը չլինելը։ Ի՞նչ կիմար էր, որ մինչեւ հիմա դրա մասին չէր մտածել։

Աւելի լաւ է նախ նստի մի քիչ, ու թողնի որ ցաւը քիչ հանդարտի դրածի սկսելուց առաջ։ Մի քանի վայրկեան հանգիստ ամէն ինչ կ'անցնի։

Բայց նստելուց աւելի է վատանում։ Երբ նստում է հանգիստ, նա ամբողջովին իր ջղերի ձեռքին է ու սառչում է սարսափից։ Չէ, պէտք է վեր կենալ, ղէն չպրտել այդ կիմարութիւնը ու ձեռնարկել աշխատանքի։ Զգալը կամ չզգալը կախուած է իր սեփական կամքից։ Եւ նա վճռեց բոլորովին ոչինչ չզգալ, ամէն զգացում դուրս վանել իրենից։

Նորից ելաւ ոտքի ու ասաց ինքն իրեն բարձր ու որոշ։

— Հիւանդ չեմ ես, ես ժամանակ չունիմ հիւանդ լինելու։ Պէտք է որ սղոցեմ վանդակը, ես չեմ ուզում հիւանդ լինել։

Ու սկսեց սղոցել։

Տասը ու մի քառորդ... տասն ու կէս... տասնըմէկին քառորդ։ Նա սղոցում էր ու սղոցում, ու երկաթի խշխշոցը այնպէս էր ազդում նրան, կարծես իր սեփական մարմինն ու ուղղին էին սղոցում։

— Կը ցանկայի դիտենալ, — ասաց նա հեղնօտ, — մեզնից ո՞վ աւելի շուտ սղոցած պիտի լինի, ե՞ս, թէ վանդակը։

Հուպ տուաւ առաստաղը ու չարուշնակեց սղոցելը։

Տասնըմէկ ու կէս։ Դեռ սղոցում էր միշտ, թէեւ ձեռքը ընդարմացել էր, ուռել ու հազիւ էր բռնում սղոցը։ Բայց նա չի համարձակւում կանգ առնել։ Եթէ մի վայրկեան միայն բաց թողնի ձեռքից այդ սարսափելի դրծիքը, էլ երբեք նորից ձեռք վերցնել չէ կարողանայ։

Պահապանը մօտ էր գալիս միջանցքով, ու նրա սէրը զարնուեց դրան։ Բոլը կանգ առաւ ու ետ նայեց, սղոցը դեռ միշտ բարձր բռնած ձեռքին։ Միթէ յայտնւե՞լ էր ամէն բան։

Մի փոքրիկ կլոր ճմռտած բան ներս ընկաւ դրան ճեղքից ու ընկած էր յատակին։ Ցած դրաւ սղոցը ու կռացաւ որ վերցնի։ Ճմռտածը թղթի մի կլոր էր։

. . . . . .

Ի՞նչ դժւար էր ցած ու ցած կռանալը, երբ չուրջը չառաչում էին սեւ աւլիքները։ Ինչպէս եւ էին գալիս։

Ա՛խ, հա, նա կռացաւ, որ թուղթը վերցնի։ Գլուխն էր քիչ պտոյտ եկել։ Պատահում է երբեմն, երբ կռանում ես։ Այդ բոլորը ոչինչ, ոչինչ։

Վերցրեց թուղթը, մօտեցրեց լոյսին ու բաց արաւ։

«Պէտք է վախչել այս դիշեր անպատճառ։ Ծղրիտը վաղը ուրիշ ծառայութեան է փոխադրուել։ Այսօր վերջին յարմար դէպքն է»։

Պատուց թուղթը, առաջինի նման, վերցրեց սղոցը նորից ու դարձաւ իր աշխատանքին մի քանի րոպէով ու կատարեալ վհատութիւնը հոգում։

Ժամը մէկն էր։ Աշխատել էր երեք ժամ, եւ ութ կտորից վեցը արդէն սղոցած էր։ Երկուսն էլ։ ու յետոյ կարելի է դուրս գալ։

Սկսեց յիշել նախորդ դէպքերը, երբ սկսում էին իր հիւանդութեան սարսափելի ցաւերը։ Վերջին անգամ նոր — տասնւան էր, ու նա ցնցուեց այն հինգ գիշերները յիշել։ Միայն այսպէս չանկարծ չէր եղած. այսպէս չանկարծ երբեք չէր գալիս։

Թողեց սղոցը ու կուրօրէն առաջ մեկնեց ձեռքերը, ու սկսեց յուսահատութիւնից աղօթել. սա առաջին անգամն էր իր հասւսը կորցնելու օրից։ Աղօթում էր, չէր իմանում ում։

«Ո՛չ այս դիշեր։ Ա՛, Թող հիւանդանամ վաղը։ Վաղը ամէն ինչ կը տանեմ, միայն ո՛չ այսօր»։

Կանգ առաւ մի վայրկեան ու երկու ձեռքը տարաւ քունքերին։ Ցետոյ նորից վերցրեց սղոցը ու կրկին դարձաւ իր աշխատանքին։

Մէկ ու կէս... Ձեռք զարկաւ վերջին ձողին։ Շապիկի թեւը կրծոտել էր ձէն — ձէն, չրթունքներին արիւն կար, եւ աչքերին պատել էր մի կարմիր մշուշ. քրտինքը ոլոր — ոլոր կաթում էր ճակատից, իսկ նա սղոցում էր, սղոցում ու սղոցում։

×

Մօտանէլլին քնից արիւը ծագելուց յետոյ։ Բոլորովին չարգուել էր անքուն դիշերից ու մի առժամանակ հանդիստ քուն եղաւ. վերջը սկսեցին երազները։

Նախ անորոշ ու մշուշոտ. երեւակայական անկապ տեսիլներ յաջորդում էին մէկը միւսին ընդհատ ու խռտոփուկ, միայն բոլորի մէջն էլ նոյն տանապանքի խեղդող տպօտ զգացումը ու նոյն խաւարի անվախճան սարսափը։

Ցետոյ սկսեց անքնութիւն երազել. տարօրինակ, սոսկալի ու նրան վրդուց ծանօթ մի երազ, որ նրա անցեալն էր եղած երկար — երկար տարիներ։ Եւ երազի մէջտեղն յիւսում էր չարունակ, որ այդ բոլորը նա տասը էլ զգացած էր։

Նրան թւում էր, թէ թափառում է մի մեծ ընդարձակ դարատակ վայրում, որոնելով մի անկիւն, ուր կարողանար պառկիլ ու քնել։ Ամէն կողմ շրջում էին մարդիկ, խօսում էին, աղմկում, պոռում, աղօթում, գանգատում ու խնում մեռածի գործերի։ Երբեմն հետանում էր մի քանի մարկոտ տեղերից ու պառկում էր մի վայրկեան խոտի վրայ, կամ փոքրիկ մի նստարանի կամ մի խոշոր քարի։ Փակում էր աչքերը, դեռ ձեռքով ծակում, որ պաշտպանուի լոյսից, բայց խոյն վրայ էր հասնում մի հալած հալին բազմութիւն, պոռում էր, չարում ու խնդրում. «Զարթեցէ՛ք, զարթեցէ՛ք չուտով. դուք պէտք կ'ունենանք ձեզ»։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ Երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932
15 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1933

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ

Տասը օրէ ի վեր, վրդովիչ լուրեր կը հասնին Սուրիայէն։

Օրը օրին հրատարակած ենք բոլոր տեղեկութիւնները։ Այսօր կ'արտատպենք վերջին լուրերը։ Իսկ վաղը՝ այլապէս կարեւոր մանրամասնութիւններ։

Կը հետեւի թէ՝ կացութիւնը ծանր է ամբողջ Սուրիոյ, եւ մանաւանդ Հալէպի ու Դամասկոսի մէջ, ուր կը գտնուին ռազմական զօրաժողովի վառարանները։

Ամորոյած դժգոհութեան առաջին ազդանշանը եղաւ մահափորձ մը՝ ոստիկանապետ կարապետի վրայ, Հայու մը ձեռքով։

Մնդէրը դեռ ամբողջովին չյուսաբանուած, ահաւասիկ նոր մահափորձ մը՝ ազգայնական վարիչ Խալրահիմ պէյ Հանանոյի դէմ։ Ցետոյ՝ սպանութիւնը երկու Հայերու եւ թուրք նախարարի մը։ Թէ առաջին (Հանանօ) եւ թէ վերջին (թուրք նախարար) դէպքերը կը վերագրուին կալուածական վէճերու։ Իսկ մութ կը մնայ երկու Հայերու սպանութեան պարագան։

Դեռ պէտք է սպասել, ամբողջական դաղափար կազմելու համար բուն հարցի մասին։

Բայց, սպասելով հանդերձ, այժմէն պէտք է ըմբռնենք թէ կը դտնուինք չափազանց լուրջ կացութեան մը առջեւ։

Այսպէս կամ այնպէս, կասկած չկայ որ քաղաքական մխիթարները գլուխ կը ցցեն այս խառնակութեանց եւ մահափորձերուն մէջ։

Նախ, կը չեշտուի արաբ ծայրագեղ ազգայնականներուն դործունէութիւնը՝ Ֆրանսական հոգատարութեան դէմ։

Երկրորդ, ինչպէս կը հասատատէ լուր մը, Թուրքերը կ'ուզեն ձուկ որսալ պղտոր ջուրի մէջ, կասկածելի դործիչներով հայ դաղթականութիւնը եւ եա պահանջելով «իրենց Ալզաս – Լոռէն»ը (Իսքէնդէրուն եւ Անտիոք)։

Արդարեւ, երկու հայ քաղաքացիներու սպանութիւնը կատարուած է այդ շրջանին մէջ, թուրքեւսուրիական սահմանին վրայ։

Մենք յաւակնութիւն չունինք այս քաղաքէն խելք սորվեցնելու Սուրիոյ մեր հայրենակիցներուն եւ վարիչներուն։

Անոնք անշուշտ աւելի բան գիտեն բուն կացութեան մասին, եւ արթուն են, անակնկալի չգալու համար։

Բայց, աչքի առջեւ ունենալով կացութեան վտանգաւորութիւնը, պիտի թելադրէինք որ, գոնէ այս միջոցին, դադրէին ներքին վէճերը։ Գոնէ մէկ ձայն լսուէր այս փոթորկին առջեւ։

Իսկ այս տարբրական պահանջը ապահովելու համար, անհրաժեշտ է որ կլոր սեղանի մը չուրջը հաւաքուին բոլոր հոսանքները, այնտեղ թէ այստեղ։

Ծանրանալով այստեղի մասին, կը կարծենք թէ՝ «անելիք»ները ունին Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, Ռամկավարները, Հնչակեանները, Հ. Հ. Պաշտպանութիւնը եւ Գաղթ. Ընդհանուր Ժողովը։

Իրարանցում առեղծելու տրամադրութիւն չունինք։ Սակայն, եթէ վարելը նախատեսել է, — աննեղելի պիտի ըլլար հաշուառնցի նայիլ այս անցուդարձին վրայ։

Ցաճախ պղտիկ վէրքերն են որ մեծ փորձանքներ յառաջ կը բերեն։

Իսկ վէրքեր չատ ունինք Սուրիոյ մէջ։ Տարին տասերկու ամիս պատմութիւններ ունինք Սուրիոյ մէջ։ Միշտ ի վնաս մեզի։

Բացարձակապէս հեռու մնալով երկրի ներքին պայքարներէն, հարկ է որ գլուխ գլխի տանք, որպէս զի չմատնուինք ծանր անակնկալներու։

Երբ ազգայնական կիրքն է որ կը յորդի, եւ դուրսէն մարդիկ — մեր թշնամիները — անդադար կը խառնեն կրակը, թեթեւամտութիւն է ամէն բան բախտին ձգել։ Կամ ապաւինիլ հզօր ուժերու։

Մեր դործը, ամէն բանէ առաջ, տեղացի ժողովուրդին հետ պիտի ըլլայ։

Պիտի փորձենք անկարելին իսկ, փարատելու համար բոլոր թիւրիմացութիւնները։

Դէշ նախանշան մըն է, այս դէպքերուն հետ, արաբական կարգ մը թերթերու չարախօսութիւնը՝ հայ դաղթականներու մասին։

Առջի օր արտատպեր էինք Հալէպի «էլ Նիտա» թերթին մէկ առասպելը, որուն համաձայն իբրեւց դերասիներուն դէշութիւններ կ'ընեն, «կը գինուին, կը բռնաբարեն, կը կողոպտեն» Մէկ յատ էքպէպի հայ դաղթականները։

Երէկ ունէինք ուրիշ լուր մը, «Լիման իւլ Հալ» թերթէն, — Հասիչէի մէջ 80 Հայեր յարձակեր են կառավարական չէնքին վրայ, նախատեր են տեղական կառավարութիւնը, պահանջելով ֆրանսական իշխանութիւն...

Այս առասպելները խմասա մը ունին անշուշտ։ Մանաւանդ որ, կը հրատարակուին ճիշդ այս օրերուն։

Եւ ահա երկու Հայերու սպանութիւնը, սահմանագլուխին վրայ...

Պիտի հարցնէք հիմա, — ո՞ւր է այն կեդրոնական իշխանութիւնը որ պրաղէր այս հարցերով։

Չկայ եւ չկայ։ Տասը տարուան դէպքերն անգամ խրատ չեղան մեզի։

Բայց, ակադեմական վիճաբանութեանց առեն չէ հիմա։

Եթէ չկայ կեդրոնական իշխանութիւնը, կան անոր մասնիկները։ Կան քաղաքական կուսակցութիւնները եւ զանազան օրկաններ։

Գործի ըլլան է, ամէնուս համար։

Վա՛յ քնացողներուն եւ թեթեւսոլիկներուն։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻԶ ԿԵՐԷՔ ՈՐ... ԶՄԵՌՆԻՔ

Ֆրանսայի առողջապահական նախարարին նախագահութեանը տակ, մասնաւոր մարմին մը կ'ուսումնասիրէ ինքնաշարժի արկածներու պատճառները։ Այդ մարմինին հրատարակած յայտարարութեան կը դաղեցի.—

1.— Երկար ատեն դէկը ձեռքը բռնած՝ կը յոգնի կառիճն վարիչը, այս պատճառով կը յոգնի եւ կը տկարանայ ուշադրութիւնը, ի վերջոյ չեն գործեր անդրադարձիկ շարժումները։

2.— Կառերուն վարիչները, ճամբաներուն վրայ, մրցումի ելլելով, մէկը միւսէն առաջ անցնելու տենչով, ջղային գրգռութեան մը կ'ենթարկուին, ինչ որ կը խանգարէ հոգեկան հաւասարակշռութիւնը։

3.— Արագութիւնը մտային վիճակին վրայ յանախ վտանգաւոր անդրադարձումներ կ'ունենայ։

4.— Դժուարամարսութիւնը, կիրակնօրեայ խնջոյքներու ժամանակ ստամոքսը ծանրաբեռնելը պատճառ կը դառնան արագութեան գիտնովութեան, ինքնաշարժներու արկածին։

Արդ, նկատելով, որ ինքնաշարժի արկածները չափազանց շատցած են, մտահոգութիւն պատճառելով նոյն իսկ բնակչութեան նուազման տեսակէտէն, կը յանձնարարուի զգուշացնել արագութեան գիտնովութենէն։ Պարզ խօսքով, զգի չերթալու համար ինքնաշարժի արկածներու, շատ չուտել, փորը կէս մը անօթի թողուլ։

Երէկ չմեռնելու համար՝ կերէք, կ'ըսէին, բժիշկները։ Հիմա՝ մի ուտէք, որ չմեռնիք։

Սակայն, ի՞նչ պիտի ըսեն բժիշկները, երբ դիտել տամ, թէ յանախ անօթի փորով, աչքերը պղտորած, աղխատ մարդիկն են, որ գոհ կ'երթան յղփացած, փորը կուշտ, հարուստ մարդոց ինքնաշարժի սրարշաւ վազքին։

ԱՐԵՒԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ «ՌԱՆՔ»ԵՐԸ

Խորհրդարանը արտասովոր նիստի հրաւիրուած է ուրբաթ եւ շաբաթ, վերջացնելու համար ֆրանս. «ռանք»ներու միացումը կամ փոխակերպումը (conversion)։ Երեք ամիսէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարեն այս մասին, բայց ամէն բան գաղտնի կը պահուի, սակարանական չարաշահութեանց առաջքն առնելու համար։

Թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, գործադրութիւնը պիտի կատարուի վեց շարք հասութաբեր թուղթերու վրայ (ռանք), որոնց համագումար արժէքն է 85 միլիառ ֆրանք։ Ծրագրուած գործադրութեան շնորհիւ, 1500 միլիոնի խնայողութիւն մը պիտի կատարուի։ Նոր տոկոսը հարիւրին 4 պիտի ըլլար, եթէ գործադրութիւնը կատարուէր 1931ին։ Հաւանական է որ այս անգամ հարիւրին 4.50 նշանակուի։

«ՀԱՆԴԵՐՁ ԸՆՏԱՆԵՕՔ»Ը ԳՏՆՈՒԵՑԱՒ

Երեքշաբթի օր, Կրօնելանտայի ջուրերուն մէջ գտնուեցաւ Ամերիկացի Հըչինսընի օդանաւը, որով Ատլանտեանը պիտի կտրէին իննը, տիկինը, երկու աղջիկները եւ չորս օդանաւորդներ։ Անգլ.-խուզարկու նաւ մը զօրաւոր լուսարձակներու միջոցաւ եւ գիշերանց, կրցաւ սառնակոյտերու մէջ երեւան հանել օդանաւը, որ ջախջախուած էր։ Ուրիշ երկու նաւեր ալ կ'օգնեին տարբեր ուղղութեամբ։ Ուրմդոն յառաջանալով ալիքներուն մէջ, անգլ. նաւը կրցաւ նշաններ ընել, որոնց պատասխանեցին արկածեալներ։ Արշալոյսին, կարելի եղաւ ողջ առողջ նաւ առնել ուր «կորուսեալ»ները։

Եթէ կարելի չըլլայ Իսլանտա փոխադրել արկածեալները, պիտի ստիպուին այդ սառնակոյտերուն մէջ անցընել ձմեռը, ինչ որ ողբերգական հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Որովհետեւ թէ օդը չափազանց անիպաստ է եւ թէ ուտելիք չկայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆԾՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

«Ո՛Վ ՈՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԵՐԹԱԼՈՎ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ, ՍԱՀՄԱՆԷՆ ՆԵՐՍ ՊԻՏԻ ԶԸՆԴՈՒՆՈՒԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ՊԻՏԻ ԶՐԿՈՒԻ»

Պոլսոյ «Նոր Լուր»ին մէջ կը կարդանք (10 սեպտ.).—

Կաթողիկոսական պատգամաւորներուն ուղեւորութեան համար Քաղաք. Ժողովին կատարած դիմումին արդիւնքը Վարչութեան կողմէ հաղորդուած է Ընդհ. Ժողովին ատենապետ Տոքթ. Անտէ Վահրամի։

Վարչական պատուիրակութիւնը սեպտ. 4ին, կուսակալական պաշտօնատունը երթալով գրաւոր ալ ներկայացուցած էր իր խնդրանքը, ինչպէս յանձնարարած էր կուսակալի օգնականը՝ Ալի Բիզա պէյ, իրենց առաջին այցելութեանը։ Սեպտ. 7 թուականով եւ Ազգ. Վարչութեան ատենապետ Վահան պէյ Սուրէնեանի ուղղուած եւ կուսակալ Մուհիտտին պէյի եւ ոստիկանական տնօրէն Ֆէհմի պէյի կողմէ ստորագրուած պաշտօնագրով կը յայտարարուի թէ՝ արտասահմանի եկեղեցական կազմակերպութիւններ եւ խնդիրներ աշխարհական հանրապետական կառավարութիւնը չեն հետաքրքրեր եւ չի ճանչնար զանոնք։ *Երկրին հայրենակիցներուն բացարձակապէս կ'արգիլէ արտասահման երթալով գործակցիլ այդ տեսակ կրօնական կազմակերպութեանց, եւ ով որ հակառակի այս արգելքին ու հոն երթալով մասնակցի, հայրենիքի սահմանէն ներս պիտի չընդունուի եւ թուրք հայրենակցական իրաւունքէ պիտի զրկուի։*

⁂ Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար Մայր Աթոռէն հրաւէր ընդունած բարձրաստիճան եկեղեցականներուն հաղորդուեցաւ կառավարական այս արգելքը։

ԱՀՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ՀԻՄ. ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Երկու Հայեր կը սպանուին Թուրքիոյ կողմէ

ԹՈՒՐՔ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՄԸ ԵՒՍ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Սուրիոյ վերջին դէպքերէն կը հաղորդեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները։

Հալէպէն՝ «Ազդակ»ի (6 սեպտ.).—

Յառնակ վիճակ մը ունի այս օրերս բովանդակ Հիւս. Սուրիան, սկսած Հալէպէն մինչեւ Թրքական սահմանագլուխ։ Իրարմէ բոլորովին տարբեր չարժառիթներով, զանազան ոճիրներ գործուեցան այս վերջին չարթուան ընթացքին, իրենց գոհ ունենալով բոլոր դասակարգի եւ ազգութեան պատկանող կրեւոր անհատներ։

Ոստիկանապետ Տաղկունիի վրայ կատարուած մահափորձէն յետոյ, ձերբակալուեցան ազգայնական կարգ մը կրեւոր պարագլուխներ։ Այս ձերբակալութենէն հետեւանքով 4 օրէ ի վեր քաղաքին չուկաները գոց կը մնան։ Առջի օր, հինգշաբթի, 1 սեպտ. ցուցարարներու խումբ մը փորձեց խուճապ յառաջ բերել։ Ցուցարարներէն երեք հոգի ձերբակալուեցան ու անմիջապէս խառն դատարան տարուելով, դատապարտուեցան մէկական տարուան բանտարկութեան։ Շնորհիւ այս կորուկ միջոցներուն, խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ քաղաքին մէջ։ Երէկ, ուրբաթ, որ եւ է դէպք չպատահեցաւ։ Այսօր ալ քաղաքը հանդարտ է, բայց խանութները դեռ կը մնան գոց ու չուկաները անկենդան։

Երէկ իրիկուն ուշ ատեն, իր գիւղէն Հալէպ բերուեցաւ ծանօթ ազգայնական պարագլուխ Խպրահիմ պէյ Հանանօ, որ սրունքէն վիրաւորուած էր դնդակով մը։ Տոքթ. Ալթունեան հանեց արճիճը մխէն ու վէրքը լաւ վիճակի մէջ է այժմ։ Կ'ըսուի թէ Հանանօ պէյի մարդոցմէ մէկին է զինք վիրաւորողը, որ դժգոհ է եղեր նիւթական վճարումէն։ Այս լուրը կուտամ վերապահութեամբ։

Տարբեր վայրերու մէջ գործուած են երեք ոճիրներ ալ՝ որոնց երկուքը Հայ են, իսկ մարդասպանները միշտ Թուրք։

Քրըք Խանի չրջանը, Տոքթ. Ալթունեանի ազարակին մէջ գործուեցաւ ոճիր մը, որուն գոհ գնաց նոյն ագարակին վարիչ Պ. Ատուր Լեւոնեանի փոխանորդը։ Կը կարծուի թէ այս ոճիրը իրեն գոհ ընտրած էր Ատենապետ Ֆոքթ. Ատուր Լեւոնեանը, որ ազատած է։

Աղէպի չրջանին մէջ ալ դաւադրութիւն կար Մանուկ անունով հայ դիչերապահի մը դէմ, որուն տեղ դիպուածով սպաննուած է Քիւրտ մը։ Այս ոճրին ալ հեղինակները կը կարծուին թէ Թուրքեր են։

Ուրիշ կարեւոր եւ ցաւալի դէպք մըն ալ պատահած է Մէյատան էքսկիպի մէջ։

Միսիր Աւետիս, 40—45 տարեկան Այնթապցի հայ չրջուն վաճառական մը, որ դործով Քուր կ'ուղէր առնել ճիշդ սահմանագլուխին վրայ դտնուող առուտուրի մը, յանկարծ գետին տապալեցաւ։ Թրքական հողէն արճիճուած դնդակներէն երկուքը պարսպ անցան, իսկ երրորդը վայրկենաբար սպաննեց խեղճ Հայը։ Տարաբախտ Աւետիսի դիակը այսօր օթոյով բերուեցաւ Հալէպ։ Այս առաջին զոհը չէ որ կուտանք սահմանագլուխին վրայ։ Հակառակ Թուրք իշխանութեանց հաւաստումներուն, թէ «մաքրուած» է սահմանագլուխը, դարձեալ կը պատահին նման ցաւալի դէպքեր։ Թուրք կառավարութիւնը պէտք է ուժգնօրէն հետապնդէ չարագործները, եթէ սակայն ինքը չէ անոնց ձեռքերը դինողը։

Թուրք վայրագութեան զոհ դացող Աւետիս իր եռեւ կը թողու բազմանդամ ընտանիք մը՝ հինդ զաւակներով։

⁂ Կը լսեմ որ դրամական խնդիրներով զբաղուած է նաեւ Թրքահպատակ Սապրի պէյը։ (Նախկին նախարար)։

⁂ Վերջին պահուն կ'իմանամ, թէ տեղացի ժողովուրդը ժողով դումարելով մեծ մզկիթին մէջ, որոշած է վաղուընէ սկսեալ բանալ չուկաները։ Այս լուրը կուտամ վերապահութեամբ։ Ձերբակալուածներու չարքին կայ նաեւ Վահան Սէմէրճիպաշեան անունով անանկասած դեղագործ մը։

Արաբական «էլ Նիտա» թերթէն.—

Հալէպ այսօր (5 սեպտ.) չատ խառնակ եւ դրգռուած վիճակ մը ունէր եւ որոշուած էր մինչեւ վերջ փակ պահել չուկաները։ Ոստիկաններու եւ ժողո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

Կորկուռով գլխատուեցաւ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, հանրապետութեան նախագահը ստորագրած չըլլալով ներման գիրը, Կորկուռով գլխատուեցաւ երէկ առտու կանուխ, ժամը 5·30ին։

Մարդասպանին կինը երեքշաբթի օր դատական նախարարին դիմեց, իր փաստաբաններուն հետ, ամուսինը տեսնելու համար, ինչպէս կ'ըներ ամէն երեքշաբթի։ Նախարարը մերժեց, հակառակ եղած թախանձանքներուն։ Ցետոյ դիմում կատարեց օրթոտոքս հոգեւոր հովիւը, եւ նորէն մերժում ստացաւ։ Միեւնոյն ատեն հրահանգ՝ չորեքշաբթի առտու ներկայ ըլլալու գլխատման։

Իրիկունէն արտասովոր հետաքրքրութիւն կը տիրէր Սանթէի բանտին շրջակայ փողոցներուն մէջ։ Ոստիկանները թոյլ կուտային որ մարդիկ եւ կառքեր անցնին, բայց կեցնելու հրաման չկար։ Շղթայ մը կազմուած էր բանտին մօտակայ փողոցներուն մէջ։ Կէս գիշերին, աւելի խստացաւ հսկողութիւնը։ Ինչ յետոյ հասան հեծեալ պահակները։

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐԸ

Ժամը 4·30ին, Կորկուռովի երկու փաստաբանները եւ պետական պաշտօնեաները կառքով հասան Սանթէի բանտը եւ անմիջապէս ներս մտան։ Կորկուռով խոր քուն կը քաշէր եւ չարթնցաւ նոյն իսկ կղպանմիներուն բացուելու աղմուկէն։ Ընդհ. դատախազը ցնցելով արթնցուց եւ յայտարարեց.

— Կորկուռով, դիմումդ մերժուեցաւ։ Քաջութի՛ւն...

Կորկուռով բառ չարտասանեց։ Օրթոտոքս հահանան առաջ անցնելով, խոստովանցուց եւ հաղորդութիւն տուաւ։ Կորկուռով փաստաբաններուն դառնալով բացագանչեց.

— Ռուսաստանը չպիտի մեռնի... Ես կը մեռնիմ իմ գաղափարիս համար... կինս, կինս... եւ զաւակս... Ես հակաբոլշեւիկ եմ։ Այո, բայց ոչ չունիմ Ֆրանսայի դէմ։ Ես չուզեցի ո՛ր եւ է բան ընել անոր դէմ։

Ցետոյ խօսեցաւ Աստուծոյ եւ կրօնի մասին։ Անհասկնալի բառեր կ'արտասանէր։

Դահիճը, Տէպլէր, որ առտուն կանուխ աչքէ անցուցած էր գործիքը, ածիլեց մարդասպանին ծոծրակը եւ հագցուց մահապարտի շապիկը։ Ցետոյ գլանիկ մը հրամցուցին, բայց Կորկուռով մերժեց։ Խմեց միայն երկու բաժակ ռում։

Ժամը 5·50ին, մարդասպանը կառք դրուեցաւ, ձեռքերը կապուած։ Քովը նստած էին երկու փաստաբանները, Հահանան եւ երկու պահակներ։

Կառափնատը հազ. 300 մեդր հեռու է բանտէն։ Կորկուռով կը շարունակէր խօսիլ.

— Ընէք կնոջս թէ շատ կը սիրեմ զինքը։ Ես կը մեռնիմ գաղափարներուս յաղթանակին համար։ Թող կինս իմ զաւակիս սորվեցնէ ատել բոլշեւիզմը։ Թող կրօնական լաւ կրթութիւն մը տայ անոր։ Կը ներեմ խօսգախ Լազարէվին։ Ներողութիւն կը խնդրեմ բոլորէն։

Բազմաթիւ պահակներ եւ լրագրողներ խմբուած էին կառափնատին շուրջը։ Խոր լռութիւն։ Կառքին դուռը բացուեցաւ, եւ նախ դուրս ելան փաստաբանները, յետոյ Հահանան։ Եւ ահա Կորկուռովը։ Փողոցի լապտերներուն եւ կառքերուն բոլոր լոյսերը յանկարծ մարեցան։ Փաստաբան Ժէռօ Համբուրեց մարդասպանը, որ անմիջապէս առաջնորդուեցաւ մահաշուք մեքենային տակ։

— Ներողութիւն կը խնդրեմ բոլորէն, կ'աղաղակէր Կորկուռով։

Երեք երկվայրկեան անցաւ, մինչեւ որ դանակը կտրեց գլուխը։

Կորկուռով ամուր մնաց մինչեւ վերջին վայրկեանը։

— :-: —

ՁԱՓՈՆ ՁԱՆՁՑԱՒ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ.— Այսօր, 15 սեպտ. ճափոնական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հաղորդէ Մանչուրիոյ պետութեան (Մանչուհուօ) ճանաչումը, «ի շահ Ծայր Արեւելքի խաղաղութեան պահպանման»։ Իր առաջին դեսպանն է յայտնի զօրավար մը։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՆԱՆՑ ԲԱՆԳ

Անոմիանալու ու արեցնելու վարու-
թյամբ, դուրսեցնելով էապէս
տարի, իսկ գիշեր-ցերեկ մեր
հայրենի Մայր Հայաստանի
ամեն կողմերում, ինչպես նաև
Ամերիկայում, ինչ ազգային
կազմակերպութիւններ կան,
ամենուրեք ժողովներ են գումա-
րում, որոնց մէջ ելնում են
ատենաբաններ, որոնք ամենա-
ջերմ խօսքերով գովում են
Ամերիկայի ազատ կեանքը, ուր
ամեն մարդ կարող է ազատ
խօսել, գրել, մտածել, ինչպէս
ուզում է, ուր ամեն մարդ
կարող է ազատ կերպով
պաշտել իր Աստուածը, ուր
ամեն մարդ կարող է ազատ
կերպով ապրել, ուր ամեն
մարդ կարող է ազատ կերպով
աշխատել, ուր ամեն մարդ
կարող է ազատ կերպով
ստանալ իր աշխատանքի
վարձը, ուր ամեն մարդ կարող
է ազատ կերպով ծախել իր
ապրանքը, ուր ամեն մարդ
կարող է ազատ կերպով
գնել ուրիշի ապրանքը, ուր
ամեն մարդ կարող է ազատ
կերպով ուրիշի հետ
առևտրական գործեր անել,
ուր ամեն մարդ կարող է
ազատ կերպով ուրիշի հետ
ընկերանալ, ուր ամեն մարդ
կարող է ազատ կերպով
ուրիշի հետ ամուսնանալ,
ուր ամեն մարդ կարող է
ազատ կերպով ուրիշի հետ
ամուսնալուծվել, ուր ամեն
մարդ կարող է ազատ
կերպով ուրիշի հետ
ամուսնանալ, ուր ամեն
մարդ կարող է ազատ

(ՀԵՏԱԳՈՏԱՍ ՍԵ)

ՀԱՅԿ.— Տարե տասը տարի, 1932 թվին, Ղազարոս Աղբալյանն էր 3թվ., Յուրաքանչյուր Հայ Կին Պետք Է Ունենա Երկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասներկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասներեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Տասնինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսան Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսաներկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսաներեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քսանինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեսունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Քառասունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հիսունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վաթսունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթանասունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութսունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսուն Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Իննսունինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երկու Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Երեք Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Չորս Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հինգ Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Վեց Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Յոթ Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ութ Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուր Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրմեկ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրկու Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրեք Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրչորս Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրհինգ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրվեց Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրյոթ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրութ Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Ինը Հարյուրինը Զավակ։ Ես Ուզում Եմ Ունենալ Հազար Զավակ։

վուրդի միջեւ տեղի ունեցան բախումներ եւ եղան վիրաւորներ: Քանի մը երիտասարդներ բանտարկուեցան: Կէս օրուան միջոցին «Իթթիհատ» թերթը հրատարակեց վարիչ Իպրահիմ պէյ Հանանօի մէկ յայտարարութիւնը, որով ազգայնական վարիչը ժողովուրդը կը հրաւիրէ խաղաղութեան եւ հանդարտութեան եւ կը թելադրէ բանալ չուկաները: Ասոր վրայ ժողովուրդը որոշեց վարուիլ սկսեալ վերջ տալ գործադուլին:

Ֆախրի պէյ Պարուտի ճառ մը խօսեցաւ եւ ըսաւ.

— «Ո՛վ նահատակներու ազգականներ, բարեւ ձեզի. Դամասկոս քաղաքը բարեւները կը ղրկէ ձեզ եւ կը ներկայորէ սիրելի վարիչ Հանանօն եւ ձեզ բոլորդ անոր առողջութեան համար. Աստուած պահէ Հայէպը եւ իր ժողովուրդը: Կարծեցին որ Հանանօն մեռցնելով կը մեռցնեն նաեւ ազգայնականութեան ոգին. սխալ է այդ կարծիքը: Այս քաղաքին մէջ ամէն մարդ Հանանօ մըն է: Ֆրանսացիները երկու քաղաքականութեան առջեւ կը դնուին, կամ պ. Փոնսօ այս բոլոր եղածները զիտէ եւ հետեւաբար հասկացողութեան խնդիրը չուզեր իրականացնել եւ կամ անոր փոխանորդները առանց իր կամքին կ'ընեն: Ի՞նչ ուզածը թող ընեն. այս քաղաքականութիւնը պիտի չյաջողի եւ արդիւնքը պիտի ըլլայ ի վնաս իրենց:

«Մենք հիմա առանց կառավարութեան մնացած ենք, հակառակ անոր որ Հանրապետութիւն եւ Խորհրդարան ունինք: Հայէպ օրինաւոր երեսփոխանները չունի. ժողովուրդի երեսփոխանները մենք ենք. վաղը հոկտեմբերին պիտի տեսնէք թէ՝ ինչի՞ր պիտի ընենք»:

Դաւադրութեան ծպտերը

«Էլիֆ Պա» կը գրէ.— Հայէպի ձերբակալութիւնները կը մնան բանա: Դեռ հարցաքննութիւնները կը շարունակուին: Նոր ձերբակալութիւն մը եւս տեղի ունեցաւ այսօր, Ապտիւլ Վէհհապ էլ Պըբրի: Այս ձերբակալուածները կ'ամբաստանուին որպէս անդամները քաղաքի մէջ ցոյցեր եւ դաւադրութիւններ կազմակերպելու նպատակով հիմնուած ընկերութեան մը: Կ'ըսեն թէ այդ ընկերութիւնը իւրաքանչիւր թաղի մէջ չորս անդամներ ունի, որոնք ի հարկին իրենց թաղերուն մէջ խառնակութիւններ պիտի յարուցանեն: Նմանապէս ըսողներ կան թէ ասոնք կապ ունին ընտրութիւնէն վերջ կատարուած բոլոր մահափորձերու եւ խառնակութեանց հետ:

Հայէպի երեսփոխանները չատ վշտացած են իրենց վերագրուած կարգ մը ամբաստանութիւններէն եւ խստիւ պահանջած կառավարութենէն որ ձերբակալութեանց բուն պատճառը պաշտօնապէս յայտարարէ:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, ձերբակալութեանց պատճառն է Սուրիան Թուրքիոյ կցելու նպատակով եղած ձեռնարկ մը:

ՆՄԲ.— Տեղի անձկութեան պատճառով, վաղուան կը ձգենք ուրիշ կարեւոր լուրեր:

Անգլիա կը փորձէ եմ մը գտնել

Գերմանական թերթերը հետզհետէ աւելի բացորոշակէս կը յայտնեն իրենց դժգոհութիւնը՝ Ֆրանսայի պատասխանին առթիւ: Ձախակողմեան օրականները պատասխանը չափաւոր եւ ճկուն դանելով հանդերձ, յստակօրէն զգած են եւ աւելի դէշ կը տեսնեն կացութիւնը: Իսկ աջակողմեանները նկատի չառնելով չափաւորութիւնը, իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ եւ կը պահանջեն ո՛ր եւ է դիջում չընել: «Այն միջնարերդը զոր Ֆրանսա Վերսայլի մէջ կանգնեց Գերմանիոյ ազատութեան դէմ, արդէն իսկ ճեղքեր կը ցուցնէ: Ամէն տեղ կը փեռեկուտէ պարիսպը»:

Հեռվհեռէ կը սուզուի թէ Գերմանիա չպիտի մասնակցի զինաթափութեան խորհրդաժողովին:

Միւս կողմէ, կը սուզուի որ Անգլիոյ վարչապետը պիտի միջամտէ յարմար պահու մը, իրաւախոհութիւն դոյացնելու համար: Պ. Մաքտոնըլտ երեքշաբթի օր տեսակցելու է Լոնտոնի Ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպաններուն հետ: Ցետոյ խորհրդակցութիւն մը կատարեց Փարիզի անգլիական դեսպանին, արտաքին նախարարին եւ ուրիշ պաշտօնատարներու հետ, եւլը մը դանելու համար: Կ'ըսուի թէ Մաքտոնըլտ ծրագիրն է ապահովութիւններ առաջարկել Ֆրանսայի, Գերմանիոյ վերազինման դէմ, միեւնոյն ատեն ընդունելով Գերմանիոյ պահանջած հաւասարութեան իրաւունքը: Իրազեկներու կարծիքով, Անգլիա յարմար չի դատեր որ ինքնիրը Ազգերու Դաշնակցութեան խորհրդազրել՝ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Մ. Նահանգներուն, Ճափոնի խորհրդազրել՝ Ֆրանսայի Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Մ. Նահանգներուն, Ճափոնի եւ հաւանաբար Լեհաստանի հետ:

ԾԱՌԱՋ կը ծախուի
ԴԵՐՁԱԿ Պ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ՄՕՏ
226 Rue de la Convention Métro Convention

Ուրախ երեկոյ
կազմակերպուած Ֆրանսահայ կարմիր խաչի Այֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հայ Ակումբին մէջ, կը ներկայացուի
ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՓԵՍԱՅԻՒՆ (զաւեշտ 3 արար)
Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 3 ֆրանք

Ը.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը կը հրաւիրէ վարիչները Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8:30ին, 131 Fbg. du Temple.

Պաննէօ-Քաշան Արծիւ խումբի դասախօսականը ժողովը կը հրաւիրէ վարիչները Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Գարակէօզեանի բնակարանը, 19 rue Ampère, Cachan.

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաճառեան խումբի ընկերները այսօր Հինգշաբթի ժամը 8.30ին Ակումբի սրահը: Իսկ Ուրբաթ օր նոյն ժամուն եւ միեւնոյն տեղը Մուրատ խումբը:

ԱՆԻԻՌ-Պաւա Բալճպի Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Place de la Comète, 16 rue de Colombes, նախկին օրակարգի շարունակութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Դրադարանի սրահը, 244 բիս Տիւքէքլէյն: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕԲԵՐԷԹ

ՀԱՅ "ՏՐԱՄ_ՕԲԵՐՋԷԹ„ ԽՈՒՄԲԸ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍՏԻ

Ս. Սուրաբեանի

Կը ներկայացնէ յայտնի Աշուղ-Ջիվանիի

Ա Շ Ո Ւ Ղ _ Ղ Ա Ր Ի Բ Ը

Օպերէթ 5 արար, 7 պատկեր

24 Սեպտեմբեր 1932, Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին

Salle des Sociétés Savantesի ՄԷՋ

8 rue Danton, Paris (6e) **Métro: St. Michel et Odéon**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ դեկավարութեամբ *ԹՈՒՌԻՍ ԺՕՐԺԻ*: Վերջին արարին, հարսանիքի տեսարանին, տէր եւ տիկին Սուրաբեան կը պարեն կովկասեան պար:

Տոմսերու դիները՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր ծանօթ վայրերու մէջ: Իսկ ներկայացման դիշերը թատրոնի կիշէն՝ ժամը 7էն սկսեալ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Մխրան Պէզազեան, ինչպէս նաեւ Պէզազեան եւ Ճիվանեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ դրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիկին Ազնիւ Պէզազենեան դառնադէտ ժահուան առթիւ:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. Մխիթեան Փարիզի ժասնաճիւղի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Թլօրիան վերնայարկը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Պ. վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի թէլէֆոնի նոր թիւն է Provence 83—04: Կը խնդրուի նկատի առնել: Հասցէ՝ 54 rue Lafayette, Փարիզ:

ՋԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵի ՄԷՋ

Պուլօնները սիւռ Մէրն 14 սեպտ. 932

Այսօր Պուլօնեի մէջ որսացուած է առատ հարան, եւ մէրլան: Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէրլան:

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀի Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գաւառի մը հայրենի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կ'ուզուի, մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել Տիկ. Մխաքեանի, «Յառաջ»ի խմբագրատունը Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4—7:

Կ'ուզուին *երկու դերձակ գործաւորներ: Դիմել Պօղոսեանի, 226 rue de la Convention, մէթրօ Convention.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մեքոտ, դաբմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Նոր հասցէ
Տօքթ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 3.30, երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8—9 եւ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սկէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ** (ՊԷՕՐԷՔՉԵԱՆ)
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97
Կր ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ վաղուցի արկածներ, անձամբ կր պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ ՅԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո լութիւն
Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրու թեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր գործի տեւորակները կանոնաւորել՝ ճշգրիտ ու կանոնաւոր տոմարավաքութեամբ մը եւ ձեր հաշիւները համաձայնեցնել տարեքի վերջին օրէնքներուն հետ.
ԵԹԷ դատակոչեր ստացած էք huissierներէ.
ԵԹԷ պայմանագրութիւններ ունիք շարադրելիք կամ կնքելիք.
ԵԹԷ կ'ուզէք հաշիւի կարգադրութիւն մը կամ ժամանակամիջոցներ ստանալ.
ԿՐՆԱՄ ՋԵԶԻ ԱՄԵՆԱԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԳՈՀԱՑՆԵԼ
Դիմեցէ՛ք **Պ. ՓԱՐՄԱԳ**ի, 28, Bld. de Strasbourg, Paris (X). Tél. Botzaris 17.64
որ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9էն 12, եւ կամ ժամադրութեամբ իր գրասենեակներուն մէջ:

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ
Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle
ՄԱՐՇԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
26 Rue des Capucins եւ 2 Rue Romarin, LYON
Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (91)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Գալիս էր մի այլ երազ: Մի մեծ պալատ մի չարք փառահեղ սենեակներով: Ամէն կողմ մահճակալներ, դիւանները, ցած ու տափակ անկողինները: Վրայ է գալիս դիշերը, ու ինքը մտածում է. «Այստեղ կը գտնեմ վերջապէս մի խաղաղ անկիւն ու կը քընեմ»: Երբ արդէն ջոկել էր մի մթին սենեակ ու պառկել, մէկը մտնում է ներս լամպը ձեռքին, անողոք կերպով ձգում է լոյսը նրա աչքերին ու ասում է. «Վե՛ր կացէք-դուք պէտք էք մեզ»:

Նա վեր է կենում ու գնում առաջ օրօրելով ու զայրերով մի մահացու վիրաւորի նման. լսում է, որ ժամացոյցը խփեց, իմանում է, որ անցել է դիշերայ կէսը, այդ թանկագին խո՛ղճ դիշերը: Երկու, երեք, չորս, հինգ. վեցին կը զարթնի արդէն ամբողջ քաղաքը ու էլ չկայ լուութիւն:

Գնում է միւս սենեակը ու պատրաստում անկողին մտնելու, բայց մէկը վեր է բարձրանում բարձերի միջից ու պոռում. «Այս անկողինը իմ է»: Ու նա նորից պէտք է հեռանայ յուսահատութիւնը կրծքում:

Ձարկում է ժամը ժամի եւեւից, իսկ նա միշտ թափառում է դեռ սենեակից սենեակ, անէ տուն, միջանցքէ միջանցք: Սոսկալի դորշ արշալոյսը սողում է առաջ աւելի ու աւելի: Ժամը խփում է հինգ. անց կացաւ դիշերը, իսկ նրան հանդիստ չկայ: Ո՛վ, սարսափ, մի օր էլ, նոր օր:

Մի երկար սառցերկրեայ միջանցքումն է ահա, ցած ու կամարակապ, որին չկայ վերջ: Անցքը լուսաւորուած է պայծառ լամպով ու ջահերով, իսկ ցանցաւոր տախիցից հանում են պարի, ծիծաղի ու զարթ երաժշտութեան ձայները: Այնտեղ, վերեւում, կենդանի էակների աշխարհում մի ինչ որ տօն է: Ա՛, ո՞րտեղ մի անկիւն գտնել, թաք կենալ, ու քնել: Մի փոքրիկ տեղ, զէթ մի դերեզման: Այս աւելիս դէմ է առնում մի բաց դերեզմանի որտեղից մահւան ու փտութեան հոտ էր բուրում: Ոչինչ, միայն թէ քնել:

— «Իմ դերեզմա՛նը»: Դլէդի՛ս, դո՞ւ:

Կինը բարձրացնում է գլուխը ու նայում նրան փտած սաւանի միջից: Ինքը ծունկի է գալիս և ձեռքերը մեկնում նրան:

— Դլէդի՛ս, Դլէդի՛ս, խղճա՛ ինձ: Թոյլ տուր պառկել այս նեղ տեղում ու քնել: Ես չեմ խնդրում քո սէրը, ես ձեռք չեմ տայ քեզ, չեմ էլ խօսիլ հետդ, միայն թոյլ տուր, պառկիմ ու քնեմ: Ա՛, անգլիա, այնպէս երկար չեմ քնած: Էլ չեմ կարող տանել այսպէս մի օր անգամ: Լոյսը չլացնում է հոգիս, աշխուղը չարդում է ուղեղս ու փոշիացնում: Դլէդիս, թոյլ տուր, պառկիմ ու քնեմ:

Եւ ուզում էր քաշել սաւանը մի քիչ ու ծածկել աչքերը: Բայց կինը թոյլ չի տալիս ու պոռում է. «Մե՛ղք է. քահանայ ես դու»:

Ու գնում է, գնում, հասնում է ծովի եղերքին մերկ ժայռերի, որոնց վրայ չլացնող լոյս է ընկած. ջուրը հեծում է մի հանդարտ ու յաւիտենական հեծինով:

«Ա՛, — մտածում է նա, — ծովը կը խղճայ ինձ: Նա էլ է յոգնած մահու ատելիան ու չի կարողանում քուն մտնել:

Այն ժամանակ Աբթուր դուրս է գալիս ալիքներից ու բարձր կանչում. «Ծովը իմ է»:

. . . . . .

— Ձե՛րդ Սրբազնութիւն, Ձե՛րդ Սրբազնութիւն:

Մօնտանէլլին ցնցուեց ու զարթնեց: Դուռը ամուր ծեծում էին: Մեքենաբար վեր կացաւ ու բացաւ: Ծառան տեսաւ նրա վայրի ու վախեցած նայուածքը:

— Ձերդ Սրբազնութիւնը հիւա՞նդ է:

Մօնտանէլլին չխեց ճակատը:

— Ո՛չ. քնել էի, ու վախեցայ, երբ դուռը թակեցիք:

— Ներեցէք: Ինձ այնպէս թւեց, որ արդէն վեր էք կացել առաւօտեան վաղ, կարծում էի...

— Իսկ ո՞ւր է հիմա:

— Ինը: Եկաւ խահանգապետը: Ասում է, որ կարեւոր գործ ունի, եւ դիտեմնալով, որ Ձերդ Սրբազնութիւնը վաղ է վեր կենում...

— Ցածո՞ւմն է. իսկոյն կը գամ:

Հագնուեց ու իջաւ ցած:

— Ներեցէք, որ ես այսպէս առանց այլեւայլութիւն ներկայանում եմ Ձերդ Սրբազնութեան. — սկսեց նահանգապետը:

— Ցոյս ունիմ, որ ամէն ինչ լաւ է:

— Ամենեւին. քիչ էր մնում Բիլաբէյգը փախչէ:

— Քանի որ չէ փախել՝ սարսափելի ոչինչ չկայ: Այդ ի՞նչպէս պատահեց:

— Նրան գտել են բակում, երկաթէ փոքրիկ վանդակի մօտ: Առաւօտեան ժամը երեքին պահակները մի չրջան են անում բակում, նրանցից մէկի ուշքը գնում է մի բանի է առնում: Երբ լոյս են բերում, տեսնում են Բիլաբէյգը, որ ընկած էր զպայազուրկ: Իսկոյն իրարանցում է ընկնում ու կանչում են ինձ: Մտայ իր խուցը, ամբողջ վանդակը սղոցած էր, ու քաշ էր ընկած սպիտակեղէնի ներսէնից հիւսած մի թոկ: Նա ցած է իջել ու սղացել է պատի տակով: Սարսափկոտ հայ անցքը տանող երիս թէ դուռը գրտել են բաց: Այս բոլորը ապացուցում է, որ պահապանները կաշառած են եղել:

—Բայց ի՞նչպէս է որ գտել են գնել, երեւի պատից ընկել է ու վիրաւորուել:

— Ես էլ սկզբում այդպէս եմ դրեցի, Ձերդ Սրբազնութիւն, բայց բանտի բժիշկը անկման ոչ մի հետք չի գտնում: Երկկ օրապահ գինորը ասում է որ երեկոյեան Բիլաբէյգը աստղիկ հիւանդ տեսք է ունեցել, երբ ընթրիք են տարել, եւ որ ոչինչ չէ կերել: Բայց դատարկ խօսք է. հիւանդ մարդը չի կարող վանդակներ սղոցել ու տանիքներով մաղ դալ: Անկարելի բան է:

— Իսկ ինքն ի՞նչ է ասում:

— Ինքը դեռ գիտակցութեան չէ եկել, Ձերդ Սրբազնութիւն:

— Դեռ չէ՞ եկել:

— Երբեմն մի քիչ խելքի է գալիս ու հեծում է. յետոյ նորից սկսում է զառանցանքը:

— Տարօրինակ է շատ: Բժիշկը ինչ է կարծում:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932 — 16 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1984 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա՛Ն Դ ԿԱՑՑԵՍ ԵՒ...

Մխամխանները մխայն զարմացան, կարգալով երկուսն չանգակեցական կազմակերպութեանց, սահմանէն ներս չպիտի ընդունուի եւ թուրք հայրենակցութեան իրաւունքէն պիտի զրկուի»:

Էնկիւրիի որոշումն է այս, իրրեւ պատասխան կաթող· ընտրութեան առթիւ խնդրուած արտօնութեան:

Պոլսոյ վերջին Թղթաթերէն (11 սեպտ·) կ'իմանանք թէ՝ ազգարարութիւնը ընդհանուր է: «Ո՛վ որ երթայ եւ գործակցի, սահմանէն ներս չպիտի ընդունուի»:

Ուրիշ խօսքով, ոչ միայն Թուրքիայէն, այլ եւ արտասահմանէն ալ եթէ Թրքահպատակ եկեղեցական մը կամ աշխարհական մը երթայ Էջմիածին, ընտրութեանց առթիւ, պիտի վտարուի է՛ւ երկրէն է՛ւ հպատակութենէ:

Պոլսոյ Քաղաք· ժողովը այս պատասխանն առանալէ յետոյ, աւելորդ համարած է ո՛ր եւ է նոր դիմում: Ուրեմն, Պոլիսը չպիտի մասնակցի կաթող· ընտրութեան:

Բարեմխանները դիտել կուտան թէ՝ որովհետեւ ընտրութեանց առթիւ, յատկապէս նոյեմբերին, միեւնոյն ատեն կղերականներու ժողով մը պիտի գումարուի, եկեղեցական բարեկարգութեան համար, անհատ կղերականները կրնան երթալ ու գալ: Բայց պայման է որ չմասնակցին կաթող· ընտրութեան:

Երկրորդական խնդիրը է այս: Իրողութիւնն այն է որ, Էնկիւրի բացարձակապէս փակած է ճամբան, եւ ոչ մէկ Թրքահպատակ չպիտի համարձակի ճամբայ ելլել դէպ ի Էջմիածին:

×

Մէկէ աւելի խորհրդածութիւններու տուն կուտայ Թրքական այս արգելքը:

Առաջինը եւ ամէնէն կարեւորը, — Էնկիւրի բացարձակապէս չի հանդուրժեր որ Թուրքիա մնացած Հայերը ո՛ր եւ է յարաբերութիւն ունենան արտասահմանի հետ: Ո՛ր եւ է մասնակցութիւն՝ Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս եղած գործերու մէջ:

Անոնց, Թուրքիոյ Հայերուն ճակատագիրը կախուած է մխայն եւ մխայն քէմալապետութեան բարի կամքէն:

Իրենց հանրային գործերը ենթակայ են միայն Թրքական օրէնքներուն: Հետեւաբար, Էջմիածնի կաթողիկոսութիւնն ալ օտար հաստատութիւն մը պիտի համարեն: Մանաւանդ որ, այսօրուան Թուրքիան «լայիք» (աշխարհական) պետութիւն է, ինչպէս կը հոլովեն միչտ, ժխտելու համար Սուլթան – խալիֆաներու կողմէ փոքրամասնութեանց տրուած առանձնաշնորհները:

«Անդ (կամ աստ) կացցես եւ պլոյս մի տեսցես»···

Ահա խմասը եղած ազգարարութեան:

Թրքահպատակ ես, Թուրք ես, ամէն ինչ պիտի ստանաս Թուրքիոյ մէջ: Թուրքիոյ միջոցաւ: Միայն եւ միայն Թուրք պետութեան հպատակելով:

Ինչ որ կ'ընես Թուրքիայէն դուրս, քեզ կը դարձնէ կասկածելի: Ըլլայ իսկ՝ ծաղրանկար կաթողիկոս մը ընտրելու համար:

Կարճ խօսքով, Էնկիւրին կ'ուզէ ամբողջովին իր ափին մէջ պահել Թուրքիա մնացած Հայկական համբանքը: Պատրիարքարան մը ունին արդէն, եւ կը բաւէ:

Հոգ չէ Թէ, ահա տասը տարիէ ի վեր, կատարեալ կմախքի մը վերածուեր է այդ հաստատութիւնը: Այն աստիճան որ, հայկական դպրոցներու, Թաղ· խորհուրդներու, հոգաբարձութիւններու հաշիւներն անգամ՝ կառավարութիւնը կը քննէ, Տէֆթէրտարի վարչութեան միջոցաւ: (Տես այսօրուան լուրերը, Գ· էջ):

Այս կացութեան առջեւ, հետաքրքիր էինք իմանալու Թէ՝ ի՞նչ կը խորհին անոնք որ վարդապետ յոյսեր դրած են Հայաստանի «բարեխնամ» կառավարութեան վրայ···

Մեր դիտցածն այն է որ, Պոլիսը մասնակցի Թէ ոչ, արտասահմանէն երեսուն պատգամաւոր երթայ Թէ տասնըհինգ, երեսուն կատարել պիտի տայ «ընտրութիւնը», չուք մը, կատարեալ խամաճիկ մը նստեցնելու համար Էջմիածնի մէջ: Եւ, անոր միջոցաւ, շարունակելու համար դաւութիներու կազմալուծման աշխատանքը:

Պարզ է որ, երկու սիրակցորդ պինակիցները, Մոսկուա եւ Էնկիւրի ձեռք ձեռքի տուած են, կարելի եղածին չափ զաւեշտի վերածելու համար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը:

Անշուշտ երկուքն ալ՝ նկատի առնելով հայ ժողովուրդին զերպագոյն շահերը···

×

Առ այժմ ձգելով ուրիշ խորհրդածութիւնները, մխայն այս պարագան բաւական է, որպէսզի սթափին բոլոր քնացողները:

Եւ հասկնան, վերջապէս, Թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս չէ որ պիտի ընտրուի նոյեմբեր 10ին, այլ պաշտօնապէս ալ — եւ արտասահմանի մեղսակցութեամբ — պիտի նուիրագործուին Էջմիածնի գլխուն սարքուած խաղերը:

Աւելի քան երբեք վերապահ, մենք պիտի բաւականանանք միայն արձանագրելով օրուան անցուդարձը, եւ ուշադրութեան յանձնելով լարուած դաւը:

Թող «ընտրութեան» մասնակցին եւ արդիւնքը վայելեն անոնք որ, չափազանց խանդավառուած Երեւանի չինովնիկներուն չնո՛ր հէն, բաւ չեն գտներ շնորհակալութիւն յայտնելու եւ անոնց իմաստութեան փառքը երգելու համար:

— «Կաթողիկոս չենք ուզի» — կը մռնչեն Երեւանի անասուածները:

— «Կաթողիկոս կ'ուզինք» — կ'աղաղակեն արտասահմանի «Հայասատանճի»ները:

Շնորհիւ սարքուած դաւադրութեան, մենք վստահ ենք որ երկուքն ալ իրենց մուրատին կը հասնին եւ··· կ'ողջագուրուին:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԲՈՒՌ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Վաղը, Շաբաթ երեկոյ, դերասան Մարուքեան Փարիզի մէկ բեմին վրայ կը ներկայացնէ *Բուռը*, զոր իրրեւ թերթօն կուտանք մօտ երեք ամիսէ ի վեր:

Մեր ընթերցողները սիրեցին այս վէպը: Գիտենք թէ աւելի պիտի սիրեն անոնք, որ, Փարիզի մէջ, առիթը պիտի ունենան տեսնելու կենդանի պատկերի մը նման: Կայ նաեւ երկրորդ պատճառ մը, որ սիրելի կը դարձնէ զայն, — ներշնչումը յեղափոխական ոգիին, որ կը հսկէ մեր մէջ, ի խնդիր ազատագրութեան այն հայրենիքին, որ մերն է եւ մերը պիտի մնայ, որեան ալ դաւաճանէ աշխարհը մեզի դէմ:

Վերջապէս կայ նաեւ երրո՛րդ պատճառ մը՝ սիրելու *Բուռի* ներկայացումը, — ազգային բեմն ամուր պահելու նիգը, զոր ցոյց կուտայ համակրելի դերասանը, Մարուքեան, իր առօրեայ աշխատանքէն դուրս՝ գիշերներ անիուն անցընելով փորձերու, հոս կամ գաւառը ներկայացումներ կազմելու համար անընդհատ:

Դեռ աւելին, դերասան Մարուքեան ոչ միայն աշխատած է բեմ հանել հայ եւ օտար խաղեր, այլ եւ իճ թատերգութիւններ է գրած ու բեմադրած, առնելով մեր նոր օրերու պատմութենէն:

Երկու – երեք տարի է, կը շրջի, Ֆրանսայի գաւառներուն մէջ, յանպատրաստից բեմեր կը պատրաստէ ուր որ ափ մը Հայեր կան, կը խանդավառէ զանոնք հայերէն լեզուին ջերմութեամբ, հայրենի երկրին անցեալով, յեղափոխական չմոռցուելիք մեր դրուագներով:

Ուծացման դէմ պայքա՞ր, — բայց ահա հրաշալի նիգ մը, զոր կ'արժէր դնել հաւաքական կազմակերպութեան մը ուսերուն: Ո՛չ, մեր Փարիզի դերասանները, — ինչպէս Փարիզի մեր բոլոր *բաներ – բուները*, մտաւորական փտաւորականները, — կը յօժարի՞ն միթէ, փոխանակ *քաֆէ – քրէմի* մը շուրջ իրարու միս ուտելու, խորհրդակցիլ շրջուն խումբ մը կազմելու, գաւառները այցելելու, հայերէն լեզո՛ւ տանելու մեր գաղթական ցիր ու ցան բեկորներուն, որոնք կարօտը կը քաշեն հայերէն խօսքին:

Միթո՛ւ, դերասան Մարուքեանն է, որ կապուեցաւ գաւառին, հայ գիւղացիին ու աշխատաւորին: Գաւառին սիրուած երգագի է ան, որ ահա Փարիզ է եկեր, օտար բաներով շլացած մեր աչքերուն հայրենի լոյս բերեր:

Երթա՛նք, ուրեմն, ծափահարել յեղափոխական Արթիւր Բիվարէցը:

ԱՍՈՂԻԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

— :-: —

Լիոնէն չորս հազար առեւտրականներ, որոնք անդամ են վաճառականներու դաշնակցային միութեան, երէկ, հինգշաբթի, թափօր կազմելով գացին նահանգապետութեան եւ ոստիկանութեան շէնքերուն առջեւ: Իրենց պահանջներն են, — տուրքերու հաւասարութիւն, պետական ծախքերու կրճատում, վերաքննութիւն արտօնագիրներու եւ առեւտրական վարձքերու:

Կառավարութիւնը արտօնած էր ցոյցը, պայմանաւ որ կարգ կանոնը չխանգարուի:

** Կառավարութիւնը սկսաւ հանգստեան կոչել բազմաթիւ պաշտօնեաներ, համաձայն վերջերս տրուած որոշման մը: Ամէնէն առաջ կ'արձակուին այն պաշտօնեաները որոնց տարիքի սահմանը լրացած է (60 տարի՝ ուստակեաց, 55 տարի՝ գործօն ծառայութիւն): Ցետոյ կուգան անոնք որ սեպտ· 30ին կը լրացնեն 63 տարեկանը եւ ունին երեխէն պակաս զաւակ, կամ 65ը, երբ ունին երեք եւ աւելի զաւակներ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՀԵՏԶՀԵՏԵ ԱԻԵԼԻ ՄՏԱՀՈԳ

„Ամենէն հրատապ խնդիրը "տրվիզ„ն է„

Վերջին թղթաթերով հասած «Միլլիյէթ»ը (10 սեպտ·) իր առաջին էջին վրայ եւ շրջանակի մէջ առնուած գրութեամբ մը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ·

— Տնտեսական գործակարութեան մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը, օրուան ամէնէն կարեւոր խնդիրն է: Ամէն մարդ, աչք ականջ կտրած, մեր տնտեսական քաղաքականութեան կը հետեւի: Մէջտեղը չատ մը դանդաղներ կան, ճարտարագործներուն դանդաղը, վաճառականներուն դանդաղը··· Բնական է Թէ կարելի չէ բոլորին ալ գոհացում տալ: Եւ այս դժուարութիւնը ոչ բարեացակամութեան պակասէն առաջ կուգայ, ոչ ալ եղած դանդաղները անիրաւ նկատուելէն: Եղածը՝ կարելիութեան եւ անկարելիութեան հարց մըն է: Ամէնէն ճիշդ ընթացքն է՝ մեր փափաքներն ու պահանջները չափել այն կարելիութիւններով զորս ունի կառավարութիւնը:

Երկրին համար ամէնէն կարեւոր գործը՝ օտար դրամի (տրվիզ) խնդրին լուծումն է: Ունինք կարգ մը պէտքեր եւ պարագաներ, զորս գոհացնելու համար օտար դրամի կը կարօտինք: Պէտքին բաւելու չափ օտար դրամ գտնել· — ահա օրուան ամէնէն հրատապ խնդիրը: Որովհետեւ, պետճէի հաւասարակշռութիւնը եւ առեւտրական հաւասարակշռութիւնը վերջ ի վերջոյ կախուած են Թրքական դրամին հաստատուն արժէք մը ունենալէն:

Գործին լաւ կողմը այն է որ, այս չրջանը արտածման եղանակ է: Սկսանք ապրանք ծախել եւ անոնց փոխարժէքը, իրրեւ օտար դրամ, հետզհետէ կեդր· դրամատան կը յանձնուի: Ծախուած ապրանքներուն մէջ գլխաւոր տեղը կը դրաւեն կաղինը եւ ծխախոտը:

Գործին դէշ կողմն ալ կայ: Անցեալ տարուան հետ բաղդատմամբ, այս տարի չատ քիչ ած են մեր ապրանքներուն գիները: Այնպէս որ անցեալ տարուան չափ ապրանք պիտի ծախենք, բայց նոյն չափով օտար դրամ չպիտի դայ երկիրը:

Այս բացը ի՞նչպէս պիտի դոցուի: Ահա խնդիրը որ կը դրազեցնէ կառավարութիւնը եւ կը մղէ գայն կարգ մը միջոցներ ձեռք առնելու: Պարտադրութեան կարելի չէ դիմադրել· միայն ուշադրութիւն պիտի դարձնենք որ ձեռք առնուելիք միջոցները սխալ չըլլան: Նոր բան մը հիմնած առեն, ուշադրութիւն դնելու է որ հինը չքանդենք:

Էնկիւրի, 11 Սեպտ·— Կառավարութիւնը իրեն հիմնական պարտականութիւն կը սեպէ ձեռք առնել այնպիսի միջոցներ, որոնք փարատեն հրապարակին վարանումը եւ ապահովեն կայունութիւնը (Իսթիգրար):

Այն համոզումը կը տիրէ Թէ առեւտրը եկած է վերջ տալու այլ եւս սա դրութեան, որով դրամագլուխները ամբարթմանի չենթարկեան կը յատկացուին եւ այսպէս հողին մէջ կը թաղուին: Մօտերս կարգ մը որոշումներ պիտի տրուին այս մասին:

ՆՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Բոլոր մարզական եւ մարտական կազմակերպութիւնները պետութեան դրօշին տակ

Գերմանիոյ Հանրապետութեան նախագահ Հինտէնպուրկ հետեւեալ հրամանագիրը ուղղեց ներքին նախարարին·

— «Գերման երիտասարդութիւնը մեր ժողովուրդին ապագան է: Երիտասարդութեան փիզիքական զարգացումը, անոր դաստիարակութիւնը՝ կարգապահութեան, ընկերականութեան եւ անձնուիրութեան ոգիով՝ առաքելութիւններ են զոր պարտաւոր է ստանձնել պետութիւնը: Այդ պարտականութեան գործադրութիւնը կարելի է իշխանութեան գործակցութիւնը հաստատելով այն բոլոր այլազան ընկերակցութեանց հետ որոնք արդէն աշխատած են երիտասարդութեան դաստիարակութեան գործին համար եւ որոնց շնորհակալութիւն կը յայտնեմ: Հասարակաց եւ կեդրոնացեալ աշխատանքներու մէջ համախմբելու համար այն բոլոր ուժերը որոնց սրտին մօտ է գերման երիտասարդութեան դաստիարակութիւնը, այս հրամանագրով կը հաստատեմ վարչական խորհուրդ մը, որ պիտի գրազի յատկապէս այս գործով: Այդ խորհուրդին նախագահ կ'անուանեմ ներքին նախարարը, իսկ վարչական նախագահ՝ նախկին զօրավար Շթուլփնակէլը: Կը յանձնարարեմ ներքին նախարարին՝ իրրեւ այդ վարչութեան անդամ նշանակել կարող անձեր որ կրնան իմ հանձնութեանս ենթարկել նոր կանոնագիրը եւ ձեռք առնել բոլոր միջոցները, ի կատար ածելու համար այս հրամանագիրը, միւս շահակից նախարարներուն հետ»:

Հրամանագիրը ստորագրած են նաեւ վարչապետը եւ ներքին նախարարը:

Այսպէս ուրեմն, Գերմանիոյ ամբողջ կազմակերպուած երիտասարդութիւնը, կայսերական դրօշակիրներէն, պողպատեայ սաղաւարտներէն մինչեւ հիթլէրականները, պիտի ենթարկուի նոր վարչութեան, միօրինակ դաստիարակութիւն ստանալու եւ պետութեան դրօշին տակ դործելու համար: Ընդարձակ մարզադաշտեր պիտի դրուին երիտասարդներու տրամադրութեան տակ, Գերմանիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ: Այդ մարզադաշտերէն իւրաքանչիւրը պիտի կրնայ պատսպարել հարիւրէն մինչեւ 250 երիտասարդներ, որոնք իրենց մարզանքի չրջանին պիտի ապրին պետութեան ծախքով: Նոյնպէս իրենց երթեւեկի ծախքը պիտի վճարուի պետութեան կողմէ: Իւրաքանչիւր մարզանքի չրջան երեք չաբաթ պիտի տեւէ, եւ մասնաւորապէս դաշտային մարզանքներէ պիտի բաղկանայ: Զանազան մարզադաշտերու մէջ, երիտասարդները չպիտի համախմբուին համաձայն իրենց քաղաքական դաւանանքներուն, այլ ամէնէն այլազան կազմակերպութեանց անդամները մարզանքներ պիտի կատարեն կողք կողքի: Երեք չաբաթուան չրջանին, երիտասարդներուն պիտի արգիլուի հագնիլ իրենց կուսակցութեանց համազգեստը կամ դործածել անոնց խորհրդանշանները:

Հինտէնպուրկի այս կարգադրութիւնը ամենամեծ հետաքրքրութիւնը չարժած է Գերմանիոյ քաղաքական չրջանակներուն մէջ: Նախկին նախարար Կրօնէրի ծրագիրն է որ կ'իրականանայ այսպէս: Բայ ի համայնավարներէն, բոլոր մարտական եւ մարզական ընկերակցութիւնները կրնան մասնակցիլ այս նոր կազմակերպութեան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆՈՐԷՆ ՀԱՅԵՐԸ...

— :-: —

Հալէպի «էլ Նիտա» թերթը կը գրէ·

Հանրապետութեան նախագահը մասնաւոր որոշումներով հաստատեց Բարիւղի ընկերութեան եւ Տրիպոլսոյ ու Ալէppոյ ժողովուրդին միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը, որմէ վերջ ընկերութիւնը սկսաւ ազատօրէն գործի: Այժմ գործաւորներու եւ պաշտօնեաներու հետ համաձայնագիրներ կը կնքէ: Սակայն Տրիպոլիսցիները տեսան որ ընկերութիւնը չի յարգեր իր կնճռած համաձայնութեան տրամադրութիւնները եւ իր խոստումները, եւ գործաւորներուն մեծամասնութիւնը Հայերէն ու օտարներէն կ'առնէ: Տրիպոլսոյ երիտասարդու թիւնը սկսաւ բողոքներ կազմակերպել եւ հեռագիրներ դրկել կառավարութեան, պահանջելով որ տեղացիներուն նախապատուութիւն տրուի:

Տրիպոլսոյ երեւելիներէն եւ երիտասարդներէն կազմուած պատուիրակութիւն մը դիմում կատարած է արդէն Մուհաճիրզիի եւ պատուիրակին, պահանջելով որ փոխանակ Հայեր աշխատցնելու, տեղացիներու տրուի նախապատուութիւնը:

ԹՈՒՐՔ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱ Կ'ԱՊԱՍՏԱՆԻՆ

—)(o)(—

Նոյն թերթը 3 սեպտ·ի թիւով կը գրէ·—

Ցաճախ գրած ենք Թուրքիոյ մէջ տիրող տնտեսական ծանր տագնապի մասին: Այդ պատճառաւ կանոնաւոր բանակիներու զինուորները խումբ խումբ փախուստի կը դիմեն եւ կ'երթան օտար սահմաններ: Շատեր կուգան մեր սահմանները եւ իրենց իճնութիւնը անյայտացնելով գործի կը լծուին:

Քանի մը օր առաջ, Պիւմբէյայի մէջ անծանօթ մարդ մը տեսնուած է: Ժանտարմաներ կասկածելով ճնութեան ենթարկած են զայն: Իր մօտ գտնուող թուղթերէն յայտնի եղած է որ ան Էմին Մուլլա Ահմէտ կը կոչուի եւ թրքական բանակի մէջ զինուոր է: Ան խոստովանած է որ իճ փախած է զինուորութենէ անօթի մնալուն համար:

Ժանտարմաները իսկոյն զայն Պէյրութ դրկած եւ յանձնած են Ընդհ· Ապահովութեան: Կ'ըսուի թէ Ընդհ· Ապահովութիւնը սկսած է բանակցիլ թրքական կառավարութեան հետ, այս փախստականը յանձնելու համար:

Սուրիական եւ լիբանանեան կառավարութեանց եւ Ընդհ· Ապահովութեան պաշտօնատան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենճ այս օրերս մեր երկրին մէջ վխտացող բազմաթիւ կասկածելի թուրք փախստականներուն վրայ, որոնճ բաղաքական էնթրիկի մը լծուած են:

ԱՅՍ ԱԼ ՏԵՍԱՆ···

— :-: —

Ամերիկացիները սիրահար են նորութեան:

Կիներուն արգիլուած ըլլալով ներկայ ըլլալ մահապատիժներու գործադրութեան, երիտասարդ ամերիկուհի մը առջի օր կը ծպտուի իբրեւ էրիկ մարդ եւ իբրեւ թղթակից, եւ ներկայ կ'ըլլայ Կորկուլովի գլխատման: Նախապէս ներկայացած էր այնպէս ինչպէս որ է, — իբրեւ կին: Մամուլի տոմսակը եւ ուրիշ թուղթեր ներկայացուց ոստիկանութեան, բայց անօգուտ:

Այն ատեն, պանդոկ դարձաւ եւ փոխանակ անկողին մտնելու, էրիկ մարդու պէս հագուեցաւ եւ նորէն գնաց Պուլվար Առակօ, ուր պիտի կատարուէր գլխատումը: Եւ յաջողեցաւ դիրք բռնել եւ տեսնել Կորկուլովի գլխին անկումը:

Հիմա կը մնայ որ օրիորդը իր տպաւորութիւնները գրէ: Առաջին առթիւ ըսեր է·

— Գլխատման գաղափարը իճնին աւելի ահաւոր է քան բուն գլխատումը:

ԱՂԱՂԱԿ ԱՂԱՂԱԿ ԲԱՐԵԿ

Ա

Ինչպես ասում էի, ես ոչ մի կերպ չէի կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ամբողջ օրը ոչինչ չանել, ոչ մի գործ չունենալ, ոչ մի հոգս չտանջել, ոչ մի մտածմունք չհուզել, ոչ մի ցանկություն չունենալ, ոչ մի ձգտում չզգալ, ոչ մի կրքի չենթարկվել, ոչ մի ուրախություն չապրել, ոչ մի տխրություն չտեսնել, ոչ մի զայրույթ չհարուցել, ոչ մի ատելություն չունենալ, ոչ մի սեր չզգալ, ոչ մի ընկերություն չանել, ոչ մի թշնամություն չունենալ, ոչ մի հետաքրքրություն չունենալ, ոչ մի ցանկ

ՇՓՈԹ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Նոր ցոյցեր եւ ձերբակալութիւններ

ԽՄԲ.— Երէկ հաղորդած էինք Սուրիոյ վերջին դէպքերուն առաջին լուրերը:

Ստորեւ՝ վերջին տեղեկութիւնները, զորս կը բաղնիք սեպտ. 6ի եւ 7ի թերթերէն:—

Ուրբաթ դէպքեր, «Դամասկոսի երիտասարդներ» ստորագրութեամբ թուղթեր տրուած են, որով կ'ըսուի թէ՝ ազգայնական վարիչ Հանանօ սկսր սրտնքէն վիրաւորուած է եւ այդ մասին պիտի հեղինակները են Սուպհի պէյ Պէրէքէթ եւ Շաքիր Նէյմէթ պէյ: Թուղթերը ժողովուրդը կը հրաւիրէ բողոքի եւ ցոյցի: Նմանապէս իմէվի մզկիթը կը հրաւիրուի ժողովուրդը մեծ ցոյց ընելու համար:

Շաբաթ օր, ասոր վրայ ամբողջ քաղաքը մնաց դոց: Ոստիկանները խիստ չարքերով պատեցան վաղորդեանու մէջ: Մինչեւ կէս օր որ եւ է դէպք տեղի չունեցաւ: Ազգայնական վարիչներ Ֆախրի պէյ Պարուտիի տան մէջ հաւաքոյթ մը ունեցան եւ դէպքերը քննելէ վերջ, բողոքի յուշագիր մը պատրաստեցին եւ յանձնեցին կառավարութեան պետին: Ազգայնական եւ բնտխոխաններ այդ բողոքագրով կը պահանջեն վերջ տալ Հիւս. Սուրիոյ մէջ եղած ձերբակալութեանց եւ չուսափյթ երեւան հանել Իպրահիմ պէյ Հանանոյի դէմ կատարուած մահափորձի հեղինակները:

Ջորս ազգայնական երեսփոխաններ, Ֆախրի պէյ Պարուտի, Աֆիֆ պէյ Սոլճ, Իւսան պէյ Շէրիֆ եւ Զէքի Ալ-Խթիպ Հալէպ մեկնեցան ցաւակցութիւն յայտնելու համար Իպրահիմ պէյ Հանանոյին:

Կէս օրուան նամապին, իմէվի մզկիթին մէջ ճառեր խօսեցան, որմէ վերջ ժողովուրդը ցուցարարներու պէս թափօրով դուրս ելաւ, սակայն ոստիկանները ուղեցին ցրուել, որու հետեւանքով բախումներ տեղի ունեցան ցուցարարներու եւ ոստիկաններու միջեւ: Եղան քանի մը վիրաւորներ եւ ձերբակալուածներ:

*** Դամասկոսի ազգայնական երեսփոխան Զէքի պէյ Խաթիպ, Հալէպի վերջին դէպքերուն առթիւ, հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է մարզպանութեան.—

«Սուրիոյ ժողովուրդին անունով կը բողոքեմ ժողովուրդի ազատութիւնը մեղմելու նպատակով եղած ձեռնարկներուն համար, որ կատարուած են իրենց տուներուն, մամուլին եւ պժանապատուութեան դէմ, մանաւանդ Սուրիոյ երկրորդ մայրաքաղաքին՝ Հալէպի մէջ: Հոն օտար դատարաններ քաղաքականութեան գործիք կը ծառայեն եւ հայրենասէր վարիչներու վրայ ճնշում կը բանեցնեն: Այս ձեռնարկները սահմանադրութեան եւ օրէնքին հակառակ են: Սուրիական խնդիրը այս կերպով չի լուծուիր: Ազատութեան եւ անկախութեան ճանապարհով միայն կարելի է այդ լուծումը»:

*** Հալէպի թերթերը կը գրեն.—

Շաբաթ առաւօտ 50 հոգիէ բաղկացած ցուցարարներու խումբ մը յարձակում գործեց բացուած խանութներու վրայ եւ կոտրելէ ու կողոպտելէ վերջ անոնց պարունակութիւնը, զինուորներ պարպեց: Ժողովուրդի եւ ցուցարարներու միջեւ կարգ մը կռիւներ տեղի ունեցան եւ շատեր վիրաւորուեցան:

*** Հալէպի չուխաներուն մեծ մասը տեւականօրէն կը մնայ փակ եւ ամէն գործ կանգ առած է: Ուժգ մը խանութներու տէրերուն կը սպառնան, իսկոյն փակելու համար իրենց խանութները:

Խնպաբական այծերու հօտեր Սեւ Ծովէն կը տանէին Պոլիս, որոնց ընկերացող հայ հովիւը Ղալաթիոյ քարափին վրայ տեղն ու տեղը թողարար կ'ըլլար հորդաներու կողմէ: Նորէն ուրիշ երկու հայ հովիւներ էին որ, իրենց հոգին ափառներուն մէջ առած այծերուն կ'ընկերանային եւ երկու ամսուան տաժանելի ճամբորդութենէ մը ետքը, զանոնք կը հասցնէին Հարաւային Ափրիկէ:

Հարաւային Ափրիկէէն Միութեան Խնկիւրիի Թիֆթիկի այծերու միլիոնաւոր հօտերուն մէջ Հայու արեան հետք կայ:

Սըը Ֆիլիպ Քըրըիի գերեզմանը պատող փուշերը կարծես կ'ողբերգեն.—

— Ալիք յանցանաց գիս ալեկոծեն եւ մեղք իմ բազում գիս յանդիմանեն...:

ՍՆՊՈՒՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Պատ իւլ Մազամ Թաղին մէջ Քեամիլ Ֆընտզլեանի եւ Ափթալա էլ Համ Իմամիյի զէնքի ուժով իրենց Թաղի բոլոր խանութները փակել տուին: Մասվաճառ Ալի Թէչօ չուզեց ենթարկուիլ եւ բաց պահեց իր խանութը: Սակայն խառնակիչները եկան եւ ձեռով ու փայտով դոցել տուին:

Կարգ մը մագազիններ կ'ուզէին մոլթել իրենց ոչխարները: Քաղաքապետութեան ոստիկան Սուպհի Շերբատէ, սակայն, զանոնք արգիլած է մորթելէ եւ յանդիմանած որ անոնք չեն հետեւիր իրենց ընկերներուն: Մագազինները օտար հարցաքննիչ դատաւորին հաղորդած են այս պարագան: Իսկոյն հրամայ տրուած է անոր ձերբակալման: Սուպհի Շերբատէ այժմ յանձնուած է դատարան եւ ընդհ. դատախազը պահանջած է անոր երկու տարուան բանտարկութիւնը:

*** Հալէպի ազգայնական շրջանակները դիմում կատարելով խնդրած են որ վերջերս ձերբակալուողները դրամական երաշխաւորութեամբ առժամապար ազատ արձակուին:

Այս խնդրանքը բացարձակապէս մերժուած է:

*** կառավարութիւնը հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը հրատարակեց Իպրահիմ պէյ Հանանոյի դէմ կատարուած մահափորձին առթիւ.—

«Սեպտ. 2ին, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Նիսպի Իսկ Սաիտ ազա էլ Քուա, պզտիկ ատրճանակով մը երեք գնդակներ պարպեց Իպրահիմ Հանանոյի վրայ: Այս վերջինը Այէքսանդրէթի Սանճագին պատկանող Քասա դիւղին մէջ իր ինքնաշարժը կը նստէր այդ միջոցին, Հալէպ դառնալու համար: Ոճրագործը իսկոյն ձի մը նստելով կը փախչի: Կը հաւկռուի որ այս ոճրափորձը զուտ անձնական պատճառներու արդիւնք է: Հինէն ի վեր Հանանոյի եւ Քուսա ընտանիքին միջեւ վէճ կար, որովհետեւ Հանանօ Քուսա ընտանիքին պատկանող Համա դիւղին կարգ մը հողեր բռնագրաւած էր: Նիպղի չարունակ կը բողոքուած էր Հանանոյին այս խնդրի առթիւ: Գնդակ մը Հանանոյի ոտքը թեթեւօրէն վիրաւորեց: Միւնիյն դիշեր գնդակը հանուեցաւ եւ Հանանօյ վերադարձաւ իր տունը»:

Սակայն ազգայնական վարիչի բարեկամները կը կարծեն թէ մահափորձ մըն է եղածը, կազմակերպուած իր քաղաքական հակառակորդներուն կողմէ:

*** «Էլիփ Պա»ն կը գրէ.—

Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Հալէպ աքսորած էր Թուրք Սապրի փաշան: Ան Հալէպ հաստատուեցաւ եւ Բաքքալի մէջ հողեր գնաց: Սապրի փաշայի մահէն վերջ Հաստիւղ աշիրէթի Խմիրներէն Հաշիմ դրաւեց այդ հողերը: Պատերազմէն երեք տարի վերջ, նախարար Խոհէմ պէյ, Սապրի փաշայի տղան, դատ բացաւ Հաշիմի դէմ օտար դատարաններու առջեւ: Դատարանը վճռեց որ վերադարձուին հողերը եւ բաց ի այդ 3000 ոսկիի հատուցում տրուի: Հաշիմ չընդունեց այս վճիռը:

Անցի օր, Խոհէմ պէյ հաճի դրծողութիւնները կատարել տալու համար գացած էր այդ կողմերը: Հաշիմի ծառաներէն մէկը երեք գնդակ պարպեց եւ սպաննեց Թուրք նախարարը:

Թուրք հիւպատոսը այս ոճրին չատ մեծ կարեւորութիւն տուած եւ խստիւ բողոքած է մարզպանութեան:

*** Բիհաէն փոստարան Գասրի էլ Մխիթիէն հեռեւեալ հեռագիրը հասած է քանի գտնուող Ձէմիլ պէյ Իպրահիմ փաշային.—

«Ատուած ձեզի հետ է. բռնապետները պիտի տեսնեն իրենց վախճանը»:

Այս հեռագիրը առած է Ձէմիլ պէյի եղբօր որդին Միւնիր որ հարկահաւաքման ճիւղի մէջ պաշտօնեայ է: Միւնիր հեռագիրը կը նեակ բանակ պատուհանէն եւ բանտարկեալներու մէկէն կը խնդրէ որ յանձնէն Ձէմիլ պէյին: Բանտապետը կը տեղեկանայ եւ հեռագիրը առնելով կը յանձնէ հարցաքննիչ դատաւորին, որ, իսկոյն ձերբակալման հրամանագիր կը ստորագրէ Միւնիրի համար:

*** Էմէվի մեծ մզկիթին մէջ, խուռներամ բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ Իպրահիմ պէյ Հանանոյի առողջութեան համար մէվլուտ կարդալու համար: Դամասկոսի երեսփոխան եւ ազգայնական վարիչ Ֆախրի պէյ Պարուտի ճառ մը խօսեցաւ մզկիթին մէջ:

Ժողովուրդը, մզկիթէն դուրս ելլելէ վերջ, Խան Սրբոցաց Թաղին մէջ, Մանուկ Ավետեան անուն Հայու մը վրայ յարձակեցաւ եւ հրամայեց իսկոյն փակել: Մանուկ չի համակերպեր: Ասոր վրայ ցուցարարները կը քակեն դարձեալ զինքը եւ կը յարձակին Մանուկի վրայ: Դանակի հարուածներէն ծանրօրէն կը վիրաւորուի Մանուկ:

*** «Էլիփ Պա»ի թղթակիցը կը գրէ Հալէպէն.—

Գրած էի որ Հիւս. Սուրիոյ երեսփոխաններու պօյքը մեծ ժողով մը պիտի ունենայ: Սոսյդ տեղէ մը իմացայ որ այդ ժողովը գումարուելու Անտիոքի մէջ: Երեսփոխաններ չբնականերէ հասան Հալէպ եւ Շաքիր Նէյմէթ պէյի տան մէջ հաւաքոյթ մը ունեցան: Հետեւեալ օրը Անտիոք մեկնեցան, ուրկէ գացին Այն Ճամուսա եւ հիւրը եղան Մուսթաֆա ազա Քըսկրիին: Հոն գումարեցին իրենց ժողովը Մուսթաֆա ազայի ապարանքին մէջ, նախագահութեամբ Սուպհի պէյ Պէրէքէթի: Շաքիր Նէյմէթ պէյ ճառ մը խօսեցաւ ներկայ կացութեան շուրջ, որմէ վերջ ընտրեցին յանձնախումբ մը, գործադրելու համար ժողովի առած որոշումները, որոնք կատարելապէս գաղտնի կը պահուին:

Ժողովի առած որոշումներուն մէկ օրինակը ղրկուած է հանրապետութեան նախագահին եւ ուրիշ օրինակ մըն ալ վարչապետին:

*** Անցած չաբաթ Պէյրութէն Հալէպ հասած են համայնավար գործիչներ իրաւապիտութեան տոքթէօր Պ. Անթուան Ժօվէի էլ Համ, Զէքի Աֆիոնի եւ Ֆայիա Պէկճաչ: Սակայն ընդհանուր Ապահովութիւնը լուր առած ըլլալով, չաբաթ առաւօտ հեռացուցած է Աֆիոնին եւ մեսներուն ալ հրահանգած է իսկոյն մեկնիլ Հալէպէն:

Կը կարծուի որ տիրող խառնակութիւններէն օգտուելով, անոնք նպատակ ունին դաւադրութիւններ պատրաստել Հալէպի մէջ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Այտընի Թուզի Համագործակցականը

— :-: —

Այտընէն կը գրեն.— Տեղւոյս թուրք արտադրողներու համագործակցականը կեղծ ընդօրինակութիւն մը ըլլալէ աւելի, պահանջէն ծնունդ առած հաստատութիւն մըն է: 1911ին, Իզմիրի բոլոր արտածողներուն միջեւ կազմուած Fig Pakers անունով Թրըքսթը միակ գնորդն էր ու, հակառակ եղած պահանջին, ոչ թէ հրապարակի համաձայն կը գնէր, այլ՝ իր պարտադրած գինով: Փրկուելու համար այս վիճակէն, իրբեւ առաջին ձեռնարկ, Այտընի մէջ Թուզի գործով զբաղողներու միջեւ ծնաւ կազմակերպութեան մը գաղափարը: Նոյն տարին, սակայն, Այտընի մէջ ծնունդ առնող եւ տասը հազար ոսկի դրամագլուխ ունեցող «Այտընի Թուզի Հովանաւորիչ Անանուն Ընկերութիւնը» շուտով ճնշուած էր Fig Pakersի միլիոններուն առջեւ:

Արտադրողները, աւելի վերջ, մտածեցին կրթնիլ Երկրագործական Դրամատան: Այն ատենուան Պոլսոյ կառավարութեան դիմում ըրին: Պետական Խորհուրդի նախագահը յանձնարարեր է կազմել «Արտադրողներու Ընկերութիւն» մը:

Այդ շրջանին, սակայն, Թուրքիոյ մէջ չէին գիտեր թէ ինչպէս կը կազմուի նման Ընկերութիւն մը: Պատուիրակութիւն մը կ'ուղարկուի Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Հունգարիա: Ահա այդ պատուիրակութիւնն է որ Այտընի Համագործակցականի առաջին կանոնադիրը պատրաստած է:

1914ին, Եէմիշ-Իսքէլէսիին մէջ, Համագործակցականը յանձնակատարութեամբ գործի սկսած է եւ յաջողած է Թուրք արտադրողներուն զինի փոփոխութիւններ ընել տալ: Զինադադարին, Այտընը գրաւուած ըլլալուն, արտադրողները գաղթեցին եւ գործը մնաց երեսի վրայ:

1925ին կրկին գործին ձեռնարկուեցաւ: Այս անգամ ուզեցին ուղղակի արտաքին շուկային մէջ վաճառել: Պահանջին եւ մատուցուելի անհամաչափութիւնն ու երկրագործին անկազմակերպ ըլլալը Իզմիրի շուկային վրայ, առին առին, հազարաւոր պարկ ապրանքի կուտակումին պատճառ եղած եւ գիները անկումի ենթարկած են: Արտադրողը գիմած են կառավարութեան՝ ներսէն դէպի Իզմիր Թուզ չղրկելու պահանջը ներկայացնելով: 1925ին ասոր, եթէ նման անպատեհութիւններ չեն եղած, ատիկա կը պարտինք Համագործակցականին: Ան ոչ միայն իր անդամներուն այլ եւ գուրսի արտադրողներուն ալ օգտակար է:

Շինարարութիւն...

Սամսոնէն կը գրեն «Ձիւմհուրիյէթ»ի.— Սամսոնի Թաղապետութիւնը իր եկամուտին կրկնապատիկը եղող պարտքի մը տակ է: Առաջնութեան տարիներուն եւ Թաղապետական եկամուտին՝ այսօրուանէն բաղդատմամբ՝ աւելի եղած տեղ գոյացած պարտքերը կարելի էր հատուցանել, եթէ նախկին եկամուտը շարունակական մնար, բայց, տագնապը հագիւ սկսած, կացութիւնը փոխուեցաւ Թաղապետութեան պարտականութիւնները չհանգարելու պայմանաւ՝ անոր պարտքերը վճարել անկարելի բան է: Իր ներկայ պայմաններուն մէջ, պարտքերու հատուցման համար, հազիւ 70 - 80 ոսկի կրնայ յատկացնել պիւտճէին մէջ: Մինչդեռ ասիկա իր պարտքերուն տոկոսն իսկ չի բաներ...: Ահա խնդրին բարդութիւնն ալ ասկէ առաջ կուգայ: Թաղապետութենէն պահանջ ունեցող հաստատութիւնները՝ համաձայն իրենց պահանջած գումարի մեծութեան՝ հետեւեալներն են, — էլմաք պանքասըն, Պէրկման ընկերութիւնը, Ռօմբել ընկերութիւնը: Պէրկման ընկերութիւնը Սամսոնի ելեկտրականութիւնը գետեղած է: Ու պահանջատէր է: Ռօմբել ընկերութիւնն ալ ջուրը ապահոված է:

Կալուածական Դրամատունը այս գործերուն համար արտածումներ ընելուն, պահանջ եղած է: Մինչեւ ցարդ, պահանջատէրերուն եւ Թաղապետութեան միջեւ վճարման ձեւ մը շուրջ համաձայնութիւն չէ գոյացած: Կալուածական Դրամատունը, չկարենալով սպասել, մէկ կողմէ Թաղապետութեան եւ միւս կողմէ Պէրկմանի դէմ օրինական գործողութեան ձեռնարկած է: Մինչ Պէրկման Ընկերութիւնը ելեկտրականութեան եւ Թաղապետութեան հօրերուն ձեռք դրած է, Կալուածական Դրամատունն ալ գրաւի դրուած Թաղապետական կալուածները եւ Թաղապետական շէնքը աճուրդի դրած եւ սուզ - ժամն կրկին հնձած է:

Պէրկման Ընկերութիւնը օտար ըլլալուն, անոր ընթացքը ազդած չէ Սամսոնցիներուն: Բայց, Կալուածական Դրամատան ընթացքը շատ դէշ ազդած է:

Ներքին գործավար Շիւքրի Քալաչէյ երբ Սամսոն կը գտնուէր, այս կարեւոր խնդրով անձամբ զբաղեցաւ: Իր խոստումը թէ՝ Դրամատունն ու Թաղապետութիւնը հաշտացողութեան մը պիտի բերէ, Սամսոնցիներուն մեծ դէմքերը ժպտեցուց: Ատոր վրայ, Թաղապետութիւնը վերջապէս պատրաստեց վճարման ձեւ մը: Թաղապետութիւնը անմիջապէս Դրամատան պիտի վճարէ իր չէնքին ծախսած գինը, 70 հազար ոսկի: Պիտի վճարէ, նաեւ, մնացեալ պարտքին մինչեւ այժմու տոկոսները:

Թաղապետութիւնը կը պահանջէ յետ այսու տոկոս չգանձել եւ կը համաձայնի ամէն ամիս հաւասար վճարումներով տասը տարիէն վճարել իր պարտքը: Ցոյս կայ որ Կալուածական Դրամատունէն ընդունուի այս առաջարկը:

Ամէն բանի կը խառնուին

Պոլսոյ Տէֆթէրտարութեան քննիչը որ ասկէ առաջ Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան գրասենեակը երթալով քննած էր հաշուական տոմարները, անցեալ շաբթու քննեց Իսահան վարժարանի եւ յետոյ Բերայի Թաղ. Խորհրդարանին տոմարները: Ներկայ էին Պ. Խորէն Ճամճեան եւ Թաղ. Խորհուրդին անդամ Տոքթ. Անտոէ Վահրամ: Քննութիւնը կատարուած է ժամանակաւորապէս՝ վարժարանին հասոյթի միջոցները տոմարներէն ստուգելու ուղղութեամբ: Ասկէ առաջ խնդիր եղած էր որ վարժարանը ինչ կերպով կ'ապահովէ իր բազմաձախս պիտոյքն: Տեսրակներէն հարկ եղած տեղեկութիւնները եղան եւ քննիչը ծանօթութիւնները քաղեց:

Կը թուի թէ հարկ տեսնուած է այս բազմակողմանի քննութեամբ բաղդատել եւ ստուգել թէ արձանագրուած կարեւոր գումարները ուղղակի կրթական նպատակի յատկացուա՞ծ են թէ ոչ, պարագայ մը որ բացայայտ ճշդուած է Պետական քննիչը շնորհակալ եղած է կատարուած աշխատութեանց եւ բոլոր հաշուական տոմարները տրամադրութեամբ մանրազոտուելու բացատրութիւններ տրուած ըլլալուն համար, եւ յայտնած է որ երկուստեք լոկ յոգնութիւն մը յանձն առած եղան:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վիէնայէն (Քարիզ).— Ստորագրեալը՝ աշխատաւոր եւ երկու փոքրիկներու հայր, անհատական զոհողութեամբ՝ նիւթական եւ թէ բարոյական միջոցներով կարելիս ըրի, շրջանիս մէջ ժանկապարտէզ մը ունենալու: Նախաձեռնութեան հողն յանձն առի պատասխանատուութեամբս: Դիմեցի Դպրոցասէրին, որպէս զի շրջանիս մանկտիներուն (4-16 տարեկան), շաբաթական հայերէն դաս տալու հոգը ստանձնէն: Կրկնակ պաշտօնագրերով հաւանութիւն յայտնեցին, տրամադրելով ուսուցչուհին եւ հոգալով ծախքերը, նաեւ գրենական պիտոյքները: Անշուշտ հարկ է շէնքին հոգն ալ ստանձնենք տեղացիներս, կրթանուէր հատատութիւնը չծանրաբեռնելու համար ի նպաստ ուրիշ շրջաններու:

Այս նպաստաւոր պատասխանէն եռանդս աւելի կրկնապատկուելով, յանձն առի որ եւ է գոհողութեան առջեւ չընկրկիլ, եւ փարիլ՝ «Նոր սերունդի փրկութեան» նուիրական մեծ գաղափարին: Նաեւ պարտականութիւն համարեցի շրջանիս բոլոր ծանօթ հայրենակիցներու երկու անգամ զրուոր — եւ երրորդ անգամին ալ անձամբ տունէ տունէ պատեհով, աշակցութիւն խնդրել: Բարեբախտաբար շատեր գնահատեցին ձեռնարկը եւ ցարդ տասնեակ մը ծնողներու նորէն աղջկան ալ արտաքս հայրենակիցներ իրենց տոհրագրութեամբը, ժամնակցութեան յանձնառու եղած էին:

Ուրեմն յառաջիկայ հոկտեմբեր 1932ի շրջանիս մանկապարտէզին արձանագրութիւնները եւ աշակերտութեան ցանկը պատրաստուած էր: Արդեօք շրջանիս անտարբեր հայրենակիցները չպիտի՞ ուզեն պատեհութենէն օգտուիլ: Պզպզացող կանթեղին մէջ, իւրաքանչիւրը մէկ մէկ կաթիլ ձէթ կաթեցնելով, մօտ 200 ֆրանք ամսական սրահի մը ծախքը պիտի հոգանք: Ասօք չունիմ հայ կոչուած սեւ ձեռքերուն որ նուիրական նպատակին գարպացման կը հակազդեն:

Դրիգոր Չատմեան

ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ԿԸ ՎԱՐՁՈՒԻՆ ՄՈՒՍՈՒԼԻ ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մուսուլի Քարիւղի խողովակին շինութեան աշխատանքները շուտով առաջ կը տարուին եւ կը կարծուի թէ պիտի վերջանան 1934ին: Աշխատանքները դիւրացած են շնորհիւ բազմաթիւ ջուրի աղբիւրներու որ վերջերս գտնուեցան անապատին մէջ: Հակառակ սաստիկ տաքերուն, 3000 գործաւորներ կ'աշխատին այժմ Իրաքի մէջ եւ 3000 ալ պիտի վարձուին այս շաբաթ: Այս թիւը երբ պիտի մեծնայ, հասնելու համար յառաջիկայ աշնան մինչեւ 15,000ի:

ՄԱՄՈՒԼ

ՏՓԷՏ ԵՒ ԿԵՂԾԱՒՈՐ

— :-: —

Սօֆիայի «Ազատ Խօսք»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (5 սեպտ.).

— «Հակադաշնակցական թերթերը բան դործ ըրած են «լրջմիաբանութիւն փառաբանութիւններ» հիւսելու Մոսհրդային Ռուսիոյ հասցէին:

Հոն, ուր երեւոյթները պէտք է տալ իրենց իսկութեան մէջ, հակադաշնակցական թերթերը առաքինութիւն կը համարեն դէպքերու բացատրական սքողումը: Հոն, ուր պէտք է դէպքերու գոնէ պարզ թափանցում մը եւ համապատասխան գնահատանք մը, հակադաշնակցական խմբագիրները սեւ ներման կը տեսնեն, թռիչք կատան իրենց երեւակայութեան ու կը ճախրեն դէպի... «արեւաչատ վաղը»: Եւ հոն, ուր խորհրդային մամուլն ու իշխանաւորն անգամ կը տեսնեն ազատակող «քեռլլազէօղութիւններ», հակադաշնակցական թերթերը ոչ միայն տարիներ չարունակ խուլ, կոյր ու համր կը դառնան, այլ եւ վերջին կեղծաւորներու նման կուրծք ծեծելով՝ չեզածը եղած եւ չարիքը բարիք կ'ընեն հայրերնիքը չատ սիրելնուն համար... Ու կը պարզուի որ, արտասահմանի նոտած, Հայաստանի երես չտեսած ու Հայաստանի համար միայն թուղթ մրոտող այս օրքան ազգասէր մարդիկը, չատ աւելի հայրենասէր են քան անոնք, որոնք Հայաստանի իւրաքանչիւր բարձունքին վրայ երկկ արիւն կը թափչին ու այսօր քրտինք... Կը պարզուի որ պրոֆ. Միլիւկովի, Կերենսկիի, Զերնովի, Արքամոլիչի նման ուսս՝ բայց միջազգային հնդկնակութիւններ, իրենց խորագոյն ուսումնասիրութիւններով աւելի քիչ ծանօթ են ուսս ժողովուրդին եւ ուսական կեանքին, քան Սոֆիայի եւ Փիլիպէի հնչակեան եւ ռամկավար մտաւորական խմբագիրները: Կը պարզուի, որ միջազգային ընկերվարութեան պատրիարք Կ. Կաուցկի, Մորս. Ռուսիոյ եւ բոլշեւիզմին նուիրած իր հոյակապ աշխատութիւններուն մէջ, նուազ տեղ մուտ, նուազ անկեղծ ու նուազ մարքսիստ է, քան հնչակեան խղճալի թերթուկի խմբագիրը, որ աչխարհն ու իրերը կը տեսնէ հայ նախակրթարանի մը դրասեղաններուն վրայէն: Կը պարզուի նաեւ, որ համայնավար տնտեսական գործիչներ եւ տեսաբաններ Բուխարինին, Տրոցկիին, Ռակովսկիին չատ աւելի թունդ ու գոհ համայնավար է ռամկավար «Պայքար» թերթի խմբագիրը»:

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

«Միփան» Երգչախումբի վարչութեան հրաւէրով, Սեպտ. 10ին տեղի ունեցաւ Երաժշտական Միութիւն կազմելու համար ծրագրուած Բ. Խորհրդակցական Ժողովը՝ նախագահութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:

Նախագահը պարզեց ժողովին նպատակը, «Միփան»ի տեսակէտները, իր կազմած Հայ Երաժշտական Միութեան կանոնադրութիւնը:

Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, ժողովը սկզբունքով ընդունեց Միութեան անհրաժեշտութիւնը եւ կանոնադիր մշակելու համար ընտրեց Յանձնախումբ մը հետեւեալ անդամներով, — Պ. Պ. Ա. Շահմուրատեան, Ա. Պատմագրեան, Ն. Ալիքսանեան, Ա. Պարթեւեան, Գ. Ալէքշան, Ն. Սերգոյեան եւ Ս. Յակոբեան:

Յանձնախումբը իր աշխատանքները լրացնելէ վերջ, պիտի հրաւիրէ Ընդհ. Ժողով, իր մշակած կանոնագրութիւնը ներկայացնելու ի հաստատութիւն: Ընդհ. Ժողովի վարչացուէն յետոյ, Փարիզահայ Երաժշտական Միութեան գոյութիւնը պիտի կրնանք արձանագրել իբրեւ փաստ:

Յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն այս ձեռնարկին, որուն իրականացումը այնքան կարեւոր է Հայ Երգի եւ երաժշտութեան զարգացման համար:

Ներկայ մը

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

«ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՈՒ Տ ԱՐԵՒՈՅՑԸ»

Լիոն, 13 սեպտ.— «Հայ Մայրերու Օր»ուան կազմակերպիչ Յանձնախումբը որոշեց ամէն տարի հրատարակել «Հայ Մայրերու Տարեցոյցը», որպէս գործուր միջոցներէն մէկը պայքարելու այլասերման վտանգին դէմ եւ որպէս կազմնդէջք հայ մայրերուն եւ զաւակներուն: Այս տարի Տարեցոյցը լոյս պիտի տեսնէ 25 դեկտ. 1932ին՝ կազմնդէն առաջ. ուստի կոչ կ'ընենք մեր բոլոր հայրենակիցներուն, որ բարեհաճին ճշդրիտ եւ ամփոփ տեղեկութիւններ հաղորդել իրենց գտնուած գաղութի Հայ Ազգ. կեանքի մասին, մինչեւ ամսոյս վերջը, եկեղեցւոյ հասցէով.— **75, Avenue Berthelot, Lyon (Rhône):**

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

ԵՐԿՈՒՆՔ: պաշտօնաթերթ Ջ. Ո. Միութեան, Գ. տարի, թիւ 30, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մեր պատմութիւնը (Մրբ), Որբ եւ որբուհի ամուսնացեալք (Վ. Իսկենտէրեան), Ապրիլ Տասնմէկ (Պերճ Կարապետեան), Մտնէվիտէոյի մէջ (Ասպէլ), Պուէնոս – Այրէսի մէջ (Մ. Զաւրճեան), Սիբոյ գիշեր (Մ. Մանուկեան), Ո՞վ կը գոռնար որբանոցին հացը (Միսաք Մրըդէ), Նոր խաչակ (Նազենի Տէր Միքայէլեան), Գերմաններու մուտքը Փարիզ (Զօր. Ռուէտ), Մամուլ եւ խմբագիրներ:

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Ֆրանսա՝ տարեկան 15 ֆրանք, արտասահման՝ 1 տոլար: Դիմել **A. Kapikian, 17, Avenue Philippe - Auguste, Paris:**

Կառավարութիւնը մէկուկէս միլիոն մառքի (9 միլիոն ֆրանք) դումար մը նախատեսած է այս գործին համար:

Մարզանքները պիտի սրուին նախկին սպանելու կողմէ: Միեւնոյն ատեն պիտի պատրաստուին յատուկ մարզիչներ, ամբողջ երիտասարդութիւնը մշտապէս դաստիարակելու համար: Կառավարութիւնը կը յուսայ 10—20,000 մարզիչներ պատրաստել քանի մը շաբաթէն:

Շոգեկառք մը անդունդը ինկաւ Ալժերիոյ մէջ

Օրանէն կը հեռագրեն թէ շոգեկառք մը, որ 510 ուղեւ եւ զինուոր կը փոխադրէր, սեպտ. 14ին անդունդը ինկաւ Թլէմսէնի շրջանին մէջ: Ադէպին պատճառը այն է որ հողը կքած եւ գիծերը վնասուած էին վերջին անձրեւներուն հետեւանքով: Շոգեկառքը ինկաւ 80 մեդր բարձրութենէ մը: Առաջին լուրերու համաձայն, 100—150 հոգի մեռած եւ նոյնքան վիրաւորուած են: Զինուորները մեծագոյն մասով կը պատկանին օտար լեգէոնին: (ԽՄԲ.— Չենք գիտեր թէ Հայեր ալ կա՞ն զոհերուն մէջ):

Կանիսին պիտի առնակուի՞

Ինչպէս գրած էինք, հնդիկ յեղափոխականը վերջնագիր մը ղրկած է, որով կը սպառնայ ծոմ պահել մինչեւ մահ, եթէ զոհացում չտան իր կարգ մը պահանջներուն: Ծոմապահութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ երեքշաբթի: Անգլիական կառավարութիւնը, չուզելով հերոսացնել կանուին, խորհրդակցութիւններ կը կատարէ զայն ազատ արձակելու համար: Մնաց որ, արդէն լրացուցած է իր պատիժին մեծ մասը:

** Այս առթիւ ալ՝ ահաւոր զաւեշտ մը.— Լոնտոնէն թատերապետ մը երկար հեռագիր մը ուղղելով Կանուիի, կը հրաւիրէ բանտէն արձակուելէ անմիջապէս յետոյ գալ Անգլիա, եւ իր ծոմը պահել ապակիէ տախտակ մը մէջ, ինչպէս կ'ընէ երէց Տէյվիսըն, իբրեւ բողոք իր դերադասներուն կողմէ կատարուած հեռապնդումներու դէմ: (Երէցը ամբաստանուած է թէ աղջիկներ եւ կիներ կը հրապուրէր, զանոնք հոգեւորապէս մխիթարելու պատրուակով, բայց ամէնէն առաջ... իր մարմինը կը մխիթարէր):

Պարտերու խնդիրը

Բրիտանական կառավարութիւնը հեռագրեց Ամերիկա, թէ պատրաստ է հատուցանելու դեկտ. 15ի մանուածքը, ի հաշիւ պատերազմական պարտքերու: Իսկ Լեհաստան, Լիթուանիա եւ Լեթոնիա երկու տարի յետաձգում խնդրեցին, 1,252,000 տոլարի վճարման համար, որուն պայմանաժամը կը լրանայ դարձեալ դեկտ. 15ին:

■■■■■■■■■

ՃԱՓՈՆ ստորագրեց այն դաշնագիրը որով կը ճանչնայ Մանչուրիոյ ներքակամ պետութեան անկախութիւնը: Կ'ըսուի թէ դաշնագիրը զինուորական գաղտնի տրամադրութիւններ կը պարունակէ, Մանչուրիոյ պաշտպանութեան համար: Շուտով պիտի կնքուի նաեւ առեւտրական դաշնագիր մը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ Զ. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, պար տը կլօպի սրահին մէջ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ Ֆրանսահայ կ. խաչի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղիէ: Ընկերը եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Ֆրանսահայ կ. խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Bar Globe-ի մէջ, 37 Bld. Dugomier, կը հրաւիրուին անդամ եւ անդամուհիներու հետ մեր բոլոր համակիրները ներկայ գտնուիլ այս ժողովին լսելու համար վարչութեանս եռամսեայ հաշուետուութիւնը: Տեղի պիտի ունենայ նաեւ երզ, արտասանութիւն եւ նուագ:

ԼԻՈՆի Հայ Մայրերու Օրուան կազմակերպիչ յանձնախումբը բացառիկ խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները և Լիոնահայ մայրերը խիստ կարեւոր խնդրոյ շուրջ խորհրդակցելու համար, այս կիրակի ժամը 3ին, Գ. թաղապետարանի փոքր սրահին մէջ (18 rue François Garcin). Ժողովին կը նախագահէ Տէր վարդան քհնյ. ժամկոչեան: Կը խնդրուի Հայ մայրերէն անպայման ներկայ ըլլալ սոյն ժողովին:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի Մասնաճիւղին կազմակերպած պարզեւաբաշխութենէն չհասած են հետեւեալ թիւերը.— 1616, 695, 2064, 2335, 1640, 1462, 1636, 952, 349, 1738: Տառնալու համար դիմել՝ Պ. Արամ Պետիկեանի՝ 13, Rue des Dominicains, Մարսէյլ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՄԱՆ

Պօրտփէտ, Հ. Ա.— 50:
Պրիսպեօլ, Կէտ.— 35:
վիէն, Հ. Ո.— 110: Ի հաշիւ Թէրզ.ի:
Լիոն, Մար.— 35:
Լիոն, Կ. Փ:— 35:
վիէն, Լ. Փ.— 30:
վիէն, Զ. Կ.— 13:
Մոնփէլիէ, Ա. Մ.— 35:
Նիս, Յ. Տ. Օ.— 30:
Քան, Ժ.— 20:
Պորտ լա Րէլ, Թոփ.— 105:
Սէն Փիէր լը Քօր, Թոմ.— 35:
Մարսէյլ, Ե. Փ.— 35:
Փանիրի, Ս. Գ.— 35:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Տիկ. Վարդանեան, որուն վերջին հասցէն էր H. Vartanian, 15 rue Pompery, Valence, Drôme. *Իմացնել իր եղբօր* Agnes Minalian, Odos Einikis Sinolonios No. 333, Sérèz, Grèce.

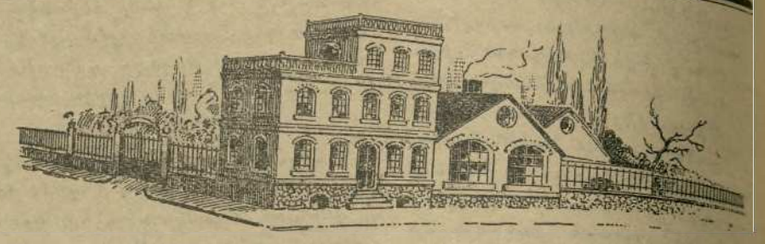
ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլօնեը սիւռ Մէր 15 սեպտ. 932

Ա.յսօր Պուլօնեի մէջ որսացուած է առատ հարան, եւ մէբլեան: Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէբլեան:

Կ'ուզուի *երկու դերձակ գործաւորներ: Դիմել Պօղոսեանի, 226* rue de la Convention, *մէթրօ* Convention.

Կ'ուզուի Haute Mode-ի (գլխարկ) *համար լաւ և մաքուր աշխատող գործաւորուհիներ իրենց տունը կամ մեր արհեստանոցին մէջ աշխատելու համար: Դիմել՝ Հոգտնեանի, 15* rue Gerando) *Փարիզ:*

REALISATION IMMOBILIERE

կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100ին 70* եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Ժրնի)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակենտան գարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Թելադրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ներկայացումները

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, Société Savantes-ի *մէջ (28* rue Danton), *ղեկավարութեամբ դերասան* **Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի** *եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի* **ՏԻԿ. Ե. ԲԱԳԱԼԻ**

կը ներկայացուի՝

ԲՈՌԸ

կը մասնակցին՝ տիկին Լաճիվեան, Պ. Պ. Ա. Կոճիկեան, Ա. Գնբէեան, Սերժ Թորոսեան, Ս. Մաքսուտեան, Ա. Յարաքեան, Ե. Գրիգորեան, Գազգան, եւայլն:

ՏՈՄՍԵՐՈՒի ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական ճաշարաններուը, Գրատուն Հրանտ-Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince *եւ լուսանկարիչ Phébus-ի մօտ:*

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Հոկտ. 22ին, Ժնեւի Զօլայի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 15ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ:

Երգչուհի Տիկ. Բադալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Հոկտ. 29ին Վիէնի մէջ, Հոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ:

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, խմողին մարսողութիւնը կը դիւրացնէ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՄԱՍՆԱԴԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Փարիզ եւ արուարձանները

8.

Հ. Դ.

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթահոսիտէի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8:30ին, 131 Fbg. du Temple.

ՊԱՆԵԼՕ-Քաշան Արծիւ խումբի դաստիսօսական ժողովը այսօր, Ուր. իրիկուն ժամը 8.30ին, Ընկ. Գարակէօզեանի բնակարանը, 19 rue Ampère, Cachan.

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մուրատ խումբի ընկերները այսօր Ուրբաթ ժամը 8.30ին Ակումբի սրահը:

ՄՆԻՒՆ-Պուա Քոլոնպի Զէյթուն կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուր. իրիկուն ժամը 8.30ին Place de la Comète, *16* rue de Colombes, *նախկին օրակարգի շարունակութիւն:*

Գաւառ

ԼԻՈՆի Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը, 244 բիւ Տիւքէլէյէն: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Իշխան ենթահոսիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Նիւրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Ռոստոմ ենթահոսիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 63 բիւ տը լա Րէփիւպլիքի մէջ: Կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը խառն ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի, Պուլ. Օտտօի եւ Սէն Լուի մասնաճիւղերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2.30ին, 63 բիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի
ԴԵՐՁԱԿ Պ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ՄՕՏ
226 Rue de la Convention **Métro Convention**

ՆՈՒՐԱՀ ԵՐԵԿՈՅ

կազմակերպուած Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Այֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հայ Ակումբին մէջ: Կը ներկայացուի
Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա Հ Ա Յ Փ Ե Մ Ա Տ Ի Ն (գաւեշտ 3 արար)
Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտք 3 ֆրանք

Հայերու ժանապրավարը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ԲՈՌ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

■■■■■■■■■

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Զգիտէ ինչ ասի: Սրտի հիւանդութեան ոչ մի հետք, որ նրա այդ վիճակը բացատրէր. բայց ինչ էլ որ լինի, ակներեւ է, որ ցաւը յանկարծ է վրայ հասել, երբ նա դրեթէ ազատ էր արդէն: Ես անձամբ այն կարծիքի եմ, որ նրան հարուածել է ողբերգած նախախնամութիւնը:

Մօնտանէլլի թեթեւ կխտաց ունքերը:

— Այժմ ի՞նչ էք մտադիր անելու, — հարցրեց նա:

— Այդ հարցը ես կը վճռեմ մի քանի օրից: Իսկ առ այժմ դա ինձ լաւ դաս կը լինի: Ահա՛ ինչ է նշանակում չղթաները հանել... Ներեցէք, Քերդ Սրբազնութիւն:

— Ցոյս ունիմ, — ընդհատեց Մօնտանէլլի. — որ դուք նրան չղթայի չէք զարնել, քանի հիւանդ է: Մի այդպիսի դրութեան մէջ գտնուղ մարդ, ինչպէս դուք էք նկարագրում, հազիւ թէ փորձի փախչելու:

«Ես արդէն կը հոգամ, որ այլ եւս չփորձի: — Մրթմրթում էր նահանգապետը ինքն իրեն աննկատելի դուրս գալիս:— Նորին Սրբազնութիւնը թող մտածի ինչ որ ուզում է, իսկ Բիվոլիչը այժմ արդէն կատղիչած է ինչպէս հարկն է, եւ այդպէս էլ կը մնայ, ուզում է առողջ, ուզում է հիւանդ»:

×

— Բայց ի՞նչպէս կարելի է: Մարդ ուշքից գնալ հէնց ամենաւերջին վայրկեանին, երբ ամէն բան կատարուած է, երբ նա արդէն դրան առաջն էր: Բախտ ի՞նչ զազիր ծաղր է սա:

— Այնքան միայն կարող եմ ասել, — պատասխանեց Մարտինի, — որ հիւանդութիւնը հանուրդին սկսած է եղել արդէն. նա կուռ որքան զօրել է ուժը, իսկ յետոյ ուժասպառ գնացել է ուշքից, երբ արդէն ինձ էր բակը:

Մարկօնի կատաղութեամբ թափ տուաւ ծխամորճի մոխիրը:

— Այսպէս թէ այնպէս՝ էլ վերջացաւ: Էլ ոչինչ անել չենք կարող նրա համար, խե՛ղճը:

— Ա՜հ դե՛ն. — կրկնեց Մարտինի կամաց:

Ու յանկարծ ըմբռնեց, որ Բոռի կրտսեան հետ հէնց իրեն համար էլ աշխարհը կորցնում էր իր իմաստը:

— Իսկ նա՞ ինչ է ասում. — հարցրեց մաքսանենգը դէպ ի սենեակի միւս ծայրը նայելով, ուր Ջեմման նստել էր միայնակ՝ ձեռքերը ծնկերին դրած ու իր աննպատակ հայեացքը սեւեռած դեմին:

— Ջեմ հարցրել. նա դեռ ոչինչ չէ խօսել այն վայրկեանից, երբ տեղեկացրի պատահածը: Լաւ է նրան հանգիստ թողնենք առ այժմ:

Ջեմման, ըստ երեւոյթին, չէր նկատում նրանց ներկայութիւնը, բայց եւ այնպէս նրանք խօսում էին ցած ձայնով, կարծես ննջեցեալի տանը: Մի ծանր լռութիւնից յետոյ, Մարկօնի վեր կացաւ ու դէն դրաւ ծխամորճը:

— Կը վերադառնամ երեկոյեան. — ասաց նա, բայց Մարտինին կանդնեցրեց:

— Մի գնաք դեռ, ձեզ հետ խօսելիք ունիմ:

Սկսեց խօսել աւելի ցած ու հարցրեց զրեթէ չընչելով:

— Մի՞թէ այլ եւս ոչ մի յոյս չկայ:

— Էլ ի՞նչ յոյս: Փորձը կրկնել անկարելի է: Նոյն իսկ եթէ նա իր դերը կատարելու ընդունակ էլ լինի, մենք ոչինչ անել չենք կարող այլ եւս: Բոլոր պահապաններին փոխել են կասկածից: Մղրիտը նոյնպէս էլ ոչինչ անել չի կարող:

— Իսկ ի՞նչ էք կարծում. — հարցրեց յանկարծ Մարտինին. — երբ առողջանայ, հնար չէ՞ միթէ պահակների ուշքը ուրիշ կողմ գրաւենք ու փախցնենք նրան:

— Պահակների ուշքը գրաւե՞նք. ի՞նչ էք ուզում ասել:

— Ա՛յ, ինչ անցաւ գլխովս: Եթէ ես նահանգապետի մօտը դնեմ այն հանդիսաւոր թախիծի ժամանակ, որ Փրկչական Մարտի ոճի օրը անց է կենալու բերդի կողքից, ու ուղիղ կրակ անեմ նրա քթին ու բերնին, բոլոր պահակները դուրս կը նետուեն ինձ բռնելու, իսկ այդ միջոցին ձեզնից մէկը կ'օգնի Բիվարէյին, որ փախչի ընդհանուր խառնակութեան ժամանակ: Ի հարկէ դեռ մի լաւ մտածած ծրագիր չէ ասածս, այլ այնպէս մի միտք որ անցաւ գլխովս:

— Ջեմ կարծում, որ բան դուրս գայ. — պատասխանեց Մարկօնի խիստ լուրջ դէմքով: — Անշուշտ, կրելի է մտածել լրջօրէն թէ դրանով ի՛նչ հետեւանքի կը հասնենք. բայց...:

— Կանգ առաւ ու նայեց Մարտինին:

— Եթէ կարելի լինի, դուք կ'անէ՞ք:

Մարտինին սովորական ժամանակ խիստ զուսպ մարդ էր, բայց հիմա սովորական ժամանակ չէր: Նա չի-տակ մաքսանենգի երեսին նայեց ու կրկնեց.

— Կ'անէի՞: Նայեցէք մի դրան:

Ու մատնանիշ արաւ Ջեմմային:

Ուրիշ բացատրութիւնների կարիք չկար. ամէն բան պատած էր արդէն: Մարկօնին չուռ եկաւ ու նայեց կնոջ կողմը:

Ջեմման չէր չարժուած խօսակցութեան սկիզբից է վեր: Նրա դէմքին հետք անգամ չկար ո՛չ կասկածի, ո՛չ սարսափի, ո՛չ իսկ տխրութեան: Մտքերն էր միայն նրա դէմքին: Մաքսանենգի աչքերը արցունքով լցուեցին:

— Ե՛ւս, Մի՛քէլէ. — ասաց նա քնքշանալով վերադարձի դուրը ներս նայելով: — Մի՞թէ դեռ չվերջացրէք Հազար գործ ունինք դեռ:

Մի՛քէլէն երեւաց սեմին Ջինների հետ:

— Ես պատրաստ եմ. — ասաց նա. — Միայն հարցնեմ տիկնոջը: — Եւ ուզում էր մօտենալ Ջեմմային, բայց Մարտինին բռնեց թեւից:

— Մի՛ խանգարէք. լաւ է նրան հանգիստ թողնենք:

— Թողէ՛ք, — աւելացրեց Մարկօնը: — Ոչինչ չենք օգնել մեր միջամտութեամբ: Բոլորիս համար էլ նա խիստ, բայց նրա համար աւելի վատ. խե՛ղճ կին:

V

Մի ամբողջ շաբաթ Բոռը պատրաստելի դրութեան մէջ էր: Հիւանդութիւնը շատ ուժեղ էր, իսկ նահանգապետը վախից ու անհանգստութիւնից ինչ մոլեգնած, ոչ միայն նրա ձեռքն ու ոտքը չղթայել էր ուել, այլ եւ դրել էր որ կաշի թոկերով պինդ կապեն նրան մահճակալին, այնպէս որ Բոռի ամէն մի շարժումին կաշին նրա մարմինն էր խրում:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

17 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1933

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՄԻԱՅՆ ԱՆՈՆՔ

Ոքեր ու հինգերորդ խումբի մը փախուստը՝ այսօրուան թիւով (Տես Գ. Էջ)։

Այս առթիւ, մեր թղթակիցը դիտել կուտայ, մասնաւոր նշանակի մը մէջ.

— «Ամէն օր որքեր են գալիս. այժմ էլ հերթը միւս գաղթականութեան է հասել։ Ըստ լուրերի, արդէն հարիւր հոգի եկել են։ Այժմ դժուար է հանդիպել։ Ուղղակի աֆսորում են այս ու այն շրջաններ։ Իսկ թէ այս արտագաղթը ինչով պիտի վերջանայ, մարդ չի հասկանում։ Օգնութեան խնդիրը բաւականին դժուարացած է։ Բարեգործականը պապանձուել է։ Իսկ ի՞նչ կը բանի կարմիր խաչը»։

Չփնտռենք փախուստին պատճառները։ Կարճ կապենք փոխադարձ մեղադրանքներն ալ։

Ինդիրն այն է որ, փախստականները Թաւրիզ կը հասնին կամ դէպ ի ներսերը կը քշուին սարսափելի թշուառութեան մէջ։ Իսկ Թաւրիզը, առանձին, կարողութիւն չունի օգնութեան հասնելու բոլորին։

Եթէ անտեսական տագնապը նոր աստիճաւոր այսպէս, տարիներէ ի վեր կը քամէ ամբողջ Պարսկաստանի եւ մասնաւորապէս Ադրպատականի երակները։

Մեղաւորը Թաւրիզը չէ անշուշտ, եթէ, սահմանին մօտ ըլլալով, փախստականները ամէնէն առաջ անոր դուռները կը զարնեն։

Առաջնորդարանը ոչ միայն հնարաւորութիւն չունի զանոնք պատսպարելու եւ կերակրելու, այլ եւ, առանձ մը ի վեր, անոնց եբեան ալ չի կրնար տեսնել։ Քանի որ, ուղղակի կը քշեն դէպ ի երկիրին խորերը։

Անգամ մըն ալ կարդացէք վերջին տասը փախստականներուն դրած նամակը՝ բանտէն.

— «Երկար չարչարանքներէ վերջ, այսօր ութը 11 օր անընդհատ ճամբայ բալած ենք անօթի եւ կիսամերկ. հոս չեն թողուր մեզ։ Այսօր կ'ուզեն ուղարկել Սուլդուզ բալելով։ Հանեցէք ձեր բարձր պաշտպանութեամբ օժանդակել մեզ նիւթականով, գէթ 4—5 օրուան ճանապարհէն ազատելու մեզ, վասն զի հալ ու մաշ եղած ենք»։

Հիմա եթէ յիշեցնենք թէ՝ ամէնէն առաջ Բարեգործականին կ'իյնայ դումար մը հասցնել, չորս կողմէն մեր վրայ պիտի թափին.

— Ո՞ր մէկուն հասնի Բարեգործականը։

Մէկդի՝ բոլոր վիճաբանութիւնները։ Կացութիւնը նկատի առնենք այնպէս ինչպէս որ կը ներկայանայ։

Բարեգործականը ինքն էր որ Հայաստան ղրկեց այս տղաքը, եւ հիմա չի կրնար ձեռքերը լուալ եւ անկիւն մը քաշուիլ։

Մենք չենք ճանչնար փախստականներէն ո եւ է մէկը։ Չենք ալ հարցներ թէ ինչո՛ւ փախան։ Բարեգործականը ինք գաղեց ու ղրկեց զանոնք, իրրեւ «բարեյոյս»։ Եւ այժմ չի կրնար լքել, եթէ նոյն իսկ յանցաւոր ըլլան։

«Տասնմէկ օր անընդհատ ճամբայ քալած ենք մերկ եւ անօթի»։

Այսքանը կը բաւէ, որպէս զի օգնելու մասին մտածենք, ոչ թէ իրարու դառ տալու։

Եւ ասոնք դեռ վերջին տասը փախստականներն են։ Անոնցմէ առաջ հասածներ ալ կան, ինչպէս եւ ապագայ նորեր։

Բարեգործականին կ'իյնայ կազմակերպել օգնութեան գործը, հրաւիրելով նաեւ կարմիր Խաչերն ու Հայր. Միութիւնները։

Երբ աղէտ մը կը պատահի — աղէտ մըն է այս անընդհատ արտագաղթն ալ — «ինչո՛ւ»ն չէ որ պիտի զրաղեցնէ մեզ, այլ դարմանը։

Կրակ ինկած է հայկական համբանքի մը գլխուն, եւ մեր բոլորիս պարտքն է նախ անոր զոհերը փրկել։ Որովհետեւ, անօթի են եւ մերկ։

Անօթութիւնը չի տրամաբաներ։ Մերկութիւնը չի կրնար չանդրադառնալ։

Եւ անխղճութիւն է ամէն հոգ ձգել պարսկահայ գաղութին, մանաւանդ Ադրպատականի վրայ, որ միշտ կրակին բերանն է։

Երբ աղէտներ պատահեցան ուրիշ վայրերու մէջ — Շիրակ, Ֆիլիպէ, Անատոլուի բնակիչներ — անոնք, Թաւրիզն ու Թէհրանը եւ դեռ այնքան հեռաւոր քաղաքներ չզլացան իրենց եղբայրական օգնութիւնը։

Այսօր ալ, իրենց կարելին կը փորձեն, գոնէ պատառ մը հաց եւ ծածկոց մը ճարելու համար։

Բայց, ըսինք արդէն, իրենց ուժէն վեր է՝ հասնիլ բոլոր կարօտութեանց։ Մանաւանդ որ, փախուստը կը շարունակուի, եւ կաթւանները իրարու կը յաջորդեն ցիր ու ցան։

Ինչո՞ւ մխայն անոնք — Թաւրիզի առաջնորդարանն ու գաղութը — պիտի տագնապին, իրենց աչքին տակ տեսնելով թշուառութիւնը, իսկ մենք պիտի զոհանանք լուրերը կարդալով եւ հառաչանքներ արձակելով։

Ի՞նչպէս կը յաւակնինք ամբաստանել կապերը գաղութէ գաղութ եւ վառ պահել մէկ ժողովուրդի, մէկ հայրենիքի գաղափարը, եթէ անդին պիտի մրկին, իսկ մենք պիտի դիտենք։

Երիտասարդներ են որ կը փախչին հայրենիքէն։

Անոնք չեղեղուեցան Ադրպատի մէջ, ինչպէս ուրիշներ։ Բայց, կրնան խեղդուիլ մեր անտարբերութեան ծովուն մէջ, եթէ ամէն բան թողունք բախտին եւ ամէն հոգ փաթթենք Թաւրիզի առաջնորդարանին գլխուն։

Մէջո՞ց կը պակսի։ Բարեգործականի վարիչ – պատասխանատուները ամսականն իսկ օրհնութիւն պիտի ըլլար։

Մխայն թէ՝ հետաքրքրուէին։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՍՆՏԿԱՊԵՏ»

Հայերէն թերթէ մը սորվեցայ այս նշանաւոր բառը. — «Ցանդուգն *անհնազանդ* մը»։

— *Տումարի քաղաքապետութեան սնտկապետը, Սահա Մուհամմէտ, դեղձարարութեամբ ամբաստանուած ըլլալով, կախակայեցաւ իր պաշտօնին մէջ*»։

Տարակոյս չկայ որ թուրքերէն «սանտրզ էմինի»ն է, բառացի թարգմանուած։ Իսկ հայերէն կ'ըսեմ՝ *արկղակալ*։ Աւելի աշխարհաբար խօսելով՝ *դանձապահ* կամ *դանձապետ*։

Անգիտութի՞ւն թէ անհոգութիւն։

Ո՛րն ալ ըլլայ, ներելի չէ։ Ինչ մը ուշադրութիւն, պ. պ. խմբագիրներ։

Գոնէ այնքան խնամք բառերու եւ շարադրութեան, որքան կը տանիք ձեր վրայ – գլուխին համար։

Մինչեւ ե՞րբ՝ «ասանկ ալ կ'ըլլայ, անանկ ալ կ'ըլլայ»։

×

Շտկուեցաւ, տակաւին, անմոռնի սխալ մը, — *դեկուցեցի, ծանուցանեցի, յարուցից* կամ *յարուցանից, մատուցանից, կառուցել, կառուցեցի*։

Եւ այս՝ բոլոր թերթերուն մէջ։ Նոյն իսկ անոնց մէջ որոնց խմբագիրները Կովկասի երեսն անգամ տեսած չեն։

Եթէ ուրիշ բան չօգներ, միտք բերէք ձեր ժամուն արարողութիւնները, եւ կը գտնէք բոլոր նման բայերուն հոլովման եղանակը։

Ձեր ժամուն տէրտէրը «պատարագ մատո՞յց, թէ *մատուցանեց*։ Ժողովուրդին *ծանո՞յց* թէ ծանուցանեց...

×

Ջանցառութիւն մը եւս, — մեր բոլոր թերթերը կը շարունակեն անխտիր գլխագիր գրել Հայը, Հայութիւնը, Հայկականը. բայց միւս ազգերու յատուկ անուանները՝ պարզ գրով, — թուրքեր, ֆիւրտեր, գերմանացիներ։

Տարբական կանոն է, — գրել պարզ գրով՝ երբ ածական է բառը, — հայ կամ հայկական գրականութիւն, անգլիական դահլիճ։ Իսկ անխտիր գլխագիր՝ բոլոր ազգերու անուանները (գոյական), ինչպէս կը գրենք մեր անունը։

Ո՞ւր ես, Հայր Արսէն...

ՎԱՀԷ

ԹՐՔ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՏԱՆԳԸ

Բազմաթիւ ու հսկայական ափաթրըմանիներու շինութեան առթիւ *Միլլիյէթ* ահազանգ կը հնչեցնէ, ըսելով թէ Թագսիմի հրապարակէն յորդող այս վտանգը երկու թեւերով ազգային դրամագլուխը կը պաշարէ։ Ափաթրըմանի շինութիւնը այս տարի ամէնէն տենդոտ վիճակին մէջ մտած է, մասնաւորաբար Թագսիմի, Մաչքայի, Նշան Թաշիի եւ Շիշլիի կողմերը։ Այս գործին ետեւէն իննկած են ոչ միայն անհատներ, այլ նաեւ ապահովագրական ընկերութիւններ որոնք իրենց հրաշալաւորագիները շինութեան գործին կը յատկացնեն։

Հաշիւ եղած է որ 1930էն մինչեւ հիմա 35 միլիոն ոսկիէն աւելի դրամ ծախսուած է այս շինութիւններուն համար։ Այս կերպով, գործառնութեան սահմանուած դրամագլուխները խարի ու անշարժ գոյքերու կը վերածուին եւ թէ պէթոնի ու օտարահպատակ ճարտարապետներու եւ վարպետներու միջոցով, երկրին դրամին կարեւոր մէկ մասը արտասահման կը հոսի։ Այս հաշուով, ծախսուած իւրաքանչիւր 25,000 ոսկիին 10,000 ոսկին եւրոպա կ'երթայ։

ԿԱՆՏԻ ՊԻՏԻ ԱՐՁԱԿՈՒԻ

Հնդկաստանի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ՝ կանտի բանտէն արձակուելով, մասնաւոր տուն մը պիտի փոխադրուի, եթէ գործադրէ ծոմ պահելու որոշումը։ Այն տունին մէջ, հնդիկ յեղափոխականը ազատ պիտի ըլլայ ուզածն ուտելու։ Բայց, բոլորովին ազատ չպիտի ձգուի, չպիտի կրնայ տունէն դուրս ելլել եւ մանաւանդ պիտի ըզգուշանայ մասնակցիլ անհնազանդութեան շարժումին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հարցաքննութիւններ կը շարունակուին

Սեպտեմբեր 6 թուականով Հալէպէն կը հաղորդեն Դամասկոսի «էլիփ Պա»ին.—

Գործադուլը վերջացաւ եւ այսօր չուկաները բոլորովին բաց են։ Գիչերը, կարգ մը ազգայնական երեւելիներ ժողով գումարելով, ուսումնասիրեցին քաղաքին կացութիւնը եւ տեսան որ չատ աղիտաբեր հետեւանքներ պիտի պատճառէ քաղաքի չուկաներուն փակ մնալը եւ որոշեցին ամէն գնով արդիլել գործադուլը։ Իսկ ձերբակալուածներու իրաւունքներուն պաշտպանութեան համար, որոշեցին մասնաւոր յանձնախումբ մը որ մօտէն պիտի հսկէ եւ անհրաւութիւն մը տեսած պարագային պիտի բողոքէ։ Գործադուլները վերջացած են նաեւ Համայի եւ Հոմսի մէջ։

** *Հարցաքննիչ դատաւորը վերսկսաւ հարցաքննութիւնները։ Թղթածրարները վերադարձուեցան իրեն։ Ապտիւլ Վէհապ Պէյրի առանձին զնոտան մը մէջ դրուած է. նմանապէս Շէքիպ Ճապրի, Համը Մուրատ Ճապրիի տղան, դրուած է առանձին խցիկի մը մէջ։ Այս երկուքը բոլորովին զրկուած են արտաքին յարաբերութիւններէ եւ կը գտնուին մասնաւոր պահակներու հսկողութեան տակ։ Ձէմիլ պէյ Իպրահիմ փաշա եւ իր եղբայրը Հասան պէյ եւ փաստաբան Բաշիմ Մարաշլին՝ պզտիկներու բանտին մէջ առանձին կը պահուին եւ նմանապէս զրկուած են արտաքին յարաբերութիւններէ։*

Հարցաքննութիւնը դադնի կը պահուի, սակայն կը հաստկուի որ գլխաւոր մեղադրանքը կը ծանրանայ Ձէմիլ պէյ Իպրահիմ փաշայի եւ Շէքիպ Ճապրիի վրայ։

** *Հալէպէն Դամասկոս եկած լուրերու համաձայն, հարցաքննիչ դատաւորը Իպրահիմ պէյ Հանանոյի բնակարանը գացած է հարցաքննելու համար։ Հանանօ պէյ յայտարարած է դատաւորին որ դատ չուզեր բանալ, սակայն հարցաքննիչ դատաւորը, յանուն հանրային իրաւունքի, չէ ուզած հրաժարիլ եւ չարունակած է հարցաքննութիւնը։*

Իպրահիմ պէյ ապաքինելու վրայ է։ Գնդակը արձակուած ըլլալով պզտիկ եւ հին դրութեամբ ատրճանակէ մը, չէր կրցած նոյն իսկ սրունքէն դուրս ելլել. որով ոչ մէկ վտանգ կը սպառնայ իր կեանքին։

Ոճրագործ Նիազի ցարդ չէ ձերբակալուած, սակայն խստիւ կը շարունակուին փնտռտուքները։ Կը կարծուի թէ Անտիոքի շրջաններուն մէջ կը գտնուի։

** *Ծաղկունիի առողջական վիճակը օրէ օր կը լաւանայ։ Ոճրագործ Սամուէլ ամէն օր կը հարցաքննուի, սակայն կը կարծուի որ դեռ ոճրին բոլոր դաղտնիքները խոստովանած չէ։ Հարցաքննիչ դատաւորը անոր թղթածրարը պիտի յանձնէ դատարան։*

Տեղական թէ հովանաւոր իշխանութեան կողմէ յամախակի այցելութիւններ կ'ընդունի պ. Ծաղկունիին եւ միշտ կը հետաքրքրուին անոր վիճակով։

Գերմանիա չի մասնակցիր

Գերմանական կառավարութիւնը պաշտօնագիր մը ուղղելով զինադադարութեան խորհրդաժողովի նախագահին, կը յայտնէ թէ չպիտի մասնակցի ժողովին, ինչպէս յայտնած են դահլիճին քանի մը անդամները։ Գերմանիա կը պնդէ զինուորական հաւասարութեան իրաւունքին վրայ։

Միւս կողմէ, կը ծանուցուի թէ սեպտ. 15էն սկսեալ, ամբողջ ութ օր, Գերմանիոյ բոլոր սինեմաներուն մէջ պիտի ներկայացուի արտաքին նախարարը, որ կարճ յայտարարութեամբ մը ժողովուրդին պիտի բացատրէ Գերմանիոյ պահանջներուն իմաստը։ Ցայտարարութեան եղրակացութիւնը պիտի ըլլայ հետեւեալը.

— *Գերմանիա այլ եւս չի կրնար ի զօրու համարել այն յանձնառութիւնները որ կը կաշկանդեն իր զինուելու ազատութիւնը, եթէ միւս պետութիւնները մերժեն կատարել իրենց յանձնառութիւնները։*

Անմիջապէս հրատարակութեան պիտի տրուի գերմանական ծանուցագիրը։

Երիտասարդութեան կազմակերպումը հակառակ է Վերսալի դաշնագրին

Երկհ հաղորդած էինք թէ Գերմանիոյ հանրապետութեան նախագահը հրամանագրով մը պետական դեկավարութեան կ'ենթարկէ բոլոր մարզական եւ մարտական — երիտասարդական — կազմակերպութիւնները, առանց դաւանանքի խտրութեան եւ թէ մասնաւոր դրասենեակ մը հաստատուած է այս առթիւ, յատուկ մարզիչներով եւ ինը միլիոն ֆրանք վարկով։

Ֆրանսական թերթերը, չեչտելով այս կարգադրութեան կարեւորութիւնը, դիտել կուտան թէ ան կը հակասէ Վերսայլի դաշնագրին տրամադրութեանց։ Այսպէս, դաշնագրին 176 եւ 177 յօդուածները կ'ըսեն.

— Կրթական հաստատութիւնները, համալսարանները, նախկին ռազմիկներու ընկերութիւնները, նշանառութեան, մարզանքի կամ պտոյտի ընկերակցութիւնները, եւ առ հասարակ բոլոր տեսակի կազմակերպութիւնները, ինչ տարիք ալ ունենան անոնց անդամները, պէտք չէ զբաղին ո՛ր եւ է զինուրական խնդրով... Անոնց մասնաւորապէս պիտի արգիլուի զինավարժութիւններ կատարել կամ թոյլ տալ որ կատարեն իրենց անդամները։ Այս ընկերութիւնները, ընկերակցութիւնները, կրթական հաստատութիւնները եւ համալսարանները պէտք չէ որ եւ է կապ ունենան պատերազմական նախարարութեան, ոչ ալ ուրիշ որ եւ է զինուրական իշխանութեան հետ։

Արդ, Հինահէնպուրկի հրամանագիրը երեւութապէս ներքին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՎԱՂԸ՝ ՆՈՐ ՎԷՊ ՄԸ՝

ԱՐԵ՛Ւ, ԱՐԵ՛Ւ

(ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Գրուած «*ՅԱՌԱՋ*»ի համար, երիտասարդ գրողի մը կողմէ։

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ՝ ՆԻՒ ԵՈՐՔԷՆ ՀՌՈՄ

Երկուշաբթի օր ամերիկեան օդանաւ մը ճամբայ ելաւ Նիւ Եորքէն, անընդհատ թռիչքով մը Հռոմ հասնելու համար։ Մէջը կը գտնուին երկու օդանաւորդներ եւ օրիորդ մը։

Օդանաւը չորեքշաբթի օր 1200 քիլոմեթր հեռու էր ֆրանսական ծովափէն։

** Մինչեւ երէկ իրիկուն լուր չկար օդանաւէն, որ 35—36 ժամէն կտրելով ճամբան, Հռոմ հասած պիտի ըլլար չորեքշաբթի օր։ Եթէ թռիչքը յաջող ըլլար, օդաչու օրիորդը անկարգելով մը պիտի իջնէր Ֆիօրէնցա, ի պատիւ հռչակաւոր հիւանդապահուհի Ֆլորէնս Նայթինկէյլի։ (Օդանաւին անունն է «Ամերիքըն Ներս» = «ամերիկեան հիւանդապահ»)։

Օդանաւին մեքենան 425 ձիու ուժ ունի եւ միասին առած էր 810 կալոն բարիւղ։ Անթել հեռագրով օժտուած չէ, բայց ունի ազատարար գօտիներ եւ լուսարձակներ՝ նշանացի լուր տալու համար։ Երկու շաբաթուան բաւելու չափ ուտելիք առած էր։

ԹՈՒՐՔԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Գրած էինք թէ երկու թուրք օդանաւորդներ կը պատրաստուին էնկիւրիէն Նիւ Եորք թռիլ, փոխադարձ այցելութիւն տալու համար այն երկու ամերիկացի օդանաւորդներուն որոնք Նիւ Եորէէն էնկիւրի սլացած էին անցեալ գարնան։

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ՝ թուրք օդանաւորդները, Մէհմէտ Սէյֆէտտին եւ եահեա Գատրի, օդանաւային Միութեան օժանդակութիւնը խնդրած են։

Պոլսոյ օդանաւային Միութեան նախագահը պատասխանած է որ դիմեն ընդհ. կեդրոն։ Ասոնք Ֆրանսայի մէջ սորված են օդանաւորդութիւնը եւ Ֆրանսայի օդանաւային ընկերութեան մէջ աշխատած են։ Օդանաւորդ Մէհմէտ Սէյֆէտտին պէյ ըսած է թէ իւր երզնկացի է, իսկ ընկերը Դամասկոս ապրող թուրք ընտանիքի մը զաւակը։

Ֆրանսայի մէջ օդանաւորդութիւն սորված է եւ իր ընկերը նոյնպէս հոն կատարած է իր հետազօտութիւնները։ Իրենց դրամով օդանաւ մը գնել դժուար ըլլալով, Պոլիս գացած են իրենց այս նպատակը իրագործելու համար։ Օդանաւային միութենէն 180 ձիու ուժով եւ 50 ժամ ուղեւորութեան համար պէտք եղած պէնզինը վերցնող օդանաւ մը գնել խնդրած են։ Այսպիսի օդանաւ մը 70,000 ոսկիի կրնայ գնուիլ։ Եսկիշէհիրէն Նիւ Եորք 42 — 44 ժամէն պիտի կրնան երթալ։ Եթէ այս ուղեւորութիւնը յաջողի, տրուելիք վարձատրութեան մէկ մասը միութեան պիտի դողուն։

ՍԻՐԱՀԱԼ ՊԱՐՍԻԿԸ

Քսանըմէկ տարեկան պարսիկ մը, Հասան Բագրեւան, որ գինուորական վարժարան կը յաճախէ Լիոնի մօտ, հինգշաբթի առտու սեմեակ մը վարձեց Փարիզի մէջ։ Ժամը 8·30ին բաղնիք մտաւ, յետոյ փակուեցաւ սենեակին մէջ։ Իրիկուան ժամը 8·30ին, պանդոկատէրը հեռախօսին գլուխը կանչուեցաւ սենեակէն, ու մինչ կը պատրաստուէր լսելու, պայթիւն մը իմացաւ։ Վեր բարձրանալով, տեսաւ որ պարսիկ ուսանողը գնդակ մը պարսած է աջ ականջէն։ Վիրաւորը անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Ոստիկանական քննութենէն կ'երեւայ որ ուսանողը որդին է Մոսկուայի պարսիկ դեսպան Բագրեւանի, եւ փորձած էր անձնասպան ըլլալ, որովհետեւ ծնողքը չէր արտօնած ամուսնանալ իր սիրած աղջկան հետ, որուն ծանօթացած էր Փարիզի մէջ։

Շատ ծանր է վիրաւորին վիճակը։

ՆՈՒՆԻ ՆՈՒՆԿ ԲԱՆԻ

3

Պատմական նշանակություն ունեցող ամեն մի գործ, ամեն մի ստեղծագործություն, ամեն մի գրական երկ, որ ստեղծվում է ժողովրդի կյանքում, ժողովրդի կյանքի մասին, ժողովրդի համար, ժողովրդի կողմից ընդունվում է ոչ միանգամից, ոչ հեշտությամբ, ոչ ուղիղ ճանապարհով։ Ամեն մի նոր գործ, ամեն մի նոր գրական երկ, ամեն մի նոր գաղափար, ամեն մի նոր ուղղություն, ամեն մի նոր ոճ, ամեն մի նոր ձև, ամեն մի նոր ձգտում, ամեն մի նոր ազդակ, ամեն մի նոր ոգի, ամեն մի նոր հոսանք, ամեն մի նոր ալիք, ամեն մի նոր ծիլ, ամեն մի նոր ծաղիկ, ամեն մի նոր պտուղ, ամեն մի նոր հունձ, ամեն մի նոր հասկ, ամեն մի նոր հատիկ, ամեն մի նոր ցորեն, ամեն մի նոր հաց, ամեն մի նոր սեղան, ամեն մի նոր ճաշ, ամեն մի նոր ուտելիք, ամեն մի նոր խմելիք, ամեն մի նոր կերակուր, ամեն մի նոր համ, ամեն մի նոր հոտ, ամեն մի նոր գույն, ամեն մի նոր ներկ, ամեն մի նոր նկար, ամեն մի նոր պատկեր, ամեն մի նոր տեսարան, ամեն մի նոր տեսիլք, ամեն մի նոր երազ, ամեն մի նոր ոգևորություն, ամեն մի նոր հուզում, ամեն մի նոր ցնծություն, ամեն մի նոր ցնծագին, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորություն, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորության հուզում, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորության հուզումնալից ալեկոծություն, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորության հուզումնալից ալեկոծության ամենաբուռն ու ամենաանսանձ ալիք, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորության հուզումնալից ալեկոծության ամենաբուռն ու ամենաանսանձ ալիքի ամենաբարձր ու ամենաբուռն ու ամենաանսանձ ալեբախումը, ամեն մի նոր ցնծագին ոգևորության հուզումնալից ալեկոծության ամենաբուռն ու ամենաանսանձ ալիքի ամենաբարձր ու ամենաբուռն ու ամենաանսանձ ալեբախում

ՈՐԲԵՐՈՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԽՈՒՄԲ ԵԻՍ ԿԸ ՓԱԽՉԻ

Այս անգամ ալ՝ տասը հոգի

ԹԱՒՐԻԶ, 3 Սեպտ. (Թղթ. «Յառաջ»)— Անցեալ անգամ գրել էի որ նորէն տասը որբեր հասած են Թաւրիզ։ Այսօր այդ տասը հոգին, իրենց բոլորի ստորագրութեամբ, բանտից մէկ զրութիւն են ուղղած Թեմիս Առաջնորդին։ Ահա պատճէնը նոյնութեամբ առնելով կ'ուղարկենք ձեզ՝

«Ինդրագիր տեղւոյս Առաջնորդին, Թաւրիզ,

«Ազգին հարազատ զաւակներն ենք։ Ակէ ութը ամիս առաջ Ա. կառավարով գաղթել էինք Խորհրդ. Հայաստան, Սուրիայէն եւ այլ երկիրներէն, խաբուելով Դաշնակ Շահվէրտեանի սուտ յայտարարութիւններէն։ Հայրենիքի սիրոյն նետուեցանք Հայաստանի ծոցը, բայց ա՛ւ, չէր այն հայրենիքը, որ մենք ունեցեր ենք ժամանակին։ Չկրնալով հանդուրժել իրենց տարած կեղծ ու նպատակաւոր քաղաքականութեան, ամէն զրկանք ու հալածանք աչքի առջեւ ունենալով նետուեցանք այս կողմը։ Երկար չարչարանքներէ վերջ, այսօր ճիշտ 11 օր անընդհատ ճամբայ քալած ենք կիսամերկ եւ անօթի. հաս չեն թողուր մեզ։ Այսօր կ'ուզեն մեզ ուղարկել Սուլդուզ քալելով։ Հայրենասէցէք (այդպէս է գրուած) ձեր բարձր պաշտպանութեամբ օժանդակել մեզ նիւթականով, դէթ 4-5 օրուայ ճանապարհէն ազատելու մեզ, վասն զի հալումաշ եղած ենք։ Ինդրում ենք անապարհեցէք ձեր հայրենական օգնութիւնով փրկել մեզ։

Մնամ յարգանօք՝

Խաչիկ Գուլումճեան՝ Կարնեցի, Յակոբ Երեմեան՝ Պրուսացի, Խաչիկ Տէմիրճեան՝ Էրզրումցի, Յակոբ Յարութիւնեան՝ Տիգրանակերտցի, Գրիգոր Յակոբեան՝ Պրուսացի, Յաբէթ Քէօրիւքճեան՝ Թոմարզացի, Յովհաննէս Պուրնազեան՝ Խարբերդցի, Տրդատ Սահակեան՝ Զամմախցի, Յակոբ Նոզկատլեան՝ Պոտրումցի, Գառնիկ (ազգանունը պարզ չէ) Գոնիացի։

Այս տասը որբերը առանց առաջնորդարան ուղարկուելու, իշխանութիւնը քշել է Սուլդուզ, ուստի եւ հնարաւոր չէ եղած նրանց տարիքը եւ որտեղէն մեկնած լինելը ճշդել։

Որբերու հետ աքսորուած է նաեւ ոմն Գառնիկ Եչմենիճեան Գոնիացի, որ նոյնպէս որբերու հետ եկած է։ Ըստ երեւոյթին այդ պարոնն էլ Հայաստան գացած գաղթականներից է, քանի որ որբերու հետ ինքն ալ ստորագրած է։ Ընդհանրապէս այս վերջին եկողներուն տեսնելու եւ նրանց կենսագրականները գրի առնելու համար որոշ գժուարութիւններ են յարուցւած։

Դեռ թղթակցութիւնս չվերջացրած, լուր տուին որ նորէն 8 հոգի եկած են։ Սրանց մասին յաջորդիւ։ Առաջնորդարանը բանտից դիմող որբերուն հնարաւոր դրամ դրամական օժանդակութիւն եւ հագուստեղէն հասցրած է։

Որբերու օգնութեան խնդիրը բաւականին ծանրացած է։ Մեծ յոյս ունէինք, որ Բարեգործականը ընդառաջ կը գար մեր կոչին եւ որոշ օգնութիւն կը հասցնէր այս խեղճ ու կրակ որբերու մերկութիւնը ծածկելու, սակայն նա էլ մինչեւ օրս ոչինչ չուղարկեց։

Նորից հանրային մարմիններու եւ բարերարների ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք, բառիս լայն իմաստով մերկ որբերու օգնութիւն հասցնելու համար։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

"ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԷՐ,,Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

— :-: —

ՊԱՆԵՒՕ - ՔԱՇՆԱ, 13 Սեպտ.— Ազգային-կրթական շարժման մէջ ամէնէն եռանդուն եւ յառաջապահ շրջաններէն են Փարիզի հարաւային արուարձաններէն Պանեէօ-Քաշնա-Պուր լա Ռէյնը, որոնք շնորհիւ «Յառաջդիմասէր» Միութեան, անցեալ երեքուկէս տարիներու ընթացքին զնահատելի արդիւնքներ ձեռք բերած են, չատ մը գործունէութեամբ։

Անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ «Յառաջդիմասէր»ի տարեկան ընդհ. ժողովը, որ զբաղեցաւ բացի դպրոցի վերաբերեալ ընթացիկ հարցերէ, նաեւ ընտրութիւններով։ Միութեան Դիւանը, որ ընտրուած էր 3 տարի առաջ, ըստ Կանոնադրի ներկայացուց իր հրաժարականը եւ ժողովը ձեռամբարձ քուէարկութեամբ Դիւանի նոր նախագահ (Պ. Լ. Զորմիհան) եւ քարտուղար (Պ. Կ. Նիկոդոսեան) ընտրեց, գործել 3 տարուան համար։ Անկէ յետոյ կարդացուցին ու վաւերացուցին 1930 Դեկտ. 20ի ընդհ. ժողովի տեղեկագրութիւնը։

Օրակարգի հարցերէն էր վարչութեան միաժամայ բարոյական ու նիւթական գործունէութիւնը, որուն առաջինը ներկայացուեցաւ քարտուղար Պ. Ս. Յովհաննէսեանի կողմէ, իսկ երկրորդը Պ. Մ. Անասթասեանի կողմէ։ Ժողովը մեծամասնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որով տրուած պարտաւորութեանց մէջ գոհացուցիչ կը գտնուէր գեկուցումը։ Արդարեւ, պատկերը շատ պերճախօս է։ Մանկապարտէզի աշակերտներուն թիւը 22էն բարձրացած է 58ի, եւ ամբողջ տարուան ընթացքին դասաւանդութիւնները կատարուած են կանոնաւորապէս, Օր. Ս. Սրապեանի ղեկավարութեան տակ, եւ աշակերտները ներկայիս նշանակելի յառաջդիմութիւն ցոյց կուտան։ Աւոր ապացոյցն այն է որ մինչեւ իսկ Փորթ ս'Իթալիէն եւ Իսի-լէ-Մուլինոյէն, ուր արդէն մանկապարտէզներ կան, ծնողներ իրենց զաւակները ամէն Հինգշաբթի ինքնաշարժով մեր դպրոցը կը բերեն, իբրեւ աւելի յառաջադէմ։

Դպրոց դիժող աշակերտներու ընդունելութեան, ամսավճարներու եւ դասաւանդութեանց ժամերու յաւելման նման ընթացիկ հարցերու լուծումը ձգելով ապագայ վարչութեան, ընդհ. ժողովը 7 հոգիէ բաղկացած վարչութիւն մը ընտրեց, որ անմիջապէս գործի լծուեցաւ մեծ եռանդով։ Իրենցմէ կը սպասուի շա՛տ գործ։ Նորընծիր վարչութիւնը յաջորդ օր, երկուշաբթի, դումարելով իր առաջին նիստը, պաշտօնները բաժնեց հետեւեալ կերպով.— Պ. Պ. Մինաս Ալթունեան՝ առաջնորդ, Յակոբ Անասեան՝ առաջնադպիր, Սեդրակ Գարակէօզեան՝ Գանձապահ, Եփրեմ Թեւանեան, Հրանտ Սրապեան, Լեւոն Տօնիկեան եւ Օր. Վարդուհի Տակաուեան՝ խորհրդական եւ հաւաքիչներ։

Ց. Անասեան

ՔԻԻՐՏԵՐՈՒ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը ֆաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Թուրքերը խստօրէն յառաջ կը տանին Քիւրտերու բռնի զինաթափութիւնը։ Արտասովոր միջոցներ ձեռք առնուած են Տիգրանակերտի նահանգին մէջ։ Շատ մը ցեղապետներ չհանդուրժելով, լեռը բարձրացած են։ Մասնաւորապէս ըմբոստ է Սասունը։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Վիէնն, 13 Սեպտ. (սեփ. թղթ.).— Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղը գնդակի եղանակը մօտենալուն անմիջապէս սկսաւ իր գործունէութեան, մէկ կողմէ իր բարեկամական խաղերը ծրագրելով, միւս կողմէ նիւթական միջոցներ խորհելով։ Այս տարի կրկին իր ախոյեանական խաղերը պիտի շարունակէ։ Ասոր համար պէտք է կարեւոր գումար մը։

Սեպտ. 10ին, շաբաթ իրիկուն, պատրաստած էր առաջին երեկոյթը, որ տեղի ունեցաւ Հ. Յ. Դ. Յաժակ ակումբին մէջ։ Սրահին նստարանները ամբողջութեամբ բռնուած էին։ Կը նախագահէր Պ. Մ. Փափազեան, որ հանդէսը բանալով գեղեցիկ գրուածք մը կարդաց. «Աւելի քան 7 տարի է գոյութիւն ունի Հ. Մ. Ը. Մ.ը Վիէնի մէջ, եւ շարունակ կանգուն է մնացած եւ իր խաղերուն մէջ լաւ արդիւնքներ ձեռք բերած։ Մեր 7 տարուան գոյութիւնը կը պարտինք Վիէնի գիտակից հասարակութեան, որ չէ զլացած իր քաջալերութիւնը, ինչպէս եւ այսօր»։ Այս առթիւ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց։

Յետոյ Պ. Պ. Ա. Տիգրանեան եւ Օ. Մաթոսեան երգեցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի նոր քայլերգը։ Ընկ. Յ. Մաթոսեան արտասանեց Սիամանթոյի «Ափ մը մոխիր»ը։ Ա. Տիգրանեան երգեց «Մայր Արաքսի»ն եւ ուրիշ գեղեցիկ կտոր մը։ Յաջող էին երգերն ու արտասանութիւնը։

Երկրորդ մասն էր ծիծաղաշարժ զաւեշտ, «Կառքի արկած»ը, զոր խաղացին Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամները։ Յետոյ աճուրդի դրուեցան երկու հաւ, եւ քիչ ատենէն բարձրացաւ 170 ֆր.ի։ Շահեցաւ նպարավաճառ Պ. Վ. Ղազէրեան, տասը ֆր. եւս նուիրելով։

Աճուրդէն վերջ ներկայացուեցաւ զաւեշտ մը եւս, «Ջաւալլը»ն եւ ժամը 11ին երեկոյթը վերջացաւ։

Երեկոյթի մուտքէն եւ աճուրդէն գոյացաւ կոկիկ գումար մը Հ. Մ. Ը. Մ.ի դանձին։

Պտիկ դիտողութիւն մը։ Կարելի եղածին չափ խնամք պէտք է տանիլ երեկոյթներուն եւ մանաւանդ պէտք դերերը պէտք է լաւ գոց ընել։ Սրահի փոքրիկութեան պատճառաւ, այս մէկը շատ կարեւոր է։ Միշտ պէտք է աշխատիլ ներկաները գոհ ձգել։

Ն. Գալէ

«ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԵՆԷՆ» ՎԵՐՋԸ

— :-: —

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐԻՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՏԻՍԻՆ, 14 սեպտ. (սեփ. թղթ.).— Նախորդ թղթակցութեամբ գրած էի հօգեհներու կատարած «քաջալարծութեանց» մասին, որոնց հետեւանքով ոստիկանութիւնը դատարանով, իսկ S. L. S. A.ի տնօրէնութիւնը բանուորներու մէջ քննութեան սկսած էին։ Դատարանի խընդիրը դեռ յայտնի չէ, սակայն գործարանի Պ. Տնօրէնը համաձայն իր գրած ազդարարութեան, առաջին քայլը առաւ արդէն, գործէն արձակելով քանի մը բանուորներ, ընտանիքի եւ զաւակներու տէր։ Մխիթար Ալոյեան (Տարօնցի) եւ Խաչատուր Աւագեան (Կարնեցի)։ Մէկը սեփական տունի տէր է։ Հօգեհներու ծանօթ պետը, որ երկու տարիէ ի վեր շարունակ ոստիկանութեան կողմէ հսկողութեան տակ էր, այս դէպքին վրայ կծիկը դրած է եւ շունչը Փարիզ առած —անշունչ մեծերու օգնութեան դիմած է — լքելով խեղճ գոհերը, որոնք իր գլխաւորութեամբ, օգոստոս 28ի կռուին նախայարձակ եղած էին (կարդալ «Ապագայ»ի սեպտ. 10ի եւ թիւ 84 Լիոնի թղթակցութիւնը, որ բոլորովին կը հերքէ նոյն թերթի մէջ Տէսինէն Պ. «Մտրակ»ի խեղաթիւրուած զրութիւնը)։

Սեպտ. 10ին, Փարիզէն Բժ. Ե. Մինասեան Տէսին կուգայ եւ կը դիմէ գործարանի տնօրէնութեան, խնդրելու հաժար որ արձակուած բանուորները նորէն գործի առնէ։

Տնօրէնը կ'ընդունի գինքը, իր երկու հայ բանուորներու — Պ. Ե. Մկրտիչեանի և ընկ. Վ. Յակոբեանի ներկայութեան։ Կը լսէ եւ կը պատասխանէ հետեւեալը.

— «Ես ոչ միայն գործարանիս մէջ, այլեւ Տէսինի մէջն անգամ չեմ ուզեր որ հօգեհի կամ համայնավար գտնուի, եւ չեմ թողուր որ ինձմէ իսկ եթէ դուք հօգի անդամ կ'ուզէք ունենալ, դրամ հաւաքել, դրկել Խ. Ռուսաստան, որ այդ դրամով ժեղի դէմ համայնավարական պրոպագանդա մղէ, —կ'ակնարկէ իր ձեռքի տակ ունեցած հայերէն թռուցիկներուն, որոնք ուղղուած են եւրոպական աշխարհակալութեան դէմ — այն ատեն ահաւասիկ առէք այս մարդիկը եւ տարէք Խ. Հայաստան։ Եթէ դիտնամ նոյն իսկ որ իմ բանուորներէն հինգ հարիւր հոգի ալ հօգի անդամ են, բոլորն ալ դուրս կը թափեմ եւ անոնց տեղը ձեր կիներ գործի կ'առնեմ»։

Երբ մեր ձերունի կարմիր կտուց բժիշկը ֆրանսերէն կը հարցնէ ընկեր Վ. Յակոբեանին թէ «Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ ներդաղթին դէմ է, այն ատեն տնօրէնը, առանց թողլու որ ընկերը խօսի, ուղղակի ինքը կը խօսի.

— Այն Հայը որ իր հայրենիքը չի սիրեր եւ անոր դէմ կ'ելլէ, Հայ չի սեպուիր։ Դաշնակցականները ոչ թէ Հայաստանին դէմ են, այլ անոր ներկայ վարչաձեւին հակառակ են։ Իմ բանուորներս շատ խելօք են եւ ես գոհ եմ, զգուշացէք եւ յետոյ խրատեցէք ձերինները որ խելօք ըլլան, այլապէս եթէ փոքրիկ խռովութիւն մը եւս պատահի, կարգը անոնց կուգայ։ Իսկ այդ Մուրատեան կոչուած մարդուն ըսէք, թող զգոյշ ըլլայ եւ իր խառնակիչ ընթացքովը չխանգարէ այս գաղթի խաղաղ կեանքը»։

Աւելորդ չէ շեշտել թէ, այս դէպքին առթիւ Հօգեհները փոխանակ զգաստութեան յորդոր կարդալու իրենց մեծերուն, որ զգուշանան նման թռուցիկներու հրատարակութենէն, սկսած են նորէն անտեղի վայրահաչութիւններ Դաշնակցութեան հասցէին, չմնալով մեղադրելի աթոռի վրայ նստեցնել։ Նոյն մը հանուած թռուցիկէն. —

«Լիոնի եւ շրջանիս հայ բանուոր ընկերներ, այսօր եթէ մատնութեան վտանգը ձեր ընկերոջ է, վաղը անպայման նոյն զէնքը կը գործածուի եւ ձեզի դէմ, երբ չուզէք յետին շահերէ մղուած ձեր ոճրագործ գահիճներու գոհը դառնալ, պէտք է ամէնքդ մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնիք եւ կռուի քաշուած շներու այդ վերջին յոյսն ու ապաւէնը եղող զէնքին դէմ, այն է մատնութիւնը։ Պէտք է ձեր հուժկու բազուկներով փշրէք փողոցային կռիւներ կազմակերպող այս խուժանավար հերոսներու խմբակին դէմքը։ Անտարբեր մնալ կը նշանակէ մեզ սակից ըլլալ Դաշնակցութեան գազանի քաղաքականութեանը։ Տէսինի մեռածքի գործարանին մէջ աշխատող բանուորները պէտք է ընտրեն իրենց պատգամաւորները եւ ճամբեն փաթրոնի մօտ ու պահանջեն լրտեսութեամբ զբաղուող Դաշնակներու գործարանին անմիջական արտաքսումը։*

«Կեցցէ՛ Տէսինի հակադաշնակ բանուորութիւնը, որ իր հուժկու բռունցքովը ժամանիչներու խմբակին լաւագոյն դասը տուաւ։ Կեցցէ՛ Լիոնի եւ Տէսինի հակադաշնակցական միացեալ ճակատը»։

Թշուառականնե՛ր...։

Վ. Եիւնի

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՈՑԸ

— :-: —

«Յուսաբեր» կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (7 սեպտ.)։

— «Դաշնակցութիւնը մոլեռանդօրէն փարած է ազգային եւ քաղաքական ուխտի մը,— ազատ եւ ամբողջացած հայութիւն՝ ազատ եւ ամբողջական հայրենիքի մէջ։

Այս մոլեռանդութիւնը (զանազանքի մէջ) չի խանդարեր սակայն, որ Դաշնակցութիւնը, իբրեւտես մնալով իր քաղաքականութեան մէջ, ըլլայ ճկուն իր գործելակերպին մէջ հանդէպ խորհրդային իշխանութեանց։

1920էն ասդին Դաշնակցութիւնը իր վրայ պարտուած կարմիր գնդակներուն կը պատասխանէ հոգեհանգիստներով։ Ո՞ր մէմիտն է սակայն, որ կը խորհի թէ Դաշնակցութեան այս անսահման հեզութիւնը արդիւնք է ոչ թէ իր կամեցողութեան, այլ իր անկարողութեան։

Այս, մեր պատմութիւնը, մեր կեանքի պայմանները, մեր ցեղային ձգտումները, կարճ մեր բովանդակ անցեալը, ներկան ու ապագան հրամայօրէն կը պարտադրեն մեզ, որ մենք մեր այսօրուան Հայաստանը իբրեւ կորիզ, իբրեւ հիմ ու ելակէտ ընդունինք մեր վաղուան հայրենիքի։

Այսպէս ընդունելով՝ նոյն պայմանները մեզմէ կը պահանջեն, որ մենք, յանուն այդ մեծ երազի, մեր կարելի ամբակցութիւնը բերենք այսօրուան հայրենիքի վերաշինման, ուժեւորման եւ ընդարձակման գործին։

Բայց այս մի՛թէ ըսել է, որ մենք պէտք է դադրինք մոլեռանդ հետեւորդներն ըլլալէ մեր հանրային ուխտին։

Իսկ այսպէս չընելը Համակալարութիւնը։ Աւոր զաւանդը իր մէջ ոչ մէկ կիրք, ոչ մէկ մոլեռանդութիւն ունի։ Ան մոլեռանդ է միմիայն իր գործելակերպին մէջ, իր առելութեան մէջ դէպի Դաշնակցութիւնը եւ իր քայքայիչ ընթացքին մէջ դէպի տարագիր հայութեան կազմակերպական գործը։ Գերին դառնալով վատթար ուժի մը, խորհրդային իշխանութեանց, Համակալարութիւնը վտանգաւոր քաղաքականութեան քարոզիչը կը դառնայ յատկապէս արտասահմանի մէջ՝ պատակաւած պահելով մեր ազգային ոյժերը։

Համերաշխութեան գործի հիմնական խոչընդոտը— խորհրդային իշխանութիւնն է։

Ատելութիւն — դասակարգերու միջեւ, անհամերաշխութիւն — ազգային հաւաքականներու միջեւ, եւ բազմագիտական կռիւներ — ամէն տեղ եւ ամէն առիթով, ուր հնարաւոր է այդ,— ահա խորհրդային քաղաքականութեան հիմնական յատկանիշները»։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ողիմպիական

ՄԱՐՍԷՅԼ, 11 Սեպտ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան Ողիմպիականը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 11ին Թրէդ Քաւէնի սիրուն մարզադաշտին մէջ, մասնակցութեամբ Մարզական Միութիւններու։

Հայ մարզիկները տրտում էին ու մտածկոտ, որովհետեւ երէկ օրուան անընդհատ տեղացող անձրեւը կը սպառնար խանդարել։ Սիրտերը հանդստացան կէրակի առաւօ, երբ անձրեւը դադրեցաւ։

Ժամանակին ժողովուրդը խուռներամ կը դիմէր դէպի մարզադաշտ, ծափահարելու իր մարզիկները։

Ողիմպիականը սկսաւ ճիշտ ժամը 3ին, նախագահութեամբ քաղաքիս Ֆէնէրթասիոնի նախագահ M. Blanի եւ M. Girardonի։ Նախ տեղի ունեցաւ դրօշի պարզումը։ Ջօղին շուրջ բոլորուած էին քառասուն մարզիկ, քան ֆութպոլիստ, վաթսուն սկաուտ. Հ. Մ. Ը. Մ.ի։

Սուլիչի մը ազդանշանով, սկաուտ խմբապետ մը երկիւղածութեամբ մօտեցաւ ծալլուած դրօշին եւ բարեւէն յետոյ, քակեց կապերը, ու սկսաւ բարձրացնել ֆրանսական եւ հայկական զոյգ եռագոյնները, երեք մեթր բարձր ձողի մը վրայ։

Իսկ հայ մարզիկը, ֆութպոլիստը եւ սկաուտները բարեւի կեցած ոգեշունչ դրօշները, մինչ հանդիսականները կը ծափահարէին։

Հայ մարզիկը կը վազէր, կը ցատկէր, գունաւ, սկաւառակ կը նետէր աչքերը ուղղած եռագոյնին, որ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի բեմին վրայ առաջին անգամ կը ծածանէր։

Տողանցքը վերջացաւ ծափերու տակ եւ յետոյ սկսան վազքերն ու նետաձգութեան խաղերը։

100—400 մեթր վազք.— Առաջին՝ Տէր Մինասեան, Հ. Մ. Ը. Մ.էն; 800 մեթր վազք.— Առաջին՝ Մնացականեան, երկրորդ՝ Արտաւազդ Հ. Մ. Ը. Մ.էն, երրորդ՝ Ս. Կարապետեան (Եփրատ խումբ)։

Սկաւառակ նետել.— Առաջին՝ Կ. Փափազեան Հ. Մ. Ը. Մ.էն, երկրորդ՝ Խ. (Արաքս խումբ)։

Գունտ նետել.— Առաջին՝ Կ. Փափազեան Հ. Մ. Ը. Մ.էն, երկրորդ՝ Խ. Պուլուար Օտտօ, երրորդը՝ Հ. Մ. Ը. Մ.էն։

Այս խաղերուն ամէնէն ուշադրուն էր 1500 մեթր վազքը (Թագուոր Պաղտասարեան)։ Իր ընկերներէն հարիւր մեթր առաջ հասած էր։

Ահա այսպէս օրուան յաղթութեան պսակը խլեց Հ. Մ. Ը. Մ.ը։ Իսկ միւս մարզիկ խումբերը դարձան՝ Բ. եւ Գ.։

Նաւասարդեան խաղերը վերջացան ֆութպոլի մրցումով, զոր շահեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ը 2-0, ընդդէմ ֆրանսական զօրաւոր խումբի մը։

Հակառակ յայտագրին, սկաուտական շատ մը սիրուն խաղեր տեղի չունեցան։

Ժողովուրդը բաժնուեցաւ գոհ տրամադրութեամբ։

Վահան Ֆէսճեան

Նախաբարբին հովանաւորութեան տակ կը դնէ նոր գրասենեակը, բայց անոր բուն վարիչն է զօրավար մը, որ մեծ համբաւ կը վայելէ: Միւս կողմէ, ծրագրուած մարզանքները զինուորական հանդամանք ունին, իսկ մարզիչները պիտի ըլլան մարմնամարզի ուսուցիչներ, բանակի եւ ոստիկանութեան նախկին սպաներ: Երեւութապէս, նոր գրասենեակը զինուորներ չպիտի պատրաստէ, բայց բոլոր զերման երիտասարդները պիտի մարզէ այնպէս որ կարենան զինուոր դառնալ, վարժուելով կարգապահութեան եւ զինուորական գիտելիքներու: Մէկ խօսքով, պիտի կազմուի եթէ ոչ «զինեալ ազգ մը», գոնէ «զինուելու պատրաստ ազգ մը»:

Խռովայոյզ մթնոլորտ Գերմանիոյ մէջ

Մինչ այս մինչ այն, Ֆօն Փափէնի կառավարութիւնը կը ջանայ ընտանիք հեզհեզիկ զգացնել իր դիկտատորութեան «բարիքները»:

Նոր հրամանագրով մը, տեղական իշխանութեանց կը յանձնարարուի մէկ շաբաթ դադրեցնել այն բոլոր թերթերը որ կառավարութիւնը կ'ամբաստանեն թէ խախտած է Սահմանադրութիւնը, սեպտ. 12ին լուծելով խորհրդարանը: Այս կարգադրութեան առաջին զոհը եղաւ հիթլէրեան թերթ մը, որ, ինչպէս միւս թերթերը, այդ ամբաստանութիւնը ուղղած էր կառավարութեան դէմ: Երկրորդ զոհը եղաւ ամսկավար թերթ մը:

Կարճ խօսքով, կառավարութիւնը տեսակ մը գրաքննութիւն կը կատարէ, որպէս զի թերթերը չկարենան ազատօրէն իրենց կարծիքը յայտնել իր գործերու մասին:

⁂ Երեսփ. ժողովին նախագահը անուանարկութեան դատ բացաւ վարչապետին դէմ: Ֆօն Փափէն մերժեց առեան ներկայանալ, որքան առեն որ նախագահը եւս չառներ իր այն յայտարարութիւնը թէ լուծման հրամանագիրը ապօրէն էր:

Հետզհետէ սուր հանգամանք մը կ'առնէ կառավարութեան եւ Բայխստակին միջեւ բացուած վէճը: Հրատարակուած տեղեկութիւններէն կ'երեւայ որ Բայխստակին նախագահը — հիթլէրեան — գիտէր վարչապետին մտադրութիւնը եւ գիտակցաբար խօսք չէր տուած անոր: Յատկապէս կռնակ դարձուցած էր անոր, երբ Ֆօն Փափէն խօսք կ'ուղէր ձեռք բարձրացնելով:

Ճախոնը տէր տիրական Մանչուրիոյ

Ինչպէս գրած էինք, սեպտ. 15ին ստորագրուեցաւ այն դաշնագիրը, որով Ճափոն կը ճանչնայ Մանչուրիոյ նորահաստատ պետութիւնը: Ահա՛ դաշնագրին գլխաւոր տրամադրութիւնները.—

1.— Ճափոն կը ստանձնէ պատասխանատուութիւնը՝ պաշտպանելու նոր պետութիւնը արտաքին թշնամիներուն դէմ:

2.— Ներքին բարեկարգութեան պահպանութիւնը կ'իյնայ հաւաբար մանչու եւ ճափոնական ուժերուն:

3.— Մանչուրիոյ պետութիւնը կը ճանչնայ ճափոնական բոլոր իրաւունքներն ու շահերը, թէ անոնք որ հաստատուած են արդէն եւ թէ անոնք որ ապահովուած են յետագայ համաձայնութիւններով:

4.— Մանչուրիոյ եւ Ճափոնի պետութիւնները յանձն կ'առնեն փոխադարձաբար յարգել իրենց հողային վեհապետութիւնը:

Ճափոնական կառավարութիւնը երկար յայտարարութիւն մը ուղղելով, կ'արդարացնէ իր կարգադրութիւնը: Կ'ըսէ թէ Մանչուրիոյ չրջանը էական կարեւորութիւն ունի Ճափոնի չահերուն համար եւ ինք մեծ զոհողութիւններ ըրած է, անոր հողային ամբողջութիւնը պահպանելու համար: Այդ զոհողութեանց չնորհիւ էր որ Մանչուրիան զարձաւ բարգաւաճ եւ հարուստ երկիր մը:

⁂ Մանչուրիոյ պետութեան ճանաչումը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ամբողջ Ճափոնի մէջ: Այս առթիւ խանդավառ ցոյցեր կատարուեցան ամէն կողմ, դրօշազարդութիւններով եւ չահագնացութիւններով: Ժողովուրդը այն կարծիքն ունի թէ Մանչուրիան այլեւս Ճափոնի կը պատկանի, հակառակ պաշտօնական հերքումներուն: Հինգշաբթի օր, Թոքիոյի մէջ, նախկին զինուորները, երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ, դպրոցականներ եւ ակաւտներ մեծ բազմութեամբ համախմբուեցան Եազուքունի մեհեանին առջեւ, որ յատկացուած է հայրենիքին համար մեռած զինուորներուն եւ ներկայ եղան պատհանդէսին: Երեսուն հազար հոգինոց թափօր մը Ճափոնի եւ Մանչուրիոյ դրօշներով չրջեցաւ մայրաքաղաքի փողոցներուն մէջ, առաջնորդութեամբ զինուորական նուագախումբի մը եւ փառաբանութեան ցոյցեր կատարեց կայսեր պալատին առջեւ:

⁂ Զինական կառավարութիւնը անմիջապէս երեք բողոքագիրներ ուղղեց Մանչուրիոյ ճանաչման դէմ, մէկը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան, երկրորդը՝ իսը պետութեանց համաձայնութիւնը առարկելու պետութեանց եւ երրորդը՝ Ճափոնի: Այդ բողոքագիրներով, Զինաստան կը պահանջէ անմիջապէս իրեն վերադարձնել Մանչուրիան եւ կ'ամբաստանէ Ճափոնը թէ բռնաբարած է իր հողային ամբողջութիւնը:

Զինական թերթերը բուռն լեզու կը գործածեն Ճափոնի դէմ: Կ'ըսուի թէ Զինաստան խորհրդային իշխանութեան պիտի միանայ, եթէ պետութիւնները գոհացում չտան իրեն:

Գ. Հ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԻՒԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդվէս խումբերը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը խառն ժողովի կը հրաւիրէ քաղաքի, Պալ. Օտտօի եւ Սէն Լուի ժամնաճիւղերու բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2.30ին, 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիքի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Պալվար Օտտօի վառարան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, Կայծակ եւ Գայլ վահան խումբերը վաղը Կիրակի ժամը 4ին: Կարեւոր օրակարգ: Բացականները խիստ նկատի պիտի առնուին:

ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՅՈՑ 1933

Կոկտ. 1ին լոյս կը տեսնէ Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան «Գոյամարտ» պատկերազարդ պատի օրացոյցը, շաբաթականն, 53 թերթկրօնական ու ազգային բոլոր տօներով անխտիր, 40է աւելի ազգային գործիչներու և ֆէտայիներու նկարներով: Դին 5 ֆրանք, փոստի ծախքով 5.50, Ալժիրէն դիմել N. Gagossianի, 49 rue National, Marseille.

ՆՈՐ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ ՄԱՐՍԷՅԻՒ ՄԷՋ

Մարսէյլէն մեզի կը տեղեկացնեն թէ քաղաքին մէջ հիմնուած է ֆրանսական ֆիլմի ընկերութիւն մը (Colera film) անունով, որուն քեմադրութիւնը (Metteur en Scène) յանձնուած է քաղաքին ծանօթ դերասաններէն Պ. ՍԻՐԻ ԱԶԱՐԵԱՆի, որ պիտի խաղայ առաջին դերը:

Ուրախ երեկոյ

կազմակերպուած Ֆրանսահայ կարմիր խաչի Այֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Հայ Ակումբին մէջ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՓԵՍՄԱՅԻՒՆ (գաւեշտ 3 արար)

Գեղարուեստական ծոխ բաժին — Մուտք 3 ֆրանք

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑՄԱՆԲ

Մարսէյլ, Գործ.— 961.60:
Ճունիէ, Մ.— 10:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Զ. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Պար որ կ'օգտի սրահին մէջ:

ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ֆրանսահայ Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ընկեր եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Ֆրանսահայ Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Bar Globeի սէջ, 37 Bld. Dugomier, կը հրաւիրուին անդամ եւ անդամուհիներու հետ մեր բոլոր համակիրները ներկայ գտնուիլ այս ժողովին լսելու համար վարչութեանս եռամսեայ հաշուետուութիւնը: Տեղի պիտի ունենայ նաեւ երգ, արտասանութիւն եւ նուագ:

ԼԻՈՆի Հայ Մայրերու Օրուան կազմակերպիչ յանձնախումբը բացառիկ խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները և Լիոնահայ մայրերը խիստ կարեւոր խնդրոյ շուրջ խորհրդակցելու համար, վաղը Կիրակի ժամը 3ին, Գ. Թաղապետարանի փոքր սրահին մէջ (18 rue François Garcin). Ժողովին կը նախագահէ ՏԵՐ վարդան քհնյ. ժամկոչեան: Կը խնդրուի Հայ մայրերէն անպայման ներկայ ըլլալ սոյն ժողովին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Մարսէյլ, Գործ.— 961.60:
Ճունիէ, Մ.— 10:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Զ. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Պար որ կ'օգտի սրահին մէջ:

ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ֆրանսահայ Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ընկեր եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻՒԻԻ Ֆրանսահայ Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Bar Globeի

Դիւրասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ներկայացումները

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, Société Savantes *(8 rue Danton), ղեկավարութեամբ դերասան* Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ *եւ մասնակցութեամբ երգչուհի-դերասանուհի* ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ

կը ներկայացնէ

ԲՈՒԸ

Կը մասնակցին՝ Տիկին Լաթիֆեան, Պ. Պ. Ա. Կոթիկեան, Ա. Խրբէթեան, Սերժ Թորոսեան, Ս. Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, Ե. Գրիգորեան, Գազգան, եւայլն:

ՏՈՄՄԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ Ա. 20, Բ. 15, Գ. 10, Դ. 5 ֆր.

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, բոլոր հայկական հաշարանները, Գրատուն Հրանտ-Մամուէլ 51 rue Mr. le Prince եւ լուսանկարիչ Phébusի մօտ:

ՇՄԱՆՕԹ.— Նոյն խաղը կը ներկայացուի Լիոնի մէջ Կոկտ. 22ին, Էսպէյի մէջ եւ 23ին Տէսինի մէջ, հայ ժողովրդական նոր սրահին մէջ, իսկ Հոկտեմբեր 15ին Մարսէյլի (Շափ) մէջ:

Երգչուհի Տիկ. Բագալի երգահանդէսները տեղի կ'ունենան Կոկտ. 29ին Վիէնի մէջ, Կոկտ. 8ին Լիոնի եւ 8ին Տէսինի մէջ:

Հայերու ժամանդրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
ճաշարան ԳԱՌԼՕ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ԲՈՒՐԴԵՐ
Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար: Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ հաստ մանած բուրդ (grosse laine): Ամէն տեղէ աժան գին:
Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

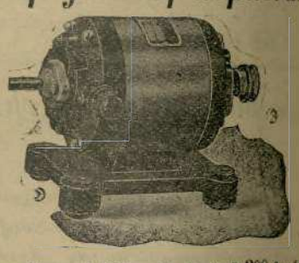
ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
— Կը փնտռուի Տիկ. Վարդանեան, որուն վերջին հասցէն էր H. Vartanian, 15 rue Pompery, Valence, Drôme. Իմացնել իր եղբօր Agnes Minalian, Odos Einikis Sinolonios No. 333, Sérèz, Grèce.

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ
Գաւառի մը հայրենի դասընթացքին համար ուսուցչուհի մը կ'ուզուի, մանրաժամնութեանց համար անձամբ դիմել Տիկ. Մխսքեանի, «Յառաջ»ի խմբագրատունը Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4—7:

Կ'ուզուին Haute Mode (գլխարկ) հմուտ լաւ եւ մաքուր աշխատող գործաւորուհիներ իրենց տունը կամ մեր արհեստանոցին մէջ աշխատելու համար: Դիմել՝ Հոգատանեանի, 15 rue Gerando Փարիզ:

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ
Պուլօնեը սիւռ Մէր 16 սեպտ. 932
Վաղը առաւօտ ձեր ձկնավաճառէն ծախած ձուկը որսացուած է այսօր: Կերէք Պուլօնեը սիւռ Մէրի թարմ ձուկը:

Կարի յատուկ մօթէորներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսիաձ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք
Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը:
HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէջ. Շաբլէ: Աբման. եւ նոր ծոռ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, սրտի ներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (93)

Բ Ո Ւ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

Մի յամառ չարութեամբ տանում էր նա ամէն բան չարունակ վեց օր. յետոյ հպարտութիւնը կոտրւեց եւ սկսեց ողորմագին խնդրել բանտի բժիշկից, որ օպիում նշանակի: Բժիշկը համաձայն էր, բայց նահանգապետը, երբ խնդիրը իմացաւ, արգիլեց խստիւ «ամէն այդ տեսակ յիմարութիւն»:

— Ի՞նչ էք խմանում, թէ ինչո՞ւ է օպիում ուզում. — ասում էր նա: — Շատ կարելի է, որ նա ամբողջ ժամանակը կեղծում է միայն, եւ որ օպիումը ուզում է պահպանիներից մէկին ու մէկին խմացնելու համար, կամ ով գիտէ ուրիշ ինչ առաջնութիւն ունի դիմումը: Նա ամէն ինչի ընդունակ է:

— Եթէ ես նրան մի չափ օպիում խմացնեմ, հաղիւ թէ դա թունաւորէ պահապանին, — պատասխանեց բժիշկը ժպտելով: — Իսկ կեղծելուց վախենալը աւելորդ է՝ նա խիստ մօտ է կանգնած մահուան:

— Ճամենայն դէպս օպիումը թոյլ չեմ տայ: Եթէ մարդ ուզում է որ իրեն հետ լաւ վարուին, ինքն էլ պէտք է դրա համեմատ լինի: Րիվարէցը մի այն պատժի է արժանի: Թող խրատ լինի, որ միւս անգամ պատուհանները չի ջարդի:

— Սակայն օրէնքը արգիլում է տանջանքը. — համարձակւեց բժիշկը առարկելու: — Իսկ սա գրեթէ միեւնոյն բանն է:

— Օրէնքը, կարծում եմ ոչինչ չի ասում օպիումի մասին. — ասաց նահանգապետը մի դժգոհ ձեւով:

— Ի հարկէ, ձեր գործն է, պնդապետ: Ցոյս ունիմ սակայն, որ կը հրամայէք կաշիները քակին: Բոլորովին ի զուր աւելացնում են տանջանքը: Փախուստից վախենալու տեղի չկայ հիմա: Չի կարող ոտքի կանգնել, եթէ նոյն իսկ ազատ էլ թողնէք:

— Ես ենթադրում եմ, պարոն, որ բժիշկն էլ այնպէս կարող է սխալուիլ, ինչպէս եւ ամէն մահկանացու, երբ նա կապւած է, ես ապահով եմ, դրա համար էլ ոչինչ փոխելու միտք չունիմ:

— Գոնէ հրամայեցէք որ Թուալցնեն Թոկերը: Իսկ բարբարոսութիւն է այդպէս պինդ կապկպելը:

— Կապերը կը մնան այնպէս, ինչպէս որ կան եւ ես ձեղնից շատ չնորհակալ կը լինեմ, պարոն, եթէ դադրեցնէք ձեր խօսակցութիւնը բարբարոսութեան մասին: Եթէ ես մի բան անում եմ, ուրեմն ունիմ իմ յարգելի պատճառները:

Այսպիսով եօթնեորդ գիշերը անց կացաւ առանց մի որ եւ է թեթեւացման, եւ սեղեակի դրանը պահակ կանգնւած զինւորը սարսափից չարունակ խաչ էր հանում երեսին, երբ ներսից ամբողջ գիշերը նրա աղեխարշ հեծեծանքներն էր լսում:

Առաւօտեան ժամը վեցին պահակը ուղիղ իր փոխւելուց անմիջապէս առաջ կամաց բաց արաւ դուռը ու մտաւ սենեակը: Գիտէր որ կարգապահութեան դէմ էր գնում, բայց չէր կարող հեռանալ նրան իր համակրանքը յայտնելու կամ մի բարեկամական խօսք ասելու:

Բոլորն դառ նա կռնակին պառկած, աչքերը փակ ու չրթունքը կիսաբաց: Մի վայրկեան լուռ կանգ առաւ, յետոյ կռացաւ ու հարցրեց.

— Պարոն, չե՞մ կարող ձեզ մի բանով օգնել: Միայն մի վայրկեան ժամանակ ունիմ:

Բոլը բաց արաւ աչքերը:

— Թողէ՛ք ինձ. — հեծեց նա. — Թողէ՛ք ինձ:

Զինւորը դեռ իր տեղը չէր դարձել, որ նա քնած էր արդէն:

×

Տասը օր յետոյ նահանգապետը նորից գնաց ապարանքը, բայց տանը չգտաւ կարղինալին, որ գնացել էր Պիէվո – Օտտաւօ մի հիւանդի տես ու վերադառնալու էր մի քանի ժամից: Նոյն երեկոյեան, երբ նահանգապետը ընթրիքի էր նստում, նեռ մտաւ ծառան.

— Նորին Սրբազնութիւնը ձեզ տեսնել է ցանկանում:

Նահանգապետը մի արագ ակնարկ ձգեց հայելուն, որ ամէն ինչ կարգին լինի իր վրայ, մի խիստ արժանաւոր տեսք ընդունեց ու դիմեց հիւրասենեակը: Մօտանալիս նկատած դուռս էր նայում պատուհանից: Ճակատի խոր կնճիռները մատնում էին նրա վրդովմունքը:

— Այսօր ինձ էիք եկել. — ասաց նա, ընդհատելով նահանգապետի քաղաքավարական խօսքերը ու քիչ սիրական ձեւով, որ երբէք չէր գործ գնում ժողովրդի հետ խօսելիս: — Անչուշտ, նոյն գործի համար էիք ինձ տեսնել ուզում, ինչի մասին որ ես ինքս էլ խօսել կը կամենայի:

— Իմ գործս Րիվարէցին է վերաբերում, Զերդ Սրբազնութիւն:

— Այդպէս էլ ենթադրում էի: Վերջին օրերս ես շատ եմ մտածել նրա մասին, բայց նախ քան խօսելս, կը ցանկայի իմանալ, ի՞նչ նոր բան ունիք ասելու:

Նահանգապետը սկսեց պէսպէսը սրբել անվճռաբար:

— Իսկն ասած ուզում էի իմանալ թէ Զերդ Սրբազնութիւնը ի՞նչ է ասել: Եթէ դուք դեռ միչտ հակառակ էք իմ ծրագրին, այն ժամանակ ես անկեղծ չատ ուրախ կը լինէի, որ ձեր խորհուրդը տայիք, որովհետեւ, ճշմարիտ, այժմ չգիտեմ թէ ինչ անել:

— Մի՞թէ մի նոր դժւարութիւն է առաջ եկել:

— Այսքան միայն, որ հինգշաբթի առն է, բայց ինչո՞ւ անպատճառ վճռելու է հինգշաբթի առն:

— Շատ եմ ցաւում, Զերդ Սրբազնութիւն, որ կարծես ընդհմտանում եմ ձեզ, միայն պարտական եմ յայտնելու, որ քաղաքի ապահովութեան մասին պատասխանատու լինել չի կարող, եթէ նախապէս, չազատուի այդ Րիվարէցից: Ինչպէս յայտնի է Զերդ Սրբազնութեան, սարերի բոլոր ժողովուրդը այդ օրը յարձակման փորձ են անել բերդի վրայ՝ Րիվարէցին փախցնելու համար: Զի յայտնի կը հոգամ եւս. եթէ նոյն իսկ պէտք չնի վատօր ու դնդակ գործի դնելու, բայց որ անկարգութիւններ կատանան, դրան կասկած չկայ: Ամենայն ժողովուրդը տաք-գլուխ մարդիկ են, բաւական է որ դանակ գործ դնեն...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
18 Septembre
1932

Է. ՏԱՐԻ Թիւ 1986 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԱԿՆԵՐԸ ԿԸ ՅԱՄՔԻՆ, ԵԹԷ...

Վատպուբական։ Յեղափոխական աշխատանք՝ լերան վրայ։ Քաղաքին մէջ։ Գեանին տակ։ Բանտ եւ ազատութիւն։

Յետոյ՝ ուսուցչութիւն Սեւ Ծովու ափերը։

Բայց, դառնութեան մը հեռեւանքով, «մնաք բարո՛վ» ազգ եւ հայրենիք։ Յեղափոխութիւն թէ գրականութիւն։

Եւ չունչը կ'առնէ «փ տար աշխարհ»։ Զուիցերիա։ Նորէն՝ լերան մը տորոնը։

Այս անգամ, ոչ թէ քաղաքական – դաւադրական աշխատանքի, այլ պարզապէս ապրուստի համար։ Սորվելով արհեստ մը — քանի մը հատ միանգամայն — որ կրնայ պատառ մը հաց ապահովել իրեն կռնակը։

Եւ այսպէս լման քսան տարի, կտրուած ամէն կապէ եւ կապանքէ։ Աբշալոյսէն մինչեւ վերջալոյս՝ աքնութիւն ի խնդիր հացի։ Գիշերը՝ մտորում, որոնում, խաղխզում թուղթերու վրայ։ Թուղթի դէզեր՝ ծալ – ծալ, տարիներու ընթացքին։

Նորօրինակ ճգնաւոր՝ գիւղի մը անկիւնը։

Հեռու՝ օրուան ժխորէն, հանրային ո՛ր եւ է չարժումէ։ Պատահական հանդիպումներ՝ մէկուն – միւսին հետ, — վեց ամիսը անգամ մը։ Եւ հարցումներ՝ չաղացքէն եկած կամ քունէն նոր արթնցած մարդու մը։

Այնպէս որ, կը փորձուէիր միշտ հարցնել։

— Ո՞ղջ ես թէ մեռած։ Քիչ մնաց «կը վնտռուի» մը հրատարակէինք...

×

Եւ ահա, քսան տարի յետոյ։

— Կարելի չէ՞ ուսուցչական պաշտօն գտնել ո՛ր եւ է գաղութի մէջ, — Ճունաստան, Սուրիա, Միջագետք, Պարսկաստան։ Միայն թէ ժողովուրդին մէջ։ Գիտես, անձարակ մը չեմ կեանքի ապագիղին մէջ։ Բանտ տարի մնալով Եւրոպա, սորվեցայ զանազան արհեստներ, եւ կրնամ ուրիշներուն սորվեցնել իմ կարգիս։ Եւ սակայն... ելք չկայ։ Անմխիթար է այս կեանքը։ Երթա՛մ, երթա՛մ, ո՛ւր կ'ուզէ ըլլայ, գպրոց մը վարեմ կամ դաս տամ դպրոցի մը մէջ...

×

Մէկին է այս, բայց մինակը չէ։ Մենք ուզեցինք յիշել յատկանշական օրինակ մը։

Կան ուրիշներ ալ, աւելի կամ պակաս ենթակայ՝ նոր խմորման։ Տարիքէ կամ երիտասարդ։

Տարիները շատ բան խախտած, քակած են։

Բայց, չեն կրցած չորցնել երակը։ Կապն ու շնչառութիւնը այն ժողովուրդին հետ որուն լեղին քամեր են Անատոլուէն մինչեւ այս պողոտաները։ Հայկական չհնչող գիւղի մը բուխերիկներէն մինչեւ սա ծխնելոյզները երկնասլաց։

Այստեղ ալ, ինքնապաշտպանութեան բնազդն է որ կը խլրտի։ Թէ՛ անհատին եւ թէ՛ հաւաքականութեան համար։

— Երթա՛մ, երթա՛մ... Պատառ մը հաց կը ճարուի ո՛ւր որ ալ ըլլայ։ Իսկ միւսը, հոգեկան ծարաւը, ուսուցանելու, ներշնչելու, արտադրելու երկունքը... Տարագիր ժողովուրդին չարն ու բարին միասին տանելու երանութիւնը... Ի՞նչ գործ ունինք այս գժոխային ժխորին մէջ, այս օտար սալայատակներուն վրայ...

×

Այո՛, ընկեր։ Գնա՛։ Եւ չո՛ւռ։

Գաւա՛ռն է «աղբիւրը լոյսին»։

Եւ եթէ չունինք, այսօր, հայկական գաւառը, ունինք անոր մանրանկարները, — այն ինչ որ գաղութ կը կոչենք։ Որ, սակայն, գաղութ չէ հին իմաստով։ այլ բոլոր տեղափոխուած ժողովուրդ, — վերջին մնացորդը արմատախիլ զանգուածի մը։

Գնա՛, եւ ուրիշներն ալ տար քեզի հետ։ Մինչեւ ո՛ւր որ կրնաս հասնիլ։

Գնա՛, եւ պիտի նորոգուիս։ Պիտի աշխուժանաս։ Պիտի փըթկո՛ւիս։

Այստեղ, ճիշդ է որ յամբաբար կը չիջիս, ինչպէս հազարներ ու հազարներ քեզի պէս։

Այնտեղ, այս պողոտաներէն անդին, ճիշդ է, չպիտի տեսնես չքեղութիւններ։

Բայց, պիտի վայելես հրաշքը վճիտ հաւատքին ու տեւական, պողարեր գործունէութեան։ Պիտի տրորուիս, պիտի խմորուիս բազմութիւններուն հետ։ Բազմութիւններուն համար։

Հերի՛ք է որքան սորվեցար այստեղ, լման քսան տարի։

Գնա՛ եւ սորվեցուր անոնց ալ, ինչ որ գիտես, ինչ որ կրնաս։ Ինչ որ կը պահանջէ այս հալածական ժողովուրդին բարիքը։

Եղածն է որ կը մաչի — կը մաչեցնենք — ամէն տեղ։ Գնա՛, եւ ուրիշներ ալ թող հասնին քու հետեւիդ, պակասները լրացնելու համար։

Երակներդ կը ցամքին այստեղ։ Երակներ կը ցամքին այնտեղ, եթէ չամենաս։ Եթէ չամառիս կառչիլ պողոտաներուն։ Մեթրոյին կամ «պլեթրօ»ին։

Գնա «գաւառ», ե՛ւ քու, ե՛ւ ուրիշներու փրկութեան համար։ Գործելու եւ արտադրելու համար։

Հաշուէ թէ արեւելեան կամ կիլիկեան գաւառներէն մէկն է այսօրուան պուլկարահայ գաղութը։ Երկրորդ մը՝ յունահայը։ Երրորդ մը՝ Սուրիա – Լիբանանը, Միջագետքը եւն.։

Չէ՞ր երթար, ժամանակին, Պոլիսէն, Թիֆլիսէն կամ Թեհրանէն։

Հոգ չէ թէ ի՛նչ գործով։

Աչքէդեն անձարակն ալ, պատուաստ կ'առնէ եւ պատուաստ կու տայ, ա՛յնտեղ, «գաւառ»ի մէջ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴԸ...

Պոլսոյ «Նոր Լուր»ին մէջ կը կարդամ (12 սեպտ.)։

— «Հաճոյքով կը լսենք թէ մօտ օրէն պիտի սկսի հրատարակուիլ «Զարթօնք» իրը առաւօտեան օրաթերթ։ Հրատարակիչներն են խումբ մը երիտասարդ ուժեր, որոնց մէջ կան ծանօթ մտաւորականներ»։

Ուրեմն, «Նոր Լուր»ը, «Արեւելք»ը, «Ազգապարտ»ը եւ «Ժամանակ»ը պիտի ունենան նոր մրցակից մը։

Երբ աւելի քան երկու միլիոն ժողովուրդ ունէինք Թուրքիոյ մէջ, 3–4 օրաթերթը բաւական կը համարուէր։

Հիմա որ հազիւ 60—70,000 Հայ կայ Պոլսոյ մէջ, եւ 25—30,000 թշուառներ ալ՝ Անատոլուի խորերը, եբեւի հինգն ալ բիչ կուգայ։ (Որովհետեւ, ուրիշներ ալ դիմած են, արտօնութեան համար)։

Եւ երեւակայել որ իւրաքանչիւրին սպառումը 800 — 1000 — 1200ի մէջ կը խաղայ։

Շանսատակ Թալաթը ըսած է, ժամանակին։

— Հայերէն թերթ մի՛ դադրեցնէք։ Ընդհակառակն, մէկի տեղ քսան արտօնութիւն տուէք։ Եթէ դադրեցնէք, կը տրտնջան թէ կը հալածուին եւ մեր վրայ կը յարձակին։ Մինչդեռ երբ ազատ թողուիս եւ կարելի եղածին չափ շատ արտօնագիր տաս, մեզ կը մոռնան եւ իրար կը գթեն։

Որքան պիտի ուզէի որ Թալաթը աստ խօսած ըլլար, եւ Պոլսոյ հինգ օրաթերթերուն ամէն մէկը եղբայրաբար ձեռ ձեռի տուած, «իւրովսանն» աշխատէր ազգին բարօրութեան համար...

ՎԱՐԱԶ

ՀԱԼԷՊԻ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Մեր մասնաւոր թղթակիցը այսօր կը պարզէ Սուրիոյ վերջին դէպքերը (Ր. էջ), աւելցնելով թէ մտահոգութեան լուրջ պատճառներ չկան։

Արաբական թերթ մը, խօսելով Հալէպի ձերբակալութեանց վրայ, կը գրէ թէ ազգայնականները չեն կրնար Թուրքիոյ հետ յարաբերիլ ու պատրաստել ամուր մուտքը Սուրիա։ «Ազգայնականները, բշնամի են որ եւ է տիրակալութեան եւ չեն ուզեր վերստին կրել ծանր լուծ մը որմէ հազիւ թէ ազատած են»։

Եւ յայտարարելէ յետոյ թէ ազգայնականները որ եւ է մասնակցութիւն չեն ունեցած Հալէպի ոստիկանատան վրայ ձեռնուած ռումբերու խնդրին մէջ, կ'ըսէ որ իր 10 բարեկամները ոբոնիւ «կը մաշին Հալէպի գնտանիներուն մէջ», գոհերն են կարգ մը չափաւորական երեսփոխանիներու կողմէ կազմակերպուած մեքենայութեան մը։

ԿՈՐՍՈՒԵՑԱ՞Ի

Տակաւին լուր չկայ «Ամերիքըն Նըրս» օդանաւէն, որ Նիւ Եորէն ճամբայ ելած էր երեքշաբթի օր, Հռոմ հասնելու համար եւ ուր կը գտնուէին երկու օդանաւորդներ եւ օրիորդ մը։

Առջի օր, վտանգի նշաններ նշմարուեցան Անգլիոյ արեւելեան ծովեզերքը։ Հակառակ թանձր մշուշին, ազատարար նաւ մը եւ երկու նաւակներ փութացին նշանակուած տեղը։ Նաւապետը կը յայտարարէ թէ զօրաւոր օդանաւի մը շարժանիւներուն ձայնը լսեց, յետոյ՝ ահռելի պայթիւն մը։ Եւ երկար ատեն, լոյսեր կ'երեւային ծովուն վրայ, բոցավառ պէնզինի մը տպաւորութիւնը ձգելով։ Ազատարար նաւերը անմիջապէս ճամբայ հանուեցան դէպ ի ադէտին վայրը, բայց որ եւ է հետք չգըտան։

Կը կարծուի թէ ամերիկեան օդանաւն է որ այսպէս արկածի հանդիպած է։

— :-: —

ՈՒԹՍՈՒՆ ՊԱՐՍԻԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ ճամբայ ելան դէպ ի Եւրոպա, իրենց ուսումը լրացնելու համար։ 65ը Ֆրանսա պիտի գան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Ռանթ»ներու միացումը խուճարկուեցաւ

Երեսփ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրուած ըլլալով, ուրբաթ գիշեր քուէարկեց «ռանթ»ներու (հասութաբեր արժեթուղթեր) միացումը։ Այս զրոյցին ենթակայ են հետեւեալ «ռանթ»ները.— 5 առ 100 (1915—16), 6 առ 100 (1920), 6 առ 100 (1927), 5 առ 100 (1928), 1927ի 6 առ 100 տոկոսաբեր պարտաթուղթերը, 1927ի 7 առ 100 տոկոսաբեր դանձառմանները։

Այս բոլորին դումարն է 85 միլիոն ֆրանք։ Ասոնց փոխարէն պիտի հաստատուին նոր պարտաթուղթեր, 4½ առ 100 տոկոսով, եւ 75 տարիէն վճարելի։ Հաստուցումներ պիտի ըլլան մանր հատառումներուն (ռանթիէ)։

⁂ Կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր դրած ըլլալով, Երեսփ. ժողովը չկրցաւ երկարաձգել վիճաբանութիւնները կամ յետաձգում առաջարկել։ Ելմտական նախարարը սեղանի վրայ դնելով կառավարութեան ծրագիրը, անմիջական քննութիւն պահանջեց։

Ձկակողմեան երեսփոխան մը գիտել տուաւ թէ հաւատարութեան սկզբունքը բռնաբարուած է եւ թէ հաստատուներն են որ կը վնասուին ծրագրուած միացումով։ Զախակողմեան երեսփոխանները բողոքեցին այս դիտողութեան դէմ եւ փոքորիկ մը ծագեցաւ։ Երկար ճառ մը խօսեցաւ ելմտական նախարարը, պարզելով ծրագրին առաւելութիւնները։ Իսկ վարչապետ Պ. Խոխօ սպառազէն կոչ մը ուղղեց ժողովականներուն։

⁂ Վերակոչան ալ, երկկ, իր կարգին քննեց ծրագիրը եւ վաւերացուց։

Անգլիա պիտի միջամտէ՞

Վերջին լուրերու համաձայն, բրիտանական կառավարութիւնը այլ եւս չպիտի սպասէ, իր դերը կատարելու համար Ֆրանքֆուրթեան վէճին մէջ։

Մաքսօնալտի ծրագիրն է՝ համոզել Գերմանիան որ մասնակցի զինաթափութեան խորհրդաժողովին։

Այն առեն, անգլիական կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ կարգ մը պահովութիւններ տալ Գերմանիոյ։ Այսպէս, պետութիւնները յանձն պիտի առնեն միջամտել իրենց սպառազինութիւնները, ինչ որ դժբնդունելի պիտի նուազեցնէ Գերմանիոյ հետ եղած անհաւասարութիւնը։ Յետոյ, Անգլիա պիտի առաջարկէ որ զինաթափութեան պայմանագրին մէջ յօդուած մը աւելցուի, Գերմանիոյ զինուորական հաւասարութեան մասին։

Լոնտոնի խաւական դէսպանը, որ Հռոմ գացած էր, աճապարանքով դարձաւ իր պաշտօնավայրը, իրագէկ մնալու համար անցուդարձերուն։

Իսկ ի՞նչ կ'ըսէ Գերմանիան

Գրած էինք թէ գերմանական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով զինաթափութեան խորհրդաժողովի նախագահին, յայտնած է թէ չպիտի կրնայ մասնակցիլ ժողովին։

Անմիջապէս հրատարակութեան տրուեցաւ այդ ծանուցագիրը, որ կը խօսայ Գերմանիոյ տեսակէտները՝ սպառազինութեանց կրճատման եւ իրաւունքներու հաւասարութեան մասին։

Գերմանիա կը յիշէ թէ, նախապէս ալ, զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ, դիտել տուած էր թէ սպառազինութեանց հաւասարութեան խնդիրը չի կրնար աւելի երկար տակաւ մնալ։ Իր տեսակէտով, հարցը կը լուծուի այսպէս, — բոլոր պետութիւնները ենթարկել միեւնոյն կանոններուն եւ սկզբունքներուն՝ զինաթափութեան եւ բացառիկ անօրինութեանց մասին։ Կարելի չէ պահանջել Գերմանիային որ մասնակցի զինաթափութեան խորհրդակցութեանց, որքան առեն որ չէ հաստատուած թէ գոնուած միջոցները պիտի գործադրուին նաեւ Գերմանիոյ համար։ Գերմանիոյ գործակցութիւնը ապահովելու համար, կառավարութիւնը ջանաց դիւանագիտական ճամբով լուսաբանել իրաւունքի հաւասարութեան խնդիրը։ Ժխտականաբար, մինչեւ հիմա ապարդիւն մնացին իր ջանքերը։ Այս պայմաններուն մէջ, չի կրնար պատասխանել ժողովի հրաւէրին։

..Եւ ահա նոր զրահապար մը

Գերմանական կառավարութիւնը որոշից չուտով չինել ծրագրուած վեց զրահապարներուն երրորդը։ Անհրաժեշտ վարկը քուէարկուած էր արդէն Պրէնինկի վարչապետութեան օրով, բայց որոշուած էր յետաձգել շինութիւնը, ապահովի ժրնեւի խորհրդակցութեանց արդիւնքին։

Կառավարութիւնը անպայման կերպով ծանոյց թէ՝ այդ խորհրդակցութիւնները գործնական արդիւնքի մը յանգած չըլլալով, հրամայած է սկսիլ նոր զրահապարին շինութիւնները, յառաջիկայ հոկտ. 1ին։ Կարելի պիտի ըլլայ նոր մարտանաւը գործածել չորս տարիէն։ Բ. զրահապարին շինութիւնը, որ սկըսուած է 1931ին, հաւանաբար լրանայ 1933 Մարտին։ Իսկ առաջինը պատրաստ է արդէն եւ նաւատորմին մաս պիտի կազմէ յառաջիկայ Ցունուարին։

⁂ *Գերմանիոյ այս ահապարանքը մեծ իրարանցում պատճառեց քաղաքական շրջանակներու մէջ, մանաւանդ որ տեղի կ'ունենայ մարզական եւ մարտական կազմակերպութեանց մասին եղած կարգադրութիւնէն անմիջապէս յետոյ։ Ինչպէս կ'երեւայ, Գերմանացիները որոշած են խօսքէն գործի անցնիլ, իրականացնելու համար սպառազինման հաւասարութիւնը։*

Աւստրիա՞ն ալ վտակուեցաւ

Վիեննայէն հասած լուրերու համաձայն, վարչապետ Տօլֆուս կը պատրաստուի դիկտատորութիւն հռչակել, հետեւելով Գերմանիոյ օրինակին։

Ուրեմն, Աւստրիոյ մէջ ալ խորհրդարանը պիտի պահէն իրրեւ զարդ։

Կը մնայ որ Աւստրիան ալ սպառազինութեանց հաւասարութիւն պահանջէ, աւելի չուտ իրականացնելու համար «Անշլուս»ը... (Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ միացումը)։

Տրոցկի նորեն մէջտեղ մնաց

Պոլսոյ հելենական հիւպատոսը մերժեց վաւերացնել Տրոցկիի անցագիրը, որուն պայմանաժամը անցած է։ Ուրեմն, կարմիր աքսորականը նորէն չպիտի կրնայ Զեհոսլովաքիա երթալ, դարմանուելու համար։

Զեհական կառավարութիւնը տրամադիր էր այս անգամ արտօնելու Տրոցկիի մուտքը, բայց կարգ մը թերթեր եւ զինուորական կազմակերպութիւններ այնքան բուռն պայքար բացին որ, նեղքին նախարարը սկսաւ վարանիլ եւ հիմա ալ անցագրի խնդիր մը կը պատրաստակէն։

Ինչ կ'ընէ Տրոցկի։ Ժամանակ մը աշխարհ կը դղրդացնէր կարմիր բանակով, հիմա անցագիր մը անգամ չի կրնար ճարել, ինչպէս ո եւ է հայ գաղթական...

ԺԱՆՏԱԽՏ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԳԱՅԹԱԿԱՑԱՆԻՆ ՄԷՋ

Պէյրութի արաբական թերթերը կը գրեն (10 սեպտ.)։—

Անցածները ծանուցած էինք ժամտախտի քանի մը դէպքեր Պէյրութի հայկական վրանաքաղաքին մէջ։ Կը տեսնուի որ Մարմէջը թաղին մէջ չատ աղտոտութիւններ կան, ուստիերը չատ խիտ են եւ առողջական պայմաններու հոգ չեն տաներ։ Հոն միջոցները անբիւ են։

Այս չարթնուան սկիզբը, հոն, Համբարձումեան անուն Հայ մը կը հիւանդանայ։ Ազգականները չեն գիտեր հիւանդութեան պատճառը։ Երեք օր վերջ կը մեռնի։ Առողջապահական անօրինութեան լուր արուեցաւ որ այս մարդուն մահը կասկածելի է եւ սովորական հիւանդութեան մը զոհը չէ։ Տնօրէնը յետ դիպուածութեան եւ բժշկական հարկ եղած քննութեան հաստատեց որ ան ժանտախտի զոհն է։ խափան այրելու հրաման տուաւ անոր դիակը ու շրջակայ բնակարանները։

Մինչ կը զբաղանանք քաղաքագիտութեան այսքան անհոգութեան։ 1927էն ի վեր որոշած է այդ կայանները քանդումն ու նոր ճամբաներու բացումը անոնց մէջէն, սակայն միշտ կը ձգձգէ եւ վտանգի կ'ենթարկէ քաղաքին առողջութիւնը։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼԸ

Բանակցութիւնները կը շարունակուին Մանչեսթրի մէջ, միջին ճամբայ մը գտնելու եւ Լանքաշիրի գործադուլին վերջ տալու համար։ Այս առթիւ կազմուած ժողովը, որուն նախագահն է աշխատանքի նախարարը, համաձայնեցաւ հետեւեալ կէտերու մասին։— 1) Ընդհանուր պայմանագրութիւն մը պիտի կնքուի Լանքաշիրի բոլոր մանարաններու բանուորներուն համար, փոխանակ տեղական պայմանագրութեանց։ 2) Միջոցներ պիտի խորհուին, որպէս զի գործադուլներ չծագին յառաջիկային։ 3) Պիտի կազմուի խառն յանձնախումբ մը, աշխատավարձի սակերը որոշելու համար։ 4) Աշխատանքի նախարարը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, որպէս զի գործարանատէրները գործադրեն տրուած որոշումները։

Ամէնէն առաջ նկատի առնուած է աշխատավարձի խնդիրը։

ԹՇՈՒԱՌՈՒԻԹԻՒՆԸ ԱԽՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

Վիեննայի թերթերը կը գրեն թէ Տոնավից Բաղաբը, որ Սթիրիոյ ճարտարագործական եւ հանքային կեդրոնն է, սնանկութեան ափը հասած է։ Քաղաքապետութեան սնտուկները պարապ են եւ գործազուրկները չեն կրնար դրամ ստանալ, մատնուելով անկարագրելի թշուառութեան։ Զորս հազար գործազուրկներ աշխատանք եւ հաց կը պահանջեն։ Քաղաքապետը կեդրոնական կառավարութեան դիմած է, ճար մը խնդրելով։

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԻՐԱՐ ԽՓԵԼ

Ուրբաթ գիշեր, Սօֆիայի փողոցներուն մէջ սպանուեցաւ Փեթրով Եուֆս, «Նովօ Վրէմէ» թերթին հրատարակիչը։ Ահաբեկիչները փախան։ Կը կարծուի թէ Մակեդոնական կազմակերպութեանց անդամ են եւ կուսակից՝ Միխայլովի։

Անցեալ շաբթու ալ, խմբագիր մը սպանուած էր միեւնոյն քաղաքին մէջ եւ նոյն պատճառներով։

ՄՈՍԿՈՒԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԵՏ

Պ. Լիտվինով, Խ. Միութեան արտաքին գործակատարը, ժըննեւ գնաց, մասնակցելու համար գինաթափութեան խորհրդաժողովին։ Մեկնելէ առաջ, նախագահեց ազգային պաշտպանութեան խորհուրդի մէկ նիստին։ Լուրի մը համաձայն, այդ ժողովին մէջ որոշուած է որ, եթէ գինաթափութեան խորհրդաժողովը մերժէ ռուսական առաջարկները, Լիտվինով ուժ պիտի տայ Գերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքին եւ պիտի պահանջէ որ բոլոր պետութիւններն ալ իրենց սպառազինութիւնները իջեցնեն Գերմանիոյ մակարդակին։

* Գերմանիա սկսաւ փոխել կարեւոր երկիրներու դեսպանները։ Առաջին առթիւ պիտի փոխուի Փարիզի գերմանական դեսպանը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԷՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐԸ ԵՒ ԹՆԶՈՒԿԸ

ՀԱԼԷՊ, 8 սեպտ.— Ներկայ տարուան ընթացքին, Սուրիան ընդհանրապէս, տպրեցաւ ներքին խառնակ վիճակ մը որ ծնունդ առաւ երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ:

Պատուած ազգայնականները ամէն ջանք ի գործ դրին բեկանել տալու համար ընտրութիւնները եւ սակայն ի զուր: Ժողովը բացուեցաւ յունիսին: Հազիը պէյ էլ Ազմի հանրապետութեան նախագահ ընտրուելը, մասամբ գոհացում կուտար ազգայնականներուն, որոնք գաղրեցան գործութիւնները շարունակելէ եւ էջդք ու հանդարտ կեցուածք առին, սպասելով հոկտեմբերի նստաշրջանին, ուր սահմանադիր ժողովը օրակարգի վրայ պիտի ունենայ էական խնդիրները եւ որոնց լուծմէն ճակատագրական նշանակութիւն կուտան ազգայնականները:

Ամիսներէ ի վեր ուրեմն բնականոն էր կեանքը այս երկրին մէջ, բայց ահա տասնեակ մը օրերէ ի վեր, Սուրիոյ, մասնաւորաբար հիւսիսային չրջաններուն մէջ, ծայր են տուած խառնակութիւններն ու դէպքերը եւ օրէ օր կացութիւնը վրդովիչ հանգամանք կը առնայ:

Զախող մահափորձի մը հետ՝ որուն նշաւակն ու հեղինակը երիւքն ալ Հայեր են, իրերայաջորդ ու զուգընթաց այնպիսի արագ դէպքեր տեղի ունեցան որ, հանրային կարծիքը, որամաթանօքէն իրաւունք առաւ իրեն, չաղկապել մէկը միւսին, յանգելով յոռետես եզրակացութեան մը որուն ճնշման տակ կ'ապրի ներկայիս:

Ո'րքան կը տեւէ այս կացութիւնը եւ ի՞նչպէս կը վերջանայ, — ոչինչ կարելի է ըսել այդ մասին, ցորչափ դէպքերու բուն պատճառը կը մնայ անճանօթ ու ոչինչ պարզուած է առկայն:

Ի՞նչպէս սկսան ու զարգացան դէպքերը:

Քանի մը ամիս առաջ, օր ցերեկով Հալէպի գլխաւոր մէկ հրապարակին վրայ տարճանակի քանի մը հարուածով տեղն ու տեղը իր կինը սպաննեց Հայ մը՝ Սամուէլ Զաւուշ Զիլինկիրեան, Հաճընցի, ու յաջողեցաւ փախչիլ ու իր հետքը կորնցնել: Կինը վերակացիալ անասակ մըն էր ու հանրային կարծիքը առանց բարակը մանելու, արդար դատաւ այս արարքը ու մոռցաւ դէպքն ու հեղինակը՝ Սամուէլ Զաւուշը:

Օգոստոս 27ի առաւօտը մահափորձ մը տեղի ունեցաւ Հալէպի ոստիկանական քննիչ՝ Պ. Կ. Ծագկունիի վրայ: Պ. Ծագկունին իր ինքնաշարժ հնծկիանիւը նստելու պահուն, «Թրքուհի» մը կրակած է իր վրայ քանի քայլ հեռաւորութենէ մը, երեք անգամ, վիրաւորելով զայն դէպքէն: Վիրաւոր ոստիկանապետը հնանալի պատրիւնութեամբ մը իր հերթին արձանակը քաշած ու կրակելով հետապնդած է ահաբեկիչը, մինչեւ որ ուշաթափ գետին է ինկած:

Մինչ այս կը հասնին ոստիկաններ: Եռաւէն հասնող ոստիկաններու բազմութիւնը տեսնելով, եթէ ոչ վախէն դէթ չուարումէն, իր հանդիպած մէկ փուռէն ներս մտնելով այս յանդուգն «Թրքուհի»ն, կը սկսի բազմահարուածով մը կրակել:

Ոստիկանները կը պաշարեն փուռը ու կը յաջողին ձերբակալել մուրք հնոջական ատրպէ մէջ ծպտուն Սամուէլ Զաւուշը:

Հետեւեալ օրը ձերբակալուեցաւ Հայ մը, Առաքել Աբեքեան՝ դերձակ, որ մօտէն կապ ունեցած ըլլալ կը թըւի Սամուէլ Զաւուշի հետ եւ քրիստոնեայ նախկին զաղտնի ոստիկան մը Աչլմի էֆ. որ յետոյ ազատ արձակուեցաւ:

Այս դէպքին երկրորդ օրը, յանկարծական եւ խիստ ձեւով մը տեղի ունեցան ձերբակալութիւնները Հալէպի ազգայնական յայտնի պարագլուխներուն:

Ատոր վրայ ազգայնականները իբր բողոքի նշան, փակեցին խանութները ու յարձակում գործեցին հակառակողներու խանութներուն վրայ, չփոթութիւն եւ խուճապ տեղի ունենալով քաղաքին մէջ:

Օր մը վերջ լուր տարածուեցաւ որ ազգայնական յայտնի վարիչ Խալահիմ պէյ Հանանօ մահափորձի է ենթարկուած հակառակորդներու կողմէ:

Դէպքը արդիւնքն է պարզ վէճի մը որ մղուած է Խալահիմ պէյ Հանանոյի եւ իր դիւղացի Զէրքէզի մը միջեւ, որոնք երկար ժամանակներէ ի վեր ընտանեկան հակառակութիւն եւ քէն ունէին: Զէրքէզը փոքր ատրճանակով մը կրակած է Խալահիմ պէյի ոտքերուն. կապար մը վիրաւորած է զայն զարշապարէն, թեթեւ կերպով: Ու ահա նոր ցոյցեր ու դէպքեր, մինչեւ իրականութեան պարզուիլը:

Նայն այս օրերուն է որ տեղի կ'ունենան աւազակային դէպքեր ու յարձակումներ հիւս. Սուրիոյ զանազան կողմերը:

Էքզէղի մէջ անճանօթ ուղղութեամբ արձակուած կապարէ մը, քանի մը օր առաջ սպաննուեցաւ Այնթապցի Հայ մը:

Բաքքալի մէջ հոդային վէճի մը հետեւանքով Պէտվիները սպաննած են Թուրք մը՝ նախկին նահապետ Սապրի պէյ ու Թուրք հիւպատոսարանը իրար է անցած:

Թնճուկ մը զոր քակել կարենալու համար, սոխուած ենք սպասել, տեղեկանալու համար ազգայնական վարիչներու ձերբակալութենէց պատճառին: Ան այժմ չենք ուզեր անդրադառնալ բոլոր այն դրոյցներուն որոնք կրնան ճշմարտանմանի ըլլալ կամ ճշմարտութեան մօտիկ եւ սակայն ոչ ճշմարտութիւնը: Սուրիան ճի'շդ է, կ'ապրի լարուած ու անդորո վիճակ մը, բայց սխալ է կապել այս բոլոր դէպքերը իրարու եւ յոռետես եզրակացութենէց հասնիլ:

Մեզ կը մնայ ըլլալ լուրջ, արթուն եւ պարարիւն: Այսպէս պէտք է ըլլայ մանաւանդ սուրիահայ մամուլը, հանդարտ դէպքերը խոշորացոյցով չդիտելու համար:

Այս տարբական թելադրութիւնը ընենք, նկատի ունենալով Պէյրութի թերթը, որուն մէջ, վաղուցային հանդարտ կռիւ մը եւ Հայու մը վիրաւորումը խոշոր տառերով կը վերնագրուին: Այնպիսի ժամանակի մը ուր հոդեբանական վիճակը յայտնի է, դիտնանք ընտրել դիրերն ու բառերը ու չափել անոնց չէշտը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍԻՊԻԼ

ԽՄԲ.— Գրեցինք Թէ Թեթեւ կաթուած մը անկողին ձգած է Սիպիլը (Տիկին Զապէլ Ասատուր), որուն գրական եւ ուսուցչական գործունէութեան յոբելեանը տօնելու կը պատրաստուին Պոլսոյ մէջ:

Մեր պանդուխտ երիտասարդութեան համար բաղդատաբար անծանօթ ըլլալով Սիպիլը, ն. Գ. Բ.ի վերջին հատորէն կ'արտատպենք Զօհրապի ուրուագիծը՝ անոր մասին.—

Սիպի՛լ. ինչո՞ւ այս պատրուակը. ներելի չէ՞ անուննիդ տալ. եւ ի՞նչպէս ծանօթներու կարգը դասել այս դէմքը, որ անծանօթ մնալ կը փափաքի:

Անծանօթ մնալ ամէնուս փափաքն է. մեզի յատուկ, առանձին, անձնամխելի գոյութիւն մ'ունենալ ուր քաշուինք ուզած ատենիս. նպատակ մը որով կարելի ըլլայ թաքչիլ դժնդակ աչքերէ. օգտակար գործիք մը, որով պարապութիւն շինենք մեր շուրջը ու պօսպօսող բերանները կեղծաւոր ձայնը չհասնի մեզի:

Ի՞նչ օգուտ. ճամբուն ամբողջ երկարութեամբ բուսած փուշերուն ու ժայռատներուն մէջ, ամէն մէկ քայլափոխին ծուիկ ծուիկ կը բզքտի վերարկուն որ անհարկի աչքերէ պիտի պահէր մարդուն ներքին ու թաքուն կեանքը:

Սրտին յետին խորշիկը պէտք է պարզել ու բան մը չունենալ ու չպահել քեզի յատուկ. ալ այսուհետեւ ո՛չ եւս մտանակի գոյութիւններ, այլ ընդհանուր կեանք մը. ո՛չ ցօղի կաթիլ մը՝ զիշերէն ուռացած թրթռացող տերեւին վրայ. եւ ոչ կաթիլ մը արցունք արտեւանունքին վրայ ղողահար. ո՛չ դեռ, ո՛չ լիճ եւ ոչ ծով. այլ ովկիանոս միայն. բոլոր ցամաքը մէկդին ու բոլոր ջուրը միւս. այս է նոր աշխարհագրութիւնը:

Կը մեղանչեմ հարկաւ, եթէ անզգուշապահ ձեռքով վեր առնեմ այն քօղը որուն ետին Սիպիլ ծածկուած կ'ուզէ ուռալ. Այդպէս թո՛ղ ըլլայ. բայց ներելի է զէթ ուրուագրել իր պատկերը այնքան՝ որքան շղարշին թափանցկութենէն կը մատնուի կամ լաչակին գեղայարդար ու արուեստաշէն ծալքերուն մէջ մոռցուած բացուածքէն կ'ընդնշմարեմ:

Վիպասա՞ն թէ քանաստեղծ:

Գրող մը որ հոգիին հետ կը զբաղի, երբեք ժարմինին. ու կը վախնայ ըսելու, որ սիրտը վեր կը դասէ մխքէն, եւ աստղերի մը տարտամ մթութիւնը՝ որոշ գծի մը յղուած ու անխարդախ սեւութենէն:

Բանաստեղծ մը ուրեմն:

Բանաստեղծ մը որ շնորհալին՝ գեղեցիկէն կը նախընտրէ ու տպաւորութիւնը յիշատակէն:

Ինք ալ տպաւորութիւններ թողուլ կ'ուզէ եւ ոչ յիշատակներ. իր եղանակները այն բերնուց սորվուելիք ու յեղյեղուելիք երգերը չեն զորս ամբոխ մխքըմբս կը պահէ. այլ ներդաշնակութիւն մը որ մտքի օրօրուժով ու ծփանքով, լանդպայս կը տանի քեզ մինչեւ այն հանդրուանները ուր վայլելքը տրտմութեան կը փոխուի: Եւ ամէն անդամ որ կեանքի պատահումներով ժամանակ այդ սահմաններէն մէկուն, այդ ներդաշնակութեան վայելքը կ'արթննայ յանկարծ սրտիդ մէջ, թէեւ անկարող ըլլաս զայն յօրինող նուագները վերյիշելու:

Իր վէպերը քերթուածներ են:

Աղջկան մը սիրտը անբիծ տաճարակի մը սիրտն է, որ դուն ուրեք մեր տանեաց վրայ բոյն կը դնէ. իր երեւակայած երիտասարդ հոգին ալ հրեշտակի եւ ճիւաղի հոգիներու մէջ կը տարուբերի. ճօճանակի մը պէս որ դծած ազեղի մէկ ծայրէն միւսը կ'երթայ շարունակ ու չի կենար հոն՝ ուր պէտք է վերջապէս կանգ առնել եւ ուր մարդկային հոգիները սովորաբար կը կենան:

Պատճառն այն է որ քերթող մ'է վիպասանը ու իր մտքին թռիչքովը ու աշխոյժովը կ'ոգեւորէ վէպին անձինքը այնքան՝ որ կը զարդրին մեզի նմանելէ, անճանաչ էակներ կ'ըլլան որոնց ուրախութեան ու կսկիծին անտարբեր կը մնանք:

Ի փոխարէն, իր քերթուածներն ալ վէպեր են ուր սրտի անկեղծութենէն ճշմարիտ բանաստեղծութիւնը կը բղխի:

Վանքի մէջ մոռցուած միանձնուհին՝ իր չնչին բաժինը պահանջելով կեանքէն, արդար բողոք մը կը բերէ ու կը յուզէ մեզ: Իր ժանեակներու սիրուն մեռնող պերճասէր աղջիկը մեր արդի Օֆելիան է, վասն զի յորմէհետէ աղջիկները չեն մեռնիր ծաղիկ քաղելով, իրենց արդուզարդին համար կը սպառին:

Եւ եթէ այս բանաստեղծութիւնը անկեղծ ցաւակցութիւն մը կ'արթնցնէ մեր սրտին մէջ, պատճառն այն է որ քերթողը վիպասան մ'է հոս:

Այս քերթողի ու վիպասանի զիրկընդխառնումը գեղեցիկ մագդրու մէջ գնեղուած ծաղկի մը տպաւորութիւնը կ'ընծէ վրան:

Իբրեւ վիպագիր՝ հաւատք ունի ամէն բանի վրայ. ատով՝ իր խմաստասիրութիւնը կ'ամբապնդէ երբ մերը՝ ինքնագլուխ քալելու դատապարտած, կը տկարանայ, կը սայթաքի ամէն վայրկեան:

Իր շեշտը անկեղծութեան շեշտն է նոյն իսկ հոն՝ ուր գերագանցը զանելու ջանքով կը վրիպի: Իր գծած պատկերները անտարակոյս կ'ապրին իր սրտին մէջ, և ինքը կը զգայ, կը տեսնէ զանոնք. իր հոգին՝ թանգարան մըն է ուր գլուխ գործոցներ մուտք ունին միայն եւ որոնց հետ կ'ապրի օրն ի բուն, գլուխ գլխի, կատարելութեան հրաշակերտներ՝ որոնք ամենօրեայ դրացիներու վերջնական հանդամանքը առած են իր աչքին:

Եւ երբ կը հասի կեանքը բացատրել այդ էակներու կեանքով, կը դժայլեցնէ բայց չի համոզեր զանց. իր ըմբռնումը, շքեղ, խոստապահանջ, բայց եթէ կարելի է ըսել, անձ՛ուկ կը թուի:

Գեղջուհիները ենք մենք որ կը պահանջենք իրմէ, ապարանքի սիրուհիէն, լայն ու հարթ պողոտայի վրայ քալելու վարժուած տիկիններէն, նեղ ու ցեխոտ փողոցներուն, խարխուլ տուներուն, ծուռ ու մուռ սանդուղներու վրայ ապրողներուն գոյութիւնը չուրանալ ու չարհամարհել, ու երբ ուրիշներին սահելով իյնան ու գլտորին վար, իր վճռին մէջ ի հաշիւ առնել ելեւէջները ճամբուն, ուրկէ քալելու սոխուած է աշխարհը:

Այն երիտասարդ կինը, որ Սիպիլ կը սոսրագրէ, իր անհատական կեանքովը պարծանքն է իր սեռին եւ մեծ տաղանդովը մեր բոլոր գրականութեան:

Տան տիկինն ալ է այս մեծ բանաստեղծութեան. եւ տան տիկինն պիտի մնայ մինչեւ վերջը. կեանքի պայքարները պիտի չդպին իր ճակատագրին, յորձանքները ու փոթորիկները պիտի եռան, պիտի պատուքին. պիտի անցնին իր քովիկէն առանց իրեն դպչելու: Գրականութեան մէջ ինքը պիտի մնայ ճշմարիտ ներշնչական կինը որուն պատգամները պիտի սրտապնդեն մեզ՝ որ այնքան կարօտ ենք քաջալերութեան անոյշ ձայնին. եւ իրեն օրինակովը պիտի շարունակենք վաստակիլ, ապերախտ վաստակ, մինչեւ այն օրը որ Սիպիլ ապագան ցոյց տայ մեզի, յստակ եւ չինչ հորիզոն, թողլով ներկան իր առօրեայ ծփանքին:

Գ. ՉՕՀՐԱՊ

Մայիս 1893

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՈՒ ՆՈՐԷՆ

Ռ. ՄԱՄՈՒԼԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

— :-: —

Փարիզի Քրանսական թերթերը եւ արուեստի պարբերականները կը շարունակեն խօսիլ Մամուլեանի մասին, չդայլելով ամէն գովեստ ու պատիւ հայ տաղանդաւոր արուեստագէտին:

Ահա Comœdia թերթը, որ կը հրատարակէ գեղեցիկ պատկեր մը, ուր կը տեսնուին, Թեւ Թեւի, Մամուլեան, իր Հայու խոհուն ու աղուոր աչքերով, ժպտկէ Մաք Տոնալա, իր պչրուն ծիծաղով, Մօրիս Ըվալիէ, երջանիկ մարդու իր ճաւատարմութեամբ:

Այս լուսանկարը առնուած է Love me to night գեղեցիկ ժապաւէնին պատրաստութեան առեն:

Վերջապէս նոյն Comœdiaին մէջ (15 սեպտ.), J. - P. Coutisson կուտայ նաեւ յօդուած մը Մամուլեանի մասին, մանաւորաբար ներկայացնելով Love me to night չարժանկարը, իբրեւ «Ներկայ պատրաստուած ժապաւէններուն մէջ ամենագեղեցիկը», գործը Ռ. Մամուլեանի:

— Եզանակը լաւ սկսաւ: Գացի տեսայ Ըվալիէի վերջին ֆիլմը, զոր բեմադրած է Մամուլեան: Քիչ մը թերահաւատ էի: Ինչպէս կրնայ մարդ խաբուիլ եղեր:

Կ'ուզեմ աւելցնել, որ City Streets հրաշալի ֆիլմին պատրաստութիւնը ինձի բաւական չէր թուեր՝ գործածել պիտնալու համար արուեստագէտ մը, որ Մօրիս Ըվալիէն է: Սակայն անմիջապէս ըսեմ թէ Մամուլեան լաւ հասկցեր է Ըվալիէն, դիտցեր է տալ անոր ճշմարիտ դէմքը, մեզի չնորհելու համար անոր հոգին, թէ երբեմն Ըվալիէն բնաւ չի նմանիր նոր Ըվալիէին, անոր որ կ'երեւի Love me to nightի մէջ:

Վարպետութեան գեղեցիկ փորձ մըն է այս:

Երեսուներեք տարեկան այս բեմադրիչը, Մամուլեան, որ այս ֆիլմէն առաջ պատրաստած էր Applause, City Streets, Dr. Jeckill and Mr. Hyde, ինձի կը թուի թէ ամէնէն աւելի օժտուածն է բոլոր ֆիլմ պատրաստողներուն մէջ:

կը յիշեմ Pabstը, եւ, քիչ մը ուրիշ համակրանքով, Ֆլէրը: Մեծ անուններ են ատոնք եւ տիպարներ, որ ցոյց տուած են իրենց դիտողութիւնը:

Տարբեր է Մամուլեան: Ատենապետ ունի, թէքնիք ունի, սքրթ մը, եւ որոշ եղանակ մը իրերը ձեղի ներկայացնելու:

Իր այս ֆիլմը մէկն է ամէնէն կատարեալ գործերէն, — կը պնդեմ այդ մասին, — զոր ես տեսած ըլլամ երբեք: Այսու հանդերձ կը սիրեմ Le Million, ինչպէս L'Opéra de Quat' Sous, վերջապէս նաեւ այն բոլոր ֆիլմերը, որոնք իրապէս սինէմա են:

Եւ ատոնք քիչ են:

Իմ կարծիքովս, Մամուլեանի պատմութիւնն է, հոգիան մը ըլլալ զոր իր գործիքը չարժէ, պիտնալը: Եւ այդ ուղղութեամբ, այնպիսի ճարտարութիւն մը ցոյց կուտայ, որ կը կարծեմ թէ անհատապար է: Իր գործերէն երբեք չի կենար նոյն տեղը:

Մամուլեան մեզի մատով չդպչիր, տուաւ նոր թէքնիքը, իրենը, — չարժէ գործիքը, որքան որ կարելի է եւ չխաղցնել ու չպղտցնել արուեստագէտները պարզապատկերներու մէջ:

Մինչեւ որ հակառակը ցոյց չտայ, ես կը մնամ իմ տեսակէտս վրայ: Սակայն այն օրը, երբ այդ թէքնիքը մանկ հասարակութեան մէջ, կը կարծեմ թէ պիտի ծիծաղինք: Որովհետեւ պէտք է չարժել գիտնալ գործիքը, եւ հասկնալով:

Երբ կատարեալ է կ'ըսեմ Փարամունի այս ֆիլմին մասին, գիտեմ որ ծանօթ չրթներու վրայ հանկալի ժպտուքներ պիտի երեւին, հանկալի անոնց որ նոյն արհեստին կը պատկանին:

Եւ սակայն ճշմարտութեանց ճշմարտութիւնն է բոլորս:

Նիւթն ու հարցերը, զորս կը դնէ այդ ֆիլմը, այնքան ընդարձակ են, որ կ'աւաքեմ եւ որոշ կը ներկայացնեմ.

1— Ռուբէն Մամուլեան մարդ մըն է, — թերեւս առաջինը, — որ հանգած է Ըվալիէն:

2— Գիտցաւ անոր խաղալ տալ իր դերը, եւ մեզի ներկայացնել ուրիշ մարդ մը, բոլորովին տարբեր անոր մէկ, զոր կը տեսնէինք մինչեւ հիմա:

3— Մամուլեան պատրաստեց չորս ֆիլմ (մէկն ըլլալով նաեւ Love me to nightը), մէկը միւսէն տարբեր, (թող իրենք ալ փորձեն անգամ մը), եւ դուն երեսուներեք տարեկան է:

4— Վերջապէս անհերքելի է որ այս ֆիլմը մեկնակէտն է նոր սեռի մը, չնորհիւ սինէմայի նոր թէքնիքի մը եւ անճնական ըմբռնումի մը, որ կրնան տարմանալ հանել:

× Paris - Midi եւս, խօսելով Մամուլեանի մասին, կը գրէ.

— Յուլիս հանդիպում մը: երեք ամիսներէ ի վեր Ըվալիէ չտեսած Փարիզի օդագրողներուն հետ: Եւ ահա առաջին հանդիպման ներկայ կ'ըլլայ իր բեմադրիչն ալ, մեծ Ռուբէն Մամուլեանը: Սրտագին եւ յարգալի Մամուլեան: Փարամունն էր որ կազմակերպած էր այս հանդիպումը, իր հրաւիրեալներուն, ներկայացնելի յետոյ Une heure près de toi ժապաւէնը, բեմադրութիւն Ռ. Մամուլեանի:

Հացկերոյթին նախագահը փարաշեց կարգ մը թիւրիմացութիւններ, ըսաւ թէ Մօրիս Ըվալիէն սիրասէր դերասանն է երկու աշխարհներուն մէջ, թէ Ռ. Մամուլեան մեծատաղանդ բեմադրիչ մըն է եւ մարդ մը, որուն արժէքը դեռ չենք կրցած գնահատել ամբողջապէս:

ԱՆԱՆԿ ԱՆԱՆԿ ԲԱՆԵՐ

3

Այլ եւս տարակոյսի առարկայ չէ գաւառացի կնոջ չարաղութեան ըլլալը: Սրապիոն աղա կ'ըսէ թէ երբեք ոխերիմ թշնամի չէ նկատած այդ կինը: Այո, անհաշոյ զրացի մը՝ բայց այդքան միայն: Հետեւաբար պատճառ չունէր անոր դէմ այդքան ահաւոր վրէժխնդրութեան դիմելու եւ տունը քանդելու: Մինչդեռ Ճանապարհան, իր կողքէն խոր առելութիւն մը կը սնուցանէր Սրապիոն աղային եւ իրեններուն դէմ: Ոտքէն մինչեւ գլուխը մաղձ էր: Կ'ատէր ու կը հալածէր Թալլունիս, կը հայհոյէր հոբերնուս համար, կը կռուէր կոյտերին, ինչպէս նաեւ Թրիքին համար: Եւ չատ ըմբռնելի է որ դիմէ վրիժառութեան այդ վատ ձեւին: Այս մասին կատարելապէս համահարթիք եղան Նազիկ հանըմ եւ Սրապիոն, բայց հակառակ երկարատեւ պրպտումներու, չկրցան հակադրութեանքի աղդու միջոց մը գտնել: Նազիկ հանըմ առաջարկեց պահըճի Սօֆիկին դիմել, իսկ ծերուկը աւազից գլուխը հարուածելով:

Կը յիշէր իր անեղեւակալելի թեթեւամտութիւնը եւ կ'աւազէր: Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս ապուշութիւնը զրծեց կնոջ առջեւ թղթիկը կարդալու: Եւ ամբողջութեամբ կարդացի: Մէկ ծայրէն միւսը կարդացի: Բոլոր մանրամասնութիւններով կարդացի: Եւ ան չատուկը միտքը պահեց ամէն բան, մինչ Սրապիոն տեղն ու տեղը մոռցաւ ամէն բան եւ թուղթն ալ պատռեց:

Բայց Նազիկ հանըմին գայթակղութիւնը իր գաղաթնակէտին հասաւ երբ որ չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ տեսան թէ Տէր Աբրահամը Ճանապարհային դուռը կը զարնէ: Դուռը անմիջապէս բացուեցաւ, ներս առնելով կրօնաւորը: Նազիկ հանըմ կարծէք թէ կրակներու վրայ կը քալէր՝ բազմոցին անկիւնը նստած: Գերազոյն արբանեակը պատռելու, ապակիները փշրելու, եթէ պինքը չարաչիւթած ըլլալին: Ինք չար կին չէր, բայց Սրապիոն աղան անսահման առելութիւն մը կը սնուցանէր իր դէմ: Կ'ըսէ՞ր, կ'ըսեր. այսինքն ոտքէն մինչեւ գլուխը մաղձ էր: Կը հայհոյէ հօրիս համար, իր գլուխը կատուն վանտած ըլլալուս համար, հետս կը կռուի կոյտերիս մաքրած չըլլալուս, ինչպէս նաեւ փողոցէն Թրիք ժողվելուս համար: Եւ քանի որ այսքան բազմաթիւ եւ անարդար առելութիւններ ունի ու անկարող է փիզիքական ուժով պիս գլուխ ելլելու, չատ բնական է որ...: Թուղթը գանուելէն օր մը յետոյ արդէն գիւղացի կինը մէջքին մէջ անուտուք մը զգացած էր: Նախապէս կարեւորութիւն չէր տուած, որովհետեւ բարակ եւ թեթեւ բան մըն էր: Որո՞ւն մտքէն կ'անցնի: Գլուխն ալ սկսած էր դառնալ «մալթա»ները չփած տեսնէ: Իրաւ է թէ առաջ ալ ամէն օր այդ տեսակ ցաւեր ու անհանգստութիւններ կը զգար՝ երկար տեսնէ հոգին վրայ հասած մնալուն պատճառաւ, բայց նոյնը չէ՛, բնա՛ւ նոյն բանը չէ: Մի-թէ ինք իր անձը չի՞ ճանչնար: Ինք իր անձը չատ լաւ կը ճանչնայ: Տէր հա՛յր, մենք Ալէմտաղցի՛ ենք, Ալէմտաղցի՛, հիւանդութիւն ինչ ըսել է չե՛նք գիտեր:

Ցաջորդ օրերու ընթացքին սկսած էին չատնալ չարաղիւթանքի ազդանշանները: Շատ սովորական տարակոյսներ սկսան կրծոտիլ — հայկն դանակը, մին ծեծելու տախտակը, տեսդին բարձը: Հարին ջուրը քաշուեցաւ ամբողջութեամբ: Իրաւ է թէ ամառուան այս տաքերուն ամէն տարի ալ ջուրը կը նուազի, բայց երբե՛ք, երբե՛ք այսպէս մէկ գիշերուան ընթացքին չի քաշուիր: Կեռասի մէկ ծառը վերջնականապէս չորցաւ, բայց ամէնէն վրդովիչը՝ տունին մէջ ճայներ սկսան լսուիլ գիշեր ատեն: Կարծէք թէ պղտիկ գպիրներ սանդուղներէն կը բարձրանան եւ կ'իջնեն: Իրաւ է թէ տունը հին եւ փայտաշէն ըլլալուն պատճառաւ առաջ ալ կրճտուքներ կը լսուէին, բայց նոյնը չէ՛, բնա՛ւ նոյնը չէ: Մի-թէ ինք իր տունը չի՞ ճանչնար: Հապա՛ գանկին դէպքը: Արձակուրդի մեկնած բժշկական ուսանողին սենեակին մէջ մարդու գանկ մը կար որ իրիկուն մը չարժեցաւ իր տեղէն: Երբ որ Ճանապանման աչքերը վրան յառած կը նայէր, գանկը չար...չար-ժեցաւ...

Այս վերջին դէպքն է որ ամէնէն աւելի ազդեց գիւղացի կնոջ վրայ: Ան չդիմացաւ: Եւ մինչդեռ մինչեւ այդ օրը Սրապիոնին դէմ պարզապէս սատեր եւ սպառնալիքներ արձակելով կը գոհանար, այլ եւս ինքզինքը չկարենալով եւ մարդուկին դլուխը պատռելէ վերջ սպակիներն ալ ջարդ ու փշուր ընելէ կ'ուզէր աւելին ընել, սատկեցնել նոյն իսկ, բայց Նազիկ հանըմ ըսած էր թէ սպանութիւնը վերջնական դարման չըլլալ: Եթէ ինք «կապուած է», մարդուն ալ «կապուած է», մարդուն մահն իսկ չի կրնար ըլլալ: Եթէ ինք «կապուած է», մարդուն մահն իսկ չի կրնար այդ կապը քակել: Պէտք է մխխայն հակադիպութիւն: Այս էր այն վերջնական խորհուրդը զոր Նազիկ հանըմ տուած էր ծանօթային, երբ որ դէմ դիմաց կ'ելլէին, չուկայի ճամբուն վրայ: Բայց ո՞վ եւ ի՞նչպէս պիտի հակադիպէր: Այդ մասին կարծիք չունէր Նազիկ հանըմ:

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ

(Շար.)

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒ...

Ա.

— Ի՞նչ, բղխեր, բղխե՜ր, բղխե՜ր, բղխե՜ր, բղխե՜ր...

Ըսկսաւ ան իսկոյն գլուխ մի կոխել երկար ժամանակ, ու ան չէր, որ կրնար դադրեցնել զայն, ինքնին դադրեցաւ, հետզհետէ, ինչպէս որ սկսած էր, ինչպէս որ եկած էր ան ալ, ինչպէս որ կ՚ուզէր ան ալ, ինչպէս որ կ՚ուզէր ամբողջ աշխարհ, ամբողջ տիեզերք, ամբողջ անծայրածիր տարածութիւն, ամբողջ յաւիտենականութիւն, ամբողջ անսկիզբն ու անվախճան ժամանակ։

Ան ինքզինքը կը զգար ինչպէս ամէն անգամ, երբ կը սկսէր գլուխ կոխել։ Ինչպէս ամէն անգամ, երբ կը սկսէր գլուխ կոխել, ան կը զգար, որ ինքզինքը կը կորսնցնէ, որ ինքզինքը կը մոռնայ, որ ինքզինքը կը ջնջէ, որ ինքզինքը կ՚անհետանայ, որ ինքզինքը կը դադրի ըլլալէ։

Ան կը զգար, որ ինքզինքը կը դադրի ըլլալէ, ինչպէս որ ամէն անգամ, երբ կը սկսէր գլուխ կոխել։ Ինչպէս ամէն անգամ, երբ կը սկսէր գլուխ կոխել, ան կը զգար, որ ինքզինքը կը դադրի ըլլալէ, ինչպէս որ

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

(9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1932)

Մասնաւոր տակ է եւ Սեպտեմբերի մէջ լոյս կը տեսնէ «ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»ը՝ հայ մշակութին նուիրուած պատկերազարդ ճոխ ժողովածու մը, աշխատակցութեամբ փրօֆ. Ն. Ադոնցի, Հ. Ն. Ակինեանի, Ա. Աիարոնեանի, Հ. Ալեմնաքի, Անայիսի, Կ. Ց. Բասմաջեանի, Ռ. Բէրբէրեանի, Ց. Զարեանի, Վ. Թէքէեանի, Ա. Խոնդկարեանի, Վ. Համբարձումեանի, Լ. Մեսրոպի, Շ. Միւսաքեանի, Ա. Չօպանեանի, Ս. Վրացեանի եւ ուրիշներու:

Կողքը՝ նկարիչ Մ. Քէպապճեանի, գին 10 ֆրանք, մեծաքանակ եւ կանխիկ վճարով հարիւրէն 50 գեղ:

Կը յանձնարարենք Մշակոյթի Օրուան հանդէսներու կազմակերպողներուն նախօրօք ապսպրել հանդէսի օրը ծախելու համար: Դիմել՝ Mr. J. Zavrian, 6 Ave. Sully Prudhomme, Paris (7):

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՎԵՐՋԸ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

տարեգիրք

Գ. ՏԱՐԻ 1933

Բազմաթիւ նկարներով եւ աննախընթաց բովանդակութեամբ

ԳԻՆ՝ 30 ՖՐԱՆՔ ԵՒ 1.50 ՏՈԼԱՐ

Կեդրոնատեղի՝ M. et M. Barsamian, 94 rue Lafayette, Paris (10)

Լիոնի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է

ԽՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ

Հասցէ՝ **ՄԱՍԻՍ** *նպարավաճառատուն*

75 RUE DE BONNEL, LYON

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕԲԵՐԷԹ

ՀԱՑ "ՏՐԱՄ_ՕԲԵՐԷԹ,, ԽՈՒՄԲԸ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍՏԱՆ

Ս. Սուրաբեանի

կը ներկայացնէ յայտնի Աշուղ-Չիվանիի

ԱՇՈՒՂ_ՂԱՐԻԲԸ

օպերէթ 5 արար, 7 պատկեր

24 Սեպտեմբեր 1932, Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին

Salle des Sociétés Savantesի ՄԷՋ

8 rue Danton, Paris (6e) **Métro: St. Michel et Odéon**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ դեկավարութեամբ *ԹՈՒՌԻՍ ԺՕՐԺԻ*: Վերջին արարին, հարսանիքի տեսարանին, տէր եւ տիկին Յուշաբեան կը պարեն կովկասեան պար:

Տոմսերու գիները՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր ծանօթ վայրերու մէջ: Իսկ ներկայացման գիշերը թատրոնի կիշէն՝ ժամը 7էն սկսեալ:

Հրաւէր բոլոր փափկասնաշակներուն

Ճաշարան **Գ Ա Ռ Լ Օ**

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անխիթի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆԻ ՏԷՄԻՆԻ ՎԻՒՆԻ ԵՒ ՇՐՋ. ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հ. ԹԱՒԻՈՍԵԱՆԻ «Տ Պ. Ե Փ Ր Ա Տ Ը»

Փոխադրուած է 36 rue Voltaire, Lyon

R. C. Lyon A. 77-929 Tél. Moncey 53-75

Կըստանձնենք գոյնզգոյն եւ գեղատիպ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, քաուչուկ ամէն տեսակ կնիքներ՝ դիւրամատչելի գիներով: Գաւառներէն եղած ապսպրանքներուն շուտով ընթացք կը տրուին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Տիկ. Վարդանեան, որուն վերջին հասցէն էր H. Vartanian, 15 rue Pompery, Valence, Drôme. *Իմացնել իր եղբօր* Agnes Minalian, Odos Einikis Sinolonios No. 333, Sérèz, Grèce.

ՄԱՆՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մեթ. Շաթլէ: Աբժան. եւ նոր մեթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժնեռ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Կ'ուզուին Haute Modeի (գլխարկ) *համար լաւ եւ մաքուր աշխատող գործաւորուհիներ իրենց տունը կամ մեր արհեստանոցին մէջ աշխատելու համար: Դիմել՝ Հոգտանեանի,* 15 rue Gerando *փարիզ:*

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Նոր հասցէ

Տօքթ. ԽՈՒՊԼԻՍԼԻԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.30*, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ձեր հաճարակալութեան, տուրքի գործողութեանց եւ առեւտրական ձեռակերպութեանց համար դիմեցէք

Դաւիթ Թանիրեանի

9 Passage Violet, Paris (10) *ԱՄԻՍԸ 50 ՖՐԱՆՔ*

ՆԿԱՏԻ ՁԵՆ ԱՐՏՈՒԿԻ

Ստացող ամէն կարգի իւղին **Extra fin beurre Savin pour la table 250 grammes** ծրարները *ՓԻԼՕՅԻՆ*, իսկ ամէն մէկ քիլօ սպառած սպառողին կրկին քիլօ փիլոյին պիտանի ամրոտած բոլոր տեսակ ապահովագրութիւնն չունի փոխադրող ընկերութիւնը, նոյն պատասխանատուութիւնը, որ թղթատոպ դառնալով ալ վերստին քաշել քանակին նուազ, համապատասխանող արտադրութիւնը ապահովագրելու պատասխանատուութիւնը չունի:

Մեր յատուկ շարքերով ընթացքի գիները հետեւեալն են:

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

Պարտատոմսեր

Բ. տեսակ քիլօ արտաք. քիլօն	*15.50*	Ֆր.
Ա. » » » »	*15.80*	»
Extra fin Savin Beurre pour la table	*17.50*	»
Հալած Հալեպի մաքուր կարագ իւղին քիլօն	*19.50*	»

Գիրք՝ Comptoir Général des Beurres, 74 Rue Gergovie, Paris (14). Tél. Seg. 70-07, 70-88. Métro Alésia.

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, համոզին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ

Կեդրոնատեղի՝ 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

Հայերու ժանապրավարը

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար: Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

ՏՊԱՐԱՆ ՋԱԻԷՆ

36, ՐԻՒ ՏԷ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Սեփականատէր Ջաւիէն Նաշպետեան, վկայեալ վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանէն:

Մարսիլիայի մէջ տպարանը, որ օժտուած է հայերէն աւելի քան *20* տեսակ տառերով, բոլորովին նոր, մօտերս բերուած՝ Պոլսոյ ծանօթ Գէորգեան ձուլարանէն:

Ստանձնած է արդէն վարժապետեանի ե. տարուայ «Ուղեցոյց Մարսէյլի» տպագրութիւնը:

Իր մօտ կը տպագրուի «Ճաճը»ն ամսագիրը:

Կը կատարէ իտալացի եւ ֆրանսացի շարք մը առեւտրականներու տպագրական բոլոր գործերը, անսխալ տպագրութեան երաշխաւորութիւն:

Ձաշակ, խղճամիտ գին եւ ճշդապահութիւն:

Imp. Zaven, 36 rue des Dominicaines, Marseille

Prix modérés, Travail soigné, Livraison rapide

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՄ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը հանդիպելով երթուդարձի

Հայ փոխադրական ապահարկութիւն

Կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.:

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԴԱՄԻՈՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍՍ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք հաճախորդութեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	*ԼԻՈՆ*	*ՄԱՐՍԷՅԼ*
4 Route Stratégique VANVES (Seine)	19, Rue Pasteur LYON (Rhône)	30, Rue Ste. Barbe MARSEILLE (B.duR.)

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

CHEZ JOSEPH

91 Rue Moncey

Պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անց եալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստեղրու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիրն ալ մէջը) *ժ. 3-7*, բացի ե.է: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni

Գործակալութիւն «Opéra»

18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)

Հեռ. Provence 52—48

Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝ շահաւոր սակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

Տօքթ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԱՔԻՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՄԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԺ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

***Etude de Me BERNARD WAHÉ* (ՊԷՕՐՔՔՃԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ գատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոյ արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար գատարանները, առջեւ., կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

Մետաքսեղէն եւ թաւիշներ

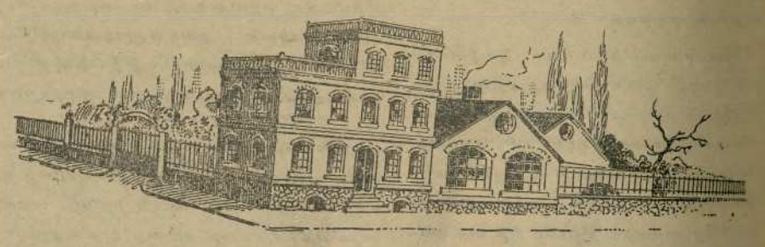
Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

ՄԱՐՇԻԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins եւ **2 Rue Romarin, LYON**

Հեռաձայն Burdeau *34-07*, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել տեղ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար, երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ *100*ին *70* եկամուտ կ'ապահովենք տրեկան, ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն *6.30*:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ Սէն-Ժընի)

Tout pour bottiers

Cuirs **crépin** **Peaux**

Բացուած է կաշիի, ժոռթի, կօշկակարութեան վերաբերեալ գործիքներու եւ առարկաներու վաճառատունը

ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՈՎ

ՓԷՍԶԵԱՆ

51 rue Piat, *ՓԱՐԻԶ (20)* *ՄԷթրօ ՊԻՎՎԻ*

Հեռաձայն Ménilmontant 79-24

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս., առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շէն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շօդանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կախարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Ցելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այբի, քթի, ականջի, ինչպէս սաւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway *26*, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 20
20 Septembre 1932

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1987 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐԱՓԱՂ

Շարք մը յօդուածներով, որոնք հրատարակութեան իրարու եանէ, եւ որոնց վերջինը կ'երեւայ այսօր, երիտասարդ աշխատակից մը իր կարգին ուշադրութեան կը յանձնէ հանրային – քաղաքական խնդիրներ:

Բոլորին խմաւսը, — ինքնապաշտպանութեան ճակատ գաղութներու մէջ եւ աշխատանք՝ հայկական գաղթ պաշտպանութեան համար:

Հոգեր, որոնց մասին կը գրենք այս թերթին հիմնարկութենէն ի վեր, եւ զորս վերջին անգամ, արծարծեցինք վեց խմբագրականներով (օգոստ. 24—30):

Փորձենք ամփոփել մեր գրած հարցերը, եւ յետոյ քննենք այն ճանապարհները որոնց վրայ կը ծանրանայ մեր աշխատակիցը:

1. «Քանի առանց բառերը ծամծմելու, —կը գանուինք մեր ինքնապաշտպանութեան պայքարի ճակատագրական շրջանին վրայ:

«Ինքնապաշտպանութիւն՝ գաղութներու: Ջարդուփչուր, ճըզակոտոր ժողովուրդի մը վերջին մնացորդին:

« ... Չի բաւեր ոչ մեր կազմակերպուած ուժը, — Դաշնակցութենէն մինչեւ յետին հայրենակցականն ու երիտասարդականը: Ոչ մեր պայքարը:

Աւելի քան երբեք՝ պէտք ունինք զանգուածային կազմակերպութեանց: Թուական ինչպէս բարոյական ուժի: Որակի եւ քանակի: («Յառաջ», 24 օգոստ.):

2. «Գաղութները վտանգուած են, ամէն բանէ առաջ, մեր ներքին պառակտումներով:

« ... Ուրեմն, մեր առաջին հոգը պիտի ըլլայ՝ կարճ կապել անմիտ վէճերը, վերջ տալ ներքին պառակտումներուն եւ համաձայնիլ սրբազան ուխտի մը շուրջը:

Ուխտ՝ յանուն գաղութներու ինքնապաշտպանութեան:

... Գաղութները վտանգուած են, նաեւ, կարմիր – կանանչ գործակալներու յարձակուն գործունէութեամբ:

... Այստեղ ոչ ոք իրաւունք ունի աւելի բարձր խօսելու, քան գաղութները իրենք: Իրենց բոլոր կազմակերպութիւններով: Քաղաքական հոսանքներէն մինչեւ լարանական միութիւնները»: (25 օգոստ.):

3. «Զերկարելու համար, բանէ որ Թշնամին — Թուրքը ահա ասոր տարիէ ի վեր կը գործէ նաեւ իր սահմաններէն դուրս, մեր ծոցին մէջ:

«Ու կը գործէ հեռահեար աւելի համարձակ:

« ... Գործունէութեան ամէն միջոց ունենալով հանդերձ, ինչո՞ւ ձեռք ձեռքի չենք տար, հակազդելու մ'այ չարիքին, — տեղական ժողովուրդներն ու իշխանութիւնները մեզի դէմ լարելու աշխատանքին»: (26 օգոստ.):

4. «Ինչ որ կ'արծարծենք երեք օրէ ի վեր, ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ՝ պայծառատեսութիւն եւ աշխատանք: Իսկ աշխատանքի համար, պիտի ունենաս խարիսխ եւ յենարան: Ուրիշ խօսքով, կազմակերպութիւն եւ ուժ:

« ... Նոյն իսկ Դաշնակցութեան ուժը չի բաւեր ներկայ պարագաներուն մէջ, իր անմիջական նպատակներուն համար:

« ... Այս բոլորը կը պահանջուին ոչ միայն կուռ, այլ եւ բազմանդամ, ծաւալուն կազմակերպութիւն»: (27 օգոստ.):

5. «Գաղութներու ինքնապաշտպանութեան պայքարին մէջ, տիրական դեր կ'ի՛նայ Հայր. Միութիւններուն: Բայց, պէտք է խտացնել զանոնք, «իրարու մէջ ձուլելով մանր – մունր ճիւղերը», եւ զանոնք վերածելով շրջանային խոշոր միութեանց:

« ... Այս խտացումը պիտի օգնէ, միեւնոյն ատեն, բազմապատկելու մնացեալ Միութեանց անդամներու թիւը:

«Այստեղ ալ մեծ արժէք ունի համբանքը:

«Այստեղ ալ պիտի ձգտինք դէպ ի կուռ եւ ծաւալուն, համապարած կազմակերպութիւններ»: (28 օգոստ.):

6. «Գաղութներու ինքնապաշտպանութեան պայքարին մէջ, ամէնէն ծանր հոգը կ'ի՛նայ երիտասարդութեան վրայ: Թէ բնական օրէնքով եւ թէ ներկայ պայմաններու բերումով:

« ... Զունինք, տակաւին, երիտասարդական Միութիւն մը որ ընդգրկէր երիտասարդութեան լաւագոյն, ընդունակ զանգուածը:

« ... Գոնէ այս ճակատին վրայ վրդովիչ է խաչաձեւումը կամ սահմանափակումը»: (30 օգոստ.):

×

Անհրաժեշտ համարեցինք այս վերաքաղը, անգամ մըն ալ խտացնելու, չեշտելու համար այն մտահոգութիւնները որ պէտք է զրաղեցնեն բոլորս: Մանաւանդ այսուհետեւ:

Մեր աշխատակիցը, ընդունելով ընդհանուր սկզբունքը, իր կողմէ կը յուզէ այլապէս չահեկան հարցեր:

Առաջինը այն՝ որ Թուրք մտաւորականութիւնը կը զօրացնէ իր հոգեկան կորովը: Նոյն իսկ ազգերու պատմութիւնը եւ գիտութիւնը խեղաթիւրելով, եւ չնաչխարհիկ յատկութիւններ վերագրելով իր ցեղին:

Ան, Թուրք մտաւորականութիւնը, ամէն բան կ'ընէ փառաբանելու համար «ցեղային ոգին, հաւատքը, նուիրումի տենչը: Անհամբերութեամբ կը սպասենք Թշնամիին զօրաւորագոյն կողմը»:

Մինչդեռ մեր մէջ, կարծես հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ: Աղիտաբեր գերագնահատումէն յետոյ, կամ անոր հետ, տարբերնակ թերագնահատում մը կը սպառնայ վարակել մեզ: Տեսակ մը նահանջականութիւն:

Բայց հարկ է առանձին խօսիլ այս մասին:

Հարկ է մէկ – մէկ մանրել այս բոլոր հարցերը, պայծառ գաղափար կազմելու, եւ չիտակ ճամբան գտնելու, այլ մանաւանդ գործելու համար:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՍԿԱԿԱՆ ՔԻՒՐՏԵՐ

Վերջերս ֆիւրտերէն ֆերականութիւն մը կը տպուի Երեւանի մէջ, Պետական Հրատարակչականի կողմէ:

Գիրքը հազիւ լոյս տեսած, ֆնիչ մարմին մը կը նշանակուի, որպէս զի ստուգէ, թէ գրքին բովանդակութիւնը եւ ուղղութիւնը կը համապատասխանե՞ն խորհրդային «շէրիաթ»ին:

Ֆնիչ մարմինը հրատարակութեան տուած է իր եզրակացութիւնները, որոնք խնդուք պիտի պատճառեն նոյն իսկ... մեր «Կուրմանճի» քիւրտերուն:

Քանի մը նմոյշներ:

Գրքին հեղինակը — փրոֆ. Ա. Խաչատրեան — խե՛չ է ըրեր գրքին մէջ տեղաւորել էրտական առածներ:

Անշուշտ, առանց մտածելու որ, գրաճնիչներ եւ անոդոֆ դատաւորներ կան Երեւանի մէջ:

Այսպէս: Քիւրտը կ'ըսէ (առած).— «Խելացին հարուստ կ'ըլլայ»: (էջ 65):

Ի՞նչ ըսիր: Ի՞նչպէս կը համարձակիս գրի առնել այսպիսի «յետադիմական ասացուածք»: Այստեղ «focարկուած է հարստանալու, շահագործելու ոգին» :կը նշանակէ թէ «ազատները, բանուորները խելք չունին»:

Ուրիշ տեղ մը դրուած է հետեւեալ առածը, — «Ադեամ մարդուն խօսքը ոչինչ է»: (էջ 20):

Ոնի՛ր, ոնի՛ր: Ուրեմն, «աշխատաւորութեան խօսքը ոչինչ է, իսկ հարուստին խօսքը՝ամէն ինչ: Որոշապէս կը տեսնուի որ հեղինակը կը փառաբանէ հարստութիւնը եւ մասնաւոր սեփականատիրութիւնը»:

Երրորդ մը, — «կինը մի փնտռեր, ամոր ծագումը փնտռէ»: (էջ 45):

Կը հասկնամ ըսածդ, ա՛յ դուն յետադիմական հակաբոլշեւիկ:

— «Այս առածին հիմնական միտքը այն է որ կինն ուզողը պէտք է ամոր ծագումը փնտռէ, որպէս զի ան հարուստ ըլլայ, պէկի կամ նման դասակարգի ծագում ունենայ»:

Դեռ աւելի էրէակաները, — «Ինը տուր, տասը ստացիր»:

Ըսել կ'ուզես՝ «առուտուր»: Ուրեմն, վաճառականութիւն եւ շահագործում կը բարոգես — ինը տուր, տասը առ:

Այս բոլորէն յետոյ, կրնայի՞ք ցնդել, որո՞նք են իսկական Քիւրտերը, — ամո՞նք որ այս առածները աւանդեր են սերունդէ սերունդ, թէ՞ ամոնք որ, այս մեկնութիւնները կուտան, իբրեւ անդամ ճնճիղ մարմնի:

ՎԱՐԱԶ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿՐ ՃԱՆԶՆԱ՞Յ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ

Մանչուրիոյ ռոբակազմ պետութեան արտաքին նախարարը հաղորդեց թէ առաջին հիւպատոսը նշանակած է Պլակովէսչենսի համար (Խ. Միութիւն): Անցագիրը վաւերացուած է խորհրդային իշխանութեանց կողմէ: Ուրիշ մանչու հիւպատոսներ ալ պիտի նշանակուին Վլատիվոստոքի եւ Զիթայի համար: Կը նշանակէ թէ խ. իշխանութիւնը կը ճանչնայ Մանչուրիոյ պետութիւնը:

⁂ Ձախոնի արտաքին նախարարութեան խորհրդականը յայտարարեց թէ Մանչուրիան բաց պիտի ըլլայ այն պետութեանց հպատակներուն առջեւ որ կը ճանչնան նոր պետութիւնը: Ուրեմն, չպիտի գործադրուի «բաց դուռի եւ հաւասար պատեհութեան» սկզբունքը: Առ այժմ, նոր երկրին դուռները լայնօրէն բաց են միայն ձախոնցիներուն առջեւ:

ՍՏԱԼԻՆ ՉԻ ՀՐԱԺԱՐԻՐ

Մոսկուայէն պաշտօնապէս կը հերքեն այն լուրերը թէ Ստալին պիտի հրաժարի եւ ուրիշ պաշտօնի մը պիտի կոչուի:

— :-: —

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ, իմքնաշարժ մը բեռնատար կառքի մը զարնուեցաւ կալիէնի կամուրջին անկիւնը, կիրակի օր, եւ բսան հոգի վիրաւորուեցան:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Անգլիական տեսակէտը գերմանական պահանջներուն մասին

ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՎ ՎԵՐՍԱՅԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ, ԽՐԱՏՆԵՐ ԿՈՒՏԱՅ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

Անգլիական կառավարութիւնը կիրակի օր (18 սեպտ.) հրատարակութեան տուաւ յուշագիր մը, որ իր տեսակէտները կը պարզէ գերմանական ծանօթ պահանջներու մասին (29 օգոստ.):

Այս յուշագիրը ծանր տպաւորութիւն գործեց Գերմանիոյ մէջ, որովհետեւ կը պարսաւէ Գերմանիոյ ձեռնարկը, կը ժխտէ անոր իրաւական փաստարկութիւնը եւ խստօրէն կը դատապարտէ զինաթափութեան ժողովին չմասնակցելու որոշումը:

Լոնտոն ամէն բանէ առաջ կ'ընդդիմանայ Գերմանիոյ վերազինման զաղափարին: Ցեսոյ, կը յայտարարէ թէ զինաթափութեան խնդիրը պէտք է յանդի սպառազինութեանց զգալի կրճատման մը:

«Պէտք է որ զօրեղապէս գինուած պետութիւնները ամենամեծ կրճատումը կատարեն կարելի եղած չափով, իսկ թեթեւապէս գինուած պետութիւնները ո՛ր եւ է յաւելում չկատարեն: Եղերական բան մը պիտի ըլլար, եթէ զինաթափութեան առաջին խորհրդաժողովը յանգէր ո՛ր եւ է պետութեան սպառազինութեանց յաւելման եւ վերազինման»:

Ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ արդի բանակին վերակազմութեան, անգլ. ծանուցագիրը, կ'ըսէ.

— «Ընդհանուր խաղաղացման համար, խիստ ցանկալի է որ այսպիսի խնդիրները կարգադրուին բարեկամական բանակցութիւններով եւ համախորհուրդ ուղղումներ կատարելով, որոնք չհակասեն պարտադրուած յանձնառութեանց կամ սպառազէն ուժերու յաւելում յառաջ բերեն»:

Այս ցանկալի արդիւնքին կարելի չէ հասնիլ, — կը չեշտէ ծանուցագիրը — յանձնառութիւններ դժուելով, բայց ի բաց ապատրէզ կարգալով կամ քաշուելով կատարուելիք խորհրդակցութիւններէն. այլ պէտք է համբերութեամբ վիճել, բոլոր շահակից պետութեանց խորհրդաժողովին մէջ:

Ինչպէս կը տեսնուի, անգլիական պատասխանը աւելի կոպիտ է քան Ֆրանսականը (11 սեպտ.): Լոնտոն պարզապէս դաս կուտայ Գերմանիոյ: Միայն թէ, անգլիականն ալ նոյնքան մութ է առաջադրուած նպատակին հասնելու միջոցներու մասին, որքան Ֆրանսականը: Պ. Էռիօ կ'առաջարկէր «ընդհանուր զինաթափութիւն՝ հակակշռի տակ»: Անգլիոյ արտաքին նախարարը ակնարկներ կ'ընէ սպառազինութեանց կրճատման մասին:

Ամէն պարագայի մէջ, պարզ է որ Անգլիա կ'ուզէ բոլոր խնդիրները կարգադրել Ժընեւի ժողովին մէջ. մինչդեռ Գերմանիա կը փորձէ առիթէն օգտուիլ եւ սպառազինման հաւասարութիւն առանալ ուղղակի բանակցելով Ֆրանսայի հետ:

Տպաւորութիւնը Գերմանիոյ մէջ

Ինչպէս ըսինք, անգլ. ծանուցագիրը չատ ծանր տպաւորութիւն գործեց Գերմանիոյ մէջ, որուն յանձնուած էր պատճէնը, Ֆրանսականին հետ միեւնոյն ատեն: Պերլինի քաղաքական շրջանակներուն մէջ անգլ. պատասխանը կը գտնեն «ոչ – բարեկամական» եւ իմաստակ և կ'ըսեն թէ անոր նպատակն է նորէն ժրնեւ վտխադրել խնդիրը: Գերմանացիները այսպիսի պատասխան չէին սպասեր Անգլիայէն եւ ընդհակառակն մեծ յոյսեր դրած էին անոր վրայ: Թերթ մը յատկանշական կը գտնէ որ անգլ. ծանուցագիրը յանձնուեցաւ պ. Էռիոյի բուռն յայտարարութիւններէն 24 ժամ յետոյ:

Տրուած պատասխանին առթիւ, բոլորն ալ կ'ընդունին թէ Գերմանիա կը գտնուի նոր կացութեան մը առջեւ, եւ ստիպուած է խիստ կարեւոր որոշումներ տալ: Առաջին նախարարը կիրակի օր երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ զահլիճին անդամներուն հետ: Կը կարծուի թէ քանի մը օր պիտի անցնի, մինչեւ որ վերջնական որոշումներ տրուին:

Այս առթիւ, թերթ մը դիտել կուտայ. — «Անգլիական տեսակէտը չատ ծանրակշիռ է Գերմանիոյ համար: Զըմբռնել այս պարագան՝ կը նշանակէ վտանգել Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը»:

⁂ Բայխսդագին նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին Նոյեմբեր 6ին: Այս առթիւ, գերմանական թերթերը կ'առաջարկեն համախմբել բոլոր կուսակցութիւնները եւ միացեալ ճակատ կազմել, մանաւանդ որ Պ. Էռիօն կը սպառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ քննել տալ Գերմանիոյ սպառազինութիւնները: «Գերմանիան պիտի ընդդիմանայ եւ պէտք է ծայրայեղ ուժգնութեամբ ընդդիմանայ այս ֆրանսական ծրագրին, ոչ միայն իրաւական, այլ և քաղաքական տեսակէտով: Աւստր համար ալ, անհրաժեշտ է միացեալ ճակատ կազմել: Ընկերվարականները եւ համայնավարները մաս չպիտի կազմեն այդ ճակատին, ինչպէս կը յուցնեն իրենց վերջին օրերու որոշումները: Շնորհիւ այն բռնութեան կոպիտ քաղաքականութեան զոր Ֆրանսա կ'ուզէ շարունակել Լուհոյի օրով ալ, կարելի է Գերմանիոյ ներքին քաղաքականութեան դժուարութիւնները լուծել համախմբուելով «հոէնֆրիտպէրկ»ի գինուորական քայլերդին տակ»: (Հռչակաւոր քայլերգ մը զոր Մեծն Ֆրետերիք անձամբ յօրինած է):

Ֆրանսայի վարչապետին ապառնալիքները

Շաբաթ օր, վարչապետ պ. Էռիօ ուշագրաւ յայտարարու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գահիրէի ազդեցիկ օրաթերթերէն «Էլ Պալաղ» կը գրէ (7 սեպտ.).

— «Վերջերս կարգ մը Հայեր ամբաստանուած ըլլալով բոլշեւիկեան խնդրով, Ն. Վ. Ապտիւլ Մեթթահ փաշա եահիա, փոխ – վարչապետ Եգիպտոսի, հրահանգած է ներքին գործոց նախարարութեան, որպէս զի հպատակութեան թուղթեր չտրուին եգիպտացիակ Հայերուն. նոյն՝ ձեւով հրահանգուած է հպատակութեան վկայագրեր չտալ նաեւ Եգիպտոս բնակող Ռուսերուն:

«Ինչպէս յայտնի է, եգիպտացիակ Հայերէն եւ Ռուսերէն շատեր հպատակութեան խնդրաւիճով դիմած էին կառավարութեան. անոնցմէ ոմանք արդէն առած էին իրենց վկայագրերը, իսկ միւսներուն խնդրաւիճներու ընթացքը կը շարունակուէին եւ գրեթէ աւարտելու մօտ էին: Համաձայն վերի երկու հրահանգներուն՝ դադրեցաւ վերջիններու վկայագրերու յանձնումը իրենց տէրերուն»:

«ՅՈՒՄԱՒԵՐ». — *Լաւատեղեակ աղբիւրէ ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ կառավարութիւնը վերջին պահուն վերաքննութեան առած է իր որոշումը եւ այժմ նոր ծրագիրը կը մշակէ, ըստ որում, խիստ քննութիւններէ վերջ, վկայագրերը պիտի տրուին բոլոր անոնց, որոնք անբասիր վարք եւ մտքաբոյր անցեալ ունին:*

ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Թուրք թերթերը կը գրեն.—

Իսլահիյէի լեռնային շրջանակներէն իրենց փախցուցած ապրանքներով, սահմանագլուխէն հիւսիսային կողմը անցնող մաքսանենգներ, Իսլահիյէի արեւելեան կողմը, Գրըգ – Փունարի ձորին մէջ գիրեցին հետապնդող մաքսային ջոկատներէ պաշարուելով, բախումներ ունեցեր են:

Մաքսանենգներ՝ գիշերուան մթութեան մէջ, բախումի միջոցին, սպանուած իրենց ընկերոջ գլուխը կտրելով, միասին տարած եւ հինգ վիրաւոր եւ երկու ողջ անասուն ձգելով փախած են: Գլուխը կտրուած անձը Այնթապցի Մուսա անուն մէկն է:

Սեպտեմբեր 9ի գիշերը հարաւային սահմանագլուխին վրայ, Հիւսէյնլիի եւ Բէսիւլայնի միջեւ սահմանագլուխը անցնող մաքսանենգներ, սահմանագլուխէն մէկ ժամ հեռաւորութեամբ պահապան ջոկատին կողմէ հետապնդուելով, մաքսանենգներէ մէկը սպանուած եւ բանի մը բեռ ապրանք ձեռք անցուած է:

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

Թիրանայի պատակարգ ատեանը իր վճիռը արձակեց 49 ամբաստանեալներու դէմ, որոնք դատի բաշուած էին դաւաճանութեան յանցանքով:

Եօթը հոգի մահուան դատապարտուեցան, 12 հոգի՝ մշտնջենական, 17 կամ 15 եւ երեք տարի բանտարկութեան, 14 հոգի արձակուեցան:

ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Պուլկար խմբագիրներու Միութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց կառավարութեան, հողագործական խմբագիրներու սպանութեան դէմ, որ կը կատարուի Մակեդոնացիներու կողմէ:

ԿԱՆՏԻ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Կանտի, որ որոշած է ցմահ ծոմ պահել այսօրուընէ, իբրեւ բողոք, մերժեց բանտէն արձակուիլ եւ առանձին տան մը մէջ բնակիլ մասնաւոր սեղմումի մը ենթարկուելով: Կառավարութիւնը կը մերժէ բանտէն արձակել առանց պայմանի: Ուրեմն, առ այժմ պիտի մնայ միեւնոյն բանտին մէջ: Զրոյցի մը համաձայն, հեռաւոր վայր մը պիտի ափսորուի, եթէ մերժէ համակերպիլ:

— :-: —

ԿՈՐԿՈՒԼՈՎի մայրն ու մօրաքոյրը ձերբակալուեցան իրենց գիւղին, Լապինսկայայի մէջ, ամբաստանուելով թէ գողցած են պետութեան պատկանող ցորենը:

ՌՈՒՄԲԵՐՈՎ եւ հրանիւթերով լեցուն պայուսակ մը գտնուեցաւ Մարսէյլ – Նիս գծին վրայ, երկաթուղիէն 200 մեթր հեռու: Գնութիւն բացուած է:

ԱՆԱՆԿ ԱՆԱՆԿ ԲԱՆԲԵՐ

3

Անտառին հետաքրքիր օրեր անցան նրա համար, որ ձմռան ամբողջ ընթացքում նա ոչ միայն չձանձրացավ, այլև ամեն օր ավելի ու ավելի էր սիրում իր ընտրած կյանքը: Նա ոչ միայն ինքնուրույն կերակրվում էր, այլև ուրիշներին էր օգնում: Նրա ընկերների թիվը օրեցօր աճում էր: Ամեն առավոտ նրա մոտ էին գալիս ոչ միայն ճնճղուկները, այլև ուրիշ թռչուններ, որոնք ձմռան ցրտերին ստիպված էին եղել մոտենալ մարդկանց բնակավայրերին:

Անանկը ամեն օր նրանց համար հատուկ կերակուր էր պատրաստում, ինչպես որ մայրերն են անում իրենց երեխաների համար: Ամեն առավոտ նա դուրս էր գալիս իր խրճիթից, ցրում էր հատիկները, ապա հեռանում էր մի քանի քայլ և սկսում էր դիտել, թե ինչպես են թռչունները ուրախությամբ ուտում իրենց կերակուրը:

Ամենից շատ նա սիրում էր ճնճղուկներին: Նրանք ամենաանհոգ թռչուններն էին: Նրանք ոչ մի վայրկյան չէին կարողանում լռել: Նրանք միշտ ինչ-որ բան էին ասում միմյանց, ինչ-որ բան էին պատմում, ինչ-որ բան էին հարցնում: Անանկը ամեն առավոտ ուրախությամբ էր լսում նրանց ճռվողյունը:

— Ես գիտեմ, որ դուք ինձ շատ եք սիրում, — ասում էր նա ճնճղուկներին, — և ես էլ ձեզ շատ եմ սիրում: Ես ուզում եմ, որ դուք միշտ ինձ մոտ ապրեք: Ես ձեզ համար ամեն ինչ կանեմ, որ ձեզ լավ լինի: Ես ձեզ համար ամեն առավոտ կերակուր կբերեմ, ես ձեզ համար կխնամեմ, ես ձեզ համար կերգեմ: Ես ձեզ համար ամեն ինչ կանեմ, միայն թե դուք ինձ մոտ ապրեք:

Ճնճղուկները ոչինչ չէին պատասխանում Անանկին, բայց նրանք ուրախ էին, որ նա իրենց այդքան շատ է սիրում:

Ամեն առավոտ Անանկը ոչ միայն ճնճղուկներին էր կերակրում, այլև ուրիշ թռչուններին: Նա ամեն առավոտ

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒ...

Նկարագիր Ե. ՊՈՍՏՈՒՆԻՆ

— :-: —

«Փո՞ւշ էիր դառնալ... չէ՞, նոյն ոգին ես, նոյն ոգին ես, որ փչեց ստեղծման առաջին օրերուն, որ կ՚ապրի ու կ՚ապրեցնէ ամէն ինչ, որ կ՚ուզէ ու կրնայ ըլլալ նախ քան ըլլալը...» «Ի՞նչ բան ես, ով կ՚ուզես ըլլալ, ի՞նչ ես դուն, ով ես դուն, ով էիր դուն, ով պիտի ըլլաս...» Ես նայեցայ իմ ներքին աշխարհիս մէջ, ինչպէս որ ամէն օր կ՚ընեմ, ինչպէս որ ամէն օր կ՚ընեն միլիոնաւոր մարդիկ, ինչպէս որ ամէն օր պիտի ընեն միլիոնաւոր մարդիկ, որոնք ապրելու համար ստիպուած են ապրիլ

թիւններ ըրաւ Երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ:

Երեսփոխան մը հարցուց թէ կառավարութիւնը իրենց չը՞պիտի յանձնէ այն փաստաթուղթերը զորս հաւաքած է, Գերմանիոյ գաղտնի սպառազինութեանց մասին: Վարչապետը պատասխանեց թէ արդէն Անգլիոյ հաղորդուած է անոնց մէկ մասը, եւ տպաւորութիւնը չատ ծանր է եղած: Ցետոյ տեղեկութիւնները տալու ռազմանիւթերու չինութեան մասին որ կը շարունակուի Գերմանիոյ մէջ: Եւ հասկցուց թէ՝ իրեն կը վերապահէ պատեհ ժամուն Ազգերու Դաշնակցութեան հաղորդել հաւաքուած փաստերը եւ միջազգային քննութիւն մը պահանջել, Գերմանիոյ գաղտնի պատրաստութեանց մասին որոնք հակառակ են կնքուած դաշնագիրներուն:

Այս սպառնալիքն է որ կատաղութիւն կը պատճառէ գերմանական մամուլին:

Վարչապետը յետոյ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի անգլիական դեսպանին հետ, որ այս առթիւ յանձնեց իր կառավարութեան ծանուցագիրը:

⁂ Վարչապետը միեւնոյն յայտարարութիւնները ըրաւ նաեւ Ժերակոյտի արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ: Ցանձնաժողովին նախագահը խոր մտահոգութիւն յայտնեց Գերմանիոյ գաղտնի սպառազինութեանց եւ հակաֆրանսական քարոզութեանց մասին եւ բացատրութիւն պահանջեց: Պ. Էռիօ կրկնեց Երեսփ. ժողովի յանձնաժողովին առջեւ ըրած յայտարարութիւնները:

Ծպտագոյն Արեւելքի մէջ

Խարպինէն կը հեռագրեն թէ Մանչուրիոյ նոր պետութեանց հակառակորդ Զինուցիները կը շարունակեն իրենց ապստամբութիւնները եւ չատ մը կարեւոր դիրքեր բռնած են արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիներու երկայնքը:

Ճափոնցիներն ալ իրենց կարգին զօրք ղրկած են Ցիցիքարիմէջ պաշարուած զինուորներուն: Շրջանին բնակիչները մտահոգութեան մատնուած են: Օտար հիւպատոսները պահանջեցին որ նոր պետութիւնը միջոցներ ձեռք առնէ, խռովութիւնները սանձելու համար:

Բուն Զինաստանի մէջ վերսկսաւ մրցակից զօրավարներու պատերազմը:

Երիտասարդութեան կազմակերպումը

Պերլինէն հասած լուրերու համաձայն, 15 օրէն պիտի սկսին Գերմանիոյ մարզական եւ մարտական կազմակերպութեանց անդամներուն նոր կազմակերպումն ու մարզանքները: Քսան մարզաբաններ կը պատրաստուին 18—26 տարեկան երիտասարդներու համար: Մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի ընծայուի քալուածքին: Երիտասարդները պիտի մարզուին առ նուազն 25 քիլոմեդր քալելու, 25 լիտրա ծանրութեան տակ: Պիտի վարժուին նաեւ քարտէսներ եւ կողմնացոյցներ գործածելու, հողաչափութիւն եւ հեռագօտութիւն կատարելու եւն.:

Ցողեցտութիւնը Ժրնեւի մէջ

Հեռզհեռէ Ժընեւ կը հասնին պետութեանց պատուիրակները, զինաթափութեան խորհրդաժողովին վերաբացման առթիւ:

Թերթերը դիտել կուտան թէ յոռետեսութեան հով մը կը փչէ քաղաքին մէջ: Իրազեկները միշտ ալ կը վախնան որ ելոյթներ կատարեն Գերմանիա, Ճափոն կամ Իտալիա, հակառակ բոլոր հերքումներուն:

Միւս կողմէ, անգլիական ծանուցագիրն ալ կը սպառնայ նոր անակնկալներ յառաջ բերել:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶԻ ոստիկանութեան թանգարանը փոխադրուեցաւ Կորկուլովի երկու ատրճանակները, փամփուշտները, արիւնոտ գիրքը եւ յուշատետրը:

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ խորհրդարանը բուէարկութեան իրաւունք տուաւ կիներուն:

ՕԴԱՆԱՅ ՄԸ, որ Փարիզէն Լոնտոն կ'երթար, շարաթ օր, թանձր մշուշին հետեւանքով, ծառերուն զարնուեցաւ Քրոյտընի մօտ եւ ջախջախուեցաւ պանդոկի մը առջեւ: Բանուոր մը, որ մօտէն կ'անցնէր, մազապուրծ ազատեցաւ: Օդանաւին վարիչը սպաննուեցաւ, իսկ մեքենավարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

«ԶԳԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԴՕՏԻ» կապելով իր կինը չարչրկող թիթեղագործը, Լիթիէռ, մահապատժի ենթակայ է, համաձայն պատժական օրէնքի: Բայց ահա կինը խելքի եկած է եւ ետ առած է դատը, անշուշտ կարօտցած ըլլալով ե'ւ գօտին ե'ւ զայն կապողը: «Լաւ տղայ էր, շատ կը սիրեմ, վերադարձուցէք իմ ամուսինս», կ'աղաղակէ խեղճ կինը: Կեսուրը եկած ըլլալով, խորհուրդ տուեր է պաղ ջուր ճետել տղուն երեսին, երբ նախաճաշի նոպայէն բռնուի: — «Երանի՛ թէ առաջուընէ գիտնայի», կ'ըսէ կինը...

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՀՐԱԶԴԱՆ խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelins.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ի ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ

ՍԵԻ ԼԵՌԻՆ ՄԱՐԴԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

Բ. տպ. ԱԹԷՆՔ, 1932, էջ 343 Գին՝ 20 ֆրանք

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՖՐԱՆՍ.-- ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

Լաթակազմ, 1200 էջ Գին 75 ֆրանք

ԲՐՈՖ. Մ. Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԱՋԱՀԱՆ 10,000 ԵՐԱՋՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ

Պարսէյլ 1932, գին 15 ֆրանք

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

Պէյրութ, 1932, լաթակազմ 380 էջ: Գին 15 ֆրանք

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le'Prince, Paris (6).

Եւրոպայի հայկական ժեծագոյն գրատունը:

Լիոնի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է

ԱՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ

Հասցէ՝ *ՄԱՍԻՍ Ցապարակաձառատուն*

75 RUE DE BONNEL, LYON

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի

ԴԵՐՁԱԿ Պ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ՄՕՏ

226 Rue de la Convention Métro Convention

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅՄԱՆՔ

Լա Կարէն, Թուս.— 35:

Թաւրիզ, Դորձ.— Մտացանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Տիկ. Վարդանեան, որուն վերջին հասցէն էր H. Vartanian, 15 rue Pompery, Valence, Drôme· *իմացնել իր եղբօր* Agnes Minalian, Odos Einikis Sinolonios No. 333, Sérèz, Grèce.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաթլէ: Ընդհատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՎԵՐՋԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԿԵՆՔԸ ԵՒ ՕՐՈՒԵՍ

ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Գ. ՏԱՐԻ 1933

Բազմաթիւ նկարներով եւ աննախընթաց բովանդակութեամբ

Գինը 30 ՖՐԱՆՔ ԵՒ 1.50 ՏՈԼԱՐ

Կեդրոնատեղի՝ M. et M. Barsamian, 94 rue Lafayette, Paris (9e)

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՕՔԵՐԷԹ

ՀԱՑ "ՏՐԱՄ-ՕՔԵՐԷԹ,, ԽՈՒՄԲԸ

ԴԷԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍՏԱՆ

Ս. Սուրաբեանի

Կը ներկայացնէ յայտնի Աշուղ-Ջիվանիի

ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻԲԸ

Օքերէթ 5 արար, 7 պատկեր

24 Սեպտեմբեր 1932, Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին

Salle des Sociétés Savantesի ՄԷՋ

8 rue Danton, Paris (6e) **Métro: St. Michel et Odéon**

Ընդելեան երաժշտութիւն՝ դեկավարութեամբ *ԹՈՒՒՍ ԺՕՐԺի*: Վերջին արարին, ֆարսանիքի տեսարանին, տէր եւ տիկին Սուրաբեան կը պարեն կովկասեան պար:

Տոմսերու գիները՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր ծանօթ վայրերու մէջ: Իսկ ներկայացման գիշերը թատրոնի կիշէն՝ ժամը 7ին սկսեալ:

Նոր հասցէ

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ

Վ.կԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.30*, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկուններ ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Ընտելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՒՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ծեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Ցելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները ատչի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Foyer Françaisի

Ֆրանսերէնի ձրի դասաւանդութիւնները՝ օտարականներուն համար:

Հոկտեմբեր 3ին երկուշաբթի օր կը վերսկսին դիշերային ձրի դասաւանդութիւնները՝ որոնց կրնան մասնակցիլ երկու սեռէ եւ ամէն տարիքէ օտարականներ: Դիմել եւ արձանագրուիլ հետեւեալ վայրերը.

3րդ թաղ, 2 rue Ferdinand-Berthaud.
4րդ » 6 rue des Hospitalière St-Gervais,
5րդ » 23 rue Gujas,
11րդ » 12 rue Titon,
18րդ » 43 rue des Poissonniers,
20րդ » 51 rue Ramponneau,
Պուլօնը-Պիյանքուր, 87 rue Thiers,
Պրպօնս. 14 rue Maurice-Bérteaux,
Միւրէն, Ecole Jean-Macé,

Այս դասաւանդութիւնները ընդհանրապէս տեղի կ'ունենան շաբաթը երկու դիշեր ժամ 8.30էն 10.30, եւ բաժանուած են ուսանողներու կարողութեան համեմատ դասարաններու, որոնց կանոնաւոր հետեւողներուն տարեշրջանէն վերջ կը տրուին վկայագիրներ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (94)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ինձ թուում է, որ եթէ մի քիչ ջանք գործ դրւի խնդիրը դանակի չի հասնիր: Ես միշտ այն համոզումն եմ ունեցել, որ այս տեղի ժողովրդեան հետ հեշտ է յարմարուելը, եթէ միայն մարդ խոհեմ վարուի: Ի հարկէ, հէնց որ Ռոմանիոլներին սպասնալ սկսւի, անտանելի են դառնում: Բայց ի՞նչ պատճառներ ունիք կասկածելու թէ մի նոր փորձ են պատրաստում Բիվարէցը ազատելու համար:

— Երէկ եւ այսօր իմ պաշտօնեաների միջոցով տեղեկացել եմ, որ ամէն կողմ ամենաանհեթեթ լուրեր են ման գալիս եւ որ մի բան պատրաստւում է: Մանրամասնութիւնները ճանաչել կարելի չէ, թէ չի ի հարկէ աւելի հեշտ կը լինէր նախազգուշութեան միջոցների ձեռնարկելը: Իսկ ինչ ինձ է վերաբերում, վերջին պատմութիւնից յետոյ զերադասում եմ հնար եղածին չափ զգուշ լինել: Բիվարէցի նման խոբամանկ ազէտից ամէն բան կարելի է սպասել:

— Իմ վերջին տեղեկութիւններս համեմատ, Բիվարէցը այնքան հիւանդ է, որ ոչ չարժւել է կարող, ոչ խօսել: Ուրեմն առողջանո՞ւմ է այժմ:

— Կարծես այժմ անհամեմատ աւելի լաւ է, Զերդ Սրբազնութիւն: Այո՛, չատ էր հիւանդ, եթէ միայն չէր կեղծում:

— Կարծում էք, կարելի՞ է:

— Բժիշկը համոզուած է, որ հիւանդութիւն իսկական էր, միայն ինչ որ չատ էր տարօրինակ: Ցամենայն դէպս այժմ ապաքինում է, եւ նրա հետ գործը հանելը աւելի դժւար է լինելու:

— Ի՞նչ է անում որ:

— Անել բարեբախտաբար ոչինչ չի կարող· — պատասխանեց Խահնազարեանը, ու ժպտաց յիշելով Բիվարէցի կաշինները· — բայց նրա վարմունքը աննկարագրելի է: Երէկ առաւօտ գրնացել էի նրա խուցը մի քանի հարց տալու: Դեռ այնքան չէ լուացել որ մօտս գայ հարցաքննութեան, բայց ի դրանից կարծում եմ աւելի լաւ է ոչ ոք չտեսնի նրա երեսը, քանի որ բոլորովին չէ կազդուրւած: Թէ չէ ինչ յիմարութիւն ասես հնարում են:

— Ուրեմն գնացել էիք նրա խուցը հարցաքննութեան:

—Այո՛, Զերդ Սրբազնութիւն: Ցոյս ունէի, որ այժմ աւելի հեշտ է լինելու խօսք հասկացնելը:

Մօնտանէլլին նայեց նրան մի զզուանքի հայեացքով, կարծես մի գարշ կենդանի էր առաջը կանգնած: Բարեբախտաբար նահանգապետը զրաւած էր իր սուրը ամրացնելով ու չնկատեց այդ հայեացքը: Ու հանդիստ չարունակեց:

— Մի մասնաւոր պատիժ չեմ ուել նրան, բայց եւ այնպէս սոսկալի էի քիչ խիստ վարուել, իսկ այժմ մի փոքր ներողամտութիւնը դուցէ լաւ ազդեցութիւն անի: Առաջարկեցի բաւական թուլացնեմ կարգապահութիւնը, եթէ իրեն կարգին պահի, եւ ի՞նչ էք կարծում, Զերդ Սրբազնութիւն, ինձ ի՞նչ պատասխանի լաւ է: Մի վայրկեան նայեց դէմքիս վանդակի մէջ դրւած գայլի նման ու յետոյ ասաց հանդիստ. «Գնդապե՛տ, չեմ կարող վեր կենալ ու խեղդել ձեզ, բայց տասմներս դեռ տեղն են. այնպէս որ աւելի լաւ է ձեր կոկորդը կարելիին չափ հեռու պահէք»: Իսկ որ վայրի կատու բնաւորութիւն ունի:

— Ձեմ դատմանում. — պատասխանեց Մօնտանէլլին հանդիստ. — միայն ուզում էի ձեզ մի հարց տալ. միթէ կարծում էք լրջօրէն, որ Բիվարէցի բանտում լինելը խոչընդոտ կանդարում է քաղաքի անդորրութեանը:

— Ես համոզուած եմ, Զերդ Սրբազնութիւն:

— Ու ենթադրում էք, որ արիւնահեղութեան առաջն առնելու համար անհրաժեշտ է ազատէք նրանից մինչեւ ոտնի օրը:

— Կրկնեմ միայն, որ եթէ նա այստեղ լինի այդ օրը, ոտնը առանց կուռի չի անց կենալ, եւ ինչպէս կարծում եմ չատ լուրջ կուռի:

— Ու ենթադրում էք, որ վտանգը անցած կը լինի, եթէ նա չլինի այստեղ:

—Կամ ոչ մի անկարգութիւնը չի լինի, կամ միայն այնպէս, անմեղ յոյցեր ու քարկոծում: Եթէ Զերդ Սրբազնութիւնը ուրիշ մի որ եւ է միջոց գտնի նրանից ազատելու, ես իմ վրայ եմ առնում քաղաքի անդորրութեան պատասխանատուութիւնը: Հակառակ դէպքում՝ ազատում եմ լուրջ անկարգութիւնների: Հաստատ դիտեմ, որ փախուստի մի նոր փորձ են պատրաստում եւ հաւանական է որ ոտնի օրը գործադրել ուզենան. բայց եթէ այդ օրը Բիվարէցը բերդումը չլինի, նրա բարեկամների ծրագիրը ինքն իրեն կը քանդւի ու խռովութիւն սկսելու պատճառ չի մնար: Իսկ եթէ սխալւինք կռիւ տալու ու այդպիսի խուճապխի մէջ գործը դանակի հասնի, կասկած չկայ որ գիշեր ցերեկ բերդը կրակ կը տան:

— Լաւ, ինչո՞ւ չէք ուղարկում նրան Բավէննա:

— Կը ցանկայի բոլոր սրտով, Զերդ Սրբազնութիւն, բայց վախում եմ ճամբին փախչի:

— Ուրիշ խօսքով՝ դուք հիմա էլ գնդում էք պետական դատարանի վրայ ու ցանկանում էք իմ համաձայնութիւնս:

— Ներեցէք, Զերդ Սրբազնութիւն, ես ձեղնից միայն մի բան եմ խնդրում, որ օգնէք ինձ ու առաջը առնէք անկարգութիւնների ու արիւնահեղութեան: Ես պատրաստ եմ ընդունելու, որ պետական դատարանը, ինչպէս օրինակ գնդապետ Ֆրէյի ժամանակ, երբեմն չափազանց խիստ է դատում ու աւելի զգուշում է ժողովուրդը, փոխանակ հանգստացնելու. բայց ես վստահ եմ, որ այս դէպքում պետական դատաստանը միայն մի խմաստուն քայլ կը լինի ու նոյն իսկ մի բարիք: Առաջը կ'առնի խռովարարութեան, որ ինքն ըստ ինքեան մի մեծ դժբախտութիւն է, այլ եւ կը վերահաստատի պատերազմական դրութիւնը, որ Նորին Սրբազնութիւնը վերցրել էր:

Նահանգապետը աւարտեց իր փոքրիկ ճառը խիստ հանդիսաւոր եւ ըստպատում էր կարդինալի պատասխանին: Երկար լռութիւնից յետոյ, կարդինալը հարցրեց վերջապէս մի բոլորովին անպատասխանելի բան:

— Գնդապետ Ֆէտրարի, հաւատո՞ւմ էք Աստծուն:

— Զերդ Սրբազնութիւն. — քրքջմունքից զնդապետը մի ձայնով, որ լի էր հարցական նշաններով:

(Շար.)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

21 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1988

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Աբդաբեւ, «Աղիտաբեր դերազնահատումէն յետոյ, կամ անոր հետ, տարօրինակ թերագնահատում մը կը սպառնայ վարակել մեզ: Տեսակ մը նահանջականութիւն»: («Ճառագ», 20 սեպտ.):

Երէկ՝ ամենակալ եւ ամենակարող կը համարէինք մենք մեզ: Այսօր՝ բեկումն է որ տուն կը քանդէ ամէն ճակատի վրայ:

Ձիւղ կը նկատէ մեր երիտասարդ աշխատակիցը.

— «Դատէն հրաժարումը, որ նկատելի զանգուածի մը նշանախօսքն է այժմ, կամ՝ այդ դատին եղածով սահմանափակումը, որ խաղաթղթի հոսանքի մը բանաձեւն է արդէն, հետեւանք չէ, անշուշտ, դաւադրումի կամ դաւանանումի փափաքին:

« ... Հայն է, հոս եւս: Իր տկար ու թերի կողմերով, մեր տարաբերժութենէն ծնունդ առնող կուտակումէն ընկճուած, իւր իր առջեւ գերագնահատուած, բայց ամբողջութիւնը իր մէջ ստորագնահատող, թշնամին խոշորացոյցով դիտող եւ իր ժողովուրդը մանրադիտակի տակ պահող Հայը···»: (Վ. Իշխանեան, «Ճառագ», 17 սեպտ.):

կարճ խօսքով, մէկ ծայրայեղութենէն միւսը:

Եւ այս՝ հակառակ անոր որ, թշնամին այսօր աւելի յամառութեամբ կը հետապնդէ մեզ: Ակռաները կճրտած՝ դարան կը լարէ նոյն իսկ իր սահմաններէն դուրս:

Թշնամին շատ լաւ կը ճանչնայ մեզ: Գիտէ որ, բայց և աննկուն փոքրամասնութենէ մը, վախճառական զանգուածը չուտ կը հրապուրուի ո՛ր եւ է խայծէ: կամ, կը նախընտրէ տունը նստիլ եւ բանի չխառնուիլ:

Մինչդեռ ինք, յաղթական ըլլալով հանդերձ, գիշեր – ցերեկ նորանոր ծրագիրներ կ'որոճայ, մեզ աւելի տկարացնելու, իրար ձգելու, իրարմէ բաժնելու համար:

Եթէ ուրիշ ո՛ր եւ է պարագայ չազդէր, միայն այս իրողութիւնը բաւական էր, որպէս զի մենք ամբողջուէինք մեր հաւատքով:

Ու մանաւանդ, գործի վերածէինք չատ մը բաղձանքներ: Ինչպէս, օրինակ, միացեալ ճակատը: Թէ՛ ներքին եւ թէ արտաքին:

Ամերիկայի ոսկեվար պաշտօնաթերթը չէ՞ր որ կը պատգամէր.

— «Խոնարհութիւնը չի կրնար իրաւունքը ջնջել··· Հայ ժողովուրդը բնաւ չէ հրաժարած եւ պիտի չհրաժարի իր երկրին եւ իր գոյքերուն վրայ իր ունեցած իրաւունքներէն:

«Հայկական Դատը, մեր իրաւունքները չեն մեռնիր, ցորչափ անոնք կենդանի կը պահուին ու կ'ապրին մեր հոգիներուն մէջ··· Կը խորհինք թէ Թուրքերն ալ գիտեն որ պիտի լուծուի»: (Դատը):

Այսքան բացորոշ հաւաստիքներէ յետոյ, դարերգութիւն չէ՞ տակաւին ճակատներու բաժնուիլ, փոխանակ բոլոր ճիգերը միացնելու: Ինչպէս կ'ընեն Թուրքերը: Ինչպէս կ'ընեն մինչեւ անդամ Գերմանացիները, իրենց վերթխարի ուժերուն եւ անսահման հնարաւորութեանց գերհաւատն հռչակելով միացեալ ճակատը:

Եթէ միայն քրիստոնէական հաւատքը բաւական ըլլար դառ չահելու, այսօր անազատ ազգ չէր մնար:

Դիպուածով չէր որ յիշեցինք պարտուած եւ պատժուած Գերմանիոյ օրինակը:

Մրջիւն կամ մեղու ենք մենք, բաղդատելով անոր հետ:

Բայց ահաւասիկ այդ հսկայական զանգուածն անդամ, ոչ միայն համերաշխութեան, միացեալ ճակատի յորդոր կը կարդայ, այլ եւ դղրդագին ցոյցեր կը կատարէ, դպրոցականներն անդամ չարժման մէջ կը դնէ, հոգեկան կորովը բարձրացնելու համար: Անհրաժեշտ կը դտնէ բազմազան ձեւերով, խօսքով ու գործքով ամրապնդել հաւատքը: Հրահրել ոգին: Վարժեցնել զայն՝ գալիք յաղթանակին:

Բաղդատեցէք այս իրականութիւնը՝ մեր ժողովուրդի տրամադրութեանց հետ:

«Մեռանք – կորանք»ի հոգեբանութիւն մը կը սպառնայ եղածն ալ ժխտել:

Կը թուի թէ միայն մենք ենք ամէնէն դժբախտը կամ անճարը, ու միայն հրաշք մը կրնայ փրկել մեզ անդունդէն:

Մինչդեռ, պայծառատեսութեան ճիգ մը պիտի համոզէր թէ՝ կորուստին հետ անդնահատելի չահեր ալ ունինք: Եւ, եթէ սորվինք, վերջապէս, համախորհուրդ, գլուխ գլխի գործել գոնէ հիմնական հարցերու մէջ, ոչ միայն պիտի յաջողինք եղածը ամրապնդել, այլ եւ նոր նուաճումներ կատարել:

Անշուշտ, միշտ մնալով իրական դետնի վրայ, եւ ոչ թէ ճախրելով օդին մէջ, ուր օդանաւն անդամ տէր – տիրական չէ տակաւին:

Բազմազան են եւ բազմաթիւ՝ մեր ներքին տկարութիւնները: Բայց, մեծ մասով մեր ձեռքն է հակազդել անոնց:

Ամէնէն առաջ, անհրաժեշտ է պայծառ տեսողութիւն: Եղածն ու չեղածը տեսնելու, դատելու եւ անոր համեմատ ճամբայ դտնելու կարողութիւն:

Երկրորդ, միացեալ ճակատ, գոնէ ազգային – քաղաքական հարցերու մասին: Շատ ուշացած ենք արդէն:

Եւ երրորդ՝ աշխատանք: Լուրջ եւ յարատեւ աշխատանք: Եւ հաւատք: «Նուիրումի տենչ»: Օրինակ առնելով եթէ ոչ ուրիշներէն, բախտակիցներէ կամ հզօրներէ, գոնէ Թուրքերէն:

Տպագրական խօսքը մենք սորվեցուցինք «լէպլէպիճի»ներուն: Բայց անոնք արդէն դաս կուտան մեզի, այս ճակատին վրայ եւս:

Անոնք դպրոցական պատանիներն անդամ կը վարժեցնեն հայրենիքի եւ պետութեան գաղափարին, ամէն տարի ապրիլին մէկ շաբաթ անոնց յանձնելով իշխանութիւնը:

Եւ այս՝ երեք տարիէ ի վեր: Ամէն տարի աւելի լաւ կազմակերպելով:

Մեր մէջ, տակաւին պէտք ունինք չափահասները վարժեցնելու ամէնէն տարրական դիտելիքներուն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐՆԱԳԻՐ

ԵՓՐԱՏ կը կոչուի այն թերթը, որ կը հրատարակուի Հալէպ: Այս թերթին խմբագիրը, երբեմն, ցաւը բռնած ատեն, աղբահոտ բերանը կը բանայ ու կ'ոռնայ հայ որբերուն դէմ:

Թերեւս չկարենաք երեւակայել ինչ որ համարձակեցաւ ան գրել վերջերս, օգոստոս 24ի թիւով:

Իրրեւ թէ խօսելով մէկու մը հետ, *Եփրատ* կը գրէ որբերուն մասին.

— Օղո՛ւլ, Թուրք օղլու Թուրք կամ Հայ օղլու Հայ՝ մեր Հարը մարը յայտնի են, մեր գործերն ու անցեալը ծանօթ են, բայց ի՞նչ անուն պիտք է տալ անոնց, որոնք դժբախտ Թուականի մը ծնունդներ՝ իրենց Հարը մարը չեն ճանչնար: Հայ օղլու Թո՞ւրք, թէ Թուրք օղլու Հայ պիտք է կոչել այս խառնածիններըը»: (Որբերը):

Կրնայի՞ք երեւակայել այսքան··· ա՛լս, այսքան··· (բա՛ռը, բա՛ռը, հայերէն լեզուի մէջ չկա՞յ այդ բառը), այսքան սրիկայութիւն:

Ուրեմն այս մարդը կ'ընդունի, որ ինք եւ բարեկամը կրնան «Հայ օղլու Հայ» ըլլալ, բայց կը պնդեն որ հայ որբերը «հայ օղլու թուրք» են կամ «թուրք օղլու հայ»: Մարդիկը կը հանդուրժեն, եթէ նոյն իսկ «թուրք օղլու թուրք» կոչուին իրենք, բայց հոգեկան հրճուանք կը զգան, որ «հայ օղլու թուրք» կամ «թուրք օղլու հայ» չեն, ինչպէս հայ որբերը:

Զգիտի մոռնանք երբեմ հայ լրագրութեան ու ազգային արժանապատուութեան դէմ կատարուած այս անարգանքը: Ձեմ ուզեր թերթով ալ պատասխանել այս լկիրշ խօսքին: Դործնական պատասխան մը պէտք է այս անարգանքին, ատիկա գործն է Ց. Ո. Միութեան:

Բայց հրապարակով կը հարցնենք Իամկ. Ազատական կուսակցութեան վարիչներուն.

1— Այս թերթը ձե՞րն է:

2— Խմբագիրը, որ հայ որբերը «չորճոտանի» անուանեց անցեալները, ու հիմա՝ «թուրք օղլու հայ», ռամկավա՞ր է:

3— Ռամկավարները կ'ընդունի՞ն, որ *Եփրատի* խմբագիրը կրնայ «թուրք օղլու թուրք» ըլլալ եւ հայ որբերը՝ «հայ օղլու թուրք»:

4— Այսպիսի յայտարարութիւն մը ստորագրողը կրնա՞յ դեռ անդամ մընալ իրենց կուսակցութեան եւ խմբագիր՝ հայ թերթի մը:

Կ'ուզենք հասկնալ, — պատասխանուի կամ ոչ, կը շինենք մեր կարծիքը:

Իամկ. Ազատ. կուսակցութեան պատասխանէն առկախ, հայ ժողովուրդն ալ ունի իր պատասխանը: Բայց թերեւս գնահատէ եւ իւրացնէ մեր պատասխանը, որ չուշանար:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

700,000 ՏՈԼԱՐ, 200 ԱՏՐՃԱՆԱԿ 100 ՄԱՏՆԻ ԵՒԱՅԼՆ

Մանչու աւազակները վերջերս առեւանգեցին երիտասարդ Անգլուհի մը, Տիկին Փօլի, որ գերի կը մնայ 13 օրէ ի վեր:

Աղջկան հայրը սեպտ. 19ին նամակ մը ստացաւ, որով աւազակները կը պահանջեն 700,000 չինական տոլար փրկանիք, 200 ատրճանակ, 230,000 փամփուշտ, հարիւր ոսկի մատնի, 30 ոսկի ժամացոյց եւ 30 ապարանջան ժամացոյց: Նամակը, որ ստորագրուած է երեք աւազակներու կողմէ, կը յայտնէ թէ Տիկին Փօլի պիտի ըսպանուի, եթէ փրկանիքը չվճարուի մինչեւ մէկ շաբաթ: Եթէ ճափոնական զօրք ղրկուի, տիկինը նորէն պիտի սպանուի:

Տիկին Փօլիի հետ առեւանգուած է նաեւ Պ. Ռոբէրց, պաշտօնեայ Ասիական Ֆարիւղի ընկերութեան: Աւազակները կ'ազդարարեն թէ եթէ ընկերութիւնը իրենց հետ բանակցութեան չմտնէ մինչեւ մէկ շաբաթ, երիտասարդին ականջներէն մէկը պիտի կտրեն ու պիտի ղրկեն ընկերութեան, որպէս զի խելքը գլուխը գայ:

Տիկին Փօլիի հայրը խնդրեց որ աւազակները երկու ներկայացուցիչներ ղրկեն, բանակցելու համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՅ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Երէկ հասած «Ազդակ»էն (13 սեպտ.) կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Կատարեալ ողբերգութիւն մը պատահած է վերջերս Քիւրա Տաղի Չրջանին մէջ, որուն զոհ գացած է Հայ մը եւ վիրաւորուած են քանի մը ուրիշներ ալ:

Ներսէս Ղուրնալեան անուն Հայ մը, Քիւրա Տաղի Զարկիւր գիւղին մէջ ունէր օղիի գործարան մը, որուն համար, առջի չարաթ Հալէպէն եկած էր նոր գործաւորներ տանելու: Աչխատաւորները, իրենց վարձակալին հետ բնքնաչարժով կը մեկնին գիւղ: Գործարանը կը պահպանուէր երեք Քիւրտերու կողմէ, որոնց երկուքը բացակայ էին դէպքին դիւերը: Իրիկունը, մեր Հայրենակիցները լաւ մը զուարճանալէ եւ կատակարանելէ ետք, կը մտնեն անկողին եւ ծերունի մը կը թողուն արթուն՝ իրրեւ պահակ: Դեռ բոլորովին չէին քնացած, երբ երեք զինեալ Քիւրտեր ներս մտան եւ առաջին անդամ նետուեցան Սարգիս Քիւրկէլեանի վրայ, որուն անկողինը ամէնէն մաքուրն ու ներկայանալին էր: Աւազակները կը կարծեն թէ ամէնէն հարուստն է: Դաչոյնները մերկացուցած՝ զբաղամ կը պահանջեն: Ինչ ունի, քունը դեռ վրան՝ կը թոթովէ՝ թէ ինք պարզ գործաւոր մըն է, դրամ չունի եւլն.: Զարագործնները մտիկ չեն ըներ եւ կը դաչունահարեն Սարգիսը: Ցետոյ կը նետուին ծերունիին վրայ, ու կը կրկնեն աւազակներու դասական նախադասութիւնը. — կա՛մ քսակդ՝ կամ կեանքդ: Ծերունին կը պատասխանէ թէ ինք աղքատ մէկն է, դրամը կը գտնուի աղային քով՝ որ ներսն է: Քիւրտերը կը մտնեն քովի սենեակը, ուր կը գտնուէր գործարանին տէրը: Ներսէս, նեղը մնալով, կռտայ բանալին ու այս յանդուգն յեղուզակները կը յաջողին տանիլ 80 օսմ., 20 սուր. ոսկի եւ տոպրակ մը մէճիտ դրամ: Աւազակներուն մեկնելէն յետոյ, մերինները կը սկսին սուլել եւ բարձրաղաղակ օգնութիւն կանչել, բայց հակառակ որ գործարանին չուրջն ու խիստ մօտիկը բազմաթիւ Քիւրտեր եւ տեղացիներ կը բնակէին՝ ոչ ոք օգնութեան կը հասնի: Ցետոյ կը տատղատի՝ թէ առաջին անդամ յարձակում կրող Սարգիս Քիւրկէլեան առատ արիւնահոսութիւն ունենալէ ետք մեռած է: Մուաներուն վէրքերն ալ բաւական ծանր են: Սպանեալին դիակը բերուեցաւ Հալէպ:

*** *Այսօր նորէն լուր կայ քաղաքին մէջ թէ Պապի եւ Ճարի մէջտեղերը դտնուող 3—4 չաղացքներէն մէկը, որ կը գտնուի Հայերու ձեռքը, յարձակում է կրած քիւրտ հրոսակներէ: Կ'ըսուի թէ չորս Հայեր մորթուած են խժդժօրէն:*

ԻՐԱՔԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԱՆԴՐՅՈՐԴԱՆԱՆ ՄԷՋ

Դէպի հանարաբական թագաւորութիւն?

Իրաքի թագաւորը մէկ չաբաթ հիւր մնալով իր եղբօրը՝ Անդր – Յորդանանի թագաւոր Էմիր Ապտուլլահի, երեսադէմ այցելեց երկուշաբթի օր: Ալէնպիի կամուրջին վրայ, թագաւորը ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով եւ անմիջապէս այցելեց իր հօրը՝ Հիւսէյնի դամբարանը: Ցետոյ հիւր եղաւ իսլամական Գերագոյն խորհուրդին, որ լայն ընդունելութիւն մը կատարեց: Իրիկունը չքեղ հացկերոյթ մը տուաւ բրիտանական մարզպանը:

«Թայմզ»ի թղթակիցը այս առթիւ կը գրէ թէ Ֆէյսալ թագաւորին այցելութիւնը տեղի տուաւ կարգ մը անխուսափելի զրոյցներու: Վերջին տասը օրերու ընթացքին մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէր Սուրիոյ եւ Պաղեստինի նորակազմ «Իսթիքլալ» (Անկախութիւն) կուսակցութիւնը, որուն նպատակներէն մէկն է միացեալ գործունէութիւն Իրաքի, Սուրիոյ, Պաղեստինի եւ Անդր – Յորդանանի կողմէ, համիսլամական դրօշին տակ: Կուսակցութիւնը կը յուսայ նաեւ, իրրեւ առաջին քայլ, ապահովել արաբական միացեալ թագաւորութեան մը հաստատումը՝ Դամասկոսով եւ Իրաքով, Ֆէյսալ թագաւորին իշխանութեամբ: Զանքեր կ'ընդան համարաբական խորհրդաժողով մը գումարելու յառաջիկայ ամեռ:

*** *Հրեայ չրջիկներու խումբ մը որ ինքնաչարժով կը պատէր Անդր – Յորդանանի մէջ, քարի բռնութեամբ արաբ ժողովուրդին կողմէ: Հարկ եղաւ ոստիկանական պաշտպանութեան տակ առնել խումբը:*

Գերմանացիները փրփուր կը տեղան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ

Սպառազինութեանց հաւասարութեան մասին Անգլիոյ տուած պատասխանը ռումբի մը տպաւորութիւնը գործեց Գերմանիոյ մէջ: Մանաւորապէս կատղած է ազգայնական մամուլը եւ փրփուր կը տեղայ:

Սպայակոյտին օրկանը այնպիսի լեզու մը կը գործածէ որ մինչեւ հիմա միայն Ֆրանսայի յատկացուած էր: Թերթը ուժգնօրէն կը ճաղկէ Անգլիոյ գրգռիչ ընթացքը, կեղծաւոր եւ ստայօղ կը կոչէ անգլիական ծանուցագիրը, եւ խենդերու թաւրոնի մը կը նմանցնէ Ժընեւի ժողովը: Կ'առաջարկէ որ Անգլիան իր դասակարգի տաղանդը երթայ գործադրէ կեդրոնական Ափրիկէի կամ Միջագետքի կղզիներուն մէջ, բայց ոչ Գերմանիոյ մէջ: Անգլիացիներն ալ պէտք է հասկնան թէ Գերմանիոյ համբերութիւնը սպառած է:

Գերմանական թերթը յետոյ բացատրելով թէ բրիտանական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱԻԵԼԻ ԼԱՒ ՔԱՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

— :-: —

Փոքրամասնութեանց եւ օտար դպրոցներու թուրք ուսուցիչները կարեւոր ժողով մը գումարեցին Հալէպի մէջ:

Օտար եւ փոքրամասնութեանց թուրք ուսուցիչները մասնաւորաբար այն զանգատը ունին թէ տասը տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարեն ու ապահով դիրքի մը մէջ չեն գտնուիր, թէ տեւական պաշտօնի եւ թէ ամսաթոշակի յանելման տեսակէտով: Դիմում պիտի կատարուի կրթական գործավարութեան, որպէս զի պետական վարժարաններու ուսուցիչներու նման իրենց ալ պաշտօնեաներուն տարուէ տարի բարձրացումը ապահովուի, ու այս կերպով ամէն տարեշրջանի սկիզբը բացը մնալու վտանգին ենթակայ չըլլան:

*** Կրթական գործավար Էսատ պէյ, հետեւեալ յայտարարութիւնը րրած է այս մասին.—

— «Գործավարութիւնը սկզբունքով կ'ընդունի որ պետական դպրոցներու ուսուցիչներուն մասին գործադրուած կանոնագրութիւնը առանց բացառութեան ի զօրու ըլլայ նաեւ ոչ պետական վարժարաններու ուսուցիչներուն համար: Շատ բնական բան մըն է անշուշտ որ կանոնագրութիւնը պիտի գործադրուի օտար եւ փոքրամասնութեանց այն ուսուցիչներուն համար ուրոնք պահանջուած պայմանները չեն լրացներ: Այս դրութիւնը հինէն ի վեր կը շարունակուէր եւ դարձեալ պիտի շարունակուի:

«Պոլիս գտնուած միջոցիս օտար եւ փոքրամասնութեանց վարժարաններով պիտի զբաղիմ ու պիտի ննեմ թէ կրթական ծրագիրն ու եղանակները այս դպրոցներուն մէջ կը գործադրուի՞ն թէ ոչ: Ներկայիս օտար վարժարաններուն մէջ 4—5 հազար թուրք տղամ կան: Ձեմ կրնար անհոգ դիտել թէ այսչափ տղաքը ի՞նչ մշակոյթի համաձայն կը մեծնան: Մեծ ուշադրութիւն պիտի ընեմ որ պետական եւ օտար դպրոցներու մէջ գտնուող թուրք տղաքը ազգային մշակոյթի տեսակէտով տարբերութիւն չունենան:

«Այս առթիւ, օտար դպրոցներու ուսուցման եւ կրթութեան եղանակներն ալ պիտի ննեմ»:

Կաւճի սկսաւ ծուռ

— :-: —

Երկուշաբթի օր Հնդիկ պատուիրակութիւն մը այցելեց Կանտիի բանտը, բանակցելու համար: Երեք ժամ տեւեց տեսակցութիւնը (Կանտի չի խօսիր երկուշաբթի օրերը եւ գրաւոր կը պատասխանէ): Հակառակ եղած յորդորներուն, «անհնազանդութեան» պայքարին հերոսը յայտարարեց թէ վճռած է ծոմապահութիւնը սկսիլ վաղն իսկ (երէկ), եւ շարունակել, մինչեւ որ ընդունին իր պահանջները:

Կանտիի տղան ալ Հնդկաստան վերադարձաւ, ընկերակցելու համար հօրը, ծոմապահութեան շրջանին:

Հնդիկ յեղափոխականը ծոմապահութեան կը պատրաստուի 15 օրէ ի վեր: Արդէն զեղչած է իր ամենօրեայ ուտելիքը եւ դադրեցուցած՝ փիզիկական մարզանքները: Ցառաջիկայ հոկտեմբերին 63 տարեկան պիտի ըլլայ:

ՀԱՅ ԿԱՐՄՐՈՒԿՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ԳՈՐԾԻ ՎՐԱՅ

Սուրիոյ «Էլ Նիսա» թերթը կը գրէ.—

Պուրճ Համուտի մէջ Հայերը մեծ թիւով հաւաքոյթ մը ունեցան: Կառավարութիւնը կասկածելով որ անոնց մէջ կը գտնուին համայնավարներ եւ կը պատրաստուի նոր դաւադրութիւն մը, ժանտարմաներ կը ղրկէ, որոնք կը յարձակին եւ կը ձերբակալեն Արթին Զալեան, Արթին Համասեան, Գէորգ Սարաֆեան, Միսաք Գըլըճեան, Պօղոս Վէրտօնեան անուն համայնավարները: Անոնք բոլորովին գաղտնի կը պահեն ժողովի նպատակն ու օրակարգը:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՄԻՇՏ ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ԵՒ ԶՐԿՈՒԱԾ

Նոր չէ որ կ'ուզենք շօշափել այս ցաւոտ, բայց միեւնոյն ատեն չափազանց կենսական հարցը։

Տարիներէ ի վեր արձանագրելով Ս. Հայաստանի մէջ կատարուած հինարարական ձեռնարկները — մեծ ըլլան անոնք թէ փոքր — չենք անտեսեր ոչ միայն լաւը, այլ եւ զեղ կողմերը, որոնք ամէն պարագայի մէջ կրնային անյեռատեսի, եթէ միայն մեր արդի ղեկավարութիւնը կորովի եղանակով կարենար արժեցնել իր կոչումն ու դերը։

Քաղաքական հարցերու նման, անտեսական խնդիրներու մէջ ալ, Հայաստանի իշխանութիւնը միշտ եղեր է խնդրարկու, աղերսող, բայց երբեք պահանջող, ինչպէս իր դրացիները, Վրացին եւ Ազէրին։

Խորհրդային Սահմանադրութեամբ Միութեան անդամներուն վերապահուած հաւասարութեան սկզբունքը — որով յաճախ կը դիմոռնան «Հայաստանեան» քաղաքագէտները — փաստօրէն մեռած բովանդակութիւն ունի գոնէ մեր երկրին համար։ Հայաստանը այդ սկզբունքով Միութեանկուսակ աւելին քանպէտք էր, մինչդեռ կը դառնայ անզօր, երբ հարցը կը վերաբերի իր պահանջներու եւ իրաւունքներու մասին։

Այս իրողութիւնը յատկապէս իր զօրութիւնը կը շեշտէ մեր երկրի հինարարական ձեռնարկներու ընթացքին։ Մէկէ աւելի անգամներ, թուելով բազմաթիւ փաստեր այս ուղղութեամբ, մատնանշեր ենք նոյնպէս որ մեր հինարարութիւնը չի կրնար իր արժանի զարգացման աստիճանին հասնիլ այդ պայմաններուն մէջ։

Երկու տարիէ ի վեր Հայաստանի դրեթէ բոլոր ձեռնարկներուն մէջ — իրենց իսկ խոստովանութեամբ — նախատեսուած ծրագրերու յարաճուն թերակատարումը կարելի չէ բացատրել։

Մէկը միւսի ետեւէն բազմացող թերակատար եւ կամ ժամանակին չիրականացած ձեռնարկներու պատճառներու քննութիւնը միշտ ալ կարեւոր տեղ է վերապահած Մոսկուայի եւ միւս կեդրոններու անբաբեացակամ, յաճախ թշնամական վերաբերմունքէն։ Խոշոր եւ համամիութենական ձեռնարկները՝ ինչպէս Զորագէսը, ցիմենդչինը չեն աւարտեր իրենց կառուցման աշխատանքները, միայն եւ միայն անոր համար, որ ժամանակին կեդրոնէն չեն ստացուիր տարկ եղած մեքենական նիւթեր։

Նախատեսուած կարեւոր ձեռնարկներ՝ Երեւան – Աղստաֆա երկաթուղին, Սեւանի օգտագործման ծրագիրը, շաքարի եւ ուրիշ կարեւոր գործարանները, ինչպէս նաեւ հանքային հետախուզական աշխատանքները կը մնան թուղթի վրայ, յաճախ ալ պատռուած ու ջնջուած։

Վրաստանն ու Ազրբէյջանը բացէ ի բաց ո՛չ մէկ ճիգ կը խնայեն տեւականացնելու Հայաստանի հանդէպ այս խորական վերաբերմունքը։ Անոնք շնորհիւ իրենց ազդեցութիւններուն եւ ամուր կապերուն, կրցեր են ի նպաստ Հայաստանի եղած ձեռնարկներու մէկ կարեւոր մասը տեղափոխել տալ իրենց երկիրները, անտեսելով գործնական անյարմարութիւններու հետ նաեւ համամիութենական ընդհանուր շահերը։

Եւ ինչ որ վրդովեցուցիչ է, Հայաստանը նման առիթներով չի կրնար իր ձայնը լսելի իսկ դարձնել։ Ան անմիջապէս կը դատապարտուի «ազգայնական նեղ հաշիւներով» եւ «Լենինեան գծի խեղաթիւրման» մեղադրանքներով։ Մինչդեռ, եթէ պէտք ըլլայ մեղադրել այս ուղղութեամբ Անդրկովկասեան Մ. Խ. Ֆ. Հ. բաղկացուցիչ տարրերը, անտարակոյս առաջին տեղը պիտի տրուի Վրաստանին ու Ազրբէյջանին։ Իսկ Հայաստա՞նը — կարելի է մեղադրել ամէն մեղքի մէջ, բայց երբեք «ազգայնական նեղ հաշիւներ»ու նման մահացու ?! մեղադրանքով։

Եւ արդէն ճշդուած չէ՞, որ յանցաւորը շատ աւելի բարձրաձայն կը դատապարտէ դիմացինը, անոր վերագրելով յանցանքներ, որոնք յանցաւորէն աւելի իր իսկ նախասիրած արարքներն են։

Հայաստանի ղեկավարութիւնը իր որդեգրած ուղղութեամբ, դժբախտաբար աւելի քան կը նպաստէ այս կացութեան տեւականացմանը։ Ան ինչպէս միշտ, կ'ուզէ երկրի արդիւնաբերութեան, հինարարութեան մէջ յառաջ եկած թերիները բացատրել ներքին եւ տեղական պատճառներով։

«Անպլանութիւն», «անտնտեսվարութիւն», «թափթփուածութիւն», «օպորտունիզմ», հաշուառողականութիւնը» տեւական պատճառներն են բոլոր թերիներուն։ Իսկ աւելի վերանդաւորը այս բոլորին,– ըստ Հայաստանի շուշորթ հերոսներուն, «դասակարգային թշնամին է, դաշնակ թափթփուկները, որոնք կը պայքարին եղեր Հայաստանի արդիւնաբերութեան թուլացման համար։

Այս հիւանդագին միտքերը բնականաբար չեն կրնար բուժել բուն վէրքը։ Հակառակ իրենց յիշած արգելքներու դէմ եղած «յաղթանակներուն», հինարարութեան եւ արդիւնաբերութեան թերիները կը մնան անդարմանալի։ Ո՛չ մէկ փոփոխութիւն այս ուղղութեամբ, ո՛չ մէկ նշան, որ ոեւէ յոյս ներշնչէ թէ կը փոխուին Հայաստանի անտեսական զարգացման այս պատճառները։

Ընդհակառակն, մեզի կը թուի թէ արգելքները միշտ ալ կրնան աւելի ծանրանալ, մինչեւ այն ատեն, որ Հայաստանը ստիպուած ըլլայ սահմանափակուիլ իր ունեցած ձեռնարկները պահելու ծանր մտահոգութեամբ։

Եթէ այս կացութիւնը արդիւնքն է դէպի ետ երթալու Հայաստանի դրացիներու դէպ ի վերաբերմունքին, եւ ատոնց ազդեցութեան տակ Մոսկուայի ալ անտարբերութեան, կրկնենք, որ հաւասարապէս մեղաւոր են բուն հայ վարիչները։

Մարդիկ Հայաստանի մէջ իշխանութեան ղեկավարին կառչած, մեղք կը նկատեն ընդդիմել երկրի առանձնայատուկ պայմաններն ու պահանջները։ Անոնք երբեք ճիգ չըրին Հայաստանի պահանջներուն կարեւոր տեղ մը ապահովել ընդհանուր Միութենական եւ Անդրկովկասեան տնտեսական ձեռնարկներու մէջ։ Ու ընդհակառակն, իրենց կաշկին դուրս եկան Հայաստանը օգտագործելու, համաձայն Մոսկուայի եւ Թիֆլիսի պահանջներուն։ Տուին անոնց հում նիւթեր, տուին պղինձ ու բամպակ, զրկելով մեր երկրի ժողովուրդը, բայց չկրցան ստանալ մեր երկրի գործարաններու համար անհրաժեշտ նիւթեր։

Եթէ այս քոլոր եղրակացութիւնները տարիներէ ի վեր կուտակուած փաստերէն է որ կուգան մեզի, անդամ մը եւս պարզելով մերկ իրականութիւնը, կայ աւելի վրդովիչ իրողութիւն մըն ալ։

Գ. Խանջեան Օգոստոս 23ի թորիրդային Հայաստանի մէջ պաշտօնական հաղորդագրութեամբ մը կը հաղորդէ թէ «Աւարտուած է ցիմենդի գործարանի կառուցումը Դաւալուսում»։ Այս գործարանի կարեւորութեան մասին շատ է գրուած եւ խօսուած։ Տարի մը առաջ աւարտելու սահմանուած, հիմա է որ կը լրանայ։ Բայց ասիկա ըսել չէ թէ գործարանը իսկոյն կրնայ օգտագործուիլ. դեռ պակասներ ալ կան։ Տարուան վերջին եռամսեակին գործարանը օգտագործելու համար «Գլխաւոր խոչընդոտն է կաթելների բացակայութիւնը, որոնց համար անհրաժեշտ է 80-90 տոն պղինձ»։

Հայաստանի մէջ պղինձի պակասն է ուրեմն վիթխարը արգելքը այսքան կարեւոր ձեռնարկի մը օգտագործման։ Մինչդեռ նոյն Հայաստանը առատութեամբ պղինձ է որ կը մատակարարէ ռուսական զանազան գործարաններուն։

Ո՛չ ոք թող զարմանայ, երբ յայտնենք թէ Զանգեզուրի եւ Ալաւերդիի պղնձէն Հայաստանը իրաւունք չունի օգտուելու նոյնիսկ այն գործարաններու համար, որոնք կը պատկանին ընդհանուր Միութեան։

Բայց որպէսզի Հայաստանի մեր «պատուարժան»վարիչները չենթղեն այս անախորժ եւ վրդովիչ իրականութենէն, Գ. Խանջեան կոչ կ'ընէ մեր պղնձարդիւնաբերական աշխատաւորութեան եւ վարիչներուն, վերակատարել վերջին եռամսեակի ծրագիրը, որպէսզի հնարաւոր ըլլայ ապահովել 80 թոն պղինձ։

— «Դանը արդիւնաբերութեան ժողկոմատի Հայաստանի լիազօրը դժուարութիւնները յաղթահարելու եւ ցիմենդի գործարանի գործարկումը ապահովելու համար, Մոսկուայի ձեռքերուն տակ պիտի դնէ մեր պղնձարդիւնաբերութեան ժողկոմատի հետ պայմանաւորուել է, որ ի հաշիւ Ալաւերդու եւ Ղափանի պղնձածուխերու ընթացիկ տարւայ «Յրդ եռամսեակի պլանի գերակատարման, 80-90 թոն պղինձ օգտագործուի Դաւալիի ցիմենդի գործարանի համար կաբել պատրաստելու նպատակով»։

Ուրեմն Հայաստանի պղինձը կրնայ օգտագործուիլ Հայաստանի մէջ այն ատեն միայն, եթէ Մոսկուայի կողմէն սահմանուած քանակէն աւելի արտադրուի։ Իսկ որովհետեւ առհասարակ երբեք պղինձի «պլանները լրիւ չեն կատարուած, կը նշանակէ թէ ցիմենդի գործարանի համար անհնար է օգտագործել արտադրած պղնձէն մաս մը։

Հարկ կա՞յ վերլուծելու այս այլանդակութիւնը, որու նման դժուար է տեսնել դրամատիրական պետութեանց ենթակայ երկիրներուն մէջ իսկ։

Ս. ԹՈՒՄՈՅԼ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 15 սեպտ.— Գերմանիոյ ներքին կեանքը ժամանակէ մը ի վեր կատարեալ թմռուկ մը կը ներկայացնէ։ Իսկապէս, 1930 սեպտեմբերէն կը սկսի իրերու այդ վիճակը այս երկրին մէջ։ Երբ, մէկէն ի մէկ, Հիթլէրականները եւ կամ ազգային – ընկերվարականները («Նացի»ները) տասնապատկեցին իրենց աթոռները Ռայխսթագին մէջ։

Փաստօրէն, վերջինս այդ օրերէն սկսած ալ դադրեցաւ դոյութիւն ունենալէ։ Պրիւնինգ չուրջ երկու տարի կառավարեց երկիրը առանց խորհրդարանի, յենլով հանրապետութեան նախագահին վստահութեան վրայ միայն։ Եւ երբ վերջինս օրին մէկը այլ եւս մերժուեցաւ իրեն — Հինդենպուրգ վերընտրուած էր արդէն, — Պրիւնինգ հարկադրուած զգաց լինգպինքը՝ վարչապետի աթոռը Փափէնի դիջելու։

Ինչպէս Պրիւնինգ, Փափէն եւս կեդրոնի կաթոլիկ կուսակցութեան ղեկավար անդամներէն էր, միայն թէ՝ անոր աջակողմեան շարքերէն։ Կուսակցութիւնը զայն հեռացած յայտարարեց անմիջապէս կազմակերպութենէն, իր հակակարգապահական ընթացքին համար։

Փափէն չուռով կազմեց իր դահլիճը, բաղկացած «Պարոններու ակումբին» (Herrenklub) մօտ դէմքերէ, որոնց մէկն ալ ինք է։ Արդէն իսկ, Պրիւնինգի հանրապետական դահլիճին բուն իսկ գործն էր բժժիմին փոփոխութիւնը։ Ինչպէս իր անդամներու կազմով, այնպէս եւ իրրեւ քաղաքական կեդրոն մը՝ «Պարոններու ակումբը» ծանօթ է իր աջնուապետական ուղղութեամբ։ Հին, ազնուական փըրուսիան էր որ, կանոքի կը կոչուէր։ Անկիւնադարձ մը, յեղափոխերազմական Գերմանիոյ պատմութեան մէջ։

Ու Փափէնի առաջին գործերէն մէկն եղաւ՝ լուծել 1930ին ընտրուած Ռայխսթագը, յոյսով վերջի համար նոր ընտրութիւններ նշանակելով։ Այդ պայմանաւ արդէն համաձայնած էր Հիթլէր՝ «հանդուրժել» Փափէնի կառավարութեան։ Պայմաններէն մէկն ալ այն էր, որ Փափէն վերջ տայ Փրուսիոյ հանրապետական կառավարութեան, որուն գլուխը կեցած էին, տասը տարիէ ի վեր, սոցիալ – դեմոկրատ պարագլուխներ, Պրաուն ու Սէվըրինգ։ Այդ եւս տեղի ունեցաւ, քանի մը ժամուան մէջ։ Կատարուածը պարզապէս պետական հարուած մըն էր։ Ու այդ ահռելի հանրապետականները եւ ընկերվարականները զոհացան բողոքի պարզ յայտարարութեամբ մը միայն։ Տուն ճամբուած նախարարներուն փոխարէն՝ Փափէն — իրրեւ «Պետական լիազօր» — իր ձեռքն առաւ Փրուսիոյ դեկը եւս, իրեն վստահող նշանակելով քանի մը համամիտ նախարարներ։ Հեռացուցած նաեւ չարք մը բարձր պաշտօնեաներ — նահանգապետներ, ոստիկանապետներ, եւն.։ Կարճ, մէկ – երկու օրուան ընթացքին Փրուսիա եւս, դերման հանրապետութեան «միջնաբերդը» առնուեցաւ դուրսէն ու դրաւեալ հակառակորդ ուժերու կողմէ։ Այդ ամէնը կատարուեցաւ՝ Փափէն – Հիթլէր սրտագին համաձայնութեամբ մը։

Յայտնեան ընտրութիւնները դարձեալ մեծ յաղթանակ մը բերին Հիթլէրականներուն։

Իրենց երեսփոխաններուն թիւը 107էն 230ի բարձրացաւ (1930էն առաջ՝ 27 էր)։ Փաշիստական քաղաքների բոլոր կուսակցութիւնները, բացի ի կեդրոնէն։ Ընկերվարականները եւս կրցան ձայն մը աւելի խորհրդարանի նստավայրին։ Վերջինս չտեսնել կը ձեւացնէ։ Նոյնը նաեւ՝ երկրորդ անգամ։ Այն ատեն, Փափէն կեդրոնի աջնուապետական եւ կամ վայրաբան կուսակցութիւնները (սոց.– դեմ., կեդր.– դեմոկ.) կոչնագուցին իրենց նախկին մեծամասնութիւնը Ռայխսթագին մէջ։ Աւաղ իսկ, Փափէն մասամբ հասած էր իր նպատակին։ Ան վստահ էր որ, առ հասարակ մեծամասնութիւն մը կարելի չպիտի ըլլայ կազմել այլ եւս։ Ու Փափէն Հիթլէրի եւ իր կուսակիցներուն առաջարկեց քանի մը խախարարական աթոռներ բուն պետութեան մէջ, վարչապետութիւնը եւ ազդեցիկ միւս նախարարութիւնները եւս Փրուսիոյ մէջ՝ իրենց տրամադրելով։ Հինդենպուրգ անձամբ բանակցութիւններ կատարեց Հիթլէրի հետ։ Եւ ասկայն, վերջինս բացէ ի բաց մերժեց խոտն դահլիճի զաղափարը եւ պահանջեց ամբողջ իշխանութիւնը իրեն յանձնել։ Հինդենպուրգ կը ձեւացնէ։ Նոյնը նաեւ՝ երկրորդ անգամ։ Այն ատեն, Փափէն կեդրոնի աջնուապետական եւ կամ վայրաբան կուսակցութիւնները (սոց.– դեմ., կեդր.– դեմոկ.) կոչնագուցին իրենց նախկին մեծամասնութիւնը Ռայխսթագին մէջ։ Հաւասարակշռութիւնը Փափէնի հանդէպ՝ մօտեցուցած էր կատաղի հակառակորդները։ Հարկաւ, ոչ անկեղծաբար ու համոզումով, այլ պարզապէս իրրեւ կուսակցական – դիւանագիտական խաղ մը։ Նացիներու յետին միտքն էր՝ անդամ մը սերեալ դէպ ի վեր, ազատ մը ձեռք ունենալ։ Հիթլէրականներ ալ նոյնը կը մտածէին։ Ու ասկայն, վերջինս ստիպուեցաւ ընդունիլ Հինդենպուրգի առջեւ։ Վերջինս նոյնիսկ ստիպեց զայն ստորագրել գրաւոր պայմանագիր մը, որ ամրագրէր Հիթլէրի իշխանութեան ոտքի կիզումը։ Ու ասկայն, Հիթլէրի եւ իր կուսակիցներուն առաջարկեց քանի մը նախարարական աթոռներ բուն պետութեան մէջ, վարչապետութիւնը եւ ազդեցիկ միւս նախարարութիւնները եւս Փրուսիոյ մէջ՝ իրենց տրամադրելով։ Հինդենպուրգ անձամբ բանակցութիւններ կատարեց Հիթլէրի հետ։ Եւ ասկայն, վերջինս բացէ ի բաց մերժեց խոտն դահլիճի զաղափարը եւ պահանջեց ամբողջ իշխանութիւնը իրեն յանձնել։ Հինդենպուրգ կը ձեւացնէ։ Նոյնը նաեւ՝ երկրորդ անգամ։ Այն ատեն, Փափէն կեդրոնի աջնուապետական եւ կամ վայրաբան կուսակցութիւնները (սոց.– դեմ., կեդր.– դեմոկ.) կոչնագուցին իրենց նախկին մեծամասնութիւնը Ռայխսթագին մէջ։ Հաւասարակշռութիւնը Փափէնի հանդէպ՝ մօտեցուցած էր կատաղի հակառակորդները։ Հարկաւ, ոչ անկեղծաբար ու համոզումով, այլ պարզապէս իրրեւ կուսակցական – դիւանագիտական խաղ մը։ Նացիներու յետին միտքն էր՝ անդամ մը սերեալ դէպ ի վեր, ազատ մը ձեռք ունենալ։ Հիթլէրականներ ալ նոյնը կը մտածէին։ Ու ասկայն, վերջինս ստիպուեցաւ ընդունիլ Հինդենպուրգի առջեւ։ Վերջինս նոյնիսկ ստիպեց զայն ստորագրել գրաւոր պայմանագիր մը, որ ամրագրէր Հիթլէրի իշխանութեան ոտքի կիզումը։ Ինչպէս Պրիւնինգ, Փափէն եւս կեդրոնի կաթոլիկ կուսակցութեան ղեկավար անդամներէն էր, միայն թէ՝ անոր աջակողմեան շարքերէն։ Կուսակցութիւնը զայն հեռացած յայտարարեց անմիջապէս կազմակերպութենէն, իր հակակարգապահական ընթացքին համար։

Փափէն չուռով կազմեց իր դահլիճը, բաղկացած «Պարոններու ակումբին» (Herrenklub) մօտ դէմքերէ, որոնց մէկն ալ ինք է։ Արդէն իսկ, Պրիւնինգի հանրապետական դահլիճին բուն իսկ գործն էր բժժիմին փոփոխութիւնը։ Ինչպէս իր անդամներու կազմով, այնպէս եւ իրրեւ քաղաքական կեդրոն մը՝ «Պարոններու ակումբը» ծանօթ է իր աջնուապետական ուղղութեամբ։ Հին, ազնուական Փրուսիան էր որ, կանոքի կը կոչուէր։ Անկիւնադարձ մը, յեղափոխերազմական Գերմանիոյ պատմութեան մէջ։

Ու Փափէնի առաջին գործերէն մէկն եղաւ՝ լուծել 1930ին ընտրուած Ռայխսթագը, յոյսով վերջի համար նոր ընտրութիւններ նշանակելով։ Այդ պայմանաւ արդէն համաձայնած էր Հիթլէր՝ «հանդուրժել» Փափէնի կառավարութեան։ Պայմաններէն մէկն ալ այն էր, որ Փափէն վերջ տայ Փրուսիոյ հանրապետական կառավարութեան, որուն գլուխը կեցած էին, տասը տարիէ ի վեր, սոցիալ – դեմոկրատ պարագլուխներ, Պրաուն ու Սէվըրինգ։ Այդ եւս տեղի ունեցաւ, քանի մը ժամուան մէջ։ Կատարուածը պարզապէս պետական հարուած մըն էր։ Ու այդ ահռելի հանրապետականները եւ ընկերվարականները զոհացան բողոքի պարզ յայտարարութեամբ մը միայն։ Տուն ճամբուած նախարարներուն փոխարէն՝ Փափէն — իրրեւ «Պետական լիազօր» — իր ձեռքն առաւ Փրուսիոյ դեկը եւս, իրեն վստահող նշանակելով քանի մը համամիտ նախարարներ։ Հեռացուցած նաեւ չարք մը բարձր պաշտօնեաներ — նահանգապետներ, ոստիկանապետներ, եւն.։ Կարճ, մէկ – երկու օրուան ընթացքին Փրուսիա եւս, դերման հանրապետութեան «միջնաբերդը» առնուեցաւ դուրսէն ու դրաւեալ հակառակորդ ուժերու կողմէ։ Այդ ամէնը կատարուեցաւ՝ Փափէն – Հիթլէր սրտագին համաձայնութեամբ մը։

Յայտնեան ընտրութիւնները դարձեալ մեծ յաղթանակ մը բերին Հիթլէրականներուն։

Իրենց երեսփոխաններուն թիւը 107էն 230ի բարձրացաւ (1930էն առաջ՝ 27 էր)։ Փաշիստական քաղաքների բոլոր կուսակցութիւնները, բացի ի կեդրոնէն։ Ընկերվարականները եւս կրցան ձայն մը աւելի խորհրդարանի նստավայրին։ Վերջինս չտեսնել կը ձեւացնէ։ Նոյնը նաեւ՝ երկրորդ անգամ։ Այն ատեն, Փափէն կեդրոնի աջնուապետական եւ կամ վայրաբան կուսակցութիւնները (սոց.– դեմ., կեդր.– դեմոկ.) կոչնագուցին իրենց նախկին մեծամասնութիւնը Ռայխսթագին մէջ։ Հաւասարակշռութիւնը Փափէնի հանդէպ՝ մօտեցուցած էր կատաղի հակառակորդները։ Հարկաւ, ոչ անկեղծաբար ու համոզումով, այլ պարզապէս իրրեւ կուսակցական – դիւանագիտական խաղ մը։ Նացիներու յետին միտքն էր՝ անդամ մը սերեալ դէպ ի վեր, ազատ մը ձեռք ունենալ։ Հիթլէրականներ ալ նոյնը կը մտածէին։ Ու ասկայն, վերջինս ստիպուեցաւ ընդունիլ Հինդենպուրգի առջեւ։ Վերջինս նոյնիսկ ստիպեց զայն ստորագրել գրաւոր պայմանագիր մը, որ ամրագրէր Հիթլէրի իշխանութեան ոտքի կիզումը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

Կ. ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԴԵՐԸ

(ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԱՌԻԹՈՎ)

— :-: —

Ամէն անգամ որ առիթը կը ներկայանայ գրելու Սելանիկի կրթական յարկերու մասին, անկարելի է մասնաւորապէս չծանրանալ Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան կրթական եւ բարեսիրական հաստատութեան վրայ, որ իւրաքանչիւր տարի իր նախանձախնդիր դեր կատարած է իր ծոցին մէջ ամփոփելով բազմաթիւ զաղթականներու ուսումնատենչ մանուկները:

Մաուրոպէս ինը տարի առաջ, երբ Փոքր – Ասիոյ հայութիւնը խուճապահար խոյս կուտար քէմալական հորդաներու առջեւէն, Սելանիկն ալ ունեցաւ քանի հազարէ աւելի փախտականներու թիւ մը: Մեծ մասը անպատսպար՝ խոնուած էին եկեղեցւոյ չրջափակին մէջ:

Այս որտաճմլիկ տեսարանին առջեւ, հանգուցեալ Կարապետ Ղազարեան, որ հինէն ի վեր Կիւլպէնկեան բարեգործներու անվերապահ վստահութիւնը կը վայելէր, կը յաջողի առնոց,— մանաւորապէս ողբացեալ Պարիկ Կիւլպէնկեանի — ուշադրութիւնը այս կողմ հրաւիրել: Եւ այդ օրերու ամիջական կարօտութեանց դարմանումի համար Կիւլպէնկեան Տան մեծագումար ալակցութիւնը ապահովելէ զատ, հիմը կը դրուի այս բարեսիրական հաստատութեան:

Հաստատութիւնը Կիւլլապի – Կիւլպէնկեանի անունով կոչուած են իր հաստատները, որ անոր կտակած հիմնադրամին մէկ մասովը կը մատակարարին բոլոր պէտքերը ու կարօտութիւնները:

Այս գեղեցիկ գործը խոնարհ սկզբնաւորութենէ մը վերջ հասած է այսօրուան բարգաւաճ վիճակին, չնորհիւ հեռուհեռ եղած լիատուտ զոհողութեանց:

Տարակոյս չկայ որ Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան հաստատութեան երկսեռ սաները առաւելապէս անհայր եւ կարօտ զաւակներէ կը բաղկանան, որոնց մեծ մասին կը տրուին ցերեկուան ճաշ, ղրենական պիտոյք, կօշիկ եւ դեղօրայք: Տարեշրջանի ընթացքին, հակառակ դէպի երկիր ներգաղթող զոյգ կարաւաններուն, վարժարանի աշակերտութեան թիւը զգալի փոփոխութիւն մը չէ կրած, եւ մեկնողներու թիւէն — 53 — կրկնապատիկ դիմումներ կան այսօր: Ինչ որ սոյն հաստատութեան գոյութիւնը ամէն ժամանակէ աւելի անհրաժեշտ կը դարձնէ: Միակ անպատեհութիւնը որ կայ ու կը մնայ՝ վարժարանի չէնքին անբաւարարութիւնն է: Ներկայ չէնքը հազիւ 250 աշակերտ կրնայ պարփակել, մինչդեռ նոյն զոհողութիւնները, կարելի պիտի ըլլար հարիւրեակ մը մանուկներ աւելի փրկել փողոցներէն եւ օտար մարզերու ապաղաչեացման օջախներէն, որոնց դէմ զօբաւոր պատուար մըն է Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան կրթարանը:

Սելանիկի դաղութը փախուստի օրերէն մինչեւ այսօր մէկիմեայ տրբախմիներ է ստացեր հայ եւ օտար կազմակերպութիւններէ կամ անհատներէ, որոնք տիրող թշուառութիւնը ամոքող կաթիլներ եղած են միայն, առանց հիմնական դարման մը տանելու այս կամ այն ցաւին: Մինչդեռ Կիւլպէնկեան կրթարանին հիմնադիրները, իրենց կենսական եւ ազգօգուտ այս ձեռնարկով կատարած են ու կը կատարեն դնահատելի գործ մը: Իւրաքանչիւր պատանի իր հետ կը մեծցնէ նաեւ բարերարներու զոհողութեան ոգին:

Հաստատութեան վարիչները, հիմնադիրներու փափաքներուն համաձայն ընթացք կուտան բոլոր գործերուն: Կեդրոնի կտակակատար մարմինը կը բաղկանար ողբացեալ Կիւլլապիի արժանաւոր կղակից Տիկ. Մարի Կիւլպէնկեանէ՝ նախագահուհի (Փարիզ), Պ. Յարութիւն Կիւլպէնկեանէ (Ամերիկա), Պ. Ներսէս Կիւլպէնկեանէ (Լոնտոն), ինչպէս նաեւ Պ. Պօղոս Խամբեանէ եւ Կիւլպէնկեաններու բարեկամ անձնաւորութիւնէ մը, որոնք զուարթանքով կը հանեն իրենց հոգեհատորին յիշատակին նուիրուած այս հաստատութիւնը:

Ողբացեալ Կարապետ Ղազարեանի մահէն յետոյ, կեդրոնը կ'որոշէ կազմել Սելանիկի մէջ երեք անձերէ բաղկացեալ մարմին մը:

Սակայն մինչ այդ, Պ. Ղազարոս Ղազարեան, իբր ներկայացուցիչ եւ բարերարներուն վստահելին, արժանաւորապէս կը տանի գործը, ամիսլման օժանդակութեամբ իր ժրալան Տիկնոջ, Վերժին Ղազարեանի: Տարուան կէսին հազիւ կը կազմուի նախապէս որոշուած տեղական խնամակալ մարմինը, որուն Պ. Ղ. Ղազարեանէ զատ կը մասնակցէին նաեւ Պ. Վ. Պարծանքեան եւ Տօքթ. Գ. Աւլանեան: Այս վերջնոյն անակնկալ մահէն վերջ, թափուր կը մնայ խնամակալ անդամի մը աթոռը: Կը լսենք թէ այդ պաշտօնին պիտի հրաւիրուի Տօք. Աբրահամ Աբրահամեանը, որ հայ եւ օտար չրջանակներէ յարգուած դէմք մըն է:

Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան հաստատութիւնը, հիմնադրութեան 1923 մարտ ամսուան մէկէն, այս տարի կը լրացնէ իր առաջին տասնամեակը՝ զոր հանդիսաւորապէս պիտի տօնէ, ասիկա լաւագոյն առիթը պիտի ընծայէ Սելանիկի գաղութին, իր յարգանքի եւ դնահատանքի տուրքը մատուցանելու այս օգտաչատ հաստատութեան, ուր դանազան չրջաններու մէկ յաճախած են հազարեակ մը ուսումնատենչ հայորդիներ:

Թ.

ՀԱՆԸ — և՛ փափէնի կառավարութիւնը: Արդար ըլլալու համար, սակայն, կրկին արձանագրել պէտք է այն փաստը, որ այդ Սահմանադրութիւնը դեռ 1930էն ի վեր մահացու հարուածներու տակ առնուելցաւ Պրիւինկի կողմէ: Ընկերվարականներու «հանդուրժումով»:

Ա՛ւր կ'երթայ Գերմանիա...

Ա.

ԳՐԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՁԱՓ ՄԱԲՈՒՐ, բանի որ մեծ մասամբ տողաշարով կը շարուի ՅԱՌԱՋԻ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մելանով:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

— :-: —

ԴԷՊ Ի ՊԵՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄ ?

Ցնտեսական նոր գործօնը ձեւլալ պէտք չըլլար երկրի մը ուղղեց իր պաշտօնակիցներուն, տնտեսական նոր քաղաքականութեան մասին:

Շրջաբերականը նախ կը պարզէ Ազգ կուսակցութեան ծրագրին հիմնական տրամադրութիւնները: Այսպէս, Թուրք Հանրապետութեան ժողովուրդը կազմուած է ո՛չ թէ առանձին դասակարգերէ, այլ հաւաքականութենէ մը որ ճիւղաւորուած է զանազան աշխատաւորներու, համաձայն աշխատանքի բաժանման սկզբունքին: Կուսակցութիւնը իր այդ սկզբունքով կը Ջանայ դասակարգային պայքարի փոխարէն հաստատել ընդհանուր ներգաղթականութիւնը եւ հակասական շահերու հաշտեցումը: Շատ համեմատական է ընդունակութեան եւ աշխատանքին աստիճանին: Առեւտրական գործառնութիւնները կարեւոր են երկրին զարգացման համար: Բազալեռանքի եւ պաշտպանութեան արժանի են այն ղրամատէրերը, որոնք ընականոն կերպով եւ թէքնիքի կոթնած կ'աշխատին:

Մեր գլխաւոր նպատակներէն մէկն է կարգաւորել մեր արտաքին առուտուրը: Պիտի աշխատինք առեւտրականներու գործունէութիւնը արդիւնաւոր դարձնել, ազգային բերքերուն եւ շինուածանիւթերուն յարգը բարձրացնել եւ արտածումը դիւրացնել:

Համաձայն կուսակցութեան ծրագրին, պիտի աշխատինք որ ժաքսի դրութիւնը երկրին շահերուն աւելի համապատասխան ձեւ ստանայ: Կուսակցութեան ծրագիրը երկրին վճարման հաւասարակշռութեան տեսակէտով անհրաժեշտ կը նկատէ որ արտածումը շատ ըլլայ ներածումէն եւ կամ զոնէ հաւասարի անոր:

Համաձայն կառավարութեան ծրագրին եւ ընդհ. նախագահութեան յայտարարութեան, պետութիւնը կողմէ կատարուելիք առեւտրական ձեռնարկները անպայման պէտք է շահաւոր ըլլան: Համաձայն նոյն ծրագրին, մեր հիմնական մտածումներէն մէկն է փոքր արհեստաւորները ազատել իրենց նեղ կացութենէն, անոնց համար վարկի հաստատութիւններ հիմնելով:

Մեր գլխաւոր նպատակներէն մէկն է վարկ, ժամանութիւն եւ դիւրութիւն ստեղծել: Թուրք ազգայնական բանուորներն ու աշխատաւորները թուրք հաւաքականութեան ուժեղ անդամներն են: Հետեւաբար անոնց շահն ու իրաւունքները աչքի առջեւ պիտի ունենանք: Այս առթիւ աշխատանքի օրէնք մը պիտի ընդունուի, աշխատանքին եւ դրաժպդուխին միջեւ ներդաշնակութիւն ստեղծելու համար:

Անհատական գործունէութիւնը հիմ ունենալով հանդերձ, պետութիւնը անձամբ պիտի կատարէ տնտեսական այն ձեռնարկները, որոնց յաջողութիւնը անհրաժեշտ է ազգային բարձր շահերու տեսակէտով:

Կուսակցութեան ծրագիրը այնքան որոշ է որ, կարելի չէ խորհիլ թէ ճամբայ պիտի բացուի արտաքին այնպիսի պետականացումի մը որ երկրին արտադրութեան բոլոր աղբիւրներն ու միջոցները կը պետականացնէ, ազատ առուտուրի եւ սեփականութեան իրաւունքը չի ճանչնար, մասնաւոր դրամագլուխին աշխատիլը չի թոյլատրեր եւ տնտեսական բոլոր ձեռնարկները կ'իւրացնէ:

Իր համառօտութեան, անհաւատ գործեր կան որոնց մէջ պետութիւնը եւ անհատները կրնան միասին աշխատիլ: Էականը այն է որ ծրագրուած եւ անկեղծ ներդաշնակութիւն մը հաստատուի ազգային բոլոր ուժերուն միջեւ, ի շահ ազգային տնտեսութեան բարգաւաճման: Պատասխանատու աշխատանքով ապահովուելիք շահերը հանրային ամօթ մը չեն կազմեր: Մեր հիմնական սկզբունքներուն հետ կապ չունին տարաձայնուած այն ըմբռնումները որոնք ասոր հակառակ են: Ընդհակառակն, բոլորիս համար հրճուանքի առիթ պէտք է կազմեն այն յաջողութիւնները որոնք մասնիկ մը եւս կ'աւելցնեն ազգային հարստութեան վրայ: Այն կացութեան մէջ ուր կը գտնուինք ընդհ. տագնապին պատճառաւ, մէկ հոգիի իսկ հաց կարենալ տալը պէտք է ընդունիլ ոչ դանցաւելի շահ մը հանրային տեսակէտով:

Ուր որ գործ, ճարտարարուեստ, շահ եւ երկրագործութիւն կայ, հոն բարօրութիւնը համեմատաբար աւելի շատ է անպայման: Հետեւաբար մեր նպատակը պէտք է ըլլայ «թէքնիք»ի վրայ հիմնուած գործ ստեղծել եւ զայն պաշտպանել:

Հիմնական եւ ազգային սկզբունք մըն է պահպանել ազգային դրամին արժէքը: Վճարումի հաւասարակշռութիւնը ապահովելու համար, անհրաժեշտ է անտեսական եւ առեւտրական կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել: Այս առթիւ [մեր չափանիշը ճիշդ պիտի ըլլայ մեր դրամին արժէքին պահպանումով: Բաժնեցուցակի դրութեամբ («քօնթէնժանթըման») ձեռք առնուելիք բոլոր միջոցներուն մեկնակէտը այս սկզբունքը պիտի ըլլայ: Ի միջի այլոց հաստատ կը հնանք մեր այն որոշման վրայ թէ պիտի աշխատինք զարգացնել տեղական ճարտարարուեստը»:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Մէմիէտ Ասըմ պէյ («Վագըթ») խմբագրականով մը անդրադառնալով Իզմիրի եւ Մանիսայի այգեգործներուն տագնապալի վիճակին, կը գրէ.

— Իզմիրի շրջանի այս տարի վաթսուն հազար թօն խաղող արտադրած է: Բայց դինը, որ անցեալ տարի չիսուն դրուշ էր, մինչեւ 12ի իջած էր, ինչ որ արժեկինն իսկ չէ, ծախքերն անգամ չի դոցեր: Գինեղու այս ահաւոր անկումը ամբողջ երկիրը կը շահագրգռէ եւ հետեւաբար մեծ կարեւորութեամբ քննելու է զայն:

Տագնապին գլխաւոր պատճառը՝ պարտքերն են: Այգեգործները զրամատուներէն եւ մասնաւոր հատուածներէ դրամ առած էին, իրենց այդիները մշակելու համար: Բայց հիմա չեն կրնար վճարել, եւ ուր: Մինչդեռ անդին Անատօլուն ներով, կարելի պիտի ըլլար հարիւրեակ մը մանուկներ աւելի փրկել փողոցներէն եւ օտար մարզերու ապաղաչեացման օջախներէն, որոնց դէմ զօբաւոր պատուար մըն է Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան կրթարանը:

Սելանիկի դաղութը փախուստի օրերէն մինչեւ այսօր մէկիմեայ տրբախմիներ է ստացեր հայ եւ օտար կազմակերպութիւններէ կամ անհատներէ, որոնք տիրող թշուառութիւնը ամոքող կաթիլներ եղած են միայն, առանց հիմնական դարման մը տանելու այս կամ այն ցաւին: Մինչդեռ Կիւլպէնկեան կրթարանին հիմնադիրները, իրենց կենսական եւ ազգօգուտ այս ձեռնարկով կատարած են ու կը կատարեն դնահատելի գործ մը: Իւրաքանչիւր պատանի իր հետ կը մեծցնէ նաեւ բարերարներու զոհողութեան ոգին:

Հաստատութեան վարիչները, հիմնադիրներու փափաքներուն համաձայն ընթացք կուտան բոլոր գործերուն: Կեդրոնի կտակակատար մարմինը կը բաղկանար ողբացեալ Կիւլլապիի արժանաւոր կղակից Տիկ. Մարի Կիւլպէնկեանէ՝ նախագահուհի (Փարիզ), Պ. Յարութիւն Կիւլպէնկեանէ (Ամերիկա), Պ. Ներսէս Կիւլպէնկեանէ (Լոնտոն), ինչպէս նաեւ Պ. Պօղոս Խամբեանէ եւ Կիւլպէնկեաններու բարեկամ անձնաւորութիւնէ մը, որոնք զուարթանքով կը հանեն իրենց հոգեհատորին յիշատակին նուիրուած այս հաստատութիւնը:

Ողբացեալ Կարապետ Ղազարեանի մահէն յետոյ, կեդրոնը կ'որոշէ կազմել Սելանիկի մէջ երեք անձերէ բաղկացեալ մարմին մը:

Սակայն մինչ այդ, Պ. Ղազարոս Ղազարեան, իբր ներկայացուցիչ եւ բարերարներուն վստահելին, արժանաւորապէս կը տանի գործը, ամիսլման օժանդակութեամբ իր ժրալան Տիկնոջ, Վերժին Ղազարեանի: Տարուան կէսին հազիւ կը կազմուի նախապէս որոշուած տեղական խնամակալ մարմինը, որուն Պ. Ղ. Ղազարեանէ զատ կը մասնակցէին նաեւ Պ. Վ. Պարծանքեան եւ Տօքթ. Գ. Աւլանեան: Այս վերջնոյն անակնկալ մահէն վերջ, թափուր կը մնայ խնամակալ անդամի մը աթոռը: Կը լսենք թէ այդ պաշտօնին պիտի հրաւիրուի Տօք. Աբրահամ Աբրահամեանը, որ հայ եւ օտար չրջանակներէ յարգուած դէմք մըն է:

Կիւլլապի – Կիւլպէնկեան հաստատութիւնը, հիմնադրութեան 1923 մարտ ամսուան մէկէն, այս տարի կը լրացնէ իր առաջին տասնամեակը՝ զոր հանդիսաւորապէս պիտի տօնէ, ասիկա լաւագոյն առիթը պիտի ընծայէ Սելանիկի գաղութին, իր յարգանքի եւ դնահատանքի տուրքը մատուցանելու այս օգտաչատ հաստատութեան, ուր դանազան չրջաններու մէկ յաճախած են հազարեակ մը ուսումնատենչ հայորդիներ:

Թ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵԹԷ ԵՍ ԱՊՐԷԻ...

Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (26 օգոստ.).

— «Քէմալական Թուրքիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, առիթ է տուեր Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութեան ներկայացուցիչ Պ. Ա. Ահարոնեանի որ յիշատակագիր մը մատուցանէ Ազգերու Դաշնակցութեան, յիշեցնելու անոնց Սեւրի դաշնագրի 88րդ յօդուածին տրամադրութիւնները թէ «Թուրքիա ուրիշ ընկերակից պետութիւններու նման Հայաստանը կը ճանչնայ իբր անկախ պետութիւն»:

Սատրի Խոհէմ Ահարոնեանի ժամուցած յիշատակագիրը քննադատելու առեն անգամ մըն ալ կը խոստովանի եւ կ'ըսէ կարծես,— ի՞նչ ընենք Հայեր, եթէ դուք ապրելիք մենք չպիտի կարենայինք գոյութիւն ունենալ, հետեւաբար մեղցուցինք ձեզ որպէս զի մենք կարենանք ապրիլ:

Մենք չենք դարժանար թուրք լրագրողի այս լրբենի եւ անպատկառ խոստովանութեան վրայ: Բայց կ'ընդվզինք տեսնելով որ անոր գազանութեան ամբողջ մանրամասնութեան ծանօթ եւրոպան, առանց խղճահարելու աչքերը կը փակէ, եւ ստանակոխելով արդարութեան եւ ժողովրդավարութեան ամէն զգացում, կը հրաւիրէ ձգրադործները Ազգերու Ընկերակցութեան աթոռներուն վրայ իր կողքին բազմելու:

— «Ձայնդրող, իմ մահուանս վրայ մի լար: Եթէ ես ապրէի դուն պիտի մեռնէիր»:

Աչն անգամ որ թուրքը ինքզինքը անասնած ու անկաշկանդ գտած է, վարանած չէ արեան ամէն խեղդելու իր իշխանութեան տակ ապրող բոլոր ազգերը: Մանաւանդ ամէնէն ծանր բարուածն է իջեցուցած Հայուն գլխին, պարբերաբար կատարած ջարդերով, որբելու համար անոր գոյութիւնը թուրքիոյ մէջէն:

Սատրի Խոհէմ Ահարոնեանի ժամուցած յիշատակագիրը քննադատելու առեն անգամ մըն ալ կը խոստովանի եւ կ'ըսէ կարծես,— ի՞նչ ընենք Հայեր, եթէ դուք ապրելիք մենք չպիտի կարենայինք գոյութիւն ունենալ, հետեւաբար մեղցուցինք ձեզ որպէս զի մենք կարենանք ապրիլ:

Մենք չենք դարժանար թուրք լրագրողի այս լրբենի եւ անպատկառ խոստովանութեան վրայ: Բայց կ'ընդվզինք տեսնելով որ անոր գազանութեան ամբողջ մանրամասնութեան ծանօթ եւրոպան, առանց խղճահարելու աչքերը կը փակէ, եւ ստանակոխելով արդարութեան եւ ժողովրդավարութեան ամէն զգացում, կը հրաւիրէ ձգրադործները Ազգերու Ընկերակցութեան աթոռներուն վրայ իր կողքին բազմելու:

— «Ձայնդրող, իմ մահուանս վրայ մի լար: Եթէ ես ապրէի դուն պիտի մեռնէիր»:

առնելիքները արդելքի տակ առած են խաղողի «սէրկի»ները ու պարտաւորիլ վաճառուիլ կը կատարեն: Այս խուճապին արդիւնքը բնականաբար պիտի ըլլար դիներու ահագին անկում մը:

Դիտելի է որ երբ ասդին խուճապ կը տիրէ, անդին՝ օրինակ Գալիֆորնիոյ մէջ բոլորովին հանդարտ է տրապարակը:

Միւս կողմէ կայ «յանձնելի»ի (ա լիվրէ») խնդիրը: Արտածման վաճառականները ամէն առաջ պայմանագրուած էին օտար երկիրներու հետ, քաշն երեսուն դրուշէն խաղող յանձնելու համար: Այժմ անոնք 15 դրուշէն խաղող կը գնեն եւ երեսուն դրուշի հաշուով կը ղրկեն արտահանման:

Պէտք է դարման մը գտնել այս կացութեան: Բնականաբար կառավարութիւնը չի կրնար դրամատունները ընել թէ «մի ուզէք ձեր առնելիքը»: Բայց կարելի է այնպէս մը ընել որ առնելիքները հոս չծախեն արդելքի տակ առնուած խաղողները, այլ արտասահմանի մէջ, որպէս զի գները բարձրանան:

ՏԱՆՁՆ ՈՒ ԴԵՂՁԸ 20 ՓԱՐԱՅԻ

Ճիւմհուրիյէթի այն դիտողութեան առթիւ թէ բաւական դժուարութեան ենթարկուած է վաճառականի մը, որ կ'ուզէր խաղող դրկել Լեհաստան, նամակագիր մը հետեւեալը կը գրէ նոյն թերթին.—

Արտածումէն գատ ուրիշ չնդիր մը կայ: Պրուսայի եւ Կէմլէյիկի մէջ դեղձին եւ տանձին քաշը կը ծախուի քսան փարայի: Ձծախուածուածներն ալ իրրեւ աղբ արտերու մէջ կը նետուին:

Դարձեալ, Պոլսոյ մէջ կը պատահի որ բռնուած ձուկին մէկ մասը չկարենայ ծախուիլ եւ ծովը թափուի: Մինչդեռ անդին Անատօլուի ժողովուրդը ձուկին կարօտը կը քաշէ: Ելրոպա արտածուած կառաթելէ «վագ» անցանք: Գոնէ կարելի չէ՞ երկրին մէջ մեր բերքը մէկ տեղէն միւսը փոխադրել:

«ՈՉ ԱՈՆՈՂ ԿԱՅ, ՈՉ ԾԱԽՈՂ»

Վագըթ կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Խաղողին եւ թուզին գիները շատ ինկած են այս տարի: Մեր բարեկամ Ջեվզի Լուֆթի պէյ, որ Մանիսայի մէջ այգեգործութեամբ կը զբաղի եւ քանի մը օր առաջ հոս եկաւ, այս մասին հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ.—

Այս տարի խաղողը 15 հազար թօն աւելի է անցեալ տարուընէն: Բնականաբար չէինք ապահոր որ անցեալ տարուան նման 55 դրուշի ծախուի. բայց ոչ մէկու միտքէն կ'անցնէր թէ արժեզնէն ալ վար, 10-12 դրուշի կ'իջնէ: Որովհետեւ այս անկումը միջին հաշուով շահարկութեան դրուած հարիւր միլիոն ոսկիներու դրամագլուխ մը վտանգի պիտի ենթարկէ: Նկատի ունենալու է որ այդքի ըսուածը միշտ խնամքով կ'ուզէ, եւ երբ երկու տարի կարելի չըլլար զայն խնամել, այլ եւս պէտք է քանդել զայն:

Անկման պատճառները բազմաթիւ են: Ի մէջ այլոց կազմակերպուած վարչութիւն մը չունինք: Գալիֆորնիա 5-10 անգամ աւելի խաղող կ'արտադրէ, բայց այսօր քիլօ մը անգամ հրապարակ չի հաներ, նկատելով որ դիները ինկած են:

Պատճառներէն մէկն ալ այն է որ, այգեգործները պարտք ունին եւ ստիպուած են ամէն գնով ձեռքէ հանել իրենց ապրանքը: Եւ ապրանքի այս մրցումը Սալիհլիի եւ Մանիսայի Սակարանին մէջ այնպիսի ձեւ մը առած է, որ կը յիշեցնէ Պոլսոյ փուռերուն առջեւի վիճակը, ընդհանուր պատերազմի օրերուն:

Ա՛Ր Բ՛Ի, Ա՛Ր Բ՛Ի...

■■■■■■■■

Ա.

■■■■■■■■

... Ու այդ մրմունջը հառնում մըն է, ինքն իր մէջ լաց մը որ չի կրնար կոկորդիս իսկ հասնիլ... որովհետեւ կը տրամաբանեմ, չարութե՞մբ, ի՞նչ տարբերութեան, սիրտս իմ ազնիւ, քանի որ բազմաթիւ անգամներ իր ճշդութիւնը արցունքով տեսար — թէ երբ այդ առուշ աղջիկը մեղրաչուի՝ այնպէս համբոյրի մը տենչով կ'աղօթունայ, սիրտս իմ, սիրտս իմ մանուկ, եթէ դիտնար, տեսնէր այս վիրաւոր, բզքտուած թռչունը, լսէր ճշդօրէն այս կարմիր հառը պիտի... դարձեա՞լ... կը կասկածի՞մ: Դուն ի զուր վշտագին կը հառաչես, թէ դուցէ տեղեակ իրողութեան չուզեր բարակ մատներով ձեռքերուս մէջ տաքութիւններ ստեղծել. թէ կը զոհուի, ջեղի, մեղի համար, միամի՞տ սիրտս. մի՛ սրդողիր երբ կը թուլնամ երբեմն այնքան, խնդրող այնքան, երկդիմի, «քրոջ» չըսուելիք...խօսքերով, չէ՞ որ ես չատ յաճախ գուէ, արդահատանք միայն կը տեսնեմ, կը զգամ... Նեղ՝ սիրտս իմ բարի, տկարութիւններուս որ վերջ ի վերջոյ ջամբած արիւնովդ կ'ուռճանան եւ հետեւաբար քու տկարութիւններդ են, աւա՛ղ...

Փապուղիկ մը կ'անցնինք: Հազարաւոր մուրճեր պատուհաններուն, տախտակամածներուն եւ առաստաղին վրայ թափով կը քակեն ու կը չինեն: Փոխուելի պէս է ծխախառն օդին խուժումը: Ու կարծես դէպ ի վար, անդունդ մըն է որ կը գլորինք: Արագութիւնը կը կրկնապատկուի, կեռապատկուի մեր քովերէն փախչող սեւութիւններուն կրկնապատկող երեւոյթով:

Դուրս: Մեր եռեւն է գործարանի մը տակաւ մարուող աղմուկը: Կը չոկուիմ. աստղեր կ'երեւան հեռուն: Ծաղաղ ալիքներով կը ծփայ յարդագոյն:

Եւ քիչ մը աւելի արթուն եմ:

Թրէ, թրէքը, թրէ... Թրէ, թրէքը, թրէ... Թմբի՛նք, Թմբլինք... Ձթողուլ որ արթնանան կրկին բոլոր հարցումները. պէտք է գոցել աչքերը բոլոր հոգիի չարչարանքներուն դիմաց...

Ի՞նչ հարկ նայիլ ինքն իրեն, ինչպէս ես կ'ընեմ հիմա, սեւեռել այդ երկարած, անչարժ ժժգունութեան՝ որ ես եմ...

Անօգուտ տեղը հեծկլտալ — «Ո՞ւր կ'երթաս, ո՞ւր», կամ, «քանի՞ անգամ եղաւ երթուդարձդ այս ճամբէն... մեռցո՛ւր անպտանելիին յոյսը, ո՛ւշ է, մեռցո՛ւր կապօտներդ, բաղձանքներդ, յոյսերդ...»:

Թրէ, թրէքը, թրէ... կարօտնե՛ր. կարօ՞տ պէտք է կոչել վերյիշումը բլուրն ի վեր վառող այտերով վազքի մը, անյագ ախորժով ճաշի մը, մեղրահամ համբոյրի մը, անհագ ծիծաղի մը, կամ մերկ դիպուկներով արեւին տակ երկար չնչառութիւն մը...

Բաղձանքնե՛ր... Բաղձա՞նք պէտք է կոչել մահուան չուրջը դեգերող հիւանդագին մոլորումներս... ուղել որ երկա՞ր, երկար ըլլայ այս ճամբան, այսինքն իր վերջաւորութեան մօտ անկում մը, արկած մը ըլլայ ու ամէն բան մթնէ... ի՛նչ հոգ «մխսիները». անձնասէ՞ր, այո՛ նոյնն է: Նոյնն է այս ժժգոյն մարդուն մէջ, չէ՞ որ «Թոքերն ալ դեղձեր են ու բոլոր դեղձերուն պէս որոշ պայմաններու տակ ճակատագրական...»: Դառնանք արկածին... Զրէ, չըէ, չըէ...

Կամուրջ մըն է. եթէ վլէ՞ը... Անցանք... Աւելի հանդիստ եմ, փախստական երանութիւն մը փչեց ականջիս՝ վտանգէ մը ազատուողի խարկանքը... ա՛հ դուն կեղծիք...

«Բաղձանքներդ ալ կեղծ են, ունայնամտութիւնդ փառասէր՝ իր փետրաթափ թեւերով անդունդներու մէջ (երեւակայական) թռիչքներ կը փորձէ... հաճոյք մը չխոստովանուող, ծոյլ, գիւցազո՛ղ... Դուցէ՛, դուցէ՛...

Եւ դիտե՞ս ինչ. յոյսն է զարթնալ. յոյսը որ ամէնուն ետին, զանազան դիմակներով իր աղտոտ զրամը կը քշէ. ան որ միշտ կ'ըսէ ժպտագին կամ լալով — ոմովհետեւ դիտէ թէ այս երկուքով միայն կարելի է գինաթափ ընել բոլոր կարելի հպարտութիւններս, առնականութեանս համբերութիւններս. կ'ըսէ թէ առաջինը չեմ, եւ ոչ ալ վերջինը, թէ ամէն վճռակ իր «ազնուութիւնը ունի, իր «առաւելութիւնները». ինչո՞ւ պարտուիլ չփորձած ամէնը. յաջողեցան այնքան ուրիշներ. վերանորոգուեցան... Նայի՛, կը կրկնէ, նոր հորիզոններու կ'երթանք, նոր օդերու ուժին...

Միայն, ուրկէ՞ կուգաս դուն, որմէ՞ ես դուն, ո՛վ Ծոյս. ամբողջութեանս մրո՞ւրը թէ իր ազնուագոյն բուրմունքը...

Թրէ, թրէքը, թրէ... Ուրկէ կուգամ ես... Թրէ, թրէքը, թրէ... Ո՛ւր-կէ կու-գամ ես...

Պատուհանին առջեւն եմ: Զանգուածային մութն է տերապահաեր ու յոգնած աչքերս կը կորսուին անծանօթ հեռուներուն վրայ: Պահէ պահ սիւնի մը, ծառի մը փախուստը քովէս, սեւ խաչերու պէս է: Ոտքերուս տակ դերեզման մը կայ կարծես:

Կը հազամ ու կը թքնեմ. ցուրտը կը պլլուի ոտքերուս: Կ'երկարիմ նորէն առաջուան դիրքով, այլ ձախ կողմիս վրայ:

Եւ գլուխս ծածկած, կը սոխեմ աչքերս որ գոցուին. ալ տրտում եմ:

Զուրկերով վերադառնալ մտորումներուս, կ'ենթադրեմ թէ կը սարսռամ. եւ խկպպէս կը սարսռամ... կ'երեւակայեմ թէ անիներուն հետ համաչափ կը վազեմ. եւ իրապէս կը վազեմ. եւ վայրաչարժին հետ կը չնչեմ. կը հեւամ... ինչ լա՛ւ է այսպէս, վազել, սուրալ, աղմուկ բարձրացնել պզտիկ կայարաններուն առջեւ ու թռի՛լ, թռի՛լ... Թրէ, թրէ, թրէ...

Կը յոգնիմ սակայն. վիպս լարուած չուանի նման է. կը ցաւի. ուսերէ կը թողում կառքին հետեւանալ ինձմէ, անցնիլ, կորսուիլ: Իր վրան բեռ մըն եմ ալ:

Ապարդիւն անցաւ այս միջոցն ալ:

Ձեռքերս օդնութիւններու կարկառուելու դողոջն ունին. անօդնական՝ իրարու կը պլլուին, մէկդմէկ տաքցնել կը Ջանան, մէկդմէկ կը սեղմեն, կը ցաւցնեն ու դժդոհ, զայրացած կը հեռանան:

ՓԱՑԼԱԿ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

կայսրութիւնը խախտուտ է, կ'աղդարարէ թէ գերմանական դիւանագիտութիւնը չի վախնար անհամէմ սպառնալիքներէ: «Գերման ժողովուրդը, որ ախոյեանն է արեւմտեան մշակոյթին, պիտի ըմբռնայ այն իրաւունքները զորս կը մերժեն, Հոթենթոններու աղանդի մը տեղ դնելով զինքը»:

Կիսապաշտօնական թերթ մը իր կարգին դիտել կուտայ թէ բրիտանական ծանուցագիրը ի դերեւ կը հանէ անգլիական դիւանագիտութեան «բարեացակամութեան» վրայ դրուած յոյսերը ու կը քննադատէ Լոքարնոյի քաղաքականութիւնը, որ տարիներ կրթնցնել տուաւ Գերմանիոյ, հեռացնելով իր բնական դաշնակիցները:

Ուրիշ կարեւոր թերթեր ալ, կը չեշտեն թէ Գերմանիոյ պահանջը չատ լուրջ է, թէ Գերմանիան կը կռուի սկզբունքի մը, ոչ թէ թուանշաններու համար եւ թէ ամբողջ հանրային կարծիքը համաձայն է այդ սկզբունքի մասին:

⁂ Անգլիոյ մէջ կը զարմանան որ Գերմանացիները իրար անցած են, անգլ. ծանուցագրին առթիւ: Իսկ Իտալիոյ մէջ յուսախաբութիւն պատճառեց անգլիական պատասխանը: Բայց պաշտօնական շրջանակները լաւագոյն կը համարեն համակերպիլ եւ սպասել որ Մեծն Բրիտանիա միջոց մը գտնէ հաշտեցնելու Ֆրանս. եւ գերմանական տեսակէտները: Լեհաստանի մէջ զոհունակութեամբ կարդացին անգլիական պատասխանը: Թերթ մը կը դրէ այս առթիւ. — «Գերմանացիները անգամ մըն ալ սխալեցան, կարծելով թէ Պ. Մաքդոնըլտ համաձայն է Պ. Մուսոլինիի»:

⁂ Գերմանիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կ'ընդունին որ անգլիական պատասխանը աւելի կը մօտենայ Ֆրանսական տեսակէտին, բայց չի վակեր բոլոր դռունները: «Անգլիոյ գլխաւոր նպատակն է ստիպել Գերմանիան որ մասնակցի զինաթափութեան խորհրդաժողովին»:

Գերմանիա չպիտի պատասխանէ անգլիական ծանուցագրին, աւելորդ դառնալով, եւ պիտի սպասէ զինաթափութեան խորհրդաժողովի ելքին:

Պաշտօնական շրջանակները մեծ հակասութիւններ կը գտնեն անգլիական ծանուցագրին բովանդակութեան մէջ եւ կը մերժեն անոր իրաւական հիմքերը: Իրենց ուզածն այն է որ զինաթափութեան խորհրդաժողովին դնելիք պայմանները արձանագրուին վերապրյլի զինաթափութեան պայմաններուն տեղ:

Պարսկաստանի վեց մարտանաւերը

Վեց մարտանաւեր, որոնք Պարսկաստանի համար չինուած էին Իտալիոյ մէջ, առջի օր մեկնեցան Նափոլիէն: Երկուքը թնդանօթակիր են, իսկ չորսը՝ փոքր մարտանաւեր: Ասոնք պիտի կազմեն պարսկական նոր նաւատորմին առաջին բաժինը: Ինը սպաներ եւ ենթասպաներ կը գտնուին այս մարտանաւերուն մէջ, որոնք յանձնուեցան յատկապէս Իտալիոյ մէջ պատրաստուած պարսիկ սպաներու եւ նաւաստիներու:

Կիներն ալ... միապետական

Կիրակի օր պատկառելի ցոյց մը տեղի ունեցաւ Փոցսամի մէջ, «Լուիզա Թագուհիի դաշնակցութեան» ընդհ. ժողովին առթիւ: Այս ընկերակցութիւնը, որուն անդամները բացառապէս Հոհէնցոլէրնեան գերդաստանին հաւատարիմ կիներէ կը բաղկանան, կը գտնուի գահաժառանգ իշխանուհի Սէսիլիայի հովանաւորութեան տակ: Շաբաթ իրիկուն, դաշնակցութեան անդամուհիները այցելութեան գացին իշխանական ամոլին: Կիրակի օր, հանդիսաւոր պատարագէ մը յետոյ, ծաղկեպսակները դրին պատերազմի գոհերու յիշատակարանին վրայ: Ցետոյ հինգ հազար կիներ, բոլորն ալ իրենց կապուտակ համազգեստները հագած, թափօրով անցան գահաժառանգին եւ միւս իշխաններուն առջեւ: Ցոյցին կը մասնակցէին նաեւ «Պողպատեայ Սաղաւարտ»ի անդամները:

Մոսկուա պիտի օգնէ...

Լիտվինով, խորհրդային Միութեան արտաքին գործակատարը, Պերլինի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Ֆօն Փափէնի հետ, Գերմանիոյ պահանջած հատասարութեան իրաւունքի մասին:

Լուրերու համաձայն, Պ. Լիտվինով հաւաստած է թէ խորհրդային իշխանութիւնը ամէն կերպով ուժ պիտի տայ Գերմանիոյ պահանջներուն:

Թուրքերը Ժընեւ գացին

Պոլսէն դէպ ի Ժընեւ ճամբայ ելաւ թուրք պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ արտաքին գործակատար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի, մասնակցելու համար զինաթափութեան խորհրդաժողովի դիւանի նիստին, իբրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան:

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՀՐԱԶԴԱՆ խումբի ժողովը վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelins.

ՊԻՅԵՆԵՌՈՒԻԻ Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Շավիլի Արղութեան երկու խումբերը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 20 Ave. Ville d'Avray.

ԱԼՖՈՐՎիլի Սարգիս Մինասեան հնթակոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հայ Ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն Քրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ավընիւ Կօպլէն: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԼԻՈՆի Կայծակ խումբի ժողովը վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը:

ԼԻՈՆի Մարզպետ խումբի խմբակային ժողովը վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ Ա Տ Ո Ր Ս.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գինը՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.: Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossianի, Դրօշակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

Թատերական ներկայացում Կրլնոպլի մէջ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Սանուհեաց Միութեան կողմէ ի նպաստ «պլրոցին»

կը ներկայացուի «ԿՈՎ ՄՐԱՒԻԹ» (պատշգամ)

Այս Կիրակի ժամը 2ին, Sacré-Coaeurի ծանօթ սրահին մէջ

Մուտք՝ 4 ֆրանք

Լիոնի մէջ «Ցառաջ»ի գործակալն է

ԽՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ

Հասցէ՝ ՄԱՍԻՍ նպարավաճառատուն

75 RUE DE BONNEL, LYON

ՑԱՌԱՋ կը ծախուի

ԴԵՐՁԱԿ Պ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ՄՕՏ

226 Rue de la Convention Métro Convention

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ալըմանեը, Ծ. Ք.— 25ր

Մարսէյ, Ներկ.— 35ր

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՍՊԱՍՈՒԻՀի

Կ'ուզուի ներկայանալի եւ քիչ մը ֆրանսերէն գիտցող երիտասարդ սպասուհի մը: Դիմել՝ Տիկին Naniquet, 4 rue Philippe, Neuilly s/Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

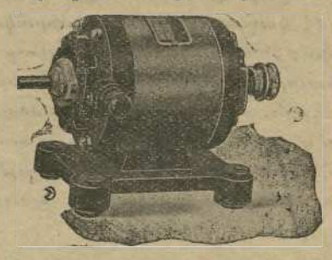
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՁԿՆՈՐՍՈՒԻՔԻՆԸ ՊՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

Պուլօնը սիւռ Մէր 20 սեպտ. 932

Այսօր Պուլօնի մէջ որսացուած է առատ հարան, եւ մէջլան: Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէջլան:

Կարի չատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթան 300 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը:

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինք Շորեքշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Թատերական ներկայացում Փարիզի մէջ

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի հրաժեշտի վերջին ներկայացումները

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, իսկ իրիկուն ժամը 8.30ին

6bis rue Campagne Première, Studio Roudolffի սրահին մէջ

կը ներկայացուի՝ ՇԵՐԼՈԿ ՀՈԼՄՍ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Նաւասարդեան, Գաբէեթեան, Թորոսեան, Ա. կոթիլեան, Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, եւն, եւն.:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը ծախուին «Ցառաջի խմբագրատունը, Պ. Հրանտ Սամուէլի գրատունը, ինչպէս նաեւ հայկական բոլոր ճաշարաններու:

Տոմսերու գիները են Ա. կարգ 10 ֆրանք, Բ. կարգ 7 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոցներ.— Métro Raspail կամ Vavin, թրամուէյ 91 եւ օթօպիւս AE.

ՈՒՇԱԴ.— «Բոռ»ի ներկայացումները՝ Մարսէյլ Հոկտ. 15ին, Լիոն՝ 22ին եւ 23ին Տէսինի մէջ:

20 ԺԱՄԷՆ

ՓԱՐԻԶ - ԼԻՈՆ - ՄԱՐՍԷՅԼ - ՆԻՍ

եւ նոյն ճամբուն վրայ ու շրջակայքը բոլոր մեծ ու փոքր տեղերը իջնդիպելով երթուդարձի

Հայ փոխադրական ապահովարկութիւն

կը փոխադրուի ամէն տեսակ ապրանք, կարասի, եւլն., եւլն.,

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ, ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ ԳԱՄԻՕՆՆԵՐՈՎ

Շաբաթը երեք անգամ կանոնաւոր երթեւեկ

ԽՒՍՍ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ (երկուստեք իամաձայնութեամբ)

Դիմել կամ գրել հետեւեալ հասցէներուն՝

Մ. ՄԻՐԱՔԵԱՆ	Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ	Ա. ՄԱՍԼԱՔԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ	ԼԻՈՆ	ՄԱՐՍԷՅԼ
4 Route Stratégique	19, Rue Pasteur	30, Rue Ste. Barbe
VANVES (Seine)	LYON (Rhône)	MARSEILLE (B.duR.)

Հայրենակիցներու ուշադրութեան

Սուլթաններու Սուլթանը, աշխարհի սուրճերուն թագաւորը, իմաստին մարսողութիւնը կը դիւրանայ եւ հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենայ: Պահանջեցէք հայ նպարավաճառատուններէ կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

S. TOROSSIAN

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— կեդրոնատեղիէն չորս անգամէն կամ միանուագ 1 քիլօ գնողներու կը տրուի նուէր:

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆի ՏԻՄԻՆի ՎԻԼՆի եւ ՇՐՋ. ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հ. ԹԱՒԻՈՍԵԱՆի «ՏՊ. ԵՓՐԱՏ»Ը

Փոխադրուած է 36 rue Voltaire, Lyon

R. C. Lyon A. 77-929 Tél. Moncey 58-75

Կը ստանձնենք գոյնզգոյն եւ գեղատիպ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, քարտուէզ ամէն տեսակ կնիքներ՝ դիւրամատչելի գիներով: Գաւառներէն եղած ապսպրանքներուն շուտով ընթացք կը տրուին:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Kommissionen und Vertretungen

Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Ազեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Հաւատո՞մ էք Աստծուն. — կրկնեց Մօնտանէլլի, ոգեւք ելաւ ու նայում էր նրան մի ամուր փորձող հայեացքով:

Գնդապետը նոյնպէս ելաւ ոտքի:

— Ձերդ Սրբազնութիւն, քրիստոնեայ եմ ես, եւ ինձ երբեք չեն մերժած հաղորդութիւնը:

Մօնտանէլլի բարձրացրեց կրծքից կախուած խաչը:

— Լա՛ւ, երդուեցէք ուրեմն մեզ համար մեռնող Փրկչի այս խաչի առաջ, որ ինձ ճշմարիտն էք ասել:

Գնդապետը կանգնած էր լուռ ու չար նայում էր խաչին: Նա չէր հասկանում թէ երկուսից ո՞վ է խելքը կորցրել, ի՞նքը թէ կարդինալը:

—Դուք ինդրեցիք ինձնից,—չարունակեց Մօնտանէլլի,—որ տամ համաձայնութիւնս մի մարդու մահուան: Համբուրեցէք այս խաչը, եթէ համարձակւում էք, եւ ասացէք ինձ, որ դուք ճշմարիտ որ ուրիշ ելք չէք գտնում մեծ արիւնահեղութեան առաջն առնելու համար: Մի՛ մոռնաք, եթէ սուտ խօսէք, կորցնում էք ձեր անմահ հոգին:

Մի կարճ լռութիւնից յետոյ, նահանգապետը խոնարհուեց ու խաչը տարաւ շրթունքին:

— Հաւատում եմ. — ասաց նա:

Մօնտանէլլի դանդաղ շուռ եկաւ միւս կողմ:

— Վերջնական պատասխանս կը տամ ձեզ վաղը: Բայց նախ պէտք է տեսնեմ Րիվարէյրին ու խօսեմ հետը առանձին:

— Ձերդ Սրբազնութիւն, եթէ ինձ թոյլ կը տաք, որ ձեզ խորհուրդ տամ...: Վստահ եմ, որ կը զղջաք: Նա երէկ մարդ էր ուղարկել ինձ թոյլտուութիւն խնդրելու, որ ձեզ հետ տեսնւի, բայց ես անպատասխան թողի նրա խնդիրը, որովհետեւ...

— Անպատասխա՞ն թողիք. — կրկնեց Մօնտանէլլի: — Այդ դրութեան մէջ դանուող մի մարդ դիմում է ձեզ խնդիրքով եւ դուք ուշ չէ՞ք դարձնում:

— Շատ եմ ցաւում, որ ձեր Սրբազնութիւնը դժգոհ է ինձնից, բայց ես չուզեցի ձեզ վրդովել մի այդ տեսակ յանդուգն խնդիրքով: Ես լաւ եմ ճանաչում Րիվարէյրին, նա ձեզ միայն անպատուել է ուզում: Թոյլ տուէք կրկնեմ ձեզ որ չափազանց մեծ անզգուշութիւն կը լինի, եթէ նրա մօտ գընաք: Նա ճշմարիտ որ վտանգաւոր է, եւ այն աստիճան, որ ես հարկ համարեցի մի քանի նախազգուշութիւններ ձեռք առնել, ի հարկէ, այնպէ՛ս, չատ մեղմ տեսակի:

— Եւ դուք իսկապէս կարծում էք, որ վտանգաւոր է մօտ գնալը մի անձին հիւանդ մարդու, որի վրայ դեռ մի քանի նախազգուշութիւններ էլ են ձեռք առնւած «չատ մեղմ տեսակի»:

Մօնտանէլլի խօսում էր մի բոլորովին հանգիստ ձեւով, բայց դնդապետը զգում էր նրա հանգիստ արհամարհանքի խայթոցը ու կարմրեց չարութիւնից:

— Ձեր Սրբազնութիւնը կարող է վարւել, ինչպէս կամենում է. — ասաց նա ամենայն խստութիւն մի ձեւով: — Ես միայն ցանկանում էի ազատել ձեզ այդ մարդու սարսափելի անձդքները լսելու անախորժութիւնից:

— Դուք ի՞նչն էք աւելի ծանր համարում քրիստոնեայի համար, անէծք լսե՞լը, թէ մերձաւորին երեսի վրայ թողնելը ծայրայեղ վայրկեանին:

Նահանգապետը կանդնած էր ուղիղ խոժոռ ու պաշտօնական մի փայտէ դէմքով: Վերջապէս էր Մօնտանէլլի վարմունքից ու այդ ցոյց էր տալիս իր ձայնի անսովոր չոր շեշտով:

— Ձերդ Սրբազնութիւնը ե՞րբ է ցանկանում տեսնել բանտարկեալին. — հարցրեց նա:

— Կը գնամ անմիջապէս:

— Ինչպէս հաճելի է Ձերդ Սրբազնութեան: Միայն, եթէ կը սպասէք մի քանի վայրկեան, իսկոյն մարդ ուղարկեմ որ նախապատրաստեն նրան:

Նահանգապետը չատ արագ փոխեց իր պաշտօնական խօսուածքը: Նա վախում էր, որ Մօնտանէլլին կաչինները կը տեսնի:

— Շատ ընդհակառակ եմ ձեզ, դեռադասում եմ տեսնել նրան առանց որ եւ է նախապատրաստութեան: Գնում եմ ուղիղ բերդ: Դիլեր բարի, գնդապետ, պատասխանս կ'ուղարկեմ ձեզ վաղ առաւօտ:

IV

Լսելով որ բաց են անում խուցի դուռը, Բոռը փակեց աչքերը յոգնած անտարբերութեամբ: Ենթադրում էր, որ նորից նահանգապետն էր լինելու, որ գալիս էր նրան տանջելու իր հարցերովը:

Նեղ սանդուղքով բարձրանում էին մի քանի զինուոր. նրանց հրացանները խփւում էին պատերին. իսկ յետոյ հասաւ ականջին մի չղջոքրթող ձայն.

— Այդտեղ քիչ սեղ է, Ձե՛րդ Սրբազնութիւն:

Բոռ վեր ցատկեց դղրդահար ու խկոյն նորից ետ ընկաւ. ամուր պրկուած թոկերը չունէը կորեցին:

Ներս մտաւ Մօնտանէլլի յիմնապետի ու երեք զինուորի հետ:

— Հաճեցէք մի վայրկեան սպասել, Ձերդ Սրբազնութիւն. — ասաց յիմնապետը մի ջղոտ ձայնով: — Գնացին աթոռ բերել: Ձերդ Սրբազնութիւնը թող ներողամիտ լինի: Եթէ ձեր գալը զիտնայինք, պատրաստուած կը լինէինք:

— Ոչ մի պատրաստութեան պէտք չկայ, յիմնապետ. բարի եղէք ու մեզ առանձին թողէք. սպասեցէք սանդղի ցածը ձեր մարդկանց հետ:

— Լա՛ւ, Ձերդ Սրբազնութիւն: Հա աթոռը. դնե՞մ մահճակալի կողքին:

Բոռ պառկած էր աչքերը փակ, բայց զգում էր, որ իրեն էին ուղղած Մօնտանէլլիի աչքերը:

— Կարծեմ քնած է, Ձերդ Սրբազնութիւն, — խօսեց յիմնապետը Բոռը բաց արաւ աչքերը:

— Ո՛չ. — ասաց նա:

Երբ զինուորները դուրս էին գնացել յանկարծ կանգ առան Մօնտանէլլիի անակնկալ բացագանչութիւնից: Նայելով տեսան, որ նա կռացել նստած էր կաչիների:

— Այս ո՞վ է համարձակել:

Յիմնապետը չփոթած ձգեց ձեռքում գլխարկը:

— Նահանգապետի մասնաւոր յանձնովը. — ասաց նա:

— Ես զղջալիար չեմ այդ կաչի կապերի մասին, — Րիվարէյ. — ասաց Մօնտանէլլին խոր յուսահատ ձայնով:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
22 Septembre
1932

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1989

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քանի մը շաբաթ առաջ, Մարսէյլէն ստացանք թղթակցութիւն մը, որ կ'պարսա, Մելքոնեան Հաստատութեան վերջին դէպքերը լուսաբանելու բանաւէճամբ, յանգաւոր կը հանէ տղաքը:

Նամակագիրը կը ներկայանայ իբրեւ երբեմնի «պզտիկ ընկերը Մելքոնեանի մէջ» եւ գրի առած է հետեւեալ ծանր դիտողութիւնները.—

1) «Ամէն բանէ առաջ, ծեծուողը տնօրէն մըն է ու Հայ· բաջութիւն չէ ոյժն ուրանալ եւ անօթի ախորժակով մը վարկաբեկել»:

2) «Ձեմ ճանչնար տղաքը իրենց անուններով· բայց դատապարտելի է իրենց ընթացքը, կիրքն ու անգթութիւնը: Ի՞նչ գին ունի իրենց բարկութիւնը նման դէպք» տնօրէնի մը որմէ կախում ունի իրենց ներկայութիւնը հոդ»:

3) «Բայց դուք չէք ճանչնար այս տղաքը, Մելէոնեանի մէջ, ուր ժամակներէ առաջ գալիք հացին կը խորհին: Անոնք կղզիացած իրենց կեանքին մէջ, չարամիտ եւ ուրացող եւ անգթամաման են: Գիբբերէ կ'երագեն աշխարհիկ կեանքեր ու պատրանքը կը շինեն տօնիճշդութեամբ մը: Մտքի, իմաստի բարձրութենէ, հայ սրբազան հոգերէ զուրկ եւ իտէալէ պարզուած արարածներ են»:

4) «Իրենք, մէկ գաւակները մոլեռւած իրենց ծնողներուն, անտարբեր, ցնծիմ ու հասարակ են: Ողբերգութի՛ւնը նոր սերունդին··· Այլասերում···»:

Ցետոյ, կը դատապարտէ երկու ուսուցիչներ, «մէկը նոր, միւսը հին»:

— «Արդէն ասոնց պէս «որսորդներ» կային դպրոցին մէջ, որոնք տղոց մէջ դասերու խտրութիւն դրին ու ամէն մէկը իր ճիւղը բռնադատեց, ու այսպէս տնօրէնի մը խումբերու բաժնուեցան: Բայց ամէնէն աւելի ցաւալին եղաւ, երբ օմանք աշխարհիկ կեանքէն սկսան խօսիլ ու տղոց աչքը բացին «շուկայի» վրայ: Ահա այդ երկու պարոնները կը գերազանցեն միւսները եւ իրենց շուկայի մարդու հոգեբանութեան կը կապեն տղաքը»:

— «Ես այդ պարոնները պատճառ կ'ըլլան այդ որոշ ազդին, տղաքը կը յարձն ըմբոստութեան, երբ տնօրէնը իրենց հրաժարականները կուտայ: Ու անոնք ալ ոչխար՝ փոխրոգութեամբ մը կը բռնանան տնօրէնին որ իրենց առաջադիմութեան մտիկ տայ, կամ հրաժարի»:

«Ահա ամբողջ հանդոյցը այդ դէպքին», կը չեշտէ Նամակագիրը:

Նամակագիրը իր փելիպպեանը կը վերջացնէ, այնուհետեւ, կծու խօսքեր ազդելով տղոց եւ բոլոր անոնց որ անխնայ դատնացուցին «մեծ մարդ մը»:

«Մարդ մը որ ուրացուած է միշտ, Պոլսոյ, յետոյ Եգիպտոսի իր բոլոր գրասէր եւ կամքուած գրագէտ աշակերտներով: Այսօր այդ տղաքը իր գրոշմներով հոս հոն անուն կամ ձայներ ունին գիրքերով կամ թերթերով, բայց երբեք չանդրադարձան ու չվերացուցին իրենց ուսուցիչը, մեծ գրագէտն ու հայրենասէրը, որ միշտ խոնարհ ու լուռ մնացած է ազգին մէջ, նուիրուելով խոհումներու, նոր գործերու, ապրեցնելու համար անտեսուած ու անմշակ մնացած մեր գոհարուն կեանքը»:

— «Անիկա, Պ· Օշականը, ինչպէս որ չի սպասեր այս բոլորին, բայց դժբախտ է որ տեսաւ սերունդին այլասերումը ու այս վերջին պարագան իր նոր աշակերտներուն, որոնցմէ կը յուսար լրջութիւն, ազնուութիւն ու հաւատք, որոնք ազգը կանգուն պահող ազդակներ են»:

×

Ցուած եղանք նամակին բովանդակութիւնը, իր ինքնայատուկ դատումներով ու լեզուով:

Այո՝ ողբերգութեան մէկ երեսն է միայն: Եւ ինքնին ողբերգութիւն մը՝ իր կարգ մը տեսակէտներով:

Ինչո՞ւ, հիմա, միւս երեսը: Այն որ երեւցաւ զանազան թերթերու մէջ, դաշնակցական, ռամկավար թէ չէզոք: (Մենք սկիզբէն ի վեր ո՛ր եւ է մասնաւոր թղթակցութիւն չենք ստացած այս դէպքերու մասին եւ չունինք սեփական տեղեկութիւններ):

Քանի մը ամիս առաջ, դէպք մը պատահեր է Մելքոնեան Հաստատութեան մէջ: Աշակերտները ըմբոստանալով, ծեծեր եւ սանդուղքէն վար գլորեր են տնօրէնը: Լուր տրուած է ոստիկանութեան, որ տղաքը բռներ բանտարկեր է Ս· Մակարի վանքին մէջ, յետոյ քշեր է Սուրբա: Նոր անկարգութիւններ ծագեր են, այս խստութեանց հետեւանքով: Նորէն ոստիկանութիւն, ձերբակալութիւն եւ աքսոր դէպ ի Պէյրութ:

Բոլորին հետեւա՞նքը, — 350 աշակերտներէ 33 հոգի Պէյրութ քշուած եւ փղոց նետուած: Զանազան կարգադրութիւններ՝ բարեգործականի քննիչին կողմէ: Իսկ տնօրէնը, որ ակներեւ յանցանքներ ունի, վերահաստատուած իր պաշտօնին մէջ (քանի որ պայմանաւորուած հինգ կամ տասը տարիով···):

Իսկ վերջին նորութիւնը, — Բարեգործականի քննիչին կողմէ փակցուած ազդ մը, որ կը յայտարարէ·

— «Ցաճուն Հ· Բ· Ը· Միութեան կեդրոնական պատկառելի ժողովին կը փութամ յայտարարել թէ՝ խստիւ արգիլուած է յարկիս մէջ Բսութիւնը, իբրեւ լրտեսական զգուելի աշխատանք»:

Մեկնութեան չի կարօտիր այս ազդը:

Բայց, քիչ մը աւելի բանանք ծալքերը:

«Պայքար», Ամերիկայի ռամկավար պաշտօնաթերթը, մասնաւոր թղթակցութեան մը մէջ պարզելով ամբողջ անցուդարձը, դիտել կուտար·

1) Կերակուրեան (տնօրէնը), խորհրդական ոգի ցոյց տուած է ըլլայ ուսուցչութեան, ըլլայ ուսանողութեան հանդէպ:

2) Նպաստաւորեալներու եւ անիրաւեալներու դասակարգ մը ստեղծած է աշակերտութեան մէջ:

3) Պէտք տեսած է գաղտնի լրտուներ ունենալ աշակերտութեան մէջ:

4) «Նոյնպէս ուսուցչաց մէջ ունեցած է լրտուներ»:

5) «Դիւրին է տղաքը վատրել, դժուար է՝ կարգ մը պատճառներով՝ տնօրէնին ճամբայ տալ»:

Զինքողելու համար, զանց կ'առնենք ուրիշ մանրամասնութիւններ՝ մեր ձեռք պաշտօնակիցներէն:

Ու կը հարցնենք, — այս բոլորը եւ դեռ ուրիշ չարիքներ դարմանուեցա՞ն, անխնայ, ոստիկանական միջամտութեամբ վտարելով եւ Պէյրութի փողոցները նետելով 33 անտէր որբեր···

Այս բոլորին մէջ, միայն եւ միայն որբե՞րն էին յանցապարտ:

Այս բոլորը չէ՞ն ապացուցաներ թէ՝ տնօրէն, ուսուցիչ եւ բարեգործական իրենց ամբողջ ուժն ու կիրքը թափած են տղաքին — որբերուն վրայ:

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԻ՛ՏՏ, ԵՒ ԻՆՉ ԳԻ՛ՏՏ

Ո՞րչափով դատապարտելի են մեր խմբագիրները, երբ արձագանգ կու տան բժշկական մեծաշուքնիդ լուրերու (բէֆլամի համար տրուած):

Այսպէս, յանախ կը կարդանք թէ բժիշկ մը գտեր է հիւծախտը դարմանելու միջոցը, ուրիշ մը՝ սիփիլիզը դարմանելու միջոցը:

Ահա հայ բժիշկ մըն ալ կ'աւետէ «նորագոյն գիւտ մը խաղցկեղի կանխօրօք ախտաճանաչումի մասին»: Կ'երեւի գիւտը չափազանց հիացուցեր է *Հայրենիքի* խմբագրութիւնը, որ արտատպեր է հայ բժիշկին յօդուածը:

Ձեմ գիտեր թէ որքա՞ն վստահութիւն կը ներշնչէ գիւտը, որուն գովքը կը հիւսէ հայ բժիշկը, իբրեւ դարման խաղցկեղի (սրբագրէ՛, տոհբէօր, ու խլիրդ գրէ): Բայց իրապէս հայերէնի գիւտ մըն է այդ յօդուածին մէկ ամբողջ հատուածը, շունչդ բռնէ ու կարդա՛, եթէ կրնաս:

«Բժշկական արուեստին աստիճանաբար ու նորանոր կատարելագործութիւններուն յարատեւ հետեւելու փափաքով, ստորագրեալս հետաքրքրուելով թէ՛ փրանսական եւ թէ գերմանական բժշկական պարբերաթերթերու ուսումնասիրութեամբ, թուականէս հանի մը օր առաջ, Վիեննայի բարձրագոյն բժշկական ու փրոֆէսօրական *քօլէկի* հետազօտութիւններուն եւ յետայնորիկ իմ ստացած տեղեկութիւններուս համաձայն, Վիեննայի Բուտօլֆ Շէքիթալի Բուտօլֆեան հիւանդանոցի բիմիական պատրաստութիւններու աշխատանոցի պետ հանրածանօթ փրոֆ· էռնսթ Փրէօյնտ իր օգնական տիկ· տոքթ· Թամիհէրի հետ միասին, տարիներէ ի վեր անխոնջ փորձերէ յետոյ վերջապէս յաջողած են հնարել այնպիսի արտադրութիւն մը (*փրէփարաթ*), որով խաղցկեղէ տառապիլը կասկածուած անձի մը, եւ կամ, նոյն իսկ խաղցկեղէ (*քանսէր*) վարակուելու հակամէտ եղողի մը թեւին վերի մասին (ուսին մօտ) մոլորին տակը ներարկուելուն պէս բիչ ատեն վերջը այդ ներարկուած մը կատարուած տեղը թարախալից բշտիկ մը (խաղաւարտ մը) երեւան եկլելը ստուգուած է»:

Եթէ ընթերցողը հաւատք չընծայէ գիւտին, (շա՞տ է կարդացեր լուրերը նման գիւտերու), մեղքը լեզուինն է, գիւտը ներկայացնելու եղանակին, հայերէնի ձեւին, որ գիւտ մըն է իսկապէս:

ԱՍՈՂԻԿ

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ
ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՄԲ

Սեպտ· 18ին տեղի ունեցաւ բացումը Մուսա լերան վրայ շինուած յուշարձանին, նախագահութեամբ Արեւելքի փրանսական նաւարաժնի հրամանատար ծովակալ ժուպէռի:

Սպասելով մեր թղթակցին նկարագրութեան, բանի մը պատմական տեղեկութիւններ այս առթիւ·—

1915ին, Սուէտիոյ ափ մը հայութիւնը, ընդվզելով Թուրք բռնակալութեան դէմ, ամիսէ մը աւելի տեւող հերոսական գուպարէ մը յետոյ, ապաստանեցաւ Մուսա լերան ստորոտը, Միջերկրականի վրայ երեւցող ֆրանսական «Ժան տ'Արք» զրահաւորին մէջ ու ազատուեցաւ ստոյգ բնաջնջումէ մը:

Այդ հերոսամարտին ու անոր մէջ զոհուողներուն յիշատակը յաւերժացնելու համար, շատ մը Հայերու եւ մանաւանդ Սուէտիացիներու ջանքերով գումար մը հանդանակուեցաւ եւ ճարտարապետ Պ· Մարտիրոս Ալթունեան չինեց փառաւոր յուշարձան մը, ճիշդ Մուսա լերան վրայ:

«Մնացորդացի» բաժանորդներուն

Ստացանք մինչեւ 480րդ էջը (ծե· պրակ): Բոլոր անոնք որոնք պակաս պրակներ ունին, պահանջեն էջերով: Ձվճարուած պրակներու փոխարժէքը կը խնդրուի փութացնել:

Նոր բաժանորդագրուիլ ուզողներուն կը ղրկուի առաջին թիւէն, փոխարժէքը կանխիկ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱԼԷՊԻ ԴԷՊՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

Ոճրագործ Սամուէլ նոր բաներ կը պատմէ

Վերջին թղթաթերով (14 սեպտ·) հասած սուրիական թերթերը նոր տեղեկութիւններ կը հաղորդեն վերջին դէպքերու մասին:

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ· Մօկան հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է «էլ Թէդամիւմ»ի խմբագրին·

— *Այս ձերբակալուածները կ'ամբաստանուին իբրեւ կազմակերպիչներ ընկերութեան մը որ կարող մը կարեւոր ոճրագործներ ծրագրած էր: Անոնց հարցաքննութիւնը դեռ երկու ամիսէն չի լրանար: Գամիսէր կարապետի մահափորձը կապ ունի ձերբակալեալներու ամբաստանութեան հետ: Ամբաստանեալները պիտի յանձնուին Ոճրադատ Ատեան:*

«էլ Թէդամիւմ» այս առթիւ կ'աւելցնէ·—

Երէկ ժամը 5ին, բանաի պահակ ժանտարման, որ կը դտնուի բանտի բարձր տանիքին վրայ, տեսաւ փողոցին մէջ, բանտի դրան առջեւ պառաղ մարդ մը: Կասկածեցաւ եւ լուր տուաւ դռնապան պահակին: Վերջինը պոռաց եւ կեցնելու հրաման տուաւ անծանօթ մարդուն: Մարդը խոյսն քաշեց ետդմանակը եւ դրաւ պահակի կուրծքին վրայ, սպառնալով որ տեղն ու տեղը կը սպաննէ դինք, եթէ ձայն հանէ: Տանիքին վրայ գտնուող ժանտարման որ ականատես էր այս տեսարանին, սկսաւ կրակել մարդուն վրայ: Գնդակը վրիպեցաւ եւ մարդը փախաւ: Եաեւէն կրակեց պահակն ալ, սակայն ի զուր, անծանօթը կորնցուց իր հետքը:

Հալէպի տառապո՞ղն ալ պիտի սպաննէին...

Հալէպի «Վագըթ» թերթը 10 սեպտ· թիւին մէջ կը գրէ·—

— Վերջերս ոճրագործ Սամուէլ խոստովանեցաւ թէ այժմ բանակայ մարդ մը իրեն 200 ոսկի խոստացած է տալ, եթէ սպաննէ Գամիսէր կարապետը: Քննութիւնները կը շարունակուին այս ուղղութեամբ:

Սամուէլի խոստովանութիւններէն հասկցուած է որ ան իր կինը սպաննելէն վերջ, բնական է տուն մը եւ անոր պատշգամէն դիտած յուղարկաւորութիւնը: Սամուէլ լացած է այդ միջոցին: Սամուէլ յայտնած է նաեւ որ իր ժամանակին մեծ մասը կ'անցընէր Հալէպի եւ Անտիոքի միջեւ եւ երբեմն ալ Անտիոքի եւ Քէսապի միջեւ:

Ուրիշ անգամ մըն ալ Սամուէլ յայտնած է որ որոշած էր սպաննել կարապետը եւ վստահ է որ ան պիտի մեռնի· Իսկ եթէ չմեռնի, բանտէն ելլելէ վերջ պիտի մեռցնէ: Եւ կարապետէն զատ պիտի սպաննէ նաեւ Հալէպի Հայոց Նախորդ Առաջնորդը: «Եթէ ես չկարենամ սպաննել զանոնք, իմ գաւակներս եւ պարագաներս պիտի սպաննեն»:

Կ'ըսուի թէ դերձակ Արթին դիակ բոլոր դաղտնիքները, սակայն ցարդ ոչ մէկ խոստովանութիւն ըրած է եւ միշտ կ'ուրանայ:

** Հալէպի «էլ Միսագ» թերթէն·—

Կը տեսնուի որ բանտարկուած ազգայնականներու վերագրուած ամբաստանութիւններուն վարագոյրը կը բացուի: Ոմանք կ'ըսեն որ այս ամբաստանութիւնը միայն քանի մը մահափորձերու, ապատամբութեան մէջ չի կայանար, այլ կազմակերպիչները ծրագիր ու գործադրութիւն ունէին Հիւս· Սուրիոյ մէկ մասը օտար պետութեան մը յանձնելու: Կարգ մը փաստաթուղթեր եւ բանակցութիւններ դտնուած են արտաստահման հաստատուած մարդոց քով: Հասկցուած է որ պուտ քաղաքական հանդամանք մը ունին այս մահափորձերն ու չարժումները:

Հիթլերը Հիթլեր չէ ամէն տեղ

Վիեննայի Հիթլերեանները ցոյց մը կազմակերպեր էին կիրակի օր: Թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, կատարեալ ձախողանք մը եղած է այս ցոյցը: Հիթլերը չկրնալով անձամբ ներկայ ըլլալ, ղրկած էր իր փոխանորդը, Կօպէլը: Ընդունելութիւնը շատ խեղճ եղաւ կայարանին մէջ: Հազիւ 500 հոգի ներկայ էին: Գալով միթինգին մասնակցող բազմութեան, նոյնպէս խղճալի էր: Մինչդեռ 50,000 հոգի ներկայ էին այն վիթխարի նուագահանդէսին զոր տուին հինգ հազար ընկերվարական երգիչներ:

Գիշերը ուշ ատեն, խումբ մը Հիթլերականներ խուժեցին Բուր Սալոնի հանգստեան պարտէզները: Մեծ խուճապ մը յառաջ եկաւ եւ ժողովուրդը փախաւ առանց կերած – խմածին դրամը վճարելու:

Հակասական լուրեր Ստալինի մասին

Տասը օրէ ի վեր, հակասական լուրեր չէզան կ'ընեն կարմիր դիկտատորի կացութեան մասին: Նախ, հաղորդուեցաւ դաւադրութեան մը լուրը եւ անմիջապէս հերքուեցաւ: Ցետոյ դրուեցաւ թէ Ստալին պիտի հրաժարի եւ երկրորդական պաշտօնի մը պիտի կոչուի: Այս լուրն ալ հերքուեցաւ: Բայց ահա թերթերը կը հրատարակեն նոր տեղեկութիւն մը, այս անգամ Մոսկուայէն, եւ սեպտ· 20 թուականով·—

Համայնավար կուսակցութեան վարիչ շրջանակները տենդագին պատրաստութիւններ կը տեսնեն, 17րդ համագումարին համար որ տեղի պիտի ունենայ անցեալ յուլիսին, բայց յետաձգուեցաւ նոյեմբեր – դեկտեմբերին, նոյն ինքն Ստալինի կարգադրութեամբ: Համագումարին գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ Ստալինի տեղեկագիրը՝ Խորհրդային Միութեան արտաքին եւ ներքին կացութեան մասին: Տեղեկագրին գլխաւոր կէտերն են՝ պարենաւորման դժուարութիւնները եւ Ժողով· Աբեւելքի կացութիւնը: Այս երկու խնդիրները ծանր վէճեր յարուցած են Բաղաքական Բիւրոյի ծոցին մէջ, որուն անդամները ամէնէն կարեւոր վարիչներն են պետական մեքենային:

Ստալին, նախատեսելով որ շատ ծանր վիճաբանութիւն մը կրնայ ծագիլ իր տեղեկագրին շուրջը, Բաղաքական Բիւրոյին առջեւ, համագումարէն առաջ, մինչեւ իսկ իր հրաժարումը յառաջ բերելով, կը փորձէ ի դերեւ հանել իր հակառակորդներուն խաղերը: Իր գլխաւոր նպատակն է առժամապէս հիւանդ ներկայանալ եւ իր տեղը անցընել օգնականը, Բականովիչ, որ 36 տարեկան է եւ իր փայլուն ապագային կը պարտի Ստալինի:

** Լեհական թերթերը կը գրեն թէ Թուխաչեվսկի, Ռ· Մութեան պատերազմական գործավարի օգնականը, որ Պերլին հրաւիրուած էր, արկած մը անցուց Մինսքի մէջ: Ձեպընթացը անցած ատեն, անծանօթ մը կրակ ըրաւ պատուհանին, խորտակելով իր մանապաժէնին ապակիները, առանց, սակայն, զ՛ը եւ է վնաս պատճառելու կարմիր պաշտօնատարին:

Կանոնի ծռմռապահութիւնը

— :-: —

ՄԵԾ ՅՈՒԶՈՒՄ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք, հակառակ բոլոր յորդորներուն, կանոն սկսաւ իր ծռմռապահութիւնը երեքշաբթի օր, 20 սեպտեմբեր, եւ պիտի չարունակէ, մինչեւ որ մեռնի կամ դահճացում տան:

Ատոնն կանուխ, հնդիկ յեղափոխականը, ծռմռապահութիւնը սկսելէ առաջ, լաւ մը ճաշեց համաձայն իրեն յատուկ ցուցակի մը, — հաց, ալմաս, լոլիկ, նարինջ, մածուն: Ցետոյ իր քարտուղարը զոդոջուն ձեռքով հրամցուց սկահակ մը, որ կը պարունակէր կիսեռնի հիւթ, ազի ջուրով խառնուած: Ուտելէ եւ խմելէ յետոյ — ճիշդ կէս օր էր — կանոն հանդիսաւորապէս ծանոյց թէ (ոչ թէ ծանուցանեց!) ծռմռապահութիւնը սկսած է: Եւ ծունկի եկաւ, իր քարտուղարին եւ ազգայնական պետ Վալհալի փաթէլի հետ:

Երեքը մէկ վետական օրհներգ մը երգեցին եւ աղօթեցին երկար ատեն: Կէս օրէն յետոյ, կանոն ինքնինքը տակար կը զգար, այնպէս որ բժիշկը արգիլեց այցելութեան ընդունիլ:

** *Հնդիկ յեղափոխականը ինչո՞ւ այս չարչարանքին կ'ենթարկէ ինքնինքը:*

Կանոն կը պահանջէ եա առնել այն որոշումը որուն համաձայն 60 միլիոն փարիաներ անջատ ընտրութիւն կատարելու իրաւունք ստացած են: Վճռը ծագած է այսպէս· — երկար ատենէ ի վեր, բարձր դասու պատկանող Հնդիկները եւ փարիաները, անդուլ հնդիկ խօսքերը, եւրոպացի Սիխերը չէին համաձայներ ընտրութեանց եղանակի մասին, եւ Անգլիայ վարչապետին իրաւարարութիւնը խնդրեցին: Պ· Մաքտոնըլտ երկար խորհելէ յետոյ, որոշեց առանձին ընտրութիւններ նշանակել գանազան դասակարգի քաղաքացիներու համար: Մինչդեռ, նախապէս կուսակից էր միայն մէկ ընտրական չրջանի, առանց խտրութեան: Կանոն բողոքեց այս ոճրման դէմ, յանուն բոլոր Հնդիկներու կրօնական միասնականութեան: Իր տեսակէտով, այդ որոշումը պիտի քանդէր կրօնական միութիւնը որ երեք հազար տարուան պատմութիւն ունի: Կը հարցնէր թէ ներելի՞ է որ, օրինակ, Անգլիոյ մէջ առանձին ընտրութիւններ կատարեն ազիրին ու ծառանները, հարուստներն ու աղքատները:

Ուրեմն, կանոն կը պահանջէ մէկ եւ միօրինակ ընտրութիւն բոլոր Հնդիկներու, առանց դասակարգի խտրութեան: Կ'ընդունի որոշ թիւով աթոռներ վերապահել խնամարկ դասու Հնդիկներուն համար, բայց չի հանդուրժեր որ անպլ· կառավարութիւնը միջամտէ կրօնական հարցի մը:

Անպլ· կառավարութիւնը անելի մը մտածելով, յանձն առաւ բանտէն արձակել կանոնն եւ վերադրել առանձին ատեն մը, որոշ ազատութիւններով: Կանոն մերժեց, պահանջելով ազատութիւն առանց պայմանի: Ուրեմն, կը մնայ բանտը, գործադրելով իր որոշումը՝ ցմահ ծռմռապահութեան մասին:

** *Ծռմռապահութեան լուրը ընդհանուր յուզում պատճառեց ամբողջ Հնդկաստանի մէջ: Բազմաթիւ Հնդիկներ լքեցին իրենց զործերը, իբրեւ սուգի նշան, մասնաւորապէս Պոմպէյի մէջ: Բոլոր խանութները, ճաշարանները, գրասենեակները, նոյն իսկ սեղանաւորական հաստատութիւնները եւ սակարանը, ինչպէս եւ 19 մանարաններ փակուեցան: Դպրոցներու մեծ մասն ալ դասադուլ հռչակեց: Եւ այս բոլորը ոչ միայն Պոմպէյի, այլ եւ Մատրասի, Կալկաթայի եւ Փէնճապի մէջ:*

Միւս կողմէ, Փէնճապի անհպելիները (փարիա) որոշեցին ծոմ պահել չորեքշաբթի օրէն սկսեալ եւ չարունակել, մինչեւ որ անջատ ընտրութեանց իրաւունք ստանան:

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ երկու ֆրանիէն 1·90ի պիտի իջնէ շաբաթ օր, ցորեկի գինը ինկած ըլլալով:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

5

— Երեխաները չե՞ն։ Պիտի լրացնեն ձեռնարկը։ Ես ու Ալիսը ուրիշ ոչինչ չենք կարող անել։ Ալիսը ինձ ասաց, որ ես ամեն ինչ անում եմ, որ երեխաները չտխրեն, բայց ես չեմ կարողանում։ Ես ինքս ինձ չեմ կարողանում ուրախացնել։ Ես ինքս ինձ ատում եմ։ Ես ինձ ատում եմ, որ ես ինձ չեմ կարողանում ուրախացնել։ Ես ինքս

ԱՐԵՎ, ԱՐԵՎ...

▪▪▪▪▪▪▪▪▪

Ա.

▪▪▪▪▪▪▪▪▪

Իմ ճամփան ինձ տարավ դեպի արևը։ Ես ուզում էի արևի մասին գրել, որովհետև ամեն մարդ գիտի, որ արևը կյանք է տալիս։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենամեծ ուժն է երկրի վրա։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենագեղեցիկ գույներն է ստեղծում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաերջանիկ ժպիտն է պարգևում մարդկանց։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ աչքերն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ սրտերն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ հոգիներն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ մարդկանց է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ժողովուրդներն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ աշխարհն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ տիեզերքն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ հավերժությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ անսահմանությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենակարողությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենագիտությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենասիրությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաբարությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաճշմարտությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենագեղեցկությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենակատարելությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենաամենությունն է կշտացնում։ Ես ուզում էի գրել, որ արևը ամենաանհագ ամենա

6. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ՀՐԱԶԴԱՆ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ave. Gobelins.

ՊԻՅԵՆՌՈՒԻ Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Շավիլի Արղութեան երկու խումբերը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 20 Ave. Ville d'Avray.

ԱԼՖՈՐՎիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հայ Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն Քրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրէվաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 32 Ավընիւ Կօպլէն։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՌԱԶՄԻԿ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 63 rue du Parc, Առնուվիլ լը Կոնէա։ Զեկոյց Ընկ. Խ. Մկրտիչեանէ։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ կայծակ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։

ԼԻՈՆԻ Մարգպետ խումբի խմբական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Բիւ տը լա Բէփիւպլիքի սրահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Պ. Ցարութիւն Միրումեան, Պ. Ցարութիւն եկէնեան, Պ. Պետրոս Գրունեան (Պերլին), Պ. Պ. Արամ եւ Միհրան Պաթմագեան (Պէյրութ) սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն՝

ԳԷՈՐԳ ՄԻՐՈՒՄԵԱՆԻ

դառնապէտ մահը։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, հինգշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, Սարսէլի ֆրանսական եկեղեցիին մէջ։

Հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի Սարսէլի գերեզմանատան մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆԲ

Լիոն, Ս. Թոր.— 50։
Մարսէյլ, Դործ.— 881.60։
Կըընոպլը, Կ. Թ.— Սկսանք ղրկել։
Իսի լէ Մուլինօ, Ժ. Դ.— Սկսանք ղրկել։

ԶԿՆՈՐՍՈՒՔԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԻ ՄԷՋ

Պուլօնը սիւռ Մէր 21 սեպտ. 932

Այսօր Պուլօնի մէջ որսացուած է առատ հարան եւ մէրլան։ Տանտիկիններ, օգտուեցէք առիթէն եւ կերէք հարան եւ մէրլան։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին 131 rue Fbg. du Temple, մէթրօ Պէլվիլ։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, Պար տը Կլօպի մէջ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկանէուն թիւը ուժականութիւն պիտի նկատուի։

Կ'ուզուին *Թրիքօ շինող եւ Թրիքօ կարող գործաւոր մը կամ գործաւորուհի մը։ Դիմել Շահինեանի, 41bis rue de la Vallée, Arcueil, Seine.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժնեռ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Դիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (ջերմամիզուկութիւն, ֆրանկիսատ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւններ։

Բժշկուիլը կը կատարուի, անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ։ Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում։

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ։ Գուրծն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով։

Աթէլքները շատ մատչելի մասնաւոր գիղչ բանուորներու եւ չքաւորներու։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 2—8։ Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4։

Հայերու ժանապրավարը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Աքեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Թատերական ներկայացում Փարիզի մէջ

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի հրաժեշտի վերջին ներկայացումները

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, իսկ իրիկուն ժամը 8.30ին

6bis rue Campagne Première, Studio Roudolfի սրահին մէջ

Կը ներկայացուի՝ **ՇԵՐԼՈԿ ՀՈԼՄՍ**

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Նաւասարդեան, Գաբէթեան, Ս. Թորոսեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, եւն, եւն.։

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Պ. Հրանտ Սամուէլի գրատունը, ինչպէս նաեւ հայկական բոլոր ճաշարաններու։

Տոմսերու գիները են Ա. կարգ 10 ֆրանք, Բ. կարգ 7 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոցներ.— Métro Raspail *կամ* Vavin, *Թրամուէյ 91 եւ օթօպիւս* AE.

ՈՒՇԱԴԻՐ.— «Բոռ»ի ներկայացումները՝ Մարսէյլ Հոկտ. 15ին, Լիոն՝ 22ին եւ 23ին Տէսինի մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕԲԵՐԷԹ

ՀԱՑ "ՏՐԱՄ_ՕԲԵՐԷԹ„ ԽՈՒՄԲԸ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍՏԱՆ

Ս. Սուրաբեանի

Կը ներկայացնէ յայտնի Աշուղ-Ջիվանիի

ԱՇՈՒՂ_ՂԱՐԻԲԸ

Օբերէթ 5 արար, 7 պատկեր

24 Սեպտեմբեր 1932, Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին

Salle des Sociétés Savantesի ՄԷՋ

8 rue Danton, Paris (6e) **Métro: St. Michel et Odéon**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ դեկավարութեամբ *ԹՈՒՒՄՍ ԺՕՐԺԻ*։ Վերջին արարին, իարսանիքի տեսարանին, տէր եւ տիկին Սուրաբեան կը պարեն կովկասեան պար։

Տոմսերու գիները՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր ծանօթ վայրերու մէջ։ Իսկ ներկայացման գիշերը Թատրոնի կիշէն՝ ժամը 7էն սկսեալ։

Թատերական ներկայացում Կրլնուպի մէջ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչէ Սանուհեաց Միութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին

Կը ներկայացուի «ԿԸՐԼ ՍՔԱՈՒԹ» (պատկեր)

Այս կիրակի ժամը 2ին, Sacré-Cœurի ծանօթ սրահին մէջ

Մուտք՝ 4 ֆրանք

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. կուկունեան խումբի, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէի, մասնակցութեամբ Տէսինի կոմիտաս երկսեռ երգչախումբի, (ղեկ. Ա. Գ. Մելքոնեանի) եւ դերասան Մ. Մարութեանի։

24 Սեպտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Դ. Թաղապետարանի սրահը։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը։

Հագուեցէք վայելուչ եւ մաքուր եթէ կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ

Դերձակ կարապետ Խաչիկեան

19 Rue Henri Monnier, Paris

Քոնփլէ կամ ձմեռնային վերարկու 400 — 700 ֆրանք
Շարիւրին 10 գեղչ Հայերու համար
Լաւագոյն կերպասը եւ ճաշակաւոր կարուածք
կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէսօր

Փափկաճաշակներու ուշադրութեան

Սուրճի ձեր պահանջքին գոհացում տալու համար խմեցէք միմիայն «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճը, ոչ մէկ տեսակի սուրճ կը հաւասարի «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճին, բոլոր նպարավաճառներէն պահանջեցէք

"CAFE SULTAN„

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Նոր հասցէ

Տօքթ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 3.30, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8—9 եւ ժամադրութեամբ։

AU MIKADO

55 Bld. ROCHECHOUART, 55

ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՕՐԲԷՄԹՐԸ՝

ՁԻՐՆՕՆԱՐՈՎ ԵՒ ԻՐ ՍՈԼԻՄՔԸ՝ ԴԱՆԻԷԼԵՒՍԿԻ

Օրուան ամենամեծ յաջողութիւնը

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ղութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Etude de Me **BERNARD WAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը սահմանէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ իշխատրար դատարանները։ Կազմէ certificats de coutumes՝ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները

Մետաքսեղէն եւ բաւիճներ

Unis et inprimés, soie naturelle et artificielle

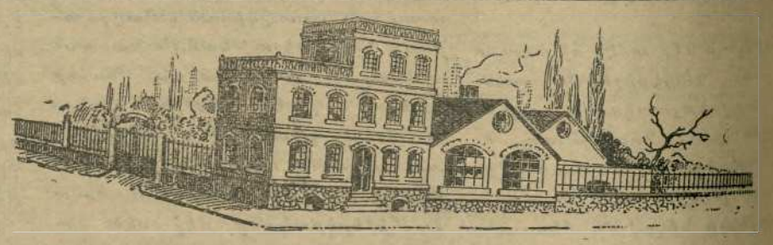
ՄԱՐՇԻ ՅԱՏՈՒԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

26 Rue des Capucins *եւ* **2 Rue Romarin, LYON**

Հեռաձայն Burdeau 34-07, հեռագրական հասցէ Fermanef, Lyon

ՏԱՆՈՒ Է *կարի արհեստանոց մը բոլոր կազմածներով, 4 սեքենայ ժօթէօռով, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Բարգաւաճ գործ։ Տարեկան վարձք՝ 2200 ֆրանք, պայմ 8ուկէս տարի։ Մանրամասնութեանց համար դիմել* Leroux*ի, 32 rue des Annelets, մէթրօ Պօդարիս, առաւօտները ժամը 8—9.30 եւ իրիկունները 6—7.30։*

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել որեէ անձնառութիւն, առանց մեզի խորհրդակցելու։

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար։ Իջեր պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով։

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ կ'ապահովենք տարեկան։ Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30։

Նշանաւոր *20, Passage Prado, (մէթրօ Սէն-Տընի)*

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Ես արդէն ասել եմ Զերդ Սրբազնութեան, — պատասխանեց Բոռ կըծու հեգնութեամբ։ — Երբեք չեմ յուսացել որ չոյելու են զլուխս։

— Ցիմնապե՛տ, ո՞ր ժամանակից է կապած։

— Փախուստից ի վեր, Զերդ Սրբազնութիւն։

— Այսինքն մօտ երկու շաբաթ է։ Դանակ բերէք ու խնոյն քանդեցէք կաշիները։

— Ներեցէք, Զերդ Սրբազնութիւն, բժիշկը նոյնպէս հանել էր ուզում, բայց գնդապետ Ֆերրարին թոյլ չը տուաւ։

— Դանակ բերէք խնոյն։

Մօնտանէլլին չբարձրացրեց ձայնը, միայն գինուորները տեսան, որ նա ամբողջովին կապտել էր ղայրոյթից։

Ցիմնապետը հանեց գրպանից ծալովի դանակը ու կտացաւ, որ կարէ նրա թեւի կապը, բայց այնպէս ձախորդ, որ աւելի պրկեց միայն ու Բոռ ակամայ մի ճիչ արձակեց ու կծեց շրթունքը։

Մօնտանէլլի արագ մօտեցաւ անկողնին։

— Դուք չէք կարողանում, ուէք, դանակը ինձ։

— Ա՛խ։ — Բոռ պարզեց թեւերը թեթեւացման մի խոր հառաչանքով, երբ կաշիները ցած էին ընկնում։

Մօնտանէլլին իրար հաւելից կտրեց մեւ ձեռքինն էլ, վերջն էլ ոտներինը։

— Հանեցէք շղթաները էլ, յիսնապետ։ եւ եկէք այստեղ, բան ունիմ ասելու։

Լուռ կանգնած էր լուսամուտի մօտ ու նայում, մինչեւ յիսնապետը հանեց շղթաները ու մօտ եկաւ։

— Իսկ այժմ։ — ասաց նա։ — պատմեցէք ինձ, ինչ որ այստեղ կատարւել է։

Ցիմնապետը առանց ոչինչ թաքցնելու պատմեց նրան Բոռի հիւանդութիւնը, կարգապահական խստութիւնները եւ բժիշկի դուր ջանքերը Ռիվարէցին պաշտպան հանդիսանալու։

— Բայց ես ենթադրում եմ, — աւելացրեց նա։ — որ նահանգապետը գործ է դնում այդ կապերը իրրեւ մի միջոց ցուցումներ ստանալու։

— Ցուցումնե՞ր։

— Այո՛, Զերդ Սրբազնութիւն։ Նախորդ օրը ես լսեցի, ինչպէս առաջարկում էր վերցնել կապանքները, եթէ նա — յիսնապետը նայեց հիւանդի կողմը — պատասխան տայ մի հարցի։

Մօնտանէլլին բռունցքը խփեց պատուհանի եղերքին ու դինուորները ապշած նայեցին իրար։ Հեղինակի կարդինալին երբեք այդպէս չէին տեսած։ Իսկ ինչ վերաբերում է Բոռին, նա բոլորովին մոռացել էր նրանց գոյութիւնն անգամ։ Մոռացել էր ամէն բան բաց ի փիղիքապէս ազատ լինելու ըզգացումից։ Ընդարմացել էին բոլոր անդամները, եւ այժմ ձգտում էր, չուռ էր գալիս ու չարժուում թեթեւացման բերկրանքով։

— Էյ կարող էք դնալ, յիսնապետ, — ասաց կարդինալը։ — Ձգտեցնաք, որ կարգապահութեան հակառակ էք գնացել։ Դուք պարտական էիք հարցերս պատասխանելու։ Թող մեղ չխանգարի ոչ ոք։ Ես դուրս կը գամ ինքս, երբ գործս վերջացնեմ։

Դուրը փակուեց գինուորների եւերից։ Մօնտանէլլին յենուեց լուսամուտին ու սկսեց մայր մտնող արեւը դիտել, որպէս զի ժամանակ տայ Բոռին բոլորովին հանդարտել։

— Լսեցէք որ։ — ասաց նա հեռանալով լուսամուտից ու նստելով Բոռի անկողնին կից, — ցանկացել էիք ինձ տեսնել։ Եթէ ձեզ կարող էք զղում ասել ինձ ինչ որ կամենում էիք, ես ձեր տրամադրութեան տակ եմ։

Ասում էր շատ սառն, չոր ու ծիւսաւոր մի ձեւով, որ բոլորովին անբնական էր նրա բերնին։ Քանի որ կապերը դեռ չէին արձակուած՝ Բոռ նրա համար պարզապէս մի տանջուած մարդկային կակ էր, զոհ անարդար խստասրտութեան, իսկ այժմ յիշում էր նա իրենց վերջին տեսակցութիւնը եւ այն մահացու վիրաւորանքը, որով վերջացել էր այդ տեսակցութիւնը։

Բոռը բարձրացրեց աչքերը, անփոյթ կերպով դլուխը ձեռքին յենուով։ Մի մասնաւոր ջնորհք ունէր դեղեցիկ դիրքեր ընդունելու, եւ երբ դլուխը սուերի մէջ էր մնում, շատ դժուար էր դուշակելը, թէ ինչե՞ր ինչե՞ր էին անց կացել այդ մարդու դլխով։ Բայց երբ երեկոյեան պայծառ լոյսի մէջ վեր առաւ նա իր աչքերը, երեւաց թէ ինչպէ՞ս տժգունել էր ու տանջուել վերջին երկու շաբաթւայ ընթացքում։ Մօնտանէլլիի զայրոյթը հանդաւ խղճոյն։

— Կարծեմ սարսափելի հիւանդ էք։ — ասաց նա։ — խորապէս ցաւում եմ, որ ոչնչից տեղեակ չէի, թէ չէ վերջ տալ կը տայի այդ չարչարանքին։

Բոռ ցնցեց ուսերը։

— Պատերազմի ժամանակ բոլոր մեղքերը լաւ են։ Զերդ Սրբազնութիւնը տեսականօրէն հակառակ է կապանքներին, բայց չէ՛ որ մի գնդապետից նոյն ըմբռնումը չի կարելի սպասել։ Նա, ի հարկէ, կը գերադասէր որ այս բոլորը ինքն իր անձի վրայ չղդայ, ինչպէս ի հարկէ եւ ես, բայց դա անձնական յարմարութեան խնդիր է։ Այս վայրկեանիս ես մի պարտուած եմ, եւ աւելի լաւ վիճակի չեմ կարող ունենալ։ Զերդ Սրբազնութիւնը չատ բարի է, որ եկաւ այստեղ, բայց երեւի քրիստոնէական դրդումներից։ Բանտարկեալներին այցելելը... ա՛խ, այո՛, մոռացել եմ.«նրանցից ամենայնիսի համար ինչ էլ որ անենք...»։ Ինձ համար ի հարկէ չատ էլ չդոջաբերիչ չէ, բայց «ամենայնիսիններից մէկը» երախտապարտ է ձեզ։

— Պարոն Բիլարէյ։ — ընդհատեց կարդինալը, — ես եկել եմ ձեզ մոտ ծերով, ո՛չ թէ ինձ։ Եթէ դուք «պարտուած» չլինէիք, ինչպէս ինքներդ էք անւանում, ես այլ եւս երբեք չէի խօսել ձեզ հետ ձեր անցեալ անպատասխան խօսքերից յետոյ։ Բայց դուք այժմ երկու առաւելութիւն մի անպատից ունիք։ Հիւանդ էք ու բանտարկեալ, եւ ես չէի կարող չգալ, երբ կամենում էիք։ Այժմ ինձ ասելու մի բան ունի՞ք, թէ միայն նրա համար էք կանչել, որ զարճանաք մի ծերունի վիրաւորելով։

Բոռը ոչինչ չպատասխանեց, չուռ եկաւ ու պառկած էր ձեռքով աչքերը փակած։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՕՒՐԱԹ
23
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
23 Septembre
1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1990 — ԽՄԲագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ՏՐԻՒՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՂԱՐՀՆԵՐՈՒ ԵՒԱՆԴՆ ՈՒ ՁԻԳԸ

Սկիզբէն ի վեր, պարտք սեպած ենք, պարբերաբար, ուշադրութեան յանձնել այն գնահատելի ճիգերը որ կը կատարուին Ֆրանսայի մէջ եւ այլուր, խոնարհ խաւերու կողմէ:

Ընդհանրապէս վոքր, աչքէ հեռու գաղութներ են կամ հաստատութիւններ, որ, զինուած՝ տակուն կամքով մը, անվհատ կը յառաջդիմեն եւ գործեր կ'արտադրեն:

Երբէ՛ք հրատարակեր էինք թղթակցութիւն մը, Տէսինէն: երիտասարդ ընկեր մը, բան – գործ ընելով, 75 ֆրանչ եւ աղջիկ ուսուցչուհի էր, հայերէնի դաս տալու համար:

Ու մեր թղթակիցը անձկութեամբ կ'աղաղակէ.

— «Անհատական ճիգերով բացուած այս նրագն ալ եթէ մարի, վա՛յ մեզ, Տէսինի գաղութ»:

Այս ճիչը՝ անոր համար որ, զանազան Միութիւններ անհոգ կամ ձեռնարկած եւ կէս ճամբան մնացած են:

Ու նաեւ անոր համար որ, ծնողներն ալ, մեծ մասով, կը թերանան իրենց պարտականութեան մէջ:

— «Կան որ կը վճարեն, կան որ կը դժկամակին. շատերուն ալ անձամբ ներկայ, ամսավճար գանձելու համար»:

Մի յուսահատիր, ընկեր, ուշ – կանուխ կը վարժուին:

Միեւնոյն թիւին մէջ, օրիորդ մըն էր որ դիտել կուտար, արդար դառնութեամբ.

— «Զանացեր եմ մայրեր բաժանորդագրել «Արփի»ի — «Ի սէր ձեր փոքրոյն, ի սէր ձեզի, կը կարդան, այսպէս մաճուր հայերէն կը սորվին, կը յառաջդիմեն»: (Ասոնք այն փոքրիկներն են որ կը հետեւին Կրընոպլի Կարմիր Խաչի դասընթացքներուն):

Եւ պատրուակները՝ խուսափելու, — «Դրամ չկայ, տղաս չի կրնար... ծոյլ է»:

Մի՛ յուսահատիր դուն ալ, օրիորդ: Կը վարժուին:

(Կրընոպլէն թղթակցութիւն մը, որ պիտի երեւայ վաղը, կը յաւտնէ թէ ի՛նչպէս քանի մը երիտասարդներ, այցելելով Կ. Խաչի գործոցը եւ ազդուելով թափուած ճիգերէն, զուարճութիւն մը կազմակերպեր եւ գոյացած դրամը յանձներ են վարչութեան, որպէս զի աւելի ընդարձակ տեղ մը վարձէ):

Ուրիշ օրինակ մը, — Ալֆորվիլի Կ. Խաչի գործունէութիւնը: Ալֆատաւորներու դաղութ մըն է Ալֆորվիլը, Փարիզի քեթին: Ափ մը կիներ եւ օրիորդներ ձեռք ձեռքի տալով, կազմեր են Խաչի մասնաճիւղ, որ «բաց ի չքաւորներու եւ հիւանդներու պնդութենէն, կը պահէ Հայ Ականաւորի սրահը եւ դասընթացք մը՝ արհեստներու համար: Այս գործը ամէն ամիս 6—700 ֆր.ի դրամ մը կը պահանջէ: Մասնաճիւղը ունի 70 անդամ եւ չարուշակ նորեր կ'արձանագրէ»:

Դեռ քանի մը օր առաջ էր որ, Փարիզի ուրիշ մէկ արուարձանին, Պանեէօ – Քաշանի «Ճառաջդիմասէր» Միութիւնը կը ներկայացնէր իր տարեկան գործունէութիւնը: Երեքուկէս տարիէ ի վեր է որ կը գործէ այս Միութիւնը, եւ մանկապարտէզի սաներուն թիւը 225ն բարձրացած է 58ի:

— «Մինչեւ իսկ Փորթ տ'Իթալիէն եւ Իսթ-լէ-Մուլինոյէն ծնողներ իրենց զաւակները ամէն հինգշաբթի ինքնաշարժով մեր դպրոցը կը բերեն, իբրեւ աւելի յառաջադէմ»:

Կան, տակաւին ուրիշներ ալ, մասնաւորապէս գաւառներու մէջ:

Օրինակ՝ Պօմոնը (Մարսէյլ), որ առենէ մը ի վեր եռանդով գործած էր գործի, մատուռ – մանկապարտէզ մը չհիներու համար: Յաջողութիւնը՝ այս կէրպակի: Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով):

×

Կը հետեւի թէ՝ այնտեղ ուր փառաւոր անուններ, չուքեր ու խոշոր ոսներ կամ մեծ յաւակնութիւններ չկան, ժողովուրդի զաւակները իսկապէս գործի կը կապուին: Գլուխ գլխի կուտան, կը ջանան, կը հաւաքեն, կ'արտադրեն:

Այս տեսակէտէն չատ կաղդուրիչ եւ սրտառուչ պատկեր մը կը ներկայացնեն՝ արհեստներու դաղութները, — մասնաւորապէս անոնք որ թիթեղի եւ քուրջի կտորներ ունին՝ իբրեւ բնակարան, եւ փոշի ու թշուառութիւն՝ իբրեւ չքնաղատես:

Եւ այս՝ տասը տարիէ ի վեր...

Կը մնայ արձանն աչքով եւ տաք սրտով հետեւիլ այս չարժումներուն:

Ոչ միայն ծախ զարնել եւ մուխ արձակել, այլ եւ ներշնչուիլ: Օրինակել: Աշակցիլ: Գործել:

Յոնարհ վայրերու եւ խոնարհ խաւերու, համեստ օրկաններու այս ճիգը՝ լաւագոյն ապացոյցն է այն դիմադրական կորովին, որ կը յատկանշէ այս ժողովուրդը:

Կը մնայ անընդհատ արծարծել այդ կորովը: Իւղ կաթեցնել այդ ճիգերուն վրայ, ինչ ձեւով որ կրնանք:

Ինքնապաշտպանութեան պայքարին ամէնէն տարբերական երեսներն են ասոնք: Արժանի՝ մեր անվերապահ համակրանքին եւ աջակցութեան:

Մեծ քաղաքներու եւ չուքերու ամուլ ինքնահաւանութիւնը կասի պէս կը հալի այս համեստ այլ ծաղկաւէտ ճիգերուն առջեւ, որ կը նմանին կաթիլ – կաթիլ հոսող առուակներուն:

Ինչքան ալ աննշան երեւայ այս կաթիլներով վրկուած համբանքը, արժէքը է եւ սփոփանք:

Իսկ աննշան չէ վրկուածներուն համբանքը արհեստներու զաղութներուն մէջ: Այլ հազար – հազարներու բազմութիւն: Միշտ նորհիւ նոյն կաթիլներուն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎՃԱՐԵ՛Ք ՊԱՐՏԱՏՈ՛Ւ, ԵԹԷ ՈՉ...

Պահանջ գանձելու նորօրինակ ձեւ մը որ ապահովաբար ձեր միտքէն չէր անցներ:

Լուրը կուգայ ոչ Ամերիկայէն, ոչ ալ Թուրքիայէն: Այլ... Փորթուկալէն:

Երեք գիւղացիներ արջառ ծախեր էին խաղիցիի մը, բայց տարիներով չկրցան գանձել իրենց առնելիքը: Ու մատնուեցան քշուառութեան:

Ճարահատ, երեքը ժողովի նստելով, կ'որոշեն առեւանգել վաճառականին մէկ զարմուհին, մանկամարդ եւ գեղեցիկ աղջիկ մը:

Երկար չի տեւեր խօսքէն գործը: Եւ աղջիկը առտու մը ինքզինքը կը գտնէ լերան մը գլուխը:

— «Հոս պիտի մնաս իբրեւ պատանդ, մինչեւ որ մօրեղբայրդ վճարէ պարտքը»:

Լուրը կը հասնի ոստիկանութեան, եւ աղջիկը կ'ազատուի:

Բայց, խաղիցի վաճառականին պարտքը կը մնայ առկախ:

Անշուշտ գիւղացիները բանտ ալ պիտի երթան, թէեւ հանրային կարծիքը իրենց կողմն է:

Հարց է հիմա, — գի՞ւղն է աւելի պարկեշտ, իր կոպիտ բնազդով, թէ՞ խաղիցը,—իր դիմակաւոր, ոսկեզօծ, պորտաբոյծ «շնորհիով մարդիկ»ներով...

ՎԱՐԱԶ

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հալէպի ազգայնականներէն փաստաբան Մարաշի, որ վերջին դէպքերու առթիւ ձերբակալուած էր, 30,000 ֆրանկի երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուած է:

Ըստ «Էլ Էհալի»ի տեղեկութեանց, հարցաքննիչ դատաւորը ֆաքի մը հոգիի ձերբակալման հետ հրամայած է: Սեպտ. 12ին, ոստիկանական ուժեր գացին Մաատի թաղին մէջ եւ կարգ մը տուներ խուզարկելէ վերջ ձերբակալեցին Օմար Աճուզը, որուն համար ձերբակալման հրամանագիր ստորագրուած էր:

Հարցաքննիչ դատաւորը որ մօտէն կը հետաքրքրուի եւ կը հսկէ ձերբակալեալներուն, ֆաքիցս այցելած է բանտ, ճնշութեան համար: Տեսած է որ բանտապահները լաւ հսկողութիւն չեն կատարեր եւ այդ պատճառաւ նոր ուժեր աւելցուցած է բանտին հսկողութեան համար:

ՆՈՐԷՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ Միխայլովի կուսակիցներէն ֆաքի մը ահաբեկիչներ, որ հակառակորդ մը կը հետապնդէին, սխալմամբ սպաննեցին ռումանահպատակ Վոյնէսմուն, նախագահ «Սլավիա» մարզական ընկերութեան:

Իրենց զոհը գետին փռելէ յետոյ, մարդասպանները փախան, միեւնոյն ատեն կրակ ընելով Վոյնէսմուի պաշտօնակիցներուն վրայ:

ԿԱՆՏԻ ՊԻՏԻ ՄԵՌՆԻ, ԵՔԷ...

Կանտի կը շարունակէ ծոմ պահել, երեքշաբթի օրէն ի վեր: Բոլոր յորդորները անօգուտ անցած են: Իր փոքր խցիկէն փոխադրուեցաւ աւելի ընդարձակ սենեակ մը, միեւնոյն բանտին մէջ:

Բժիշկները ճնշութիւն կատարելով, հաստատեցին թէ չի կրնար հասն օրէն աւելի ծոմ պահել: Նոյն իսկ վախ ունին որ տասը օրէն ալ կարելի չըլլայ փրկել իր կեանքը:

ԱԻԱ՛Ր, ԱԻԱ՛Ր

Պոլսոյ ֆաղաքապետութիւնը եօթը տարուան համար 900 ոսկի բարեզարդութեան եւ լուսաւորութեան տուրք պահանջած է Բերայի էսահան վարժարանէն, մինչդեռ նախապէս այս տուրքէն ազատ կացուցուած էր Պէշիկթաշի դպրոցը:

Ընթերցողները պիտի յիշեն թէ Պատրիարքարանէն ալ մեծագումար տուրք պահանջուած է:

Անշուշտ՝ ի սէր «քուրք հայրենակցութեան»:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԱԼ՝ ԴԷՊԻ ՁԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս գրեցինք, վերջերս ռուս մասնագէտներու խումբ մը հասաւ Թուրքիա, կարգ մը նահանգներու ճարտարարուեստական գործունէութիւնը կազմակերպելու համար, համաձայն Լմխ վաչայի հետ կնքուած պայմանագրութեան: Պ. Օրլով, առաջին յանձնախումբին նախագահը, այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ.

— Թուրքիա բոլոր յարմարութիւնները ունի ճարտարագործական երկրի վերածուելու: Մեր յանձնախումբին նախաձեռնութիւնը կարելի է համարել բարեկամական աջակցութիւն մը՝ խորհրդային իշխանութեան կողմէ հանդէպ Թուրք ժողովուրդին, որ կը պայքարի միջազգային աշխարհակալութեան դէմ:

Սպառազինութիւններ պիտի կրճատուին ճառերով

Հակառակ Գերմանիոյ բացակայութեան, չորեքշաբթի օր դումարուեցաւ զինաթափութեան խորհրդաժողովի դիւանը, մասնակցութեամբ բոլոր պետութեանց պատուիրակներուն: Աւստրիան անգամ չէր հեռուած Գերմանիոյ օրինակին:

Ժողովին օրակարգը բեռնաւորուած է չարք մը մասնագիտական խնդիրներով, որոնց մէջ գլխաւոր տեղը կը բռնեն օդանաւային ռմբակոծութիւնները եւ քիմիական պատերազմը արգիլելու ծրագիրները: Պիտի քննուին նաեւ զանազան առաջարկներ՝ ծանր թնդանօթներու նուազագոյն չափ մը որոշելու, հրասայլերու տարողութիւնը սահմանափակելու, զինուորական ծախքերը կրճատելու, անասնատողներուն դէմ պատիժներ անօրինելու մասին:

Երբ նիստը բացուեցաւ, նախագահ Հէնտըրսըն ճառ մը խօսելով, չեչուեց թէ միայն միջազգային գործակցութեամբ կարելի է լուծել ներկայ դժուարութիւնները: «Զինաթափութեան ի նպաստ փաստարկութիւնները զօրաւոր են աւելի քան երբեք եւ քաղաքական վերջին դէպքերը ուրիշ բանի չծառայեցին, եթէ ոչ աւելի ամրապնդել զանոնք: Զինաթափութեան խորհրդաժողովը կը մտածէ այն ճամբան վրայ որ կա՛մ իրական զինաթափութեան պիտի տանի կա՛մ զինարշաւի: Ես վստահ եմ թէ ոչ մէկ պատուիրակութիւն, ոչ մէկ պետութիւն թեթեւ սրտով չպիտի ստանձնէ երկրորդ հաւանականութեան պատասխանատուութիւնը»:

Պ. Լիտվինով, խորհրդային պատուիրակը, առաջարկեց չորեքշաբթի օրակարգը, ամէնէն առաջ նկատի առնելու համար քաղաքական կարեւոր խնդիրները: Ճեստոյ, իր եւ բոլորին անունով ցաւ յայտնեց Գերմանիոյ բացակայութեան համար եւ մաղթեց որ ան ալ դայ մասնակցի խորհրդաժողովին: Այս առթիւ յայտարարեց թէ եթէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին դիւանը յանձնարարէ մէկ երրորդ համաժամաութեամբ կրճատել բոլոր սպառազինութիւնները, Գերմանիան ապահովաբար պիտի վերադառնայ:

Ո՛ր եւ է պատուիրակութիւն չարտայայտուեցաւ այս վերջին կէտի մասին:

Այնուհետեւ երկար վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան օրակարգի քննութեան եղանակի մասին: Պ. Փօլ Պոնքուր, Ֆրանսական պատուիրակը, խօսք առնելով, առաջարկեց նախ՝ բուն խորհրդաժողովին վերապահել բոլոր վերջնական որոշումները. երկրորդ՝ ճշդրիտ բանաձեւեր կամ առաջարկներ պատրաստել: «Եթէ գոհանանք վիճելի խնդիրները մասնագէտներուն յղելով, հակասական եւ թերի պատասխաններ պիտի ստանանք»:

Ժողովը ընդունեց այս առաջարկը, եւ որոշուեցաւ յանձնարարել ընդհ. քարտուղարին որ պատրաստէ քիմիական պատերազմի արգիլման մասին կատարուած աշխատանքները եւ հասած պատասխանները:

Այս առթիւ խօսք առնելով, Սպանիոյ պատուիրակը յայտարարեց թէ քիմիական պատերազմը արգիլելու խօսք արտասանել՝ կը նշանակէ պարզապէս փոշի փչել աչքերու: «Պէտք է չարիքը արմատէն պոկել, եթէ կարելի է խաղաղութեան չքնաղին իսկ արգիլելով քիմիական պատերազմի պատրաստութիւնը: Բայց, կարելի՞ է զանազանել խաղաղութեան համար գործածելի կազը եւ պատերազմի կազը, այս տեսակ պատերազմի յատուկ գործիքներու չինութիւնը եւ գործածութիւնը, այդ նպատակին յատկացուած մարդոց պատրաստութիւնը: Պէտք է այժմէն տալ այս հարցերուն պատասխանը»:

Ցետոյ քննութեան ենթարկուեցաւ սպառազինութեանց վրայ հակակշիռ հաստատելու խնդիրը:

Միւս կողմէ, «պարտաւորիչ զինուորութիւն»

Միւնիխի նախկին պատերազմիկներու ընկերակցութիւնը Գերմանիոյ ներքին նախարարութեան դիմելով, խնդրեց հանրաքուէ մը կազմակերպել, վերահաստատելու համար Գերմանիոյ զինուորական ուժը, պարտաւորիչ զինուորութեամբ: Այս հանրաքուէով, պիտի պահանջուի քուէարկել նոր օրէնք մը, որուն համաձայն չեղեալ պիտի համարուի Վերսայլի դաշնագրին 5րդ յօդուածը, որպէս զի կարելի ըլլայ վերահաստատել Գերմանիոյ զինուորական ուժը եւ պարտաւորիչ զինուորութիւնը՝ երկրին ամբողջ տարածութեան վրայ:

Ընկերակցութիւնը կ'ըսէ թէ չուտով նախապարին պիտի ներկայացնէ 15,000 ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը, որ անհրաժեշտ է, ո՛ր եւ է հանրաքուէ կազմակերպելու համար:

Ճափոն եւ Ռուսիա կը հաշտուին՞

Ամերիկեան թերթերը կը պնդեն թէ՝ այս միջոցին դաշնի բանակցութիւններ կը կատարուին Մ. Միութեան եւ Ճափոնի միջեւ, համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար: Ճափոն կասկածով կը դիտէ ամերիկեան նաւատորմին համախմբումը՝ Հավայի կղզիներուն չուրջը: Ուստի, կ'ուզէ ապահովել իր անկախութիւնը՝ քարիւղի մասին, զոր մինչեւ հիմա կը գնէ անգլեւամերիկեան ընկերութենէ մը: Աւտր համար, Թոքիոյի մէջ կը նախընտրեն քարիւղը գնել Ռուսաստանէն: Գլխաւոր դժուարութիւնը այն է որ, չատ երկար կը տեւէ փոխադրութիւնը: Սեւ ծովէն մինչեւ Ճափոն 45 օր է, մինչդեռ Ամերիկայէն կը տանուի 20 օրէն: Միւս կողմէ, այսպիսի համաձայնութիւն մը նախընտրելի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ԴԱՒ ՄԸ ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Գրած էինք թէ փոքրամասնութեանց եւ օտար դպրոցներու թուրք ուսուցիչները ժողով դումարած են, դանգատելով իրենց վիճակէն:

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Օտար եւ փոքրամասնութեանց վարժարաններու թուրքերէնի, պատմութեան, աշխարհագրութեան եւ բաղաֆացիական կրթութեան ուսուցիչները, սեպտ. 18ին արտակարգ գումարում մը ունեցան եւ բոլոր ուսուցիչները իրենց առաջարկները բանաձեւեցին:

Ուսուցիչներէ ոմանք գանգատեցան որ կարգ մը ուսուցիչներու վարժարանները փոխուած են, առանց հիմնական պատճառի, իբր պատիժ՝ ուսուցիչներու դասերը շաբաթական 10–15 ժամէն 4–5 ժամի գեղչուած են եւ երբեմն 2 ժամի համար ալ ուսուցիչ կը դրկուի վարժարանները:

Ասոնք կ'ըսեն որ իրենց պաշտօնը՝ ոչ միայն պետական վարժարաններու ուսուցիչներուն նման նոր սերունդին կրթութիւնն է, այլ քրմութիւնը աւելի սիրցնել օտարներու եւ փոքրամասնութիւններու ու այս կերպով շահիլ այս հայրենակիցները: Հետեւաբար իրենց պաշտօնը աւելի կարեւորութեամբ պէտք է դիտուի: Անկէ զատ, իրենց թոշակներն ալ շատ փիչ են: Փոքրամասնութեանց եւ օտար վարժարանները իրենց ուսուցիչներուն իւրաքանչիւր դասին 5 ոսկի կը վճարեն(?), կ'ըսեն այդ թուրք ուսուցիչները, մինչդեռ իրենց թոշակները շատ փիչ են: Օրինակի համար նախակրթարանի մէջ շաբաթական 4 դաս ունեցող ուսուցիչի մը, տուրբերն ալ կարուելէ յետոյ, դասաժամը 75 դրուշի կուգայ:

Ուսուցիչները իրենց բոլոր պահանջները նշդելով, կրթական գործավարին յանձնեցին:

ՀԱԼԷՊԻ ՈՁՐԻՆ ՇՈՒՐՋ

Արաբական «Էլ Նիտա» թերթը կը գրէ.—

Ոճրագործ Սամուէլի հարցաքննութիւնները լրացած ըլլալով, հարցաքննիչ դատաւորը դրդածպարները յղեց ամբաստանեալ Ատեան, որ եւս իր կարգին փոխանցած է դատը Ոճրադատ Ատեան: Շուտով Ոճրադատ Ատեանի առջեւ տեղի պիտի ունենայ դատավարութիւնը:

Գօմիսէր Պ. Կարապետ մեկնեցաւ Տոէթ. Ալթունեանի հիւանդանոցէն: Շատ կարեւոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ ի պատիւ անոր, ոստիկանութեան կողմէ: Բազմաթիւ ինքնաշարժերու մէջ ծաղիկներով զարդարուած ինքնաշարժ մը նստելով ան, յառաջացաւ իր քնակարանը: Երկար տարածութեան մը վրայ ինքնաշարժեր կը հետեւէին անոր: Ոստիկանապետն ու իր օգնականները մինչեւ տունը երթալով, հարցուցին իր որպիսութիւնը եւ շնորհաւորեցին զայն: Պ. Կարապետ վերսկսած է իր պաշտօնին:

% «Էլ Էհալի»ի միեւնոյն թիւէն.—

Ոճրադատ Ատեանը ի բացակայութեան մահուան դատապարտած էր Սամուէլը, որովհետեւ ան, Ազիզիէ թաղի փողոցին մէջ, կանխամտածումով սպաննած էր իր կինը: Երբ այս ոճիրամ ձերբակալուեցաւ ան, ընդհանուր դատախազութիւնը վերստին դատարան յղեց անոր թղթածրարները: Դատարանն ալ սեպտ. 29ին որոշած է դատավարութեան օր: Սակայն այժմ դատաւորները շուարած են եւ չեն գիտեր թէ այս երկու դատերը միասի՞ն պիտի տեսնուին, թէ վերջին մահափորձը առանձին պիտի ճնուի խաւն դատարանին կողմէ:

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԻՏԵ՞Ս

Նոր հրահանգի մը համաձայն, Պարսկաստանի առեւտրական նախապարութեան բոլոր պաշտօնեաները ճնուիչին պիտի տան թուաբանութեան, աշխարհագրութեան եւ պատմութեան մասին: Եթէ չյաջողին, պիտի արձակուին:

Այս կարգադրութիւնը եղած է, որպէս զի անկարողներ պաշտօնի չկոչուին, բարեկամական ազդեցութիւններու շնորհիւ:

Ինչպէս տեսանք բաժնի մը մէջ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունի 17 տարբեր հրատարակութիւններ, որոնք կը կազմեն ընդհանուր 44,134,743 տող։ Ասոնցմէ 19 միլիոն տողերը կը վերաբերին Հայոց պատմութեան, որ կը կազմէ ընդհանուր տպագրութեան 43 տոկոսը։ Ասոնցմէ 7 միլիոն տողերը կը վերաբերին Հայոց Ցեղասպանութեան։ Ասոնք կը կազմեն ընդհանուր տպագրութեան 16 տոկոսը։ Ցեղասպանութեան նիւթերը կը բաժնուին հետեւեալ կերպով։ Ցեղասպանութեան նախապատմութիւն՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ականատեսներու վկայութիւններ՝ 420,000 տող։ Ցեղասպանութեան ճանաչում՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրացում՝ 3 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան հետեւանքներ՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան դատավարութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան վերապրողներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ժամանակագրութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան գրականութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան արձագանգներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրիշ նիւթեր՝ 2,513,814 տող։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերը կը կազմեն 3,456,814 տող, որոնցմէ 943,000 տողը արդէն թուայնացուած է, մնացեալ 2,513,814 տողերը կը սպասեն թուայնացման։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերուն մէջ կան 7,860,451 տող, որոնցմէ 3,605,560 տողը անգլերէն է, 2,955,800 տողը՝ թրքերէն, 420,000 տողը՝ ֆրանսերէն, 361,173 տողը՝ գերմաներէն, 169,146,747 տողը՝ իտալերէն, 100,214 տողը՝ իսպաներէն, 96,479 տողը՝ արաբերէն, 73,691 տողը՝ հունարէն, 70,000 տողը՝ ռուսերէն, 65,000 տողը՝ պարսկերէն, 63,000 տողը՝ լեհերէն, 61,000 տողը՝ հոլանդերէն, 59,000 տողը՝ շուէդերէն, 57,000 տողը՝ նորվեգերէն, 55,000 տողը՝ դանիերէն, 53,000 տողը՝ ֆինլանդերէն, 51,000 տողը՝ հունգարերէն, 49,000 տողը՝ չեխերէն, 47,000 տողը՝ սլովակերէն, 45,000 տողը՝ ռումիներէն, 43,000 տողը՝ սլովեներէն, 41,000 տողը՝ կրոատերէն, 39,000 տողը՝ սերպերէն, 37,000 տողը՝ ալպաներէն, 35,000 տողը՝ մակեդոներէն, 33,000 տողը՝ վրացերէն, 31,000 տողը՝ ուկրաիներէն, 29,000 տողը՝ պելոռուսերէն, 27,000 տողը՝ լիտուաներէն, 25,000 տողը՝ լատիներէն, 23,000 տողը՝ եբրայերէն, 21,000 տողը՝ չինարէն, 19,000 տողը՝ ճապոներէն, 17,000 տողը՝ կորեերէն, 15,000 տողը՝ հնդկերէն, 13,000 տողը՝ պենկալերէն, 11,000 տողը՝ թամիլերէն, 9,000 տողը՝ թելուկերէն, 7,000 տողը՝ մալայալամերէն, 5,000 տողը՝ կաննատերէն, 3,000 տողը՝ մարաթիերէն, 1,000 տողը՝ գուճարաթիերէն, 500 տողը՝ ուրտուերէն, 250 տողը՝ սանսկրիտերէն, 100 տողը՝ լատվիերէն, 50 տողը՝ էսթոներէն, 25 տողը՝ ալպաներէն, 10 տողը՝ ֆրիզերէն, 5 տողը՝ ուելսերէն, 2 տողը՝ գաելերէն, 1 տողը՝ պասքերէն։

Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունի 17 միլիոն էջերէ բաղկացած թուայնացուած գրադարան մը, որ կը պարունակէ 44,134,743 տող։ Ասոնցմէ 19 միլիոն տողերը կը վերաբերին Հայոց Ցեղասպանութեան։ Ասոնք կը կազմեն ընդհանուր տպագրութեան 43 տոկոսը։ Ցեղասպանութեան նիւթերը կը բաժնուին հետեւեալ կերպով։ Ցեղասպանութեան նախապատմութիւն՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ականատեսներու վկայութիւններ՝ 420,000 տող։ Ցեղասպանութեան ճանաչում՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրացում՝ 3 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան հետեւանքներ՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան դատավարութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան վերապրողներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ժամանակագրութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան գրականութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան արձագանգներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրիշ նիւթեր՝ 2,513,814 տող։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերը կը կազմեն 3,456,814 տող, որոնցմէ 943,000 տողը արդէն թուայնացուած է, մնացեալ 2,513,814 տողերը կը սպասեն թուայնացման։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերուն մէջ կան 7,860,451 տող, որոնցմէ 3,605,560 տողը անգլերէն է, 2,955,800 տողը՝ թրքերէն, 420,000 տողը՝ ֆրանսերէն, 361,173 տողը՝ գերմաներէն, 169,146,747 տողը՝ իտալերէն, 100,214 տողը՝ իսպաներէն, 96,479 տողը՝ արաբերէն, 73,691 տողը՝ հունարէն, 70,000 տողը՝ ռուսերէն, 65,000 տողը՝ պարսկերէն, 63,000 տողը՝ լեհերէն, 61,000 տողը՝ հոլանդերէն, 59,000 տողը՝ շուէդերէն, 57,000 տողը՝ նորվեգերէն, 55,000 տողը՝ դանիերէն, 53,000 տողը՝ ֆինլանդերէն, 51,000 տողը՝ հունգարերէն, 49,000 տողը՝ չեխերէն, 47,000 տողը՝ սլովակերէն, 45,000 տողը՝ ռումիներէն, 43,000 տողը՝ սլովեներէն, 41,000 տողը՝ կրոատերէն, 39,000 տողը՝ սերպերէն, 37,000 տողը՝ ալպաներէն, 35,000 տողը՝ մակեդոներէն, 33,000 տողը՝ վրացերէն, 31,000 տողը՝ ուկրաիներէն, 29,000 տողը՝ պելոռուսերէն, 27,000 տողը՝ լիտուաներէն, 25,000 տողը՝ լատիներէն, 23,000 տողը՝ եբրայերէն, 21,000 տողը՝ չինարէն, 19,000 տողը՝ ճապոներէն, 17,000 տողը՝ կորեերէն, 15,000 տողը՝ հնդկերէն, 13,000 տողը՝ պենկալերէն, 11,000 տողը՝ թամիլերէն, 9,000 տողը՝ թելուկերէն, 7,000 տողը՝ մալայալամերէն, 5,000 տողը՝ կաննատերէն, 3,000 տողը՝ մարաթիերէն, 1,000 տողը՝ գուճարաթիերէն, 500 տողը՝ ուրտուերէն, 250 տողը՝ սանսկրիտերէն, 100 տողը՝ լատվիերէն, 50 տողը՝ էսթոներէն, 25 տողը՝ ալպաներէն, 10 տողը՝ ֆրիզերէն, 5 տողը՝ ուելսերէն, 2 տողը՝ գաելերէն, 1 տողը՝ պասքերէն։

Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունի 17 միլիոն էջերէ բաղկացած թուայնացուած գրադարան մը, որ կը պարունակէ 44,134,743 տող։ Ասոնցմէ 19 միլիոն տողերը կը վերաբերին Հայոց Ցեղասպանութեան։ Ասոնք կը կազմեն ընդհանուր տպագրութեան 43 տոկոսը։ Ցեղասպանութեան նիւթերը կը բաժնուին հետեւեալ կերպով։ Ցեղասպանութեան նախապատմութիւն՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ականատեսներու վկայութիւններ՝ 420,000 տող։ Ցեղասպանութեան ճանաչում՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրացում՝ 3 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան հետեւանքներ՝ 2 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան դատավարութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան վերապրողներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ժամանակագրութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան գրականութիւն՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան արձագանգներ՝ 1 միլիոն տող։ Ցեղասպանութեան ուրիշ նիւթեր՝ 2,513,814 տող։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերը կը կազմեն 3,456,814 տող, որոնցմէ 943,000 տողը արդէն թուայնացուած է, մնացեալ 2,513,814 տողերը կը սպասեն թուայնացման։ Ցեղասպանութեան հարցի շուրջ հրատարակուած գիրքերուն մէջ կան 7,860,451 տող, որոնցմէ 3,605,560 տողը անգլերէն է, 2,955,800 տողը՝ թրքերէն, 420,000 տողը՝ ֆրանսերէն, 361,173 տողը՝ գերմաներէն, 169,146,747 տողը՝ իտալերէն, 100,214 տողը՝ իսպաներէն, 96,479 տողը՝ արաբերէն, 73,691 տողը՝ հունարէն, 70,000 տողը՝ ռուսերէն, 65,000 տողը՝ պարսկերէն, 63,000 տողը՝ լեհերէն, 61,000 տողը՝ հոլանդերէն, 59,000 տողը՝ շուէդերէն, 57,000 տողը՝ նորվեգերէն, 55,000 տողը՝ դանիերէն, 53,000 տողը՝ ֆինլանդերէն, 51,000 տողը՝ հունգարերէն, 49,000 տողը՝ չեխերէն, 47,000 տողը՝ սլովակերէն, 45,000 տողը՝ ռումիներէն, 43,000 տողը՝ սլովեներէն, 41,000 տողը՝ կրոատերէն, 39,000 տողը՝ սերպերէն, 37,000 տողը՝ ալպաներէն, 35,000 տողը՝ մակեդոներէն, 33,000 տողը՝ վրացերէն, 31,000 տողը՝ ուկրաիներէն, 29,000 տողը՝ պելոռուսերէն, 27,000 տողը՝ լիտուաներէն, 25,000 տողը՝ լատիներէն, 23,000 տողը՝ եբրայերէն, 21,000 տողը՝ չինարէն, 19,000 տողը՝ ճապոներէն, 17,000 տողը՝ կորեերէն, 15,000 տողը՝ հնդկերէն, 13,000 տողը՝ պենկալերէն, 11,000 տողը՝ թամիլերէն, 9,000 տողը՝ թելուկերէն, 7,000 տողը՝ մալայալամերէն, 5,000 տողը՝ կաննատերէն, 3,000 տողը՝ մարաթիերէն, 1,000 տողը՝ գուճարաթիերէն, 500 տողը՝ ուրտուերէն, 250 տողը՝ սանսկրիտերէն, 100 տողը՝ լատվիերէն, 50 տողը՝ էսթոներէն, 25 տողը՝ ալպաներէն, 10 տողը՝ ֆրիզերէն, 5 տողը՝ ուելսերէն, 2 տողը՝ գաելերէն, 1 տողը՝ պասքերէն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ ԿԱՅՔԸ ՀՈՒՆՎԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը նոյնպէս ալ ձեռնարկած է որ տպագրէ մեծ թիւով պատկերներ, որոնք կը ներկայացնեն հայկական մշակոյթի տարբեր դրսեւորումներ։ Ասոնք կրնան ըլլալ հին ձեռագրերու էջեր, որոնք կը պարունակեն գեղեցիկ մանրանկարներ, կամ ալ հին լուսանկարներ, որոնք կը ներկայացնեն հայկական ճարտարապետութեան հրաշալի օրինակներ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 1,247 պատկերներ, որոնք կը կազմեն ընդհանուր 169,146,747 տող։ Պատկերները կը բաժնուին հետեւեալ կերպով։ Ձեռագրերու մանրանկարներ՝ 500 պատկեր, 146,747 տող։ Հին լուսանկարներ՝ 300 պատկեր, 100,214 տող։ Ճարտարապետական հրաշալիքներ՝ 200 պատկեր, 646,479 տող։ Քարտէզներ՝ 100 պատկեր, 511,617 տող։ Դիմանկարներ՝ 100 պատկեր, 3,467,417 տող։ Հնագոյն դրամներ՝ 50 պատկեր, 2,955,800 տող։ Հնագոյն թղթադրամներ՝ 50 պատկեր, 3,467,417 տող։ Հնագոյն գրքերու շապիկներ՝ 50 պատկեր, 511,617 տող։ Վիմագրեր՝ 50 պատկեր, 1,100,214 տող։ Հնագոյն գրքերու էջեր՝ 50 պատկեր, 646,479 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3,288,979 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 515.280 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 1600 տոկոս աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ ԿԱՅՔԸ ՀՈՒՆՎԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը նոյնպէս ալ ձեռնարկած է որ տպագրէ մեծ թիւով պատկերներ, որոնք կը ներկայացնեն հայկական մշակոյթի տարբեր դրսեւորումներ։ Ասոնք կրնան ըլլալ հին ձեռագրերու էջեր, որոնք կը պարունակեն գեղեցիկ մանրանկարներ, կամ ալ հին լուսանկարներ, որոնք կը ներկայացնեն հայկական ճարտարապետութեան հրաշալի օրինակներ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 1,247 պատկերներ, որոնք կը կազմեն ընդհանուր 169,146,747 տող։ Պատկերները կը բաժնուին հետեւեալ կերպով։ Ձեռագրերու մանրանկարներ՝ 500 պատկեր, 146,747 տող։ Հին լուսանկարներ՝ 300 պատկեր, 100,214 տող։ Ճարտարապետական հրաշալիքներ՝ 200 պատկեր, 646,479 տող։ Քարտէզներ՝ 100 պատկեր, 511,617 տող։ Դիմանկարներ՝ 100 պատկեր, 3,467,417 տող։ Հնագոյն դրամներ՝ 50 պատկեր, 2,955,800 տող։ Հնագոյն թղթադրամներ՝ 50 պատկեր, 3,467,417 տող։ Հնագոյն գրքերու շապիկներ՝ 50 պատկեր, 511,617 տող։ Վիմագրեր՝ 50 պատկեր, 1,100,214 տող։ Հնագոյն գրքերու էջեր՝ 50 պատկեր, 646,479 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 252,610 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 1600 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 252,610 տող։

Նախորդ տարուան համեմատութեամբ, Հայկական Խորհրդարանի հրատարակչութիւնը ունեցած է 3,288,979 տող աճ։ Ասիկա կը կազմէ 973.61 տոկոս աճ։ Ներկայիս հրատարակչութիւնը ունի 3 միլիոն 973.61 տող։

ԱՐԵՎ, ԱՐԵՎ...

Ա.

— Բայց ասացեք մեզ, ինչպե՞ս է ձեզ հրամայել Ձեր սիրտը, որ Դուք ձեր ամուսնու կենդանության ժամանակ ուրիշ մարդու հետ սիրավեպ սկսեք...

Ես լռեցի, ոչինչ չկարողացա պատասխանել։ Ի՞նչ պատասխանեի, երբ ինքս ինձ չէի հասկանում։ Ինչպե՞ս էր հրամայել ինձ սիրտս, որ ես, ամուսնացած կին, մի ուրիշ տղամարդու հետ սիրավեպ սկսեի։ Ինչպե՞ս էր հրամայել ինձ սիրտս, որ ես, ամուսնացած կին, մի ուրիշ տղամարդու հետ սիրավեպ սկսեի։

Ես լռեցի, ոչինչ չկարողացա պատասխանել։ Ի՞նչ պատասխանեի, երբ ինքս ինձ չէի հասկանում

է, քանի որ Ռուսերը մեծ չահեր ունին Մանչուրիոյ մէջ, որուն կը հայթայթեն հիւսուածեղէն, ապակեղէն, չաքար, առանին առարկաներ եւ մետաղեայ արտադրութիւններ:

Ճափոնցիները կը յուսան սերտաշահիլ Մոսկուան, անոր վերապահելով արտաքին Մոնկոլիան, իսկ ներքինը ձգելով Մանչուրիոյ: Ճափոն մտահոգ է անոր համար որ, Մոսկուան 300,000 զինուոր կեդրոնացուցած է Մանչուրիոյ մօտերը, եւ կրնայ մինչեւ մէկ միլիոնի հասցնել այս թիւը, զօրաշարժէն վեց ամիս յետոյ: Թէեւ, Մոսկուա ետ կանչեց այդ բանակին հրամանատարը, Զօր. Պլուխէր, որ ծանօթ է իրրեւ հակաճափոն, եւ անոր տեղ նշանակեց Զօր. Պրուսիլով: Ուրեմն, Մոսկուան ալ չուզեր խնդիր ունենալ Ճափոնի հետ:

Թոքիոյի մէջ կը խորհին նաեւ Ճափոն – Մանչուրիա – Չինաստան ճակատ մը կազմել, եթէ անգլեսաքսոն երկիրները մաքսային պատնէշներ հաստատեն իրենց դէմ, Մանչուրիոյ խնդրին առթիւ:

Լաւատես ճառ մը եւս

Պ. Ճօրճ Նորրիս, ամերիկեան դաշնակցային պահեստի դրամատան անօրէնը, չորեքշաբթի օր ճառ մը խօսելով, յայտարարեց·

— Երեք տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, կրնամ քաջալերիչ խօսքեր ուղղել կառաբեալ անկեղծութեամբ: Սեղանատուրան խուճապը վերջացած է, բայց ճարտարագործական անկումը կը շարունակուի: Սակայն եւ այնպէս, չամբ ապաքինումի մը նշանները կը տեսնենք, եւ վերջնական առողջացումը կրնայ ուշանալ միայն կառաբեալ աղէտի մը հետեւանքով, ինչպէս եթէ պարզեւները բաշխենք զինուորներուն կամ կառավարութիւնը խնայողութիւններ չկատարէ:

Անգլիացի թղթակից մը վտարուեցաւ

Մոսկուայի Զեկային հրամանով, արտաքսուեցաւ Օր. Րի Ֆլայմէն, Լոնտոնի «Տէյլի Էքսփրէս» եւ «Սընտէյ Էքսփրէս» թերթերուն թղթակիցը, որ «գիտակցօրէն բովանդակութեամբ սուտ եւ զրպարտիչ, իսկ ձեւով կոպտօրէն նախատական տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Ս. Միութեան մասին»: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ Օր. Րի յերիւրածոյ լուրեր կուտար «կարծեցեալ ապստամբութեանց, ջարդերու եւ խռովութեանց մասին»: Նոյն իսկ ուէլի յառաջ երթալով, կը տարածէր «նախկին առասպելները՝ կիներու համայնացման մասին եւ կոպտօրէն կը նախատէր կարմիր բանակը»:

Օր. Րի դեռ վերջերս արտօնութիւն ստացած էր վեց ամիս եւս բնակելու Մոսկուա:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐՈՑԿԻ ամէն տեղէ յոյսը կտրելով, որոշեց Տանըմարքա երթալ, համաձայն իրեն ուղղուած հրաւէրի մը: Այս առթիւ դասախօսութիւններ պիտի կազմակերպէ, ընկերվարական երիտասարդութեան համար: Ցայտնի չէ թէ Գերմանիա քոյլ պիտի տա՞յ որ իր հոդէն անցնի, Քոփէնհակ երթալու համար:

ՆՈՐ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Մարսէյլէն մեզի կը տեղեկացնեն թէ քաղաքին մէջ հիմնուած է ֆրանսական ֆիլմի ընկերութիւն մը (Cobra film) անունով, որուն բեմադրութիւնը (Metteur en Scène) յանձնուած է քաղաքին ծանօթ դերասաններէն Պ. ՄԷՐԺ ԱԶԱՐԵԱՆի, որ պիտի խաղայ առաջին դերը:

Գրութեան պազար

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգն. Մասնաճիւղը կազմակերպած է, 29 եւ 30 Հոկտեմբեր շաբաթ եւ կիրակի, Salon Jean Goujonի մէջ, 8 rue Jean Goujon, ԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ (Vente de Charité) մը ի նպաստ իր պաշտպանած որբերուն:

Կը խնդրուի հայ կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ սոյն երկու թուականները:

Լիոնի մէջ «Յառաջ»ի գործակալն է
ԽՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ
Հասցէ՝ ՄԱՍԻՍ նպարավաճառատուն
75 RUE DE BONNEL, LYON

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժիներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

ՍՊԱՍՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուի ներկայանալի եւ քիչ մը ֆրանսերէն գիտցող երիտասարդ սպասուհի մը: Դիմել՝ Տիկին Naniquet, 6 rue Louis Philippe, Neuilly s)Seine. Ժամը 12—14:

Թատերական ներկայացում Փարիզի մէջ

Դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի հրաժեշտի վերջին ներկայացումները

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, իսկ իրիկուն ժամը 8.30ին

6bis rue Campagne Première, Studio Roudolfի սրահին մէջ

կը ներկայացնէ ՇԵՐԼՈԿ ՀՈԼՄՍ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ե. Բադալ, Պ. Պ. Նաւասարդեան, Դվբէթեան, Ս. Թորոսեան, Ա. Կոթիլեան, Մաքսուտեան, Ա. Սարաֆեան, եւն, եւն.:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Պ. Հրանտ Սամուէլի գրատունը, ինչպէս նաեւ հայկական բոլոր ճաշարաններուն:

Տոմսերու գիները են Ա. կարգ 10 ֆրանք, Բ. կարգ 7 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոցներ.— Métro Raspail կամ Vavin, թրամուէյ 91 եւ օթոպիւս AE.

ՆԱՆՈՓ.— «Բոռ»ի ներկայացումները՝ Մարսէյլ Հոկտ. 15ին, Լիոն՝ 22ին եւ 23ին Ցեսինի մէջ:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Յ. Դ. կուկունեան խումբին, հովանաւորութեամբ Շ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ցեսինի կոմիտաս երգչախումբի, (ղեկ. Ա. Դ. Մելքոնեանի):

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. թաղապետարանի սրահը, Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Թատերական ներկայացում Կրնւոպլի մէջ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Սանուհեաց Միութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին

կը ներկայացուի «ԿԸՐԼ ՄՔԱՈՒԹ» (կաւեշտ)

Այս կիրակի ժամը 2ին, Sacré-Cœur եկեղեցւոյ սրահին մէջ

Մուտք՝ 4 ֆրանք

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՎԵՐՋԸ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Գ. ՏԱՐԻ 1933

Բազմաթիւ նկարներով եւ աննախընթաց բովանդակութեամբ

ԳԻՆ՝ 30 ՖՐՈՆԸ ԵՒ 1.50 ՏՈԼԱՐ

Կեդրոնատեղի՝ M. et M. Barsamian, 94 rue Lafayette, Paris (10)

Հայերու ժամանցավարը
ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Հոն կը կատարուին՝ ք. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկենան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կոնխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, ծելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդաբերական եւ վէներական հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ Հ.Յ.Դ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին կը բացուի Մարսէյլի շրջանի Հ. Յ. Դ. ներկայացուցչական ժողովը, կազմուած շրջանի 14 ենթակոմիտէներէն եւ խումբերէն:

Ժողովը տեղի պիտի ունենայ դաշնակցութեան սովորական ժողովատեղիին մէջ: Պատգամաւորները պէտք է ներկայ ըլլան ճիշդ ժամին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պուլ. Օտտօի Պատ. Միութեան բոլոր անդամները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին իրենց սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Հ. Յ. Դ. Վառժեան ենթակոմիտէի վարչութենէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Րիւ տը լա Բէֆիւլլիքի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդաւաճանորէն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պէլֆոռ, Ս. Ո.— 35:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայբեռնակցական Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին 131 rue Fbg. du Temple, մէթրօ Պէլվիլ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն, Պար տը Կլօպի մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկաներուն թիւը ներճաժանութիւն պիտի նկատուի:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց Ընկերութիւնը՝ ի դիմուիթիւն յարդոյ հասարակութեան կը տեղեկացնէ, թէ Մարսէյլի մէջ հիմնուած է Մասնաճիւղ մը նախաձեռնութեամբ չքշանաւարտ սանուհիներու եւ վարչութիւնը կազմըւած է հետեւեալ կերպով.—

Տիկին Արաքսի Մալաքեան (Ատենապետ), Օր. Արմինէ Զրահեան (Բ. Ատենապետ), Տիկին Ասողիկ Անդրէասեան (Ատենադպիր), Տիկ. Զարուհի Ներսէսեան (Գանձապետ), Տիկ. Զապէլ Մօրէնոն (Կնքապահ), Տիկ. Բեկրուհի Բիրենց (Հաշուապահ): Խորհրդականներ՝ Տիկ. Հրաչուհի Մատթէոսեան, Տիկ. Շահանդուխտ Սիսակեան, Օր. Վիքթորիա Սէֆէրեան եւ Պ. Կարապետ Թարազեան:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ Կրճնպլի Մասնաճիւղը ի նպաստ տեղւոյն դպրոցի հանգանակութեան ըստացած է 165 ֆրանք, հետեւեալ անձնաւորութիւններէ·—

Պ.Պ. Ա. Կիւրիճեան 20 ֆր., Կ. Թիւփէնկեան 15, Ս. Ղուկասեան, Կ. Ջիվբենեան, Ապէարեան, Ա. Փափազեան, Ա. Ուզուրեան, Ա. Արսլանեան եւ Օ. Գէորգեան 10ական, Երկանեան, Յ. Ջաղացպանեան, Յ. Պարսամեան, Սողոմոնեան, Յ. Ավագեան, Մ. Անտոնեան, Բ. Այվազեան, Ղ. Թորոսեան, Սուքիասեան, Գ. Մէնտիլեան, Ս. Աւագեան եւ Գ. Տէրմանեան 5ական ֆրանք:

ԶԿՆՈՐՍՈՒՔԻՒՆԸ ՊՈՒԼՈՆԵԻ ՄԷՋ

Պուլօնները սկսե Մէյ 22 սեպտ. 932

Վաղը առաւօտ ձեր ձկնավաճառին ծախած ձուկը որսացուած է այսօր: Կերէք Պուլօնը սկսե Մէյի թարմ ձուկը:

Foyer Français

Ֆրանսերէնի ձրի դասաւանդութիւնները՝ օտարականներուն համար:

Հոկտեմբեր 3ին երկուշաբթի օր կը վերսկսին պիշերային ձրի դասաւանդութիւնները՝ որոնց կրնան մասնակցիլ երկու սեռէ եւ ամէն տարիքէ օտարականներ: Դիմել եւ արձանագրուիլ հետեւեալ վայրերը.

3րդ թաղ, 2 rue Ferdinand-Berthaud.
4րդ » 6 rue des Hospitalière St-Gervais,
5րդ » 23 rue Gujas,
11րդ » 12 rue Titon,
18րդ » 43 rue des Poissonniers,
20րդ » 51 rue Ramponneau,
Պուլօնեը-Պիյեանքուր, 87 rue Thiers,
Պրզօնս. 14 rue Maurice-Bérteaux,
Միւրէն, Ecole Jean-Macé,

Այս դասաւանդութիւնները ընդհանրապէս տեղի կ'ունենան շաբաթը երկու դիշեր ժամ 8.30էն 10.30, եւ բաժանուած են ուսանողներու կարողութեան համեմատ դասարաններու, որոնց կանոնաւոր հետեւողներուն տարեշրջանէն վերջ կը տրուին վկայագիրներ:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (97)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ

Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

— Խիղճ եմ անում ձեզ նեղութիւն պատճառելու, — ասաց նա վերջապէս մի ընդհատուող ձայնով. — բայց կարելի չէ՞ր արդեօք, ինձ մի քիչ ջուր տալիք:

Ջրի փարչը դրած էր պատուհանի մօտ. Մօնտանէլլին վեր կացաւ ու բերաւ: Երբ նա զրկեց մի թեւովը հիւանդին, որ օգնէ քիչ բարձրանալու, յանկարծ զգաց, որ Բոռի սառն ու խոնաւ մատները ամուր սեղմեցին իր ձեռքը:

— Տէ՛ր ինձ ձեր ձեռքը, չուտ... մի վայրկեան. — չընդհատ Բոռը: — Ձեզ համար միեւնոյն է, չէ՞ մի՞թէ մի վայրկեան:

Գլուխը թեքեց Մօնտանէլլիի ուսին ու դողում էր ոտից գլուխ:

— Ինչ ջուր խմեցէք. — ասաց Մօնտանէլլին մի վայրկեան յետոյ:

Բոռ լուին հնազանդեց, յետոյ պառկեց կռնակին ու փակեց աչքերը: Ինքն էլ չէր կարող բացատրել, թէ ի՛նչ պատահեց իր հետ, երբ Մօնտանէլլի թեւը իր այտին դպաւ, միայն զգում էր, որ աչքերէս երեսին դրանից աւելի սարսափելի բան չէր կարող պատահել:

Մօնտանէլլին մօտ քաշեց աթոռը անկողնին ու նստեց: Բոռ պառկած էր դիակի պէս անշարժ, դէմքը ձիզ ու անկենդան: Երկար լռութիւնից յետոյ բաց արաւ աչքերը ու նայեց կարդինալին մի անհանդիստ հայեացքով:

— Շնորհակալ եմ. — ասաց նա: — Նեբեցէք, կարծեմ մի բան էիք հարցնում:

— Դուք այսօր ուժ չունիք խօսելու: Եթէ ինձ ասելու մի բան ունիք, կ'աշխատեմ կը դամ վաղը:

— Ինդրում եմ, Ձերդ Սրբազնութիւն, մի՛ դնաք: Ձչմարիտ, բոլորովին առողջ եմ. վերջին օրերս քիչ վատ էի արամադրուած, այն էլ մեծ մասով նաղ էր: Հարցրէք դնդապետին, նա ձեզ կը հաստատի:

— Ես գերազասում եմ իմ սեփական եղբայրացութիւններս. — պատասխանեց Մօնտանէլլին հանդիստ:

— Գնդապետը նոյնպէս. երբեմն նա սառնիկ սրամիտ է իր եղբայրացութիւնների մէջ: Ն–նրան նայելիս դժուար է ենթադրելը, ը–բայց ճշմարիտ երբեմն շատ օրիժինալ մտքեր է յայտնում: Օրինակ անցած ուրբաթ, կարծեմ ուրբաթ էր, օրերի հաշիւն էլ բոլորովին խառնել եմ, վերջապէս խնդրել էի օպիում: Շատ լաւ յիշում եմ, եկաւ այստեղ ու ասում է, թէ կ–կը առանամ օպիումը, եթէ ասեմ թէ ո՞վ էր դ–դուռը բաց անողը: Ցիշում եմ իր բառերը· «Եթէ իրաւ ցաւ էք ըզդում, կ'ասէք. եթէ ոչ, դա ապացոյց է որ կ–կեղծում էք»: Ես երբեք չ–չէի կարող երեւակայել, որ նա այդպէս զարմանալուն է: Ծ–ծիծաղ բան է ուղղակի:

Ու սկսեց յանկարծակի հառաչ մի ծիծաղ, յետոյ չուռ եկաւ դէպի ի կարդինալը, որ լուռ նստել էր, ու սկսեց վրայ տալ աւելի ու աւելի արագ ու այնպէս կակազելով, որ բառերը հազիւ էին հասկացւում:

— Կարծում էք, այստեղ ծիծաղելի ոչինչ կա՞յ: Ի հարկէ, դուք այդպէս էք կարծում: Դուք հաւատացողներդ հումօրի զգացումը չունիք: Դուք ամէն բանի լուրջ էք վերաբերւում: Օրինակի համար այն դիշերը մայր տաճարում, ի՞նչ հանդիսաւոր տեսք ունէիք: Ի դէպ, ի՞նչ սիրտ յուղող կերպարանք ունէիք ես ուխտաւորի դերում: Եւ վստահ եմ, որ դուք չէք հասկանում, ի՞նչպէս ծիծաղելի էք դուք, որ եկել էք այսօր:

Մօնտանէլլի ոտքի ելաւ:

— Ես եկել եմ լսելու ինչ որ ինձ ասել էիք կամենում, բայց կարծեմ խիստ էք յուզված այսօր: Աւելի լաւ է, թ՛իշիլը թող մի հանդստացնող բան տայ ձեզ, կը խօսենք վաղը, երբ արդէն մի լաւ ձեր քունը առած կը լինէք:

— Քունս առնե՞մ: Ա՛, ժամանակ դեռ շատ կ'ունենամ քունս առնելու, Ձերդ Սրբազնութիւն, երբ դուք կը տաք ձեր համաձայնութիւնը դնդապետի ծրագրին: Հիանալի քնաբեր է արճիճի մի ուղեկան:

— Ձեզ չեմ հասկանում. — ասաց Մօնտանէլլին ապշած նրան նայելով:

Բոռը նորից ծիծաղեց:

— Ձե՛րդ Սրբազնութիւն, Ձե՛րդ Սրբազնութիւն: Ճշմարտութիւնը քրիստոնէական ամենագլխաւոր առաքինութիւնն է: Մի՞թէ կարծում էք որ ես չգիտեմ թէ ինչպէս նահանդապետը ձգտում է ձեր համաձայնութիւնը առնելու որ պիւռոկրատական դատի ենթարկէ ինձ: Լաւն այն է, որ տաք այդ համաձայնութիւնը: Ձեր բոլոր եղբայրակիցները ըստ եկեղեցու մեծ–նոյն բանը պէտք է անէին ձեր տեղը: Cosi fan tutti. դրանով դուք այնքա՞ն մեծ բարիք արած կը լինէիք ու այնքա՞ն քիչ չարիք: Հաւատացէք, բնաւ չի արժի այն անքուն դիշերը, որ դուք մտատանջութեան մէջ էք անց կացրել:

— Ի սէր Աստծու, դադարեցէք մի վայրկեան ծիծաղելուց. — ընդհատեց Մօնտանէլլին. — ասացէք, ի՞նչպէս էք դուք այդ բոլորը իմացել. ո՞վ է ասել ձեզ:

— Մի՞թէ դնդապետը ձեզ չի ասել, որ ես դեռ եմ, մարդ չեմ: Չէ՞: Ինձ խիստ յաճախ է կրկնել: Եւ ես ճշմարիտ որ դիւային չնորհք ունիմ ուրիշի մտքերը մի քիչ դուշակելու: Ձերդ Սրբազնութեան վրին ծանր բեռ եմ դարձել ես: Դուք կը ցանկայիք, որ մի ուրիշ վճռէր իմ վիճակս, առանց վրդովելու ձեր նրբազգաց խիղճը: Դուշակե՞լ եմ, չէ՞:

— Լսեցէք, — ասաց կարդինալը, ու նստեց նրա կողքին մի խիստ լուրջ դէմքով: — Ինչ եղանակով էլ որ իմացած լինէք, բայց կատարեալ ճշմարտութիւն է դա: Գնդապետ Ֆէրրարին վախենում է, որ ձեր բարեկամները փախուստի մի նոր փորձ չանեն եւ կամենում է դրա առաջն առնել այն միջոցով որ ասում էք: Ինչպէս տեսնում էք, բոլորովին բաց ասում եմ ձեզ:

— Ձերդ Սրբազնութիւնը արդէն մի քա յայտնի է եղել իր ճշմարտասիրութեամբ. — ասաց Բոռը դառնապին:

— Դուք անշուշտ դիտէք, — կցեց Մօնտանէլլին.— որ ըստ օրինի ես ոչ մի իշխանութիւն չունիմ աշխարհային գործերում:

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱՒԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

24 Septembre 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 1991 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երիտասարդ աշխատակից մը — բանաստեղծ — երէկ մեր ուշադրութեան կը յանձնէր վրդովիչ եւ հրատապ հարցի մը ուրիշ մէկ երեսը: (Հարցը գաղութներու ինքնապաշտպանութեան մասին է, զոր չեչտակի դրինք վեց խմբագրականներով, օգոստոս 24—30):

— «Հայ մարդը (մեր խօսքը միշտ մեր համեստ, աշխատաւոր դասակարգին համար է), այսօր կը նմանի հոսանքին ի վար իջուած տաշեղի մը, եւ ինք գիտէ իր այս վիճակը, չի կրնար կառչիլ, ուրիշ բազմաթիւ հոգեր կը ստիպեն համակերպիլ: Այսօրուան Հայը ճնշուած վարակուած է: Իր ծանրացած կոպերը թոյլ չեն տար որ աչքերը բացուին: Երբեմն շարժումներ կ'ընէ, աչքերը կը շփէ, կ'ուզէ արթննալ, կը յօրանջէ, բայց գլուխը կրկին բարձին կը ձգէ: Քունը անուշ է:

« ... երբէ գլխաւոր արգելքներ կան մեր իմքնապաշտպանութեան ճամբուն վրայ դրուած· — Հոգեկան բեկումը, հացի խնդիրը եւ անտարբերութիւնը»: («Ճառաջ», 23 սեպտ.):

Այս յօդուածէն երկու օր առաջ, անուղղակի պատասխանած էինք այս հարցին, ճաշնակցելով ուրիշ աշխատակցի մը:

— «Մեռանիլ – կռանիլ»ի հոգեբանութիւն մը կը սպառնայ եղածն ալ ժխտել:

«Կը թուի թէ միայն մենք ենք ամէնէն դժբախտը կամ անճարը, ու միայն հրաշէ մը կրնայ փրկել մեզ անդունդէն:

«Մինչդեռ, պայծառատեսութեան նիգ մը պիտի համոզէր մեզ թէ՝ կռթուստին հետ անգնահատելի շահեր ալ ունինք: Ու եթէ սորվինք, վերջապէս, համախոհութիւն, գլուխ գլխի գործել գոնէ հիմնական հարցերու մէջ, ոչ միայն պիտի յաջողինք եղածը ամրապնդել, այլ ու նոր նուաճումներ կատարել:

«Անշուշտ միշտ մնալով իրական գետնի վրայ, եւ ոչ թէ ճախրելով օդին մէջ, ուր օդանաւն անգամ տէր – տիրական չէ տակաւին:

« ... Ամէնէն առաջ, անհրաժեշտ է պայծառ տեսողութիւն: Եղածն ու չեղածը տեսնելու, դատելու եւ անոր համեմատ ճամբայ գտնելու կարողութիւն»: (*Մեր Տկարութիւնները*, «Ճառաջ», 21 սեպտ.):

×

Մեր երիտասարդ աշխատակիցը քիչ մը չատ կը խտացնէ գոյները, «քնախառ վարակուած» հռչակելով այսօրուան Հայը:

Շեշտուած անտարբերութիւն, — այո՛: Հոգեկան բեկում, — նոյնպէս: Բայց քնախտը ուրիշ բան է:

Եթէ քնախտէ վարակուած ըլլար այս ժողովուրդը, գոնէ ... ներքին վէճերը պիտի մարէին:

Մինչդեռ, տասը տարի անցուցինք պանդխտութեան մէջ, եւ տակաւին ախորժակ ունինք... իրար հրմշտկելու: Միշտ «յանուն ազգի»:

Մնաց որ, հոգեկան բեկումն ալ վարակած է միայն որոշ խաւեր: Ոչ թէ բուն ժողովուրդը:

Այդ բեկումը աստիճան մը հետեւանք է մեր կրած յուսախաբութեանց եւ տիրող անստուգութեան:

Երկրորդ, նորագոյն պատճառ մըն է տնտեսական տագնապը: Հացի պայքարը, որ կը դժուարանայ տարուէ տարի:

Պալքանեան երկիրներու մէջ, այդ մղձաւանջը տարիներէ ի վեր է որ կը մաշեցնէ մեր պանդուխտ բազմութիւնները:

Իսկ այստեղ եւ Ամերիկա՝ երկու – երեք տարիէ ի վեր: Եւ չատ աւելի ծանր մտահոգութիւն պատճառելով:

Եթէ ուզենք արդար ըլլալ, պիտի նկատենք որ բարգաւաճութեան օրերուն ալ, մէյ չատ բազմաթիւ էին յօրանջողներն ու անտարբերները: «Ինծի՞ ի՛նչ, աղբար»:

Մենք ե՞րբ ենք տեսեր ամբողջ ժողովուրդը՝ մէկ զսպանակէ լարուած: Միեւնոյն թափով խանդավառ եւ գործունեայ: Կորովի ու պայծառատես:

Ընդհակառակն, վերջին տասնամեակի ընթացքին, ընդհանուր փլուզումէն յետոյ, ունեցանք հաւատքի եւ կորովի այնպիսի արտայայտութիւններ, որոնք օտարներուն, մինչեւ իսկ մեր զգացիներուն հիացում պատճառեցին:

Թուրք փախստական փաչաները անօթի են այս պողոտաներուն վրայ եւ այլուր:

Իսկ դուք տեսա՞ք երէկ զպրոցէն արձակուած որբ մը, կամ տուն – տեղ կորսնցուցած արհեստաւոր մը, բանուոր մը, որ չկարենար 50 – 100 ֆրանք փոխ տալ չունեւորի մը:

Անցողակի կը յիշենք այս երեւոյթը, աչքի առջեւ ունենալով հազարաւոր փաստեր՝ անտեսական վերակազմութեան և վերելքի:

Բայց, բուն խնդիրը այդ չէ:

Հանրային գետնի վրայ, ի՞նչպէս կրնանք ուրանալ այն յարատեւ եւ համառաբած ճիգը, որ կը տեւէ տասը տարիէ ի վեր, ամէնէն անճար գաղութներուն մէջ իսկ, եւ որ նոյնքան կազդուրիչ է:

Մենք չենք ժխտեր բազմաթիւ մռայլ, ջլատիչ եւ մաշեցնող եղերերգութիւններ, որոնք հետզհետէ կը չեչտուին, ու կը սպառնան թուլացնել գաղութներու դիմադրական կորովը:

Եւ սակայն, չուրանանք նաեւ լուսաւոր իրողութիւնները: Ամէն ճակատի վրայ նուաճումներ կատարելու, վերելք փորձելու, դիրքերը ամրապնդելու պայքարը, որ կը տեւէ: Կը տեւէ հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն:

Մեր վիճակին մասնուած ո՛ր եւ է ժողովուրդ՝ ապահովաբար պիտի կքէր այսքան հոգերու տակ:

Անգամ մը եւս կը թելադրենք աչքերն ուղղել դէպ ի Արեւելք, տեսնելու համար թափուած ճիգը եւ ձեռք բերուած արդիւնքը:

Այս բոլորը կը նշանակեն ոչ թէ քնախտ, այլ դիմանալու եւ տեւելու կամք: Հաւատք եւ կորով:

Այս ընդհանուր դիտողութիւններէն յետոյ, անցնինք դրուած հարցերուն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՕՐՇՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ օր, Սելանիկէն թղթակցութիւն մը տեղեկութիւններ կուտար կիլպէնկեան վարժարանի մասին:

Հաստատութիւն մը, որ օրհնութիւն եղած է տարիներէ ի վեր:

Մօտ 300 աշակերտներ ուսում կը ստանան, բոլորովին ձրի:

155 աշակերտներու ձրի ճաշ կը տրուի, իսկ 175 հոգիի՝ գրեթէական պիտոյք: Հարիւր աշակերտներու նոր կօշիկ, ամէն տարի:

Թողուինք միւս առաւելութիւնները:

Բայց, այս վարժարանը ունի անյարմարութիւն մը:

Բոլորովին անբաւական է եւ հակամանկավարժական՝ շէնքը (վարձու):

Ամէն տարի բազմաթիւ աշակերտներ կը մերժուին, տեղի չգոյութեան պատճառով:

Եւ խնամակալութիւնն ու տեսչութիւնը ամէն տարի անհամբեր կը սպասեն որ կտակակատար մարմինը (Լոմտոն եւ Փարիզ) բարի ըլլայ շէնք մը գնելու:

Անհամբեր են մանաւանդ այս տարի, բանի որ, տրախմի անկման հետեւանքով, բազմաթիւ տրամադրելի շէնքեր կան: Եւ չափազանց աժան:

Այսպէս, իրազեկ մը կը պատմէ թէ՝ կարելի է երեք յարկով հաստատուն շէնք մը գնել աւելի քան 400 աշակերտի համար, դպրոցական բոլոր յարմարութիւններով: Եւ վեց դասարան:

Գինը՝ 300,000 տրախմի:

Մինչեւ անգամ կէս միլիոնը ծիծաղելի գումար է, Փարիզի կամ Լոմտոնի համար, փոխանակութեան ներկայ սակով: (Վերջերս մինչեւ 160 տրախմի բարձրացած էր մէկ տոլարը):

Կտակակատարները չը՞ պիտի ուզեին կատարեալ օրհնութիւն մը դարձնել այս կրթարանը, կարգադրելով շէնքի խնդիրը:

Օգտուելով այս թանկագին պատեհութենէն:

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ ԼԵՌՆԷՆ ՎԱՐ

Կարսեցի Տիկին Սառա եւ Պ. Նիկօլ Ցովհաննէսեան ամուսինները սեպտ. 2ին, օթօմոպիլով դէպ ի հիւսիսային Քալիֆորնիա ճամբորդած միջոցին՝ Լոս Անճելըսէն Պէֆֆիլտ տանող ճանապարհին վրայ՝ լեռնաշղթային առջեւ լեռնապտոյտին 100 ոտք բարձրութենէն յանկարծ կը սահին դէպի ձորամէջ եւ արկածահար կ'ըլլան:

Ոստիկանական տեղեկագրին համաձայն, Տէր եւ Տիկին Ցովհաննէսեաններու պատահած արկածին ականատես վկաներ չկան: Օթօմոպիլը ուղղակի ինկած է լեռնէն վար:

Տարաբախտ զոհերը իրենց ետին կը թողուն 4 զաւակներ· Պետրոս՝ 18, Բօյ 10 եւ Բիչըրդ ու Բօպէրթ (երկուորեակներ) 5 տարեկան:

«ՄԵՐ ԱԿԱՆՋՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՏՐԵՆ»

Գրած էինք թէ Մանչուրիոյ մէջ աւազակներ առեւանգած են Անգլուհի մը, 700,000 չինական տոլար, հարիւր ոսկի մատնի, 200 ատրճանակ եւն· պահանջելով:

Տիկինը փոյթ յաջողած է նամակ մը հասցնել իր հօրը·

— «Շուտ ազատեցէ՛ք մեզ, կ'ապաղաչէ տիկինը, անապաթեցէ՛ք ի սէր Աստուծոյ, որովհետեւ աւազակները պիտի կտրեն մեր ականջները: Միայն մէկ շաբաթ կեանք ունինք· այնուհետեւ մեր առեւանգիչները մեզ պիտի սպաննեն հրացաններով: Ասոնք կատակ չեն ըներ»:

Ձարտարագէտն ալ, իր կարգին, կը պաղատի·

— «Չինացի զօրավարին առաջարկները բանի չեն ծառայեր· մեր առեւանգիչները դրամ կը պահանջեն եւ ուրիշ բանով չեն գոհանար: Եթէ դրամ չստանան մինչեւ չորս օր, մեր ականջները պիտի ղրկեն ձեզի, իսկ աւելի վերջը՝ մեր դիակները»:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԸ ԺԸՆԵԻԻ ՄԷՋ

Հենտրսըն կը պաշտպանի Գերմանիոյ տեսակէտը

Զինաթափութեան խորհրդաժողովի դիւանին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, երբ կը քննուէր օդային ռմբակոծութիւնները ջնջելու խնդիրը, Սպանիոյ պատուիրակը յայտարարեց թէ կանխահաս կը դանէ այդ հարցը, քանի որ բացակայ է Գերմանիոյ պէս մեծ պետութիւն մը: Պատուիրակը առաջարկեց յետաձգել խնդիրը, մինչեւ որ «դիւանը լրիւ ըլլայ»:

Մեծ եղաւ բոլորին զարմանքը, երբ Հէնտըրսըն յայտարարեց թէ՝ այս պայմաններուն մէջ, հարցին քննութիւնը պիտի յետաձգուի երեքշաբթի օրուան:

Ցետոյ քննութեան ենթարկուեցան ծանր թնդանօթներու եւ հրասայլերու, նաւային սպառազինութեանց եւ քիմիական պատերազմի խնդիրները: Երբ կարգը եկաւ ընդհանուր եւ քաղաքական հարցերուն, ժողովը տեղեաւ: Մորհրդային պատուիրակը անմիջապէս խօսք առնելով, պահանջեց անյապաղ վիճաբանութեան ենթարկել Մ. Միութեան եւ Մ. Նահանգներու առաջարկները՝ աւելի լայն զինաթափութեան մը մասին: Անգլիոյ արտաքին նախարարը դիտել տուաւ թէ դիւանը չի կրնար զբաղիլ քաղաքական մեծ խնդիրներով: Պ. Փօլ Պոնքուր, Ֆրանսայի պատուիրակը, ուժ տուաւ այս դիտողութեան, աւելցնելով թէ՝ Պ. Լիթվինովի առաջարկներէն զատ, քաղաքական խնդիրներուն մէջ կան Ֆրանսայի առաջարկները՝ ապահովութեան մասին:

Այդ պահուն, Պ. Հէնտըրսըն, ժողովին նախագահը, առիթ եւ յայտարարեց թէ դիւանը կրնայ զբաղիլ քաղաքական խնդիրներով եւ չծածկեց թէ ինք թղթակցութեան մէջ է Գերմանիոյ հետ, սպառազինութեանց հաւասարութեան մասին: Ցետոյ աւելցուց թէ ինք այս մասին յուշագիր մը պիտի պատրաստէ մինչեւ երեքշաբթի, «յուշագիր մը որ պիտի մեղմացնէ կացութիւնը»:

Այս խօսքերը մեծ զարմանք պատճառեցին, բայց Հէնտըրսըն առանց չուսուելու փակուած յայտարարեց նիստը:

Ժողովէն վերջը, պատասխանելով թղթակիցներու հարցումներուն, Պ. Հէնտըրսըն կրկնեց թէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին դիւանը ոչ միայն իրաւունք, այլ եւ պարտականութիւն ունի զբաղելու քաղաքական ընդհանուր խնդիրներով եւ թէ այդ տեսակէտը պիտի պարզէ իր յուշագրին մէջ:

*** *Փարիզի թերթերը անհասկնալի կը գտնեն Հէնտըրսընի բռնած ընթացքը, իրրեւ նախագահ: Մանաւանդ որ, մաս չի կազմեր իրրեւ միջազգային պատուիրակութեան եւ միայն ինքզինքը կը ներկայացնէ:*

Միւս կողմէ, իրազեկները կը հաստատեն թէ Գերմանիա անուղղակի ձեւով կատարած է ժողովին մասնակցող պետութեան մը, ելք մը գտնելու համար:

Գերմանիա կը սկսի

Պ. Նէօրաթ, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, նոր յօդուած մը հրատարակելով, կը պաշտպանէ սպառազինութեանց հաւասարութեան տեսակէտը:

— «*Այս հարցը կենսական է գերման ժողովուրդին համար եւ չկայ ո՛ր եւ է վէճ՝ այս մասին: Բացարձակապէս անկարելի է որ Գերմանիա համաձայնի պայմանագրի մը որուն մէջ հաւասար իրաւունքներ եւ պարտականութիւններ սահմանուած չեն բոլոր պետութեանց համար: Գերմանիան պատրաստ է, ինչպէս անցեալին մէջ, գործակցելու զինաթափութեան, բայց, անհրաժեշտ է որ այդ զինաթափութեան վերջ տայ Գերմանիոյ համար սահմանուած միակողմանի պարտաւորութեանց, պարտաւորութիւններ զորս մենք ընդունեցանք իրրեւ փոխանցման չրջանի հարկադրանք: Ապագային, Գերմանիոյ համար ընդունելի կրնան ըլլալ միայն այն պարտաւորութիւնները որ ի զօրու են նաեւ բոլոր պետութեանց համար անխտիր: Մենք պիտի չարունակենք պահանջել որ այդ պարտաւորութիւնները կարելի եղածին չափ լայն ըլլան, բայց՝ բոլոր պետութեանց համար հաւասարապէս գործադրելի ըլլալու պայմանով:*

Ճափոն ալ, իր կարգին, կը սպառնայ

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ Մանչուրիա ղրկուած քննիչ յանձնախումբը վերաղարձած եւ իր տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, քաղաքական չրջանակները անհամբերութեամբ կը սպասեն անոր եզրակացութեան:

Առ այժմ գաղտնի կը պահուի ամէն բան, բայց անուղղակի տեղեկութիւնները պակաս չեն: Իրազեկի մը յայտարարութեան համաձայն, յանձնախումբը ընդունելով հանդերձ որ Մանչուրիան չինական պետութեան կապուած է, աշխարհագրականօրէն, չի ծածկեր անոր ողբալի վիճակը՝ չինական իշխանութեան օրով: Ցանձնախումբը նկատած է որ ճափոնի իրաւունքները վնասուած են այս կացութեան հետեւանքով: Ճիշդ է որ ճափոն ուժգին միջոցներ ձեռք առաւ, բայց Չինաստանն ալ այդ միջոցին կը զբաղէր իր դիւանագիտական յանձնառութիւնները: Ցանձնախումբին կարծիքով, լաւագոյն ձեւն է ուղղակի բանակցութիւն հաստատել ճափոնի եւ Չինաստանի միջեւ:

Ինչպէս կ'երեւայ, տեղեկագիրը այնքան ալ աննպաստ չէ ճափոնի համար: Եթէ հակառակն ալ ըլլար, ճափոն չպիտի հանդուրժէր, արդէն կատարուած իրողութեան առջեւ դրած ըլլալով աշխարհը:

Ուշադրութեան ճափոնական գործակատարը, պատասխանելով իրեն եղած հարցումի մը, յայտարարեց թէ ճափոն վախնալիք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՍԱՈՒՏԻԻԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ»

Ձիտտէէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Հիճազի եւ Նէճտի երկիրները եւ անոնց հետ կապուած հողերը այսուհետեւ պիտի կոչուին «Սաուտիէի թագաւորութիւն»: (Երեւի իսկ ը Սաուտի անունով):

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ Մ Է Զ

Անգլիոյ Դրամատան վարչական ժողովը հինգշաբթի օր գումարուելով, փոխոխեց կարգ մը հինգաւուրց կանոնները որոնց մէկ մասը մնացած է 1773 թուականէն: Նոր կանոնագրով, դրամատան կառավարիչին, օգնականին եւ 24 տնօրէններուն ռոճիկը 15,000 ստերլինէն կը բարձրանայ 30,000ի:

Ժողովականներէն մէկը յիշելով կառավարիչ Պ. Մ. Նորմանի յանախտպէպ ճամբորդութիւնները դէպի Ամերիկա, հարցուց·

— Թերթերէն կ'իմանամ որ յանախ Ամերիկա կ'երթաք: Այս ճամբորդութիւնները շատ սուղի կը նստին: Ո՞վ կը վճարէ դրամը:

Կառավարիչը գոհացաւ ըսելով թէ դրամատան համար եղած ամէն ճամբորդութեան ծախքը կը վճարուի հաստատութեան կողմէ, իսկ հանդիպի համար ճամբորդած ատեն, իրմէ է որ կը վճարէ:

25 ՄԻԼԻՈՆ ՀՈԳԻ ՊԱՐԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻՆ «ՅԱՆՈՒՆ ՄՈՎՍԷՍԻ»...

Դղրդագին գայթակղութիւն մը եղեւաւ հանուեցաւ Մ. Նահանգներուն մէջ:

Դատարան հաշուած է Պ. Տէյվիս, Փէնսիլվանիոյ ծերակուտականը, որ նշանաւոր գիւտ մը ըրած էր 1931ին, իրրեւ նախագահ «Մովսէսի Միաբանութիւն» կոչուած բարեգործական ընկերութեան մը: Անշուշտ մեծագումար դրամ ճարելու համար:

Պ. Տէյվիս խանընդհնդ միլիոն տոմսակ տպել կուտայ, պարահանդէսի մը համար, իւրաքանչիւրը կէս տոլար գնով· համագումար 325 միլիոն ֆր·: Միեւնոյն ատեն տեղի պիտի ունենար վիճակախաղ մը:

Արդ, հազիւ չորս միլիոն տոլար յանձնուած է բարեգործական հաստատութեան եւ նոյնիսկ գումար մըն ալ՝ պարգեւ շահողներուն համար ծախսուած:

Ո՞ւր է մնացեալ հասոյթը...

Այս խնդիրն է որ պիտի լուսաբանուի դատարանին մէջ:

Պարգեւ շահողներէն խանի մը հոգի հարցաքննութեան կանչուեցան, տեղեկութիւններ տալու համար:

Մանկամարդ կին մը յայտարարեց թէ իմ տոմսակը գնած էր պարգեւ շահելու համար, եւ չպիտի կրնար մասնակցիլ պարահանդէսին, խանի որ··· տեղը չէր գիտեր:

Արդարեւ, կասկածներ կան թէ հանգուցեալ ծերակուտականը խոհեմութիւն սեպած էր չյայտնել պարահանդէսին վայրը, վախնալով որ խանընդհնդ միլիոն պարտղներ կը խուժեն դէպ ի··· սրա՞հ թէ յիմարանոց:

Ա. Դ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Ուրբաթ օր բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին 68րդ նիստը, նախագահութեամբ Իրլանտայի վարչապետ Տէ Վալէռայի: Օրակարգի կարեւոր խնդիրներէն մէկն է Մանչուրիոյ հարցը: Գերմանիոյ արտաքին նախարարն ալ կը մասնակցի այս ժողովին, եւ հաւանական է որ, անկէ դուրս, շփումներ ունենայ, սպառազինութեանց հաւասարութեան հարցի մասին:

— :-: —

ՕՍՄ· ՀԱՆՐ· ՊԱՐՏԻՒ բաժնետէրերուն հետ բանակցութիւնները վերսկսելու համար, որուն պատուիրակները ճամբայ ելան Պոլսէն եւ Փարիզ կը հասնին խանի մը օրէն:

ԴՈՐԴԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ թիւը 5 միլիոն 261 հազարի հասած էր սեպտ· 15ին, Գերմանիոյ մէջ: Այսինքն 38 հազար հոգիի յաւելում՝ օգոստոսէն ի վեր:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷՆ

ԴԷՊԻ ԱՋ, ԵՒ ՀԵՏԶՀԵՏԷ ԱԻԵԼԻ ԱՄՈՒՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Մեպտ. — Կ'երեւի Փափէնի հիմերը ունէր դեռ շաբաթներ առաջ յայտարարելու, թէ որոշած է երկար տարեն իշխանութեան գլուխ մնալ։ Անշուշտ, Հինտէնպուրգի հաւանութիւնը կանխաւ առած էր, այդպիսի պատասխանատու յայտարարութիւն մը ընելու համար։

Այս կը նշանակէ նաեւ, որ Փափէնն որոշած է ի հարկին վայմարեան Սահմանադրութեան մէջ էական փոփոխութիւններ մտցնել։ Այլապէս, սիսեայն նախագահին վատահութիւնը չի բաւեր որ կառավարութիւնը իր ձեռքին մէջ պահէ պետութեան ղեկը։ Ատոր համար կը պահանջուի Սահմանադրութեամբ, որ Ռայխսթակին մեծամասնութիւնն ալ իր կողմը ունենայ։ Բան մը, որ բոլոր հաւանական ենթադրութիւններէ դուրս կը դանուի, եթէ արմատական փոփոխութիւններ չըլլան։

Գրեթէ կէս-պաշտօնապէս կ'ըսուի թէ Սահմանադրութիւնը հետեւեալ փոփոխութիւններու կը կարօտի (թէ ինչպէս, ոչ ոք դիտէ առ այժմ)։ Առաջինը, — բարձրացնել ընտրողներուն տարիքը (21), թերեւս մինչեւ 25։ Բոլոր պարագաներու տակ՝ ուսանողութիւնը եւ աշակերտութիւնը հեռու պահել քուէատուփերէ։ Կը յուսացուի այդ եղանակով զէթ ատիճան մը թուլցնել աջակողմի եւ ձախակողմի արմատական թեւերը։

Երկրորդ, — Ռայխսթակին քով ստեղծել օրէնսդրական երկրորդ՝ վերին ժողով մը, իբրեւ զսպիչ եւ պահպանողական ազդակ՝ երկրի օրէնսդրական-պետական կեանքին մէջ։ Բնական է որ այդ ձեւով պիտի սահմանափակուի Ռայխսթակին ազդեցութիւնը։ Ապա, ինչպէս վերջնոյս, այնպէս եւ ստեղծուելիք վերին ժողովին ընտրութիւնները հիմնովին տարբեր պիտի ըլլան, այսօրուան ձեւէն։

Այսինքն, այլ եւս ցանկերով չպիտի տեղի ունենան ընտրութիւնները, որով մէկ անդամէն քանի մը հերեսփոխաններ կ'ընտրուին։ Այլ՝ ամէն մէկ հերեսփոխան առանձինն։ Ուրիշ խօսքով, զուա կուսակցական, առանձին ցանկերու փոխարէն՝ ժողովուրդի ընտրութեանը պիտի ներկայացուին անհատ թեկնածուներ։ Ի՛նչ խօսք որ, կուսակցութիւնները եւս կրնան թեկնածուներ առաջարկել, ինչպէս էր արդէն պատերազմէն առաջ։

Կը յուսացուի որ, այդ եղանակով ոչ միայն պիտի բարձրացուի ազատայ Ռայխսթակին մտաւորական-քաղաքական մակարդակը, այլ եւ պարտքի ու պատասխանատուութեան չափը, անձնապէս, ընտրող ժողովրդեան առջեւ։ Կարելի չպիտի ըլլայ նաեւ, կ'ըսեն, որ ծայրայեղ կուսակցութիւնները այսուհետեւ հեղեղի նման յորդին եւ որակով ու իրենց անցեալով անարժէք անդամներ մտցնեն Ռայխսթակէն ներս։

Իսկ ինչ որ գլխաւորն է, կը ծրագրուի աւելի եւս ընդլայնել Հանրապետութեան նախագահին իրաւասութիւնները։ Բայց, արդէն իսկ վայմարի Սահմանադրութիւնը քիչ իրաւունքներ չէ տուած նախագահին։ Ապացոյց՝ ներկայ վիճակը, քանի որ Հինտէնպուրգ իսկապէս Սահմանադրութեան վրայ յենլով կուտայ շարք մը որոշումներ, հակառակ Ռայխսթակի բացորոշ կամքին։

Բոլոր պարագաներու տակ, կ'ուզեն որ նախագահը իրաւունք ունենայ ոչ միայն Ռայխսթակը լուծելու, այլ եւ երկար ամիսներով յետաձգելու նորին ընտրութիւնները, փոխան երկու ամսուան, ինչպէս այժմ։

Կը տեսնուի որ բաւական լուրջ են ծրագրուած սահմանադրական փոփոխութիւնները։

×

Փափէնի ներքին քաղաքականութեան գլխաւոր մասը կը կազմեն իր սոտեսական ծրագիրը եւ առաջին հերթին՝ գործազրկութեան մեղմացումը։ Այդ նպատակով, կառավարութիւնը մշակած եւ արդէն իսկ Հինտէնպուրգի մէկ հրամանագրով հրապարակ հանած է մօտ երկու միլիառ մարքի նախահաշիւ մը։

Համաձայն ատոր, շրջառութեան մէջ պիտի մտցուին այդ գումարին ճառնող պետական դանձատոմսեր։ Իւրաքանչիւր գործարանատէր եւ կամ այլ կարգի գործատէր՝ իր ամէն մէկ նոր վարձած բանուորին համար կառավարութենէն պիտի ստանայ (մէկ տարուան հաշուով) 400 մարք իբրեւ նուէր։ Ապա կառավարութիւնը կիսով չափ եւ աւելի կը նուազեցնէ դրամատէրերէն գանձուած տուրքերը։ Եւ սակայն, ինչպէս այս վերջին, նոյնպէս եւ վերոյիշեալ նպատակով դրամատէր դասակարգին ընձեռնելիք նիւթական առաւելութիւնները ոչ թէ մարքով, այլ՝ ինչքան ներկայ դրամանիշներով է որ պիտի հատուցուին, այլ՝ վերը յիշուած դանձատոմսերով։ Ասոնք պիտի ունենան տարի մը մէկ տարի յետոյ միայն արժէք պիտի ունենան։ Եւ սակայն, կրնան եւ անմիջապէս գրաւիդրուիլ եւ կամ ուրիշ կերպով օգտագործուիլ։

Փափէնի տնտեսական ծրագիրը կը պարունակէ ուրիշ տրամադրութիւններ ալ։ Այսպէս, գործատէրերուն իրաւունք կը տրուի մինչեւ մէկ աստիճան կրճատել բանուորներուն վարձքերը, որ առանցատոր ալ զեղչուած են մեծապէս։ Վերջապէս, կը թուլցուի նաեւ բանուորներուն հաւաքական պայմանագրութեան վերաբերեալ օրէնքը։ Ուրեմն՝ գործեալ ի միասս աշխատասրութեան։

Եթէ վերջին կէտերը չըլլային, թերեւս ժողովրդային խաւերն եւս այնչափ դէմ չարտայայտուէին Փափէնի այս տնտեսական ծրագրին։ Անշուշտ եթէ կարելի ըլլար ոչ մէկ միլիոն բանուորի համար գործ ստեղծել, ինչպէս կը խոստանայ Փափէն, գէթ չափով մը մեղմացնել անգործութեան աղէտը։ Փափէնի հակառակորդ կարգ մը շրջանակներ եւս յօդուտ անոր ծրագրին արտայայտուեցան։

Եւ պէտք է ըսել, որ ծրագիրը արդէն իսկ սկսած էր տակաւ բարերար արդիւնքներ յառաջ բերել, երբ տեղի ունեցան վերջին վերիվայրումները եւ ամէն ինչ ծրագրային վիճակի մէջ մնաց։ Անկախ ամէն ծրագիրներէ ալ, նշաններ կան որ տնտեսական տագնապը եւ անգործութեան ահարկու թիւերը արդէն իսկ իրենց գագաթնակէտին հասած են եւ բարելաւումը երկար ժամանակ սպասել չպիտի տայ։ Ինչպէս Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի, նոյնպէս եւ ամբողջ աշխարհի մէջ։

×

Փափէնի արտաքին քաղաքականութեան ծրագիրներ եւս ունի։ Բայց, Փափէն ըսելով նոյն չափով Շլայխէր հասկնալու է, պատերազմական արդի նախարարը, որ շատ զօրաւոր եւ ազդեցիկ դէմք մըն է։

Յայտնի է արդէն Գերմանիոյ ձեռք բերած յաջողութիւնը Յունիս ամսուն, հատուցումներու խնդրին մէջ։ Այլ եւս հաստատ է, որ փակուած է այդ էջը Գերմանիոյ համար։ Եւ սակայն, Փափէն ազդուեղ չի՛ մէկ ծանրութիւն ունի։ Ինչ որ Պրիւնինկ — անկէ ալ առաջ Շթրեզեման — տարիներու ընթացքին սերմանած էր, Փափէն-Շլայխէր կրկնեցին եւ մէկ օրուան մէջ հնձեցին։ Թերեւս, նաեւ ատոր համար նախապէս տապալեցին Պրիւնինկը։

Այժմ Փափէն-Շլայխէր կը պատրաստուին՝ նման ուրիշ հունձ մը հնձել եւ կալ կաւնել։ Խօսքը կը վերաբերի պետութեանց զինաթափութեան եւ կամ Գերմանիոյ իրաւահաւասարութեան՝ զինավառութեան խնդրին մէջ։ Ուրիշ խօսքով՝ Գերմանիոյ վերահսկողական իրաւունքներու վերահաստատման։ Եւ ուշ-կանուխ, պիտի յաջողին անշուշտ։

Իսկապէս ալ, կարելի չէ՝ օրինակ՝ Թուրքիոյ նման պետութեան մը կատարեալ ազատութիւնը ճանչնալ այդ խնդրոյն մէջ, իսկ անդին 65 միլիոնոց մեծ ազգ մը զրկել այն իրաւունքներէն, զորս անսահման ազատութեամբ կը վայելեն 6 միլիոնոց եւ աւելի փոքր ժողովուրդներ։ Կարելի չէ նաեւ, մեծ ազգ մը յաւիտեան պարտեալի եւ նուաստացեալի վիճակին մէջ պահել, առանց ուրիշներու ալ խաղաղութիւնը յաւէտ վտանգի տակ պահելու։

Փափէն-Շլայխէր ուրիշ միջոցներ ալ ունին, օտարներու կողմէ իրենց պարտադրուած զինաթափումը վերէն վար ըղձելու։ Վերջերս, Գերմանիոյ մէջ եւս զուլցերլիական օրինակով մէլիոս կազմելու խօսքը եղաւ։ Մէկ շաբաթ առաջ ալ, կառավարութիւնը հրատարակեց Հինտէնպուրգի մէկ նոր հրամանագիրը, օրով մարզական եւ նման բոլոր կազմակերպութիւնները տեսակ մը ռազմականի կը վերածուին եւ պետութեան պաշտօնական հսկողութեան ու դեկավարութեան տակ կ'անուին։ Այդ նպատակով, արդէն իսկ անուանուած է պետական խնամակալութիւն մը եւ պաշտօնի կոչուած են վարիչ դէմքեր, մեծ մասով նախկին զինուորականներ։

Համաձայն նոր հրամանագրին՝ այդ կազմակերպութեանց մէջ մտնող բոլոր երիտասարդները անխտիր պարտաւոր են կատարել ամէն այն մարզանքները եւ վարժութիւնները, ինչ որ կ'ընեն սովորական զինուորները։ Ուրեմն՝ զէնքն է միայն, որ կը պակսի իրենց։ Աւելցնենք դարձեալ, որ մարզական խումբերէն եւ ընկերութիւններէն զատ, կուսակցական հանդամանք ունեցող նման կազմակերպութիւնները եւս նոյն հրամանին ենթարկուած են։ Այսպէս օրինակ՝ Հիթլերի «զրոհի զումարտակները», ապա նաեւ «Հանրապետական դրօշի» կազմակերպութիւնը եւլն.։ Շլայխէր պարզապէս մէկ հարուածով երկու թռչուն որսալ կ'ուզէ։ Նախ՝ երկրին ռազմական ուժը մեծցնել, եւ յետոյ՝ երիտասարդական եւ կէս-ռազմական բոլոր խումբերը իր հակակշռին ենթարկել։

Վերջացնեմ, յիշելով այն խոշոր ցոյցը որ տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ, մասնակցութեամբ 180 հազար «Պողպատէ Սաղաւարտակիրներու» եւ 300 հազարէ աւելի հանդիսականներու։ Այլ եւ մասնակցութեամբ կառավարութեան ամբողջ կազմին — առաջին անդամ ըլլալով — գլխաւորութեամբ Փափէնի եւ Շլայխէրի։

Ա.

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

"ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆՑ,,

Գրեց՝ Ա. Սարուխան

— :-: —

Վիեննայի Մխիթարեան ազարանը վերջերս իր Ազգային Մատենաշարին մէջ հրատարակեց գիրք մը, որուն հեղինակն է Ա. Սարուխան։ (ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵՆՑ, ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ ԵՒ ԲԱՐԵԳՈՐԾԸ։ Ցիշողութիւններ իր մահուան 20ամեակին առթիւ)։

Պ. Սարուխան, որ ծանօթ է Վիեննական Մխիթարեաններուն «Հանդէս Ամսօրեայ» պարբերաթերթին մէջ իր հրատարակած բանասիրական յօդուածներով, չնայած է հայ հասարակութեան ծանօթացնել հայ վաճառականի մը կեանքն ու գործունէութիւնը, զայն ներկայացնելով իբր աշխարհահռչակ մեծ առեւտրական մը եւ բարեգործ մը, որուն բեղուն ու օգտաշատ կեանքը կրնայ օրինակ ծառայել մեր հայ առեւտրականներուն եւ դրամատէրներուն։

Պ. Սարուխան երկար տարիներ աշխատակցած ըլլալով Մանթաշեանցի, մանրամասն ու ճշգրիտ կերպով պատկերացուցած է հայ մեծ առեւտրականին ու բարերարին կեանքն ու գործունէութիւնը, արձանագրելով միեւնոյն ատեն իր անձնական յուշերն ու տպաւորութիւնները ժամանակակից ազգային դէմքերու եւ դէպքերու շուրջ, որոնք առնչութիւն ունին Մանթաշեանցի կեանքին հետ։

Աղեքսանդր Մանթաշեանց ծնած է 1842 մարտ 3ին Թիֆլիսի մէջ։ Զաւակն էր Յովհաննէս Մանթաշեանցի, որ նոյնպէս առեւտրական մըն էր։ Հազիւ 16 տարեկան էր, երբ հայրը վինքը Թաւրիզէն Թիֆլիս կը կանչէ, ուր հայ ուսեալ քահանայէ մը հայերէն կը սորվի։

Զորս տարի յետոյ, հայրը ու տղայ պարսկաստան կը մեկնին, եւ անկէ կ'անցնին եւրոպական կարեւոր կեդրոնները, տեղին վրայ ուսումնասիրելու համար առեւտրական հրապարակը։ Աստն մը Լայփցիկ ու Մանչէսթըր մնալով՝ կը զբաղին հիւսուածեղէնի եւ կաուչուկի առեւտուրով։ Աղեքսանդր կը մնայ Մանչէսթըր, եւ անկէ իր հօր ապրանք կը ղրկէ, նախ Պարսկաստան ու յետոյ Թիֆլիս, ուր հայրը կը հաստատուի, եւ կը բանայ հիւսուածեղէնի մեծ վաճառատուն մը։

Աղեքսանդր առեւտրական գործով չարունակ կը շրջի եւրոպական կարեւոր քաղաքները, եւ այդ առթիւ կը սորվի եւրոպական լեզուներ՝ ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ գերմաներէն։ Քանի տարեկան հասակին մէջ, ան իր հօր հսկողութեան տակ կը սահմանուի գործին ամբողջ ղեկավարութիւնը։ 1887ին, իր հօր մահէն յետոյ, վերջինս կանգնապէս կը հաստատուի Թիֆլիս, ուր հետզհետէ կ'ընդարձակէ իր գործունէութեան սահմանները։

Նախ՝ բաժնետէր կ'ըլլայ Թիֆլիսի Առեւտրական դրամատան, որուն յաճախորդներուն մեծագոյն մասը հայ առեւտրականներէ կը բաղկանար։ Այնուհետեւ կը մասնակցի ռուս պետական ուրիշ դրամատուներու, եւ ամբողջովին կը նուիրուի բազուկի քարիւղի արդիւնաբերութեան, հիմնելով երկու դրամատուներ, մէկը՝ Բաքու եւ միւսը՝ Պաթում, որոնց միջոցով իր եւրոպական յարաբերութիւնները օրէ օր աւելի կ'ընդարձակուին ու կը բարդանան։ Այնպէս որ, նախ Ռուսաստանի, եւ ապա Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առեւտրական ու դրամատիրական շրջանակներուն մէջ մեծ համբաւ կը շահի, եւ կը կոչուի «Քարիւղի թագաւոր»։ Մանթաշեանց իր դրամական ամբողջ ուժն ու հեղինակութիւնը կը պարտի ռուսական քարիւղի արդիւնաբերութեան։

Բազուն իր քարիւղով կը դառնայ հայ առեւտրականներու եւ ձեռնարկուներու համար կարեւոր կեդրոն մը, եւ Կովկասի Հայերուն հարստութեան գլխաւոր աղբիւրը։ Քարիւղի առեւտուրին չնորհիւ, հազարաւոր Հայեր իրենց նիւթական վիճակը կը բարելաւեն, եւ չատեր ալ բացառիկ դիրքերու ու հարստութիւններու կը տիրանան։

Կովկասի Հայերուն տնտեսական ուժին ամման հետ զուգընթաց կը զարգանայ նաեւ հայ ժողովուրդին մշակոյթը։ Կը հիմնուին ազգային տիպար վարժարաններ եւ կրթական բարձրագոյն հաստատութիւններ, միեւնոյն ատեն ծնունդ տալով յեղափոխական դաղափարներու։

Այդպէս, Բազու եղած է հայ եւ ռուս յեղափոխական գործիչներու կարեւոր կեդրոն մը։

Ա. Մանթաշեանց իր ձեռնարկութեամբ եւ առեւտրական բարմարդիւն գործունէութեամբ օրինակ կը հանդիսանայ Կովկասի հայ վաճառականութեան։ Կը հիմնէ հայկական առեւտրական խոշոր ընկերութիւն մը, որ մասնաճիւղեր կ'ունենայ աշխարհի բոլոր կարեւոր կեդրոններուն մէջ։ Իր սեփական ընկերութեան եւ դրամատիրական միւս բոլոր ձեռնարկներուն մէջ, Մանթաշեանց հազարաւոր հայ պաշտօնեաներու եւ բանուորներու գործ հայթայթած է, ապահովելով անոնց նիւթական բարեկեցութիւնը։

Իբր բարերար, Մանթաշեանց Թիֆլիսի մէջ հիմնած է առեւտրական վարժարան մը, ուր հարիւրաւոր հայ պատանիներ առեւտրական ուսումէ ըմպացած են։ Թոշակներ յատկացուցած է բազմաթիւ կարօտ ուսանողներու, իրենց ուսումը ռուսական եւ եւրոպական համալսարաններու մէջ կատարելագործելու համար, ինչպէս նաեւ կենսաթոշակ կամ դրամական նպաստներ՝ հայ հեղինակներու եւ ծանօթ դրագէտներու։ Իր անձնական ծախքով Թիֆլիսի մէջ չինել տուած է Ներսէսեան թեմական վարժարանը, Էջմիածնի կաթողիկոսական Վեհարանը, եւ Փարիզի Հայոց եկեղեցին։

Մէկ խօսքով, Ա. Մանթաշեանց մեծ ու անբաղդատելի ծառայութիւններ մատուցած է իր պատկանած ցեղին, բարոյապէս ու նիւթապէս օժանդակելով հայ կրթական ու բարեգործական ձեռնարկներուն, այնպէս որ կարելի է ընկալ յորջորջել Ազգային Մեծ Բարերար։ Ականջ դնա, օժտուած ըլլալով առեւտրական բացառիկ կարողութեամբ, աշխարհահռչակ անուն հանած է։ Հայ առեւտրականներն ու մեծահարուստները պէտք է օրինակ առնեն իրմէ։

Տնտեսական ու ազգային կրկնակ տեսակէտներով, կ'արժէ կարդալ Պ. Սարուխանի այս չահեկան ուսումնասիրութիւնը։

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԻՐՈՍԿԻ

ԱՐԾԱԹ ՄԷՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՆ

Հալէպի մէջ արծաթ դրամին արժէքը յանկարծական յաւելում մը կրած է։ Նախապէս մէկ օսմանեան ոսկին կ'արժէր 28 արծաթ մէճիտ, մինչդեռ հիմա 22ուկէս մէճիտ է։

Այս յաւելման պատճառն է արծաթ դրամներու վերջերս թրքական սահմանէն ներս մուտքը։ Թուրքերը մեծ բանակութեամբ կը գնեն եւ կը տանին Թուրքիա։ Այս փոփոխութիւնը Հալէպի շուկային մէջ շարժում մը յառաջ բերաւ եւ շատեր օգտուեցան։

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

«ՁԱՐԱԶ»Ը

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Այն պահուն, երբ ամէն երկրի մէջ անտեսական տագնապը հասաւ իր «խորութեան» մեծագոյն աստիճանին, — երբ, վերջապէս խօսքը կ'ըլլայ, նաեւ, յուսոյ դիներուն բացման, — հետաքրքրական է սերտել գործազրկութեան պատկերը, որ կը պարզուի Ֆրանսայի մէջ։

Ահա վիճակագրութիւնը, որ կուտայ Աշխատանքի նախարարը։

Թիւերը ցոյց կուտան, որ 1932 տարին Ֆրանսայի համար ամէնէն դժբախտ թուականն եղաւ, որովհետեւ տագնապին ամէնէն դժնդակ օրերն էին, այնքան որ երկրին գործի բոլոր ասպարէզներն ալ ազդուած էին ու դանդազութեան դատապարտուած։

29 օգոստոս — 3 սեպտեմբեր շաբթուան ընթացքին, նպաստաբաշխ գործնական կազմակերպութիւններու կողմէ արձանագրուած էին 260,495 անգործ, 190,313ը այր, 70,182ը կին։ 3,758 հոգի պակսած նախորդ շաբթուան վրայ։

Այս թիւերը աւելի խօսուն կը դառնան, երբ համեմատութեան դնենք անցեալ տարուան արձանագրութիւններուն հետ։ Այսպէս 1931ին, նոյն շրջանին, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ գործազուրկներուն թիւը կը հասնէր 38 հազար 763ի։

Ահա թէ որքան ծանր էր տագնապը։ Պէտք է աւելցնել, որ տագնապը սաստիկ էր մանաւանդ ճարտարագործական կեդրոններու մէջ, ուր կացութիւնը մահառդութիւն կը պատճառէ տակաւին։

Ահա ցուցակ մը՝

Շրջան	Արձանագրուած գործազուրկներ	
	Այր	Կին
Պիւշ – տիւ – Ռոն	8,759	964
Լուար	4,118	1,155
Նոր	33,204	7,805
Ռոն	7,872	2,672
Սէն	105,560	46,116
Սէն – է – Ուազ	11,961	6,548

Կարգ մը փոքր շրջաններ, կիներու վերաբերեալ գործի մէջ, աշխատանք կայ, աշխատող կը պակսի։ Այսպէս, Օազ Նահանգին մէջ գործ խնդրած են 521 կիներ, մինչդեռ տակաւին կը պահանջուի 804 գործաւորուհի։ Մարսէյի Հովնոսի մէջ (Bas - Rhin), գործ խնդրած են 360 կիներ, մինչդեռ տակաւին կը պահանջուի 540 գործաւորուհի։

Սեպտեմբեր 8ին, Ֆրանսայի 3,321 համայնքներուն մէջ, որոնք 20միլիոն բնակչութիւն մը կը ներկայացնեն, կը գործէին 1082 նպաստաբաշխ կազմակերպութիւններ։ 62ը նահանգային, 995ը անկախ քաղաքապետական, 25ը միջհամայնքային (101 համայնքներու գործակցութեամբ)։

Այժմ անցնինք այն հարցին թէ գործազրկութեան տագնապը իրապէս կը մեղմանա՞յ թէ ոչ։ Ներկայացնենք թիւերով։ Սէնի նահանգին մէջ գործազուրկներէն նուազած են 2,654 հոգի։ Գործազուրկները կը պատկանին մանաւանդ մետաղագործութեան (30,000 հոգի), յետոյ կուգան վաճառականութեան տուած գործազուրկները (17,000 հոգի), շինութենէն (12 հազար), բայց մեծ թիւ մը կը կազմեն դարձեալ սեւ աշխատանքի գործազուրկները (30,000)։

Բայ ի Սէնէն, գործազուրկներու թիւը պակսած է նաեւ 25 նահանգներու մէջ։ Ընդհակառակն աւելցած է 30 նահանգներու մէջ։ Այսպէս գործազրկութեան տագնապը մեղմացած է Ռոնի մէջ (գործ գտած են 9,524 հոգի), Վերին Վիէնի (Haute Vienne) մէջ (6,441), Փա – դը – Քալէի մէջ (4258), Լուարի մէջ (3414), Ժիրոնտի մէջ (2,197)։

Իսկ գործազուրկները չաւացած են Նորի մէջ (35,417), Սէն – է – Ուազի մէջ (14,370), Վարին Սէնի (Seine Inférieure) մէջ (4,294), Պուշ – տիւ – Ռոնի մէջ (6,194), Վերին Հռենոսի (Haute - Rhin) մէջ (3,364), Վարին Լուարի մէջ (3,340)։

Վեց նահանգներ կան, որոնց մէջ գործազուրկներու թիւը փոփոխութիւն չէ կրած, սեպտեմբերի սկիզբը, ոչ վար, ոչ վեր։ Իսկ 24 նահանգներ ոչ մէկ նպաստընկալ գործազուրկ ունին։

Ցիշենք, որ Ֆրանսայի մէջ գործազուրկներու թիւը իր բարձրագոյն աստիճանին հասաւ (303,218) մարտ 26ին, այս տարի։

Յետպատերազմեան շրջանի տագնապներուն հետ բաղդատելով, ներկայ տագնապը եռապատիկ սաստիկ էր, այսպէս 1920—1921ին գործազուրկներու թիւն էր 84,810, այդ թիւը հասել զլեց անցած 1927 տարուան տագնապը։

Բոլոր այս տագնապներէն թեթեւացած, Ֆրանսա վերջին տարիներուս սկսաւ կազմակերպել նպաստաբաշխութեան դանազան մնաուկներ։ Այսպէս 3 յունիս 1931ին հրամանագիր մը գործազրկութեան մնաուկ մը հաստատեց նաւարանի ժամանակաւոր գործազուրկներուն համար։ Այս տարի նոյն մնաուկէն նպաստ առացած են 1,113 հոգի Հաւրի մէջ, 827 հոգի Տէօնքէրքի մէջ, 803 հոգի Մարսիլիոյ մէջ, 629 հոգի Ռուանի մէջ, 215 հոգի Քալէի մէջ, 185 հոգի Սէն – Նազէրի մէջ, 131 հոգի Պորտոյի մէջ, 116 հոգի Նանթի մէջ։

Նպաստաբաշխ մնաուկներ հաստատած են նաեւ նահանգները։ Ամէնէն հարուստներէն մէկն է, այդ տեսակէտէն, Պուշ – տիւ – Ռոնը, որ ունի մէկ նահանգային, մէկ միջհամայնքային եւ 21 քաղաքապետական մնաուկներ։

Գործազրկութեան դէմ կռուող մարմինները վերջին ամսուան ընթացքին հոգազործական շրջաններ ղրկած են 3,441 հոգի, լծելով դանոնք դաշտային աշխատանքի։ Մեռազործութեան մէջ տեղաւորած են 711 հոգի։

Գալով օտար աշխատաւորներուն, աւելի ճիշդ թափուած է որ մեկնին քան թէ Ֆրանսա մտնեն։ (Ֆրանսա մտնելու արտօնութիւն տրուած է միայն հոգազործական աշխատաւորներու համար)։ Այսպէս Ֆրանսա մտած են, անցեալ ամիս, 316 հոգի, մինչ Ֆրանսայէն մեկնած են 1,155 հոգի, մասնաւորաբար Լհհեր, Իտալացիներ, Զեխեր։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

Երեք տարուան տագնապէն յետոյ, գործազրկութեան հարցին լուծումը նոյնքան հեռու կ'երեւայ որքան 1929 հոկտեմբերին, երբ սեղանաւորական առաջին փլուզումը տեղի ունեցաւ ամէն բան։

Այժմ ալ նախագահ Հուվըր խորհրդաժողով մը հրաւիրած է Ուաշինկթընի մէջ, խնդիրը քննելու համար։ Օրակարգի առաջին հարցն է վերահաս ձմրան հեռանկարը, որ սարսափելի պիտի ըլլայ։ Արդէն 11,400,000 գործազուրկներ կան, իսկ Ամերիկայի Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը հաշուէ թէ տակաւին երկու միլիոն պիտի աւելնայ այս թիւին վրայ։ «Անհրամանագիր աղէտ մը» կը նախատեսուի, եթէ արտակարգ միջոցներ ձեռք չառնուին։

Աշխատանքի Դաշնակցութեան նախագահը դիտել կուտայ թէ՝ նոյն իսկ եթէ գործերու դժալի բարեւոքում տեղի ունենայ, չի կրնար լուծել բուն խնդիրը։

Նախագահ Հուվըր տակաւին կը յամառի իւրաքանչիւր համայնքի վրայ թաթխել գործազուրկներուն օգնելու հոգը։ Կառավարութիւնը չի կրնար կերակրել, հագուեցնել եւ պատսպարել անգործները, կ'ըսէ Հուվըր։ Իսկ իր հակառակորդները կ'ատաքին թէ կառավարութեան պարտականութիւնն է ընկերային ապահովագրութեամբ եւ կենսաթոշակներով հոգալ գործազուրկներու բանակը։ Բայց մինչ այդ, հարկ է արտակարգ նպաստներով թեթեւցնել տագնապը, ուտելիք, հագուստ եւ բնակարան ճարել։

Յորհրդաժողովը, որուն կը մասնակցին բախտաւոր բանուորներու քան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, պիտի քննէ այս խնդիրները։ Օրակարգի վրայ կայ 300 միլիոն տոլարի նպաստ մը քուէարկելու խնդիրը։ Եթէ այս գումարը քուէարկուի, հաղիւ եղած կարօտութեանց մէկ երրորդին պիտի բաւէ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Ֆրանսայի Աշխատանքի նախարարը, Տալիմիէ, պատասխանելով երեսփոխան Տընէի, որ կը հարցնէր թէ կառավարութիւնը ի՛նչ ձեւով պիտի օգնէ անգործ մտաւորականներուն, ըսաւ.—

«Մտաւորական անկախ աշխատաւորները չեն կրնար օգտուիլ հանրային նպաստաբաշխ մնաուկներէն, որոնք հաստատուած են միայն վարձատոր բանուորներու համար։ Բայց յուլիսեան հրամանագրով մը նպաստաբաշխ մնաուկներ պիտի հաստատուին միայն մտաւորականներու համար»։

ԹԱՏՐՈՆ

Բ Ո Ռ

Շաբաթ գիշեր, Սոսիէթէ Մարսէյի մէջ, դերասան Մարսէլեան Պրեկայացուց Բ Ո Ռ-ը, իտալական յեղափոխութեան օրերէն առնուած յիշատակը, որ կը հրատարակուի այս վէպը, որ կը հրատարակուի ՅԱՌԱՋի մէջ իբրեւ թերթօն։

Մէկ դպրոցական զրադարանները մէջ ամէնէն շատ ժաշած վէպն է այս, զոր թատերախաղի Է՛ էր վերածեր ինքը, Մարսէլեան։

Դժուար է վէպ մը թատերախաղի վերածել։ Մարսէլեան յաջողած էր սակայն հինգ արարուածներու մէջ տալ ամբողջ գործողութիւնը, որ կը դառնայ Րիվարէցի կեանքին շուրջ։ Իւրաքանչիւր արարուած հանգոյց գործողութիւն մըն էր, լաւ հաւասարակշռուած, որ աստիճանաբար զարգացումով մը կը քալէր դէպի վախճան։

Նշել նաեւ որ ամէն արարուած ունէր իր փոքրիկ հանգոյցը, ու, իբրեւ corollaire, գեղում մը վարպետը իջնելէ առաջ։

Մարսէլեանի (Րիվարէց) խաղը ախնդ էր, բնական ու զուսպ։ Այս պատեհապէտը, որ ամէնէն աւելի դիւրահարի դերասանն է, — դէմքով արտայայտել իր յուզումը, տանջանքը, ժտածումը, չէ՞ որ սկիզբէն թերասանը այսպէս եկաւ հրապարակ,— կանչուած էր խաղալու մարդու մը կեանքը, որ ամբողջ շարժում է։

Արարուածի մը մէջ, սակայն, եթեան կուգար լուսնեան դպրոցը,— երբ, ինչպէս կ'ընէին հին հեղինակները, Րիվարէց, իր հոգեկան ներքին տառապանքին եւ կրած յուզումներուն ազդեցութեան տակ, կը սկսի կակազել։ Արդի doloristeները չեն հետեւիր այդ վարպապետութեան, որ քրիստոնէական է քիչ մը,— ինչպէս գերազոյն յուզում մը հաւատացեալներուն բերանը կը բանայ, ցաւի զօրաւոր ցնցում մը կրնայ անդամալուծել (նոյնիսկ երբ՞ տեղ) կաղմախօսական յօդինուածք մը։

Բայց Մարսէլեան աւելի յաջողած է իր ցաւին մէջ, յուզումի choc-ը —երբ կը քանդուի իր պատանեկութիւնը, կը կերպարանափոխի ու կը ձգէ նախկին հոգին, — զոր կակազելու իր ...անվարժութեամբը։

Յաջող էր նոյնպէս իբրեւ սկիզբի, որ կը դիմաղրէ բոլոր տառապանքներուն, եւ իր զգացումներուն մասին։

Ո՞ւր առաջնորդուիմ, ի՞նչպէս, երբ հասարակ ընթերցուա, միջակ նպատակներու համար իսկ քու յիշատակդ անցուցած ամէն ճառագայթ կը դարձնէ գիս կատածոտ, երկչոտ, ճղճիմ ու դերի, օ՛հ, հայր իմ, անդի քու թերութիւններուդ...

Եթէ գիտնայիր թէ որքան ծանր կը ճնշէ այս կեանքի իր անունով որուն կապեցիր գիս... Գլխաբկս կը հանիմ թէեւ, բայց Շոփէնին սուգը չէ որ այս տրամութիւնը խոր ամօթէ մը պիտի կարենայ բաժնել...

—«Լռութիւն։ պապացուցէ՛ք դրաճ էով իր օտար եղանակով, Շոփէնը, թող մտիկ ընէ։ այդ չէ ամէնը»։

Լայն ճակատ մը՝ մեծ բերանի մը ու կարճ հասակի վերեւ։

— «Իմ քանկագին հայրենակիցներս, այսօր դարձեալ վերյիշումի հանգրուանն է, անձնագոհ խոյանիմ

ԿՈՒՄԱԿՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՀԵՐ

— :-: —

Օգոստոս 14ին Պոսթըն քաղաքի հիւանդանոցին մէջ մեռաւ ընկեր Մովսէս Մանուկեան։ Թաղումը տեղի ունեցաւ Օգոստոս 18ին։ Դագաղին վրայ դրուած էին քանի չափ ծաղկեպսակներ։

Հանգուցեալը ծնած էր Պիթլիսի Ախլաթ գաւառի Աղախ գիւղը, 1874ին։ Համեստ ընտանիքի մը զաւակն էր։ Դպրոցին մէջ արդիւնած ըլլալով Հայոց Պատմութիւնը, գաղտնի կը ճարէ եւ կը կարդայ, Րաֆֆիի դիրքերուն հետ։

Պատանի հասակէն կը գտնայ յեղափոխական, նոյնը քարոզելով իր ընկերներուն։ 1895ին կը դիմէ Աղբիւր Սերոբի, Հ. Յ. Դաշնակցութեան դրօշին տակ կռուելու համար, բայց կը մերժուի, իբրեւ անչափահաս։ Յետոյ կը գտնայ Դաշնակցականն եւ կը ստանձնէ պատասխանատու գործեր։ Երբ Աղբիւր Սերոբ կը հետապնդուէր, Մանուկ ալ ձերբակալուեցաւ շատերու հետ, եւթնամսեայ կալանքէ ետք ազատ արձակուեցաւ։ Վերադարձաւ Պոլիս եւ Թրքական դժոխքէն ազատելով մէկ հատիկ աղջիկը, նորէն կ'ամուսնանայ եւ 1923ին կը վերադառնայ Ամերիկա, այս անգամ Պոսթընի։

Ընկերը Մանուկ ամբողջ երեսուն տարի հաւատարմօրէն ծառայեց կուսակցութեան, սիրուելով ոչ միայն ընկերներէն, այլ եւ բոլոր ծանօթներէն։

× Սեպտեմբեր 6ին Պրինկհէմթընի մէջ (Մ. Նահանգներ) հոգին յանձնուեցաւ ընկեր Գարեգին Վարդանեան, Սեբաստիոյ Զառա գիւղաքաղաքէն։ Ծնած էր 1895ին։ Գիւղի նախակրթարանը աւարտելէ վերջ, մտաւ Սեբաստիոյ ամերիկեան վարժապետանոցը, ուր պաշտօնավարեց նաեւ իբրեւ ուսուցիչ։ 1913ին գնաց Ամերիկա, ամուսնացաւ Ամերիկուհիի մը հետ։ Իր ջանքերուն շնորհիւ, կինը եւ չորս զաւակները կրցած են հայերէն գրել-կարդալ սորվիլ։

Տարիներով հաւատաւոր տեսակիր մըն էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան, իսկ 1932ին միացաւ շարքերուն։ 13 տարիէ ի վեր կը տառապէր սրտի հիւանդութենէն։ Դագաղին վրայ դրուած էին քանէ աւելի ծաղկեպսակներ։

ՀՐԴԵՀ ՏԱՐՍՈՆԻ ՄԷՋ

Տարսոնէն կը գրեն թէ սեպտ. 16ին մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ։ Հակառակ թափուած ջանքերու, կարելի չեղաւ հրդեհին առաջքը առնել։ Մէկ գործարան եւ 144 տուն այրեցան, բարաշէն ու փայտաշէն։ 200,000 ոսկիի չափ վնաս կայ։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ամրի՛ֆ, տղա՛

— :-: —

ԿՐՈՆՈՊԼԸ, 18 Սեպտ.— Խումբ մը երիտասարդներ՝ որոնք միշտ ալ եղած են գաղութին բարերար ձեռքերը, եւ որոնք մինչտ պահած են բաց իրենց օրտերն ու քսակները, ամէն պահանջի առջեւ, այս անգամ եւս ինքնաբերաբար կը հանդանակեն իրենց մէջ 165 ֆրանքի գումար մը եւ կը յանձնեն Կ. Խաչի վարչութեան, յատկացուելու համար Կ. Խաչի բացած հայերէնի դասընթացքի ծախքերուն։

Կ. Խաչի նախկին վարձած սենեակը փոքր կուգայ օրէ օր աւելցող աշակերտներուն, ուստի վարձած է երկու սենեակ, ուր պիտի փոխադրուի Հոկտեմբեր 1ին։

Ահա այդ ապագայ դպրոցն է ուր կ'երթան խումբ մը Հայեր ինքնաբերաբար, եւ կը նստին չորս պատերուն մէջ։ Մէկը միւսը կը հրաւիրէ. կուգան ընկերներ, կը խմբուին այդ անշուք սենեակին մէջ, ուր հայ փոքրիկը պիտի շարունակէ սորվիլ իր մայրենի լեզուն, այնքա՛ն քաղցր։

Ընկերովի կը զուարճանան, կը խօսակցին, կ'երգեն, եւ որպէս զի կատարեալ ըլլայ իրենց ուրախութիւնը, կ'առաջարկեն իրենց մէջ հանդանակութեան մը ձեռնարկել ի նպաստ դպրոցին։

— «Ընկերնե՛ր, մեր նոր դպրոցն է այս, օծենք զայն այսօր քանի որ հոս հաւաքուած ենք»։

Առաջարկը ամենուն սրտին մօտիկ է, եւ անմիջապէս կը գործադրուի։

Այս ժողովուրդը պիտի ապրի, քանի ունի գիտակից բազմութիւն մը՝ առողջ միտքով, ամուր Հիզերով։

Հ. Մ.

Պօտնցիներէն հրաշք գործեցին

ՊՕՄՈՆ (Մարսէյլ). — Ինչպէս գրած էր «Յառաջ», Պօմոնը իր ամբողջ շրջանով ձեռնարկած էր մատուռ-մանկապարտէզի մը շինութեան։ Կ'արժէ ծանօթացնել թէ ի՛նչպէս այս գործադրկութեան շրջանին շինուեցաւ շէնք մը որ ունի 190 քառակուսի մեթր տարածութիւն եւ հինգ մեթր բարձրութիւն, բոլոր յարմարութիւններով։ Շինարար Ձանձանեանը եւ թաղականութիւնը ձեռք ձեռքի տալով եւ կոթնելով ժողովուրդի բազուկներուն, գործի սկսան Օգոստոս 20ին, եւ անաւասիկ զրեթէ մէկ ամսուան մէջոցին աւարտեցին գործ մը որ հրաշքի տպաւորութիւն ձգեց։ Անոնց խորութեան աշխատեցան մեծ եւ փոքր։ Հայ մանուկն ալ իր բաժինը բերաւ մրջիւնի նման, քար եւ կրմինոր կրելով եւ միշտ աղաղակելով. «Մենք ալ գործ կ'ուզենք, քանի որ այս մանկապարտէզը մեզի համար կը շինուի»։ Հանդանակիչ Ձանձանեանը ալ իր կարելին ըրաւ։ Ամբողջ շաբաթներ պտտեցան եւ անվհատ կործեցին, մէջտեղ բերելով աչքի զարնելիք գումար մը։ Մանուկնդ կիրակի օրերը միշտ կ'ունենայիք 20-30 կամաւոր աշխատողներ, որոնք արիւն քրտինք թափելով կ'աշխատէին։

Եթէաշխատանքի ժամանակփոքրիկ վիճաբանութիւն մը ծագէր, շատեր կ'աղաղակէին.

— Մենք գործի ժարդ կ'ուզենք, աչ թէ խօսքի։

Եւ այսպէս հարսնիքի նման օրեր անցուցինք։ Երանի՛ թէ միշտ այսպէս գործող ըլլանք, աչ թէ խօսող, որովհետեւ այս ժողովուրդը գործէն չի վախնար։

Կիրակի օր, 25 Սեպտ., տեղի կ'ունենայ ժառուին օծման արարողութիւնը։ Անշուշտ Մարսիլիոյ եւ թաղերու ժողովուրդը պիտի փութայ ներկայ ըլլալ եւ տեսնել Պօմոնցիներուն գործը։

Թաղականութիւնը եւ առաջնորդ Պալաքեան եպսկ. ալ առանձին յայտարարութիւն պիտի տան։ Ծախսերուն համար առնել 7 եւ 8 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել ուղղակի Պօմոն. Traversè du puit։

Պ. Վանոյեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ.Մ.Ը.Մ.ի երեք Փութպոլի խումբերը այս կիրակի եւս կը ճամբորդեն Ֆրանսայի զանազան գաւառները։

Այսպէս, Ա. խումբը կ'երթայ Rennes, Stade Rennais խիստ զօրաւոր խումբին դէմ մրցելու։ Սոյն խումբը Ֆրանսայի տասնեակ մը զօրաւոր-գոյն խումբերէն մէկն է։ Ա. խումբին խաղացողները շաբաթ երեկոյ 18.10 անցած չոգեկառքով կը մեկնին Gare Montparnasseէն։

Միւս խումբը կիրակի կէս օրին 12.45 չոգեկառքով Gare du Nordէն կը մեկնի Villiers Cotterets, Ա. խումբին դէմ մրցելու։ Մարզասցուներուն ժամադրավայրն է ժամը 12ին Gare du Nord, պահեստի խումբը կիրակի ժամը 13.51 չոգեկառքով, Gare d'Austerlitzէն կը մեկնի Marolb, Ա. խումբին դէմ մրցելու։ Ժամադրութիւն՝ ժամը 13ին Gare d'Austerlitz։

Հ.Մ.Ը.Մ. (Մասիս) խումբը U. S. Bonnière Ա. խումբին հետ, Bonnièreի մէջ։ Ժամադրավայր՝ Gare St. - Lazare, ժամը 12ին։

Յանձնախումբ

Թիճարէք խանի խնդիրը

Պոլիս, Զաքմաքճըլար, Թիճարէք խանը որ Գարակէօղեան որբանոցի սեփականութիւն է, դրաւուած էր իբր լքեալ գոյք։

Ազգին կողմէ դատ բացուած էր Պոլսոյ Հաւգուզի գաւառանին առջեւ, այն առարկութեամբ որ խանը թէեւ արձանագրուած է հանգուցեալ Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի անուան, բայց ժամանակին ազգին փոխանցման գործողութիւնները կատարուած են եւ փաստեր կան հաստատող թէ խանը ազգին ազգասէր տղոց սեփականութիւնն է։

Դատարանէն վճիռ տրուելու պահուն, օրէնք մը հրատարակուեցաւ որ այս կարգի լքեալ գոյքի դատեր Պետական խորհուրդին առջեւ պիտի քննուին եւ դատը փոխանցուեցաւ նոյն տեղանին։

Կը լսուի թէ ի նպաստ ազգին սեփականութեան վճիռ տուած է, բայց յայտնի չէ թէ նոյնութեամբ վերադարձնելու թէ փոխարժէքը վճարուելու մտքով, որովհետեւ խանը զաղթականներու տրուած ըլլալով, այդ պարագային փոխարժէքը պիտի վճարուի գնահատութեան համաձայն եւ պայմանաժամով։

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐԴԱՐԵՒ, ԻՆՁՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ...

— :-: —

«Պայքար», Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, ետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (9 սեպտ.)

— «Յայտնի իրողութիւն է որ Թուրքիոյ ներկայ վարիչները ամէնէն Թուրք ու Թրծու ազգայնականութիւնը կը ցուցադրեն, մինչեւ այն աստիճան որ պատմութիւնն իսկ կը փոխեն ու Թուրանեան Թուրքը՝ Արիական կը հռչակեն։ Բայց Սօվիէթ պետական մարդիկ ու տեսաբաններ, կը գովաբանեն Թուրքերուն ընթացքը՝ իբրեւ ազատութեան ու անկախութեան պայքար դրամատիրական ու կայսերական պետութեանց դէմ, եւ այժ ալ կուտան անոնց։ Դաղաքականութեան պարտադրութիւնները կ'ընդունինք, կը հասկնանք թէ ի՛նչ խոր պատճառներէ ու շարժառիթներէ ժողուած Խորհրդային Միութիւնը բարեկամական յարաբերութիւններ կը մշակէ Թուրքիոյ հետ։ Ինչ որ սակայն չենք հասկնար, սա է թէ ինչո՞ւ Թուրքիոյ համար ներելի ըլլայ ազգայնական մոլեռանդութիւնը, իսկ Հայուն համար ներելի չըլլայ պարզ ազգասիրութիւնը. ինչո՞ւ Թուրքիոյ անհաշտ պայքարը Եւրոպայի հետ արդար համարուի՝ իբրեւ կռիւ շահագործողներու եւ բռնակալութեան դէմ, բայց Հայը պարտաւոր ըլլայ ներել ու հաժակերպիլ եւ Թուրքէն չպահանջել իր մարդկային ու ազգային տարրական իրաւունքները։ Մենք կ'ըմբռնենք խաղաղութեան արժէքը ոչ միայն Խորհրդային Հայաստանի, այլ նաեւ արտասահմանի հայութեան համար եւ հակառակ ենք ամէն տեսակ դրգռութեան եւ արկածախնդրութեան, որոնք օդուտ ու արդիւնք չեն կրնար ունենալ։ Բայց նաեւ չենք կրնար մոռնալ կամ ուրանալ մեր իրաւունքները, ինչպէս չեն մոռցած ու չեն մոռնար Յոյներ, Պուլկարներ եւ ուրիշ ազգեր, որոնք այսօր խաղաղութեամբ, մինչեւ անգամ բարեկամութեամբ կ'ապրին Թուրքիոյ հետ։ Արտասահմանի հայութեան այս կեցուածքը ոչ մէկ անպատեհութիւն կը ներկայացնէ Խորհրդային Հայաստանի համար։ Թուրքիոյ դիրքը Երեւանի հանդէպ հիմնուած է Մոսկուայի հետ իր քաղաքականութեան ու յարաբերութեանց եւ ոչ թէ արտասահմանի Հայոց ընթացքին վրայ։ Էնկիւրի չի կրնար ծուռ նայիլ Երեւանի, ցորչափ Հայաստան անդամ կը մնայ Խորհ. Միութեան, իսկ արտասահմանի Հայերը իրենց իրաւունքներուն տէր ու դատախազ կանգնելով, ոչ գործնք կ'ըլլան, ոչ ալ կը ծառային դրաւժատիրական պետութեանց շահերուն, այլ իրենց պարտքը կը կատարեն անցեալին մայրիրուսութեան եւ տպագայ սերունդներու ազատութեան ու բարօրութեան հանդէպ»։

ՀԱՅՈՑ ԹԻՒԸ ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ ՀՈՒԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ

ձշգրիտ մարդահամար մը չկայ Հայոց ընդհանուր թիւի մասին, ամբողջ աշխարհի մէջ։ բայց մօտաւոր թիւերով կարելի է հաշուել։—

Ամերիկա՝ 125,000, Ֆրանսա՝ 60 հազար, Պելճիքա, Անգլիա, Իտալիա եւ Կեդրոնական Եւրոպա՝ 10,000, Պուլկարիա՝ 45,000, Ռումանիա՝ 40 հազար, Յունաստան՝ 45,000, Եգիպտոս, Եթովպիա եւ Սուտան՝ 25,000, Սուրիա՝ 150,000 Պաղեստին եւ Միջագետք՝ 10,000, Պարսկաստան՝ 100 հազար, Հնդկաստան եւ Ճավա՝ 15 հազար, Թուրքիա՝ 100,000 (մինակ Պոլիս՝ 65,000 է), Հայաստան, Վրաստան, Ադրբէջան եւ Ռուսիա՝ մէկ միլիոն 800,000։

Ուրեմն, մօտաւոր հաշուով, երկուքուկէս միլիոնէն աւելի Հայ կայ ամբողջ աշխարհի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ ԱՌԱՆՑ ԿԱԹԻ ?

Վախ կայ որ Լոնտոնի եօթը միլիոն բնակիչները կանէ զրկուին յառաջիկայ շաբթու եթէ ելք մը չգտնուի։ Ագարակապաններու միութիւնը որոշած է կանէ չծախել մանր կանեփավաճառներուն, որովհետեւ անոնք կը մերժեն 11 փէննի աւելցնել 65 լիդրին վրայ։ կանեփավաճառներու ընկերակցութիւնը, որ ինքզ կազմակերպութիւն մըն է, կը հաւանի վեց փէննի աւելցնել մեծաքանակ վաճառումը՝ բայց ոչ մէկ յաւելում կ'ընդունի մանրավաճառներուն համար։

ԳՐԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՁԱՓ ՄԱՔՈՒԻՐ, ֆանի որ մեծ մասամբ տողաշարով կը շարուի ՅԱՌԱՋը։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Կ Ո Զ

Պէլվիլի, Անկէն-լէ-Պէնի, Անիէռի, Պուա-Քոլոմպի, Ալֆորվիլի, Խի-լէ-Մուլինոյի, Սարսէլի եւ Սէվրանի հայ ծնողներուն։

Հ. Բ. Ը. Մ. Փարիզի Մասնաժողովը կը փութայ հաղորդել թէ, յաւելիկայ Հոկտեմբերէն կը սկսի վերյիշեալ հայարնակ շրջաններուն մէջ իր նախաձեռնութեամբ բացուած հայ լեզուի եւ ազգային պատմութեան դասընթացքներուն 4րդ տարեշրջանը, հետեւեալ ժամանակացոյցով.—

1.— Պէլվիլի շրջանակ (Փարիզ), ամէն հինգշաբթի, ժամը 9—11։ Սրահ 40, Rue de Belleville, Փարիզ։

2.— Անկէն-լէ-Պէնի, ամէն հինգշաբթի, ժամը 2—4, Institut Moderne, Boulevard Carnot, Անկէն։

3.— Անիէռ — Պուա-Քոլոմպ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 10—12 և 2—4։ Սրահ 345, Avenue d'Argenteuil, Պուա-Քոլոմպ։

4.— Իսի-լէ-Մուլինօ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 2—4։ Սրահ 5bis, Place Nationale, Պիյանքուր։

5.— Սարսէլ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 10—12։ Սրահ 26, Rue Beauséjour, Սարսէլ։

6.— Սէվրան, ամէն հինգշաբթի, ժամը 10—12։ Պ. Պաքրճեանի տունը։

7.— Ալֆորվիլ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 10—12 եւ 2—4։ Հայոց եկեղեցին։

Վերոյիշեալ վայրերու ծնողներէն ջերմապէս կը խնդրուի ֆրանս. նախակրթարանները յաճախող իրենց երկսեռ զաւակները անպայմանօրէն եւ կանոնաւորաբար ղրկել այս դասընթացքներուն։

Հ. Բ. Ը. Մ. Փարիզի Մասնաժողով
Փարիզ, 21 սեպտ. 1932

ՅԱՌԱՋի ԹԵՐԹՕՆԸ (6)

Ա Ր Բ՛ Ի, Ա Ր Բ՛ Ի...

Ա.

Հիմա ի՞նչպէս կ'ուզես որ, հայր իմ, այս ժառանգութիւնով, — օ՛ կը զգամ արիւնիս մէն մի կաթիլին հետ — չերկմտիմ ամէն բանի հանդէպ, քայլերս չըլլան վարանոտ, չըլլամ ժպիրճ արժէքներուդ ու զեղեցկութիւններուդ դիմաց, կամ կարենամ ունենալ վըէժ մը անխնայ ու ապնիւ...

Ո՞ւր առաջնորդուիմ, ի՞նչպէս, երբ հասարակ ընթերցուա, միջակ նպատակներու համար իսկ քու յիշատակդ անցուցած ամէն ճառագայթ կը դարձնէ գիս կատածոտ, երկչոտ, ճղճիմ ու դերի, օ՛հ, հայր իմ, անդի քու թերութիւններուդ...

Եթէ գիտնայիր թէ որքան ծանր կը ճնշէ այս կեանքի իր անունով որուն կապեցիր գիս... Գլխաբկս կը հանիմ թէեւ, բայց Շոփէնին սուգը չէ որ այս տրամութիւնը խոր ամօթէ մը պիտի կարենայ բաժնել...

—«Լռութիւն։ պապացուցէ՛ք դրաճ էով իր օտար եղանակով, Շոփէնը, թող մտիկ ընէ։ այդ չէ ամէնը»։

Լայն ճակատ մը՝ մեծ բերանի մը ու կարճ հասակի վերեւ։

— «Իմ քանկագին հայրենակիցներս, այսօր դարձեալ վերյիշումի հանգրուանն է, անձնագոհ խոյանիմ

բուն, կռիւին պատիւը պահող արիւներուն։ Ժայռերուն կուռծքերը պատռող, անձնախընթաց հերոսութեամբ մը բաջութիւնը գերազանցող հայորդիներուն օրն է...»։

Զորս պատերը խուլօրէն կ'արձագանգեն. մարմարէ արձաններ՝ հեգնանքէն զարմացումի կ'անցնին։

— «... Թող ծռիմ գետին բոլորիդ հետ, շրթունքներս բանալու ատենց անհունց անիւնին, թող աստուածաշունչական սաստկութեամբ մը արտաբերուող երդումս...»։

Մանկիկ մը կուլայ վախցած։ Կը խեղդէն իր ճիչը։

— «... Ու այժմ մնացորդները անհունց, այդ մեծ ցեղին, կայծեր՝ ժողովուրդները առաջնորդող փարոսին, դո՛ւք, փառապանծ եակատներ, բարձրացէք ու հաղորդուեցէք անհունց իտէալով, ուխտեցէք լրացնել անհունց...»։

Ա՛հ, ուրեմն դուք ինձի պէս չէք, միայն ես եմ տեսեր միւսը, ուրեմն ես եմ լքուածը, ես եմ միայն որբը, ուրեմն... Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛...

. . . . . .

Ամբողջովին արթննալէ, աչքերս բանալէ առաջ, քովս, երկու հոգիի դանդաղ շնչառով խօսակցութիւնը կը լսեմ։

Կը չարունակեմ քնացած մարդու անշարժութիւնս, թէեւ մէկ կողմս թմրած է ու մկրքս կը ցաւի։

— «Կը խոստովանիմ, տարօրինակ հաճոյքները միշտ իրենց հասարակ կարծուած բաներու մէջ փնտռած եմ։

Զայնը ծերուկ վաճառականինն է. ենթադրածիս բոլորովին հակառակ՝ մեղմ ու պիտուն մարդու ծանր ելեւէջն ունի։ Կը չարունակէ՝ միշտ սեւեռուն նոթեակի մը

ղոր չեմ տեսներ։

— «Այս ամենապարզ ծառը որ ուշադրութիւս մըն ալ չունի, կը ցուցնէ այնպիսի յատկութիւններ, քմահաճոյքներ ու նախասիրութիւններ որ առաջին ակնարկով, անծանօթ հետաքրքրի մը մտացածին կրնան թուիլ։

«Փորձի համար հատ մը մանկ այգիի մը մէջ։ Պիտի տեսնես որ ժամանակ մը յետոյ իր կեղեւը պիտի կոկուի, քաղաքավար մարդու մը շնորհները պիտի առնէ, տերեւները նուազ փշոտ ու փուչերը նուազ տոկուն պիտի ըլլան։ Աւելին. իր խմոր նոյն առատութեամբ ու նոյն ազատ անհոգութեամբ չի թափիր ամէն կողմ. ծածուկ խորշերէ կը ծորի, ու իր նախկին հոսը չունի, կը բուրէ պտուղները որոնց քով կը գտնուի խնճոր, տիրան կամ թաքամ ընկոյզ. նուազադոյն պարագային անոնց թարմ կեղեւը... Նոյնպէս կը զգուշանայ իր ճիւղերը զպցնելէ միւսներուն, ինչպէս մարդ պիտի զգուշանար հարսի մը շղարշը պատռելէ. եւ այս ամէնուն հետ կը ծիւրի, կը նիհարնայ, կարծես ներքին նախանձէ մը, անկարելի տեղչանքէ մը բռնուած։ Իր շրջապատին նմանելու, անոր հասնելու անկարելիութեամբ խռոված։ Եւ ուշ կամ կանուխ կը խեղդուի անոնց աշնանահար տերեւներուն կամ գարնանայորդ բուրմունքին տակ...

«Նայէ՛, այն բարձունքը. հոն բարձրացած խիպտիպ բարուտակ մը նոյն ծառէն պիտի ունենայ չոր ու կարծր կեղեւ. հովերը խիստ են հոն, արեւը ժլատ կամ չոտյլ՝ չարաբաղձ փոփոխութիւններով, ու խոնաւութիւնն ալ առատցնելու համար է միայն։ Գրեթէ բնաւ խմոր չպիտի ունենայ. անզործածելի լսուելու չափ երակուռ ու կոշտ փայտ մը. ամբողջութեամբը փուչերոյն եւ փուչ չե՛ր, փուչեր։ Եւ արմատներ զորս կարելի չէ կացնել կամ սղոցել դիւրութեամբ, ինչպէս վարը կրնայ պատահիլ առիկա։ Իրեն քով երթալու համար իսկ աշխատանք պէտք է։ Իր մոլեգին ազատութիւնը ապրելու համար անչափելի բռնութեամբ մը կը ծծէ բոլոր մօտակայ բոյսերուն կեանքը, ազահ, այլամերժօրէն։ Որ սակայն, այս ամէնէն դուրս գեղեցիկ է. վայրի եղնիկի մը, շատ աւելին, անկաշկանդ աւիւծի մը գեղեցկութեամբ... Թռա – լալա՛... զարմանալի է չէ, այս բանաստեղծական խանդավառութիւնը՝ քանի որ վաճառական մըն եմ...»։

Ես կը չարունակեմ քիչ մը, որովհետեւ թմրութիւնը սառոյցի պէս կը նեղէ ձախ դիսաս. կը զգամ յօրանջում մը, վախնալով խախտարող հոգի մը վերածելէ։ Կը նայիմ գաղտնօրէն նոթեակին որ երեսաւարդ է, որուն կեսադէմքը հագիւ անորոշութեամբ կ'երեւայ. բայց կէս գոյգ չրթներու վրայ սկեպտիկ ժպիտ մը լոյսի երակի մը պէս կը գառնայ. այնպէս որոշ իրեւ թէ ճերմակ օձի մը գալարումն ըլլար։

Ծերուկը իրր թէ չի տեսներ դիս, անհոգութեամբ կը մօտենայ գլխուս քով, պատուհանին. կ'իջեցնէ քիչ մը անոր ապակին։ Թունդերը դուրս անկած երկար կը ձնչէ։

Նորօրինակ զգայութիւնը ունիմ համաչափ կերպով իր չունչը թոքերուս մէջ ընդունելու. այդ չունչը խմոր կը հատի, ու միեւնոյն ատեն կը կարծեմ լսել անիւներուն քսուող ճիւղերու խշրտուքը, վայրաչարժին հեւքատ ճիղը որ կը բարձրանայ զաւիվերէ մը։

ՓԱՅԼԱԿ ՄԻՒՍԱՅԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

Ի Ո Ն

(ՀՀԿ 1830 ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՑԱՐԿԱՆԱՀԱՆԴԱՆ ՕՐԵՐԸ)

Բերթիեն Ն. ՀՈՒՅՆ

«Ես հպարտ եմ, որ այս թատրոնում ես չէի շնորհվում Ստալինյան մրցանակի։ Դուցե ես լավ եմ և ինձ համար ավելի լավ է, որ ես չեմ ստացել այդ մրցանակը։ Ես ոչ մի ձեռնարկ չեմ կատարել, որի համար ինձ կարող էր պարգևատրել Ստալինյան կոմիտեն։ Ես ոչ մի ստեղծագործություն չեմ ստեղծել, որ ինձ կարող էր պարգևատրել Ստալինյան կոմիտեն։ Ես ոչ մի ներդրում չեմ ար

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

25 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1992 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

Ո՛ՐՆ Է ԲՈՒՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ո՛չ թէ «քնախտէ վարակուած է» այսօրուան Հայը, այլ տեսակ մը չուարտմէ եւ անհամբերութենէ։

Երկուքն ալ հասկնալի՝ ներկայ պարագաներուն մէջ։

Աւրգարեւ, կարուած հողէ, ջուրէ եւ երկինքէ, արմատախիլ ու հալածական՝ տասը տարիէ ի վեր, «այսօրուան Հայը» դժուար կը համակերպի անողոք իրականութեան։ Կ'ընդվզի, կը հառաչէ, կը գայթակղի, — եւք մը գտնելու համար։

Այդ յարատեւ տագնապն է որ ջղաձգութեան կը մատնէ զինքը։ Եւ առով իսկ, անտարբեր կամ ուժասպառ կ'երեւայ։ Կը կարծէ թէ ամէն բան կորսուած է։ Կա՛մ, հրաշք մը կարելի է գործել եւ փրկուիլ անելէն։

Ա՛յս է որ հոգեկան բեկում կը կոչենք։ Բեկում, բայց ոչ քնախտ։

Իրար խառած պիտի ըլլանք, ծածկելով կացութեան ողբերգութիւնը։

Ահա տասը տարի է որ, արտասահմանի արմատախիլ բազմութիւնները լեղի կը քամեն օտար պղտոտաներու վրայ։

Եւ տասը տարի յետոյ ալ, չունինք ո՛ր եւ է անմիջական հեռանկար, որ սիրտ ու աւիշ տար։

Անստուգութիւն՝ ամէն ճակատի վրայ։ Միջազգայինէն մինչեւ ազգայինը։ Քաղաքական թէ անտեսական։ Եւրոպայի թէ Ամերիկայի կամ Ծայր։ Աբեւելքի մէջ։

«Սեւ – մութ» ամպեր՝ ամէն հորիզոնի վերեւ։ Ու փոթորիկներ գետնի վրայ։ Գետնի տակ։ Աչխարհէ աչխարհ։

Անճրկած են աչխարհի հզօրները իրենք։ Յաղթականները, ինչպէս պարտեալները։

Անոնք ճարպիկ են եւ անխոնջ՝ միայն մէկ ճակատի վրայ, — ժողովներ սարքել, ճառ խօսիլ եւ ծրագիրներ որոճալ, չարը, գաւիլը եթէ ոչ խափանելու, գոնէ յետաձգելու համար։

Իսկ մէկ ժողովէն միւսը՝ նոր անակնկալ մըն է որ կը պայթի։ Ձեղք ճեղքի վրայ։

Անասելի, աննախընթաց երկունքի մը բռնուած է բովանդակ աչխարհը։

Ամէնէն յանդուգն երեւակայութիւնն ալ՝ չի զօրեր գուշակելու գալիքը։

Օրը օրին կ'ապրին մինչեւ իսկ ամենազօր, ամենակալ պետութիւնները։

Չինարչաւ, անտեսական ճգնաժամ, ընկերային խլրտումներ, բոլշեւիամ եւ ֆաչիամ, — այս բոլորը կը սպառնան պայթեցնել փոթորիկ մը, որուն հետեւանքները նախատեսելու փորձն անգամ սարսուռ, սոսկում կ'ազդէ։

Աբդ, այս քաոսնելի ողբերգութեան առջեւ, ի՞նչպէս կ'ուզէիք որ իր պաղարիւնը կամ նախկին ջերմութիւնը պահէր ի սիւրեռս աչխարհի գրուած ժողովուրդ մը։ Հաստատա՞ւ, նաեւկաց ժողովուրդի մը ճղակտոր, երերուն, հալածական մնացորդը։

Մոռնանք որ, վերջին պատերազմէն յետոյ, մարդոց ջիղերն ալ թուլցած են — կամ աւելի պրկուած։

Այսօր, աչքերը աւելի բացուած են։ Շատ մը համոզումներ, հնամենի աւանդութիւններ ամօթխածութեամբ տեղի կուտան պղտոտաներու հրապոյրներուն եւ փորձութիւններուն առջեւ։

Այս կախարդական շրջապատին, այս քայքայիչ մթնոլորտին մէջ, նորէն շատ են լուսաւոր կէտերը։

Ունինք շօչափելի, յարաճուն ճիգ մը՝ դիմադրելու եւ դիմանալու, տքնելու եւ արտադրելու։ Նոյնիսկ ամէնէն համայնական, կամ ամէնէն անճար գաղութին մէջ։

Բուն տագնապը այն է որ, կարենանք տիրաբար կազմակերպել ինքնապաչտպանութեան պայքարը։ Մի թացնել ճիգերը, լրացնել պակասները, ուժ տալ ուր որ տկար են։

Մէկ խօսքով, ներշնչել, ներշնչուիլ։ Աչք ու ձեռք երկարել։— Գործե՛լ, գործե՛լ։

Հակառակ բոլոր վարքերան կանչերուն, խէալը չէ մեռած այս ժողովուրդին մէջ։ Ունինք ո՛ր եւ է սրբութենէ, հաւատքէ ու գաղափար զուրկ բազմութիւններ։ Զուննէ՞նք երկիւ։

Բայց, հոգեկան չքաւորներուն, աչխարհաքաղաքացիներուն, դասալիքներուն կամ ուրացողներուն մեղքը չենթթենք այս ժողովուրդի ճիտին։

Ան, ժողովուրդը, իր երեւութական թմրութեան—համրութեան — մէջ անգամ, շատ աւելի թաքուն կարողութիւններ կը ծածկէ, քան կը կարծենք տեսնել։

Այս իրողութիւնը ճիշդ է նաեւ Հայաստանի համար, ուր մօտ մէկ միլիոն ժողովուրդ ապի ու լեղի կը քամէ, կը համակերպի, կը տրորուի, կը հառաչէ, բայց չի յուսահատիր։

Անշուշտ գաղութներու վիճակը տասնապատիկ աւելի կազդուրիչ պիտի ըլլար, թէ Հայաստանը իսկապէս ըլլար «մեր հայրենիք ազատ անկախ»։

Բայց, ի՛նչ օգուտ աւազել. երբ դիտենք որ մեր բարի կամքէն կախում չունի այդ բանը։ Ինչպէս հազար ուրի՛շ բաներ...

Այս կացութեան առջեւ, կրկնենք անգամ մըն ալ։

— «Ամէնէն առաջ անհրաժեչտ է պայծառ տեսողութիւն։ Եւ ղանձն ու չեղածը տեսնելու, դատելու եւ անոր համեմատ ճամբայ դնելու կարողութիւն»։ (Յառաջ, 21 սեպտ.)։

Իրականութիւնը տեսնենք այնպէս ինչպէս որ կը ներկայանայ, մեր աչքին առջեւ։

Ոչ վայնասուն — «մեռանք–կորանք»։ Ոչ ալ՝ վարդագեղ միամտութիւններ, որոնք նոյնպէս տուն կը քանդեն։

Այլ՝ կորովաբիբ նայուածք։ Անընդհատ աչխատանք եւ կազմակերպութիւն՝ կանգնած իրական գետնի վրայ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

„ՄԻ ՔՆԱՆԱՐ, ԿԻ՛Ն„

Պոլսոյ «Հայ կին»ն է որ կը խաչէ կոչնակին չուանը, նոր ահազանգ մը հնչեցնելու համար։

Եւ ի՞նչէման սրտառուչ ղօղանջով մը։

— «Ազգիկդ կը տիրապետէ քու վրադ եւ դուն պահապանը միայն ըլլալու ձեւեր կ'առնես։ Չես տեսներ որ ան քու չահդէդ կը հեռանայ, չի հետեւիր քու դիծիդ, կը թօթափէ կնոջական հանդամանքները, եւ հետզհետէ կը մանչանայ։ Այո՛, չես տեսներ»։

— «Չես տեսներ որ ամուսինդ չափազանց տարուած կեանքի պայքարէն, իւրաքանչիւրդ, խորհուրդներուդ, ձեռնտուութեանդ»։

— «Չես տեսներ որ տունդ իր հմայքը կորնչելու վրայ է... քու տունդ կը նմանի ոչ արդիական, ոչ նախնական բոյնի մը, անղեկ, անղկավար»։

— «Չես տեսներ որ խոհանոցդ իր հեղինակութիւնը չի պահեր, եւ տանտիկնութիւնդ այնքան հեռու է արդարացի ըլլալէ»։ (Հասկա՞ք խմաստը)։

— «Հին կինը, եթէ քու «արդի կնոջ» պատեհութիւնները չունէր, լայնօրէն զարգանալու համար, դէթ իր նկարագիրը կը պահէր, իրրեւ խաթուն կին եւ տանտիկին»։

— «Ամօ՛թ եւ մեղք քեզի»։

— «Ո՞ր ապրու դեղագիրը պիտի ցնցէր քեզ։ Ո՞ր զօրեղ ձայնը պիտի պոռար ականջիդ ի վար։

— Մի՛ քնանար, կին»։ (Հայ կին, 16 օգոստ. 1932)։

Փա՛ռք Ալլահին, մեծ չեն՛ք, հայ կին մըն է որ այս անաւոր մեղքերը կը բեռցնէ իր սեռակիցներուն շալակը։

Այն ալ՝ Պոլսէն։

Եւ որովհետեւ դժուա՛ր է վէճի բռնուիլ ո եւ է կնոջ հետ, պիտի թելադրէի որ «Ցառաջ»ին կապուած կիներն ու օրիորդները բարեհաճէին պարզել թէ՝ իսկապէս այսքան յուսահատակա՞ն է հայ կնոջ վիճակը, ըլլայ Պոլիս թէ Փարիզ։

Եւ եթէ այո՛, գիտե՞ն դեղագիր մը, գոնէ «Հայ Կին»ը հանգստացնելու համար։

ՎԱՐԱԶ

ԿԱՆՏԻ ԶԻ ԴԻՄԱՆԱՐ

Վերջին լուրերու համաձայն, Կանտի չափազանց տկարացած է 72 ժամ ծոմ պահելէ յետոյ։ Արդէն ընդարմացած է, չի կրնար խօսիլ եւ աչքերը կը գոցուին։

Միւս կողմէ, բանակցութիւնները կը շարունակուին փարիաներուն հետ, ելք մը գտնելու համար։ Համաձայնագիր մը պատրաստուած է եւ յանձնուած կանտիի։ Եթէ ընդունի, պարտնակութիւնը անմիջապէս պիտի հաղորդուի անգլ. կառավարութեան, որպէս զի վաւերացնէ։ Այն ատեն կանտի պիտի դադրեցնէ ծոմապահութիւնը։

ՍԻՊԻԼԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Սիպիլի յորելեանին լուրը մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերած է Պէյրութի մէջ։ Երիտասարդ գրագիտուհի Սիրան Զարիփեանի նախաձեռնութեամբ, այնտեղ եւս փայլուն կերպով պիտի տօնուի հայ գրականութեան անխոնջ մշակին, Սիպիլի յորելեանը։ Երիտասարդ Հայուհի ամսաթերթը, որ մօտերս լոյս պիտի տեսնէ, մասնաւոր թիւ մը պիտի նուիրէ Սիպիլի կեանքին ու գործունէութեան։

ՉՈՐՍ ՀԱԶԱՐ ՈՉԽԱՐ

Մարտիներէն կը հեռագրեն թէ սահմանագլխուն վրայ բռնուած են 26 մահսանենգներ, որոնք 4000է աւելի ոչխար կը փախցնէին։ Մահսանենգները բոլորն ալ Սուրիացիներ են։

■■■

ԵՐԵՔ ՃԱՓՈՆՑԻ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ

շաբաթ առտու ճամբայ ելան դէպ ի Սան Ֆրանչիսկօ, խաղաղականը կտրելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Նահածումներու եւ արտածումներու մասին

■■■

Գործավարներու խորհուրդը արտակարգ նիստ մը գումարեց սեպտ. 18ին։ Տնտեսական գործավար ճէլալ պէյ երեք ժամ բացատրութիւն տուաւ։ Ժողովին աւարտումէն յետոյ, գործավարը իր պաշտօնատեղին դնաց եւ տրուած որոշումները հեռագրով հաղորդեց ամէն կողմ։

Հանրապետութեան նախագահին վաւերացման ենթարկուած որոշմամբ մը ջնջած են արտածումները ճշդող յանձնաժողովները (հիրաճաթ թէսպիթ fօմիսիօնու)։

Մինչեւ հիմա յայտագիր առնողներուն իրաւունքները պիտի ճանչցուին։

Այս ձեւով վերջ արուած կ'ըլլայ վէսիֆայի դրութեան։

Նոր որոշումագիրը, որուն գլխաւոր դիծերը ճշդուած են արդէն, հոկտ. սկիզբը ի գործ պիտի ըլլայ, իսկ գալ շաբթու պիտի յայտարարուի։ Որոշումագրին կից բաժնեցուցակի ցանկը լայն ձեւով մը կը պատրաստուի, նկատի առնելով օրուան պահանջները։

Օգոստոս 20ին յայտարարուած ցանկը չեղեալ պիտի համարուի։

Նախանձիները վրայ դրուած սեղմումները ամբողջովին ջնջուած են։ Գործարանատէրերը եւ վաճառականները արտօնուած են առանց որ եւ է պայմանի ներածել այդ ապրանքները։

Պատրաստուող որոշմագրին մէջ կան նաեւ տրամադրութիւններ, որոնք կը դիւրացնեն օտար դրամ (տրվիզ) ունդողներուն գործը։

Մէկ քիլոնոց փոստի ծրարներուն ներածումը չպիտի արգիլուի։

Իտալի անկախութիւնը

Ազգերու Դաչնակցութեան յառաջիկայ ընդհ. ժողովին մէջ, իրաք պաշտօնապէս պիտի հռչակուի անկախ պետութիւն եւ անդամ Ազգաժողովին։

Այս առթիւ, անգլ. կառավարութիւնը Ազգերու Դաչնակցութեան յանձնած է դէդ մը պաշտօնագիրներ։ Առաջինը 1932 յունիս 26 թուակիր նամակ մըն է, որով Ագղլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը խնդրէ օրակարգ անցընել Իրաքի անդամագրութեան խնդիրը։ Ուրիշ պաշտօնագիր մը կը ճշդէ պայմանները, տարագրուած՝ Իրաքի վարչապետ Նաւրի փաչայի կողմէ։

Երրորդ պաշտօնագրով մը, Իրաքի կառավարութիւնը կը պարզէ իր անդամակցութեան իրաւունքները, չեչտելով թէ՝ 1922էն ի վեր արդէն կը վայելէ անկախ պետութեան հանգամանքը, համաձայն Ագղլիոյ հետ կնքած դաչնագրին։ Հողատարութեան հսկողութիւնը աստիճանաբար կրճատուած է, եւ Իրաք այսօր ի վիճակի է «մինակ մնալու», ինչպէս կը տրամադրէ Ազգերու Դաչնակցութեան ութերն 22րդ յօդուածը։ Պահանջուած ուրիշ պայմաններու մասին ալ, Իրաքի կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղած է, 1932 մարչ 30 թուականով։ Այս յայտարարութիւնը, որ 16 յօդուածէ կը բաղկանայ, տրամադրութիւններ կը պարունակէ փոքրամասնութեանց պաչտպանութեան, եւ Իրաքի բոլոր բնակիչներու կեանքի, ազատութեան եւ պաչտամունքի ապահովութեան համար։ Դատական մխիթարական դրութիւն մը պիտի գործադրուի թէ տեղացիներուն եւ թէ օտարներուն համար։ Ցեղային, լեզուական եւ կրօնական փոքրամասնութեանց վերաբերեալ տրամադրութիւնները դրուած են Ազգերու Դաչնակցութեան հակակչռին տակ։

Այս առթիւ «Թայմզ»էն պիտի թարգմանենք ուսումնասիրութիւն մը՝ Իրաքի տասնամեայ յառաջդիմութեան մասին։

Գերմանիա կը սկսի

Պ. Նէօրաթ, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, որ Ժընեւ կը դառնայ, մասնակցելու համար Ազգերու Դաչնակցութեան խորհուրդին, միեւնոյն ատեն կը չարունակէ արձարծել սպառազինութեանց իրաւունքներու հաւասարութեան խնդիրը։ Առջի օր, պատասխանելով Թրիթակիցներու հարցումներուն, յայտարարեց.

— *Ինչ որ անցաւ դարձաւ երեք օրուան միջոցին, Ժընեւի մէջ, որ եւ է կերպով չէ փոխած Գերմանիոյ դիրքը՝ վինաթափութեան խորհրդաժողովին հանդէպ։ Ոչ անգլիական ծանուցագիրը, ոչ ալ Պ. Հէնտերսընի պատասխանը կրնան փոփոխութիւն մը յառաջ բերել։*

Իր յայտարարութեան մնացեալ մասէն կը հետեւի թէ՝ Գերմանիա կը սպասէ որ ձեւ մը գտնուի, ուղղակի բանակցութիւն կատարելու համար։

Պ. Նէօրաթ տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին եւ Ֆրանսայի վարչապետին հետ։

Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ տեսակցութիւնը տեւեց մէկուկէս ժամ։ Գերմանական Թերթերը կ'ըսեն թէ նախարարը ինք էր որ դնաց իր դերմանի պաշտօնակիցին հիւրանոցը։ Որոշ տեղեկութիւն չկայ խօսակցութեան մասին։ Պերլինի Թերթերը կը պնդեն թէ Պ. Նէօրաթ յաջողած է համոզում դոյացնել Գերմանիոյ վճռականութեան մասին։ Այս առթիւ, կը հերքեն այն զրոյցը թէ Գերմանիա ճափոնի միջնորդութեան դիմած է։

Մեծ յուզում Ալպանիոյ մէջ

Գրած էինք թէ՝ դաւադրութեան մը առթիւ, եօթը ալպանացի երեւելիներ մահուան դատապարտուած են։ Վերջին լուրերու համաձայն, վճիռը պիտի գործադրուի քանի մը օրէն։ Այս առթիւ մեծ յուզում կը տիրէ հարաւային գաւառներուն, մասնաւորապէս Վալոնայի մէջ։ Մահապարտներուն կինները եւ զաւակները ճամբայ ելած են, Թագաւորէն ներում խնդրելու համար։ Բազմաթիւ պատուիրակութիւններ կը հասնին Թիրանա, աղերսագիրներ ներկայացնելու համար Թագաւորին։ Վալոնա հասած երիտասարդներու պատուիրակութիւն մը, որ Տուրացցօ կ'երթար, ստիպուեցաւ ետ դառնալ, ոստիկաններու դիմադրութեան հանդիպելով։

Ֆրանկեստուս հաճախայուրի՞ւն

Ժընեւէն, լաւատեղեակ աղբիւրէ մը կը հաւաստուի թէ չուտով պիտի ստորագրուի ոչ – յարձակման դաչինք մը՝ Ֆրանսայի եւ Ս. Միութեան միջեւ։

Ռումանական շրջանակներու մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ այս մասին։

Վերջերս Լեհաստան ալ այսպիսի դաչնագիր մը ստորագրեց Ս. Միութեան հետ։ Իսկ Ռումանիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները անելի մը յանդած են։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ընկ. Լ. Գեւոնեան, «Ցառաջ»ի վարչական տնօրէնը, դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր անդրանիկ քոյրը, Ազրի Տիկին Թուրփանտա Հաբրիկեան, որ յանկարծամահ եղաւ ուրբաթ օր։

Մեր սրտագին ցաւակցութիւնները, այս տխուր առթիւ։

Մեծանարուստ թուրք մը

Կ'ԱՆՇԵՏԱՆԱՅ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

— :-: —

Տեղական Թերթերը սիւնակներով մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Թուրքի մը մասին, որ Փարիզ կը բնակէր, չարունակ ճամբորդութիւններ կը կատարէր եւ հիմա անհետացեր է։

Այս Թուրքը, Սայիտ Հիքմէթ պէյ, նախկին ծովային սպայ, որ ամուսնացած էր Ղազի Մուխթար փաչայի աղջիկնոջ հետ, Պոլսէն Փարիզ եկած է անցեալ գարնան, կարեւոր ժառանգութիւն մը ստանալու համար։ Մայիս 19ին կը ձգէ իր բնակած պանդոկը, յայտնելով թէ Լոզան պիտի երթայ, Պերլինի նախկին դեսպան Մուխթար փաչայի քով։ Յաջորդ օրը Հիքմէթ պէյ Լառոշ կը գտնուէր (Ժընեւ)։ Այդ օրէն ի վեր, իր հետքը կորսնցուցած է։ Լառոշ հասնելէն քանի մը օր յետոյ, անծանօթ մը իր պատուսակը առնելով բերած յանձնած է Փարիզի պանդոկը։ Բացած, բայց կարեւոր բան մը չէին գտած։

Հիքմէթ պէյ դժուարաւ կը խօսէր Ֆրանսերէնը։ Միշտ կարեւոր դուռմարներ ունէր վրան։ Թակա՞րը ձղուած է թէ դիտակցարար անհետացած,— մարդ բան չի դիտեր։ Թրքական հետպատերազմեան ատիկանութեան դիմած է, կորսնեալը գտնելու համար։ Ստանալիք ժառանգութիւնը տասը միլիոն Ֆրանքի կը հասնի։

Հիքմէթ պէյ 50 տարեկան է։

× *Լառոշի մէջ կատարուած քննութիւններէն կ'երեւայ որ Հիքմէթ պէյ առուտ մը ձգեր է պանդոկը, առանց վճարելու վարձքը։*

Այս խորհրդաւոր գործին մէջ կը յիչուի Հայ մը, Ազամճեանեան, որ անհետացեալին բարեկամն էր եւ երկու նամակներ ուղղած էր Լառոշի պանդոկապետին։ Այստեղ ձգած պատուսակն ալ բացուելով, միայն ճերմակեղէն գտնուեցաւ։

× *Պ. Ազամճեանեան, որ ապահովագրութեան մէջնորդ է եւ Լա կաուէն կը բնակի, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է Թերթերու.*

— *Ես միայն օղնեցի բարեկամս ճամբու դնելու դէպ ի Լօզան։ Ֆրանսերէնը լաւ չէր դիտեր եւ խնդրեց որ իրեն ընկերանամ, տոմսակ մը գնելու համար։ Խօսակցութեան ընթացքին, մանրամասներ լսեր Թէ շատ բան կը սպասէ ժառանգութենէ մը։ Ցաճախ մտահոգ կ'երեւար։ Քանի մը անգամ ալ ընկերացած եմ իրեն, զանազան դրամատուներու մէջ, կարգ մը գործողութեանց համար։*

ԹՈՒՐՔ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐՈՒՆ ՏԱ.ԳՆԱՊԸ

Մանիսայէն «Ագշամ»ի կը գրեն թէ խաղողի գիներու անկումը կը շարունակուի։ Այգեպաններուն վիճակը շատ ողբալի է։ Դրամատուները անվերջ կը պահանջեն իրենց առելիքը, մինչ գիւղացին միայն խաղող ունի ձեռքը։

Խաղողին գինը 12–13 ղրուշ է, մինչդեռ ապրանքի եղած գինն է 10–15 ղրուշ։ Տարիներէ ի վեր պարտերուն տակոսն ալ երբ բարդուի, ապրանքին գինը աւելի կը բարձրանայ։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Մ. Նահանգներու կարգ մը խաղաքներ եռանդով գործի սկսան, գործազուրկներուն նպաստ հատկելու համար։ Խորհրդարանը 1500 միլիոն տոլար ֆուէարկած է այս նպատակով, բայց հիմակուընէ հաշիւ կ'ըլլայ թէ չպիտի բաւէ, մանաւանդ որ եկածը ձմեռ է։

Ամերիկայի մէջ հետզհետէ կը տարածուի շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի հաստատելու գաղափարը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԱԺ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԳՈՒՄԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Երևան օր Լենինգրադի մէջ

Երեքշաբթի, 10—15,000 մարդկանց հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Լենինգրադի Մարսեան դաշտը։ Ամէն կողմէ կը հոսէին նոր եւ նոր խումբեր։ Ամէն կողմ կը տիրէր տօնական մթնոլորտ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին կարմիր դրօշակներ։ Ամէն կողմ կը լսուէին երգեր։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին ուրախ դէմքեր։ Ամէն կողմ կը զգացուէր ուրախութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հպարտութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հաւատք դէպի ապագան։

Ամէն կողմ կը զգացուէր հաւատք դէպի ապագան։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հպարտութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր ուրախութիւն։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին ուրախ դէմքեր։ Ամէն կողմ կը լսուէին երգեր։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին կարմիր դրօշակներ։ Ամէն կողմ կը հոսէին նոր եւ նոր խումբեր։ Ամէն կողմէ հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Լենինգրադի Մարսեան դաշտը։ 10—15,000 մարդկանց հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Լենինգրադի Մարսեան դաշտը։ Երեքշաբթի, 10—15,000 մարդկանց հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Լենինգրադի Մարսեան դաշտը։ Ամէն կողմէ հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Լենինգրադի Մարսեան դաշտը։ Ամէն կողմ կը տիրէր տօնական մթնոլորտ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին կարմիր դրօշակներ։ Ամէն կողմ կը լսուէին երգեր։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին ուրախ դէմքեր։ Ամէն կողմ կը զգացուէր ուրախութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հպարտութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հաւատք դէպի ապագան։

Ամէն կողմ կը զգացուէր հաւատք դէպի ապագան։ Ամէն կողմ կը զգացուէր հպարտութիւն։ Ամէն կողմ կը զգացուէր ուրախութիւն։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին ուրախ դէմքեր։ Ամէն կողմ կը լսուէին երգեր։ Ամէն կողմ կը տեսնուէին կարմիր դրօշակներ։ Ամէն կողմ կը հոսէին նոր եւ նոր խումբեր։ Ամէն կողմէ

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒ...

Ա.

— «Ճշդիվ ութ է, ամէն ինչ պատրաստ է ճաշուն համար, սպասուհի Նոեմի հետ ալ ամէն բան խօսեցայ: Հոն մնալ կ՚ուզես, թէ ոչ՝ ես կրնամ ետ դառնալ: Իրեն ալ ըսի որ ուշանայ, ինչ որ ալ ըլլայ, ես կ՚ուզեմ որ ճաշուն ներկայ ըլլայ: Ինչո՞ւ ես այդպէս կը նայիս ինծի, ինչ որ ըսի՝ ճիշդ չէ՞...»

Ան ոտքի ելաւ եւ ինքզինքը հայելիին առջեւ ուղղեց, ապա ետ դարձաւ ու ինծի կողմը եկաւ, ձեռքս առաւ եւ ինծի հետ նստեցաւ բազկաթոռին վրայ:

— «Ինչո՞ւ ես այդպէս կը նայիս ինծի, ինչ որ ըսի՝ ճիշդ չէ՞...»

Ես ալ ոտքի ելայ եւ ետ դարձայ, որպէսզի ինքզինքս հայելիին առջեւ ուղղեմ, ինչպէս ինք ըրաւ, ապա ետ դարձայ ու ինծի հետ նստեցայ

Պ. Վահան Հարիկեան, Պ. Սուրէն Հարիկեան, Տէր եւ Տիկին Անթուան Հէֆիմեան եւ զաւակը, Օր. Նուարդ Հարիկեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գեւոնեան, Պ. Գալուստ Հարիկեան (Անվերս), Պ. Տ. Գեւոնեան (Պոլիս), Տիկին Գոհարիկ Վարդանեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Գոչեան, Պ. Ազապապ Պարսամեան, Այրի Տիկին Անթառամ Պաշըպէօյիւքեան եւ զաւակները (Շարվիէօ) սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, հրոջ եւ ազգականուհիին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ
ԹՈՒՐՖԱՆՏԱ ՀԱՐԻԿԵԱՆԻ

դառնադէտ եւ յանկարծական մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, 26 սեպտ. Երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 1·30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 բիս ժան Կուժօն:

Մանաւանդ մահազդը ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Կը փնտռեմ հօրեղբօրորդիս Ազարեայ Պարտաքճեան, 21 տարեկան: Մօտաւորապէս ասկէ 6-7 տարի առաջ կը գտնուէր Բ.Ալվալա(Յունաստան) քաղաքը, իր մասին ճշգրիտ լուր տուողին 100 ֆր. Նուէր: Իմացնել Minas Bardakdjian*ի,* 28 rue *A*rago, Dècines, Isère, *F*rance.

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէն արտատպել:

Կ'ուզուին Jauge *10 թիւ մեքենայի վրայ աշխատող գործաւոր կամ գործաւորուհի մը, ինչպէս նաեւ Թրիքօ կարող մը: Դիմել՝ Շաֆինեանի, 41*bis rue, de la *V*allée, Arcueil, Seine.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

*ՊԱՏԱՐԱԳ.— Պելճիքայի հայ կաթոլիկներու հոգեւոր հովիւ Հ.Նալպանտեան վրդ. այսօր, կիրակի, ժամը 10ին պիտի պատարագէ Փարիզ, 10*bis rue Thouin *ի եկեղեցիին մէջ, ի հանդիսատ իր ննջեցելոց: Հ. Նալպանտեան դալ շաբթու կը մեկնի Մարսէյլ:*

ՍՊԱՍՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուի ներկայանալի եւ քիչ մը ֆրանսերէն գիտցող երիտասարդ սպասուհի մը: Դիմել՝ Տիկին Naniquе*h,* 6 rue Louis *P*hilippe, Neuilly s)Seine. *Ժամը 12—14:*

ՎԱՐԶՈՒ Ի Փորթ Շամփէրէի ժօտ, Լը Վալուայի կեդրոնը, փողոցի վրայ, եւ օդաս. սեն. խոհ. 550 ֆր. ent. սեն. խոհ. Թուալ. սեն. 450 ֆր. սեն եւ խոհ. 360 ֆր. սեն. Թուալ. 320 ֆր. պ. եւ տ. Ջուր, ելեկ. Ջեմմ. կահ. տուն, Ang. r. *R*ivay et Chevalier, Levalois, Tel. Péreire 09-94.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Istituto Nazionale Delle Assicurazoni
Գործակալութիւն «Opéra»
18 Chaussée d'Antin, փարիզ (9)
Հեռ. Provence 82—48
Կեանքի ապահովագրութիւն, կենսաթոշակ՝չահաւոր սակով: Կ'ուզուին գործունեայ աշխատակիցներ:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Նոր հասցէ

Տօքթ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 1.30էն մինչեւ 3.30, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի իրիկունները ժամը 8—9 եւ ժամադրութեամբ:

Դերձակ կարապետ խաչիկեան
19 Rue Henri Monnier, Paris
Քոնփլէ կամ ձմեռնային վերարկու 400 — 700 ֆրանք
Հարիւրին 10 գեղ Հայերու հաւար
Լաւագոյն կերպասը եւ ճաշակաւոր կարուածք
Կիրակի օրերը բաց է մինչեւ կէսօր
Հասորդակց. միջոցներ՝ մէթրօ Pigalle *եւ* St. Georges, Autobus H, *R*, Rbis, *Թրամուէյ 30 եւ 5:*

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)
Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est
Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (ջերմամիզութիւն, ֆրանկոխտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կնոջական հիւանդութիւններ:
Բժշկումը կը կատարուի, անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ ելեկտրականութեամբ: Կը կատարենք մէգի եւ արեան տարրալուծում:
Կը խնամենք ստամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Ծուխն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով:
Աթժէքները շատ մատչելի՝ մանաւանդ գիշէ քանուորներու եւ չքաւորներու:
Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 2—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

AU MIKADO
55 Bld. ROCHECHOUART, 55
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՕՐՔԷՍԹՐ՝
ՋԻՐՆՕԵԱՐՈՎ ԵՒ ԻՐ ՍՈԼԻՍԹՐ՝ ԴԱՆԻԷԼԵՒՄԿԻ
Օրուան ամենամեծ յաջողութիւնը

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Մ**
61 Rue Monsieur le *P*rince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73
Ազեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՃԱԽՈՒ Է կարի արհեստանոց մը բոլոր կազմածներով, 4 սեքենայ ժօքէօռով, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Բարգաւաճ գործ: Տարեկան վարձք՝ 2200 ֆրանք, պայմ Ցուկէս տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել Leroux*ի,* 32 rue des Annelets, *մէթրօ Պօ-ցարիս, առաւօտները ժամը 8—9.30 եւ իրիկուններ 6—7.30:*

Հրաւէր բոլոր փափկամաշակներուն
Ճաշարան Գ Ա Ր Լ Օ
34 Rue St. Lazare, *P*aris (9)
Ազեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալյ Փրանս, առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Ձոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, ղողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ռէօնթկէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, Թելադրական եւ ֆրէյտեան մէթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծնունդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՄԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՑԱՒԱ
Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ղութիւն
Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ.
Կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳ ԻՒՂ
ՄԵՐ ՅԱՒԱՋԻԿԱՅ ՇԱԲԹՈՒԱՅ ԳԻՆԵՐՆ ԵՆ

Բ. տեսակ քիչ ադուաճ կարագին քիլոն	*15.50*	Ֆրանք
*Ա. » » »

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932
27 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1995 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ձիշդ այս միջոցին, ժողովները իրար կը հրմշտակեն ժընեւի եւ Լոզանի մէջ։ — Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդ, ընդհ. ժողով, պինաթափութեան խորհրդաժողով եւն.։

Այո՛, նախապէս որոշուած, պարբերական ժողովներն են որ տեղի կ'ունենան։ Բացառիկ բան չկայ։

Սակայն, բացառիկ է կացութիւնը։ Քաղաքական մթնոլորտը։ Մինչեւ հիմա եղած տագնապներուն վրայ աւելցած է Գերմանիոյ հաւասարութեան պահանջը, որ երթալով կը բարդանայ։

Օգոստոս 29էն ի վեր, երբ Գերմանիա յուշագրով մը իրաւահաւասարութիւն պահանջեց սպառազինութեանց համար, նորանոր դէպքեր ունեցան Թանձրացուցին մթնոլորտը։

Նախ, Պերլին չդոհացաւ յուշագրով։ Ցօսքին յաջորդեց զօրքը։ Նախագահ Հինտէնպուրգ մասնաւոր հրամանագրով մը պետական հակոտնութեան տակ առաւ բոլոր երիտասարդական կազմակերպութիւնները, մարզական թէ մարտական։ Անմիջապէս քանի ընդարձակ մարզադաշտեր պատրաստուեցան, ամէն տեսակ մարզանք տրվելիք համար երիտասարդական միութեանց անդամներուն, առանց դասակարգի կամ դաւանանքի խտրութեան։ կազմուեցաւ մասնաւոր վարչութիւն մը, որուն գլուխը կը գտնուի զօրավար մը եւ որ իր տրամադրութեան տակ ունի ինը միլիոն ֆրանք։

Միեւնոյն ատեն, երկու պատասխանատու վարիչներ, պատերազմական եւ արտաքին նախարարները, ճառերով եւ յօդուածներով պնդեցին սպառազինութեանց հաւասարութեան վրայ։ «կամ դուք ալ մեր մակարդակին կ'իջեցնէք սպառազինութիւնները, եւ կամ կը ճանչնաք մեր իրաւունքը՝ հաւասարապէս զինուելու»։

Այս պահանջը արդէն իսկ դարձեր է նշանախօսք։ Եւ Գերմանիան ինքզինքը այնքան ամուր կը զգայ որ, որոշած է չմասնակցիլ պինաթափութեան խորհրդաժողովին։

Այս մէջտեղ Ժընեւ կը գտնուի Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովներուն առթիւ, բայց չի մասնակցիր պինաթափութեան խորհրդաժողովի դիւանին, եւ չպիտի մասնակցի ընդհ. ժողովին ալ, եթէ եւք մը չդանեն։

Քանի մը օր առաջ, նախարարը մասերմական տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին եւ Ֆրանսական պատուիրակին հետ։ Բայց, ամէն ինչ զգալուն կը պահուի, եւ իրագեկներ այնքան լաւատես չեն երեւար։

Գերմանիոյ յոյսերուն վրայ պզտ ջուր լեցուցին ոչ միայն Ֆրանսայի, այլ եւ Անգլիոյ պատասխանները, եւ, վերջին պահուն՝ Ֆրանսայի վարչապետին ճառը։

Պերլին մեծ հաւատք ունէր թէ Լոնտոնի մէջ ուժ պիտի տան իր տեսակէտին։ Մինչդեռ, Ֆրանսականէն աւելի կոպիտ պատասխան մը խմբագրեր էին։

Անշուշտ Մեծն Բրիտանիա ամէնէն առաջ իր չահերն է որ կը մտածէ, մերժելով գերմանական տեսակէտը։

Եթէ ընդունի սպառազինութեանց հաւասարութեան սկզբունքը, Գերմանիան մխայն ցամաքի վրայ չէ որ պիտի զօրանայ, այլ եւ ծովու վրայ։ Իսկ այս ձեռնտու չէ Ալպիոնի համար։

Բայց Լոնտոն ուրիշ վարպետութիւն մը կը փորձէ։ Մերժելով հանդերձ գերմանական պահանջը, պայման կը դնէ որ սպառազինութեանց կրճատման խնդիրը լուծուի պինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ։

Պարզ է որ այստեղ Ֆրանսան ալ քննութեան պիտի ենթարկուի։

Գերմանիան կ'ուզէր այս խնդիրը կարգադրել մասնաւոր բանակցութիւններով. — ուղղակի Ֆրանսայի հետ։ Այս վերջինը խուսափեցաւ։ Անգլիան ալ ժընեւի ճամբան ցոյց տուաւ։ Եւ հիմա բոլորն ալ անելի մը յանգած են։

Գերմանիան պիտի կրնա՞յ ձեռնպահ մնալ մինչեւ վերջը։ Եթէ չմասնակցի, պինաթափութեան խորհրդաժողովին տալիք որոշումները պարտադիր պիտի ըլլա՞ն անոր համար։ Եւ կամ, ժողովը չը՞ պիտի վիժի, իրեն հետ թաղելով սպառազինութեանց կրճատման ծրագիրն ալ։

Ահա գլխաւոր հարցերը, այս նոր տագնապին մէջ։

Ժողովին ձախողման վախերը բոլորովին անհիմն չեն, քանի որ Իտալիան երկդիմի դիրք բռնած է, իսկ Ֆ. Միութիւնը միշտ Գերմանիոյ կողմը կը տաչէ, իրեն յատուկ հաշիւներով։

Մինչ այս մինչ այն, Գերմանիոյ հանրային կարծիքը եւ մասնաւոր կը թելադրեն անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել երկրին ապահովութեան համար, առանց աչ – ձախ նայելու։

Բացառութեան չի կարօտիր այս թելադրութիւնը։

Առանց ատոր ալ, Գերմանիան արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնէ, իր զինուորական ուժը կազմակերպելու։ Իսկ Պ. Հոթօ կը սպառնայ մէջտեղ հանել Գերմանիոյ զաղանի սպառազինութիւնները...

Մէկ խօսքով, ոչ միայն անել, այլ եւ կատարեալ անստուգութիւն։

Դժուա՞ր թէ երթալու վրայ գտնուած ժողովները կարենան պայծառացնել մթնոլորտը։ Այսպէս կամ այնպէս, բանաձեւ մը կ'անցնի։ Բայց մենք տեսանք որ, քանի դիպուեցան բանաձեւերը, Մեծ պատերազմի հաշուեյարդարէն ի վեր, այնքան ատելագին փոխադարձ անվստահութիւնը։

Այդ անվստահութիւնն է որ, պղտորելով միտքերը, դէպ ի զինաբշաւ կը մղէ յաղթական թէ պարտեալ։

Իսկ այս բոլոր չարիքին արբիւրը կը կազմեն պատերազմի դաշնագիրները, որոնք աւար բաժնեցին յաղթականներուն, որոնք երբեւ թէ խաղաղութիւնը պիտի ապահովէին, բայց տասը տարի անդամ չկրցան պահել իրենց ուժը...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Պուէրէշի «Արագ»ը արդար վրդովմունքով կը մատնանշէ, «Այլ ևս թումբ մը պէտք է» խորագրին տակ։

— «Մատնակիչ եւ պատակոխիչ քլիքը, որ «ապզ· պլօք» կեղծանունին տակ կը կծկուի եւ իր բովանդակ թունաւորը «Հօկ»էն կը սառնայ, արդէն սկսած է վտանգաւոր գառնալ մեր գաղութին մէջ։

«Ան քայլ առ քայլ կը փորձէ կապմալուծել գաղութը, ջախջախել քանդել այնքան աքսուքեանց եւ գոհողութեանց գինով ստեղծուած թեմական կազմակերպութիւնը։

« ... Այս ապերասան քլիքին դէմ թումբ մը պէտք է։

« ... Պէտք է սթափիլ քանի ուշ չէ»։ (18 սեպտ.)։

Միայն Պուէրէշի՞ մէջ։

Ընդհակառակն։ Ամէն տեղ ուր հայկական համքաւի մը կը շնչէ, գործի վրայ են նոյն դաւադիր եւ կեղծաւուն «պլօֆ»ները։

Եւ հետզհետէ աւելի անպատկառ ու սանձարձակ։

Որովհետեւ, չունինք թումբեր՝ հակազդելու այդ խառնիճաղանճին։

Կամ եթէ ունինք, չի բաւեր։

Որովհետեւ, ամէնիս միեւնոյն աչքով չենք նայիր։

Չենք զգար, չենք ըմբռներ վտանգը որ դարանի կեցած է մեր դուռներուն առջեւ։ Մինչեւ հեռաւոր գաղութը։

Դեռ ինչ առաջ, նախանձելի խաղաղութեամբ մը եւ շինարար աշխատանքով կը պարծենար Պուէրէշը։

Ահա այնտեղ ալ բոյն դրեր են գանգազան խառնակիչներ եւ «Հայաստանիներ»։

Ե՞րբ, վերջապէս ե՞րբ կարելի պիտի ըլլայ հասկացողութեան մը գալ, յանուն գաղութներու ինքնապաշտպանութեան։

Այս ո՞րեան անուրկեր ենք, ափ մը շոշորթներու կամ «խուլիգան»ներու առջեւ...

ՎԱՀԷ

ԹՇՆԱՐՔԷ ՄԱՆԸ ՇԱՀՈՒՄԱՆ

Գրած էինք թէ Պատրիարքարանը դատ բացած է, ետ առնելու համար Պալսոյ Թիճարէթ խանը որ գրաւուած էր իբրեւ «լճեալ» գոյք։

Այս դատը կը տեսնուէր երկար ատենէ ի վեր Պալսոյ Հուգուգի Բ· դատարանին կողմէ եւ պահ մը գործը Պետական Խորհուրդ տանելու խնդիր եղած էր։ Բայց, Պատրիարքարանի փաստաբան Նէճաթի պէյ գործը ներկայացուցած էր դատարարն, ըսելով որ այդ դատին մէջ լճեալ գոյքի խնդիր չկայ, այլ ստացուածքի մը ոտնձգութեան խնդիր կայ, այսինքն սեփականութեան թուղթով ազգին տէր եղած մէկ կալուածին ուրիշի մը կողմէ գրաւուելու խնդիր։

Հուգուգի երկրորդ դատարանը այս առարկութիւնը ճիշդ գտնելով, գործին էութեան մէջ մտած եւ որոշած է որ այդ շէնքը ազգին վերադարձուի։

Լճեալ գոյքերու վարչութիւնը այս վճռին համար պիտի կրնայ դիմել Վճռաբեկ ատեանին։

ԿԱՆՏԻ ՎԻՃԱԿԸ ԾԱՆՐԱՅԱՒ

Մէկ շաբաթուան ծոմապահութիւնը բայբայեց հնդիկ յեղափոխականին առողջութիւնը, որ այնման ալ ամուր չէր։ Բարեբախտաբար կարելի եղած է համաձայնութիւն գոյացնել փարիսներուն հետ, եւ անմիջապէս հեռագրել Լոնտոն, որպէս զի վաւերացնեն։ Ժամէ ժամ պատասխանի կը սպասուի, որովհետեւ անոր համաձայն կանտի կա՛մ պիտի դադրեցնէ ծոմը, եւ կամ պիտի շարունակէ մինչեւ մահ։

— :-: —

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻՆ կը հեռագրեն թէ Կալկաթայի շրջանին մէջ, հնդիկ յեղափոխականներ յարձակում գործեցին եւրոպական ակումբի մը վրայ, հրացաններով, ատրճանակներով եւ ռումբերով։ Սրահին մէջ նետուած ռումբէ մը սպանուեցաւ եւրոպացի կին մը, իսկ եօթը հոգի վիրաւորուեցան։ (Մէկը՝ ոստիկանական բնիկ)։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Երէկ, երկուշաբթի, բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան 13րդ ընդհ. ժողովը։ Այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ Տէ Վալէռա, Իրլանտայի վարչապետը։ Ցետոյ նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Փոլիթիս, Փարիզի Հելլենական դեսպանը։ Օրակարգը բաժնուեցաւ հինգ յանձնաժողովներու միջեւ, փոխանակ վեցի· քանի որ բոլոր պատուիրակները համաձայն են չզրաղելու պինաթափութեան հարցով։

Կէս օրէն ետոյ, տեղի ունեցաւ պինաթափութեան խորհրդաժողովի դիւանին նիստը, ուր Պ. Հէնտերսըն ճշդեց իր դիրքը, Գերմանիոյ պահանջներուն առթիւ։

Կը կարծուի թէ հազիւ երկու շաբաթ պիտի տեւէ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայ ընդհ. ժողովը։

Էռիօ կը խօսի, Գերմանիա կը զայրանայ

Կիրակի օր, վարչապետ Պ. Էռիօ քաղաքական մեծ ճառ մը խօսեցաւ Կոմայի մէջ, 3000 հրաւիրեալներու առջեւ։ Իսկոյն ալ անհամբերութեամբ կը սպասէին այս ճառին, որ կը բանաձեւէ Ֆրանսական տեսակէտը՝ Գերմանիոյ պահանջած հաւասարութեան առթիւ։

Վարչապետը նախ տեղեկութիւններ տուաւ ներքին գործերու, տնտեսական կացութեան, «ռանթ»երու մասին։ Ցետոյ անցնելով արտաքին քաղաքականութեան, չեշտեց թէ Ֆրանսայի գլխաւոր հոգն է խաղաղութիւնը։ «Մեր ծրագիրը յստակ է այս մասին եւ վերջին անգամ ալ պարզեցինք, պատասխանելով գերմանական յուշագրին։ Ուրախութեամբ կը հաստատենք թէ միայն մենք չենք որ կը յայտարարենք թէ Գերմանիոյ վերազինումը պիտի նշանակէ վերադարձ դէպ ի նախկին յիմարութիւնները։ Արդարեւ, վերազինման խնդիր մըն է որ մէջտեղ դրուած է։ Անապատ փաստեր ունինք այս մասին։ Պատերազմական նախապարբ մը, որ կը մեղադրէ մեր կարծեցեալ զեթակայութիւնը, կը ճշդէ իր պահանջած ռազմանիւթերը, կը ճշդէ առաջարկուած քաղաքական զօրքին հանգամանքը։ (Կ'ակնարկէ Գերմանիոյ պատերազմական նախարարին վերջին յայտարարութեանց)։ Սեպտ. 13ի հրամանագիրը երիտասարդութիւնը կը կազմակերպէ այնպէս որ ի վիճակի ըլլայ զէնք բռնելու»։

Պ. Էռիօ յետոյ պարզեց կառավարութեան տեսակէտը՝ զինաթափութեան մասին։ Յիշեցուց թէ մարդիկ յաճախ կը մոռնան վերապրյլի դաշնագրին տրամադրութիւնները։ Դաշնագրին մէկ յօդուածը կ'ըսէ· — «Գերմանիոյ զինաթափութիւնը առաջին քայլը կը կազմէ դէպ ի սպառազինութեանց ընդհանուր կրճատում, իրրեւ մէկը լաւագոյն միջոցներէն՝ պատերազմը կանխելու։ Այդ կրճատման իրագործումը կ'իյնայ Ազգերու Դաշնակցութեան»։

Վարչապետը նորէն չեշտեց թէ Ֆրանսա ամէն բանէ առաջ ապահովութիւն կը պահանջէ։ «Բոլոր ժողովուրդները խաղաղութիւն կ'ուզեն· բայց, ամէն բանէ առաջ, ապահովութիւն կ'ուզեն։ Մենք արդէն կրճատումներ կատարած ենք։ Նոր կրճատումներ կրնան կատարուիլ միայն այն ատեն երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը արմատապէս կը վերակազմէ ապահովութիւնը։

× Այս ճառը բուռն զայրոյթ պատճառեց Գերմանիոյ մէջ։ Թերթ մը դիտել կուտայ թէ «Պ. Էռիօ իր ծիծաղելի ամբաստանութիւններով կը գերազանցէ Փուանքարէն»։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ՝ այս ճառէն յետոյ, կացութիւնը պարզ է այլ եւս եւ Գերմանիան պէտք է որոշէ իր ընելիքը։ «Պ. Էռիօ կը մերժէ ո՛ր եւ է համաձայնութիւն՝ Գերմանիոյ հետ։ Կը մնայ որ Գերմանիա անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ, իր ապահովութեան համար»։ Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսական բանակին կրճատման, թերթերը դիտել կուտան թէ այդ բանակը 900,000 էր 1914ին, իսկ հիմա 600 հազար է։ Հետեւաբար, կ'եզրակացնեն, կրճատումը այնքան ալ մեծ չէ։ Միւս կողմէ, սպառազինութեանց արհեստագիտական կատարելագործութիւնները չատ աւելի արժէք ունին քան բանակին թիւը։

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ Գերմանիան երբեք դէմ չէ եղած միջազգային բանակի մը հաստատման, «պայմանաւ որ այդ բանակը իսկապէս միջազգային ըլլայ, այլապէս պիտի դառնայ մէկ ժողովուրդի զինուորական ուժին զօրացումը»։

× Մինչեւ այսօր հասած տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Գերմանիա պիտի չարունակէ չմասնակցիլ պինաթափութեան ժողովի աշխատանքներուն։

Հաւասարական շարժուն

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Պաղեստին մեկնեցաւ Բրյատ Խուլ, համաբարական չարժման Սուրիացի վարիչը, որ ձեռնարկած է կազմակերպելու «Խաթիզլալ» (Անկախութիւն) կոմիտէն, Երուսաղէմի փաստաբանի մը, Ամին պէյ Ասպահլհաճիի հետ։ Արաբական թերթերը կը գրեն թէ մասնաւոր ժողովներ գումարուած են գաղտնօրէն, իսկ հրապարակային ժողովներ տեղի պիտի ունենան այս չարթնու, Նպատակ եւ եանգիայի մէջ։

Այս տարուան ընթացքին ձգտում մը կը տեսնուի արաբական չարժման քաղաքական կշիռը Պաղեստինի արաբական գործադիր կոմիտէին փոխադրելու աւելի խոշոր, տաւելապէս իսլամական մարմնի մը։ Վերջերս բուռն քննադատութիւններ կ'ըլլան Պաղեստինի արաբական կոմիտէին դէմ, որ կը մեղադրուի թէ պէտք եղած խանդավառութիւնը չունի։

Իտալի ընդունելութիւնը

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը սեպտ. 24ի նիստին մէջ պաշտօնապէս արձանագրեց թէ Անգլիոյ հոգատարութիւնը վերջ կը գտնէ, իրաբ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻՆՈՐԻ ՄԱՀԸ

Շաբաթ օր Սիւրէնի մէջ մեռաւ Օսիփ Միհնոր, անմոռանալի յեղափոխական մը որ վարիչ դէմքերէն էր ռուս էս–էր կուսակցութեան (ընկերվ· յեղափոխական)։

71 տարեկան էր եւ երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր սրտի հիւանդութենէ։ Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ժամը 10·45ին, Պանեէօյի գերեզմանատունը։

× Անոկուն պայքարի եւ մարտիրոսութեան շրջան մը եղած է Միհնորի կեանքը։ 1884ին էր որ, տակաւին 23 տարեկան ուսանող, առաջին անգամ բանտ նետուեցաւ։ 1887ին Սիպերիա աքսորուեցաւ տասը տարուան համար։ Աքսորականներու կարաւանը, որ կը յառաջանար հանգրուանէ հանգրուան — բանտէ բանտ — նշանակուած վայրը հասաւ տասնըեօթը ամիսէն։ 1889 Մարտ 22ին, յանկարծ հրամայուեցաւ տեղափոխել աքսորականները, հշելով 3000 ֆիլոմեդր հեռաւորութեամբ անկիւն մը։ Աքսորականները մերժեցին։ Պահակները կրակ բրին։ Զորս կալանաւորներ սպանուեցան, Միհնոր եւ ուրիշ երեք հոգի վիրաւորուեցան։ Ամբողջ խումբը պատերազմական ատեան հաշուեցաւ։

Միհնոր եւ իր ընկերները դատապարտուեցան մահուան։ Երեք կախուեցան, իսկ Միհնորի պատիժը վերածուեցաւ մշտնջենական բիւրապարտութեան։

Յեղափոխական ռազմիկը բիւրաւ մնաց մինչեւ 1896։ Ցետոյ ներեցին, պայման դնելով որ բնակի Սիպերիոյ մէկ փոքր բաղարը։

Վերջապէս ազատ արձակուեցաւ 1900ին։ Կրնար Ռուսաստան դառնալ։ Բայց նորէն բանի բնակավայր մը յատկացուցին, (Վիլնօ)։ Այնտեղ Միհնոր վերսկսաւ իր յեղափոխական եւ ընկերվարական աշխատանքը։ Ցետոյ, փախչելով ցարական ոստիկանութեան ձեռքէն, արտասահման ապաստանեցաւ։ 1905ին, ռուսական յեղափոխութիւնը բացաւ դուռները։ Միհնոր ալ վերադարձաւ հայրենիք, եւ նախ Կովկասի, յետոյ Վոլկայի մէջ վերսկսաւ պայքարը։ Նորէն բանտարկուեցաւ։ 1910ին պատերազմական ատեանը տասը տարի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց զինքը։

1917ին, երբ ցարական իշխանութիւնը տապալեցաւ, Միհնոր ալ ազատելով, Մոսկուա դարձաւ։ Անդամ էր էս – էր կուսակցութեան կեդր· կոմիտէին, խմբագրապետ՝ շատ մը թերթերու, եւ ընտրուեցաւ նախագահ Մոսկուայի առաջին յեղափոխական հաղաքապետութեան։

Ցետոյ եկաւ բոլշեւիզմը, եւ Միհնոր ալ բանտարկուեցաւ, իսկ աւելի վերջ՝ շունչը առաւ արտասահման, ուրիշ հազարաւորներու հետ։ 1919էն ի վեր Փարիզ կը բնակէր եւ հակառակ բոլոր տառապանքներուն, մինչեւ վերջը հաւատարիմ մնաց իր ընկերվարական դաւանանքին։ Մասնաւորապէս կ'աշխատէր օգնութիւն հասցնել Ռուսիոյ հաղաքական բանտարկեալներուն, դրամ, ուտելիք, զգեստ եւ գիրք դրկելով։ Առողջութիւնը շատոնց խախտած էր, բայց մտիկ չէր ըներ իր բարեկամներու եւ բժիշկներու յորդորները։

Անցեալ տարի, իր ծննդեան 70ամեակին առթիւ, երբ իր բարեկամները կը մաղթէին որ շուտով հայրենիք դառնայ, Միհնոր դիտել կուտար մեղմութեամբ·

— Չեմ հաւատար որ ուժ ունենամ ապրելու մինչեւ այդ օրը։ Բայց, մինչեւ վերջին շունչս անդադար պիտի կրկնեմ· — Ընկերվարութիւնը չի կրնար իրականանալ առանց ազատութեան· ընկերվարական ոստաներ բռնութիւններով չի շինուիր։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ երեսփ· ընտրութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր, 25 սեպտեմբեր։ Կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր, բայց մեծ խռովութիւններ չծագեցան։ Մայրաքաղաքին փողոցները կը պահէին իրենց սովորական երեւոյթը։ Միայն պատերու ազգարարութիւններն էին որ կը յայտնէին թէ ընտրութիւն կը կատարուի։ Արդիւնքը՝ վաղուան թիւով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

,,ԳԻՄԱ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՄԱՐԴԸ,,

Ս. ԻՇԽԱՆՅԱՆ

Ինչպես ցույց է տալիս Հայկական ՍՍՀ-ի տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ցուցանիշներից մեկը՝ արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը, հանրապետությունը վերջին տարիներին ապրում է արագ վերելքի շրջան։ Եթե 1940 թվականին արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը կազմել է 390 միլիոն ռուբլի, ապա 1950 թվականին այն հասել է 1.133 միլիոն ռուբլու։ Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալի աճը 1940 թվականի համեմատությամբ կազմել է 290 տոկոս։

Հայկական ՍՍՀ-ի արդյունաբերության զարգացման տեմպերը ավելի պարզ կերևան, եթե հիշենք, որ 1913 թվականի համեմատությամբ 1940 թվականին արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը աճել է 30 անգամ։

Հայկական ՍՍՀ-ի արդյունաբերության զարգացման տեմպերը գերազանցում են ՍՍՀՄ-ի ընդհանուր տեմպերը։ Եթե ՍՍՀՄ-ում արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը 1940 թվականի համեմատությամբ 1950 թվականին աճել է 173 տոկոսով, ապա Հայկական ՍՍՀ-ում նույն ժամանակամիջոցում այն աճել է 290 տոկոսով։

Հայկական ՍՍՀ-ի արդյունաբերության զարգացման տեմպերը գերազանցում են նաև Միության մյուս հանրապետությունների տեմպերը։ Այսպես, եթե Ռուսական ՖՍՀՀ-ում 1940 թվականի համեմատությամբ 1950 թվականին արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը աճել է 2,1 անգամ, Ուկրաինական ՍՍՀ-ում՝ 1,8 անգամ, Վրացական ՍՍՀ-ում՝ 2,2 անգամ, Ադրբեջանական ՍՍՀ-ում՝ 1,8 անգամ, Լիտվական ՍՍՀ-ում՝ 2,2 անգամ, Լատվական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Էստոնական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Կարելո-Ֆինական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Մոլդավական ՍՍՀ-ում՝ 2,2 անգամ, Ղազախական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Ղրղզական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Տաջիկական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Թուրքմենական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Ուզբեկական ՍՍՀ-ում՝ 2,1 անգամ, Հայկական ՍՍՀ-ում՝ 2,9 անգամ

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒԻ...

Ա.

— Ա՛յ, այո՛... Կարոտ եմ հայրենիքիս։

— Ո՞չ, երբե՛ք մոռցած չեմ զայն։

— Ընտանեկան մեր տունը ծխնիներուն վրայ կը դողդողայ, երբ ես կը հիշեմ զայն։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ ես հոն ծնած եմ, հոն մեծցած եմ, հոն ամուսնացած եմ, հոն ունեցած եմ զաւակներս։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին համբոյրը, իմ առաջին ժպիտը, իմ առաջին արցունքը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ցաւը, իմ առաջին տանջանքը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին յաղթանակը, իմ առաջին պարտութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին սէրը, իմ առաջին ատելութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ուրախութիւնը, իմ առաջին տխրութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին յոյսը, իմ առաջին յուսահատութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին հաւատքը, իմ առաջին կասկածը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ուրացումը, իմ առաջին զղջումը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ստութիւնը, իմ առաջին ճշմարտութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ոճիրը, իմ առաջին արդարութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ծանր մեղքը, իմ առաջին ներումը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ուխտը, իմ առաջին ուխտադրուժութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին հաւատարմութիւնը, իմ առաջին դաւաճանութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազնուութիւնը, իմ առաջին անազնուութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատութիւնը, իմ առաջին ստրկութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատագրութիւնը, իմ առաջին գերութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատասիրութիւնը, իմ առաջին բռնակալութիւնը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատամարտը, իմ առաջին ազատամարտի դաշտը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատամարտի դաշտի ռազմագերին, իմ առաջին ազատամարտի դաշտի ռազմագերիի ճակատագիրը։ Ու ինչպե՛ս չհիշեմ, որ հոն ես ունեցայ իմ առաջին ազատամարտի դաշտի ռազմագերիի ճակատագրի ծանր ու դառն ու ցաւագին ու տանջալից ու տառապալից ու տառապագին ու տառապանքալից ու տառապանքագին ու տառապանքաբեր ու տառապանքաբերական ու տառապանքաբերականացած ու տառապանքաբերականացման ենթարկուած ու տառապանքաբերականացման ենթարկուածութիւնը։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անբուժելի վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրքերու վէրք։

Ա՛յ, այո՛, հիմա ես կը հասկնամ, թէ ինչո՛ւ համար հայրենիքի կարօտը կը կոչուի անդարմանելի վէրքերու

Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ընդունուած ըլլալով: Համաձայն ընդունուած սովորութեան, խորհուրդը յանձնարարեց Ազգերու Դաշնակցութեան խորհրդակցական եւ վիճուրական յանձնաժողովին՝ քննել թէ իրաւ կը լրացնէ՞ ընդունելութեան պայմանները: Այս առթիւ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ պատուիրակները շնորհաւորեցին Անգլիոյ կատարած դերը՝ իրաւի ազատագրութեան համար:

Ֆրանկոերէն համաձայնութիւն

Սարաւօղլու Շիւքրի պէյ Պոլսէն ճամբայ ելած է դէպ ի Փարիզ, համաձայնութիւն մը կնքելու համար Հանրային Պարտքի բաժնետէրերուն հետ: Էնկիւրիէն մեկնելէ առաջ, թուրք պատուիրակը յայտարարեց թէ չի յուսար որ բանակցութիւնները երկար տեւեն· ըանի որ բաժնետէրերն ալ նպաստաւոր ընթացք բռնած են:

Միեւնոյն ատեն, բանակցութիւններ կը կատարուին Էնկիւրիի ֆրանսական դեսպանին հետ, Սուրիոյ սահմանային խնդիրներու մասին: Երկու կողմէն ալ տրամադրութիւնները շատ լաւ են:

Պալքանեան Խորհրդաժողովը

Պալքանեան խորհրդաժողովը, որուն առաջինը Աթէնք եւ երկրորդը Պոլիս գումարուեցաւ, իր երրորդ նստաշրջանը պիտի բանայ Պուրքրշի մէջ, հոկտեմբեր 18—23:

Օրակարգը շատ կարեւոր է: Միջոցներ պիտի խորհուին տնտեսական սերտ գործակցութիւն հաստատելու համար, փոխանակելով իւրաքանչիւր երկրի արտադրութիւնները եւ դիւրացնելով փոխադրութիւնները:

Պուլկարիան մերժած է մասնակցիլ այս ժողովին, առարկելով թէ փոքրամասնութեանց պաշտպանութիւնը չի յարգուիր պալքանեան միութեան մասնակցող կարգ մը պետութեանց կողմէ:

Փառաւոր գործեր Կորֆիի 40ամեակին առթիւ

Կիրակի օր, 25 սեպտեմբեր, ամբողջ Յունդրկային Միութեան մէջ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ Մաքսիմ Կորքիի գրական գործունէութեան 40ամեակը: Ստալին եւ կառավարութեան բոլոր անդամները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին խոնարհ խաւերու վիպասանին, որ կը բնակի Իտալիա, առողջական պատճառներով:

Մոսկուայի կրթական գործակատարութիւնը այս յորելեանը տօնեց հաստատելով գրական թանգարան մը, տասը բարձրագոյն վարժարաններ, տասը «Կորքիի Թոչակներ», ուսանողներու համար: Նոյնպէս Թոչակներ պիտի սահմանուին երկրորդական վարժարաններու տաղանդաւոր աշակերտներուն: Մոսկուայի եւ Լէնինկրատի գրադարանները եւ համալսարանները պիտի կոչուին Կորքիի անունով: Արհեստակցական միութեանց կեդր· խորհուրդը որոշեց հիմնադրամ մը հաստատել Կորքիի անունով, քաջալերելու համար զանգուածներու գրական գործունէութիւնը:

Լէնինկրատի Սովետը Կորքիի անունով մկրտեց մեծ թատրոնը, գիւտուններու տունը եւ փողոց մը: Միեւնոյն ատեն, տասը Թոչակ հաստատեց եւ ամսական 300 րուբլիի գումար մը քուէարկեց, լաւագոյն բանուոր եւ գիւղացի ուսանողներու եւ գրական աշխատաւորներու համար:

Ռուսիոյ բոլոր մասերէն բազմաթիւ հրաւիրագիրներ կը հասնին Կորքիի յիշատակելով որ իրենց այցելէ: Ամբողջ խորհրդային մամուլը սիւնակներ եւ մանաւանդ թիւեր նուիրեց Կորքիի: Օտար գրագէտներ ալ ջերմ ողջոյններ ուղղեցին, շեշտելով ռուս գրագէտին մատուցած թանկագին ծառայութիւնը՝ յեղափոխական չարժման: «Մաքսիմ Կորքի կարմիր բանակին առաջին գինուորն եղաւ», կը գրէ Ֆէյչթման: «Յունդրկային Միութեան մէջ ամէն բանուոր կրնայ նոյնքան մեծ ըլլալ որքան Կորքին», կ'ըսէ Ըփթըն Սինքլէր, Ամերիկայի յեղափոխական գրագէտը:

Անհետացած Թուրքը

Ոսմիկանութիւնը տակաւին չկրցաւ լուսաբանել Սայիտ Հիքմէթ պէյի անհետացման խնդիրը, զոր պատմեր էինք կիրակի օր:

Երկու ենթադրութիւններ կ'ըլլան,— Հիքմէթ պէյ, որ մտային տկարութիւն ունէր, կա՛մ զոհ գացած է յիշողութեան վրիպումի մը եւ կը թափառի անծանօթ ուղղութեամբ, եւ կա՛մ ծուղակը ձգուած է, քանի որ տասը միլիոնի ժառանգութեան խնդիր մը ունէր:

Ոսմիկանութիւնը կը փնտռէ երիտասարդ մը, որ յաճախ, ժամը 4էն 7 կ'այցելէր Հիքմէթ պէյի պանդոկը եւ մեծ հոգածութիւն կը ցուցնէր, առատ պարգեւներ տալով սպասաւորներուն:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՆՆԱՅի մէջ տուն մը խուզարկուելով, երեւան հանուեցաւ համայնավարական կազմակերպութիւն մը: Ութ հոգի ձերբակալուեցան: Տանտէրը Ռուսաստան կը գտնուի:

ՍՕՖԻԱՅի մէջ ծանր խռովութիւններ պատահեցան թաղապետական ընտրութեանց առթիւ: Մէկ հոգի սպանուեցաւ եւ շատեր վիրաւորուեցան:

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ կազմակերպութեան անդամներէն Սթանիով սպանուեցաւ անծանօթներու կողմէ, որոնք յաջողեցան փախչիլ:

*Ամէն շաբթու հատ մը···

ՅԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դաշնակցութեան վիճնի կոմիտէն իր շրջանի բոլոր ընկերներուն կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. Կարապետ Սապոնճեանի եւ իր տիկնոջ եւ պարագաներուն իրենց աներկօր, հօր եւ ազգականին՝ Պ. ԱԻԵՏԻՍ ՃՐՆԱՂԵԱՆի ժահուան առթիւ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. շաքլէ: Աբմատ. եւ նոր մէքոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ Ազգային Սերոբ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավընիւ տէ Կօպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Գաւառ

ԼԻՈՆի Համազգայ խումբի ժողովը այսօր Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ ՑԵՐԵԿ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 2.45ԻՆ

Salle de la Mutualité **24, rue St. Victor**
(Métro Maubert - Mutualité)

կազմակերպուած փարիզի եւ շրջակայքի հայ մշակութային միութիւններու եւ հաստատութիւններու կողմէ եւ նախածեռնութեամբ Գրական Ակումբի

Կը նախագահէ Փարիզի Գրական Ակումբի նախագահ
ՌՈՒԲԷՆ ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ

Գրական բաժին

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ եւ ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ

Երաժշտական բաժին

«Կոմիտաս երգչախումբ»՝ *դեկավարութեամբ* Ն. Սերգոյեանի, Օր. Հայկանուշ Թորոսեան (*երգ*), Օր. Ջառափեան (*դաշնակ*), Պ. Տիր. Ալէքսանեան (*թաւջութակ*), *դերասան* Մաքս Մաքսուտեան (*արտասանութիւն*), Պ. Ֆ. Ա-ղազարեան (*ջութակ*):

Թատերական բաժին

Կը ներկայացուի Յ. Պարոնեանի «Պաղտասար աղբար» *կատակ. եւ «Դատաստանական խորհուրդ» տեսարանը՝ դեկավարութեամբ* Պ. Գաբէթեանի, *կը մասնակցին՝* Տիկ. Տէրուան, Տիկ. Թէնիա, Տիկ. Դայեանէ, Օր. Ագնիւնէ, Պ. Պ. Յարիմ Մաքսուտեան, Յարաֆեան, Լաճիֆեան, Կոճիկեան *և* Գ.վահան:

Տոմսերու գիները՝ 10 եւ 5 ֆրանք: Կը ծախուին հայ ճաշարանները եւ Հրանտ-Սամուէլի գրատունը, 51 rue Mr· le Prince. *Ներկայացման օրը* Mutualitéի *կիշէն, ցերեկուան ժամը 1.30էն սկսած:*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ
ՍԵՒ ԼԵՌԻՆ ՄԱՐԴԸ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

Բ. տպ. ԱԹԷՆՔ, 1932, էջ 343 Գինը՝ 20 Ֆրանք

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՖՐԱՆՍ.-- ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

Լաճակազմ, *1200 էջ* Գինն 75 Ֆրանք

ԲՐՈՍՔ. Մ. Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՐԱՉԱՀԱՆ 10,000 ԵՐԱՉՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ

Յարսէյլ *1932*, գինն *15* Ֆրանք

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼԵՐԳԱՐԱՆ

Պէյրութ, *1932*, լաճակազմ *380 էջ*· Գինն *15* Ֆրանք

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, *51 rue Monsieur-le'Prince, Paris (6).*
Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
Հ Ա Տ Ո Ր Ա.
Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)
Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ
Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Գին՝ Ֆրանսա, Սուրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 Ֆր. Ուրիշ երկիրներ՝ 50 Ֆր. կամ 2 տոլար: Դիմել՝ L. Tadévossian, Գրավաճառ, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16):

Տպարան «ՆՈՐ ՕՐ»

Տրախմիի անկումի պատճառով, յունաստանի մէջ կէս գնով եւ աժան, կընաք տպագրել տալ, ձեր ոեւէ ձեռնարկութիւնը: Գիրքի նկան մէկ պրակը *16 էջ, 1000* օրինակ, մաքուր թուղթ, տպագրութիւն կազմ եւ թէ առաքումի ծախքը միասին *250* Ֆր. Ֆրանքի կը պատրաստուի դիմեցէք մեզի կը ստանաք նմոյշ եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ: Դրան կան երաշխաւորութիւն մարքուր տպագրութեան համար:

Journal «NOR OR», 20 A· Vouli, Athènes, Grèce

Նոր հասցէ

ՏՕԿԹ. ԽՈՒՄՊԷՍՊԷՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
84 rue Blanche, Paris IX **Tél. Trinité 38-43**
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը *1.30*էն մինչեւ *3.50*, երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկունները ժամը *8—9* եւ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտալյ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքսային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեաճական, Թելադրական եւ ֆիլոթեան մեթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մանրագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սեռ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մանրագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Փափկաճաշակներու ուշադրութեան
Սուրճի ձեր պահանջքին գոհացում տալու համար խմեցէք միմիայն «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճը, ոչ մէկ տեսակի սուրճ կը հաւասարի «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճին, բոլոր նպարավաճառներէն պահանջեցէք
"CAFE SULTAN,,
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (99)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է· ՎՈՑՆԻՉ Թարգմ· Լ· ՇԱՆԹ

Ցաչորդեց մի երկար լուութիւն: Ցեսոյ Բոռ նայեց նրան·

— Ցամենայն դէպս իմ կասկածներս կը վճռէի ես ինքս եւ իմ վրաս կ'առնէի իմ արարքի հետեւանքները: Չէի գնար ուրիշներին ու չէի խնդրեր, որ իմ փոխարէն նրանք վճռեն կեանքի հարցերը:

Այս դարձը այն աստիճան անսպասելի էր ու նրա պարունակած կրքոտ չարութիւնը այն աստիճան ապշեցուցիչ մի հակադրութիւն էր կազմում Բոռի մի վայրկեան առաջուայ խաղաղ անտարբերութեան հետ, որ կարելի էր ենթադրել, թէ խօսողը պատռել էր դիմակը:

— Մենք, անհետաւոռներս, — շարունակեց նա կրքով, — ըմբռնում ենք, որ եթէ մարդ մի ծանր բարոյական բեռ ունի տանելու, տանի պիտի ինչպէս որ կարող է· եթէ ընկճուի բեռի տակ աւելի վատ իր համար: Մի՞թէ հերիք չէ իմ սեփական վիշտս, որ դեռ իմ վրիս էք ուզում բարձել ձեր պատասխանատուութիւնը:

Կանգ առաւ շնչարգել ու յետոյ շարունակեց·

— Եւ դեռ խօսում էք խտասրտութեան մասին: Այդ հատուցելուս էշը եթէ մի ամբողջ տարի գլուխը ջարդէր, չէր կարող ինձ այնպէս տանջել ինչպէս այժմ դուք: Ներա խելքը չի հասնում: Բոլոր նրա հնարածը հուսք ուած կաշիներից դէնը չի անց կենում, եւ եթէ ձեռքից իշխանութիւնը խլենք, բոլորովին չիմանար, թէ ինչ անի: Բայց դո՞ւք· «Ինդրեմ, ինքներդ ատրագրեցէք ձեր մահուան վճիռը, ես չափազանց փափուկ սիրտ ունիմ»: Ա՛, իրաւ է, մարդ պէտք է խիստ փափուկ ու կարեկցող լինի, պէտք է տժգունի չղթաներ տեսնելիս, որ այս տեսակ բան մտածել կարողանայ: Ես այդ նախապաշարմունքից ազատ պէտք է լինէի, երբ դուք ներս մտաք դիմումիան հրեշտակի պէս վրդովուած զնդապետի «բարբարոսութիւնից»: Պէտք է հասկանայի, որ այդտեղ էլ սխալւում է խնկան տանջանքը: Ինչի՞ էք այդպէս ինձ նայում: Տէէք ձեր համաձայնութիւնը, ի հարկէ, ու գնացէք տուն ընթրելու· այս բոլորի համար չի արժի յուզւելը· ասացէք ձեր զնդապետին, որ կարող է ինձ հրացանի բռնել տալ, կամ կախել տալ կամ նոյն իսկ ողջ – ողջ խորովել, եթէ դա նրան աւելի է հետաքրքրութիւն պատճառում· Թող լինի վերջ:

Բոռը անճանաչելի էր դարձել դրեթէ: Կատաղութիւնն ու վհատութիւնը բռնել էր նրան, դողում էր ամբողջովին, կոտրւում էր շունչը ու աչքերին կանաչ կայծեր էին պսպղում, ինչպէս կատաղած կատւի:

Մօնտանէլլի վեր կացաւ ու լուռ նայում էր: Նա չէր ըմբռնում նրա մոլեգնոտ յարձակումների միտքը, բայց հասկանում էր թէ ի՞նչ ծայրայեղ յուզումից էին նրանք առաջացած լինել: Հասկանում էր ու դրա համար էլ մոռացաւ բոլոր նախորդ վիրաւորանքները:

— Հանդստացէք, — ասաց, — ես չէի կամենում ձեզ ցաւ պատճառել: Ձնմարիտն եմ ասում, չեմ մտածել իմ բեռը գլորեմ ձեր վրայ, առանց դրան էլ թեթեւ չէք: Ես այդ բանը երբեք չեմ արել կեանքումս:

— Սո՛ւտ է, բացագանչեց Բոռ վառուղ աչքերով, — հապա եպիսկոպոսութի՞ւնը:

— Եպիսկոպոսութի՞ւն:

— Այո՛, մոռացո՞լ էք: Ի՞նչ հեշտ է մոռանալը: «Եթէ ուզում ես Աբթուր, կ'ասեմ, որ չեմ կարող դնալ»: Ես պէտք է ուղղութիւն տայի ձեր կեանքին տասնըվեցը տարեկան հասակիս, ձեր փոխարէն: Մի՞թ աղելի է՝ կ'ասէի, եթէ այս աստիճան եղեռնական չլինէր:

— Լռեցէ՛ք:

Մօնտանէլլին տարաւ ձեռքը գլխին մի խելագար ձիշով: Ցետոյ խլեցրեց ու կամաց մօտեցաւ պատուհանին, մի ձեռքը դրաւ վանդակին ու ճակատն էլ սեղմեց վրան: Բոռը պառկած էր ամբողջ մարմնով դողդողուն եւ աչքերովը հետեւում էր նրան: Մօնտանէլլին ուղղեց ու ետ եկաւ սպիտակած շրթունքներով:

— Շատ եմ ցաւում, — ասաց նա, ի զուր ջանալով իր սովորական հանդարտ ձեւը պահել, — բայց ես պէտք է գնամ, ինձ քիչ տկար եմ ըզգում: — Ու դողում էր ամբողջովին, կարծես ջերմի մէջ:

Բոռի կատաղութիւնը ընկաւ:

— Պատրէ՛, մի՞թէ չէ՞ք տեսնում: Մօնտանէլլին ետ ընկրկեց ու լռեց:

— Մի՞թէ ո՛չ այդ· — շշնչեց վերջապէս: — Բոլորը, բոլորը, Աստուած իմ, միայն ո՛չ այս: Եթէ ես խելագարւել եմ···

Բոռ բարձրացաւ քիչ մի թեւի վրայ, ու մխտովը բռնեց նրա դողդողուն ձեռքը:

— Պատրէ՛, մի՞թէ չէ՞ք հասկանում, որ չեմ խեղդւել:

Երկուսի ձեռքերն էլ յանկարծ սառեցան ու մնացին անշարժ: Մի վայրկեան ամէն ինչ սուզւեց խոր լռութեան մէջ, իսկ յետոյ ծունկի իջաւ Մօնտանէլլին ու դէմքը թաղեց Բոռի կրծքին·

. . . . . .

Երբ բարձրացրեց գլուխը, արեւն արդէն մայր էր մտել ու լոյսի պայծառ ճերմակը մեռնում էին արեւմտեան: Նրանք մոռացել էին ժամանակն ու տեղը, կեանքն ու մահը, նոյն իսկ մոռացել էին որ թշնամի են:

— Աբթուր, — շշնչում էր Մօնտանէլլին: — Մի՞թէ դու ես, մի՞թէ եկար դու մեռելներից:

— Մեռելներից· — երկնեց Բոռ դողդողուն: Դրեց գլուխը Մօնտանէլլի ձեռքին ու պառկած էր ինչպէս հիւանդ երախայ մօր գրկին:

— Դու ես եկար, ես եկար վերջապէս:

Բոռը շունչ քաշեց դժւար:

— Այո՛· — ասաց նա, — ես պէտք է կռւէք ինձ հետ, կամ պիտի սպաննէք·

— Ա՛, լսի՛ր, սիրելիս, ինչի՞ համար է այդ բոլորը: Մենք խաղաղ մոլորւած երկու երախայ էինք դնում· Աբթուր ուրւականի տեղ էինք դնում· Աժմ դառնք մենք իրար ու ելնենք լուսը: Իմ խո՛ղճ աղա, ի՛նչպէս փոխւես, ինչպէս սարսափելի կերպով փոխւել ես: Կարծես մարդկային վէմով կիանոսն է անց կացել քո գլխովը: Մինչ դու այնպէս լիքն էիր կեանքով ու բերկրանքով:

(Շար·)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՐԵՒԱՆ ՕՐ
28
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
28 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1994 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՈՆԷ ԱՅՍ ՊԱՐԱԳԱՆ ՍԹԱՓԵՑՆԷՐ

Այսօր, երկրորդ էջին մէջ, արտատպած ենք «Ցուսաբեր»ի մէկ խմբագրականը, եգիպտական թերթի մը վայրահաչութեանց առթիւ:

Առաջին անգամ չէ որ գրգռիչ եւ զրպարտիչ խօսքեր գրի կ'առնէ այդ լրագրերը — «Ալ Սիասա»:

Աչքի առնելու չունինք նոր գրութիւնը: Բայց, մեր պաշտօնակից արտատպած բառերը արդէն գաղափար կուտան:

Միւս կողմէ, եգիպտահայ ծանօթ վաստակաւոր մըն ալ նոյնքան վրդովուած, կարճ եւ կտրուկ պատասխան մը հրատարակեր է կառավարական «Լիպէրթէ» թերթին մէջ, «Ալ Սիասա»ն կոչելով «գունատփոխ» եւ «օտարատեաց»: Այլ եւ մատնանշելով թէ «ինդրին տակ բան մը կայ», — այսինքն՝ օտար ազդեցութիւն:

«Ցուսաբեր»ն ալ այդ համոզումն ունի, եւ այս պարագան կը չեշտէ յատկապէս:

Աբտալական թերթը, պատրուակ բռնելով հպատակութեան խնդիրը եւ քանի մը հայ կարմրուկներու — իսկական չոչորթներ — ձերբակալութիւնը, ինքն իրեն թոյլ տուած է հայ ժողովուրդի երեսին նետել հեռեւեալ գարշելի բառերը.

— «Դատարկապորտ, անբաղձալի ցեղ, եգիպտացի ժողովուրդին մարդութիւնն ու անդորրութիւնը վտանգող տարր, անպիտան սերմ, մահսանենգ, ոճրային նպատակներով գաղտնի տուներ եւ խաղարանոցներ պահող, անբաղձալի նկարագրի եւ յոռի յատկութեանց տէր, համայնապար բարոզութեանց եւ շարժումներու հեղինակ, ցեղային ուրոյն յատկութիւններ պահող»:

Մէկ խօսքով, «տարին տարը մը», որ ոչ մէկ առաքինութիւն կը ներկայացնէ:

Մեր պաշտօնակիցը եւ ուրիշներ տուած են այս գարշանքին պատասխանը:

Եգիպտական մամուլը «Ալ Սիասա»ով չի սահմանափակուիր եւ անչուշտ արաբական ուրիշ օրհաններ ալ դաս մը տուած են կամ պիտի տան:

Այնպէս որ, աւելորդ պիտի ըլլար այսպէս հեռուէն, այն ալ փարիզէն պատասխան մը խմբագրել:

Արձանագրելով այս վրդովիչ իրողութիւնը, մեր նպատակն է, ոչ միայն ընթերցողները տեղեակ պահել, այլ եւ կրկին եւ կրկին արծարծել հարց մը, որ միշտ կը վրիպի մեր ուշադրութենէն:

Սթափի՛նք, վերջապէս: «Ալ Սիասա»ն միակը չէ, ոչ ալ միայն Եգիպտոսի մէջ է որ այսպիսի վրդովիչ երեւոյթներու կը հանդիպինք:

Ահա՛ Սուրիան, ահա՛ Միջագետքը, նոյն իսկ հեռաւոր Պարսկաստանը: Տակաւին պալքանեան երկիրները (մանաւանդ Յունաստանը):

Այս բոլոր երկիրներուն մէջ, հետզհետէ աւելի չատ կը հանդիպինք հակահայ, յատկապէս կազմակերպուած խաչակրութեանց:

Մարդիկ ու թերթեր կան, որ պարբերաբար, սեւով ճերմակի վրայ մուր կը քսեն մեր ճակատին, զանազան պատրուակներով:

Անշուշտ, այդ բոլոր երկիրներուն մէջ, հանրային կարծիքը ընդհանրապէս առողջ է եւ չի տարուիր առուն կանուխ արթնցող քչաւտականի մը զառանցանքներով:

Բայց, ըսելով – ըսելով, սիրտ կը պղտորեն եւ կը գրգռեն ամբոխը:

Արդ, գաղտնի չէ թէ ի՛նչպէս կը չարժի ամբոխը արեւելեան երկիրներու մէջ, երբ իւղ լեցնեն կրակին վրայ, ժողովուրդ ժողովուրդի դէմ, ցեղ ցեղի դէմ լարելով:

Վարձու գրիչնե՞ր կը պահեն ո՛ր եւ է երկրի մէջ, այս «նուիրական» պարտականութիւնը կատարելու համար: Մանաւանդ այն երկիրներուն մէջ որ սահմանակից կամ դրացի են Թուրքիոյ, եւ ունին հայկական կարեւոր համրանքներ:

Թրքական ոսկին հրաշքներ կը գործէ ամէն տեղ, եւ մենք ի զուր ակռայ կը կճրտենք:

Այստեղ ալ, նորէն աչխատանքն է որ պիտի վիժեցնէ այս դաւերը: Աչխատանք եւ կազմակերպութիւն:

Եւ միջոցներ չեն պակսիր:

Հերի՛ք է որքան խեղճացանք ամէն ճակատի վրայ. մինչդեռ, ուրիշ աւելիներով, ասպարէզ կը կարդանք ամբողջ աչխարհի:

Պայման չէ որ, Թուրքերուն պէս, գաղտնի վարկեր ունենանք մեր տրամադրութեան տակ:

Այդէն գաղութի մէջ ալ, կրնանք առանց մեծ դժուարութեան, ուր կապեր հաստատել տեղական մամուլին եւ մասնաւորականութեան հետ, քանի մը հարիւր ֆրանք ծախսել, եւ մերձեցում հաստատել:

Այդէն երկրի մէջ ալ, կրնանք — եւ պարտաւոր ենք — տեղեկացու դիւան մը հաստատել, հանրային կարծիքը լուսաբանելու համար:

Ու վերջապէս, կրնանք մեր տրամադրութեան տակ ունենալ պարկեչտ եւ բարեացակամ թերթեր, մեր տեսակէտներն ու ձգտումները պարզելու համար: (Այս ձեւը աւելի գործնական է եւ ազդու, քան հայկական օտարալեզու հրատարակութիւն մը):

Մեր ուժերէն վեր չեն այս բոլորը:

Բայց, թմրութիւն մը վարակեր է մեզ բոլորս, առանց դասանքի խորութեան: Անձրկեր, բթացեր, ընդարմացեր ենք: Նախանամական հրաշքներու կը սպասենք, փոխանակ իրական գործ տեսնելու:

Գոնէ այս պարագան — հայաչատ երկիրներու մէջ այսպէս կամ այնպէս երեւան եկած հակահայ, դաւադրական գործունէութիւնը բաւական չէ՞ սթափեցնելու մեզ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԶՐՈՑԷՆ

Ո՞րկէ ուր, կանտին «Ցառաջ»ի գլխուն ալ փորձանք դարձաւ:

Վիէնի մէջ, երկու հայրենակիցներ վէճի բռնուեր են, կարդալով հետեւեալ հատուածը.

— «Հնդիկ յեղափոխականը ծոմապահութեան կը պատրաստուի 15 օրէ ի վեր: Արդէն զեղչած է իր ամենօրեայ ուտելիքը եւ զազրեցուցած՝ ֆիզիքական մարզանքները»: («Ցառաջ», 21 սեպտ.):

Վիճաբանողներէն մէկը նամակով կը հարցնէ խմբագրութեան.

— «Ֆիզիքական մարզանք ըսելով ի՞նչ պէտք է հասկնանք: Մենանի՞ մարզանք թէ ո՛ր եւ է մարզանք, չուէտական եւայլն, մարմինը առողջ պահելու համար»:

Նախադասութիւնը այնքան պարզ է որ, բացատրութեան չի կարօտիր:

Բայց, բանի որ վիճաբանութիւն բացուած է եւ անշուշտ... գրաւի խնդիր կայ, խմբագրութիւնը ինծի պաշտօն յանձնեց պատասխանել հրապարակաւ:

Ոչ, սիրելի ընթերցող, կանտին պարզապէս դադրեցուցած է փիզիքական (մարմնական) մարզանքը: Ո՞ւրկէ գոնէ «սնունդի մարզանքը»:

Հնդիկ յեղափոխականը իրեն յատուկ վարժութիւններ ունի ինչպէս հագուստ – կապուտի մէջ, նոյնպէս ուտել – խմելու համար: Ու նաեւ զանազան մարզանքներ, միշտ չարքաշ մնալու համար:

Որովհետեւ ծոմ պիտի պահէր, այլեւս չէր կրնար տոկալ մարմնական յոգնութեան: Եւ դադրեցուց մարզանքները:

×

Ուրիշ նամակագիր մը, կը զանգատի թէ՝ «չատ բարձր բանաստեղծութիւններով եւ երեւակայական թռիչքներով կ'երթայ «Արե՛ւ, Արե՛ւ» թերթօնը եւ կը խնդրէ որ «եթէ կարելի է, տղոց համար թերթօն մը հրատարակենք»:

Տղոց համար թերթօն մը, ինչո՞ւ չէ: Կարելի է հրատարակել, երբ տեղ գտնենք: Երկու թերթօնէն աւելին՝ շատ է մեր օրաթերթին համար:

Ինչ կը վերաբերի «Արե՛ւ, Արե՛ւ»ին, բանաստեղծութիւն չէ, սիրելի ընթերցող, ոչ ալ «երեւակայական թռոիչք», այլ իսկ եւ իսկ իրականութիւն, գրականօրէն մշակուած:

Թոռմախտաւորներու կեանքն ու տառապանքն է, չհասկցա՞ք:

Փիչ մըն ալ հետեւեցէք եւ հետզհետէ պիտի հանդիպիք ոչ թէ «երեւակայական թռիչք»ի, այլ անողոք իրականութեան մը որ կը հալածէ, կը հիւծէ մեր տղաքը, այս պողոտաներուն վրայ, ինչպէս գաղթականութիւն մէջ:

ՎԱՐԱԶ

Մ. ՓԷՄԱԼԻ ԱՐՁԱՆԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ

Վանի Բաղաքապետարանին առջեւ Մ. Փէմալի արձանը շինուելով, բացումը կատարուած է մասնաւոր հանդիսութեամբ:

× Վարչապետ Ըսմէթ փաշա սեպտ. 23ին մասնաւոր կառախումբով, մեկնեցաւ դէպ ի Արեւելեան Նահանգները: Պիտի երթայ Մարաշ, Կազի Այնթապ, Ուրֆա եւ Տիարպէքիր: Ցետոյ էլազիզի ճամբով Մալաթիա պիտի մեկնի, եւ եփրատի Բէօմիւրհան վայրի մեծ կամուրջին բացումը պիտի կատարէ:

ՏԵՂԱՏԱՐԱԿ անձրեւներ եկան, երէկ, Փարիզի մէջ: Շատ մը բանուկ փողոցներ ողողուեցան եւ ճորոգութեանց առթիւ բաց մնացած կոյուղիներ պայթեցան: Գատաւներու մէջ, փոքորիկներ ալ ծագեցան: Կրընոպլի մէջ երիտասարդ մը հեծանիւով անցած ատեն, տեղն ու տեղը կայծակնահար եղաւ: Բազմաթիւ ճաւաբեկութիւններ տեղի ունեցան եւ ճաւազ մը խեղդուեցաւ Սէն – Նազէրի մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՆՏԻ ՎԵՐՍԿՍԱԻ ՈՒՏԵԼ

Բրիտանական կառավարութիւնը վաւերացուցած ըլլալով Հնդիկներու եւ փարիսներու միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը, կանտի գործերուց իր ծոմապահութիւնը, որ սկսած էր անցեալ երեքշաբթի: Ծոմապահութիւնը տեւեց 149 ժամ, (վեց օր եւ հինգ ժամ): Հնդիկ յեղափոխականը արդէն չափազանց տկարացած էր եւ հազիւ 43 քիլօ կը կշռէր:

Երկուշաբթի առաւօտ ժամը 8ին — անգլիական պաշտօնատուները սովորաբար 10ին կը բացուին — Հնդկաստանի նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կ'ըսէր թէ «Ն. վեհափառութեան կառավարութիւնը գոհ մնացած է Հնդկաստանի հարստահարեալ դասերուն եւ մնացեալ հասարակութեան միջեւ գոյացած համաձայնութենէն»: Ցետոյ հրատարակուեցան համաձայնութեան մանրամասնութիւնները: Փոխանակ ընտրական անջատ չրջանակներու, փարիսները պիտի առանձին որոշ թիւով աթոռներ (148 հատ) ընդհանուր ընտրութեանց մէջ: Անգլիական կառավարութիւնը այս համաձայնութիւնը պիտի կիջ առաջադրուած առհմանադրութեան ծրագրին:

Առաւօն կանուխ, մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր կանտիի բանտին առջեւ: Կանտի ուժասպառ փուռած էր երկաթեայ մահճակալի մը վրայ, բանտի խցիկին մէջ: Բժիշկները յայտարարած էին թէ չատ ծանր է վիճակը եւ երբեք այսքան քայքայուած չէր առողջական վիճակը:

Կէս օրէն քիչ չետոյ, բանտերու ընդհ. քննիչը չոգեպինդ հասաւ եւ կանտիի յանձնեց Հնդկաստանի նախարարութեան զեկոյցը: Հազիւ թերեւ ժպիտ մը երեւցաւ կանտիի ոսկրացած դէմքին վրայ: Հնդիկ յեղափոխականը խզելով իր սովորական լռութիւնը, մրմնջեց.

— Կրաւորական դիմադրութիւնը յաղթեց: Ես կատարեցի իմ ուխտս:

Ժամը մէկն էր, երբ կանտի յանկարծ աւրեց ծոմը, գաւաթ մը օշարակ ուղելով:

Տիկին Կանտի նարինջի օշարակ մը հրամցուց: Կանտի չբռնեցաւ գաւաթին մօտեցնելէ առաջ, պնդեց որ բոլորն ալ ազօթեն եւ գոհարանական տաղեր երգեն: Ամբողջ երկուշաբթի օրը, բանտարկեալը անցուց պատուղի հիւթերով. իսկ երեքշաբթի սկսաւ դարձի բուսաջուր եւ այծի կաթ խմել:

× Ծոմապահութեան գադարումը ընդհանուր ցնծութիւն պատճառեց ամբողջ Հնդկաստանի մէջ: Մանդալա ցոյցեր տեղի ունեցան Սիմլայի օդհնդրական ժողովին եւ Կանտիի բանտին առջեւ:

Կանտի նոր խօսակցութեան մը ընթացքին չեչտեց թէ եղած կարգադրութիւնը ոչ թէ վախճան մը, այլ սկզբնաւորութիւն մըն է եւ թէ դանդան հասարակութեանց պետերը պէտք է պատրաստ ըլլան նոր պարտականութեանց ինչպէս նոր զոհողութեանց:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Ընդհանուր յոռետեսութիւն

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ազգերու Դաշնակցութեան 13րդ ընդհ. ժողովը բացուեցաւ երկուշաբթի օր, (26 սեպտ.):

Բացման ճառը խօսեցաւ Ֆ. Վալէռա, Իրլանտայի վարչապետը, յոռետես չեչտ մը դնելով իր խօսքերուն մէջ: Նոյնքան մռայլ տրամադրութեամբ արտայայտուեցաւ բուն նախագահը, Պ. Փոլիթիս:

Ֆ. Վալէռա, որ քարոզիչի մը պէս կը խօսէր, առանց ճարտասանական ձեւերու, ըսաւ.

— Ազգերու Դաշնակցութեան բարեկամները ինչպէս թշնամիները կը զգան թէ հասած է ժամը ուր ան փորձի պիտի ենթարկուի եւ անձկութեամբ կը սպասեն թէ այդ փորձը տկարութի՞ւն պիտի ապացուցանէ թէ նոր ուժ եւ աւնուա: Այսօր աւելի քան երբեմ ամբողջ աչխարհի աչքերը յառած են դէպ ի ժընեւ: Ամէն կողմէ տրտունջներ, բնութագրութիւններ, կասկածներ կը լսուին: Շատեր կը գանգատին թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը երկրորդական խնդիրներու կը նուիրէ իր գործունէութիւնը, մինչդեռ մէկդի կը ձգուին կամ կը յետաձգուին միջազգային կենսական խնդիրներ, այնպիսի հարցեր որ կապ ունին բուն իսկ ժողովուրդներու գոյութեան հետ: Ուրիշներ կ'ըսեն թէ պետութեանց հաւասարութիւն չկայ հոս, երբ խնդիրը կարեւոր հարցերու կը վերաբերի, թէ փոքր պետութիւնները, ձայն ունենալով հանդերձ, աննշան ազդեցութիւն կը գործեն տրուած որոշումներուն մէջ: Մեծերը կը սկսին անհամբեր դառնալ եւ ոմանք իսկ կը հարցնեն թէ ստացուած վտիտ արդիւնքները կ'արդարացնե՞ն ծախսերու մասնակցութեան բեռը: Ի՞նչ պէտք է ընել: — Մէկ միջոց կայ լռութեան դատապարտելու անոնք որ կը բնութագրեն Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այն է՝ անհերքելի կերպով ապացուցանել թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը հանդիսաւոր ուխտ մըն է որուն հանդէպ ոչ մէկ պետութիւն, մեծ ըլլայ թէ փոքր, չի կրնար ժխտել իր յանձնառութիւնները: Մէկ միջոց ունինք խափանելու զինաթշաւը, — ապահովել ազգային իրաւունքները՝ անվերապահօրէն յարելով ուխտի սկզբունքին:

Հասած է գործելու ժամը: Գիտեմ որ տնտեսական ամբողջ կեանքը, արտադրութիւնը եւ վարկերու բաշխումը հիմնական վերակազմութեան կը կարօտին: Եթէ արմատական փոփոխութիւններ չկատարենք, եթէ անկարող ըլլանք կազմակերպելու մեր տնտեսական կեանքը այնպէս որ ամէն բանէ առաջ ապահովէ բոլոր երկիրներու բոլոր բաղաքացիներուն էական պահանջները, որպէս զի ամէն մարդ պէտք եղածին պէս հագուի եւ ուտէ, մենք խայտառակօրէն պիտի վրիպինք մեր պարտականութեան մէջ եւ հետեւանքը պիտի ըլլայ ծանր աղէտ մը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Իրաքն ալ անկախ

ԽՄԲ.— Ինչպէս յայտնի է, Իրաքը (Միջագետք) Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պիտի արձանագրուի այս նստաշրջանին:

Այս առթիւ, «Թայմզ» հետեւեալ տեսութիւնը հրատարակած է, նորագոյն երկրի տասնամեայ յառաջդիմութեան մասին.—

Բացառապէս արագ եղաւ Իրաքի յառաջդիմութիւնը՝ դէպ ի կատարեալ ինքնավարութիւն: Երկու տարի առաջ, տենդագին միջոցներ ձեռք կ'առնուէին, ամրապնդելու համար թագաւորութիւնը. եւ նոյն իսկ 12 ամիս առաջ խնդրական էր թէ Շէյխ Ահմէտ եւ ազնի՞ւրը թէ Իրաքի թագաւորը եւ նախարարները կը կառավարեն պարտնը, — վայրկ հովիտ մը Բէյհանութիւն հիւսիսը: Այսօր փէնճվիրի եւ Բէյհանուղի խճուղիները — երկու նշանակելի ծրագիրներ զոր գլուխ հանեց Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը — կարելի դարձուցին Շէյխ Մահմուտի եւ Շէյխ Ահմէտի հպատակութիւնը: Շէյխ Մահմուտ անձնաւորապէս չինուած վակոններով, ծրագրուած չինութեանց համար: Մեծ քանակութեամբ հեռաձոսի կայմածներ ալ փոխադրուած են, տեղաւորելու համար քարիւղատար խողովակներուն երկայնքը, Տիգրիսէն մինչեւ Միջերկրական:

Ասոնք դեռ սկզբնաւորութիւններն են: Խաղաղութիւնը վերահաստատուած ըլլալով ամբողջ Իրաքի մէջ, այժմ կ'ուսումնասիրուին հիւսիսի լեռնային չրջաններու չրա-եւ ելեկտրական անսպառ հարստութիւնները: Հաչիւ եղած է որ Մեծագոյն Զապը, Պէգմէի կիրճէն անցած կէտին վրայ, կրնայ առնուազն 15,000 ձիու ուժ արտադրել, իբր 80 ոտք բարձրութեամբ թումբով մը: Միայն այս չրջանին մէջ առնուազն 500,000 ձիու ուժ կրնայ արտադրուիլ, առանց հաչուելու Տիգրիսը եւ եփրատը:

«ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ» ՀԻՒՄԱԼԱՅԻ ՊԻՏԻ անցագիրը գտնուեցաւ Լիոնի մէջ: Նախկին սպան Մայիս 25ին Լոզանէն մեկնած էր, փարիզ դառնալու համար: Արդ, նոյն օրուան իրիկունն իսկ իր անցագիրը գտնուեցաւ Լիոնի մէջ եւ յանձնուեցաւ բուրբ հիւպատոսին, որ անմիջապէս ոստիկանութեան ներկայացուց զայն: Քննութիւնները կը շարունակուին: Բոլոր պանդոկներու տետրակները քննուեցան, բայց ո՛ր եւ է հետք չգտնուեցաւ: Ցիմարանոցներու մէջ ալ պրպտումներ կը կատարուին, քանի որ բուրբ նախկին սպան կէս – խենթ կը համարուէր:

ՊԱՅԹԻՒՆ մը տեղի ունեցաւ, երկուշաբթի օր, փրանսական «Փէբսէ» սուգանաւին մէջ, Շէրպուռի առջեւ: Մէկ հոգի սպաննուեցաւ եւ 33 հոգի վիրաւորուեցան:

ԳՐԱԾԵԼ ՉՈՒՄԱՐԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանս Հալլի նոր վիպակը, որ կոչվում է «Ամերիկա», ներկայացնում է ամերիկյան ժամանակակից կյանքի ամենաանհավանական կողմերը։ Գրքի հերոսը՝ Տիտո Ֆորտունատը, ծնվել է Ամերիկայում, սակայն նրա ծնողները եղել են իտալացի ներգաղթյալներ։ Տիտոն ամերիկացի է միայն անձնագրով, իսկ իր հոգով ու մարմնով նա իտալացի է։ Նա ամերիկյան կյանքի մեջ ոչ մի տեղ չի տեղավորվում։ Նա ատում է ամերիկյան կյանքի ամեն մի դրսևորում։ Նա ատում է ամերիկյան ֆուտբոլը, ատում է ամերիկյան ռեստորանները, ատում է ամերիկյան կանանց, ատում է ամերիկյան ամուսնությունը, ատում է ամերիկյան ընտանիքը, ատում է ամերիկյան ամեն ինչ։ Նա ատում է ամերիկյան կյանքի ամենաանհավանական կողմերը։

Տիտոն ծնվել է Նյու Յորքում, սակայն նա ոչ մի անգամ չի եղել Նյու Յորքում։ Նա ծնվել է Նյու Յորքում, որովհետև նրա ծնողները ապրել են

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒ...

Ա.

Հոգ չէ. երեւի պիտի յիշեմ այս տարուան ձմեռուան ցրտերը, որպէսզի յիշեմ նաեւ ինձ համար ամենաերջանիկ օրերը իմ կեանքի, որովհետեւ ես այդ ցրտերուն էի, որ սկսայ ապրիլ...

— «Ո՞ւր»:

— «Ա՛յդ ալ չեմ գիտեր»:

Յանկարծ. դուն կարծես ելլայիր ինչոյն պահուն. բայց ի՞նչպէս ըսեմ. եւ իրարու պես ըլլայինք. ինչ, որ ես ունէի եւ դուն չունէիր, դուն ունէիր եւ ես չունէի. ինչ, որ ես կրնայի տալ եւ դուն չէիր կրնար ստանալ, ինչ, որ դուն կրնայիր ստանալ եւ ես չէի կրնար տալ... Ինչպէ՞ս կրնայինք ապրիլ միասին, երբ ամէն բան մեզ կը բաժնէր իրարմէ. ինչպէ՞ս կրնայինք ապրիլ միասին, երբ ամէն բան մեզ կը հեռացնէր իրարմէ. ինչպէ՞ս կրնայինք ապրիլ միասին, երբ ամէն բան մեզ կը հալածէր իրարմէ... Ու ես կ՚ապրէի... Ու ես կ՚ապրէի՝ ինչպէս որ ամէն մարդ կ՚ապրի իր կեանքը,

ՖՈՒՐ

(ՎԵՊ 1830Ի ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ՅԱՐՈՒՆԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ)

Հրատարակիչ Ե. Կոստիկեան — Թիւ 1. ԸՆԹԱՑՔ

«Մերձաւո՞ր, մեծ հեղի՛նդ ոչ: Մեր ամուսինը ան- ոչ:

— Մի՛ տեղեր աշխատուած էր տա- ղաքին: — Ինչպէ՞ս: — Ան- ձրեւոտ: — Ո՛չ, կրկին ձեր- ղաքին: — Ո՞ւր: — Ան- տաւոն ոչնչի՛ց ետք, առա- ղաքին: — Ո՞ւր: — Ան- ղաքին: — Ո՞ւր: — Ան- ղաքին: — Ո՞ւր: — Ան

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1932

29 Septembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 193 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԻՄԱԿ ԱՀ ՎԵՂԱՐՆ ՈՒ ՓԻԼՈՆԸ

Զարաչուք հով մը կը սաւառնի գաղութներու գլխուն։ Պիտի ըսէինք՝ ճակատագրական անէծք մը։

Այս տողերը գրած ատեն, Պուքրէշի Թղթատարը բերաւ «Ա–բագ»ի սեպտ. 25ի թիւը, որ կէս ատ կէս լեցուած է առաջնորդ Ցուսիկ արք.ի մէկ ելոյթով։ Մամլոյ մասին մինչեւ վերջին ժամը։

Քանի մը տողեր՝ խմբագրականէն, որուն խորագիրն է՝ «Դիմակը պատռած»։

— «Եղաւ անսպասելին։

Ցուսիկ եպիսկ. խրեցաւ նախնախոտը։ Ու այս անգամ, աւա՛ղ, վերջնապէս։

Փոխանակ չէզոք կեցուածքով մը սիրաշահելու ամբողջ գաղութ մը ու խաղաղօրէն վայելելու բարիքները առաջնորդութեան մը, զոր ուրիշները ընծայեցին իրեն, տճուութեանց ու զոհողութեանց գնով, ան արդէն խաչ կը հաշէ ամէն սրբութեան վրայ եւ իր առաջնորդութեան 12 ապարդիւն տարիները կը փակէ ամօթալի ելոյթով մը»։

Շարունակութենէն կ'իմանանք որ, առաջնորդը «ամբողջ տասը տարի տուա – խնդ ձեւացաւ, չհաղորդեց միամիտները, եւ հիմա կոնակը դարձուց անոնց, երբ ուրիշ կողմէ խայծը տեսաւ...»։

Եւ սակայն, «եթէ այս ժողովուրդը նոյն իսկ Աբրահամի նման պատրիարքի մը չներեց ոտնակոխել իր սահմանադրութիւնը, չլիտի խնայէ անշուշտ ոչնչութեան մը որ Ցուսիկ եպիսկոպոս կը կոչուի»։

Ինչպէս կ'երեւայ, առաջնորդը, որ կը պատրաստուի էջմիածին երթալու, ամէն կարգ ու կանոն ոտքի տակ առած, քմահաճ կարգադրութիւններ բրած է։ Մանրամասնութիւնները կարեւոր չեն։

«Իսկ «վերջին ժամ»էն կը տեղեկանանք որ, Թեմական Խորհուրդը չեղեալ կը համարէ այդ կարգադրութիւնները, եւ «ձեռք պիտի առնէ բոլոր օրինական միջոցները»։

×

Ինչպէս ըսինք, մանրամասնութիւնները չեն որ կը հետաքրքրեն մեզ։ Անշուշտ մեր թղթակիցն ալ պիտի պարզէ զանոնք։

Կարեւորը՝ երեւոյթ մըն է որ հետզհետէ վրդովիչ համեմատութիւններ կ'առնէ։

Վերջին տասը տարիներու ընթացքին, չափազանց չխուցան, լրբացան բազմաթիւ առաջնորդներ եւ հովիւներ, — եպիսկոպոս, վարդապետ կամ տէրտէր։

Գլխաւորապէս երկու պատճառներով։

Նախ որ, կազմական կանոնագիրը, փոքրամասնութեանց իրաւունք չուներ չատ մը երկիրներու մէջ։ Հիւրընկալ կառավարութիւնները, լաւագոյն պարագային կրօնական համայնք համարելով մեզ, որոշ արժէք, հեղինակութիւն կուտան հոգեւոր պետերուն։ Այսպէս կամ այնպէս մեր գլխուն խառած առաջնորդներու։

Երկրորդ, բարձրաստիճան կղերը, իր չահերէն մղուած՝ քաղաքականութիւն կը խաղայ մեր գլխուն վերեւ, կարելի եղածին չափ դարպասելով Երեւանի եւ անոր կազմած դոյնզգոյն «պլօք»ներուն։

Պէտք է կա՛մ բթամիտ կամ միամիտ ըլլալ, չհասկնալու համար զանազան Մպղլմեաններու, Դուրեաններու (Ղեւոնդ), Ռուբէն եւ Ցուսիկ եպիսկոպոսներու ապերասան յանդգնութիւնը։

Կալանաւոր, ծաղրանկար էջմիածնի մը կեղծ հրահանգները գործադրելու, նուիրապետական կարգ – կանոնը յարգելու պատրուակին տակ, այս իշխանաւորները եւ անոնց փոքրաւորները պարզապէս մեր տունն է որ կը քանդեն։

Անոնք իրենց դիրքին եւ փառասիրութեան կը զոհեն գաղութներու չահն ու խաղաղութիւնը։

Ուրիշ աչքով դիտել այս անողոք իրականութիւնը, — կը նշանակէ կեղծել, խաբել, մեղսակից հանդիսանալ։

Պուքրէշի պարագան ալ այս կ'ապացուցանէ։

Այո՛, «ամբողջ տասը տարի ոտա – խնդ ձեւացաւ, չհաղորդեց» Ցուսիկ եպիսկոպոս մը, որովհետեւ սպասելիք ունէր։ Ցննարան կը փնտռէր, կ'ուզէր ամբաւել իր պատուանդանին վրայ։

Ռումանահայ գաղութը ունեցաւ իր թեմական կանոնադրութիւնը։ Եպիսկոպոսը վերահաստատուեցաւ իր պաշտօնին մէջ, եւ հիմա որ էջմիածին պիտի երթայ, — գեաներն անցնին կանոնադրութիւնն ալ, Թեմականն ալ, գաղութն ալ։

Ան ուրի՛շ սպասելիքներ ունի այսօր, — էջմիածնի մէջ։ Ինչպէս ունի Աթէնքի պօյտարոյծը, Մալլմեան։ Ինչպէս ունին միւսները։

Աթէնքի թշուառականը Շահվերտեանի մէկ ժպիտին հետ չի փոխեր ամբողջ գաղութին բարիքը։

Այդպէս եւ միւսները, վարդապետ, եպիսկոպոս կամ արքեպիսկոպոս։

Կաթողիկոսական ընտրութիւն կայ, հէ՛յ, իմացէ՛ք։

Չյաջողին ալ, կ'օգտուին ուրի՛շ միջոցներով։

Ո՛ղջ մնայ բարեպաշտ հօտը։ Եւ Երեւա՛նը։ Այո՛, մանաւանդ Երեւանը, իր եկակենցաղ գործակալներով ու «լիազօր»ներով։

Վէղարն ու փիլոնը մոգական զաւազանի դեր կը կատարեն երեւանցիներու ձեռքին մէջ, «փուճոյ պնդութեամբ» յառաջ տանելու համար գաղութներու կազմալուծման յեղափոխական աշխատանքը։

... Զարաչուք հով մը, հով մը՝ սեփ – սեւ ամպերով, կը սպառնայ եղածն ալ քանդել։

Ահա նորագոյն ապացոյց՝ Պուքրէշի պարագան։

Ռումանիան գաղութ մըն էր, զոր կը սիրէինք իբրեւ տիպար ցուցնել խաղաղութեան եւ չինարար աշխատանքի։

Ահա այնտեղ ալ «պլօք» մը՝ խառնիճաղանճ դաւադիրներէ։ Եւ եպիսկոպոս մը՝ անոր գլուխը, ինչպէս Աթէնքի կամ Պաղտատի մէջ։

Ի գո՞ւր կ'աւաղէ «Արարած»ը։ Զարիքը ուրիշ տեղ է։

Չեկան վէղար ու փիլոն հագեր է, պակասը լրացնելու համար։

Իմացէ՛ք, հէ՛յ մարդիկ որ «Ս. Աթոռ»ներու օրհնութիւնը կը մուրաք։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

26 ՐԴԸ

«Յառաջ»էն իմացաք, անշուշտ, որ Մ. Քէմալի մէկ արձանը բացուած է Վանի մէջ։

Քսանըվեցերորդն է այս, Պոլսէն մինչեւ Անատոլու։

Եւ տակաւին ուրիշ ծրագիրներ ալ կան։

Դեռ քանի մը օր առաջ, երբ կառավարութիւնը դիւրութիւններ ընծայեց ներածումներու համար, կրճատելով սահմանափակումները, քուրմ առեւտրական մը չափազանց խանդավառուած, առաջարկեց նոր արձան մը կանգնել։

Ուրեմն, շատ չանցած արձաններու եւ յիշատակարաններու ցանց մը պիտի պատէ ամբողջ Թուրքիան, սկսելով մեծ քաղաքներէն։

Այս բոլորը լաւ։ Բայց, կը կարծեմ թէ քուրմ հայրենասէրները անհերքելի վրիպում մը, մոռացում մը ունեցեր են։

Ո՞ւր է այն յիշատակարանը որ սերունդէ սերունդ պիտի պատմէր քուն քրիստոնեական առաքինութիւնները, — ջարդ եւ աւար, կախադան եւ տեղահանութիւն։

Քրէական յանցանք չէ՞ մոռացութեան տալ մէկ միլիոն Հայերու, 200 հազար Յոյներու, հարիւր հազար Լազերու եւ Չերքէզներու, երկու հարիւր հազար Քիւրտերու տեղահանութիւնը, մորթոտումը, թոպահար ոչնչացումը, հարիւր հազարաւոր կիներու առեւանգումն ու պղծումը, նոյնիսկ երախաներու իսլամացումը...

Պատմութիւնը ի՞նչպէս պիտի ներէ այդ թուրքն ու Թուրքիան, եթէ այս բոլոր «բաջագործութիւններ»ն հաստատող, փառաբանող յիշատակարան մը չբարձրանայ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, Պոլսէն մինչեւ Էնկիւրի եւ Վան...

ՎԱՐԱԶ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՍՆՏՈՒԿԸ ԳՐԱԻԻ ՏԱԿ, ՏՈՒՐՔԻ ՀԱՄԱՐ

Պատկան պաշտօնատան կողմէ սեպտեմբեր 22ին պաշտօնեաներ գացին Պոլսոյ Պատրիարքարանը եւ հաճդ դրքին դրամարկղին վրայ։ Պատրիարքարանէն կը պահանջուէր 18 տարուան կալուածական տուրք, մինչդեռ Պատրիարքարանը զերծ է այդ տուրքէն, ինչպէս ընդարձակ բացատրագրով մը պարզուած է Վճռաբեկին։ Միւս կողմէ, Տէֆթէրտարութիւնը պահանջած է կալուածատուրքը, առանց սպասելու Վճռաբեկին մօտ եղած դիմումին արդիւնքին, այն տեսակէտով թէ Վճռաբեկին որոշումը Պատրիարքարանին նպաստաւոր ըլլալու պարագային՝ ըստ այնմ կը կարգադրուի։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԹԱԿՈՐ Կ'ԱՐՏԱՍԱՆԷՐ

ԲՈՐՈՏ ՄԸ ՓԱԽԱԲԱՆԷՐ, ԵՐԲ ԿԱՆՏԻ ՎԵՐՍԿՍԱՒ ՈՒՏԵԼ

Երեքշաբթի օր յուզիչ տեսարաններ տեղի ունեցան բանտին առջեւ, կանտիի ծոմապահութեան դադարման առթիւ։ Առաջին ճաշը փորձելէ առաջ, կանտի մարձումի եւ կազդուրիչ ներարկումներու ենթարկուեցաւ։ Ցետոյ, ընկերակցութեամբ բանաստեղծ Բապինտրանաթ Թակորի, կնոջը եւ բազմաթիւ բարեկամներու, գնաց բանտին բակը, ուր կը սպասէին «անհպելի»ները (փարիա), իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու համար, քանի որ ճաշ չգան իրենց իրաւունքները։ Բորոտ գիտնական մը, որ բանտարկուած է, գոհաբանական տաղեր երգեց որոնց ձայնակցեցան բոլոր ներկաները։ Ցետոյ Թակոր բանաստեղծութիւններ արտասանեց, եւ բոլորը մէկ աղօթեցին։ Հիմա որ կանտի դադրեցուց ծոմապահութիւնը, իրագեկներ կ'ըսեն թէ այլ եւս չեղեալ կը համարուի բանտէն արձակուելու առաջարկը, քանի որ հնդիկ յեղափոխականը բանտարկուած է անհնազանդութեան պայքարին հետեւումով։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՀՌԵԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՄԱԿԵԴՈՆԻՑ ՄԷՋ

150 հոգի ապաւինուած, 250 վիրաւոր

Երեք հազար Տուներ խանդուած

Սելանիկէն կը հեռագրեն սեպտ. 27 թուականով. — Իրիկուան ժամը 9ին երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան, տասը երկվայրկեան տեւողութեամբ, մեծ խուճապ յառաջ բերելով ժողովուրդին մէջ, որ սարսափահար փախաւ տուներէն եւ սրահներէն։ Ժամը 11ին երկրորդ ցնցում մը տեղի ունեցաւ, իսկ երրորդ մը՝ առաւօտ ժամը 3ին։

Ցնցումները միաժամանակ զգացուեցան ամբողջ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ մէջ։

Պաշտօնական լուրերու համաձայն, Եէրսոս, Նէոքոտոս, Սթրաթոնիքեան, Սթակիրա, Նէօհորի գիւղերուն բոլոր տուները քանդուած են։

Առաջին հեռագիրներու համաձայն, 120 հոգի մեռած եւ քանի մը հարիւր հոգի վիրաւորուած են։

⁂ Հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ Սթրաթոնիքեան գիւղը ամբողջովին կործանած է։ Ցիսուն հոգի մեռած եւ հարիւր հոգի վիրաւորուած են։ Եէրսոսի մէջ ալ հարիւրի չափ զոհեր կը հաշուեն, մեռած թէ վիրաւոր։

Սելանիկի մէջ զոհ եւ կարեւոր վնասներ չկան, բայց ազէտը խուճապի մատնած է ժողովուրդը։

Վերջին լուրերու համաձայն, 150 հոգի մեռած եւ 250 հոգի վիրաւորուած են արկածահար վայրերուն մէջ։ Իսկ վրած տուներուն թիւը կը հաշուեն երեք հազար։

⁂ Աթէնքի դիտարանը պաշտօնական զեկոյցով մը կը յայտնէ թէ չարժին կեդրոնը կը գտնուի Սելանիկի ծոցը, Քասանտրայի ծովախին մօտ, Աթէնքէն 330 քիլոմեթր հեռու։

Շարժը կը վերագրուի հին հրաբուխի մը որ 300 մեթր բարձրութիւն ունի եւ որուն խառնարանը այսօրուան Մոկորա լիճն է։

⁂ Պելկրատի մէջ ալ, չարժագիրը արձանագրեց զօրաւոր ցնցումներ, որոնց կեդրոնը կը գտնուէր 435 քիլոմեթր հեռու։ Առաջին լուրերը կը հաստատեն թէ կարեւոր վնասներ յառաջ եկան մասնաւորապէս Վալանովոյի, Տէմիր Գափուի, Փրիլէպի եւ Սթրումնիցայի չրջաններուն մէջ, ուր ժողովուրդը սարսափահար դէպ ի դաշտերը թափեցաւ։ Այս չրջանը անցեալ մարտին ալ աւերուած էր եւ հազիւ վերաշինուած։

⁂ Շարժ պատահեցաւ նաեւ Սօֆիայի մէջ։ Ժողովուրդը խուճապահար փողոց թափեցաւ դիչերանց, վախնալով նոր ցնցումներէ։ Զոհ չկայ։ Փլիսկիչի մէջ քանի մը տուներ վնասուեցան։

⁂ Սելանիկէն պաշտօնական հեռագիր մը 15էն աւելի կը հաշուէ արկածահար գիւղերուն թիւը։

Անկարագրելի է ազէտին պատճառած պատկերը։ Բազմաթիւ մարդիկ փլատակներուն տակ չարդուփշուր եղած են քնացած տեղն։

Պ. Կոնտաս, Մակեդոնիոյ նահանգապետը, ազէտեալ չրջանները դնաց Թորփիլանաւով մը, վարելու համար օգնութեան գործը։ Շարժուն հիւանդանոցներ, վրաններ, ուտելիք եւ դեղ ղրկուեցան անմիջապէս։

Սելանիկի մէջ ալ բազմաթիւ տուներու հիմերն ու պատերը ճեղքուեցան։

⁂ Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ ցնցումներ զգացուած են նաեւ Մարիցայի հովիտին մէջ, ուր 1928ի գարնան մեծ երկրաշարժ մը պատահած էր արդէն։

⁂ Գիտակներէն կը տատուի որ երկրաշարժին կեդրոնն է Քալքիտեան Թերակղզին, Եգէականի վրայ։

⁂ Շարժագիրները ցնցումներ կ'արձանագրեն նաեւ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ։ Փարիզի մէջ ալ։

Ֆօն Փափէն կը պատասխանէ

Գերմանիոյ վարչապետը առիթ օր կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Վօլֆի գործակալութեան, իրրեւ պատասխան Պ. Հերիոյի վերջին ճառին։ Շեշտեց թէ դժբախտաբար բանակցութեան հիմք չի տեսներ Ֆրանսայի վարչապետին յայտարարութեանց մէջ։ Ընդհակառակն, անոնք աւելի կը դժուարացնեն որ եւ է համաձայնութիւն։

— «Գերմանիոյ զինաթափութեան խնդիր չկայ, այլ միւս պետութեանց զինաթափութեան խոստումը կատարելու խնդիր։ Գերմանիոյ վերապինման խնդիր չկայ, այլ անոր ալ հաւասար աչքով նայելու խնդիր։ Զինաթափութեան խորհրդաժողովը բացուեցաւ, առանց սեղմումներ հաստատելու Գերմանիոյ հաւասարութեան դիրքի մասին։ Գերմանիան վեց տարի առաջ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ընդունուեցաւ, առանց վերապահումներ հաստատելու հաւասարութեան մասին, եւ նոյն իսկ Վերսայլի մէջ, ուր յաղթականները չվախցան ամէնէն անլուր պայմանները պարտադրելու Գերմանիոյ, մարդ չհամարձակեցաւ անոր մշտնջենական իրաւազրկութիւնը պահանջելու զինուորական տեսակէտով։ Մենք չենք որ ընտրեցինք այս հարցի վիճաբանութեան վայրկեանը, այլ զինաթափութեան խորհրդաժողովն է որ, հակառակ մեր կամքին, տուաւ որոշումներ որոնք արեցին Գերմանիոյ իրաւունքներու հաւասարութեան խնդիրը։ Մենք կը պահանջենք որ զինաթափութեան պայմանադիրը, որուն այնքան երկար առենէ ի վեր կը սպասէ ամբողջ աշխարհը, ի գործ բերայ մեզի ինչպէս բոլոր միւս պետութեանց համար։ Մեր զործնական պահանջները, որոնք անկրաւօրէն վերաքննման փորձ կը համարուին, ուրիշ բան չեն նշանակեր եթէ ոչ միեւնոյն իրաւունքները վայելել, մեր սպառազինութիւնները յարմարցնելու մեր ընկերային եւ ազգային պայմաններուն, ինչպէս միւս պետութիւնները։ Վերսայլի մէջ յայտարարեցին թէ կարգ մը զէնքեր որ արդիլուած են մեզի համար, յարձակողական են։ Այժմ կ'ուզեն այդ միեւնոյն զէնքերը համարել պաշտպանողական։ Բայց այսօր ալ, ինչպէս առաջ, կ'ուզեն մեզի համար արգիլել այդ զէնքերը, այսինքն մեզմէ խլել տեսական հաւասարութիւնը եւ սահմանափակել մեր ինքնապաշտպանութեան իրաւունքը։ Մենք երբէք չենք պահանջած զինուիլ այնքան ընդարձակ համեմատութեամբ որքան Ֆրանսան եւ միւս պետութիւնները։ Մենք կ'ուզենք որ սպառազինութեանց հա–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐՈՒԿՆԵՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

—)(o)(—

Գահիրէի «էլ Պալադ» թերթը սեպտ. 12ի թիւով կը գրէ.—

Յառաջիկայ հոկտեմբերի նահապետին, Գահիրէի Եղեռնագործ առաջնորդը պիտի գրպի համաչխարհային գաղով մը, որուն մէջ ամբաստանութեան տակ կը գտնուին հետեւեալ վեց Հայերը. — Կարապետ Պանդէմեան (ոսկերիչ), Վահան Աստուրեան (առաղձագործ), Կարապետ եւ Աբրիէն կրոպէկեան (կօշկակար) եւ Ցովհաննէս Օհաննեան (ծխամաճառ)։ Առաջին ամբաստանեալին պաշտպանութիւնը պիտի ստանձնէ փաստաբան Պասթա Շուքրի։

ՏՐԱՒՄԻՆ ՄԻԾՏ ԿԻՑՆԱՁ

Սելանիկէն կը գրեն թէ ազատ չուկային մէջ օտար դրամները զարճեալ բարձրացում ունեցան։ Ստերլինը 625 եւ տոլարը մինչեւ 178 բարձրացած է։ Այս գիներով գնորդներ չատ կան հրատարակին վրայ։ Իբր պատճառ ցոյց կը տրուի Ցունաստանի Դրամատան օտար դրամի պահեստին անբաւարար ըլլալը։ Մօտ օրէն կարեւոր վճարում պիտի ըլլայ իտալական Անտէրո Նաւագնարանին, ի հաշիւ ապագային պահանջուած պահեստներուն։ Նոյնիսկ կարեւոր գումար մը պիտի վճարուի օտար բաժնեհարերուն, Լոնտոնի մէջ տեղադրուած համաձայնութեան համաձայն։ Ելքին դէմ, Ցունաստանի Դրամատունը օտար դրամի մուտք չունենալուն համար գիները կը բարձրանան։

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԹՈՒՐՔԸ ՄԵՌԵՐ Է ՅԻՄԱՐԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

— :-: —

Մինչ ոստիկանութիւնը ամուլ բննութիւններ կը կատարէր, Լիոնէն հեռագիր մը լուսաբանեց Սայիտ Չիֆմէք պէյի անհետացման խնդիրը։

Ուչէնի (Իօն) ոստիկանապետը, թերթերուն մէջ կարդալով անհետացումը եւ տեսնելով Չիֆմէք պէյի լուսանկարը, անմիջապէս հաղորդեց թէ այդ մարդը Պոօնի յիմարանոցը դրուած էր Ցունիս 10ին եւ հոն ալ մեռած 15ին։

Ոստիկանապետը կը պատմէ.

— Առաջին անգամ այս մարդուն հանդիպեցայ Մայիս 25ին։ Գիշերապահները գայն գտեր էին փողոցը, թափառական եւ շուարուն։ Անցագիրը ցոյց տուաւ։ Լաւ հագուած էր, բայց գրպանը հինգ սու միայն ունէր եւ կը պնդէր որ Փարիզ ղրկենք։ Խորհուրդ տուի Լիոն երթալ, քանի որ մօտ է եւ թրքական հիւպատոսարան դիմել։ Նոյն իսկ վճարեցի հաներակառքի դրամը։ Այնուհետեւ բան չլսեցի մինչեւ Ցունիս 9, երբ իմացայ որ խելագար մը կը թափառի փողոցները, բոլորովին մերկ։ Յաջորդ օրը ինծի բերին եւ ճանչցայ։ Այլ եւս մարդկային բեկոր մը դարձած էր։ Անմիջապէս Պոօնի յիմարանոցը դնել տուի եւ այնտեղ ալ մեռաւ Ցունիս 15ին։ Երկու թերթերը կարդացած ատենս, երբ լուսանկարն ալ տեսայ, յիշեցի այս դէպքը եւ հաստատեցի որ նոյն իսկ Չիֆմէք պէյն էր։

⁂ կը նշդուի թէ՝ Չիֆմէք յիմարանոց դրուած էր Իսմայիլ փաշա անունով եւ այդպէս ալ թաղուած։ Փողոցը մերկ պտտած ատեն, միայն մէկ բառ կ'արտասանէր, — «Պոլի՛ս, Պոլի՛ս»։

Խենդութիւնը կը վերագրուի թմրեցուցիչներու չափազանց գործածութեան։ Զինուորական ասպարէզը ձգելէ յետոյ, Չիֆմէք երգիչ եղած է տէրվիշներու «քէֆէֆ»ի մը մէջ եւ իր գեղեցիկ ձայնէն հրապուրուելով էր որ իրեն հետ սիրահարեցաւ եւ ամուսնացաւ Մուխթար փաշայի այրին։

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ բննութիւնները, լուսաբանելու համար ամբողջ խնդիրը։ Որովհետեւ, Չիֆմէք պէյ դրամ եւ արժեքուղթեր ունէր Փարիզէն մեկնած ատեն, մինչդեռ 25 սանթիմ մնացած էր վրան, երբ կը թափառէր փողոցէ փողոց։ Պոլսէն փաստաբան մը ճամբայ ելած է, գործը հետապնդելու համար։

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԻ ՎԱՏԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՅՈՒՍԻՍԱՓԵՐԻՆ», ԻՐ ԿԵՍԱՐԱՑԻ ՀՑԻ,
ԳՈՀԱՐԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏԱՐԻՆ ԿՈՉԱՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՀԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՄՆԱՒՈՐՈՒԱԾ Է ՀԱՅ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՔԻ ՎՐԱ

Հայ ցեղասպան ամբոխավարութիւնը չորս դար ամբողջ հրեշաւոր գազանութիւններ գործեց ամէն տեղ, ուր ոտք դրաւ թուրքը։ Ամէն տեղ, ուր ան հաստատուեցաւ, որպէս ձեռք ձգած ստրկատիրական ամբոխ, ան ոչ միայն ոչնչացուց ամէն ինչ, որ ազգային էր, այլեւ ամէն ինչ, որ մարդկային էր։ Ան ոչ միայն ոչնչացուց ամէն ինչ, որ ազգային էր, այլեւ ամէն ինչ, որ մարդկային էր։ Ան ոչ միայն ոչնչացուց ամէն ինչ, որ ազգային էր, այլեւ ամէն ինչ, որ մարդկային էր։

ԱՐՑԻ, ԱՐՑԻ!...

Ֆ.

Կը գիտենք, որ ամեն ոք, որ ծանր հիվանդ է, ամենից առաջ ուզում է իմանալ, թե ինչ է ասում բժիշկը (ախտորոշումը) և ինչ դեղեր է նշանակում նրան։ Հիվանդը ուզում է իմանալ, թե ինչ է ասում բժիշկը իր հիվանդության մասին, որովհետև նա ինքն է զգում իր ցավերը, նա ինքն է տեսնում, թե ինչպես է ընթանում հիվանդությունը։ Հիվանդը ուզում է իմանալ, թե ինչ դեղեր են նշանակում իրեն, որովհետև նա ինքն է ուզում օգնել իր բուժմանը։

Ուրեմն, ամեն հիվանդ, որ ուզում է ապաքինվել, պետք է իմանա, թե ինչ է ասում բժիշկը։ Այդ նա է անում։ Բայց ինչպե՞ս։ Ինչպե՞ս կարող է հիվանդը իմանալ, թե ինչ է ասում բժիշկը, եթե նա չգիտի ռուսերեն։ Ինչպե՞ս կարող է հիվանդը իմանալ, թե ինչ դեղեր են նշանակում իրեն, եթե նա չգիտի ռուսերեն։ Ինչպե՞ս կարող է հիվանդը օգնել իր բուժմանը, եթե նա չգիտի ռուսերեն։

Ահա այդ պատճառով է, որ մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները սովորեն ռուսերեն։ Ահա այդ պատճառով է, որ մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները գիտենան ռուսերեն։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն առանց ուսուցչի։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն առանց ուսուցչի և առանց դասագրքի։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն առանց ուսուցչի և առանց դասագրքի, եթե ոչ մի ազատ ժամանակ չունես։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն առանց ուսուցչի և առանց դասագրքի, եթե ոչ մի ազատ ժամանակ չունես, և եթե ոչ մի փող չունես, որ տաս ուսուցչին։

Ինչպե՞ս սովորել ռուսերեն առանց ուսուցչի և առանց դասագրքի, եթե ոչ մի ազատ ժամանակ չունես, և եթե ոչ մի փող չունես, որ տաս ուսուցչին, և եթե ոչ մի ցանկություն չունես ուսումնասիրելու ռուսերեն

ԻՄ

(ՎԵՊ 1330 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՅՕԹԵՐԵՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԸ)

ՀԱՅԿԱԿ Ե. ԱՂՅԱՆ Ի՛մ.

Մարտիրոս Ղազարեանի ընտանիքը Պոլսոյ մէջ կ՚ապրէր ամենայն խաղաղութեան եւ երջանկութեան մէջ։ Ունէին երեք զաւակներ, որոնք կը հասնէին տասնհինգ տարեկան հասակի։ Ամենամեծը՝ Յակոբ, ամենափոքրը՝ Գրիգոր։ Ամէնքն ալ ուսանող էին։

Ղազարեան ընտանիքը ունէր նաեւ ծառայ մը, որ կը կոչուէր Ասլան։ Ասլան ծառայ մը չէր, այլ ընտանիքի անդամ մը։ Ան ծնած էր Ղազարեանների տանը, մեծցած էր անոնց հետ, եւ ոչ ոք կրնար զանազանել զինք տիրոջ զաւակներէն։ Ասլան ալ իր կարգին կը սիրէր իր տիրոջ զաւակները, որոնք իրեն համար եղբայրներ էին։

Ասլան ամուսնացած էր եւ ունէր երեք զաւակներ։ Ան ալ իր կարգին կը սիրէր Ղազարեանների զաւակները։ Ասլանի զաւակները կ՚այցելէին հօրը, եւ ամէն անգամ որ կու գային, Ղազարեանների տունը ուրախութեան կեդրոն կը դառնար։

Ասլանի զաւակներէն մէկը՝ Ռուբէն, Յակոբի հասակակիցն էր։ Ռուբէն ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Գերմանական վարժարանին մէջ։ Ռուբէն ալ Յակոբի պէս խելացի էր, ուսման մէջ ալ անոր պէս յաջողակ։ Ռուբէն ալ Յակոբի պէս կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս Յակոբ, ան ալ կը գրէր։ Ռուբէն ալ Յակոբի պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս Յակոբ, ան ալ ընկերներ ունէր։

Ռուբէնի ընկերներէն մէկը Ռուբէնի պէս հայ էր։ Անոր անունը Վարդան էր։ Վարդան ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Ռոբերթ Քոլէճին մէջ։ Վարդան ալ Ռուբէնի պէս կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս Ռուբէն, ան ալ կը գրէր։ Վարդան ալ Ռուբէնի պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս Ռուբէն, ան ալ ընկերներ ունէր։

Վարդանի ընկերներէն մէկը Վարդանի պէս հայ էր։ Անոր անունը Գէորգ էր։ Գէորգ ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Ռոբերթ Քոլէճին մէջ։ Գէորգ ալ Վարդանի պէս կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս Վարդան, ան ալ կը գրէր։ Գէորգ ալ Վարդանի պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս Վարդան, ան ալ ընկերներ ունէր։

Գէորգի ընկերներէն մէկը Գէորգի պէս հայ էր։ Անոր անունը Ռուբէն էր։ Ռուբէն ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Գերմանական վարժարանին մէջ։ Ռուբէն ալ Գէորգի պէս խելացի էր, ուսման մէջ ալ անոր պէս յաջողակ։ Ռուբէն ալ Գէորգի պէս կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս Գէորգ, ան ալ կը գրէր։ Ռուբէն ալ Գէորգի պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս Գէորգ, ան ալ ընկերներ ունէր։

Ռուբէնի ընկերներէն մէկը Ռուբէնի պէս հայ էր։ Անոր անունը Յակոբ էր։ Յակոբ ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Գերմանական վարժարանին մէջ։ Յակոբ ալ Ռուբէնի պէս խելացի էր, ուսման մէջ ալ անոր պէս յաջողակ։ Յակոբ ալ Ռուբէնի պէս կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս Ռուբէն, ան ալ կը գրէր։ Յակոբ ալ Ռուբէնի պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս Ռուբէն, ան ալ ընկերներ ունէր։

Յակոբ Ղազարեան ալ ուսանող էր։ Ան կը սորվէր Գերմանական վարժարանին մէջ։ Ան ալ կը սիրէր գրականութիւն, եւ ինչպէս իր ընկերները, ան ալ կը գրէր։ Յակոբ ալ իր ընկերներուն պէս խելացի էր, ուսման մէջ ալ անոնց պէս յաջողակ։ Յակոբ ալ իր ընկերներուն պէս կը սիրէր իր ընկերները, եւ ինչպէս իր ընկերները

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕԻՐԲԱԹ
30
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1932
30 Septembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1996 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒՆ ԴԻՄԱԳ

Ընթերցող մը դառնութեամբ դիտել կուտայ թէ՝ թիւրիմացութեանց պատճառ պիտի դառնայ «Յառաջ»ի սեպտ 23ի թիւին մէջ հրատարակուած գրութիւն մը, «Համագործակցութիւն»:

Ու կը խնդրէ զգուշանալ այդպիսի հրատարակութիւններէ:

Նոքէն կարգացինք այդ գրութիւնը, զոր մեզի բերած էր պատահական աշխատակից մը: Եւ անհրաժեշտ կը գտնենք հրապարակաւ լուսաբանել նամակագիրը:

Թերեւս ուրիշներ ալ նախապաշարուած են. քանի որ, իսկապէս փափուկ է խնդիրը:

Ի՞նչ կը թելադրէր «Համագործակցութիւնը»:

Գարգելով համաշխարհային տնտեսական տագնապը, որ եսասիրութեան, ինքնապաշտպանութեան կը մղէ իւրաքանչիւր երկիր եւ ժողովուրդ, կ'անդրադառնար մեր տարագիր բազմութեանց դառն կացութեան: Ու կ'առաջարկէր, նախապատուութիւն տալ ազգակիցներու, — Հայ նպաստաւճառէն գնել, հայ բժիշկի դիմել, հայապատկան տուն վարձել, հայ սպասուհի բռնել եւն.:

Յօդուածագիրը ինքն ալ կ'ընդունէր որ, «տիկա չատ լաւ է տեսականօրէն, իսկ գործնականին մէջ մինչեւ ատիճան մը կարելի է»:

Աւրդար ըլլալու համար, ըսենք որ յօդուածագրին քանի մը նախադասութիւնները կրնան թիւրիմացութիւն պատճառել: Բայց իր միտքը որոշ է, — փոխադարձաբար նախապատուութիւն տալով, օգնել տնտեսական բարելաւման: Տեսակ մը գործակցութիւն, հաւաքական պաշտպանութիւն ստեղծել:

Այս թելադրութիւնը կապ չունի մեծ ազգերու այն չռնդալից յայտարարութեանց հետ, որ կը հրաւիրեն միայն անգլիական ապրանք գնել: Կամ ֆրանսական, գերմանական եւն.:

Միջազգի պիտի ըլլար այդպիսի միտք մը, եւ գործնապէս ալ՝ անհնար: Թողո՞ւնք անպատեհութիւնները, որոնցմէ այնքան կը վախնայ նամակագիրը:

Ուրեմն, միայն Հայու հետ գործ ընելու խնդիր չկայ, այլ գործակցութեան, փոխադարձ ալակցութեան: Այն ալ՝ հնարաւորութեան սահմանին մէջ:

Մեզի՞ կ մնացեր «սրբազան եսասիրութիւն» փորձել տնտեսական գետնի վրայ, մեր այս վիճակին մէջ, — հալածական՝ երկիրէ երկիր, ինկած՝ հզօր ազգերու առջեւ որոնք միայն իրենց մեքենաներով եւ գրամագլուխով կրնան հարթել ամէն արգելք...

×

Աւելի գործնական առաջարկ մը կը ներկայացնէին ուրիշ երկու հայրենակիցներ, — Փոխադարձ Ապահովագրութիւն: (Յառաջ, 27 սեպտ.):

Այստեղ ալ՝ նոյն մտահոգութիւնը, — Միջոցներ գտնել թեթեւցնելու օրուան հոգերը, որ կը ծանրանան հետզհետէ, իբրեւ հետեւանք համաշխարհային տագնապին եւ մեր անկայուն կացութեան:

Նորութիւն մըն է ծրագիրը, յաճախ արծարծուած՝ այս թերթին մէջ, բայց միշտ մնացած՝ թուղթի վրայ:

Տասը տարի բոլորեցինք արդէն օտարութեան մէջ, եւ դժուար կը վարժուինք նոր կենցաղի պահանջներուն:

Կը յաջողի՞ այս ձեռնարկը — կամ ուրիշ ծրագիր մը, փոխադարձ օգնութիւն եւն. — դժուար է ըսել:

Բայց գիտենք որ, կեանքը հետզհետէ պիտի մղէ մեզ վարժուելու շարք մը արդիական կազմակերպութեանց:

Մեր գիտցածն ու տեսածը այլ եւս չեն բաւեր օրուան պահանջներուն:

Մեծ մասով ինկած՝ ճարտարարուեստական երկիրներու մէջ, ուր հարիւր հազարաւոր, միլիոնաւոր աշխատաւորներ օրուան հացի տագնապն ունին, մենք ստիպուած ենք փրկութեան միջոցներ փնտռելու, յարմարցնելու մեր համբերանքներուն:

Այս պահանջը զգալի է նոյն իսկ յետամնաց երկիրներու մէջ: Սօֆիան էր որ կազմեց «Թրակիա» գործակցականը:

Այս մտահոգութեամբ, մենք պատրաստ ենք լայն բանալու մեր սիւնակները, որպէս զի ձեռնհաս եւ ձեռներէց հայրենակիցներ արտայայտուին եւ գործնական, արդիւնաւոր ելքեր գտնեն:

Անշուշտ սկսելով տարրականէն, փոխանակ լայնածաւալ ծրագիրներ որոճալու:

Եւ ամէնէն առաջ՝ խորհելով աչխատաւոր բազմութեանց մասին, որոնք բուն զրկեալներն ու զոհերն են տիրող կարգ ու սարքին եւ մեր ներկայ կեանքին:

Հարկ է, նախ եւ առաջ, միտքերու մէջ տեղաւորել հաւաքական գործի գաղափարը:

Բարոյական գետնի վրայ ունինք բազմաթիւ օրինակներ՝ դրամագլխակցութեան եւ փոխադարձ օգնութեան:

Ինչո՞ւ դժուար պիտի ըլլար նոյնը իրականացնել տնտեսական գետնի վրայ:

Միշտ կը պարծենանք իբրեւ յառաջապահները եւրոպական քաղաքակրթութեան եւ բազմապիսի նորութեանց:

Ցեղով, ունինք ճարպիկ, աչքը – բաց, գործնական ժողովուրդի համբաւ:

Բայց ահաւասիկ անճրկեր ենք եւրոպայի պողոտաներուն վրայ: Փոխադարձ օգնութիւն ըսելով կը հասկնանք միայն աղքատախնամ, հանգանակութիւն, ողորմութիւն:

Մինչդեռ, տնտեսական ինքնապաշտպանութեան հազարաւոր ձեւեր կան մեր աչքին առջեւ: Նոյն իսկ ամէնէն յետամնաց ժողովուրդներուն մէջ:

Անհրաժեշտ է լայն բանալ աչքերն ու միտքերը եւ որոճալ, նոր միջոցներ գտնել, փոխանակ սրտնջալու կամ սեւ օրուան սպասելու:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՐԵԼՈՎ, ՓՈՐԵԼՈՎ...

Թուրք թերթ մը կը պատմէ.—

Իզմիրի Պէյլէր փողոցին մէջ, սափրիչ Պէտրի խանութ մը վարձած է: Խանութին նախկին տէրը Հայ մըն էր, որ Յունաստան փախած է կնոջը հետ: Այս վերջինը մեռած ատեն, կ'ըսէ.

— «Մենք 60,000 ոսկի դրամ եւ զոհարեղէններ ունէինք. ամուսինս զանոնք թիթեղի մը մէջ լեցնելով, խանութին մէջ թաղեց»:

Մարդուն մէկը լսած կ'ըլլայ այս խօսքը, անմիջապէս կը գրէ Պոլիս, բարեկամի մը, որ շոգենաւ նստելով, շունչը կ'առնէ Իզմիր: Կը դիմէ «լֆեայ» գոյքերու վարչութեան, եւ ոստիկան, պաշտօնեայ բոլորը իրար կ'անցնին:

Վաթսուն հազար ոսկի... Կարելի՞ է դիմանալ:

Բանուորներ կը վարձուին, բահն ու բրիչը կը գործեն: Քանի գետինը կը փորուի, այնքան կը տրոփեն սիրտերը:

Եւ սակայն... ոչ իսկ թիթեղի կտոր մը կը գտնուի: Կ'օգտուին միայն անոնք որ օրականով վարձուեր էին, բարուբանդ ընելով խանութին յատակը:

×

Առաջին օրինակը չէ այս, հայկական ասար փնտռելու ընչաքաղցութեան:

Ինչ որ կար գետնին երեսը, շարժուն կամ անշարժ, լափեցին անխնայ:

Հիմա կարգը եկած է գետինը փորելու եւ պատերը քակելու: Թաղուած գանձեր փնտռելու:

Աւա՛ր, աւա՛ր: Ո՞վ կը դիմանայ:

Փորեցէ՛ք, փնտռեցէ՛ք, տուն, խանութ պատ քակեցէ՛ք, մինչեւ որ, օր մըն ալ, հիմերը ձեր վրայ փլին:

Մինչեւ որ ձեր իսկ ձեռքով ձեր հիմերը փորէ՛ք:

Ո՞վ ըսաւ թէ երկիր մը կրնայ իր ջրաղացը դարձնել արիւնով եւ աւազով...

ՎԱՐԱԶ

ԱՀԹԵԼԻ ՀՐԴԵՀ ՄԸ ԼՈՑՍԸ ԿԸ ԶՐԿԷ ՊՐԻՍԼԸ

Զուլեճաբքի օր ահռելի հրդեհ մը տասը վայրկեանի մէջ ոչնչացուց Պրիւսէլի ելեկտրական ուժի մթերանոցը, որ 100 մեդր երկայնութիւն եւ 30 մեդր լայնութիւն ունի: Ամբողջովին երկաթով շինուած է եւ տանիքը միայն տախտակով: Կէս օրին, յանկարծ պայթեցաւ մեքենանիէրէն մէկը եւ 40 բանուորներ հազիւ կրցան ազատել իրենց կեանքը: Վերահսկիչը ուզեց յառաջ նետուիլ եւ կտրել ելեկտրական հոսանքը, բայց շրջապատուեցաւ բոցերով: Տանիքը անմիջապէս կրակ առաւ: Հաստ գերաններ յարդի պէս կը վառէին, բոլկցնելով իւղը: Զերմութիւնը այն աստիճանին հասած էր որ ապակիները պայթեցան եւ ջարդուփշուր նետուեցան: Բոցեղէն սիւներ կը բարձրանային դէպ ի երկինք: Ամէն կողմէ հրշէջներ հասան եւ հազիւ կրցան սահմանափակել հրդեհը, փրկելով կեդրոնին մէկ մասը: Մեքենաներու ընդարձակ սրահը աւերակներու կոյտ մը դարձած էր արդէն: Ամբողջ հաստաբը լոյսէ զրկուած էր եւ բոլոր ելեկտրաշարժ գործարանները կանգ առած էին: Իրիկուան թերթերը չկրցան հրատարակուիլ, եւ միայն երկու թերթեր լոյս տեսան զանազան միջոցներով: Զորս ժամ վերջը կարելի եղաւ ճար մը գտնել եւ ֆիչ մը լոյս հայթայթել, որուն շնորհիւ թատրոնները բացուեցան: Հանուածքներուն մէջ մոմ չէր մնացած: Հարիւրաւոր սնտուկներով մոմ ծախուեցաւ: Միայն փնացած գոյքերուն արժէքը 50 միլիոն ֆրանկէն աւելի է: Իսկ ընդհանուր վնասը կը հաշուեն 75—100 միլիոն:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՉԻ ՎՃԱՐՐԵՐ

Գերմանական կառավարութիւնը հետագրեց ամերիկեան կառավարութեան թէ ստիպուած է յետաձգել 7,800,000 տոլարի մասնավճար մը, որուն պայմանաժամը կը լրանայ սեպտ. 30ին: Այս գումարին մեծ մասը գրաւման բանակի ծախքն է:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՑ ԱՂԷՏԻՆ ՀԵՏԵԻԱՆՔՆԵՐԸ

Երկու հազար չորս հարիւր ընտանիք անպատսպար

Երէկ հաղորդած էինք Մակեդոնիոյ եւ մանաւորապէս Սէլանիկի չրջանին մէջ պատահած երկրաշարժին առաջին լուրերը:

Մակեդոնիոյ նահանգապետը, որ աղէտին վայրը գացած էր թորփիլանաւով մը, կը հեռագրէ թէ 200 հոգի սպաննուած եւ 403 հոգի վիրաւորուած են, որոնց 50ը ծանրապէս: Երկու հազար չորս հարիւր ընտանիքներ տուն – ուղ չունին: Ցնցումները կը շարունակուին, թէեւ աւելի թեթեւ: Եէրիսոս գիւղին մօտ գետակ մը անհետացաւ, երկրաշարժին հետեւանքով, իսկ զանազան վայրերու մէջ նոր աղբիւրներ ժայթքեցան: Այնտեղուի վանքը մնաս չէ կրած, իսկ հաղորդակցութիւնները, որ ընդհատուած էին, վերահաստատուեցան:

Հինգ գիւղեր ամբողջովին սրբուած են: Տասը գիւղերու մէջ չէնքերու կէսը քարուքանդ եղած է: Ուրիշ հօթը գիւղեր ալ ծանրապէս վնասուած են: Եւրնուն վիրաւորեալներ, որոնց վիճակը ոտիպօղական դարման կը պահանջէր, Գամալա փոխադրուեցան թորփիլանաւով: Դիչերանց չարժուն հիւանդանոցներ եւ կարմիր Խաչի կայաններ հաստատուեցան աղէտեալ վայրերուն մէջ: Սէրթաճոնիքի չրջանը վերատակներու կոյտի մը վերածուած է:

Թղթակից մը, որ Սէլանիկէն աղէտին վայրը գացած եւ վերադարձած էր, կը տեղեկացնէ թէ Բանանտրայի բոլոր հանքային կազմակերպութիւնները ոչնչացած են: Ամբողջ ժողովուրդը, որ հանքի բանուորներու բնտանիքներէն կը բաղկանայ, գործազրկութեան դատապարտուած է: Հանքերու արկղակալը մեհեանի առեն իմացաւ իր կնոջ, հօրը, մօրը եւ երկու եղբայրներուն մահը:

Սէրթաճոնիքի գիւղին 700 տուներէն միայն մէկը կանգուն կը մնայ: Կոմաթի վանքը վնաս է, իսկ Այնորոզի միւս վանքերը անվնաս կը մնան, ինչպէս ըսինք: Տասնըհինգ քիլոմեդրի վրայ, Սէրալիչրոյէն Եէրիսոս գետինը ճեղքուած է երկու – երեք մեդր լայնութեամբ եւ երկու մեդր խորութեամբ, ինչ որ անկարելի կը դարձնէ հաղորդակցութիւնները:

⁂ *Նէա Մուտանիա հիւանդանոցը փոխադրուեցան 150 վիրաւորներ: Ասոնց պատմութեան համաձայն, Նէա Եէրիսոսի եւ Նէա Ռուսայի մէջ բոլոր տուները վնաս են: Տակաւին բազմաթիւ զոհեր կը գտնուին փլատակներուն տակ: Ուրիչ 23 գիւղեր ծանրապէս վնասուած են: Ժողովուրդը սարսափի մատնուած՝ բացօթեայ կը դիչերէ եւ անդադար կ'աղօթէ:*

Ամերիկեան օգնութիւն ղրկուեցաւ Սէլանիկէն եւ Աթէնքէն: Ընդհանուր հանգանակութիւն բացուած է ամէն կողմ:

Ծանր տագնապ մը Անգլ. դահլիճին մէջ

Առենէ մը ի վեր ծանր տագնապ մը կը տիրէր բրիտանական դահլիճին մէջ, ազատականները երկու մասի բաժնուած ըլլալով: Պ. Մաքտոնըլտ առեն մը քաշբերց, բայց վերջին պահուն տեղի տուաւ: Զորեքչաբթի օր հրաժարեցան երեք նախարարներ, որոնց մէկը հռչակաւոր Անսորն է (այժմ լորտ), միւսները՝ Սըր Սէմուէլ Հօր (ազատական, ներքին նախարար) եւ երրորդը՝ Սկովտիոյ նախարարը: Միեւնոյն առեն հրաժարական տուին նաեւ ութ փոքր – նախարարներ (խորհրդական), բոլորն ալ ազատական:

Վէճին գլխաւոր պատճառն է՝ կառավարութեան տնտեսական քաղաքականութիւնը, որ կը ձգտի հետզհետէ ամբացնել մաքսային պատնէշները, մինչդեռ ազատականները կուսակից են ազատ փոխանակութեան:

Հրաժարած նախարարներուն եւ խորհրդարականներուն տեղ անմիջապէս նորեր նշանակուեցան: Նոր նախարարներէն երկուքը պահպանողական են, մէկը՝ ազատական:

⁂ *Լորտ Անսորն իր հրաժարագրին մէջ ցաւ կը յայտնէ որ ստիպուած է վերջ դնել իր 40 տարուան գործակցութեան՝ Պ. Մաքտոնըլտի հետ. որովհետեւ չէր կրնար աւելի երկար մնալ դահլիճի մը մէջ — առանց կորնցնելու իր արժանապատուութիւնը — որուն հետապնդած քաղաքականութիւնը աղիտաբեր պիտի ըլլայ ոչ միայն երկրին բարօրութեան համար, այլ եւ դէպ ի կազմալուծում պիտի տանի կայսրութիւնը: Ինք դահլիճին մէջ մնած էր Պ. Մաքտոնըլտի այն բացորոշ հաւաստիքին վրայ թէ պիտի աշխատին ազգային միութեան համար եւ երբ պահպանողականներն ալ մասնակցեցան, մաքսային սահմանները բարձրացնելու խնդիրը երբեք տեղանի վրայ չդրուեցաւ:*

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Թրնեւի մէջ

Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, որ Թրնեւ կը գտնուէր, յանկարծ Պերլին մեկնեցաւ, առանց սպասելու Պ. Խոիոյի խօսելիք ճառին: Այս դէպքը մեծ տպաւորութիւն գործեց Գերմանիոյ քաղաքական չրջանակներուն վրայ: Իրադեկ թերթ մը դիտել կուտայ թէ նախարարին վերադարձը նոր ապացոյց մըն է կացութեան ծանրացման:

Նախարարը երբ իմացաւ որ Ֆրանսայի վարչապետը հրապարակային ճառ մը պիտի խօսի հինգշաբթի օր, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին մէջ, հեռախօսով հարցուց Պերլին թէ պէ՞տք է մնայ: Պատասխանեցին թէ, նախընտրելի է որ ներկայ չըլլայ, Ֆրանսացիներուն դիջում մը ըրած չըլլալու համար:

⁂ *Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովի վերջին նիստին մէջ, Պ. Մաթա, Զուիցերիոյ պատուիրակը, ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ ակրող յառաջդիմութեան առթիւ.*

— «Ճառեր արդէն կը դուժեն Ազգերու Դաշնակցութեան հոգեվարքը. ուրիշներ, որոնք արդէն երբեք հաւատք ունեցած չեն, գիտակցարար կը չխթեն պետութեանց եւ Ազգերու Դաշնակցութեան պատասխանատուութիւնները: Աշխարհի մէջ չկայ կառավարութիւն մը որ կարենայ հանդիսաւոր սրտով դիտել Ազգերու Դաշնակցութեան անկումը: Նոյն իսկ իր անբարւոկան եւ տխեղծ վիճակին մէջ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը պատնէշ մըն է խաղաղութեան համար եւ խորհրդանշան մը մարդկութեան յառաջդիմութեան:

⁂ *Միջերկրականի անգլ. նաւատորմը յունական ջուրերը գնաց չոգեպինդ, աղէտեալներուն օգնելու համար: Աղէտեալներուն թիւը կը հաշուէն քսան հազար: Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ զինուորական բժիշկները հրաման առած աղէտին վայրը փութալու:*

Ահռելի մանրամասնութիւններ կը հասնին հետզհետէ: Բանանտրայի եւ Սէրթաճոնիքի հանքագործները ողջ ողջ թաղուած են հորերուն մէջ: Զորեքչաբթի գիչեր նոր ցնցումներ զգացուեցան: Մէկը չատ զօրաւոր ըլլալով, խղճ հեռախօսի հաղորդակցութիւնները:

Հալէպի ոստիկանապետ
Կ. ԹԱՂԿՈՒՆԻԻ (Զիչէֆեան)
որուն դէմ կազմակերպուած մահափորձը չէ լուսաբանուած տակաւին

ԱՀ ՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

Մ. Ջ

Անցեալ օր գրած էինք թէ՝ Կակաթայի շրջանին մէջ հնդիկ յեղափոխականներ ռումբ նետած են եւրոպական ակումբի մը մէջ:

Կակաթայէն կը հեռագրեն թէ անգլիական «Սթէյթսմէն» թերթին խմբագրապետը վիրաւորուեցաւ չորեքշաբթի օր, հնդիկ ահաբեկիչներու կողմէ, երբ իր գրասենեակը կ'երթար բարտուղարին հետ (տիկին): Իր նստած իճիճաշարժը յանկարծ հանդիպեցաւ կառքի մը, ուր կը գտնուէին երեք Հնդիկներ: Մէկը ատրճանակ պարպեց, եւ խմբագրապետը վիրաւորուեցաւ նախ աչ, յետոյ ձախ ուսէն: Իճիճաշարժին վարիչը եւ բարտուղար տիկինն ալ վիրաւորուեցան: Անցորդներ օգնութեան հասան, բայց ահաբեկիչներուն իճիճաշարժը հեռացած էր: Մէկ ժամ յետոյ, ամայի տեղ մը գտնուեցաւ իճիճաշարժը, որուն մէջ փռուած էին ահաբեկիչներէն երկուքին մարմինները: Ասոնք դեռ չէին մահացած, անձնասպան ըլլալու համար, իսկ երրորդը անհետացած էր: Անցեալ օգոստոսին ալ, այս խմբագրապետը ահաբեկման ենթարկուեցաւ հնդիկ ուսանողի մը կողմէ, երբ ձիով կ'անցնէր: Հարուածը վրիպեցաւ, իսկ ուսանողը անձնասպան եղաւ:

ԿԱՄ 50,000, ԿԱՄ ԱԿԱՆՋՆԵՐԸ

Տակաւին չեն փրկուած Տիկին Փոլի եւ ճարտարապետ Քոռբէյն, երկուքն ալ Անգլիացի, որ գերի բռնուած էին Մանչուրիոյ աւազակներուն կողմէ: Տիկինը յաջողեցաւ նոր նամակ մը ղրկել, սեպտ. 26 թուականով: Սուրհանդակը միեւնոյն ատեն բերաւ ուրիշ նամակ մը, որ գրուած է աւազակապետին կողմէ եւ 50,000 տոլարին փրկանք եւ մեծամասնակ զէնք ու ռազմանիւթ կը պահանջէ: Այլապէս՝ կը սպառնայ անմիջապէս կտրել գերիներուն ականջները:

Չինաստանի եւ Մանչուրիոյ բոլոր թերթերը հրաման առացան որ եւ է բան չգրել այս գործի մասին, չխանգարելու համար հետապնդումը:

Լուրերու համաձայն, աւազակները բաղմաթիւ պայմաններ ալ դրած են, պահանջելով որ Անգլիա Մանչուրիայէն հեռացնէ ձախոնցիները ...

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ երեսփ. ժողովին վերջնական արդիւնքն եղած է. — 102 ազատական (վենիզելոսեան), 96 ժողովրդական (արբայական), 15 յառաջդիմական, 5 ազգային արմատական, մէկ պահպանողական հանրապետական, վեց հողագործական, 4 ագատ խորհուդ, 9 համայնավար եւն.:

«Ե՞ՐԲ. ՊԻՏԻ ԿԱՊԵՍ ԳՕՏԻՆ». — Առժամաբար ազատ արձակուեցաւ թիթեղագործ Լիթիէն, որ նախանձելով իր կնոջը, սեմենակի մը մէջ կը փակէր զայն եւ զգաստութեան գօտի կը կապէր մէջքին:

Թիթեղագործը կը յուսայ ետ առնել գօտին եւ աւելի ամուր կապել, այս անգամ:

ՎԵՐՑԻԿԻՀԱՆ ԱՀ· ԲԻՍԱՍԵՑՔ ԿԱՄՈՒՆԵՄ

■■■■■■■■

Իրոմյել եւ Մաքս, որդիք լաւ տանուտէրի մը բոլոր տանեկան գործը, ամէնուն ու ամէնքին արժանի ալօթքէն ի յառաջ Մոսկուա ու գործառ մը ընելու համար։

Wiegaman հանդէսներէն «Ռուսիոյ գիշերները» իր տասնամեակը ցերեկոյթ մը կ'ընէ Kosckkaն, որուն մասին, կարծիքի մը հասնելու համար ներկայ պիտի գտնուինք մենք ալ։ Carl Moll-ի գիմանկարը իրեն տանող աստիճանները ի։

Kokoschkaն մեզ coloriste մը կ'ըլլայ, ի սկզբան մեզ ցոյց տուած իր գիմանկարներուն պէս։ Ան ալ ինչպէս Carl Moll-ը կ'ուզէ ներկայացնել իր մոդելը իր միջավայրին մէջ։

Հետաքրքիր պիտի ըլլայ տեսնել թէ ինչպէս պիտի ներկայացնէ Kokoschka Carl Moll-ի գիմանկարը։ Ան ալ իր մոդելը պիտի ներկայացնէ իր ստեղծած միջավայրին մէջ։

Ամէն տարի Մայիսին Վերսալ կը կազմակերպուի ցուցահանդէս մը, որուն կը մասնակցին ամէն տարի նոր նկարիչներ։ Ասոնք կը ներկայացնեն իրենց գործերը, որոնք կը ներկայացնեն ամէն տեսակ ոճեր։ Ամէն տարի ալ կը գտնուին նկարիչներ, որոնք կը ներկայացնեն նոր ոճ մը։ Ասոնք կը ներկայացնեն իրենց գործերը, որոնք կը ներկայացնեն ամէն տեսակ ոճեր։ Ամէն տարի ալ կը գտնուին նկարիչներ, որոնք կը ներկայացնեն նոր ոճ մը։

Ներկայ տարի ալ ցուցահանդէսը կը բացուի Մայիսի 1-ին։ Ասոնց մէջ կան նաեւ Ֆրանսացի նկարիչներ։ Ասոնք կը ներկայացնեն իրենց գործերը, որոնք կը ներկայացնեն ամէն տեսակ ոճեր։ Ամէն տարի ալ կը գտնուին նկարիչներ, որոնք կը ներկայացնեն նոր ոճ մը։

Ներկայ տարի ալ Վերսալ կը ներկայացնէ Ֆրանսական նկարչութեան 400 տարի պատմութիւնը։ Ասոնք կը ներկայացնեն իրենց գործերը, որոնք կը ներկայացնեն ամէն տեսակ ոճեր։ Ամէն տարի ալ կը գտնուին նկարիչներ, որոնք կը ներկայացնեն նոր ոճ մը։

ԻՆՉ ՑՈՑԵԼԻՍ ԻՐԵՑՆ ԿԱՄՈՒՆԵՄ...

Ս. ՔՈՓՈՒԼ

Ամառ մըն էր։ Ես եւ Ալիս Քոփըրֆիլտ կը գտնուէինք Ֆրանսայի հարաւը, Նիսի մօտերը։ Ամէն առաւօտ կանուխ կ'ելլէինք մեր հիւրանոցէն, կ'երթայինք ծովեզերքը, կ'առնէինք արեւառատ ճաշ մը, եւ կը սկսէինք մեր օրը։

Ալիս Քոփըրֆիլտ ամերիկացի աղջիկ մըն էր։ Ան ծնած էր Նիւ Եորք, եւ հոն ալ մեծցած։ Ես ալ ամերիկացի էի, բայց ծնած էի Ֆրանսա, Մարսէյլ քաղաքը։ Ալիսի հայրը հարուստ մարդ մըն էր, եւ ան ալ հարուստ աղջիկ մըն էր։ Ես ալ հարուստ մարդ մըն էի, եւ ես ալ հարուստ աղջիկ մըն էի։

Ալիս Քոփըրֆիլտ ինծի հետ ամուսնացած էր երկու տարի առաջ։ Մենք ամուսնացած էինք Նիւ Եորք, եւ հոն ալ մեծցած էինք

ԱՐԵՒ, ԱՐԵՒ...

Գ.

Նապոլեոն առջեւ բերին իրեն ծանօթ ոճրագործ մը, որ ամէն անգամ որ կը տեսնուր զայն, կ՚ըսէր. «Ես գիտեմ որ դուն մեղաւոր ես, բայց ներում կը շնորհեմ քեզի, որովհետեւ դուն ինծի համար ծառայած ես»։ Օր մը ան ինք կանչեց զայն եւ ըսաւ. «Ես քեզ ներեցի, սակայն ես չեմ կրնար ներել ուրիշներուն, որոնց դէմ դուն յանցանք գործեցիր»։ 18 տարեկան աղջիկ մը, որ ծնողքը սպանած էր, կանչուեցաւ Նապոլեոնի դատարանը։ Իսկ կէսգիշեր, երբ ան կը դառնար իր սենեակը, զինուոր մը կանգնեցաւ անոր առջեւ եւ ըսաւ. «Ես քեզ կը սիրեմ, եթէ դուն ալ ինծի հաւնիս, կրնանք ամուսնանալ»։ Աղջիկը ոչինչ պատասխանեց։ Նոյն գիշեր զինուորը ձերբակալուեցաւ, որովհետեւ ան ինքն ալ սպանած էր իր ծնողքը։

Նապոլեոն ինքզինքը կը համարէր Աստուծոյ ներկայացուցիչը երկրի վրայ։ Ան կ՚ըսէր. «Ես ինծի համար ոչ մէկ պատասխանատուութիւն կը ճանչնամ։ Ես ինծի համար ոչ մէկ օրէնք կը ճանչնամ։ Ես ինծի համար ոչ մէկ արգելք կը ճանչնամ»։

Ան կ՚ըսէր. «Ես ինծի համար ոչ մէկ ընկեր կը ճանչնամ։ Ես ինծի համար ոչ մէկ հաւասար

Ց. Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ Աղբիւր Մերոբ խումբէ ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավբնիւ տէ Կօպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Գալատ

ԼԻՈՆի Կուկունեան խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբէ ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին, ծանօթ հասցեատէղին: Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչական ժողովի: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Բացականները նկատի պիտի առնուին:

ՏԷՍԻՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 2ին Հ. Յ. Դ. Տան Ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

«Գաշնակցութեան օր»ը կը տօնուի Ալֆորվիլի մէջ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբի սրահը

Նախագահութեամբ ընկ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՈՒՐԲԱԹԵԱՆի

Պիտի բանախօսէ՝ ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Նուագ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Գարեգին Մանկիկեանի:

Մուտքը ազատ է

Փարիզի մէջ հոկտ. 15ին

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԳԱՇԱՆ - ՊԱՆԵԷՕ

Հ. Յ. Դ. ԱՐՇԻԻ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԵՒՈՆ ՅԱՐՈՒԹԻ ԿՈՂՄԷ

Salle de Conservatoire — 2 Rue de Conservatoire

Mètro Bld. Bonne Nouvelle եւ Cadet

5 Նոյեմբեր, Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին

Բարեհաճ մասնակցութեամբ Ա. ՇԱՀԱՆԹՈՒՆիի

Կը ներկայացուի Փարիզի մէջ Ա. Անկած

ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.— Mlle. M. Renaud, L. Demirjian, Me. P. Alcover, Max. Maxudian եւ ուրիշներ:

Մանրամասնութիւնները յայտարարուի:

ԵՐԿՈՅՁ—ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան կողմէ: 19 Նոյեմբեր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ:

Կը խնդրուի բոլոր հայ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականը:

ՀԱՒՒՐՈՅ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄ

Պատասխանելով եղած դիմումներու, ՏՕՀԷՆուԹիւնը կը ծանուցանէ Թէ առ այժմ նոր սաներ չպիտի առնուին:

ՏՕՀԷՆուԹիւնը կ'օգտուի այս առիԹէն իմացնելու համար որ երբ նոր մուտքեր որոշուին, բոլոր դիմումները նկատի կ'առնուին, քննուԹեան համար, իրենց ժամանակի կարգով:

Տրուած ըլլալով հին դիմումներու Թիւը որ աւելի մեծ է քան սովորական տարուան մը ընդունելիներու Թիւը, ամէն պարագայի Ձայս տարուան դիմումներուն կարելի պիտի չըլլայ գոհացում տալ:

Ստացուած նամակներու ստուար Թիւը անկարելի դարձնելով իւրաքանչիւրին առանձին պատասխանել, ՏՕՀԷՆուԹիւնը ստիպուած է այս ծանուցումով բաւականանալ:

ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ 1933

Հոկտ. 1ին լոյս կը տեսնէ Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատ.

Միութեան «Յոյսի ծառ» պատկերազարդ պատի օրացոյցը, շաբաթական, 53 թերթ կրօնական ու ազգային բոլոր տօներով անխտիր, 40է աւելի ազգային գործիչներու և ֆէտայիներու նկարներով: Գինն 5 ֆրանք, փոստի ծախքով 5.50, Այժմէն դիմել N. Gagossianի, 49 rue National, Marseille.

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ «ROSALIE»

11, Ave. Sœur Rosalie *(Փլաս տ'Իթալիի վրայ)*

Բացուած է եղբարք Յապոնցեաններու երկրորդ նպարավաճառատունը, որ իր ընտիր եւ բազմատեսակ ապրանքներու *դիներով* եւ մանաւանդ իր ընտիք եւ անխարդախ *սուրճով* անմրցելի է: կրնաք անգամ մը այցելելով գաղափար կազմել այս մասին:

ԲԱՑՈՒՄԸ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1ԻՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

ՊԱՆԵԷՕ - ՔԱՇԱՆի «ՅԱՌԱՋԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, տեղւոյն մանկապարտէզին մէջ

24, Rue Roger, Bagneux (Sein)

Կը խօսի՝ Բժիշկ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ ունենալով՝ **ՊՆԴՈՒԹիՒՆը**

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները *Մուտքը ազատ է*

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱՍԷՐՆԵՐՈՒ

Մարսէյլի Հայ Երաժշտական Միութիւնը ձեռնարկած է մօտ առենէն համերգ մը տալու, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Մարգսեանի, որ Պրիւսէլէն քաղաքս կը հասնի քիչ ժամանակէն:

Միութեանս անդամակցիլ փափաքողները կրնան դիմել՝ առենապետ Պ. Յ. Մալաքեանի, 101 rue St. Jacques, գանձապետ Պ. Լ. Պաքրճեանի, 17 rue des Dominicaines, երաժիշտ Պ. Ս. Չէօրէքճեանի, 27 rue Consolat:

Վարչութիւն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՀԱՅԱՐԲԵՐԻՑԱԿԱՆ Միութեանս ընդհ. ժողովը վաղը Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին Ֆլորիայի մէջ: Օրակարգ՝ նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ զեկոյց:

Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ գտնուիլ: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ կարմիր Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, պատուիրակութեան շէնքին մէջ, 71 Ավընիւ Ֆլէյշէր: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամ—անդամուհիներէն անպայման ներկայ գտնուիլ: Ժամը 4.30ին մեծամասնութիւն չգոյանալու պարագային երկրորդ ժողով կը գումարուի եւ օրինաւոր կը նկատուի անկախ ներկաներու Թիւին:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի ընդհ. ժողովը վաղըՇաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հասցեատէղին: Բոլոր ընկերներ եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՋՈՑ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ Միութիւնը կազմակերպած է Թէյասեղան մը, որ տեղի պիտի ունենայ Ֆլորիա ճաշարանին սրահին մէջ, *61, Rue Monsieur le Prince*, վաղը, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին: Այս առիԹիւ տեղի պիտի ունենայ Միութեան սարքած պարգեւաբաշխութիւնը:

փափաքողները կրնան ներկայ ըլլալ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— ԿԻԼԻԿԻՈՅ Խարնը գիւղացի կարապետ Յակոբեան որ Դավալային Մարսէյլ եկած է իր կնոջ եւ զաւակներուն հետ (Հարաւային Ամերիկա մեկնելու համար) կը փնտռէ իր հօրեղբայրները Յակոբ եւ Գաղուպեան եւ Աւետիսեան որոնք քանի մը տարի առաջ կը գտնուէին Օպընա (Ֆրանսա): Իրենց հասցէն իմացնել կարապետ Յակոբեանի, Grand Hôtel de Levant, 36 rue Fauchier, Մարսէյլ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

Պէյրութ, Ա.պ.— 164 ֆրանք:
Միլանօ, Գործ.— 92 լիր 05:
Լէ Մէ, Ճ. եւ Գ.— 300:
Շաս, Պ. Ա.— 25:
Մարսէյլ, Կ. Յ.— 10:
Կրընոպլը, Կ. Թ.— 70:
Մէն Քլէս տը լա Թուր, Գ. Ս.— 35:
Լա Պօքքա, Վ. Գ.— 35
Պելկրատ, Պ. Գ.— 100:
Լապէկիւս, Բարխ.— 10:
Ժնեւ, Ե. Պ.— 70:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Շարադրութեան եւ ուղղագրութեան նախնական մշակումը: Այբուբէնէն անմիջապէս ետքը՝

Կազմուց ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹ

Ա. եւ Բ. տարի, գին 7 ֆր.:
Գ. եւ Դ. տարի, գին 9 ֆր.:

Մեծաքանակ զնողներուն հարիւրին 20 զեղչ:

Դիմել՝ Mme. D. Segbossian, 7 rue Jobbé-Duval, Paris 15e.

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱՓԱԺԻՆ

Երկու լաւ կահաւորուած սենեակ եւ խոհանոց մը, պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ: Դիւրամատչելի գին: Դիմել՝ 151 Fbg. Poissonnière, Դ. յարկ Տիկ. Պետրոսեանի:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէՏ. Շաթլէ: Ամբատ. եւ նպր մէՏոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մարքի, արեան' ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայԹներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլԹրաձայնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏիաԹերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Շակաշիճախտային կախարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

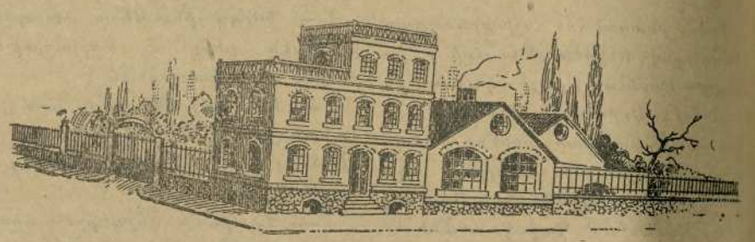
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեաճական, Ցելադրական եւ Ֆրէյեան մէԹոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քԹի, ականջի, ինչպէս սակ արանց եւ կանանց ծննդաբերական եւ վեներական հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

ՏօքԹ. Մ. ՔէշիշեանՏ որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դէպ հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

REALISATION IMMOBILIERE

Կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ տուն շինել պիտի տան, չի կնքել ոեւէ անձնատուութիւն, առանց մեզի խորհուրդ հարցնելու:

Ամէն դիւրութիւն շինութեանց եւ փոխառութեանց համար: երկար պայմանաժամ նուազագոյն տոկոսով:

Դրուած դրամագլուխին վրայ 100ին 70 եկամուտ Յկ'ապահովենք տարեկան: Ունինք նաեւ վարձու յարկաբաժիններ եւ աշխատանոցներ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի են, ժամը 2էն 6.30:

Նշանեան *20, Passage Prado,* (մէթրօ սէն-ջընի)

Փափկաճաշակներու ուշադրութեան

Սուրճի մէր պահանջքին գոհացուցս տալու համար խմեցէք միմիայն «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճը, ոչ մէկ տեսակի սուրճ կը հաւասարի «ՍՈՒԼԹԱՆ» սուրճին, բոլոր նպարավաճառներէն պահանջեցէք

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (102)

Բ Ո Ռ

(ՎԷՊ 1830ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷՆ)

Հեղինակ՝ Է. ՎՈՑՆԻՉ — Թարգմ. Լ. ՇԱՆԹ

VII

Զինուորական դատը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի առաւօտ: Մի շատ կարճ ու պարզ գործ, մի դատարկ ձեւականութիւն, որ չտեւեց քսան վայրկեանէ աւելի: Կարիք չկար շատ ժամանակ կորցնելու. պաշտպան ունենալ չէր թոյլատրուում, իսկ մխակ վկաները էին վերաւորուած լրտեսը, սպան եւ զինուորներ: Դատավճիռը կայացած էր արդէն առաջուց, Մօնտանէլլին ուղարկել էր պահանջած համաձայնութիւնը, այնպէս որ դատաւորներին շատ քիչ գործ էր մնում. դատաւորներն էին գնդապետ Ֆէրրարին, տեղական հեծելազօրքիգնդապետը ու զինուերական թիկնապահների երկու բապայ: Մեղադրանքի գիրը կարդացին բարձր, վկաները իրենց ցուցմունքները տուին, դատավճիռը առորագրեցին ու կարդացին մեղադրեալին պատշաճ հանդիսաւորութեամբ: Նա լսում էր, եւ երբ սովորութեան համեմատ հարցրին Թէ արդեօք որ եւ է առարկութիւն չունի, ձեռքի մի անհամբեր շարժում եղաւ պատասխանը: Իր կրծքին պահել էր նա Մօնտանէլլիի Թողած Թաշկինակը: Ամբողջ գիշերը լաց էր եղել վրան ու համբուրել էր, մի կենդանի էակի նման: Այժմ իր տեսքը դուրկ էր կեանքից ու նուազած, արտեւանունքներին նկատելի էր արցունքի հետքը: «Հրացանի բռնել» բառերը կարծես նրա վրայ մի մեծ տպաւորութիւն չարին: Լսելիս՝ լայնացան աչքի բիբերը, բայց այդ էլ եղաւ բոլորը:

— Տարէ՛ք եա իր խուցը. — ասաց նահանգապետը, երբ աւարտել էին ձեւականութիւնները, եւ չիմնապետը վշտից խորտակուած դէմքով դպաւ այդ անշարժ մարմնի ուսին: Բոռ ցնցուեց ու յայտեց չուրջը:

— Ա՛խ, հա՛. — ասաց, — մոռացել էի:

Նահանգապետի դէմքին խղճալու նման մի բան երեւաց: Բնականից խստասիրտ մարդ չէր նա ու ծածուկ ամաչում էր այս վերջին ամսում իր կատարած գործից: Այժմ երբ հասել էր արդէն էականին, պատրաստ էր անելու այն դիջումը, ինչ որ կախումն ունէր իր իշխանութիւնից:

— Շղթաների այլ եւս կարիք չկայ. — ասաց նա՝ նայելով Բոռի դաստակին: — Եւ Թող մնայ իր սեղեակում: Դատապարտեալների խուցը սարսափելի մռայլ է, — աւելացրեց դառնալով իր եղբօրորդուն:

Վերջինս հազաց ու չարժեց ոտքերը բացայայտ չիոթութեամբ: Նահանգապետը եռ կանչեց չիմնապետին, որ դուրս էր գնում բանտարկեալի հետ:

— Սպասեցէք, չիմնապետ. ասելիք ունեմ նրան:

Բոռ անշարժ էր, նահանգապետի ձայնը կարծես չէր հասնում նրա ականջին:

— Կարելի է մի որ եւ է յանձնարարութիւն ունիք ձեր բարեկամներին կամ ազգականներին, երեւի, կ'ունենաք ազգականներ:

Ոչ մի պատասխան:

— Մտածեցէք դեռ ու կ'ասէք ինձ: Կամ գուցէ կը ցանկաք մի խոստովանահայր: Կը հոգամ: Աւելի լաւ է ձեր բոլոր յանձնարարութիւնները տաք խոստովանահօր: Նա խոկոյն կը գայ ու ամբողջ գիշերը կը մնայ ձեզ մօտ: ԵԹէ մի ուրիշ ցանկութիւն էլ ունիք...

Բոռ բարձրացրեց աչքերը:

— Ասացէք քահանային, որ ես գնարտաստում եմ առանձին մնալ: Ո՛չ բարեկամ ունիմ ես, ոչ յանձնարարութիւն:

Ու այս ասած էր մի հանգիստ, ցած ձայնով, առանց կրքի կամ գրգռող Թոնի:

Դրան մօտ կանգ առաւ նորից:

— Մոռացայ, գնդապետ: Ուզում էի մի բան խնդրեմ ձեղնից: Թող վարը աչքերս չկապեն, բոլորովին հանդիստ կը մնամ:

. . . . . .

Զորեքշաբթի առաւօտ արեւածագին դուրս բերին նրան բակը: Նրա կաղութիւնը չատ աւելի նկատելի էր, քան ուրիշ ժամանակ. երեւում էր որ ցաւ ու չանք էր կրում քայլերը փոխելիս ու ձանը յենուել էր չիմնապետի թեւին: Միայն տխուր – խռնարհ արտայայտութիւնը բոլորովին կորած էր նրա դէմքից: Այն տարտամ սարսափները, որոնք տիրել էին նրա հոգուն պատարկութեան ու լուսթեան մէջ, աւերների աշխարհից եկած այն տեսիլներն ու անուրջները, որոնք ծնել էին գիշերից, գիշերայ հետն էլ անհետացան: Հէնց որ փայլեց արեւը ու թշնամիները իր դէմը եկան, գրգռելով նրա ռազմիկ տրամադրութիւնը, նա այլ եւս ոչ մի բանից վախ չունէր:

Վեց զինուոր, որոնց յանձնած էր պատժի գործադրութիւնը, շարքով կանգնել էին պատուտակով ծածկած պատի տակ, այն նոյն պատի, որից ցած էր իջել իր անյաջող փախուստի գիշերը: Զինուորները հազիւ էին զսպում իրենց արցունքը՝ հրացանը ձեռներին պատրաստ կանգնած: Բոռի մահուան դործիքը լինելը նրանց սարսափելի էր թուում: Նրա սրախօս կատակները, նրա մշտական ծիծաղը, նրա պայծառ ու վարակիչ աշխուժը յոյսի մի ճառագայթ էր բերել իրենց տրտում ու մռայլ կեանքին: Եւ այժմ Բոռի մահը, այն էլ իրենց ձեռքով, կարծես մի երկնային պայծառ լուսատուի խաւարելը լինէր:

Բակում մեծ ուեհնու տակ փորած էր գերեզմանը, որ պատրաստել էին գիշերը ակամայ աշխատող ձեռքեր ու արցունք էր կաթել աշխատելիս Թիերի վրայ: Մօտովն անցնելիս՝ Բոռ նայեց մէջը ու ժպտաց այդ սեւ փոսին ու նրա կողքին ընկած Թորչմող խոտին: Մի խոր չունչ քաշեց, որ նոր ծծի նոր փորած հողի հոտը: Ցիսնապետը կանգ առաւ ծառի տակ ու նայեց չուրջը մի պայծառ ժպիտով:

— Այստե՞ղ եմ կանգնելու, չիմնապետ:

Ցիսնապետը դլխով արաւ. մի բան դէմ էր առել կոկորդին ու ոչ մի բառ չէր կարողանում արտասանել: Նահանգապետը, նրա եղբօրորդին, հրամանատիզ սպան, որ տալու էր հրամանը, թժիշկն ու քահանան բոլորն էլ բակումն էին արդէն ու մօտենում էին լուրջ դէմքերով ու մի տեսակ չփոթուած Բոռի պայծառ կուառքը տեսքից ու նրա ծիծաղկոտ աչքերից:

(Շար.)